ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΠΡΩΤΟΣΠΑΘΑΡΙΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

ΒΙΒΛΙΑ Ε.

THEOPHILI

PROTOSPATHARII

DE CORPORIS HUMANI FABRICA

LIBRI V.

EDIDIT

GUILIELMUS ALEXANDER GREENHILL, M.D.

OXONII,

E TYPOGRAPHEO ACADEMICO.

MDCCCXLII.

VIRO HONORATISSIMO

GUILIELMO, COMITI DE DENBIGH,

CETERISQUE

SCHOLAE RUGBAEENSIS CURATORIBUS,

QUORUM AUSPICIIS LITTERIS IMBUTUS EST,

QUORUM MUNIFICENTIA ADJUTUS CURSUM ACADEMICUM CONFECIT,

HOCCE OPUSCULUM,

(VIRI DESIDERATI, PRAECEPTORIS DILECTI,

THOMAE ARNOLD, S. T. P.

CONSILIO SUSCEPTUM,)

GRAECARUM SIMUL ET MEDICARUM LITTERARUM

PRIMITIAS QUALESCUMQUE

GRATISSIMO ANIMO OFFERT

EDITOR.

EDITORIS MONITUM.

DE ipso Theophilo ejusque operibus satis multa in Adnotationibus dicentur: hic loci quid in nova hujus opusculi editione praestare voluerim, quaeque habuerim subsidia, breviter exponam.

In textu corrigendo quatuor usus sum codicibus manuscriptis, tribus Parisiensibus, (quos conferendos curavit Emmanuel Miller, Regiae Bibliothecae in Codd. MSS. parte adjunctus,) unoque Veneto, quem contulit Josephus Cappelletti, Presbyter Venetus, et Mechitariticae Armeniorum S. Lazari Academiae Socius. Quorum quum longe optimus sit Venetus, et plurima quae desiderabantur loca contineat, eum pro basi habui. Libros Galeni Hippocratisque [a] e quibus sua Noster desumpsit contuli, et pleraque emendavi, plura sane emendaturus si ubique Galeni loca invenire potuissem. Nonnulla tamen, quae post textum impressum inveni, in Adnotationibus indicavi; et plura certe adhuc latent. Addidi quoque duo tota capita, (sc. Lib. V. capp. 36. 37.,) quae literatim e Galeno exscripta in suo codice invenit, et vertit Crassus. In corrigendis textus erroribus nihil un-

[a] Hippocratis libros *De Genitura,* et *De Natura Pueri,* etiam cum uno codice Oxoniensi contuli.

quam, nisi monito lectore, novavi; et quaecunque sine codicis manuscripti ope mutavi, uncinis inclusi.[b]

Crassi Versionem Latinam, quippe quae codicum lectiones deperditorum continet, intactam servavi, paucis tantum locis exceptis, ubi ejus lectionem in marginem relegavi. Additamentorum versionem uncinis semper inclusi.

Quod ad Adnotationes attinet, monitum velim me non omnes errores anatomicos et physiologicos corrigere studuisse, (quod quidem plane infinitum esset,) sed id potissimum in animo habuisse ut veterum de his rebus sententias illustrarem, eorumque technologiam explicarem. Locorum ad hoc prolatorum maxima fortasse parte post alios usus sum; quod ne singulis fere paginis profiterer spatium angustum vetuit.

Indicem Rerum in Crassi Editione repertam multo auctiorem dedi. Indicem Verborum, aliena opera confectam, vocum difficiliorum explicatione ipse auxi.

Restat ut in primis humanissimorum Preli nostri Academici Delegatorum beneficium grate commemorem, qui me eodem honore, quo olim Johannem Wigan, M.D., Aretaei celeberrimum editorem, dignati sunt. Franciscum quoque Adams, Chirurgum, Pauli Aeginetae interpretem, et *Hermetis Philologici* auctorem, itemque Robertum Scott, A.M., Presbyterum,

[b] Haud sum nescius Virum doctissimum F. R. Dietz, olim Professorem Regiomontanum, "Theophili quae supersunt" edendi consilium habuisse, (Praef. ad *Schol. in Hipp. et Gal.* tom. ii. p. ix.,) et ad hoc "supellectilem criticam congessisse," (Praef. ad Gal. *De Diss. Musc.* p. x.;) quae quum scire voluerim qualis et quanta esset, ad Jul. Lud. Ideler, cui "concessum est ut, quae cel. Dietzius . . . . . comparavit, jam nunc suos in usus converteret," (Praef. ad *Phys. et Med. Gr. Min.*,) litteras ante decem menses conscripsi. Hae autem, quum nullum adhuc responsum tulerim, vereor ut ad eum pervenerint.

et Collegii de Balliolo nuper Socium, non possum tacere; qui summa benevolentia singulas schedas propriis oculis examinaverunt, et errores meos anatomicos et grammaticos non paucos correxerunt: quod non propterea moneo, ut eos mendorum quae adhuc fortasse restent reos faciam, sed ut quare non multo plura sint explicem.

"Ante omnia vero," ut verbis amicissimi viri utar, "ante "omnia EI gratias debeo atque ago, QUI mihi tum haec "in primis, tum alia quaecunque pro SUA bonitate praestitit "adminicula, QUIque per vitam universam imbecillitatem "meam SUIS viribus corroboravit, atque adhuc etiam cor-"roborat;" CUJUS Bonitatem, Sapientiam, Potentiam in corpore humano fabricando si quis ex hoc libello clarius perspiciat, haud frustra me tantos operi labores impendisse existimabo.

OXONII,

A. D. IV. NON. AUG., MDCCCXLII.

Jun. Paulus Crassus Andreae Cornelio, Patritio Veneto, Amplissimo Brixiae Episcopo, S. P. D.

PERVETUS apud quosdam scientiae professores opinio fuit, Andrea Corneli, Sanctissime Episcope, hominum genus brutis animantibus multis cognationis vinculis esse conjunctum, nullaque eas nobilitate anteire; atque id nonnullis infirmis rationibus defendere conati sunt. Ad tantum furoris iidem pervenerunt, ut bruta quoque rationem possidere sibi in animum induxerint, quae licet vocali sermone carerent, quem Graeci προφορικόν, *prophoricon*, nominant, interno saltem, qui fit in anima, et ab eadem gente ἐνδιάθετος, *endiathetos*, dicitur, uti manifesto videantur. Iidem hominum brutorumque animas (quod in extremo dementiae est,) ad unicam speciem redegerunt, et appellatam a Graecis μετεμψύχωσιν, *metempsychosin*, summa contentione tutati sunt. Hanc veterum sententiam plane fatuam longeque a veritate abhorrentem semper judicavi, atque (omissa etiam Christianae doctrinae auctoritate,) multis ac validis physicae scientiae argumentis infirmari. Quantum enim inter homines bestiasque interest, id cuique hominis interiorem formam intuenti lucidissime patebit. Ejus vero singularis excellentia, virtus, atque divinitas, ita demum intelligetur, exacteque habebitur, si erit tota humani corporis fabricatio perspecta, omnisque ejus figura, atque perfectio; siquidem providens Natura, omnium parens aequissima, cuique animanti corpus, prout animae dignitas ac vires postulant, elargitur.

Eam ob rem ego a primis adolescentiae temporibus, quam primum rerum naturae studio flagrare coepi, semper animae causarumque in animalis corpore latentium cognitioni necessarium esse duxi mortuorum corpora incidere et eorum viscera atque intestina scrutari, ut oculis nostris subjicerentur quae Natura ante occuluisset, positus, color, magnitudo, figura, ordo, mollitudo, durities, laevor, asperitas, processus, recessus, contactusque membrorum. Mos ille autem

vivos incidendi, (ut Herophilus quondam Erasistratusque fecerunt,) quia nimis crudelis videbatur, multis jam saeculis exolevit. Simul igitur haec ipsa speculati fuerimus per eam quae a Graecis sapientibus [ἀνατομή,] *anatome*, a nostris *dissectio* nominatur, haudquaquam amplius dubitabimus, num homo caeteris sensu praeditis animantibus sit longe divinior, quando in corpore, supra quam sint alia, mirabiliter atque ambitiose disposito, anima tot in se motionum principia, tot divinas virtutes possidens contineatur. Id ego (ut ante dixi,) certo sciens, quae docti veteres, quorum libri ad manus meas pervenerunt, de dissectione litteris prodidere, accurate diligenterque perlegi; inter quos hi principes, mea quidem sententia, claruere, Hippocrates, auctor vetustissimus, Aristoteles, Diocles, Erasistratus, Praxagoras, Herophilus, Asclepiades, Eurypho, nonnullique alii. Horum omnium novissimus, Pergami in Asia natus, Galenus, omni litterarum genere cumulatissimus, plura ad hanc rem pertinentia volumina luculentissime conscripsit, totamque de dissectione rationem absolvit, etsi eorum quaedam temporum vitio intercidere. Caeterum cum inter Graecos (quod sciretur,) nemo post Galenum hunc in philosophia locum artificiose tractavisset, superioribus mensibus liber Theophili Protospatharii *De Humani Corporis Apparatu* in manus meas inopinato incidit, idque opera Francisci Frigimelii, praeceptoris mei, viri omnibus bonis artibus ornatissimi, sed praecipui Hippocraticae et Galenicae Medicinae illustratoris. Eum cum attentius curiosiusque legissem, laetatus plane sum, et librum approbavi, dignum enim doctorum virorum lectione arbitratus sum; nam quicquid ferme septemdecim amplissimis voluminibus *De Membrorum Usu* Galenus explicavit, totum id quinque libellis Theophilus comprehendit. Quae sane brevitas neque manca est, neque obscura, aut injucunda; quem enim Galeni exuberans copia fatigaverit, hunc Theophili dilucida ordinataque brevitas recreabit. Qua tempestate, sub quo Caesare vixerit, parum inter auctores constat; neque ipse de se quicquam (quod adhuc legerim,) literis commendavit. Quod Galeno posterior, quod Christianus fuerit, nemo est qui (modo ejus libros evolverit,) ulla ex parte ambigat. Verum quisquis sit, quo velis saeculo natus, homo est plane doctus, et de medicina bene meritus. Quamobrem ejus librum *De Structura Hominis* Graece scrip-

tum, in Latinam orationem quam potui fidelissime converti, ut ejus usum pluribus impartirer, et aliqua exercitatione homine libero digna mentem meam excolerem. Quam eleganter autem, quamve perspicue id praestiterim, alii dijudicent ; illud tantum monuero, enixum quidem me ut Latine loquerer, sed, ubi Latina me verba defecerunt, in rebus inusitatis usum verbis interdum non auditis, interdum Graecis, quibus multis jam utimur pro Latinis, plebique medicorum notiora sunt quam nostra. Ergo mirari desinant grammatistae, si, quod Graeci faciunt, nobis etiam concedendum petimus, ut nova rerum Latinis novarum nomina "fabricemur," ut aiebat M. Tullius, [*Acad. Quaest.* iv. 6.] aut ex aliis transferamus : semperque illius Galeni[c] Platonisque[d] dicti mihi veniebat in mentem, *Verba iis esse negligenda, quibus multarum magnarumque rerum contemplatio esset proposita* ; laudandamque magis orationem, quae verbis apertioribus (modo ne forent prorsus barbara,) quam quae limatioribus uteretur.

[*Sequuntur plurima de Hippocratis libro "De Purgantibus Medicamentis," quem simul vertit et edidit Crassus.*]

Haec igitur in praesentia ad te perexigua, non sine pudore ac trepidatione mittimus, Vir Amplissime, mihique summa semper veneratione observande, ut, nactus interdum parum otii, succisivis saltem temporibus legas. Quanto enim humana species brutis sit praestabilior, quanti sit facienda anima tam diligenter, tam curiose extructum domicilium incolens, qua tandem illud sit arte servandum, hae nostrae lucubrationes te docebunt. In posterum tibi in celsissimo (quod Dii velint,) humani generis fastigio posito, ampliora munera nos etiam, quam nunc, ditiores offeremus, sacrificiaque adorantes majora litabimus. Vale !

[Venetiis, MDXXXVI.]

[c] [Ἀλλὰ γὰρ, ὥσπερ ὁ Πλάτων φησὶ, καταφρονεῖν χρὴ τῶν ὀνομάτων οἷς τοσούτων τε καὶ τηλικούτων πραγμάτων πρόκειται σκέψις. *De Diff. Febr.* ii. 7. tom. vii. p. 354. Conf. etiam *De Simpl. Medic. Temp. ac Fac.* xi. Prooem. tom. xii. p. 311.; *De Anat. Admin.* vi. 13. tom. ii. p. 581.; *De Meth. Med.* xi. 12. tom. x. p. 772.; *De Usu Part. Corp. Hum.* iv. 13. tom. iii. p. 309.; *De Subfig. Empir.* c. 6. tom. ii. p. 342. ed. Chart.]

[d] [. . . . κἂν διαφυλάξῃς τὸ μὴ σπουδάζειν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι, πλουσιώτερος εἰς τὸ γῆρας ἀναφανήσῃ φρονήσεως. *Polit.* p. 261 E.]

J. A. Fabricius ad Lectorem.

DIGNAM atque inexhaustam intuentibus, corpus nostrum quotidie offert materiem amandi admirandique Optimi Opificis, et Bonitatem Ejus, Sapientiam ac Potentiam assiduis laudibus praedicandi. Nam et de microcosmo hocce et terrella, quam animus noster incolit, vere affirmaveris, quod de majore mundo pronunciavit acutus scriptor Arabs, quem *Philosophi* Αὐτοδιδάκτου nomine[e] clariss. Pocockius[f] vulgavit, illi *esse septuagies millenas facies, et faciei unicuique septuagies millena ora, et unicuique ori septuagies millenas linguas, quibus laudet essentiam unius illius Veri Entis, illamque sanctificet ac celebret indesinenter*[g]. Itaque a tot saeculis, immo a tot jam millenariis annorum in eo occupata est fuitque laudabilis anatomicorum innumerabilium industria, ut opificii hujus compagem et artificium penitius lustratum accuratius explicent, atque oculis et considerationi omnium exponant: et plura adhuc non diffitentur relicta posterorum indaganda studio. Quanquam vero recentis aetatis attentio atque acumen multa non inficianda feliciter observavit, quae priorum oculos et aciem fefellerunt;

[e] [*Philosophus Autodidactus, sive Epistola Abi Jaafar Ebn Tophail de Hai Ebn Yokdhan,* Oxon. 1671. 4to. Arab. et Lat.]

[f] [Non celeberrimus ille Professor Oxoniensis, sed ejus filius natu maximus. Vide Schnurrer, *Biblioth. Arab.* §. 408. p. 470.]

[g] [ولهذه الذات سبعون الف وجه في كل
وجه سبعون الف فم في كل فم سبعون الف
لسان يسبح بها ذات الواحد الحق ويقدسها
ويمجدها لا يفتر [p. 166.

tamen et veterum in hoc minime contemnendum est studium, pietas vero imitanda in primis, qua ad laudem Conditoris omnia unice referre laborarunt. Qua in utraque parte princeps Galenus in opere incomparabili *De Usu Partium* [*Corporis Humani*] diligentis ac sagacis observatoris, et pii hominis partes egregie implevit; professus *hanc sibi videri germanam pietatem, non si bene multas taurorum hecatombas offeras, sed si noscere ipse prius ex DEI operibus studeas, deinde et aliis demonstres, quanta sit Sapientia, qua Potentia, qua Bonitate denique*[h]. Hujus operis Galeniani, prolixioris paullo quam fert stomachus quorundam hominum, cum epitomen haud inscitam composuerit Christianus scriptor Theophilus Protospatharius, eam rarius hactenus obviam reducere in lucem, ac studiosorum etiam eorum, qui medicae arti se non consecraverunt, lectioni commendare volui. Huic si quis alios vetustos scriptores de eodem argumento junxerit, Graecos quidam [S. Basilium, (*De Hom. Struct.*,)] S. Gregorium Nyssenum, [(*De Hom. Opif.*, et *In Verba "Faciamus Hominem,"*)] Nemesium, [(*De Nat. Hom.*,)] S. Chrysostomum, (*Hom. XI. ad Pop. Antioch.*,) Theodoretum, (*De Provid.* iii. iv.,) Meletiumque, [(*De Nat. Hom.*,)] et Latinos Ciceronem, (*De Nat. Deor.* ii. 53 sq.,) Plinium, (*Hist. Nat.* vii.,) [S. Ambrosium, (*De Noë et Arca*, c. 6—9., et *Hexaëm.* vi.,)] et Lactantium, (*De Hom. Opif.*;) nae is tempus non male collocaverit, sed in se ipso propius noscendo amplum gaudendi ac de DEI Bonitate et Majestate exultandi campum habebit. Vale!

[Hamburgi, MDCCXXIV.]

h [Καὶ νομίζω τοῦτ᾽ εἶναι τὴν ὄντως εὐσέβειαν, οὐχὶ εἰ ταύρων ἑκατόμβας αὐτοῦ παμπόλλας καταθύσαιμι, καὶ τὰ ἄλλα μυρία μύρα θυμιάσαιμι καὶ κασίας, ἀλλ᾽ εἰ γνοίην μὲν αὐτὸς πρῶτος, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξηγησαίμην, οἷος μέν ἐστι τὴν σοφίαν, οἷος δὲ τὴν δύναμιν, ὁποῖος δὲ τὴν χρηστότητα. iii. 10. tom. iii. p. 237.]

ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΟΥΣΤΟΞΥΔΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΣΧΙΝΑ ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ.

Ὁ ΘΕΟΦΙΛΟΣ (ἄλλως *Φιλόθεος*, *Φιλάρετος*,) *Πρωτοσπαθάριος*, (κατ' ἄλλους *Μοναχὸς*, *Ἰατροσοφιστὴς*, καὶ κατὰ τὸ ἡμέτερον χειρόγραφον *Ἀρχιατρὸς*,) εἷς τῶν δοκίμων ἰατρῶν τῆς ζ' ἑκατονταετηρίδος, ἔζη ἐπὶ Ἡρακλείου. Συνέγραψε πολλὰ ἰατρικὰ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ πλέον ἀξιόλογον εἶναι τὰ *Περὶ Κατασκευῆς Ἀνθρωπίνου Σώματος* βιβλία ε'. Εἰς ὅλα του τὰ συγγράμματα ἐρανίζεται ἀπὸ τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἰατροὺς, καὶ εἰς τοῦτο πρὸ πάντων ἀπὸ τὸν Γαληνὸν, τὸν ὁποῖον ἐνίοτε καὶ ἀντιγράφει λέξιν πρὸς λέξιν, χωρὶς ὅμως νὰ παύσῃ τοῦ νὰ ἦναι παρ' αὐτὸν καὶ καθαρώτερος, καὶ συντομώτερος, καὶ ἀκριβέστερος, καὶ πολλάκις εἰς τὴν γνώμην διάφορος. Δὲν πρέπει προσέτι νὰ παραδράμωμεν, ὅτι ἀρκετὰ ἠρανίσθη καὶ ἀπὸ τὸν Ἱπποκράτην, ὥστε καὶ πολλάκις νὰ εἶναι τὰ *Περὶ Κατασκευῆς Ἀνθρωπίνου Σώματος* βιβλία κέντρων καθαυτὸ τοῦ μεγάλου διδασκάλου καὶ ἀρχηγοῦ τῆς ἰατρικῆς· τὸ ὁποῖον αὐτὸ, ἂν ἀπὸ ἄλλους δὲν παρετηρήθη, ἠμπορεῖ τώρα φανερὰ νὰ παρατηρηθῇ εἰς τὰ ἀποσπάσματα ὁποῦ ἐκδίδομεν, καὶ εἰς τὰς μαρτυρίας ὁποῦ προσθέτομεν. Τοῦ συγγράμματος τούτου μόνη τὸ πρῶτον ἡ Λατινικὴ μετάφρασις ἐτυπώθη ἐν Βενετίᾳ 1530,[i] καὶ ἔπειτα ἀλλαχοῦ, Junii Pauli Crassi πόνημα· κατὰ τὸ 1555 Gulielmus Morellius ἔδωκεν εἰς φῶς ἐν Παρισίοις τὸ πρωτότυπον, καὶ διὰ τὴν σπανιότητά του ὁ Φαβρίκιος τὸ κατέταξεν εἰς τὸν ιβ' τόμον, σελ. 785, τῆς *Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης* του. Ἀλλ' οἱ ἐκδόται σημειόνουσιν, ὅτι κατὰ τὸ τέλος τοῦ δ' καὶ ε' βιβλίου ζητοῦνται ἐλλείποντά τινα, τὰ ὁποῖα ἰδοὺ σήμερον, εὑρεθέντα εἰς χειρόγραφον, (ἐπὶ διφθέρας, τετράπτυχον, γραμμένον μέρος κατὰ τὴν ι', καὶ μέρος τὴν ιγ' καὶ ιε' ἑκατονταετηρίδα, ποτὲ κτῆμα τῶν Nani, καὶ τώρα τῆς Μαρκιανῆς, περιέχον καὶ ἄλλα ἰατρικὰ συγγράμματα τοῦ

[i] [Immo 1536.]

Θεοφίλου καὶ τοῦ Γαληνοῦ. Ἴδ. *Graeci Codices Manuscripti apud Nanios Patricios Venetos Asservati*, σελ. 437, 438.) δημοσιεύομεν, ὡς χωρία ἀρκετὰ μακρὰ καὶ σπουδῆς ἄξια. Περὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὸν Θεόφιλον ἴδ. Φαβρίκ. Ἑλλ. Βιβλιοθ. βιβλ. ϛʹ. κεφ. ζʹ.; Freind, *Hist. de la Med.; Sprengel, Storia Pram. della Medic., trad. dal Ted.* T. III. ὡς ἀνωτέρω· ἐξ ὧν θέλει πληροφορηθῇ ὁ ἀναγνώστης ὅτι ὁ ἐσχάτως ἐκδότης Μερκουρίου τοῦ Μοναχοῦ τῆς Ἀναγκαιοτάτης Διδασκαλίας Περὶ Σφυγμῶν, ἐν Νεαπόλει, 1812, Salvator Cyrillus, πίπτει εἰς μεγάλην ἀπάτην διαβεβαιῶν ὅτι inter Graecos pulsuum scriptores Theophilus quidam monachus postremus fortasse numerandus est, qui octavo saeculo aut nono dicitur floruisse. [σελ. 29.]

Τὸ χειρόγραφον, τόσον εἰς τὸ γραμματικὸν μέρος, ὅσον καὶ εἰς τὸ ὀρθογραφικὸν, ἔχει ἐνίοτε χρείαν διορθώσεως, τὴν ὁποίαν ἐδοκιμάσαμεν νὰ κάμωμεν, χωρὶς νὰ δώσωμεν κάθε φορὰν εἴδησιν εἰς τὸν ἀναγνώστην, εἰς λεπτολογίας ἀποφυγὴν καὶ βραχυλογίας χάριν.

[*Plura sequuntur de fragmento antea inedito Theophili libri "De Excrementis."*]

[Venetiis, MDCCCXVII.]

INDEX CAPITUM.

Lib. I. De Manibus, et Cruribus.

Lib. II. De Abdomine.

Lib. III. De Thorace.

Lib. IV. De Capite.

INDEX SUBSIDIORUM.

A. Codex Regius Parisiensis 825, chartaceus, formae maximae, saeculo decimo sexto (ut videtur,) exaratus, quo Morellius in Editione sua Graeca usus est. Vide *Catal. Cod. Manuscr. Bibl. Reg.* tom. ii. p. 161.

Ad. Franc. Adams, de quo vide Editoris Monitum, p. vi.

B. Codex Regius Parisiensis 2155, chartaceus, formae maximae, exaratus saeculo decimo quarto. Vide *Catal.* p. 455. Horum codicum omnes lectiones dedi, quanquam non valde ab Edit. Morell. discrepantes, et easdem lacunas exhibentes.

C. Crassi Versio Latina, de qua vide Adnot. p. 275.

D. Codex Regius Parisiensis 2297, chartaceus, formae quartanae, exaratus saeculo decimo sexto. Vide *Catal.* p. 478. Prorsus nullius pretii, nec nisi erroribus ab Edit. Morell. discrepans, adeo ut selectas tantum lectiones exhibui. Eandem lacunam in libro quarto habens, et mutilus post verba in libro quinto *αἱ δὲ ἀρτηρίαι*, p. 213. l. 8.

E. Codex Nanianus 246, membraneus, tetraptychus, longe optimus et antiquissimus, scriptus saeculo decimo. Vide *Gr. Cod. Manuscr. ap. Nanios*, p. 437. Hunc pro basi hujus Edit. habui, et ex hoc fragmenta duo longa desumpserunt Mustoxydes et Schinas, de quibus vide Adnot. p. 276. De hoc codice scribit Jos. Cappelletti, "Optimae notae est Codex iste membranaceus, nullam habens rasuram, nullamve characterum ambiguitatem."[k]

F. Fabricii *Bibl. Gr.* tom. xii. Vide Adnot. p. 276.

G. Galeni opus *De Usu Partium Corporis Humani*, e quo plurima litteratim excerpsit Theoph. Vide Indicem Capitum.

H. Hippocratis libri *De Genitura*, et *De Natura Pueri*, quorum illum paene totum in Lib. V. inseruit, ex hoc multa desumpsit.

I. Codex Oxoniensis Barocc. 204, bombycinus, formae quadratae, saeculo decimo tertio exeunte haud una manu exaratus, omnia Hippocratis opera continens. Hunc in libris *De Genit.*, et *De Nat. Pueri* ipse contuli; non tamen cum multo fructu, quum non multum ab edit. impressa discreparet.

marg. Bodl. indicat correctiones quasdam manu scriptas in margine exemplaris Edit. Morell. in Bibl. Bodleiana asservati.

M. Haec litera in iis locis quae in Edit. Morell. exstant, (sc. a pag. 1. usque ad p. 177., et a p. 184. usque ad p. 224.,) eam indicat editionem, (de qua vide Adn. p. 276.;) in iis locis quae in Edit. Morell. desunt, (sc. a p. 177. usque ad p. 183., et a p. 224. usque ad fin.,) designat Fragm. Mustoxydis (de quibus vide Adn. p. 276.) ubi ea reperiuntur.

Sc. Rob. Scott, de quo vide Editoris Monitum, p. vi.

k Addit idem, "Non abs re erit animadversionem circa Theophili opus addere "ex Armeniaca litteratura depromptam. Penes Armenios eadem *De Humani* "*Corporis Structura* exstat elucubratio; haud tamen sub Theophili, sed sub Gre"gorii Nysseni nomine circumfertur, ab Armenio quodam eruditissimo ejusdem "Nysseni discipulo ex Graeco in Armeniacum idioma translata." Annon tamen hoc potius est ipsius Gregorii opus cui titulus Περὶ Κατασκευῆς Ἀνθρώπου?

INDEX EDITIONUM

Secundum quas citantur auctores infra nominati.

Alexander Aphrod., Cassius, Joannes Actuar., Theophilus *De Urin.* et *De Excrem.*; ed. Ideler, in *Phys. et Med. Gr. Min.*, Berol. 1841.

Aretaeus, Dioscorides, Galenus, Hippocrates; ed. Kühn., Lips. 1821—1833.

Joannes Alexandr., Palladius, Stephanus Athen., Theophili *Comm. in Hipp. "Aph.;"* ed. Dietz, in *Scholia in Hipp. et Gal.*, Regim. Pruss. 1834.

Leo, Theophilus *De Puls.*; ed. Ermerins, in *Anecd. Med. Gr.*, Lugd. Bat. 1840.

Meletius; ed. Cramer, in *Anecd. Gr.* vol. iii. Oxon. 1836.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ Α.

Mor. p. 3. Fabr. p. 785.

1 Ὅτι μὲν πάντα τὰ ζῶα, τετράποδα καὶ ἑρπετὰ, πτηνά τε καὶ ἔνυδρα, τῇ νεύσει τοῦ Θεοῦ γέγονε, μαθεῖν ἔστιν ἀπὸ τῆς θείας γραφῆς· "Ἐξαγαγέτω" γάρ φησιν, "ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν κατὰ γένος, τετράποδα, καὶ ἑρπετὰ, καὶ θηρία·" καὶ πάλιν,

PROOEMIUM. Omnia animalia Dei dicto creata esse,

THEOPHILI

DE CORPORIS HUMANI FABRICA

LIBER I.

(Junio Paulo Crasso, Patavino, interprete.)

1 OMNIUM animantium genera, quadrupedum, reptilium, volucrum, et aquam colentium, Dei arbitratu esse genita, divina nobis testantur volumina; inquiunt enim, [*Gen.* I. 24.] "Producat terra animam viventem per singula genera, quadrupedes, et reptilia, et feras;" et iterum, [*Gen.* I. 20.] "Pro-

1. Ὅτι μὲν] Ὅτι μὲν οὖν E. 5. θηρία] τῆς γῆς κατὰ γένος add. LXX.

Mor. p. 3, 4.

PROOEMIUM.

“Ἐξαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν κατὰ
“γένος, καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὸ
“στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ.” ὅτι δὲ μόνος ὁ ἄνθρωπος
χειρὶ Θεοῦ ἐπλάσθη, καὶ τοῦτο μαθεῖν ἔστιν ἀπὸ τῆς
ἁγίας γραφῆς· “Ἔπλασε” γάρ φησι, “τὸν ἄνθρω-
“πον, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς
“τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ
2 “ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν.” Συνθέτου οὖν τοῦ
ἀνθρώπου γεγονότος παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ
ἡμῶν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ τῆς μὲν ψυχῆς
νοερᾶς τε οὔσης, ἀσωμάτου τε καὶ ἀοράτου, τοῦ δὲ
σώματος αἰσθητοῦ τε καὶ συνθέτου κατασκευασθέντος·
εἴπωμεν περὶ τῆς συνθέσεως αὐτοῦ, πόθεν τε σύγκει-
ται, καὶ ἐκ ποίων καὶ πόσων μορίων κατεσκευάσθη,
καὶ τίς ἡ ἐνέργεια τῶν αὐτοῦ μορίων, καὶ παρὰ τίνος 786

Hominem autem solum ipsa Dei manu.

Hominem ex anima et corpore constare.

“ducant aquae reptilia animarum viventium per singula ge-
“nera, et volatilia volantia super terram per stabilimentum
“caeli:” hominem autem solum manu Dei creatum esse, nos
docent sacrae scripturae; aiunt enim, [*Gen.* II. 7.] “Hominem
“finxit, glebam terrae capiens, et in faciem ipsius afflavit spiri-
2 “tum vitae, et factus est homo cum anima vivente.” Igitur cum
homo a Deo nostri Opifice ex anima et corpore constans factus
fuerit, anima quidem intellectuali et incorporea et invisibili, cor-
pore autem sensili et composito; de ejus compositione sermonem
faciamus, unde componitur, ex quot et qualibus constat partibus,
et quaenam est ejus partium functio, et unde prodit earum

1. Ἐξαγέτω] ἐξαγαγέτω LXX.
ib. κατὰ γένος] om. LXX.
2. πετεινὰ] πετηνὰ E.
5. ἔπλασεν] ὁ Θεὸς add. LXX.
ib. φησι] Sic E., vul. φησιν.
6. λαβὼν] om. LXX.
11. νοερᾶς τε οὔσης, ἀσωμάτου τε] Sic E., vul. νοερᾶς οὔσης καὶ ἀσωμ.
12. αἰσθητοῦ τε] Sic E., vul. om. τε.
ib. κατασκευασθέντος] κατασκευασθέντα A.
14. ποίων καὶ πόσων] Sic E., vul. πόσων καὶ ποίων.
15. τῶν] Hic, ut saepe, pro τῶν legitur ταῖς apud Fabr. in Ed. 1740, errore scilicet typographico, quod in Ed. 1724 siglum τ͂ pro τ͂ repositum esset.
ib. παρὰ] περὶ B.

Fabr. p. 785, 86.

ἡ κίνησις αὐτῶν, καὶ διὰ ποίας αἰτίας τὰ τοιαῦτα
οὕτως γεγόνασιν.

PROOEMIUM.

2 Ἔστιν οὖν τὰ μόρια τοῦ σώματος, τὰ μὲν
ψυχικὰ, τὰ δὲ σωματικά τε καὶ φυσικά. καὶ αὐτῶν
τῶν ψυχικῶν, τὰ μὲν κινητικὰ, τὰ δὲ αἰσθητικά· τῶν
2 δὲ φυσικῶν, τὰ μὲν ζωτικὰ, τὰ δὲ θρεπτικά. Κεφαλὴ
δὲ καὶ χεῖρες, καὶ σκέλη, θώραξ τε καὶ ὀσφὺς, μείζονά
τε καὶ περιεκτικώτερα πάντων τῶν τοῦ σώματος μορίων
γεγόνασιν· ἐν αὐτοῖς γὰρ πάντα τὰ μόρια περιέχεται,
τά τε φυσικὰ καὶ τὰ ψυχικὰ, ζωτικά τε καὶ θρε- p.4
3 πτικά. Πρῶτον οὖν περὶ τῶν περιεκτικῶν μορίων
εἴπωμεν, ὅπως πρεπόντως ἐγένετο ἥ τε θέσις καὶ ἡ
4 διάπλασις αὐτῶν, καὶ ἡ ἐνέργεια, καὶ ἡ χρεία. Ἀλλ'
ἐπειδὴ καὶ αὐτῶν τῶν περιεκτικῶν μορίων, τὰ μὲν
τοῦ ζῆν ἕνεκα γέγονεν (ὡς κεφαλὴ, καὶ θώραξ, καὶ
ὀσφὺς), τὰ δὲ τοῦ καλῶς ζῆν (ὡς χεῖρες, καὶ πόδες)·

Alia corporis membra animalia esse, alia naturalia.

Quaedam membra vitae causa creata esse, quaedam melioris vitae.

motio, et quibus de causis haec singula ad hunc modum instituta sunt.

2 Igitur alia corporis membra animalia sive animata sunt, alia
corporea et naturalia: rursus ex animalibus, alia moventia, alia
2 sentientia; naturalium vero, aliqua vitalia, aliqua nutrientia. Caput
autem, manus, crura, pectus, lumbi, majora creata sunt et capaciora inter caeteras corporis partes; his enim omnia membra con-
3 tinentur, naturalia, animata, vitalia et nutrientia. In primis itaque
de continentibus partibus habeatur oratio, ut decenter eorum
4 positus, forma, functio, et usus sese habeant. Caeterum quoniam et ex his membris, nonnulla vitae causa creata sunt (ut caput, pectus, et ilia), nonnulla melioris vitae (ut manus, et

7. δὲ καὶ χεῖρες] om. καὶ E.
ib. καὶ σκέλη] Sic E., vul. om. καὶ.
ib. θώραξ τε καὶ] Sic E., vul. om. τε καὶ.
ib. μείζονά τε καὶ] Sic E., vul. om. τε.
13. ἡ ἐνέργεια] ἡ om. E.
15. ζῆν] Vulgo ζῇν, et sic in ceteris hujusmodi infinitivis; sed vide Elmsl. in Praef. ad Soph. Oed. Tyr. p. vii. viii.

Mor. p. 4.

Prooemium.

Manum ex humero, cubito, et summa manu constare.

Dei sapientiam in manu fabricanda nondum totam inventam.

πρῶτον μὲν περὶ τῶν χειρῶν εἴπωμεν, ὅτι δεόντως κα-
5 τεσκευάσθησαν. Συνθέτων δὲ καὶ αὐτῶν οὐσῶν ἔκ τε
βραχίονος, καὶ πήχεως, καὶ ἄκρων χειρῶν, ἀρξώμεθα
τοῦ λόγου ἀπὸ τῆς ἄκρας χειρὸς, ὅτι εἰς τοσοῦτον
ἥκει σοφίας ἡ τέχνη τῆς φύσεως, ὡς μήπω πᾶσαν
αὐτὴν εὑρῆσθαι, τοσοῦτον χρόνον ζητουμένην ὑπὸ
6 τηλικούτων ἀνδρῶν. Ἐπεὶ γὰρ οὕτως ἐστὶν ὁ Δημι-
ουργὸς ἡμῶν σοφὸς, ὡς μὴ μίαν ἕκαστον τῶν ὑπ'
αὐτοῦ γεγονότων ἔχειν χρείαν, ἀλλὰ καὶ δύο, καὶ
τρεῖς, πολλάκις καὶ πλείους, διὰ τοῦτο ῥᾷστον ἤδη 787
τῶν ἀφανεστέρων τοῖς πολλοῖς παραλιπεῖν ἔνια.

Nihil esse in nostro corpore ignavum.

7 Νόει οὖν μοι, κατὰ τὸ τοῦ ζώου σῶμα μηδὲν ἀργὸν,
μηδ' ἀκίνητον· ἀλλὰ πάντα παντοίαν ἔμπρακτον
ἐνέργειαν ἐνεργοῦντα, μετὰ τῆς πρεπούσης κατα-
σκευῆς, καὶ θείας αὐτοῖς δυνάμεις τοῦ Δημιουργοῦ

Partium usus, ignoratis functionibus, inveniri non posse.

8 χαρισαμένου. Ἐπεὶ δ' οὐκ ἐνδέχεται τῶν μορίων
ἐξευρίσκειν τὰς χρείας, ἀγνοουμένων τῶν ἐνεργειῶν,

pedes); prius de manibus sermo sit, apposite videlicet eas esse
compositas. Cumque ex humero, cubito, et summis manibus
constent, a summa manu nostra ordiatur oratio, tantum videlicet
sapientiae atque artis in ea fabricanda naturam ostendisse, ut
nondum tota, a tam claris viris tanto tempore vestigata, inveniri
6 potuerit. Caeterum quoniam Conditor nostri Deus adeo sapiens
est, ut quicquid ab eo creatum est, pluribus usibus, non uni tan-
tum, duobusve, aut tribus sit accommodum, propterea jam facil-
limum fuerit multos ex his quae obscuriora sunt praetermittere
7 quaepiam. Tu igitur tecum cogita, in animali corpore nihil esse
ignavum, nihil immobile; sed omnia variis modis decenter
structa utilem operam praestare, divinas facultates ipsis summo
8 Creatore largiente. At quia partium usus, ignoratis functionibus,

1. πρῶτον μὲν] Sic E., vul. πρῶτα.
ib. τῶν χειρῶν] τῶν om. F.
7. Ἐπεὶ γὰρ] Sic E., vul. ἐπεὶ δὲ.
10. διὰ τοῦτο] ἐν τοῦτο E.
13. ἔμπρακτον] ἔμπρακτα D.
14. πρεπούσης] Sic E., vul. προσηκούσης.
16. Ἐπεὶ δ' οὐκ ἐνδέχεται κ.τ.λ.] Conf. Gal. T. III. p. 274, 5.
17. τῶν ἐνεργ.] ἔτι pr. G.

Fabr. p. 786, 87.

διὰ τοῦτο, ἑκάστου τῆς ἐνεργείας ἀναμνήσαντες, ἐπὶ τὰς χρείας εὐθέως μεταβησόμεθα.

De Manibus. Summarum manuum munera.

3 ΔΙΑ γὰρ τῶν χειρῶν ὁ ἄνθρωπος πολεμίοις ἀντιτάσσεται, ὅπλον παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ δεξάμενος τὰς χεῖρας· δι' αὐτῶν καὶ ἱμάτιον ὑφαίνει, καὶ οἶκον καὶ ναῦν κατασκευάζει, καὶ νόμους γράφει, καὶ βίβλους πρὸς ὑπομνήματα συγγράφεται, καὶ ἄγρια ζῶα ὑποτάττει, τὰ μὲν πρὸς ὑπηρεσίαν, τὰ δὲ τροφῆς ἕνεκεν.

Summae manus quare multifidae;

2 Ὥστε ἐπειδὴ ἀντιληπτικὸν ὄργανον ἐδόθη ἡ χεὶρ τῷ ἀνθρώπῳ, παντοίων μὲν σχημάτων, παντοίων δὲ μεγεθῶν, καὶ [ὅσων] πέφυκεν ἀντιλαμβάνεσθαι, ἄμεινον ἦν αὐτῇ (ὡς καὶ γέγονεν) σχισθῆναι πολυειδῶς· εἰς πολλὰ γὰρ σχισθεῖσα, καὶ τοὺς πολὺ μείζονας [ἑαυτῆς] ὄγκους ῥαδίως περιλαμβάνει, καὶ θηρᾷ τὰ σμι-

inveniri nequeunt, ideo, cujusque functionibus prius explicatis, ad usus illico transibimus.

3 PER manus homo hostibus opponitur, arma a Creatore manus accipiens; per ipsas et vestem texit, et domum et navem construit, et leges scribit, et libros rerum monumenta componit, et feras animantes, alias ad servitia, alias ad escam perdomat. 2 Quare postquam homini manus data est, instrumentum variarum figurarum, variarum magnitudinum apprehensivum, quatenus ad corripiendum naturaliter apta est, melius ipsi fuit (quemadmodum et est) multifidam esse; nam in multas scissa partes, multo majores moles facile complectitur, et minutissima corpus-

1. διὰ—ἀναμν.] διὸ ἀεὶ περὶ ἐνεργειῶν μνημονεύοντες G.
ib. ἑκάστου] ἑκάστου τε E.
3. Διὰ γὰρ] Sic E., vul. om. γὰρ.
ib. ὁ ἄνθρ.] Sic D., vul. om. ὁ.
4. Δημ. Θεοῦ] om. Θεοῦ vul., Δημ. καὶ Θεοῦ E. Omisi καὶ hic (suadente Ad.) ut sup. p. 2. l. 9, et inf. p. 6. l. 12.
ib. δεξάμενος τὰς χεῖρας] Sic E., vul. τὰς χεῖρας λαβών.
9. Ὥστε κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 9, 10.
10. παντοίων—παντοίων] πάντων—πάντων G.
11. καὶ [ὅσων] πέφ.] ὅσα κινεῖν ἄνθρωπος πέφυκεν G., sententiae forma mutata; ὅσον vul.; ὅσων marg. Bodl.
12. γέγονεν] Sic E., vul. γέγονε.
13. [ἑαυτῆς] Sic G., vul. om. In vers. Lat. lege, *majores se ipsa moles*.

Mor. p. 4, 5.

De Manibus.

κρότατα τῶν σωμάτων ἀκριβῶς. τοῖς μὲν γὰρ μεγάλοις σώμασιν ἐπεκτείνεται, τῇ διαστάσει τῶν δακτύλων αὐτὰ περιλαμβάνουσα· τὰ σμικρότατα δὲ οὐχ p.5 ὅλη πειρᾶται λαμβάνειν (διαδιδράσκει γὰρ), ἀλλ' ἀρκεῖ πρὸς ταῦτα δυοῖν δακτύλοιν [χρῆσθαι] τοῖς ἄκροις. 788

3 Ὡσαύτως δὲ καὶ πρὸς τὸ πολυειδῆ σχήματα περιλαμβάνειν καλῶς, ἔσχισται πολυειδῶς· καὶ γὰρ περὶ τὸ σφαιροειδὲς σφαιροῦσθαι δύναται, κατὰ κύκλον αὐτὸ περιλαμβάνουσα, καὶ τὰ εὐθῆ ἢ κοῖλα ἀσφαλῶς περιλαμβάνει.

quare binae,

4 Ἐπεὶ δὲ πολλὰ τῶν σωμάτων μείζονα τὸν ὄγκον ἔχει ὡς πρὸς μίαν χεῖρα, σύμμαχον ἑκατέρᾳ τὴν ἑτέραν ὁ Δημιουργὸς Θεὸς

cula diligenter assequitur: magna enim corpora digitis distentis undique ambiens comprehendit; exigua vero non ipsa tota capere conatur (diffugerent enim), sed ad haec capienda sufficiunt duorum digitorum summitates.

3 Pariter et ad multiformes figuras rite capiendas, multiplici scissura partita est; nam circa globosum aliquod et ipsa in globum curvari potest, ipsum in orbem cingens, recta autem et cava secure amplectitur.

4 Verum quoniam pleraque corpora ampliora sunt quam ut manu contineri valeant, alteri alteram opem ferre Faber sapientissimus nostri Deus impe-

1. τῶν σωμάτων] om. G.
ib. μεγ. σώμ.] Sic B.C.E., om. μεγ. vul., om. μεγ. σώμ. G.
3. αὐτὰ] Sic E. G., vul. ταῦτα.
ib. τὰ σμικρότατα] Sic G., vul. τοῖς μικροῖς.
4. πειρᾶται λαμβ.] Sic E.G., et fort. C., vul. πρόσληψιν ἐπιχειρεῖ.
ib. διαδιδράσκει γὰρ] οὕτως add. G., διαδιδράσκοι γὰρ marg. Bodl.
5. πρὸς ταῦτα] αὐτῇ add. G.
ib. δακτύλοιν] δακτύλοις E., δακτύλων G.
ib. [χρῆσθαι] Sic G., vul. om.
6. Ὡσαύτως κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 10.
ib. Ὡσαύτως δὲ καὶ πρὸς] πρὸς δ' αὖ G.
ib. πρὸς τὸ] πρὸς τῷ E.
7. καὶ γὰρ] ἢ γὰρ E.
ib. περὶ] ἐπὶ F., typogr. fort. errore.
9. αὐτὸ] αὐτὸ πανταχόθεν G.
ib. τὰ εὐθῆ ἢ κοῖλα—περιλ.] τοῖς εὐθέσιν ἢ κοίλοις—περιβαίνει G., quod mallem, ut τοῦ περιλαμβ. repetitio tolleretur.
10. Ἐπεὶ δὲ πολλὰ τῶν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 10.
11. ἔχει ὡς πρὸς] εἶχεν ἢ κατὰ G.
12. ἑκατέρᾳ τὴν ἑτέραν] Sic C.G., ἑκατέραν vul., ἑκατέραν τὴν ἑτέραν B., ἑκατέρα τὴν ἑστέραν E.
ib. ὁ δημιουργὸς Θεὸς ἡμῶν] Hic et semper fere quam Deo Opt. Max. Theophilus, eam Naturae tribuit potentiam Galenus.

ἡμῶν πεποίηκεν, ὥστε ἀμφοτέρας ἐξ ἐναντίων πε-
5 ριλαμβανούσας μηδὲν ἀπολείπεσθαι. Διὰ τοῦτο ὥσπερ καὶ πρὸς ἀλλήλας νενεύκασι, καὶ πάντη
4 πεφύκασιν ἴσαι. Τῇ θέσει δὲ οὐκ ἐπ' εὐθείας πάντας τοὺς δακτύλους συντέθεικεν, ἐχρῆν γὰρ τὸν ἕνα τοῖς τέτρασιν ἀντιτεταγμένον εἶναι, ὥσπερ καὶ νῦν ἐστιν· οὕτω γὰρ ἔχει θέσεως καὶ κινήσεως ὁ εἷς, ὥστε ἐπιστρεφόμενος μεθ' ἑκάστου τῶν τεσσάρων ἐνεργεῖν, ὡς μηδὲ τὸ σμικρότατον σῶμα διαφεύγειν, οἷον κέγχρον, καὶ τρίχας, καὶ ἀκάνθας, καὶ τὰ ὅμοια.
2 Διὰ τοῦτο οὖν καὶ μαλακοὶ, καὶ περιφερεῖς, καὶ ὄνυχας ἔχοντες κατεσκευάσθησαν· οὐδὲ γὰρ ἂν ἀντιλαμβάνεσθαι ἠδύναντο τῶν σμικρῶν τε καὶ σκληρῶν

De Manibus.

et aequales, et in se inclinatae.

Digiti quare non in recta linea collocati;

quare molles, et unguibus muniti.

ravit, quare utraque ex adverso cingente, nihil non teneri potest.
5 Eam ob causam in se vicissim vergunt, et aequum magnitudinis
4 modum prorsus sortitae sunt. Positu autem non omnes digitos secundum rectum collocatos habent, siquidem unum reliquis quatuor oppositum esse oportebat, quemadmodum et nunc collocatus est; sic enim ex digitis unus positus est atque movetur, ut ad singulum aliorum quatuor curvatus operam praestet, ut neque vel minimum quicquam possit evadere, ut milium, pili, spinae, et
2 id genus alia. Atque ideo molles, teretes, et unguibus praemuniti creati sunt; neque enim exigua corpora et dura arripere

1. πεποίηκεν] ἐποίησεν G.
ib. ἐξ ἐναντ.] ἐξ ἐναντ. μερῶν G.
ib. περιλαμβανούσας] Sic E.G., vul. παραλαμβανούσης.
ib. περιλαμβανούσας] αὐτὰ add. G.
2. μηδὲν ἀπολείπεσθαι] μηδὲν ἀπολείπεσθαι μιᾶς μεγίστης G.
ib. Διὰ τοῦτο κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 11.
ib. Διὰ τοῦτο ὥσπερ] διὰ τοῦτο τοίνυν ὡσπερεὶ vul., ταύτῃ ἄρα G.
4. Τῇ θέσει κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 12.
ib. ἐπ' εὐθείας] ἐπὶ μιᾶς εὐθείας G.
5. συντέθεικεν] συντέθηκεν B.
6. τέτρασιν] Sic E., et sic inf. p. 27. l. 5, 14; vul. τέσσαρσιν. De forma τέτρασι vide Lobeck ad Phryn. p. 409. n.
7. θέσεως καὶ] θέσεώς τε καὶ G.
ib. ὁ εἷς ὥστε] ὁ εἷς οὗτος ὥστ' G.
8. ἐπιστρεφόμενος] ἐπιστρεφόμ. βραχείας παντελῶς ἐπιστροφὰς G.
ib. μεθ' ἑκάστου τῶν τεσσάρων] ἀντιτεταγμένου add. G.
11. Διὰ τοῦτο κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 13.
12. ὄνυχας] ὀνύχων G.
ib. ἔχοντες] ἔχειν E.
ib. οὐδὲ γὰρ ἂν] ἂν om. E.
ib. ἀντιλαμβάνεσθαι] -λαβέσθαι G.
13. ἠδύναντο] Hic E., post σωμάτων vul., ἦν ποτε δυνατὸν G.

Mor. p. 5, 6.

DE MANIBUS.

σωμάτων, εἰ σαρκῶδες μόνον αὐτῶν τὸ πέρας ἦν.
ἕδρας τοιγαροῦν ἐδέοντο πρὸς τὸ μὴ ἀνατρέπεσθαι,
3 τοῦτο δ' ἐστὶν ὄνυχες. Πάλιν δὲ οὐδὲ ὄνυξι μόνοις
οἷόν τε λαβεῖν τῶν τοιούτων οὐδέν· σκληροὶ γὰρ 789
ὄντες, ἀπὸ τῶν σκληρῶν ὁμοῦ ὀλισθαίνουσιν.
4 Ταῦτ' ἄρα, τῆς μὲν σαρκοειδοῦς οὐσίας ἐν ταῖς τῶν
δακτύλων κορυφαῖς τὸ τῶν ὀνύχων ὀλισθηρὸν ἐπα-
νορθουμένης, τῶν δὲ ὀνύχων τὸ τῆς σαρκὸς εὐανά-
τρεπτον στηριζόντων, ὄργανον ἀντιληπτικὸν ἁπάντων,
τῶν σκληρῶν ἅμα καὶ σμικρῶν σωμάτων, ὁ δάκτυλος
5 τοιοῦτος ἐγένετο. Πολλαὶ δὲ καὶ ἄλλαι χρεῖαι τῶν
6 ὀνύχων. Ἐπεὶ τοίνυν τὸ μὲν ἔργον τῆς χειρὸς ἡ ἀν-

valerent, si eorum extremitas carnea tantum foret: munimento
igitur quopiam, unguibus videlicet, ne repellerentur, indiguerunt.
3 Iterum solis unguibus quicquam hujusmodi apprehendi nequiret;
4 durae enim cum sint, a duris dilaberentur. Quamobrem, carnea
materia in summis digitis unguium lubricitatem moderante, contra
unguibus carnis ad resistendum imbecillitatem confirmantibus,
digitus ad omnia, tam dura quam parva, instrumentum tenacissi-
5 mum effectus est. Sunt autem et multa alia ex unguibus emolu-
6 menta. Itaque cum manus officium sit apprehensio, in confesso

2. πρὸς τὸ μὴ ἀνατρέπ.] om. πρὸς τὸ E.

3. ὄνυχες] An οἱ ὄνυχες legendum, ut infra §. 6. οἱ μύες?

ib. Πάλιν δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 14.

ib. οὐδὲ ὄνυξι μόνοις οἷόν τε] οὐδὲ ὄνυξι μόνοις οὐχ οἰόνται E., αὐτοῖς τοῖς ὄνυξι μόνοις οὐχ οἷόν τε G., ὄνυξι μόνοις οὐχ οἷόν τε vul.

4. τῶν τοιούτων οὐδὲν] οὐδὲν τῶν τοιούτων G.

5. ὁμοῦ] ἑτοίμως G., quod mallem, utpote verbum Galeno usitatissimum.

ib. ὀλισθαίνουσιν] Sic E., vul. ὀλισθαίνουσι.

6. Ταῦτ' ἄρα τῆς μὲν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 14, 15.

ib. Ταῦτ' ἄρα] Sic E.G., vul. διὰ ταῦτ' ἄρα.

ib. σαρκοειδοῦς οὐσίας ἐν ταῖς τῶν δακτύλων κορυφαῖς] σαρκ. ἐν ταῖς κορ. τῶν δακτ. οὐσ. G.

10. τῶν] Sic E. G., vul. τῶν τε.

ib. σκληρῶν ἅμα καὶ σμικρῶν] σμικρῶν ἅμα καὶ σκληρῶν G.

ib. δάκτυλος τοιοῦτος] Sic E., om. vul. τοιοῦτος.

11. ἐγένετο] Sic E.G., vul. γέγονε.

12. Ἐπεὶ τοίνυν τὸ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 27, 28.

ib. τὸ μὲν ἔργον] Sic E.G., vul. om. μὲν.

ib. ἡ ἀντίληψις] om. ἡ E.

Fabr. p. 788, 89.

DE MANIBUS.

τίληψις, δῆλον ὡς τὸ πρῶτον αὐτῇ τῆς ἐνεργείας μόριόν ἐστι τὸ κινοῦν αὐτὴν, τοῦτο δέ ἐστιν οἱ μύες· τὰ δ' ἄλλα πάντα, τὰ μὲν ἕνεκα τοῦ βέλτιον γενέσθαι τὰς ἐνεργείας, τὰ δὲ ὧν οὐκ ἄνευ γενέσθαι δυνατὸν, p.6
7 τὰ δὲ ὑπὲρ τῆς φυλακῆς πάντων ἐδημιουργήθη. Τὸ μὲν δὴ γένος τῶν ὀνύχων τοῦ βελτίονος ἕνεκα ἐγένετο, ἵνα τὰς κορυφὰς τῶν δακτύλων στηρίζῃ· διὰ τοῦτο καὶ σκληροὶ συμμέτρως γεγόνασιν, ὅτι οὐκ ἀμυντήρια ὅπλα παρὰ Θεοῦ τῷ ἀνθρώπῳ δεδώρηται, καθάπερ τοῖς ἀλόγοις ζώοις· ἥμερον γὰρ τὸ ζῶον καὶ λογικόν. Διατί δὲ περιφερεῖς εἰσι πανταχόθεν; ὅτι καὶ τὸ κυκλοτερὲς σχῆμα δυσπαθέστε-

Ungues quare mediocriter duri; quare rotundi;

est primum functionis illius membrum esse primum illam movens, hoc autem est, ipsi musculi; caetera vero omnia, alia ut melius functiones fiant creata sunt, alia eorum rationem habent, sine quibus functiones obire nequeunt, alia vero omnium praecipui
7 causa sunt fabrefacta. Sane genus unguium ob melius genitum est, ut digitorum extrema roboraret; idcirco enim et mediocriter duri sunt, quoniam ultricibus armis humanum genus a Deo non fuit condonatum, quemadmodum brutae animantes; mite namque
8 animal homo est et ratione utens. At quare undique rotundi sunt? an quoniam rotunda figura inter omnes angulares minime

1. *αὐτῇ τῆς ἐνεργείας*] Sic G., *αὐτῆς τῆς ἐνεργείας* E., *τῆς ἐνεργείας αὐτῆς* vul.
2. *ἐστι*] om. E., *ἔσται* G.
ib. *τὸ κινοῦν αὐτὴν*] *πρῶτον* ad. vul., *δι' οὗπερ ἂν εὑρεθῇ κινουμένη* G. In vers. Lat. lege, *primam ipsi functionis partem eam esse quae ipsam movet.*
3. *ἕνεκα τοῦ βέλτιον γενέσθαι τὰς ἐνεργείας*] *ἕνεκεν τοῦ βελτιόνως γίνεσθαι τὴν ἐνέργειαν* G.
4. *τὰ δὲ ὧν*] Sic G., vul. *τὰ δὲ τῶν ὧν.*
ib. *δυνατὸν*] *δυνατὸν ἦν αὐτὴν* G.
5. *φυλακῆς*] Sic E.G., vul. *κεφαλῆς.* In vers. Lat. lege *omnium pro custodia.*
ib. *πάντων*] *ἁπάντων τουτῶν* G.
ib. *ἐδημιουργήθη*] *ἐδημηουργήθη* B.
ib. *Τὸ μὲν κ.τ.λ.*] Cf. Gal. p. 28, 31.
6. *ἕνεκα*] *ἕνεκεν* G.
ib. *ἐγένετο*] *ἐφαίνετο γεγονέναι* G.
7. *ἵνα τὰς κορυφὰς—στηρίζῃ*] *ἢ ταῖς κορυφαῖς—στηρίζει* E.
ib. *διὰ τοῦτο*] Sic E., add. *γὰρ* vul.
9. *δεδώρηται*] *δεδώρηνται* A.B.
11. *λογικόν*] *πολιτικὸν* G.
ib. *Διατί κ.τ.λ.*] Cf. Gal. p. 31.
ib. *πανταχόθεν*] Sic E.G., vul. *πάντοθεν.*
12. *ὅτι*] *ἢ ὅτι* C. ut inf. p. 14. l. 8.
ib. *τὸ κυκλοτερὲς*] Sic B., *τὸ κυκλοφερὲς* E., om. *τὸ* vul.

Mor. p. 6.

De Manibus.

quare in longitudinem tantum augescentes.

ρόν ἐστι τῶν τὰς γωνίας ἐχόντων σχημάτων, εὔ-
9 θραυστα γὰρ τὰ τοιαῦτα. Αὔξάνονται δὲ οὐκ εἰς πλάτος καὶ βάθος, ἀλλὰ μόνον εἰς μῆκος ταῖς θριξὶ παραπλησίως, ὑπὲρ τοῦ τοῖς ἀποτριβομένοις ἑκάστοτε κατὰ τὸ πέρας αὐτῶν εἶναι τὸ ἀντικαθιστά- 790
10 μενον. Οὕτω μὲν εἰς ἄκρον ἥκει προμηθείας τὰ κατὰ

Digitorum ossa quare facta;

5 τοὺς ὄνυχας παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ ἡμῶν· τὸ δὲ τῶν ὀστῶν γένος ἐν τοῖς δακτύλοις, ὅτι καὶ αὐτὸ τοῦ βελτίονος ἕνεκα γέγονεν, ἐκ τῶνδε ἂν μάθοις. κινεῖσθαι μὲν γὰρ πολυειδῶς ὑπῆρχεν ἂν αὐτοῖς καὶ χωρὶς τῶν ὀστῶν, ὥσπερ καὶ πολύποσι· τὸ ἑδραῖον δὲ οὐκ ἄν ποτε ἔχοιεν, ἀπορουντα ἀντιβατικοῦ

9 est patibilis, eo quod minime refringi potest? Augescunt vero non in latum aut profundum, sed haud aliter ac pili in longitudinem tantum, quapropter secundum extrema causis eos con-
10 terere valentibus renituntur. Ita humanorum unguium structura ab opifice nostri Deo maximam providentiam sortita est;
5 ipsum quoque ossium digitos constituentium genus melioris causa factum esse, inde discendum est: siquidem et multiformiter citra ossa, non secus ac polypi, moveri possent; firmamentum

1. τῶν τὰς γωνίας ἐχόντων σχημάτων] Sic E., vul. πάντων τῶν σχημάτων τῶν γων. ἐχόντων.

ib. εὔθραυστα] Sic E., vul. ἄθραυστα. In vers. Lat. lege, *eo quod istae facile refringi possunt.*

2. τὰ τοιαῦτα] om. E.

ib. Αὔξάνονται κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 31.

ib. εἰς πλάτος καὶ βάθος] εἰς μῆκος καὶ βάθος καὶ πλάτος ὁμοίως τοῖς ἄλλοις μέρεσιν G.

3. μόνον εἰς μῆκος, ταῖς θριξὶ παραπλησίως] ταῖς θριξὶ παραπλησίως εἰς μῆκος μόνον G.

4. ὑπὲρ—ἀντικ.] Sic E.G., vul. ὥστε κατὰ τὸ πέρας αὐτῶν εἶναι τὸ ἀντικαθιστάμενον τοῖς ἀποτρίβειν αὐτοὺς δυναμένοις. In vers. Lat. lege, *ut in locum ejus quod assidue exteritur in ipsorum extremitate, sit aliquid quod sufficiatur.*

ib. ὑπὲρ τοῦ τοῖς ἀποτριβομένοις ἑκάστοτε] Sic G., ὑπὲρ τούτοις ἀποτριβόμενα ἑκάστοτε E.

5. εἶναι τὸ ἀντικαθιστάμενον] om. τὸ F. (typogr. fort. errore), εἶναί τι τὸ ἀντικ. G.

6. Οὕτω μὲν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 31, 32.

ib. Οὕτω μὲν] Sic E., οὕτω μὲν οὖν G., ἀλλ' οὕτω μὲν vul.

7. τὸ δὲ τῶν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 32.

9. αὐτὸ] αὐτὸ τοῦτο G.

10. μὲν γὰρ] μὲν δήπου G.

11. πολύποσι] τοῖς πολύποσι G.

ib. τὸ ἑδραῖον δὲ] τὸ δ' ἑδραῖον ἐν τοῖς ἔργοις G.

12. οὐκ ἄν ποτε ἔχοιεν] Sic E., οὐκ ἄν ποτε ἔσχομεν G., οὐκ ἂν εἶχον vul.

Fabr. p. 789, 90.

quare tria et inaequalia.

καὶ σκληροῦ μορίου· τοιοῦτον δέ ἐστιν ἐν τοῖς τῶν
2 ζώων σώμασι τὸ γένος τῶν ὀστῶν. Ἐπεὶ δὲ καὶ
κάμπτεσθαι, καὶ ἐκτείνεσθαι, καὶ πολυειδῶς ἅμα
κινεῖσθαι οἱ δάκτυλοι πεφύκασιν, οὔτε ἐξ ἑνὸς ὀστοῦ,
οὔτε ἴσοι τὸ μέγεθος ἐγεγόνεισαν, ἀλλ' ἐκ τριῶν τε
καὶ ἀνίσων ἀλλήλοις συνηρθρωμένων, ὡς εἰς ἅπασαν
3 ἐνέργειαν ἑτοίμως σχηματίζεσθαι. Πρὸς δὴ ταῦτα
χρήσιμος καὶ ἡ τῆς σαρκὸς γένεσις, συνειλημένη τοῖς
ὀστοῖς, καὶ σκέπουσα πανταχόθεν, καὶ τὰς κενὰς
χώρας ἐν ταῖς κάμψεσιν ἀναπληροῦσα, ὡς φαίνεσθαι
κατὰ τοὺς κατ' εὐθὺ κειμένους τέσσαρας δακτύλους
ἔξωθεν μὲν ὀλιγοστὴν ἢ οὐδ' ὅλως, ἔσωθεν δὲ καὶ ἐν
τοῖς πλαγίοις μέρεσι πλείστην· ὡς, εἰ καί τι τῶν
ὑγρῶν σωμάτων ἐθέλοις κατέχειν, ὑπτίαν ἐργασά-
μενος τὴν χεῖρα, μὴ ἐᾶν ἐκρυῆναι. ἔτι δὲ πρὸς

Digiti quare carne tecti.

autem non haberent, indigentes renitente et dura particula, quale
2 est in animantium corporibus ossium genus. Praeterea quoniam
et curvari, et extendi, et variis simul motibus agitari digiti natu-
raliter apti sunt, neque ex osse uno, neque eodem magnitudinis
modo fuere formati, sed ex tribus et inaequalibus inter se arti-
culate junctis, ut ad quodcunque opus praesto effigiem capiant.
3 Ad haec sane utilis est et carnis creatio, quae ossibus adhaerescit,
undique tegens, et loca replens in flexuris vacua, ut in quatuor
digitis secundum directum collocatis extrinsecus paucam aut
nullam carnem videre liceat, interius autem et a lateribus pluri-
mam; ut, si aliquod humidum supina manu continere velis, nihil

1. καὶ] τε καὶ G.
2. Ἐπεὶ δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 33.
4. ἐξ ἑνὸς ὀστοῦ] ἐξ ἑνὸς μόνου G.
5. τριῶν τε καὶ] Sic E., vul. τριῶν καὶ.
6. ἀλλήλοις συνηρθρωμένων] κατ' ἄρθρον ἀλλήλοις συναπτόντων G.
7. Πρὸς δὴ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 36.
8. γένεσις] γένεσιν A.
11. κατὰ τοὺς] om. κατὰ E.
12. οὐδ' ὅλως] Sic G., et marg. Bodl., vul. οὐδόλως.
13. ὡς εἰ καί] ὥστ' εἰ καί G.
ib. τι τῶν ὑγρῶν] τὸ τῶν ὑγρῶν E.
15. μὴ ἐᾶν] Sic E.G., μὴ ἐᾶν αὐτὸ vul.
ib. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις] καὶ πρὸς τούτοις ἔτι G.

Mor. p. 6, 7.

De Manibus.
Communia carnis munera.

τούτοις, μαλάττειν καὶ τρίβειν ὅσα μετρίως μαλακά.
4 Αὗται μὲν ἴδιαι χρεῖαι τῆς ἐν τῇ χειρὶ σαρκός· αἱ δὲ 791
κοιναὶ, τὸ οἷον πρόβλημά τι τοῖς ὀστώδεσι σώμασι p.7
τὴν σάρκα εἶναι, καὶ ὅτι ἅπασαν θερμὴν ἐντὸς ἑαυτῆς
ἔχει τὴν ἐκ τοῦ αἵματος ἰκμάδα, καὶ ὅτι θερμὴ οὖσα
συμμέτρως, ἀρήγει κατ' ἴσον ταῖς ἀμετρίαις κρύους
5 τε καὶ θάλπους. Ἀλλὰ περὶ μὲν σαρκὸς γενέσεως
6 τῆς ἐν τοῖς δακτύλοις ἀρκεῖ τοσαῦτα· περὶ δὲ τῆς
ἄρθρων φύσεως τῶν ἐν τοῖς δακτύλοις αὖθις ἐπάνι-
μεν, εἰπόντες αὐτῶν τό τε πλῆθος, καὶ τὸ μέγεθος,
καὶ τὸ σχῆμα, καὶ τὸν τρόπον τῆς διαρθρώσεως.
2 Περὶ μὲν πλήθους, ὅτι διὰ τριῶν ἐπιτελεσθῆναι

Digitorum articuli quare tres;

prorsus effluat: praeterea carne molliantur et atterantur quae-
4 cunque mollia sunt. Haec utique propria sunt carnis in manu
emolumenta; communia autem, quoddam ceu propugnaculum
osseis corporibus caro est, et omnem a sanguine veluti rorem
calidum intra se continet, cumque moderate calens sit, aeque in
5 excellenti frigore atque in calore opitulatur. Et de digitorum
6 carne hactenus dictum sit; de ipsorum autem artubus deinceps
agendum, et eorum multitudo, magnitudo, figura, modusque
2 juncturae examinanda sunt. De multitudine, quod tribus tantum

1. ὅσα μετρίως μαλακά] ὅσα συμμέτρως μαλακῶν τῶν μαλαττόντων τε καὶ τριβόντων ὀργάνων δεῖται G.
2. Αὗται μὲν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 37.
ib. Αὗται μὲν ἴδιαι] ἴδιαι μὲν οὖν αὗται G.
ib. ἐν τῇ χειρὶ] Sic E.G., ἐν χερσὶ vul.
4. ἅπασαν] om. G.
5. αἵματος] ἕματος A. (αἵ superscr.)
ib. ὅτι θερμὴ] ὅτε θερμὴ A.
6. ἀρήγει κατ'] ἀρίγει καθ' E.
ib. ταῖς] Sic E.G., vul. ἐν ταῖς.
ib. ἀμετρίαις] ἀμφοτέραις add. G.
ib. κρύους τε] κρύους θ' ἅμα G.
7. Ἀλλὰ περὶ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 38.
ib. σαρκὸς] σαρκῶν G.
ib. γεν. τῆς ἐν τοῖς δακτ.] om. G.
8. τοσαῦτα] καὶ ταῦτα G.
ib. περὶ δὲ τῆς] περὶ δὲ τῆς τῶν G., περὶ καὶ τῆς A.
9. ἄρθρων] ἄνθρων A., ἄρθρων καὶ ὀστῶν G.
ib. τῶν ἐν τοῖς] τῆς ἐν τοῖς G.
ib. αὖθις ἐπάνιμεν] Sic E., ὅθεν λέγοντες ἔμπροσθεν ἀπελίπομεν add. G., vulg. ῥητέον.
10. εἰπόντες αὐτῶν τό τε πλῆθος] Sic E., vul. καὶ διευκρινητέον τό τε πλῆθος αὐτῶν.
ib. αὐτῶν τό τε πλῆθος] ὅτι τοσοῦτον add. G.
ib. τὸ μέγεθος] καθ' ἕκαστον ins. G., et add. ὅτι τηλικοῦτον.
11. τὸ—τὸν—τῆς] om. G.
12. Περὶ μὲν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 39.

Fabr. p. 790, 91.

τούτους ἀναγκαῖον μόνων· τὰ γὰρ ἐκ πλειόνων
συγκείμενα μορίων ῥᾷον ὀκλάζει τῶν ἐξ ἐλαττόνων·
ἐλάττω δὲ τῶν τριῶν εἴπερ ἐγένετο, τὴν ποικιλίαν
τῶν κατὰ μέρος σχημάτων οὐκ ἂν ἔσχε τοσαύτην.
ἵν' οὖν καὶ κινῆται πολυειδῶς, καὶ φύγῃ τὴν εὐπά-
3 θειαν, ὁ τῶν τριῶν ἀριθμὸς αὐτάρκης. Περὶ δὲ
μεγέθους, ὅτι χρὴ τὸ προτεταγμένον ὑπερέχειν τοῦ
μετ' αὐτὸ, πρόδηλον παντί· τὸ μὲν γὰρ ὀχεῖ, τὸ δὲ
ὀχεῖται, μεῖζον δὲ χρὴ εἶναι τὸ βαστάζον τοῦ
βασταζομένου· γενέσθαι γὰρ ἑτέρως τοῦτο ἀμήχανον,
μὴ κατὰ βραχὺ μειουμένου τοῦ μεγέθους τῶν ὀστῶν.
καὶ διὰ τοῦτο ἔλαττον χρὴ εἶναι τοῦ προτέρου τὸ
7 δεύτερον. Περὶ δὲ τοῦ σχήματος αὐτῶν, ὅτι μὲν

De Manibus.

posteriores quare prioribus minores;

quare formae pyramidalis;

internodiis constare digitos necesse est; nam quae ex pluribus
partibus componuntur noxae magis patent quam quae ex paucioribus; ut si ex paucioribus quam tribus, tam varias figuras subire
non possent: ut igitur multis motionibus moveantur, minimeque
3 periculis objiciantur, ternarius numerus erat aptissimus. De
magnitudine autem, neminem latet os primo loco positum sequenti majus esse; illud enim vehit, hoc vehitur, at vehens vecto majus esse oportet; secus autem id fieri nequit, quin paullatim ossium magnitudo minuatur: ideoque secundum priore minus
7 esse necesse est. Quantum ad figuram pertinet, quod a latiore

1. ἀναγκαῖον μόνων] ἀναγκ. μόνον E., καὶ μόνων ἀναγκ. ἦν vul.
2. συγκείμενα μορίων] μορίων συγκείμενα G.
ib. ῥᾷον ὀκλάζει] Sic E.G., vul. ῥᾷον πάσχει.
3. ἐλάττω δὲ τῶν τριῶν] τῶν τριῶν om. G.
4. μέρος] μέρως E.
5. κινῆται] κινεῖται A.B.E.
ib. εὐπάθειαν] ἀπάθειαν A.B.
6. Περὶ δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 39.
ib. Περὶ δὲ μεγέθους] καὶ μεγέθει δ' G.
8. παντί] πάντη ρ. παντί A., πάντη B.E.
ib. τὸ μὲν γὰρ] om. γὰρ E.
ib. τὸ δὲ ὀχεῖται] Sic B.C.E.F.G., om. A.D.M.
9. μεῖζον δὲ] μεῖζον δ' αὖ G., μεῖζον γὰρ E.
ib. χρὴ εἶναι] Sic E., εἶναι χρὴ G., om. χρὴ vul.
10. γενέσθαι γὰρ] γεν. δὲ C.G.
ib. ἑτ. τοῦτο ἀμ.] ἀμ. τοῦτο ἑτ. G.
12. ἔλαττον χρὴ] ἔλ. ἀεὶ χρὴ G.
ib. εἶναι τοῦ προτέρου τὸ δεύτερον] τὸ δεύτερον εἶναι τοῦ προτ. G.
13. Περὶ δὲ τοῦ σχήματος κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 40.

Mor. p. 7, 8.

De Manibus.

quare rotundi;

quare extrinsecus convexi, non item intrinsecus,

ἀπὸ πλατυτέρας τῆς ἄνω βάσεως εἰς στενοτέραν τὴν
κάτω τελευτᾷ, τὰς αὐτὰς ἕξει τοῖς περὶ τοῦ μεγέθους 792
2 εἰρημένοις αἰτίας. Ὅτι δὲ καὶ περιφερῆ, τὴν δυσπάθειαν αἰτιατέον· ἁπάντων γὰρ τῶν σχημάτων τὸ τοιοῦτον δυσπαθέστατον, ὡς ἂν οὐδεμίαν ἔχον ἐξοχὴν ὑπὸ τῶν προσπιπτόντων ἔξωθεν ἀποθραυσθῆναι δυ-
3 ναμένην. Διατί δὲ ἀκριβῶς μὲν ἔξωθεν κυρτὸν, ἔνδοθεν δὲ κἀκ τῶν πλαγίων οὐκ ἀκριβῶς; καὶ τοῦτο τοῦ βελτίονος ἕνεκα. τοῖς μὲν γὰρ ἐντὸς μέρεσιν οἱ δάκτυλοι καὶ τρίβουσι, καὶ μαλάττουσι, καὶ λαμβάνουσι τὰ σύμπαντα· χεῖρον δ' ἂν ἐγίνετο, κυρτῶν ταύτῃ γινομένων τῶν ὀστῶν· τοῖς δ' ἐκτὸς οὐδὲν τούτων, οὐδ' ἄλλην τινὰ ἐνέργειαν ἐνεργοῦντες, εἰς μόνην τὴν δυσπάθειαν ἀκριβῶς παρεσκευάσθησαν κυρ-

basi superiore in arctiorem inferiorem desinant, eaedem sunt
2 causae quas et de magnitudine diximus. Teretia sunt quoque, quoniam minus patiuntur; omnium enim figurarum tutissima rotunda est, eo quod nihil habet eminens quod externis occursans
3 refringi queat. Caeterum quare extrinsecus exquisite convexa videntur, intrinsecus et a lateribus non item? an id etiam melioris notae causa factum fuit? nam digiti internis partibus terunt, subigunt, capiuntque omnia; quod deterius fieret, si hac parte ossa gibba forent; exteriore autem nihil quicquam istorum, ne-

2. τοῖς περὶ τοῦ μεγέθους εἰρημένοις αἰτίας] ταῖς περὶ τοῦ μεγ. εἰρημέναις χρείαις G., τῆς περὶ τοῦ μεγ. εἰρημένης αἰτίας E.
3. Ὅτι δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 40.
4. τῶν σχημάτων] τῶν om. G.
5. δυσπαθέστατον] -θέσταται A.
ib. οὐδεμίαν] μηδεμίαν G.
6. δυναμένην] δυνάμενον E.
7. Διατί κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 40.
ib. Διατί δὲ] ἕκαστον add. G.
ib. ἔξωθεν κυρτὸν] κυρτὸν ἔξ. G.
8. κἀκ] vul. κἀκ, et sic in similibus; vide autem Pors. in Praef. ad Eurip. Hec. p. 2, 12.
ib. οὐκ] οὐκέτ' G.
ib. καὶ τοῦτο] ἢ καὶ τοῦτο C.G.
9. τοῖς μὲν γὰρ] γὰρ om. E.
ib. ἐντὸς μέρεσιν] ἐντὸς αὐτῶν μέρεσιν G.
10. μαλάττουσι] μαλάσσουσι G.
11. τὰ σύμπαντα] τὰ πάντα G.
12. γινομένων] γενομένων G.
ib. οὐδὲν τούτων οὐδ'] οὔτε τούτων οὐδὲν οὔτ' G.
13. εἰς μόνην τὴν δυσπ.] om. vul., ἀλλ' εἰς μόνην τὴν σ.....πάθειαν E., εἰς μόνην μὲν δυσπάθειαν G.
14. παρεσκ. κυρτοί] Sic E., om. κυρτοὶ G., κατεσκ. κυρτοὶ vul.

Fabr. p. 791, 92.

4 τοί. Ἐν δ' αὖ τοῖς πλαγίοις τὸ μὲν δυσπαθὲς εἶχον
ἀλλήλους φρουροῦντες, ἐδέοντο δὲ ἐν τῷ συνάγεσθαι
μηδεμίαν ἀπολιπεῖν χώραν κενὴν ἐν τῷ μεταξύ· οὔκουν p.8
5 ἐχρῆν αὐτοὺς κυρτοὺς ταύτῃ γενέσθαι. Πίστις δὲ ἱκανὴ
τοῦ λεγομένου τὸ τοῦ μεγάλου δακτύλου καὶ τοῦ μικροῦ,
τοῦ μὲν τὴν ἄνωθεν, τοῦ δὲ τὴν κάτωθεν περιφέρειαν
κυρτὰς ἀκριβῶς γενέσθαι· οὔτε γὰρ ἐφρουροῦντο
[ταύτῃ] πρὸς οὐδενὸς, οὔθ' ὡμίλουν ἑτέρῳ δακτύλῳ.
6 Θαῦμα μὲν δὴ καὶ τοῦτο τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ ἡμῶν τοῦ
διαπλάσαντος οὕτως τὴν τῶν ὀστῶν κατασκευὴν,
θαῦμα δὲ οὐδὲν ἧττον καὶ ὁ τῆς διαρθρώσεως τρόπος.
οὐ γὰρ ἁπλῶς, οὐδὲ ὡς ἔτυχεν, ἐκ τριῶν ὀστῶν
ἕκαστος διήρθρωται τῶν τεσσάρων δακτύλων, ἀλλ'

DE MANIBUS.

neque a lateribus;

quomodo coagmentati;

4 que aliud quippiam agentia, ad unguem gibba fuerunt. Sed a
lateribus sese mutuo defendentia aegre a peregrinis causis violantur, opus est autem cum inter sese committuntur ne ulla rima
patens inter ea relinquatur; quare hac parte ut essent rotunda
5 non decuit. Dictis nostris inde fides acquiritur, magni digiti
superiorem, minimi inferiorem ambitum, ad amussim fuisse rotundum; a nullo namque partes hae defendebantur, neque alteri
6 digito adhaerescebant. Id utique est boni Dei nostri miraculum
tam eleganter ossium compositurum statuentis, miraculumque
nihilo minus ipse juncturarum modus: eo quod neque simpliciter,
neque utcunque externis ossibus unusquisque quatuor digitorum

1. Ἐν δ' αὖ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 40.
ib. Ἐν δ' αὖ τοῖς] ἐν δ' αὐτοῖς D.
ib. εἶχον] Sic E.G., vul. εἶχον ἄν.
2. ἀλλήλους] Sic E.G., vul. ἀλλήλοις.
ib. ἐδέοντο δὲ] ἐδέοντό τε G.
3. χώραν κενὴν ἐν τῷ μεταξύ] ἐν τῷ μεταξὺ χώραν κενὴν G.
ib. οὔκουν apud recentiores idem significat quod apud veteres οὐκ οὖν sine interrogatione. Vide Elmsl. ad Eurip. Heracl. v. 256.
4. Πίστις δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 41.
7. κυρτὰς ἀκριβῶς γενέσθαι] Sic E.G., ἀκρ. γεν. κυρτὰς B., ἀκρ. γεν. κυρτὴν vul.
8. [ταύτῃ] Sic G., ταυτὶ vul.
ib. οὔθ'] οὔτ' E.
ib. ὡμίλουν] Sic A.B.G., ὁμίλουν vul.
9. Θαῦμα μὲν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 41.
ib. καὶ τοῦτο] καὶ τὸ G.
ib. τοῦ διαπλάσαντος οὕτως τὴν τῶν ὀστῶν κατασκευὴν] ἐν τῇ τῶν ὀστῶν κατασκευῇ G.
13. ἕκαστος διήρθρωται τῶν τεσσάρων δακτύλων] ἕκαστος τῶν δακτύλων ἐγένετο G.

DE MANIBUS.

ὥσπερ οἱ τῶν θυρῶν στρόφιγγες, οὕτως καὶ τῶν 793 ἄρθρων ἕκαστον ἐξοχὰς [κοιλότησιν] ἀντεμβαινούσας ἔχει συμμέτρους. εὐρυτέρας μὲν γὰρ τῆς κοιλότητος γενομένης, χαλαρὸν ἂν ἦν τὸ ἄρθρον· στενοτέρας δὲ, δυσχερής τε ἂν ἡ κίνησις ἐγίνετο μηδεμίαν ἀναστροφὴν ἔχουσα, καὶ κίνδυνος οὐ μικρὸς τὰς ἐξοχὰς τῶν
7 ὀστῶν θραυσθῆναι στενοχωρουμένας. Ἀλλ᾽ οὔτε τούτων οὐδέτερον ἐγένετο, καὶ πάσας τῶν ὀστῶν τὰς κοιλότητας οἷον ἄμβωνές τινες κύκλῳ περιθέουσιν, ἀσφάλειαν μεγάλην τοῖς ἄρθροις παρεχόμενοι, τοῦ μήποτε ἐκπεσεῖν ἄνευ τινὸς ἐξαισίου ἀνάγκης.
8 Ἀλλ᾽ ἐπεὶ πάλιν ἐκ τῆς οὕτως ἀσφαλοῦς κατασκευῆς κίνδυνος ἦν τάς τε κινήσεις δυσχερέστερον γίνεσθαι, τάς τε ὑπεροχὰς ἐκτρίβεσθαι, διὰ τοῦτο

coagmentatus est, sed quemadmodum valvarum cardines, sic articulorum quilibet eminentes quosdam tumores in cava illis magnitudine respondentia subeuntes possident: nam si capax nimis esset sinus, laxior artus labasceret; si angustior, aegre motus fieret nullam habens in conversione lubricitatem, discrimenque haud mediocre instaret ne ossium tubercula nimis arctata fran-
7 gerentur. Sed neutrum horum factum est, omnesque ossium sinus veluti colliculi quidam ambiunt, magnum praesidium ossibus praebentes, ut nunquam citra insignem necessitatem luxatio fiat.
8 Caeterum quoniam adhuc tam munita structura periculo non vacabat quin motus difficilius prodiret, atque illae prominentiae

1. οὕτως] οὕτω G.
2. [κοιλότησιν] Sic C.G., vul. κοιλοτήτων.
ib. ἀντεμβαιν.] ἐμβαιν. G.
3. συμμέτρους] Sic E., om. G., vul. σύμμετρα.
ib. εὐρυτ. μὲν γὰρ] ἦ χρὴ add. G.
4. χαλαρὸν ἂν ἦν] χαλαρὸν ἂν ἦν καὶ ἀστήρικτον G.
5. δυσχερής τε] Sic E., om. τε vul.
6. κίνδυνος] κίνδυνος ἦν G.
7. Ἀλλ᾽ οὐδ. κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 42.
ib. οὔτε τούτων οὐδέτερον] Sic E.G., οὐδέτερον τούτων vul.
8. τῶν ὀστῶν τὰς] Sic E.G., τὰς τῶν ὀστῶν vul.
9. ἄμβωνές τινες] ἄμβωνάς τινας E.
ib. περιθέουσιν] περιθέοντας E.
10. παρεχόμενοι] om. E.G.
11. μήποτε] μηδέποτε G.
ib. ἐξαισίου] Sic E., ἐξαισίας vul.
12. Ἀλλ᾽ ἐπεὶ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 42.
ib. ἐπεὶ] ἐπειδὴ G.
14. ὑπεροχὰς] τῶν ὀστῶν add. G.
ib. διὰ τοῦτο—δεδώρηται] διττὴν αὖθις καὶ πρὸς ταῦθ᾽ ἡ φύσις εὕρηκεν ἐπικουρίαν G.

Fabr. p. 793, 94.

διττὴ βοήθεια παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ τούτοις δεδώρηται· χόνδρῳ μὲν γὰρ πρότερον τούτοις ὑπαλείψας τῶν ὀστῶν ἑκάτερον, ἐπιχέας δὲ τοῖς χόνδροις, οἷον ἔλαιον, λιπαρὸν καὶ γλισχρὸν χυμὸν, εὐκίνητός τε ἅμα καὶ ἀνέκπτωτος ἅπασα διάρθρωσις ἐγένετο τῶν
2 ὀστῶν. Ἦν μὲν οὖν καὶ τὸ κατὰ τὰς κοιλότητας τῶν ὀφρύων τέχνημα τῆς δημιουργίας ἱκανὸν κωλύειν τὰς διεκπτώσεις τῶν ἄρθρων· ἀλλ' οὐκ ἐπίστευσεν αὐτῷ μόνῳ τὴν φυλακὴν ὁ Θεὸς, εἰδὼς πολλὰς καὶ πολλάκις βιαίους τε καὶ σφοδρὰς κινήσεις
3 καταληψομένας τὸ ζῶον. Ἵν' οὖν πανταχόθεν ἀκρι- 794
βῶς ἅπαν ἄρθρον φρουρηθῇ, συνδέσμους τινὰς τῶν ὀστῶν ἑκατέρων ἐξέφυσεν, [ἐκ θατέρου] καθάπτοντας p. 9

De Manibus. quomodo cartilagine tecti, et synovia uncti;

quomodo ligamentis connexi.

eliderentur, propterea geminum subsidium adversus haec a summo Creatore paratum est; nam cartilaginem prius utrique ossi illinens, cartilaginesque, quodam ceu oleo, pingui viscidoque humore perfundens, bene versatilem simul et firmissimam uni-
2 versam ossium compagem comparavit. Erat sane in sinibus summorum ossium sufficiens artis opus ad arcendam artuum luxationem; non ei tamen soli hanc curam Divina Providentia mandavit, cum multoties multis vehementibus ac violentis mo-
3 tibus animalia vexatum iri cognosceret. Igitur ut absolute et ab omni parte articulus quisque in tuto esset, copulas quasdam

2. τούτοις] Sic A.E., om. G., τούτων vul.
3. τοῖς χόνδροις] αὐτοῖς ἄνωθεν τοῖς χόνδροις G.
4. ἔλαιον] ἔλαιόν τι C.G.
ib. εὐκίνητός] Sic E.G., vul. εὐκίνητόν.
5. ἀνέκπτωτος] ἀκατάτριπτος G., ἀνέκπτωτον vul.
ib. ἅπασα διάρθρωσις] Sic E.G., ἅπασαν διάρθρωσιν vul.
ib. ἐγένετο τῶν ὀστῶν] Sic E., τῶν ὀστῶν ἐγένετο G., τῶν ὀστῶν ἀπειργάσατο vul.
6. Ἦν μὲν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 42.
ib. τὸ κατὰ τὰς κοιλ. τῶν ὀφρ.] τὸ τῶν κατὰ τὰς κοιλ. ὀφρ. G.
7. τέχνημα] Sic E., ἐπιτέχνημα G., τέχνασμα vul.
ib. δημιουργίας] δημηουργίας B., διμηουργίας D., φύσεως G.
8. διεκπτώσεις] ἐκπτώσεις G.
9. ὁ Θεὸς] om. E.
ib. πολλὰς καὶ] om. καὶ vul.
10. βιαίους τε καὶ σφοδρὰς κινήσεις] κινήσεις βιαίους τε καὶ σφοδρὰς G.
11. Ἵν' οὖν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 43.
12. φρουρηθῇ] φρουροῖτο G.
13. ἑκατέρων] ἀμφοτέρων G.
ib. [ἐκ θατέρου] Sic C.G., ἑκατέρου vul., ἑκατέρας E.

Mor. p. 9.

De Manibus.

εἰς θάτερον. εἰσὶ δὲ αὐτῶν οἱ μὲν, ὥσπερ νεῦρα, στρογγύλοι τε καὶ παχεῖς, οἱ δὲ, ὥσπερ ὑμένες, προμήκεις τε καὶ [λεπτοὶ,] κατὰ τὴν χρείαν ἀεὶ τῶν ἄρθρων τοιοῦτοι γεγονότες· μέγιστοί τε καὶ παχύτατοι τά τε κυριώτατα τῶν ἄρθρων φρουροῦντες καὶ συνδέοντες, οἱ λοιποὶ δὲ ἐν τοῖς ἀκυροτέροις αὐτῶν καὶ μι-
4 κροτέροις. Ταῦτ᾽ οὖν ἅπαντα κοινῶς κατὰ πᾶν ἄρθρον ἐτεχνήσατο, καὶ κατὰ τοὺς δακτύλους, ἐν τούτοις γὰρ ἔπρεπε μάλιστα· μικραὶ μὲν γὰρ αἱ διαρθρώσεις αὐτῶν, ἀλλ᾽ ἀκριβῶς ἐγγεγλυμμέναι, λεπταῖς τε ἴτυσι πανταχόθεν ἐστεφανωμέναι, καὶ χόνδροις ἰσχνοῖς ἐπαληλιμμέναι, καὶ συνδέσμοις ὑμενώδεσι συνημμέναι.

Ossium supercilia quare imparia.

5 Τὸ δὲ μηδαμῇ τὰς ὀφρύας τῶν ὀστῶν ἴσας ἐργά-

ab utroque osse produxit, ab altero ad alterum pertingentes: quarum aliae, ceu nervi, rotundae crassaeque sunt, aliae, instar membranarum oblongarum crassarumque, pro artuum usu; maximae et crassissimae ut maxime principes artus custodiant atque
4 devinciant, ignobiliores vero minoribus copulis continentur. Haec sane omnia universim in omnibus artubus conditor nostri Deus fabrefecit, sed praecipue in digitis, in his enim maxime decorum est; nam exigui sunt digitorum articuli, sed accurate verticillati, et gracilibus orbibus undique coronati, cartilaginibus vestiti, vin-
5 culisque membranosis copulati. Verum et ossium supercilia ne-

1. εἰς θάτερον] εἰς ἕτερον G.
ib. νεῦρα] νεῦρ᾽ ἄττα G.
3. [λεπτοὶ] Sic G., παχεῖς vul., παχεῖαι A.B. In vers. Lat. lege, *aliae, instar membranarum, praelongae et subtiles.*
ib. χρείαν ἀεὶ] Sic E.G., vul. om. ἀεί.
4. μέγιστοί τε] Sic E., om. τε vul., οἱ μέγιστοι μὲν G.
5. τά τε κυριώτατα] Sic G., τά τε κυριότατα E., ὥστε τὰ κυριώτατα vul.
ib. τῶν ἄρθρων] καὶ τὰ μέγιστα add. G.
ib. φρουροῦντες] Sic E.G., vul. φρουρεῖν.
ib. καὶ συνδέοντες] Sic E., om. G., καὶ συνδέειν vul.
6. ἀκυροτέροις αὐτῶν] ἀκυρωτέροις τε G.
7. Ταῦτ᾽ οὖν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 43.
ib. κοινῶς κατὰ] καὶ κοινῇ καὶ κατὰ G.
8. καὶ κατὰ] κἂν τοῖς κατὰ G.
ib. ἐν τούτοις γὰρ] ὡς τούτοις G.
9. αὐτῶν] om. G.
10. ἐγγεγλυμμέναι] κοιλούμεναι G.
ib. λεπταῖς τε] λεπταῖς δὲ B.G.
ib. λεπταῖς—ἐστεφαν.] om. E.
11. ἰσχνοῖς] Sic E.G., vul. om.
13. Τὸ δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 43, 44.
ib. μηδαμῇ τὰς ὀφρύας] μήτε πάντῃ τὰς ὀφρῦς G.
ib. ἐργάζεσθαι] ἐργάσασθαι G.

Fabr. p. 794, 95.

De Manibus.

ζεσθαι, ἀλλ' ἔξωθεν μὲν πολὺ μείζους, ἔσωθεν δὲ ἐλάττους, μέγιστον δεῖγμα καὶ αὐτὸ τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας ἐν δακτύλου κατασκευῇ. μικραὶ μὲν γὰρ ἔξωθεν γενόμεναι, ἐπέκεινα ἂν τῆς ἐσχάτης ἐκτάσεως συνεχώρουν ἀνακλᾶσθαι τοῖς ἄρθροις· μείζους δὲ εἴπερ ἔσωθεν ἦσαν, ἐκώλυον ἂν ἐπὶ πλεῖον κάμπτεσθαι. καὶ διὰ τοῦτο ἐλάττους μὲν ἐντὸς, μείζους
6 δὲ ἐκτός. Διὰ τί δὲ σκληρὰ, καὶ ἀμύελα, καὶ πυκνὰ τὰ τῶν δακτύλων ὀστᾶ; ἢ ὅτι γυμνὰ πάντη, καὶ διὰ τοῦτο [εὐπαθῆ]; μέγιστον ἄρα βοήθημα αὐτοῖς ἡ 795
τῆς οἰκείας κατασκευῆς δυσπάθεια.

Ossa quare dura, densa, et non medullosa.

7 Τὰ μὲν δὴ τῶν ὀστῶν τῶν ἐν τοῖς δακτύλοις
9 ὧδε ἔχει· τὰ δὲ τῶν μυῶν ἐν τῷ Περὶ Μυῶν Κινή-

quaquam paria effecta esse, sed extra multo majora, interius autem minora, ingens id quoque Divinae sapientiae in faciendis digitis indicium fuit: minora namque si exterius fuissent, ultra summam distentionem articulos retrorsum flecti permisissent; si majora interius, multum curvari digitos vetuissent: propterea que
6 minora interius, majora exterius fuere locata. Sed quare dura, non medullosa, densaque sunt digitorum ossa? an quia nuda, et ob id injuriis obnoxia? unde maximo illis praesidio est talis materiae modus, ne facile patiantur.

9 Digitorum quidem ossa ita a natura fuere instituta; at de musculis in libro De Musculorum Motu a Galeno scripto satis

1. μείζους] μείρους A.
ib. ἔσωθεν] ἔνδοθεν G.
2. μέγιστον δεῖγμα — σοφίας] δεῖγμα om. E., μέγιστον — σόφισμα G.
ib. αὐτὸ] Sic E.G., vul. τοῦτο.
ib. τοῦ Θεοῦ] παρὰ τοῦ Θεοῦ E.
3. ἐν δακτύλου κατασκευῇ] ἐν κατασκευῇ δακτύλων G., ἐν δακτύλῳ κατασκευῆς E.
4. ἔξωθεν] Sic C.E.G., vul. om.
ib. ἐπέκεινα ἂν] κἂν ἐπέκεινα G.
ib. ἐσχάτης] om. G.
5. συνεχώρουν ἀνακλᾶσθαι] ἀνακλᾶσθαι συνεχώρουν G.
6. ἐκώλυον ἂν] ἂν om. G.
ib. ἐπὶ πλεῖον] ἐπὶ πλέον G.
8. Διὰ τί κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 44.
ib. σκληρὰ καὶ ἀμύελα καὶ πυκνὰ] πυκνὰ καὶ σκληρὰ καὶ ἀμύελα G.
9. πάντη] πάντα G.
10. [εὐπαθῆ] Sic C. G., vul. ἀπαθῆ.
ib. βοήθημα] ἐπανόρθωμα G.
11. τῆς οἰκείας κατασκευῆς δυσπάθεια] Sic E.G., vul. τοιαύτη κατασκευὴ πρὸς δυσπάθειαν.
12. Τὰ μὲν δὴ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 44.
ib. τὰ μὲν δὴ] δὴ om. E.
ib. τῶν ἐν τοῖς] τῶν ἐν om. G.

Mor. p. 9, 10.

De Manibus.

σεως βιβλίῳ Γαληνοῦ αὐτάρκως εἴρηται· περὶ δὲ τενόντων καὶ ἰνῶν καὶ ὑμένων τῶν τε τὴν χεῖρα καὶ τοὺς δακτύλους κινούντων εἴς τε τὴν ἐκτὸς κίνησιν καὶ τὴν ἐντὸς καὶ εἰς πλάγια, ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ Περὶ Μυῶν Κινήσεως Γαληνοῦ, καὶ ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ τῆς Ἀνατομικῆς αὐτοῦ
2 Ἐγχειρήσεως. Περὶ δὲ νεύρων καὶ ἀρτηριῶν καὶ φλεβῶν εἰπεῖν ἡμῖν οὐ πρόκειται· ὅτι μὲν γὰρ ἐγκέφαλος, καὶ καρδία, καὶ ἧπαρ ἀρχαί, καὶ ὡς ἀπὸ ἐγκεφάλου τὴν ἀρχὴν ὁ νωτιαῖος λαμβάνει, ἐκ δὲ τοῦ νωτιαίου καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐγκεφάλου τὰ νεῦρα τὴν ψυχικὴν δύναμιν, ἐκ καρδίας δὲ τὴν σφυγμικὴν αἱ p. 10
ἀρτηρίαι, αἱ δὲ φλέβες ἐξ ἥπατος τὴν θρεπτικήν,

Nervos e cerebro et medulla spinali animalem, arterias e corde pulsatricem, venas e jecore nutricem vim haurire.

abunde dictum est; de tendonibus, de fibris, et membranis manum digitosque introrsum, extrorsum, et ad latera moventibus, itidem in Galeni libro De Musculorum Motu, et in primo De Arte Dissecandi [vulgo *De Anatomicis Administrationibus*] com-
2 prehensum est. De nervis autem, arteriis et venis sermonem facere intentio nostra non est; et cerebrum quidem, cor, et jecur, principes partes esse, et a cerebro spinae medullam oriri, ex eaque et ipso cerebro nervos animalem, ex corde arterias pulsatricem, ex jecore venas nutritoriam vim haurire, in Galeni volu-

1. Γαληνοῦ] Sic E., τοῦ Γαληνοῦ vul.

2. τῶν τε τὴν χεῖρα] τῶν τε τὰ χεῖρα A., τῶν τήν τε χεῖρα marg. Bodl.

4. τὴν ἐντὸς] Sic E., εἰς τὴν ἐντὸς vul.

5. Γαληνοῦ] Sic E., vul. βιβλίῳ τοῦ Γαληνοῦ.

7. Ἐγχειρήσεως] Sic E., vul. add. διείληπται.

ib. Περὶ δὲ νεύρων κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 45.

8. εἰπεῖν ἡμῖν οὐ πρόκειται] om. E.

9. ἀπὸ ἐγκεφάλου] Sic E., ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου vul.

10. τὴν ἀρχὴν ὁ νωτιαῖος λαμβάνει] λαμβάνει τὸν νωτιέον E.

ib. ἐκ δὲ τοῦ νωτιαίου καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐγκεφάλου τὰ νεῦρα] καὶ ὡς τὰ μὲν νεῦρα παρ' ἐγκεφάλου G.

12. δύναμιν] δύναμιν ἔχει G.

ib. ἐκ καρδίας δὲ τὴν σφυγμικὴν αἱ ἀρτηρίαι] αἱ δ' ἀρτηρίαι παρὰ καρδίας τὴν σφυγμικὴν G., ἐκ καρδίας δὲ τὰς ἀρτηρίας τὴν σφυγμικὴν E.

13. αἱ δὲ φλέβες] τὰς δὲ φλέβας E., αἱ φλέβες δ' G.

ib. τὴν θρεπτικὴν] λαμβάνουσι τὴν φυτικὴν G.

Fabr. p. 795, 96.

ἐν τῷ Περὶ τῶν Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος βιβλίῳ Γαληνοῦ ἱκανῶς λέλεκται.

DE MANIBUS.

10 Ὑπόλοιπον δ' ἂν εἴη περὶ τῶν ἐντὸς τῆς ἄκρας χειρὸς διελθεῖν, διὰ τί τε λεῖον καὶ ἄτριχόν ἐστι καὶ σκληρὸν ἔτι τε κοῖλον τὸ μέσον, ὅπερ καὶ θέναρ καλεῖται· τοῦ γὰρ μυὸς τοῦ κατὰ τοὺς τέσσαρας δακτύλους ἑνὸς ὄντος μικροῦ καθ' ἕκαστον δάκτυλον, ἰδίως δύο κατὰ τὸν μέγαν δάκτυλον εἰσίν· οἳ καὶ τὰ καλούμενα θέναρα γεννῶντες [προσέρχονται] μέγιστοι, 796 δι' οὓς τό τε σαρκῶδες τῆς χειρὸς ὑψηλὸν γίνεται καὶ τὸ μέσον κοῖλον, καὶ τῶν δακτύλων [ἑκάτερος], ὅ τε μέγιστος καὶ ὁ μικρότατος, ἐπὶ πλεῖστον τῶν ἄλλων

2 ἀπάγονται. Καὶ μὴν καὶ ὁ μεταξὺ τοῦ τε μεγάλου

Vola quomodo carnosa cavaque facta sit.

mine De Hippocratis Platonisque Decretis latissime est disputatum.

10 Superest de his quae intra summam manum sunt disserere, propter quid media manus, quae et *thenar* [θέναρ] Graece vocatur, Latine *vola*, laevis, glabra, dura, et concava est; musculo enim cuique digitorum quatuor uno et exiguo concesso, proprie duo in digito qui *magnus* vocatur, *thenara* appellata constituentes, maximi sunt, per quos pars carnosa manus altior fit et medium concavum, et ex digitis maximus atque minimus longissime ab aliis

2 diducuntur. Quin etiam musculus qui inter magnum digitum

1. ἐν τῷ] ἐν τοῖς A.B.G.
ib. Περὶ τῶν Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος] Sic G. qui δογμάτων add., Περὶ καθ' Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος E., Περὶ καθ' Ἱπποκράτην καὶ Πλάτωνα A.B., Περὶ τῶν καθ' Ἱπποκράτην καὶ Πλάτωνα vul.
ib. βιβλίῳ om. G.
2. Γαληνοῦ] τοῦ Γαλ. vul., καὶ Γαλ. E. Omisi τοῦ hic ut bis supra §. 1.
ib. ἱκανῶς λέλεκται] ἀποδέδεικται G.
6. τοῦ γὰρ μυὸς τοῦ κατὰ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 93.
ib. τοῦ κατὰ τοὺς] τοῦ κατὰ τοῦ κατὰ τοὺς A.B.
8. κατὰ τὸν μέγαν δάκτυλον] Sic E., vul. δάκτυλοι κατὰ τὸν μέγαν.
ib. οἳ καὶ τὰ καλούμενα θέναρα] οἱ τὰ θέναρα καλούμενα G.
9. [προσέρχονται] Sic G. qui ἐξ ἐπιμέτρου pr., vul. προέρχονται.
ib. μέγιστοι] τῶν ταύτῃ μυῶν add. G.
10. γίνεται καὶ τὸ μέσον κοῖλον] καὶ τὸ μέσον κοῖλον γίγνεται G.
11. [ἑκάτερος] Sic G., om. vul., ἐγγύτερος E.
12. μικρότατος] Sic E., vul. σμικρότατος.
13. ἀπάγονται] ἀπάγοντες E.
ib. Καὶ μὴν καὶ ὁ μεταξὺ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 93.
ib. καὶ μὴν καὶ ὁ] Sic G., καὶ ὁ A.B., καὶ μὴν καὶ vul.
ib. τοῦ τε μεγάλου] τοῦ μεγάλου G., τοῦ τε μεγάλου τε E.

Mor. p. 10, 11.

De Manibus.
De tendone subcutaneo, (vulgo *fascia palmari*).

καὶ τοῦ λιχανοῦ μῦς ἕνεκα τοῦ σαρκῶδες ἐργάσασθαι
3 τὸ [ταύτῃ] μέρος τῆς χειρὸς ἐγένετο. Ἐξηγήσασθαι δὲ
χρὴ τὸν ὑποπεφυκότα τῷ δέρματι τῆς χειρὸς ἔσωθεν
τένοντα, τὴν μὲν ἔκφυσιν ἔχοντα ἐκ τοῦ μέσου μυὸς τοῦ
εὐθέος, ὃς ἐλάττων ἐστὶ τῶν ἄλλων τεσσάρων μυῶν,
ὅτι μηδὲ κινεῖ τινα διάρθρωσιν, ἐπιπολῆς δὲ ὑπὸ τῷ
δέρματι τὴν μέσην χώραν τοῦ κοιλώματος εἴληφεν.
4 Ἀποφύεται μὲν οὖν ὁ τένων οὗτος πρὶν ἐπὶ τὴν τοῦ
καρποῦ διάρθρωσιν ἀφικνεῖσθαι, πλατύνεσθαι δὲ ἄρ-
χεται κατ' ἐκείνην πρῶτον, ἐντεῦθέν τε φαίνεται, κα-
θάπερ τι δεύτερον δέρμα λευκὸν καὶ πυκνὸν καὶ
ἄναιμον, ὑποτεταγμένος παντὶ τῷ δέρματι κατ' ἄκραν
5 τὴν χεῖρα καὶ τοὺς δακτύλους κατὰ σύμφυσιν. Καὶ

indicemque est ut ea manus pars carnosior redderetur factus
3 fuit. At in praesentia exponere oportet tendonem sub manus
cute interna adhaerescentem, a medio musculo recto exorientem,
qui musculis aliis quatuor minor est, eo quod nullum articulum
movet, superne autem sub cute mediam cavitatis sedem sortitus
4 est. Exoritur sane tendo ista antequam ad manus cubitique com-
munem juncturam (*carpon* [καρπὸν] Graeci vocant, nostri *brachiale*)
perveniat, sed apud illam primum dilatari incipit, indeque, veluti
secunda cutis, alba, densa, et exanguis, apparere incipit, universae
5 cuti in summa manu per coalitum substratus. Et hanc ob causam

2. [ταύτῃ] Sic G., vul. ταύτης.
ib. Ἐξηγήσασθαι δὲ χρὴ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 108.
4. τὴν μὲν] Sic E.G., om. μὲν vul.
ib. ἔχοντα ἐκ τοῦ μέσου μυὸς] ἐκ τοῦ μέσου μυὸς ἔχοντα G.
5. ἐλάττων] ἐλάττων μὲν G.
ib. τεσσάρων μυῶν] μυῶν τῶν τεττάρων G.
6. κινεῖ τινα] τινα κινεῖ G.
ib. ἐπιπολῆς] Sic G., vul. ἐπιπολλῆς.
ib. ὑπὸ τῷ δέρματι] Sic E.G., ὑπὸ τὸ δέρμα vul., τέτακται ad. G.
7. χώραν τοῦ κοιλώματος] τοῦ κώλου χώραν G.
ib. εἴληφεν] εἰληφὼς E., κατειληφὼς G.
8. Ἀποφύεται μὲν οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 108.
ib. οὗτος] αὐτοῦ G.
9. ἀφικνεῖσθαι] Sic E., vul. ἀφικέσθαι.
ib. πλατύνεσθαι] καὶ πλατύν. E.
11. καὶ πυκνὸν] om. G.
12. ὑποτεταγμένος] –ταμένος G.
ib. παντὶ] ἅπαντι G.
ib. κατ' ἄκραν τὴν χεῖρα] κατὰ τὴν ἄκραν χεῖρα G.
13. κατὰ σύμφυσιν] om. G.
ib. Καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῇ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 109.

De Manibus. Quomodo fit ut cutis excoriari nequeat.

διὰ τοῦτο ἐν τῇ ἄκρᾳ χειρὶ καὶ τοῖς δακτύλοις δέρμα τὸ ἐντὸς οὐκ ἀποδέρεται· διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν καὶ τὸ [κατὼ] τῶν ποδῶν δέρμα, ἔτι τε τὸ μέτωπον, καὶ ὀλίγου δεῖν ἅπαν τὸ πρόσωπον, ἄλλα τέ τινα τῶν κατὰ τὸ ζῶον οὐκ ἔστιν ἀποδεῖραι διὰ τὴν τῶν τοι-
6 ούτων τενόντων ἢ μυῶν εἰς αὐτὰ κατάφυσιν. Καθόλου δὲ χρὴ γινώσκειν, ὡς ἤτοι τοῦ μεταδοῦναι χάριν αἰσθήσεως ἀκριβεστέρας, ἢ κινήσεως τῆς καθ' ὁρμὴν, 797
δυσπερίτρεπτον καὶ σκληρὸν καὶ ἄτριχον εἴργασται τὸ δέρμα, καὶ καταφύονταί τινες τοιοῦτοι εἰς αὐτὸ τένοντες. p. 11
7 Ἔπρεπε δὲ καὶ ταῖς χερσὶν, ἀντιληπτικοῖς ὑπαρχούσαις ὀργάνοις, καὶ δυσπερίτρεπτον ἔχειν τὸ ἐντὸς δέρμα καὶ ἄτριχον, ὡς πρὸς ἄλλα τε πεποιημέναις, καὶ μάλιστα

in summa manu digitisque cutis interna excoriari nequit; atque ob id ipsum pedum cutis, praeterea frons, et fere tota facies, aliaque nonnulla in animali membra propter hujusmodi tendonum aut musculorum cum ipsis concretionem cute spoliari non pos-
6 sunt. Atqui in universum sciendum est, aut exquisitioris sensus impartiendi, aut motus voluntarii causa, cutim hanc aegre alterabilem, duram et glabram fuisse creatam, talesque in ipsa ten-
7 dones insertos esse. Decebat vero manus, apprehensoria organa, cuti interna difficulter alterabili esse praeditas, quippe et ad alia

1. ἐν τῇ ἄκρᾳ χειρὶ] ἐν ἄκραις ταῖς χερσὶν ἔνδον G.
ib. καὶ τοῖς δακτ. om. G.
2. τὸ ἐντὸς] om. G.
3. τὸ [κατὼ] τῶν] Sic G., τὸ κατὰ τὸ τῶν E., τὸ τῶν vul.
ib. ἔτι τε] ἔτι δὲ G.
ib. τὸ μέτωπον] καὶ τὸ κατὰ μέτωπόν τε G.
5. διὰ τὴν τῶν] om. τὴν E.
ib. τοιούτων] om. G.
6. ἢ μυῶν] καὶ μυῶν G.
ib. Καθόλου δὲ χρὴ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 109.
ib. Καθόλου δὲ] ἐν δ' οὖν τῷ καθόλου G.
7. χρὴ] τοῦτο add. G.
ib. γινώσκειν] Sic A.G., γινώσκην E., γιγνώσκειν vul.
9. ἢ δυσπ. ἢ σκλ. ἢ ἄτρ. ἐργάσασθαι τὸ δέρμα καταφ. G.
10. τινες τοιοῦτοι] Sic E., om. τινες vul., om. τοιοῦτοι G.
ib. εἰς αὐτὸ] εἰς αὐτὰ E.
ib. τένοντες] τέμνοντες A.
11. Ἔπρεπε δὲ καὶ ταῖς κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 109.
ib. καὶ] οἶμαι G.
ib. ἀντιληπτικοῖς ὑπαρχούσαις ὀργάνοις] Sic E.G., vul. ἀντιληπτικαῖς ὑπαρχούσαις.
12. καὶ δυσπερίτρεπτον] Sic E. G., vul. om. καὶ.
ib. τὸ ἐντὸς δέρμα] αὐτὸ G.
ib. καὶ ἄτριχον] om. G.
13. ὡς πρὸς ἄλλα τε πεποιημέναις] πρὸς ἄλλα τινὰ G., ὡς πρὸς ἄλλα τετιμημένα E.

Mor. p. 11.

De Manibus.

Quare cutis sensitiva.

πρὸς τὴν τῶν μικρῶν σωμάτων ἀσφαλῆ τε καὶ
8 ἀκριβῆ λαβήν. Καὶ μέντοι καὶ αἰσθητικώτερον παν-
τὸς τοῦ ἄλλου δέρματος. οὐ γὰρ ἕτερον μὲν ἐχρῆν
εἶναι τὸ ἀντιληπτικὸν, ἕτερον δὲ τὸ ἁπτικὸν ὄργανον·
οὐδ᾽ ἄλλο μὲν λαμβάνειν ἕκαστον τῶν ἐκτὸς, ἄλλο
δὲ κρίνειν τὴν τῶν ληφθέντων θερμότητα καὶ ψυχρό-
τητα καὶ σκληρότητα καὶ τὰς ἄλλας τὰς [ἁπτὰς] δια-
φοράς· ἀλλ᾽ εὐθέως ἅμα τῷ λαμβάνειν ἕκαστον ἄμει-
νόν ἐστι καὶ συνδιαγινώσκειν ὁποῖόν τι κατὰ τὴν
9 φύσιν ἐστί. Συντελεῖ δὲ οὐ σμικρὰ πρὸς ἀκριβῆ
διάγνωσιν ἁπασῶν τῶν [ἁπτῶν] ποιοτήτων καὶ τὸ
ἄτριχον τοῦ ταύτῃ δέρματος, ἐκ τῆς τοῦ πλατυνθέντος

factae sunt, et ad exiguorum corporum tutam diligentemque
8 capturam. Est utique cutis haec ultra omnem aliam sensitiva:
quandoquidem non aliud esse decebat apprehensorium instru-
mentum, aliud tactorium; neque aliud externa quaeque appre-
hendere, aliud apprehensorum caliditatem, frigiditatem, duritiam,
caeteraque id genus discrimina judicare; sed simul atque aliquid
9 corripuerit, praestat ut et correpti naturam dignoscat. Non
parum autem et accuratae qualitatum omnium dignotioni cutis
glabritas conducit, ex tendonis dilatati processu exoriens, potis-

1. ἀσφαλῆ τε καὶ ἀκριβῆ] ἀκριβῆ θ᾽ ἅμα καὶ ἀσφαλῆ G.
2. Post λαβὴν levius G., post δέρματος plenius interpungit.
ib. Καὶ μέντοι κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 109, 110.
ib. αἰσθητηκώτερον E.
3. μὲν ἐχρῆν] Sic E.G., vul. ἐχρῆν μὲν.
5. ἄλλο μὲν] Sic E.G., vul. ἕτερον μὲν.
ib. ἐκτὸς] αἴροντά τε καὶ μεταφέροντα καὶ ὅλως μεταχειριζόμενον add. G.
ib. ἄλλο δὲ] μετὰ ταῦτα add. G.
6. τὴν τῶν] Sic B., vul. om. τήν.
7. καὶ σκληρότητα] καὶ ἁπαλότητα add. G.
ib. τὰς [ἁπτὰς] Sic G., τὰς αὐτὰς E., τοιαύτας vul. In vers. Lat. lege, *caet. tactilia discrimina.*
9. ἐστι καὶ] καὶ om. G.
ib. συνδιαγινώσκειν] Sic E.G., vul. συνδιαγινώσκοι.
ib. κατὰ τὴν] κατὰ om. G., καὶ τὴν E.
10. Συντελεῖ δὲ οὐ σμικρὰ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 110.
ib. σμικρὰ] σμικρὸν G.
11. ἁπασῶν] ἁπάντων G.
ib. τῶν [ἁπτῶν] Sic G., τῶν αὐτῶν E., vul. τῶν. In vers. Lat. lege, *tactilium omnium qualitatum.*
12. τοῦ ταύτῃ δέρματος] Sic E. G., vul. om. ταύτῃ.
ib. ἐκ τῆς τοῦ πλατυνθέντος τένοντος ἀποφ. ἀπεργ.] ἐκ τῆς ὑποφ. τοῦ ὑπὸ τοῦ δέρματος πλατυνθ. τένοντος ἀπεργ. G.
ib. πλατυνθέντος] –ταύθεντα B.

Fabr. p. 797, 98.

DE MANIBUS.

τένοντος ἀποφύσεως ἀπεργασθὲν, καὶ μάλιστα διὰ τὰς ἐν τῷ θέναρι μαλαγὰς ἐμπλάστρων τε καὶ χειροπλάστων. Διὰ ταῦτα μὲν δὴ τοὺς τοιούτους τένοντας εἰς τὰ τῶν χειρῶν ἔνδον ἡ τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ ἡμῶν πρόνοια ἐνέφυσε δέρματα.

11 Καὶ περὶ μὲν τῆς κατασκευῆς τῆς ἄκρας χειρὸς
I I ἱκανὰ τὰ εἰρημένα· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν μορίων τῆς ὅλης χειρὸς μετέλθωμεν ἐξηγήσασθαι, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ πήχεως ποιησάμενοι, Χριστὸν, τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, ἐπιτάρροθον καὶ ὁδηγὸν γενέσθαι [ἐπικαλού-
2 μενοι]. Ὅτι μὲν οὖν ἔκτασιν καὶ κάμψιν τῆς ὅλης χειρὸς ὁ πῆχυς καὶ τὸ τούτου ἄρθρον ἐργάζεται, τὴν 798 δὲ περιστροφὴν πρὸς τὸ πρηνῆ καὶ ὑπτίαν γενέσθαι τὴν χεῖρα ἡ κερκὶς καὶ τὸ ταύτης ἄρθρον, πᾶσι τοῖς
3 ἐμπείροις ἀνατομικῆς ἐγχειρήσεως δῆλόν ἐστιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ τῷ πήχει καὶ τῇ κερκίδι προηγοῦνται ὅ τε καρπὸς καὶ τὸ μετακάρπιον, ἀπ' αὐτῶν ἀρξώμεθα

Totam manum per cubitum extendi flectique, pronam et supinam per radium fieri.

simumque ob emplastrorum, et aliorum quae manu fiunt subactionem, vola manus id praestante. Atque ideo ejusmodi tendones internis manus cutibus optimi Dei providentia inseruit.

I I Et de summae manus structura hactenus; ad reliquarum totius manus partium expositionem accingamur, initiumque a cubito sumamus, prius Christum, verum Deum nostrum, nobis fautorem
2 itinerisque ducem adesse precati. Totius manus tentionem flexuramque a cubito ejusque articulo praestari, pronam vero et supinam manum a radio ejusque articulo fieri, neminem incisoriae
3 artis peritum praeterire arbitror. At quoniam cubitum et radium carpus (id est *brachiale*) palmaque praecedunt, ab ipsis explicare

2. χειροπλάστων] χειροπλάτων A.
3. Διὰ ταῦτα μὲν δὴ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 111.
ib. μὲν δὴ] Sic E. G., om. μὲν vul.
ib. τοὺς τοιούτους] om. G.
ib. τένοντας—ἐνέφυσε] τένοντες —ἐνέφυσαν G.
5. δέρματα] δέρματι E.
7. περὶ] Sic E., vul. εἰς.
8. ἐξηγήσασθαι] Sic E., vul. τὴν ἐξήγησιν.
10. [ἐπικαλούμενοι] Sic C., om. vul., ἐπὶ καλουμένους ἡμᾶς E.
16. τῷ πήχει καὶ τῇ κερκίδι] Sic E., vul. τοῦ πήχεως καὶ τῆς κερκίδος.

De Manibus.

τῆς ἐξηγήσεως· θαυμάσωμεν δὲ τὴν σοφίαν τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ ἡμῶν, πῶς τὰ μεγάλα τῶν ὀστῶν (μηρόν τε, καὶ κνήμην, καὶ τὰ λοιπὰ) ἐξ ἑνὸς ὀστοῦ, τὸν δὲ καρπὸν, σμικρὸν καὶ οὐτιδανὸν ὄντα, ἐκ
4 τοσούτων ὀστῶν συνέθηκεν. Ἀλλ' ἐὰν μὲν ἀκριβῶς καταμάθωμεν τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν χρείαν αὐτοῦ, πάντως καὶ ἀναγκαῖον εἶναι αὐτὸν κυρώσομεν ἐκ p. 12 πολλῶν ὀστῶν συγκεῖσθαι, σμικρῶν τε καὶ ἀμυέλων, καὶ τὴν σύνταξιν αὐτῶν διὰ συνδέσμων εὐρώστων γεγενῆσθαι· δυσπαθὲς γὰρ τὸ ἐκ πολλῶν ὀστῶν
5 σύνθετον ὀστοῦν. Καθάπερ γὰρ τὰς ἀσπίδας οὐκ ἐκ μιᾶς σανίδος, ἀλλ' ἐκ πολλῶν καὶ σμικρῶν, οἱ κατὰ τοὺς πολέμους ἔμπειροι συντεθείκασι, διὰ τὸ μὴ εὐκόλως θραύεσθαι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τοῦ καρποῦ καὶ ἐπὶ τοῦ μετακαρπίου. †ἐπειδὴ γὰρ καὶ δόρυ, καὶ φάσγανον, καὶ λίθου βολὴν, καὶ πᾶσαν

Quare carpus ex tot ossiculis fuerit contextus.

ordiemur; sapientiamque Divini Opificis demirabimur, quomodo magna ossa (femur scilicet, crus, et alia) ex uno tantum osse, brachiale vero, exiguum nulliusque pretii, ex tot ossiculis in-
4 struxerit. Verum si diligenter ejus functionem usumque percipimus, prorsus necessarium esse affirmabimus eum ex multis parvis et medulla privatis ossibus fuisse contextum, eorumque structuram robustis ligamentis fuisse firmatam; os enim ex
5 multis ossibus compositum valentissimum est. Nam sicuti bellicae rei periti clypeos, ne facile rumpantur, non ex una lignea tabula, sed ex multis parvisque componunt, eadem est brachialis et palmae ratio: [quum enim hasta vel ense utimur, aut lapidem

2. πῶς τὰ μεγάλα κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 121.
3. μηρόν τε] Sic E., add. φημὶ vul., τε om. G.
ib. κνήμην καὶ τὰ λοιπὰ] βραχίονα G.
4. σμικρὸν] ἐκ πολλῶν καὶ σμικρῶν E.
ib. ὄντα] Sic B.C. et marg. Bodl., vul. οὔτε.
5. ἐὰν μὲν] εἰ μὲν E., ἐὰν vul.
7. ἐκ πολλῶν] καὶ ἐκ πολλῶν E.
8. συγκεῖσθαι] φήσωμεν add. E.
10. γεγενῆσθαι] γεγονυῖαν E.
12. σμικρῶν] Sic E., vul. μικρῶν.
15. ἐπειδὴ—ὁμολογοῦμεν] Sic E., om. vul. Locus corruptus; vide Adnot.

Fabr. p. 798, 99.

De Manibus.

ἰσχυρὰν ἐνέργειαν, τῆς ἄκρας χειρὸς ῥίζαν εἶναι τὸν καρπὸν καὶ τὸ μετακάρπιον ὁμολογοῦμεν.†

Quare palma ex quatuor, carpus ex octo ossibus constet.

12 Διὰ τί δὲ τὸ μὲν μετακάρπιον ἐκ τεσσάρων ὀστῶν σύγκειται, ὁ δὲ καρπὸς ἐξ ὀκτώ; ὅτι τὸ μὲν μετακάρπιον διαρθροῦται τοῖς τέτρασι δακτύλοις τοῖς κατ' εὐθεῖαν κειμένοις. ὁ γὰρ μέγας, ὃν καὶ ἀντίχειρα καλοῦμεν, οὐ τῷ μετακαρπίῳ διαρθροῦται, ἀλλὰ τῇ
2 ἐξοχῇ τοῦ πήχεως τῇ συναπτομένῃ τῷ καρπῷ. Ὅτι 799
δὲ, τεσσάρων ὄντων τοῦ μετακαρπίου τῶν ὀστῶν, ἔμελλε τὸ αὐτὸ μετακάρπιον διαρθροῦσθαι κατὰ τὸ ἕτερον πέρας τῷ καρπῷ, (δῆλον ὡς καὶ τοῦ καρποῦ τεττάρων ὄντων τῶν τοιούτων ὀστῶν,) οὐκ ἤρκει δὲ διὰ τὴν σμικρότητα· προστίθησιν ἡ τοῦ Θεοῦ πρόνοια τοῖς τέτρασιν ἄλλα τέσσαρα ἐπὶ δύο στοίχους κοιλαινόμενα κατὰ τὴν ἕνωσιν αὐτῶν εἰς ὑποδοχὴν τῶν τοῦ μετακαρπίου ὀστῶν, ὡς εἶναι πάντα τὰ ὀστᾶ τοῦ

projicimus, aut aliam violentam motionem efficimus, summae manus principium esse brachiale et palmam in confesso est.]

12 Caeterum quare palma ex quatuor, brachiale ex octo ossibus constat? an quia ex palma quatuor digiti e regione positi oriuntur? magnus enim, quem et pollicem appellamus, non palmae inseritur, sed cubiti tuberculo quod cum brachiali committitur.
2 Quoniam autem, cum quatuor sint palmae ossa, debebat ea secundum alterum extremum brachiali conjungi, si quatuor tantum fuissent ossa brachialis, non satis ob suam parvitatem fecissent; Dei sapientia quatuor illis per duos processus totidem adjecit in vertices sinuata ut palmae ossium tubercula, dum illis committuntur, recipiant, adeo ut brachialis ossa octo numero sint.

3. Διὰ τί κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 129.
4. ὁ δὲ καρπὸς] τὸν δὲ καρπὸν E.
ib. ὅτι] ἢ ὅτι C. ut sup. p. 9. l. 12.
10. ἔμελλε] ἔμελλε δὲ E.
11. δηλὸν—ὀστῶν] Sic E., vul. δηλαδὴ τεττάρων ὄντων τῶν ὀστῶν τοῦ τοιούτου καρποῦ.
14. ἐπὶ δύο στοίχους] Sic E., ἐν δυσὶ στίχοις vul.
15. ὑποδοχὴν τῶν τοῦ μετακαρπίου] ὑποδοκὴν τῶν τοῦ καρπίου A.
ib. τῶν τοῦ μετακ.] om. τοῦ E.

De Manibus.

3 καρποῦ ὀκτὼ οὔτε πλείω οὔτε ἐλάσσω. Μάθοις δ' ἂν τὸ λεγόμενον, εἰ ἀληθές ἐστιν, ἐξ ἀνατομῆς· ξέσαι γὰρ σφόδρα [δεῖ,] ὡς καθαρὸν ἀπεργάσασθαι τὸν καρπὸν, εἰ [μέλλεις] ἀκριβῶς θεᾶσθαι τὰ συντε-

Quare carpi ossa intra sima, extra gibba sint.

4 θέντα τῶν καρπῶν ὀστᾶ. Διὰ τί δὲ τὰ τοῦ καρποῦ ὀστᾶ σιμὰ μὲν ἐντὸς, κυρτὰ δὲ ἐκτός; ἵνα ταῖς ἀνακλάσεσι τῆς ἄκρας χειρὸς, μήτε πέρα τοῦ μέτρου περιάγηται, μήτε ἀστήρικτον μένῃ, καὶ ὡς ἂν

In omnibus processibus os quod ingreditur, gibbum esse oportere; quod autem recipit, cavum.

5 εἴποι τις πάρετον. Ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τῶν [ἐπιφύσεών] τε καὶ ἀποφύσεων ἁπασῶν τῶν ἐν τοῖς κώλοις, ἔνθα χρὴ διάρθρωσιν γίνεσθαι ὀστῶν, καὶ μάλιστα μεγάλων, κυρτὸν μὲν εἶναι χρὴ τὸ ἐμβησόμενον, κοῖλον δὲ τὸ ὑποδεχόμενον ὀστοῦν καὶ περιφερὲς πανταχόθεν, ὥστε μὴ ὀλισθαίνειν ἐν ταῖς

3 Dictorum autem nostrorum veritatem ex dissectione percipies; [multa enim rasura opus est, adeo ut denudetur brachiale, si in-
4 spicere ossium ejus articulationem accurate velis.] At quare brachialis ossa intra sima, extra gibba fuere? ut ne manus, dum reflectitur, supra modum convertatur, et ne sine fulcro aliquo veluti re-
5 soluta labascat. Idem de omnibus appendicibus processibusque dicendum, ubi ossa et praecipue magna committi opus est, quod quidem ingreditur, tuberosum, quod autem recipit, verticillatum et undique rotundum esse oportet, atque ita evenit caput

1. οὔτε—ἐλάσσω] Sic E., vul. om.
ib. Μάθοις δ' ἂν] μάθοις δὲ E., μαθήσοις δ' ἂν vul.
3. ξέσαι—ὀστᾶ] Sic E., vul. om.
ib. ξέσαι γὰρ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 121.
ib. [δεῖ] conject. ins. Ad.
4. [μέλλεις] μέλλοις E.
ib. ἀκριβῶς] ἀκριμῶς E.
8. περιάγηται] περιάγεται A., γίνεσθαι E.
ib. μένῃ] om. E.
9. εἴποι] Sic E., vul. εἴπῃ.
ib. Ὡσαύτως κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 131, 132.
ib. Ὡσαύτως δὲ] Sic E., φαμὲν add. vul.
10. [ἐπιφύσεων] Sic G., vul. ὑποφύσεων.
ib. [ἐπιφύσ.] τε καὶ ἀποφύσ.] ἀποφύσ. τε καὶ ἐπιφύσ. G.
ib. ἐν τοῖς] ἐν ἅπασι τοῖς G.
11. γίνεσθαι ὀστῶν] ὀστῶν γενέσθαι G.
12. κοῖλον] κοῖλον μὲν ἔνδοθεν, ἔξωθεν δὲ κυρτὸν G.
ib. κυρτὸν] καὶ περιφερὲς πανταχόθεν hic add. G. et inf. om.
14. ὥστε μὴ] ὡς ἂν μὴ E.

Fabr. p. 799, 800.

DE MANIBUS.

σφοδραῖς κινήσεσι τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐμβαίνοντος
6 ὀστοῦ. Ἐπεὶ τοίνυν καὶ τὸν καρπὸν ἔδει διαρ-
θροῦσθαι τοῖς πήχεώς τε καὶ κερκίδος πέρασι, δεόν-
τως ἑκάτερον τῶν ὀστῶν ἐπίφυσιν ἔσχε, κυρτὴν μὲν
7 καὶ περιφερῆ τοῖς ἐκτὸς, κοίλην δὲ τοῖς ἔνδοθεν. Ἀλλ'
ἡ μὲν τῆς κερκίδος πανταχόθεν ὀφρὺν ἔχει περιθέ- p. 13
ουσαν, ὑφ' ἧς ἀκριβῶς σφίγγεται τῷ ταύτης πέρατι
ὁ καρπός· ἡ δὲ τοῦ πήχεως οὐκ ἔθ' ὁμοίως, ἀλλὰ τὸ
μὲν ἔσω τε καὶ πρὸς τὴν κερκίδα βλέπον τοιοῦτον, 800
τὸ δ' ἄλλο τὸ κατὰ μῆκός τε καὶ εὐρυχωρίαν ὅλου τοῦ
κώλου πέρας εἰς περιφερῆ κεφαλὴν τελευτᾷ, ᾗ περι-
βέβληται τὸ [ταύτῃ] τεταγμένον ὀστοῦν τὴν τοῦ
8 καρποῦ γληνοειδῆ κοιλότητα. Ὥστε διττὴν εἶναι κατὰ
τὸν καρπὸν διάρθρωσιν, ἑτέραν μὲν τῶν ἐμβαινόντων

Duplicem esse carpi dearticula-

6 subeuntis ossis neque in fortioribus motibus elabi. Postquam
igitur et brachiale cum radii cubitique extremis connecti nec-
esse fuit, jure utrumque os quandam appendicem habuit gibbum
7 rotundumque exterioribus, interioribus sinuatum. Sed radius
supercilium circumambiens habet undique, quo diligenter ejus
termino brachiale stringitur; sed cubitus non ita habet, pars
enim interior et ad radium spectans talis est, totum reliquum in
longitudinem latitudinemque totius membri, extremum in rotun-
dum caput intumescit, qua os hic collocatum se in brachialis
8 sinuosam cavitatem conjicit. Quare brachiale duos articulorum
ordines continet, [alter quidem finium ipsius brachialis ingredi-

2. Ἐπεὶ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 132.
ib. Ἐπεὶ τοίνυν] ὥστ' ἐπεὶ G.
4. ἑκάτερον] ἑκατέρου E.
5. τοῖς ἐκτὸς] τἀκτὸς G.
ib. τοῖς ἔνδοθεν] om. τοῖς G., τὰ ἔνδοθεν E.
ib. Ἀλλ' ἡ μὲν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 132, 133.
6. τῆς κερκίδος] Sic G., τῆς κερίδος E., κερκὶς vul.
7. τῷ ταύτης πέρατι ὁ καρπός] τὸ ταύτῃ πέρας τοῦ καρποῦ G., τῷ ταύτης πέρατι τὸν καρπὸν E.
8. ἡ δὲ τοῦ πήχεως] Sic E.G., vul. ὁ δὲ πῆχυς.
ib. οὐκ ἔθ'] οὐκ ἐστι E.
9. ἔσω τε] ἔσωθεν G.
ib. βλέπον] φέρον αὐτῆς G.
10. εὐρυχωρίαν] τὴν εὐθυωρ. G.
11. κεφαλὴν τελ.] τελ. κεφ. G.
12. [ταύτῃ] Sic C.G., vul. ταύτης.
ib. τὴν—γληνοειδῆ κοιλότητα] γληνοειδεῖ κοιλότητι G.
13. κατὰ τὸν καρπὸν διάρθρωσιν] διάρθρωσιν om. E., τὴν διάρθρωσιν κατὰ τὸν καρπὸν G.
14. ἑτέραν—κοιλότητα] Sic E.G., om. vul.

De Manibus.

tionem, quarum altera pronatur et supinatur manus, altera extenditur et flectitur carpus.

αὐτῶν τοῦ καρποῦ περάτων εἰς τὴν μεταξὺ τῶν κερκίδος τε καὶ πήχεως ἀποφύσεων κοιλότητα, [τὴν δ' ἄλλην τὴν μικρὰν τοῦ περιλαμβάνοντος ὀστοῦ τὴν μικρὰν ἀπόφυσιν τοῦ πήχεως·] αὕτη μὲν οὖν ἕνεκα τῶν ἐπὶ τὸ πρανές τε καὶ ὕπτιον ἐπιστροφῶν τῆς χειρὸς ἐγένετο, διὰ δὲ τῆς ἄλλης τῆς μεγάλης ἐκτείνεται καὶ κάμπτεται τὸ κατὰ τὸν καρπὸν ἄρθρον.

Quare radius obliquus, ulna recta sit.

13 Περὶ δὲ θέσεως καὶ διαπλάσεως τῆς κερκίδος καὶ
2 τοῦ πήχεως ἑξῆς ἂν εἴη ῥητέον. Ἡ μὲν δὴ θέσις αὐτῆς λοξὴ γέγονεν, ἡ δὲ τοῦ πήχεως εὐθεῖα· κατὰ γὰρ τὴν φύσιν τῆς κινήσεως ἑκατέρας, ἐχρῆν εἶναι καὶ τὴν θέσιν ἑκατέρου τῶν ὀστῶν· ἡ μὲν γὰρ κατ' ἔκτασίν τε καὶ κάμψιν κίνησις ὑπὸ τοῦ πήχεως γίνεται ὅλου τοῦ κώλου κατ' εὐθεῖαν γινομένη· ἡ δὲ ἐπὶ τὸ πρανὲς καὶ τὸ ὕπτιον καὶ κατὰ τὰ πλάγια

entium cavitatem inter processum radii et cubiti mediam, alter autem parvus ossis circumplectentis parvum processum cubiti;] quorum uno manus et inclinatur et resupinatur, altero autem majore brachialis artus tenditur et recurvatur.

13 De positu autem formaque radii et cubiti deinceps dicere
2 tentabo. Radii positus obliquus est, cubiti rectus; nam pro motus in utroque natura, utriusque etiam situs esse debuit; siquidem tentionis flexionisque motus per cubitum secundum totius membri rectitudinem fit; inclinatio vero, supinitas, et ad obliqua con-

1. αὐτῶν] Sic E., αὐτοῦ G.
2. ἀποφύσεων] Sic E., ἐπιφ. G.
ib. [τὴν δ'—πήχεως] Sic G., om. vul.
4. αὕτη μὲν οὖν ἕνεκα τῶν] Sic E.G., τὴν vul.
5. ὕπτιον] τὸ ὕπτιον E.
ib. ἐπιστροφῶν] Sic E.G., ἐπιστροφὴν vul.
6. ἐγένετο] Sic E.G., vul. γίνεσθαι.
ib. τῆς ἄλλης τῆς μεγάλης] τῆς μεγάλης ἄλλης G.
ib. ἐκτείνεται] Sic E.G., ἐκτείνεσθαι vul., ἐκτείνεταί τε G.
7. κάμπτεται] Sic E.G., vul. κάμπτεσθαι.
8. Περὶ δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 139.
ib. καὶ τοῦ πήχεως] om. G.
9. τοῦ πήχεως] Sic A.B.E., vul. om. τοῦ.
ib. Ἡ μὲν δὴ θέσις κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 139.
10. λοξὴ] εὐλόγως λοξὴ G.
ib. ἡ δὲ] καθότι καὶ ἡ G.
11. τῆς κινήσεως ἑκατέρας] ἑκατέρας τῶν κινήσεων G.
12. ἡ μὲν γὰρ] ἀλλ' ἡ μὲν G.
14. γινομένη] γενομένη D.
15. καὶ κατὰ τὰ] ἐπὶ τὰ G.

Fabr. p. 800, 801.

DE MANIBUS.
Quare radii et ulnae cum humero commissurae inter se dissimiles sint.

τῆς χειρὸς κίνησις ὑπὸ τῆς κερκίδος γίνεται. εὐλόγως
3 ἄρα λοξὴ μὲν ἡ κερκὶς, εὐθὺς δὲ ὁ πῆχύς ἐστιν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ εἰς τὸν βραχίονα διάρθρωσις ἑκατέρων τῶν ὀστῶν ἀνόμοιος ἐγένετο· τοῦ μὲν γὰρ πήχεως ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν βραχίονα δύο ἀποφύσεις εἰσὶ, κυρταὶ μὲν ἔξωθεν, ἔσωθεν δὲ κοῖλαι· μία μὲν ἐκ τῶν ὄπισθέν τε καὶ κάτωθεν αὐτοῦ μερῶν, ἥπερ δὴ καὶ μείζων ἐστὶν, ἑτέρα δὲ ἐκ τῶν ἄνωθέν τε καὶ πρόσθεν, ἐλάσσων ἐκείνης. ἐστραμμένων δὲ πρὸς ἀλλήλας τῶν κοιλοτήτων καὶ ἡνωμένων, μία μεγάλη κοιλότης γίνεται,
4 ἐοικυῖα τῷ C γράμματι. Ὀνομάζουσι δὲ τὰς ἀπο- 801
φύσεις ταύτας ἀμφοτέρας μὲν κορώνας, διότι περιφερεῖς εἰσιν ἀμφότεραι· τὴν δὲ μεγάλην τὴν ὄπισθεν Ἀθηναῖοι μὲν ὀλέκρανον, Ἱπποκράτης δὲ ἀγκῶνα.

versio per radium ministratur: non ab re igitur radius obliquus,
3 cubitus rectus positus est. Propterea et cum humero utriusque ossis commissura dissimilis facta est; cubiti enim humerum versus duo vertices extantes, sunt gibbi extra, interius sinuati; quorum unus a posterioribus inferioribusque partibus est, qui et major est, alter a superioribus prioribusque, anteposito minor: in sese autem vergentibus conjunctisque cavis, unus magnus sinus literae
4 *sigma* persimilis efficitur. Hos autem excessus ambos quidem *coronas* [κορώνας] a rotunditate nominant; magnum quidem posteriorem Attici *olecranum* [ὀλέκρανον], Hippocrates autem

1. εὐλόγως ἄρα] ταῦτ' ἄρα G.
2. Διὰ τοῦτο κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 139.
ib. Διὰ τοῦτο] διὰ τοῦτο δὲ G.
3. ἡ εἰς τὸν βραχίονα διάρθρωσις] Sic E., εἰς τὸν βραχ. ἡ διάρθρ. vul., ἡ πρὸς τὸν βραχ. διάρθρ. G.
4. τοῦ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 141, 142.
ib. ἐπὶ τῆς] Sic E., om. vul.
5. δύο] διτταὶ G.
6. ἔσωθεν δὲ] δὲ om. E.
ib. ὄπισθέν τε καὶ] τε om. G.
7. μείζων] μεῖζον B.
8. ἄνωθέν τε] τε om. E.
9. ἐκείνης] συχνῷ add. G.
ib. ἐστραμμένων κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 142.
ib. πρὸς] εἰς G.
ib. ἀλλήλας] ἀλλήλοις A.
ib. τῶν] τῶν ἐν αὐταῖς G.
10. καὶ ἡνωμένων] om. G.
ib. κοιλότης γίνεται] γίγνεται κοιλότης ἐξ ἀμφοῖν G.
11. Ὀνομάζουσι κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 142.
ib. Ὀνομάζουσι δὲ] ἀτὰρ καὶ ὀνομάζουσι G.
12. ἀμφοτέρας μὲν] κοινῇ μὲν ἀμφοτέρας G.
ib. κορώνας] τε καὶ κορωνὰ add. G.
13. ἀμφότεραι] om. G.
ib. τὴν δὲ μεγάλην τὴν ὄπισθεν] ἰδίᾳ δὲ τὴν ὄπισθεν τὴν μείζονα G.

De Manibus.

Quare radii superior extremitas ad caput humeri externum, inferior autem ad magnum digitum adducatur.

5 Τῶν δὲ ὅλης τῆς χειρὸς εἰς τὰ πλάγια κινήσεων, αἱ μὲν ὑπὸ τὸ ὕπτιον ἐλάττους εἰσὶν ἐνέργειαι, αἱ δὲ ὑπὸ τὸ πρανὲς μείζονές τε καὶ ἀναγκαιότεραι· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν τῆς κερκίδος θέσιν ἑτοιμοτέραν ὑπακούειν ἐπὶ p. τὸ πρανὲς, τοιαύτην ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ κατεσκεύασε, τὸ μὲν ἄνω πέρας ἐπὶ τὴν ἔξωθεν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἀγαγοῦσα, τὸ δὲ κάτω ἐπὶ τὸν μέγαν ἐκτείνασα
6 δάκτυλον. Ἐναντίαν δὲ εἴπερ ἔσχε τὴν θέσιν, [ῥᾷον] ἂν ἐπὶ τὸ ὕπτιον ἢ ἐπὶ τὸ πρανὲς ἐκεκίνητο· τῇ μὲν γὰρ νῦν οὔσῃ θέσει τὸ [πρανὲς] σχῆμα πλησιέστερον, τῇ δὲ ἐναντίᾳ τὸ ὕπτιον.

5 *anconem* [ἀγκῶνα] appellat. [*De Fract.* T. III. p. 69.] At universae manus in obliqua motionum, quae ad supinum trahunt minores sunt, quae in pronum majores et magis necessariae ; atque idcirco radii positum magis in prona vergentem immensa Dei sapientia collocavit, superiorem extremitatem ad exterius humeri caput adducens, inferiorem ad magnum
6 digitum protendens. Quod si contrarium huic positum sortitus esset, minime in pronum supinumve moveri potuisset ; [praesenti namque positurae prona figura vicinior est, contrariae vero supina.]

1. Τῶν δὲ ὅλης κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 140.
ib. Τῶν δὲ] δὲ om. G.
2. ὑπὸ τὸ ὕπτιον] ἐπὶ τὸ ὕπτιον G.
ib. ἐλάττους εἰσὶν ἐνέργειαι] εἰς ἐλάττους ἐνεργείας G.
ib. αἱ δὲ ὑπὸ τὸ] αἱ δ' ἐπὶ τὸ G.
3. πρανὲς] Sic C. E. G., vul. ὕπτιον.
ib. μείζονές τε] Sic E., μείζους vul., εἰς πολὺ πλείους τε G.
ib. ἀναγκαιότεραι] ἀναγκαιοτέρας εἰσὶ χρησταί G.
ib. καὶ διὰ τοῦτο] διὰ τοῦτ' οὖν G.
4. ἐπὶ τὸ πρανὲς] ταῖς ἐπὶ τὸ πρανὲς κινήσεσιν G.
5. τοιαύτην om. G.
ib. κατεσκ.] ἀπειργάσατο G.
6. τὸ μὲν ἄνω πέρας] αὐτῆς ad. G.
ib. ἔξωθεν] ἔξω G.
7. ἀγαγοῦσα] ἄγουσα G.
ib. τὸ δὲ κάτω] τὸ κάτω δ' G.
ib. ἐκτείνασα] ἐκτείνουσα G.
8. Ἐναντίαν δὲ εἴπερ ἔσχε τὴν θέσιν] om. τὴν θέσιν E., ἐναντίως δ' εἴπερ ἔσχε G.
ib. [ῥᾷον] ἂν] Sic G., χρείαν E., ἥκιστα ἂν vul.
9. ἐπὶ τὸ ὕπτιον ἢ ἐπὶ τὸ πρανὲς] Sic G., ἢ om. E., ἐπὶ τὸ πρανὲς ἢ τὸ ὕπτιον vul. In vers. Lat. lege, *facilius in supinum quam in pronum.*
ib. ἐκεκίνητο] ἐκινεῖτο G.
ib. τῇ μὲν γὰρ—ὕπτιον] Sic E. G., vul. om.
10. οὔσῃ om. G.
ib. [πρανὲς] Sic G., παντὲς E.
ib. πλησιέστερον] πλησιαίτ. G.

Fabr. p. 801, 802.

7 Διὰ ταῦτα μὲν δὴ ἡ κερκὶς λοξὴ κατεσκευάσθη,
14 καὶ ὧδί πως λοξή· διὰ τί δὲ ἐπίκειται τῷ πήχει; ὅτι μακρότερος αὐτῆς ἐκεῖνος, καὶ τὸ πλεῖστον τῆς πρὸς τὸν βραχίονα διαρθρώσεως αὐτὸς ἐπέχει· εὔλογον δὲ ἦν ὀχεῖσθαι τὸ βραχύτερον ὀστοῦν ὑπὸ τοῦ μακρο-
2 τέρου. Διὰ τί δὲ ἀμφοτέρων τὰ μὲν ἐν τῷ μέσῳ λεπτότερα, τὰ δὲ κατ᾽ ἀγκῶνά τε καὶ καρπὸν παχύτερα; ὅτι τὰ μὲν ἐχρῆν χώραν τοῖς μυσὶ παρέχειν, τὰ δὲ ὀγκωθῆναι ταῖς ἐπιφύσεσιν· αὗται δὲ πρὸς τὰς
3 διαρθρώσεις εἰσὶ χρήσιμοι. Διὰ τί δὲ αὐτῶν τῶν περάτων, πήχεως μὲν τὸ κατ᾽ ἀγκῶνα παχύτερον, κερκίδος δὲ τὸ πρὸς τὸν καρπόν; ἢ ὅτι κοινὴ μὲν ἀμφοῖν ἐστιν ἡ πρὸς τὸν καρπὸν διάρθρωσις, ἐν δὲ [τῇ] πρὸς τὸν βραχίονα πλεονεκτεῖν ἀναγκαῖόν 802
ἐστι τὸν πῆχυν εἰς τοσοῦτον τῆς κερκίδος, εἰς

De Manibus.

Quare radius ulnae superjaceat.

Quare utriusque partes quae sunt in medio tenuiores, quae anconem carpumque contingunt crassiores sint.

Quare ulnae extremitas anconi propinqua crassior sit, radii contra quae carpum attingit.

7 Haec in causa fuere ut radius obliquus, atque ita obliquus
14 locaretur; sed quare cubito superjacet? quoniam longior eo cubitus est, plurimumque ejus quae cum humero fit commissurae obtinet; rationique erat consentaneum brevius os a longiore
2 gestari. Item quare utriusque media tenuiora sunt, quae anconem brachialeque contingunt pleniora? an quoniam ea sedem musculis praebere, haec ad excessus intumescere oportuit? hi
3 vero ad commissuras utiles sunt. At quare cubiti extremitas anconi propinqua plenior est, radii contra quae brachiale attingit? an quia communis utrique est cum brachiali connexio, sed in his quae ad humerum pertinent cum cubitus excellat, tanto

1. *Διὰ ταῦτα κ. τ. λ.*] Cf. Gal. p. 140, 141.
ib. *ἡ κερκὶς*] Sic B., om. *ἡ* vul., om. *ἡ κερκὶς* G.
ib. *λοξὴ κατεσκευάσθη καὶ*] *λοξή τε καὶ* G.
3. *ἐκεῖνος*] Sic E.G., vul. *ὁ πῆχυς*.
5. *βραχύτερον*] *βραχύτατον* G.
6. *Διὰ τί κ.τ.λ.*] Cf. Gal. p. 141.
8. *ὅτι*] *διότι* G., *ἢ ὅτι* C., ut sup. p. 9. l. 12., p. 14. l. 8., p. 27. l. 4., et saepe.
ib. *χώραν τοῖς μυσὶ*] *τοῖς μυσὶ χώραν* G.
10. *Διὰ τί κ.τ.λ.*] Cf. Gal. p. 141.
12. *τὸ πρὸς τὸν καρπόν*] *τῷ πρὸς τὸν καρπόν* E., *τὸ πρὸς καρπῷ* G.
13. *ἐν δὲ [τῇ] πρὸς*] Sic G., *ἐν δὲ τῷ πρὸς* E., *ἐν δὲ τῷ τὰ πρὸς* vul.
14. *ἀναγκαῖόν ἐστι*] *ἀναγκ. ἦν* G.
15. *κερκίδος*] Sic E.G., *μείζονα εἶναι* add. vul.

DE MANIBUS.

ὅσον περ ἡ διάρθρωσις αὐτοῦ χρησιμωτέρα ταῖς
4 ἄλλαις τῆς χειρὸς ἐνεργείαις ὑπάρχει; Περὶ μὲν
δὴ τῶν τοῦ πήχεως καὶ τῆς κερκίδος ὀστῶν θέσεώς
τε καὶ διαπλάσεως καὶ κινήσεων ἀμφοτέρων ὧδ' ἔχει·
τίνες δὲ μύες καὶ τένοντες οἱ κινοῦντες αὐτὰ, ἐν τῷ
Περὶ Μυῶν Κινήσεως Γαληνοῦ αὐτάρκως εἴρηται.
15 λείποιτο δ' ἂν ἔτι τὰ κατὰ τὸν βραχίονα τοῦ πήχεως
2 εἰπεῖν· γίνεται δὲ οὕτω. Τοῦ πήχεως αἱ κορῶναι τῇ
μεγάλῃ κοιλότητι τοῦ βραχίονος διαρθρούμεναι τὴν
ἔκτασιν καὶ τὴν κάμψιν τῆς χειρὸς ἀπεργάζονται,
ὥσπερ ἡ τῆς κερκίδος πρὸς τὸν βραχίονα τὴν ἐπὶ τὸ
3 πρανὲς καὶ ὕπτιον κίνησιν. Ἀκριβοῦνται δὲ ἀμφοτέ-
ρων αἱ διαρθρώσεις, τῆς τε κερκίδος [καὶ] τῶν κορω-
νῶν τοῦ πήχεως, πρὸς τὸν βραχίονα πανταχόθεν περι-
σφιγγόμεναι ταῖς βαθμίσι τῆς κοιλότητος τοῦ βρα-
χίονος, ὡς μὴ ἀπολείπεσθαι χώραν κενὴν μεταξύ·

Ulnae processus in magno humeri sinu insertos extensionem et flexionem manus efficere. Unde fit ut manus cum tenditur, neque retro labatur neque ad latera, neque brachii ca-

radio major esse debuit, quanto articulus ad alias manus functio-
4 nes utilior fuit? De radii cubitique ossium situ, forma, motibus-
que ita res habet; at qui sunt musculi et tendones ipsa moventes,
in Galeni libro De Lacertorum Motibus [vulgo *De Motu Muscu-*
15 *lorum*] abunde dissertum est: supersunt adhuc ea de cubito
dicenda quae secundum humerum sunt; ita vero se habent.
2 Cubiti excessus in magno humeri sinu inserti manui tentionem
et curvationem largiuntur, quemadmodum radii ad humerum
3 nexus motum supinum pronumque efficiunt. Utriusque autem,
radii videlicet et cubiti, capitulorum ad humerum commissura
perfecte absolvitur, imis cavi humeri partibus arcte adhaerescens,

1. ταῖς ἄλλαις] ταῖς ὅλαις G.
2. ὑπάρχει] ὑπάρχειν D.
ib. Περὶ μὲν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 141.
4. καὶ κινήσεων ἀμφοτ.] om. G.
ib. ἀμφοτέρων] ἀμφοτέρον F., typogr. fort. errore.
7. τὰ κατὰ] τῆς πρὸς E., καὶ περὶ τῆς πρὸς G.
ib. τοῦ πήχεως] διαρθρώσεως αὐτῶν G.
13. [καὶ] τῶν κορωνῶν] Sic C., vul. κατὰ τῶν κορωνῶν.
14. πρὸς τὸν βραχίονα] Sic E., om. τὸν vul.
16. ὡς μὴ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 145.
ib. ὡς μὴ] ὡς μηδεμίαν G.
ib. χώραν κενὴν μεταξύ] μεταξὺ χώραν κενὴν G.

Fabr. p. 802, 803.

De Manibus put ex subjecta cavitate facile excidat.

ὥστε ἐν ταῖς ἐκτάσεσι τῆς χειρὸς, πρὸς τοὐπίσω μὴ p. 15 ἀνακλᾶσθαι τὴν χεῖρα, μηδ᾽ αὖ πάλιν εἰς τὰ πλάγια, ἀλλ᾽ ἐκτείνεσθαί τε καὶ κάμπτεσθαι μόνον τὴν χεῖρα συμμέτρως.

4 Σύνδεσμοι δέ τινες ἰσχυροὶ, κατὰ τὰς τῶν ἐπιφύσεων χώρας ἀνίσχοντες, συνάπτουσί τε καὶ συσφίγγουσι κυκλοτερῶς περικείμενοι τὴν διάρθρωσιν ὅλην, ὡς μὴ ἐκπίπτειν ῥᾳδίως τάς τε κορώνας καὶ τὸν

5 ἀγκῶνα ἐκ τῆς ὑποκειμένης κοιλότητος. Τὸ δὲ τοῦ βραχίονος ὀστοῦν κυρτὸν μέν ἐστιν ἐν τοῖς ἔξωθεν μέρεσιν, ἐν δὲ τοῖς ἔσωθεν κοῖλον, καὶ τοῦτο τῇ προ- 803 νοίᾳ τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ ἡμῶν· πρὸς ἀλλήλας γὰρ βλέπειν τὰς χεῖρας ἄμεινον, καὶ διὰ τοῦτο τὰ μὲν κοῖλα τοῦ βραχίονος ἐντὸς, τὰ δὲ κυρτὰ πρὸς τὰ

Quare humeri simae partes introrsum, gibbae vero extrorsum sint.

adeo ut nihil vacui interjaceat; quare cum manus tenditur, retro non labitur, neque ad latera, sed erigitur curvaturque moderate.

4 At vincula quaedam valentia, in commissuram sedibus enata, universum articulum ambientia copulant et devinciunt, ut non facile illi duo extantes vertices, *coronae* vocati, et ancon ex

5 subjecto sinu elabi queant. Verum humeri os extra gibbum est, interius cavum, idque Opificis nostri Dei providentia effectum est; siquidem manus ut sese respicerent atque in sese vergerent melius fuit, atque propterea humeri simum introrsum,

1. ὥστε] ὅπω E.
4. Σύνδεσμοι κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 149.
ib. Σύνδεσμοι δέ τινες] καὶ μὲν δὴ καὶ ὡς σύνδ. τινες ὑμενώδεις G.
6. συσφίγγουσι] σφίγγουσι G.
7. ὡς μὴ] ὡς μήτ᾽ G.
ib. τάς τε κορώνας καὶ τὸν ἀγκῶνα] τά τε κορόνα καὶ τὸν ἀγκῶνα E., τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος G.
8. Τὸ δὲ τοῦ βραχίονος κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 151.
ib. Τὸ δὲ τοῦ βραχίονος ὀστοῦν] τὸ τοίνυν ὀστοῦν τοῦ βραχ. G.
9. κυρτὸν μέν ἐστιν ἐν τοῖς ἔξωθεν μέρεσιν] εὐλόγως ἐν μὲν τοῖς ἔξω μέρεσι κυρτότερόν ἐστιν G.
10. ἐν δὲ τοῖς ἔσωθεν κοῖλον] ἐν δὲ τῷ ἔσω σιμότερον G.
11. Δημιουργοῦ] Δημηουργοῦ B.
ib. πρὸς ἀλλήλας γὰρ βλέπειν τὰς χεῖρας ἄμεινον] ἄμεινον γὰρ ἦν πρὸς ἀλλήλας ἐστράφθαι τὰς χεῖρας G.
12. καὶ διὰ τοῦτο] εἰ δὲ τοῦτο G.
13. τοῦ βραχίονος] τῶν ὀστῶν G.
ib. ἐντὸς] εἰς ἄλληλα βλέπειν βέλτιον ἦν G.
ib. τὰ δὲ κυρτὰ πρὸς τὰ ἐκτὸς ἀπεστράφθαι] Sic E., τὰ δὲ κυρτὰ πρὸς τὰ ἐκτὸς ἀπέστραπται vul., ἀπεστράφθαι δ᾽ αὐτῶν πρὸς τοὐκτὸς τὰς κυρτότητας G.

DE MANIBUS.

Humeri quatuor esse musculos.

16 ἐκτὸς ἀπεστράφθαι. Μύες δὲ τέσσαρες οἱ κινοῦντες
τὸν βραχίονα, δύο μὲν ἔσωθεν, δύο δὲ ἔξωθεν· ἐπί-
κειται δὲ ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ, τέμνοντες ἀλλήλους
κατὰ γωνίας ὀξείας καὶ ἀμβλείας τῷ Χ γράμματι
παραπλησίως, πρὸς τὸ σκεπάσαι τὸν βραχίονα παν-

Geminis obliquis motibus unum rectum constitui.

2 ταχόθεν, ὡς μὴ παραλιπεῖν χώραν γυμνήν. Μέγιστον
δὲ θαῦμα τῆς κατασκευῆς αὐτῶν, ὅτι διτταῖς κινήσεσι
λοξαῖς μίαν εὐθεῖαν ἀπεργάζονται· ἀρχομένου γὰρ
τοῦ μὲν ἑτέρου τῶν τὸν πῆχυν καμπτόντων μυῶν
ἀπὸ τῶν ἔνδον μερῶν τοῦ κατ' ὦμον χωρίου, καὶ
φερομένου ἐντεῦθεν ἐπὶ τὰ πρόσω τοῦ βραχίονος, τοῦ
δὲ ἑτέρου τὴν μὲν ἔκφυσιν ἐκ τῶν ἔξωθεν μερῶν
τοῦ βραχίονος [ἴσχοντος], εἴσω δὲ ἐντεῦθεν ἀτρέμα
ἐπιστρεφομένου, πρόδηλος μὲν καὶ ἡ θέσις ὅτι τῷ

16 gibbum vero extrorsum fuit positum. Musculi autem quatuor humerum moventes, bini extra, binique intra positi sunt; alterque alteri incumbit, sese acutis angulis et obtusis ad X literae figuram intersecantes, ut humerum undique ita contegerent, ne
2 locum aliquem nudum relinquerent. Sed in eorum fabrica id praecipue mirabile est, quod geminis obliquis motibus unum rectum constituunt; nam cum lacertorum cubitum curvantium unus ab internis summi humeri partibus oriens, inde ad interiora humeri descendat, alter ab exterioribus humeri locis incipiens, inde sensim ad interna flectatur, in confesso est eorum positum

1. Μύες δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 153.
4. κατὰ γωνίας ὀξείας καὶ ἀμβλείας] om. G., κατὰ γωνίας ὀξίας καὶ ἀμβλίας E.
ib. τῷ Χ] τὸ δὲ Χ E.
5. παραπλησίως] περιπλησίως B.
6. παραλιπεῖν] περιλιπεῖν B.
ib. Μέγιστον δὲ θαῦμα κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 154.
ib. μέγιστον δὲ θαῦμα] ἢ αὐτὸ δὴ τοῦτο μέγιστον θαῦμα G.
7. αὐτῶν] ἐστιν add. G.
10. ἔνδον] Sic E.G., vul. ἔνδοθεν.
ib. κατ' ὦμον] κατὰ τὸν ὦμον G.
ib. καὶ φερομένου] καὶ om. E., φερομένου δ' G.
12. ἑτέρου] τοῦ μικροτέρου add. G.
ib. τὴν μὲν ἔκφυσιν] Sic E.G., om. μὲν vul.
ib. ἔξωθεν μερῶν τοῦ βραχίονος] Sic E., ἔξω μορίων τοῦ βραχίονος G., ἔξω μὲν [μετὰ F., typogr. sc. errore] τοῦ βραχίονος μερῶν vul.
13. [ἴσχοντος] Sic G., ἴσχοντες E., om. vul.
14. ἡ θέσις ὅτι] ἡ θέσις αὐτῷ ὡς G.

Fabr. p. 803, 804.

DE MANIBUS.

X γράμματι ὡμοίωται, πρόδηλος δὲ καὶ ἡ τῆς κινήσεως λοξότης. ἀμφοτέρων γὰρ τεινόντων, κατ᾽ εὐθὺ μὲν ἀκριβῶς κάμπτουσι τὸν πῆχυν· εἰ δὲ ὁ μὲν αὐτῶν ἐνεργήσειεν, [ὁ δ᾽ ἀργήσειε,] βραχὺ τῆς εὐθύτητος
3 ἐφ᾽ ἑκάτερα παρατρέπουσιν. Διὰ τί δὲ ὁ βραχίων τοῦ πήχεως μείζων; ὅτι καὶ οἱ κινοῦντες τὸν βραχίονα μύες μείζονές εἰσιν τῶν τὸν πῆχυν κινούντων μυῶν· ὥστε εἶναι καὶ τοὺς ὄγκους τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς ὀστῶν μείζονας, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ βραχίων τοῦ πήχεως μείζων ἐστὶν, διά τε τὸ μέγεθος αὐτοῦ χαυνότερος. καὶ σηραγγώδης καὶ κοῖλος ἔνδοθεν, ἅμα μὲν 804
ὥστε ἀβαρὴς εἶναι, ἅμα δὲ καὶ τὴν οἰκείαν τροφὴν p. 16

Quare humerus cubito major sit.

X elemento non esse absimilem, evidens quoque est eorum motus obliquitas: ambo autem trahentes, secundum rectum exquisite cubitum curvant; sed a recto declinantes, ad alterum
3 latus circumducunt. Verum quare humerus cubito major? quoniam et eum cientes musculi cubitum moventibus majores sunt; quare et ossium moles eis subjacentium majores esse oportuit, atque ideo humerus cubito major fuit, ob hancque magnitudinem inanior: interius cavernosus et concavus, simul

1. ὡμοίωται] παραπλησίως καθίσταται G.
2. ἀμφοτέρων γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 156.
ib. ἀμφοτέρων—πῆχυν] ἀλλ᾽ οἵ γε δύο μύες οὗτοι κατ᾽ εὐθὺ μὲν ἀκριβῶς κάμπτουσι τὸν πῆχυν ἀμφότεροι τείνοντες G.
ib. ἀμφοτέρων γὰρ τεινόντων] Sic E., ἀμφότεροι δὲ τείνοντες vul.
ib. κατ᾽ εὐθὺ μὲν] Sic E.G., μὲν κατ᾽ εὐθὺ vul.
3. εἰ δὲ ὁ μὲν αὐτῶν ἐνεργήσειεν] Sic E.G., ἐκτρεπόμενοι δὲ vul.
4. [ὁ δ᾽ ἀργήσειε] Sic G., om. vul. In vers. Lat. lege, *si vero alter eorum agat, alter autem quiescat, parum a recto, &c.*
ib. βραχὺ] Sic E.G., om. vul.
5. παρατρέπουσιν] Sic E.G., περιτρέπουσι vul.
ib. Διὰ τί δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 158, 159.
7. μείζονές εἰσιν] Sic E. et sup. p. 32. l. 3., μείζους εἰσὶ vul.
ib. τὸν πῆχυν] τῷ πήχει E.
8. αὐτοῖς] Sic B.C.E.G., vul. αὐτῶν.
9. καὶ διὰ τοῦτο καὶ] ὥστε καὶ G.
ib. ὁ βραχίων] ὁ om. G.
10. μείζων ἐστίν] Sic E., μείζων ἐστί vul., διὰ ταῦτα μείζων ἐγένετο G.
ib. διά τε—κοῖλος] ταῦτ᾽ ἄρα χαυνότερά τε καὶ σηραγγωδέστερα καὶ κοιλότερα γέγονεν ἁπάντων τῶν μικροτέρων ὀστῶν τὰ μείζω G.
ib. διά τε τὸ] διά τε δὲ τὸ E., διὰ δὲ τὸ vul.
11. ἔνδοθεν] om. G.
12. ὥστε ἀβαρὴς] om. ὥστε E.
ib. τὴν οἰκείαν τροφὴν] Sic E., om. οἰκείαν vul., τὴν οἰκείαν ὀστοῦ τροφὴν G.

Mor. p. 16.

De Manibus.

[ὀστοῦ] ἐν τῇ κοιλότητι ἐναποτίθεσθαι, ἥνπερ δὴ μυελὸν ὀνομάζομεν.

Quare humerus ex osse uno, cubitus ex binis constet.

17 Διὰ τί δὲ ἓν μὲν ὀστοῦν ἐν τῷ βραχίονι, δύο δὲ ἐν τῷ πήχει; ἢ ὅτι καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ πήχεως καὶ σφόδρα ἀναγκαία καὶ πολλάκις γινομένη; ἢ διότι ἡ τοῦ βραχίονος κεφαλὴ μεγάλη καὶ σιμὴ καὶ οὐδαμῶς

Quare scapulae sinus non in heminae formam sed pupillae cavatus sit.

2 κονδυλώδης; Διὸ καὶ τὴν ὑποδεχομένην αὐτὴν κοιλότητα τῆς ὠμοπλάτης, οὐ κοτύλην γεγονέναι ἀλλὰ γλήνην, μηδαμόσε ὀφρύας περιέχουσαν, λεπτοῖς τε καὶ χαλαροῖς καὶ ὑμενώδεσι συνδέσμοις κατὰ τὸ κατ' ὦμον ἄρθρον διειλημμένην.

De Cruribus.

3 ΚΑΙ περὶ μὲν τῆς κατασκευῆς τῶν χειρῶν, τῆς τε τῶν ὀστῶν, καὶ συνδέσμων, καὶ ἄρθρων, ἱκανὰ τὰ

18 εἰρημένα. καιρὸς οὖν λοιπὸν ἐξηγήσασθαι περὶ τῆς

ut levis sit, et proprium alimentum in cavitate illa reponat, quam sane medullam nominamus.

17 Praeterea quare humerus ex osse uno, cubitus ex binis constat? an quoniam cubiti functio sane admodum necessaria creberoque usui esse solet? aut quoniam humeri caput magnum est

2 simumque et minime extuberans? Quamobrem scapulae sinus in quem id inseritur, non in heminae formam sed pupillae cavatus est, minime extantibus labiis circumdatam, gracilibus, laxis, membranosisque copulis secundum humeri commissuram deligatus.

3 Hactenus de manuum fabrica, quatenus ad ossa, copulas,

18 artusque pertinet, tractatum est: reliquum modo est crurum

1. [ὀστοῦ] Sic G., om. E., ἑαυτοῦ vul.
ib. ἐν τῇ κοιλ.] Sic E., om. ἐν vul.
ib. ἐναποτίθεσθαι] ἐναποτιθῶν E.
ib. ἥνπερ δὴ] Sic E.G., ἥνπερ δὴ καὶ vul.
3. Διὰ τί κ. τ. λ.] Cf. Gal. p.159.
6. κεφαλὴ] κεφαλὴν A.
7. κονδυλώδης] κοντυλώδης B.
ib. ὑποδεχομ.] Sic E., vul. δεχομ.
9. μηδαμόσε] μηδαμῶς E.
ib. λεπτοῖς τε] Sic E., λεπτοῖς δὲ vul.
11. διειλημμένην] om. E., et ejus loco haec: καὶ τοῦ λοιποῦ χρόνον [l. χρόνου] παντὸς συνεχῶς τοῦτο πάσχειν ἐπιπρέπουσιν [l. ἐπιτρέπουσιν]. Cf. Gal. p. 162.
12. τῆς κατασκευῆς τῶν χειρῶν] Sic E., et sic sup. p. 25. l. 6; τῆς τῶν χειρῶν κατασκευῆς vul., et sic inf. p. 40. l. 15.

Fabr. p. 804, 805.

τῶν σκελῶν κατασκευῆς καὶ τῶν ἄκρων ποδῶν, (τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν αἰτουμένοις, ὅπως μεγαλύνωμεν αὐτὸν ἐν τοῖς δημιουργήμασιν αὐτοῦ·) πῶς ἐν τοῖς πεζοῖς ζώοις μόνον τὸν ἄνθρωπον δίπουν εἰργάσατο, καὶ οὐ μόνον δίπουν ἀλλὰ καὶ ὄρθιον· κατ᾽ εὐθεῖαν γὰρ γραμμὴν ἐκπεφυκότα τῆς ῥάχεως τὰ σκέλη
2 πεποίηκεν. Εἰ γὰρ καὶ τὰ πτηνὰ δίποδα καὶ ἄνω τὸν ὦπα ἔχοντα ἐδημιουργήθη, ἀλλὰ πρὸς τὰς ὀρθὰς γωνίας ἡ ῥάχις τοῖς σκέλεσιν αὐτοῖς διάκειται βαδίζουσιν, ὥσπερ ἀνθρώπῳ ἐν τῷ καθέζεσθαι ἡ μὲν 805
ῥάχις τοῖς μηροῖς πρὸς ὀρθὰς γωνίας κεῖται, οἱ μηροὶ
3 δὲ τῇ κνήμῃ. Τῶν δ᾽ αὖ τετραπόδων οὐχ οὕτω· πάντα γὰρ εἰς τὰ πρόσω τὰς καμπὰς ἔχει τῶν ὀπισθίων σκελῶν, καθάπερ τῶν ἔμπροσθεν εἰς τοὐπίσω· καὶ γὰρ τὰς καμπὰς πρὸς ἄλληλα ποιεῖται τὰ τετράποδα ζῶα, ὁμοιότατον τρόπον βαδίζοντα τοῖς

De Cruribus.
Pedestrium animalium Hominem solum bipedem esse atque erectum.

structuram summorumque pedum explicare, (Dei prius ope implorata, ut eum ex propriis operibus extollere ac celebrare valeamus;) inter caeteras omnes gressiles animantes solum hominem Deus bipedem creavit, neque solum bipedem sed etiam erectum; nam secundum rectam lineam ex dorso orientia crura produxit.
2 Quamvis enim et aves bipedes sunt sursumque spectantes, ad rectos tamen angulos spina ipsarum gradientium cruribus alligatur, sicut in homine dum sedet spina femoribus, tibiis femora
3 per rectos angulos inhaerescunt. In quadrupedibus autem non ita constitutum; siquidem iis omnibus prorsum versus posteriora crura flectuntur, sicut priora retrorsum; contrarias enim quadrupedes crurum flexuras efficiunt, pueris repentibus quam simil-

2. αἰτουμένοις] -νους marg. Bodl., ut inf. p. 48. l. 9.
3. πῶς ἐν τοῖς κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 168, 179.
5. ὄρθιον] ὄρτιον A., ὀρθὸν G. et sic fere semper.
7. Εἰ γὰρ καὶ] οὐ γὰρ καὶ A.
ib. Εἰ γὰρ καὶ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 179.
9. αὐτοῖς] αὐτῷ A., αὐτῶν B.
ib. διάκειται] διάκεται A.
11. γωνίας] γονίας B.
12. Τῶν δ᾽ αὖ τετραπόδων κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 180, 181.
13. εἰς τὰ πρόσω τὰς] εἰς τὸ πρόσω τὰς E.
16. ὁμοιότατον τρόπον] τρόπον ὁμοιότατον G.

Mor. p. 16, 17.

De Cruribus. Hominem erectum aut sedentem omnia facere, pronum autem aut supinum nihil.

4 ἐπὶ τῶν χειρῶν ἕρπουσι βρέφεσιν. Ὥστε σοφῶς ὁ ἀγαθὸς Θεὸς ἡμῶν τοιούτους τοὺς ἀνθρώπους ἐσχημάτισεν, ὀρθοὺς μὲν καὶ καθημένους τὰς κατὰ τὸν βίον ἐνεργείας ἐργάζεσθαι, πρανεῖς δὲ καὶ ὑπτίους τῶν τοιούτων ἐνεργεῖν οὐδέν· καὶ ἄλλως ὀρθίους ἑστηκότας εἰς τὸν οὐρανὸν ἑτοίμῳ ἀναβλέπειν ὄμματι, καὶ νοῦν καὶ χεῖρας ἐκτείνοντας πρὸς τὸν κατοι- p. 17 κοῦντα ἐν οὐρανοῖς Θεὸν ἡμῶν τὸν ἀγαθόν τε καὶ ἅγιον, εἰς αἶνον καὶ ὕμνον τῶν θαυμασίων αὐτοῦ.

5 Τούτου χάριν καὶ τοιούτους τοὺς ἀνθρώπους ἐδημιούργησεν· εἰ γὰρ ὁ καλούμενος οὐρανοσκόπος ἰχθὺς τὸ ὄμμα ἄνω ἔχει, ἀλλὰ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἄμοιρος, ἄλογος γάρ. ἐπὶ τὸ προκείμενον δὲ λοιπὸν ἐπανέλθωμεν.

19 Εἴπωμεν οὖν περὶ τῆς τῶν σκελῶν κατασκευῆς· ὥσπερ γὰρ ἡ χεὶρ ἀντιληπτικὸν ὄργανον, οὕτω τὸ

4 limae. Quare sapienter Deus noster homines sic omnino formavit, ut erecti aut sedentes vitae negotia obirent, proni autem aut supini nihil prorsus facerent; atque alioqui erectos facili in caelum intuitu suspicere jussit, mentemque et manus ad bonum purumque Deum caelorum incolam laudandum ejusque mira

5 opera celebranda, attollere naturaliter apti sumus. Hujus itaque rei causa tales nos Deus instituit; quamvis enim piscis ille uranoscopus oculos in superna corporis parte contineat, Dei tamen cognitionis est expers, cum sit ratione privatus: verum ad superius propositum revertamur.

19 Dicamus itaque de crurum constitutione; quoniam quemadmodum manus capiendi instrumentum, ita crus ambulandi, insti-

1. Ὥστε σοφῶς κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 182.

2. τοιούτους] Sic E., add. πάντας vul.

3. ὀρθους] οἵους pr. marg. Bodl.

4. πρανεῖς] πρανὴς G. sententiae forma mutata, πρανοῦς E, πρηνεῖς vul.

5. ἐνεργεῖν] ἐνεργειῶν E.

6. ἑτοίμῳ—ὄμματι] Sic E., ins. τῷ vul., ἑτοίμως G.

7. ἐκτείνοντας] Sic E., vul. ἐκτείνειν.

9. εἰς αἶνον καὶ ὕμνον] Sic E., καὶ ὕμνον post αὐτοῦ vul.

10. Τούτου χάριν καὶ] Sic E., vul. τούτου τοίνυν χάριν.

16. ὥσπερ γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 184.

ib. οὕτω τὸ σκέλος] ἔσω τὸ σκέλος A.

Fabr. p. 805, 806.

σκέλος βαδιστικὸν ἐγένετο, ὡς ἂν πρέπῃ ζώῳ σοφῷ
2 λογικῷ τε καὶ ἡμέρῳ. Ὅτι μὲν οὖν προμήκεις τε καὶ πλατεῖς καὶ μαλακοὺς καὶ πολυσχιδεῖς ἔπρεπεν τοὺς πόδας γενέσθαι, τοῦτο ἐναργῶς καὶ φαίνονται καὶ εἰσί· 806 πρὸς πάσας γὰρ τὰς δυσχωρίας ἐπιτήδειος ἡ τοιαύτη κατασκευὴ, εἴ που [δεηθείημεν] ὑψηλοῖς ἀνιέναι τοίχοις, ἢ δένδροις, ἢ πέτραις. ἀλλὰ καὶ κοίλους μὲν ἀτρέ-
3 μα κάτωθεν, ἄνωθεν δὲ κυρτοὺς εἶναι. Ἐπεὶ τοίνυν ἡ βάδισις γίνεται, τοῦ μὲν ποδὸς ἐπὶ γῆς ἐστηριγμένου, τοῦ δὲ σκέλους τοῦ ἑτέρου περιφερομένου, ἀνάγκη ἄκρους μὲν τοὺς πόδας ἕδρας ἕνεκα γεγονέναι, τὰ δὲ σκέλη τῆς κατὰ τόπον ἀμείψεως· καὶ γὰρ πολλάκις δι' αἰτίαν τινὰ τῶν ἄκρων ποδῶν ἀποτμηθέντων, δύνανται κόντους ἐπιθέντες περιπατεῖν οἱ ἄνθρωποι. ὥστε

De Cruribus.
Pedibus qualis forma conveniat.

Pedes quare lati, oblongi et multifidi;

tutum fuit, ut sapiens animal rationabileque et mansuetum de-
2 cuit. Igitur neminem praeterit pedes oblongos, latos, molles et multifidos esse debuisse; talis enim fabrica ad omnia difficilia loca permeanda est idonea, si forte altos parietes, aut arbores, aut saxa conscendere oporteat: sed eos etiam a terra subcavos,
3 superius convexos esse oportuit. Quamobrem quoniam ad hunc modum ambulatio perficitur, pede uno terram premente, altero autem crure se promovente, necesse utique fuit extremos pedes firmamenti causa, crura vero motionis per locum creata esse; frequenter enim aliqua ex causa rescissis pedibus, contis quibusdam nixi homines deambulare potuerunt: propterea cum

1. ὡς] καὶ οὐχ ἁπλῶς γε βαδιστικὸν, ἀλλ' ὡς G.
ib. ἂν πρέπῃ] ἂν μάλιστα πρέποι G., ἂν πρέπει E.
2. τε καὶ ἡμέρῳ] om. G.
ib. Ὅτι μὲν οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 184, 5, 7.
3. ἔπρεπεν] Sic E., vul. ἔπρεπε.
4. ἐναργῶς καὶ φαίνονται καὶ εἰσί] Sic E., ἐναργές vul.
5. πρὸς πάσας γὰρ τὰς δυσχωρ.] πρός τε τὰς δυσχωρ. ἁπάσας G.
6. εἴ που] κἂν εἴ που G.
ib. [δεηθείημεν] Sic G., δεηθείη ἐν vul., δεηθῆναι E.
ib. ἀνιέναι] ἐπανιέναι G.
7. ἀτρέμα] ἠρέμα G.
8. Ἐπεὶ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 187, 8.
ib. Ἐπεὶ τοίνυν ἡ βάδισις γίνεται] γίνεται δ' ἡ βάδισις G.
9. ποδὸς] ἑτέρου τῶν σκελῶν G.
ib. ἐπὶ γῆς] ἐπὶ τῆς γῆς G.
ib. ἐστηριγμένου] ἐστηριγμένοις A., ἐρηρεισμένου G.
10. τοῦ δὲ σκέλους τοῦ ἑτέρου] θατέρου δὲ G.
15. κόντους ἐπιθέντας] κόντοις ἐπιθήσαντες E.

Mor. p. 17, 18.

De Cruribus. quare inferius cavi, superius convexi.

ἐπεὶ ἕδρας ἕνεκα γεγόνασιν οἱ ἀκρόποδες, ἀνάγκη καὶ
4 πλατεῖς εἶναι, καὶ προμήκεις, καὶ πολυσχιδεῖς. Καὶ
κοῖλοι μὲν κάτωθεν, κυρτοὶ δὲ ἄνωθεν· ὥσπερ γὰρ αἱ
χεῖρες τῇ ποικιλίᾳ τῶν ἄρθρων [καὶ] ταῖς κοιλότησιν
ἐπιτήδειαι παντὶ τῷ σώματι περιπτύσσεσθαι, οὕτως
οἱ πόδες, ὡς μάλιστα χεῖρας μιμησάμενοι, καὶ πολυ-
σχιδεῖς μὲν ταῖς διαρθρώσεσι γενόμενοι, κοῖλοι δὲ κατ'
ἐκεῖνα καθ' ἃ ἐρείδεσθαι τοῖς κυρτοῖς ἐδάφεσιν ἔμελ-
λον, ἐν παντὶ χωρίῳ καλῶς στηρίζεσθαι πεφύκασιν.
5 [Τοῦτ'] οὖν τὸ περιττόν ἐστι τῆς τῶν ἀνθρωπίνων
σκελῶν κατασκευῆς, οὐχ ὡς βαδιστικῷ μόνον, ἀλλὰ
καὶ ὡς λογικῷ ζώῳ, πρέποντας αὐτῷ δοθῆναι τοιού-

summi pedes stabilitatis causa ficti fuerint, eos latos esse, ob-
4 longos, multifidos, inferius cavos, superiusque convexos coëgit
necessitas; nam sicut manus articulorum varietate ad com-
plectenda corpora fuerunt accommodae, ita et pedes, quam
maxime manus aemulati, multifidi quidem articulis, eaque ex
parte cavi qua convexo solo inniti debuerant, omni loco firmiter
5 inhaerere exquisite apti sunt. Hanc ob causam talem pedum
structuram homini adesse expedivit, non solum quatenus gressile,

3. κοῖλοι μὲν] Sic E., κοίλους vul.
ib. κυρτοὶ] Sic E., κυρτοὺς vul.
ib. ὥσπερ γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 190.
ib. ὥσπερ γὰρ] ὡς γὰρ G.
4. τῇ ποικιλίᾳ τῶν ἄρθρων] ἐκ τῆς τῶν ἐν αὐταῖς ἄρθρων ποικιλίας G.
ib. [καὶ] ταῖς κοιλότησιν] om. vul., om. καὶ E., καὶ τῆς ἔνδον κοιλότητος G.
5. παντὶ τῷ σώματι] Sic E., πρὸς τὸ τὰ σώματα vul., πάντι σώματος σχήματι G. An παντί τω?
ib. περιπτύσσεσθαι] περιπτύσεσθαι A.B.
ib. οὕτως] οὕτω καὶ G.
6. ὡς μάλιστα] ὡς ἂν μάλιστα δυνατὸν ἦν G.
ib. πολυσχιδεῖς] πολυειδεῖς G.
8. ἐρείδεσθαι] περιβήσεσθαι G., ἐθίσεσθαι E.
9. ἐν παντὶ] Sic E.G., om. ἐν vul.
ib. στηρίζεσθαι πεφύκασιν] πεφύκ. om. E., πεφύκ. ἐπιστηρίζ. vul., στηρίζ. δύνανται G.
10. [Τοῦτ'] οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 190.
ib. [Τοῦτ'] οὖν—κατασκευῆς] Sic E.G., vul. πρέπον ἄρα ἦν τοιαύτην ποδῶν κατασκευὴν ἐγγενέσθαι τῷ ἀνθρώπῳ. In vers. Lat. lege, *Hoc igitur est illud eximium constructionis humanorum crurum.*
ib. [Τοῦτ'] Sic G., τούτων E.
ib. περιττόν] Sic G., περιτγόν E.
ib. ἀνθρωπίνων] ἀνθρωπείων G.
11. μόνον] μόνων E.
ib. ἀλλὰ καὶ ὡς] ἀλλ' ὡς καὶ G.
12. πρέποντας—ἡμῶν] Sic E., om. vul., πρέποντας ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῷ δοθῆναι τοὺς πόδας G.

Fabr. p. 806, 807.

DE CRURIBUS

Quantum valeat in scalis conscendendis pedis cavitas.

6 τους πόδας παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Μάθοις δ' ἂν ἐναργέστερον τὸ λεγόμενον, εἰ ἐπὶ λεπτῆς κλίμακος ἴδοις ἀναβαίνοντά τινα· περιλαμβάνοντα γὰρ ἐνταῦθα ὄψει τῇ [κοιλότητι] τοῦ ποδὸς τὴν [κυρτότητα] τῶν βαθμίδων, εἶτα ἑκατέρωθεν ἐπιπτύσσοντα 807
κατὰ τοὺς δακτύλους τε καὶ τὴν πτέρναν, ὅλην ὡς οἷόν p. 18
τε μάλιστα τὴν βάσιν ἀπεργάζεσθαι περιφερῆ, δίκην
20 χειρὸς περιλαμβάνουσαν τὸ ὑποκείμενον σῶμα. Κατὰ τοῦτο οὖν ὅμοιοι ταῖς χερσὶν οἱ πόδες εἰσὶν, ἀντίχειρ δὲ αὐτοῖς οὐ δέδοται διὰ τὸ ἕδρας μόνον εἶναι ὄργανα·

Quare pedibus non esse pollicem.

6 verum etiam quatenus rationabile animal est. Inde autem evidentius, quod diximus, percipere poteris, si quempiam graciles scalas conscendentem intuitus fueris; gradus enim comprehendentem pedis cavitatem cernes, eos utrinque digitis calcaneoque, quoad ejus fieri potest, complectentibus, sicque pedis basim ro-
20 tundam fieri, instar manus subjectum corpus ambientem. Secundum hoc igitur manuum similes pedes fuerunt, pollex autem, aliis appositus digitis, pedibus concessus non fuit cum sustenta-

In vers. Lat. adde, *Convenientes ipsi ab Opifice nostri Deo tales datos fuisse pedes.*

1. Μάθοις δ' ἂν ἐναργέστερον] ἂν om. E., οὐκ ἂν ἄλλως ἐναργέστερον μάθοις G.

2. τὸ λεγόμενον] om. E.

ib. εἰ ἐπὶ λεπτῆς κλίμακος ἴδοις] εἰ μὴ θεάσαιό ποτε διὰ μακρῶν καὶ λεπτῶν κλιμάκων G.

3. ἴδοις] ἴδῃς E.

ib. ἀναβαίνοντά τινα] τινα om. E., τὸν ἄνθρωπον ἀνιόντα G.

ib. περιλαμβάνοντα] Sic E., περιλαμβάνουσαν vul., περιλαμβάνων G.

4. ἐνταῦθα] Sic E.G., om. vul.

ib. ὄψει] om. E.

ib. τῇ [κοιλότητι] τοῦ ποδὸς] Sic G., τῇ κοιλότητα τοῦ ποδὸς E., vul. τὴν τοῦ ποδὸς κοιλότητα.

ib. τὴν [κυρτότητα] Sic G., τὴν κοιλότητα E., om. vul.

5. τῶν βαθμίδων] Sic E., τὴν βαθμίδα vul., τὴν τῶν ἐν τῇ κλίμακι ξύλων G.

ib. εἶτα] Sic E., εἶθ' G., τῷ vul.

ib. ἑκατέρωθεν] ἐκαρτέρωθεν E.

ib. ἐπιπτύσσοντα] ἐπιπτίσσοντα E., ἐπιπτύσσων G., αὐτὴν περιπτύσσεσθαι vul., αὐτὴν περιπτύσεσθαι A.B.D.

ib. κατὰ τοὺς δακτύλους τε] Sic E.G., τούς τε δακτύλους vul., δακτύλους D.

6. ὅλην] Sic E., om. vul.

ib. ὡς οἷόν τε μάλιστα] Sic E.G., vul. ὡς δύνατον.

7. τὴν βάσιν] Sic E.G., καὶ οὕτω τὴν βάσιν vul.

ib. ἀπεργάζεσθαι] ἀπεργάζεται G.

9. οὖν] Sic E., vul. γοῦν.

Mor. p. 18.

DE CRURIBUS.

Pedum digitos manuum digitis respondere, tarsum carpo, metatarsium metacarpio.

Pedis partem tibiae subjectam tribus ex ossibus constare, astragalo, calcaneo, naviculari.

ἀλλὰ καὶ [τὸ] τῷ καρπῷ παραπλήσιον ἔσχον, ὅπερ καλεῖται ταρσὸς, καὶ τῷ μετακαρπίῳ τὸ πρὸς τῶν νεωτέρων ἰατρῶν ὀνομασθὲν πεδίον. τὰ μὲν οὖν τρία μέρη ταῦτα τοῦ ποδὸς οἷά περ τῆς χειρός εἰσιν, οἱ δάκτυλοι, τὸ πεδίον, ὁ ταρσὸς, ὧν οὐδέν ἐστιν
2 ἄλλῳ ζώῳ πλὴν ἀνθρώπῳ. Τὸ δὲ ὑποκείμενον τῇ κνήμῃ μέρος τοῦ ποδὸς, σύνθετον ὂν, ἴδιον ὄνομα οὐ κέκτηται, σύγκειται δὲ ἐκ τριῶν ὀστῶν, ἀστραγάλου τε, καὶ πτέρνης, καὶ τοῦ κληθέντος ὑπὸ τῶν ἀνατομικῶν ἰατρῶν, σκαφοειδοῦς· ὁ δὲ ταρσὸς καὶ τὸ πεδίον, κἂν σύνθετα ὦσι, τῶν συνήθων ὀνομάτων

tionis tantum sint organa; sed brachialis similem eam partem habent, quae *tarsus* [ταρσὸς] dicitur, et postbrachiali respondentem eam quae a junioribus medicis *pedion* [πεδίον] (Latine *planta*) est nominata: hae utique tres pedis partes tribus quae sunt in manu correspondent, digiti, planta, atque tarsus, quarum nulla alii ab ho-
2 mine animali inesse reperitur. Pedis autem pars tibiae subjecta, cum sit composita, nulla propria nomenclatura insignita est, tribus ea ossibus constat, talo, calcaneo, eoque quod a medicis dissectoriis *naviculare os* appellatur; tarsus autem et planta, quamvis sunt

1. ἀλλὰ καὶ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 194.
ib. [τὸ] τῷ] Sic G., om. τὸ vul.
ib. παραπλήσιον] περιπλήσιον B., παραπλησίως E.
ib. ὅπερ καλεῖται ταρσὸς] Sic E., τὸν λεγόμενον ταρσὸν vul., ὃ καλεῖται ταρσὸς G.
2. καὶ τῷ] καὶ τὸ τῷ G., καὶ τοῦτο A.
ib. τὸ] τοῦτο δὴ τὸ G.
ib. τῶν] τὸ τῶν E.
3. ὀνομ. πεδίον] πεδίον ὀνομ. G.
4. ταῦτα] ταυτὶ G.
ib. οἷά περ] οἷά περ τὰ G.
5. πεδίον] παιδίον A.B.
6. Τὸ δὲ ὑποκείμενον κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 194, 5.
ib. ὁ ταρσὸς] καὶ ὁ ταρσὸς C.G.
7. ποδὸς] ᾧ τὸ σκέλος ὅλον ἐπίκειται κατ' εὐθὺ add. G.
ib. σύνθετον ὂν] τὸ κοινὸν ἁπάντων ποδῶν G.
ib. ἴδιον ὄνομα] ἓν μὲν ὄνομα τοιοῦτον οἷον καὶ ταρσὸς καὶ πεδίον G.
ib. οὐ κέκτηται] οὐκ ἔχει G.
8. ὀστῶν] ὀνόματα κεκτημένων add. G.
9. τε] μὲν G.
ib. πτέρνης] συνήθως τοῖς πολλοῖς add. G.
ib. καὶ τοῦ κληθέντος—σκαφοειδοῦς] τρίτου δὲ τοῦ σκαφοειδοῦς—οὕτω τεθέντος G.
11. πεδίον] παιδίον A.B.
ib. ὦσι] εἰσὶν E.

Fabr. p. 807, 808.

De Cruribus.

3 τετυχήκασι. Λέξομεν οὖν ἕκαστον τῶν ἁπλῶν ἐν τῷ ποδὶ μορίων, τί τὸ σχῆμα κέκτηται, καὶ τίνα τὴν σχέσιν, ὅπως τε τῆς πρὸς ἄλληλα συντάξεως ἔχουσι, καὶ ὅστις ἀριθμὸς αὐτῶν ἐστιν· ἀλλὰ καὶ περὶ μαλακότητος καὶ πυκνότητος, καὶ ὅσα τοῖς σώ- 808
μασιν ὑπάρχουσι, διέλθωμεν.

Quare quatuor pedis digiti tribus ex ossibus constent, pollex ex duobus.

21 Ὅτι μὲν πέντε δάκτυλοι τοῦ ποδὸς, μαρτυρεῖ τὸ φαινόμενον· διὰ τί δὲ οἱ τέσσαρες ἐκ τριῶν φαλάγγων, ὁ δὲ μέγας ἐκ δυοῖν; ἐπειδὴ ὑψηλότερόν τε καὶ κοῖλον ἔμελλεν ἔσεσθαι τὸ ἐντὸς τοῦ ποδὸς, οἷον ψαλὶς, εὔλογον ἦν ἕδρας ἀσφαλεῖς τε καὶ μείζονας γενέσθαι, καὶ δύο τὰ τοῦ μεγάλου δακτύλου ὀστᾶ.
2 Ἐφεξῆς δὲ τούτοις ὄπισθεν ἡ τοῦ πεδίου θέσις,

3 compositi, usitata tamen nomina sortiti sunt. Dicemus itaque singula simplicium pedis partium, qua figura sint praedita, et ad quid referantur, quomodo sese respiciant atque inter se collocentur: praeterea quis ipsarum numerus habeatur, deque mollitie et densitate, et omnibus quae earum corporibus insunt, sermonem faciemus.

21 Quinque esse pedis digitos, sensus ipse testatur; sed propter quid quatuor ex his tribus ossium ordinibus componuntur, magnus autem digitus duobus? quoniam interna pedis pars cum altior ac, tanquam fornix, sinuata esse deberet, rationi fuit consentaneum eam tuta majoraque sustentacula habere, duoque
2 tantum esse magni digiti ossa. Deinceps post hos planta sita

1. Λέξομεν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 195, 6.
ib. Λέξομεν οὖν] λέγωμεν ἤδη G.
ib. ἕκαστον] πηλίκον ἕκαστόν ἐστι G.
2. τί τὸ] καὶ τί τὸ G.
3. σχέσιν] θέσιν G.
ib. ἄλληλα] Sic E.G., σχέσεώς τε καὶ add. vul.
4. ἔχουσι] ἔχωσιν E., ἔχει τὰ σύμπαντα G.
ib. αὐτῶν ἐστιν] ἐστιν αὐτῶν G.
5. περὶ μαλακότητος] περὶ om. G.
ib. καὶ πυκνότητος] ἢ σκληρότητος ἢ μανότητος ἢ πυκνότητος G.
ib. καὶ ὅσα] ἢ ὅσα G.
6. ὑπάρχουσι] ὑπάρχει G.
ib. διέλθωμεν] ὅπως ἔχει add. G.
8. διὰ τί κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 201,
9. ὑψηλότερον] ὑψηλὸν G.
10. κοῖλον] οἷον ψαλὶς add. G., et post ποδὸς om.
11. εὔλογον ἦν] εὐλόγου E.
ib. ἀσφαλεῖς] ἀσφαλοῦς E.
ib. τε καὶ μείζονας] om. G., τε καὶ om. E.

De Cruribus.

Metatarsium quinque ex ossibus constare ad quinque digitos excipiendos.

Ossa tarsi quomodo inter se collocentur.

συναπτομένῃ τῷ τοῦ μεγάλου δακτύλου ὀστῷ κατὰ
3 γῆς ἐστηριγμένῳ. Ἀναλογεῖ δὲ τὸ πεδίον τῷ μετα-
καρπίῳ, ὑποδεχόμενον τῶν πέντε δακτύλων τὰ ὀστᾶ·
καὶ ἐπειδὴ κατὰ στίχον ἕνα κεῖνται οἱ πέντε δάκτυλοι,
εὔλογον καὶ τὸ πεδίον ἔχειν ὀστᾶ πέντε πρὸς ὑπο-
4 δοχὴν τῶν πέντε δακτύλων. Ἀπὸ δὲ τοῦ πεδίου
ὄπισθεν ὁ ταρσὸς, συγκείμενος καὶ αὐτὸς ἐκ τεσ-
σάρων ὀστῶν μικρῶν τε καὶ ἀμυέλων· ἐξ ὧν ἐστιν
ἓν τὸ κυβοειδὲς, κείμενον ἐκ τῶν ἔξω αὐτοῦ μερῶν, p. 19
διαρθροῦται δὲ τῇ τῆς πτέρνης κοιλότητι· †τῶν δὲ
λοιπῶν τριῶν ἐπιβαίνει ὁ κύβος τοῦ σκαφοειδοῦς
ὀστοῦ, ὁ δ᾽ αὐτὸς κύβος ὑποβέβηκε τῇ κεφαλῇ τοῦ
ἀστραγάλου·† ὁ δὲ ἀστράγαλος ἔγκειται μὲν ταῖς

3 est, magni digiti ossi terrae innixo copulata. Planta autem post-
brachialis vicem gerit, quinque digitorum ossa suscipiens; et
quoniam uno ordine quinque digiti positi sunt, par est et plantam
4 quinque ossibus ad quinque digitos excipiendos contineri. Post
plantam tarsus est, et ipse quatuor ossicula parva nec medullosa
continens; e quibus unum cubicae figurae est, ab exterioribus
tarsi partibus, et calcanei cavo conjungitur; †ex reliquis autem
tribus os cubicum naviculare supervenit, rursumque ipsum cubi-
cum super tali caput ascendit;† talus autem tibiae suraeque ap-

1. ὀστῷ] ὀστῶν A.
ib. κατὰ γῆς κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 202.
ib. κατὰ γῆς] κατὰ τῆς γῆς G.
2. ἀναλογεῖ] ἀνάλογον ἔχει G.
ib. τῷ μετακαρπίῳ] τῷ om. G.
4. κατὰ στίχον ἕνα] ἐφ᾽ ἑνὸς στοίχου G.
6. τοῦ πεδίου] τὸ πέδιον E.
8. ἐξ ὧν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 204, 5.
9. τὸ κυβοειδὲς] τῷ κυβοειδεῖ E., ὃ δὴ καὶ κυβοειδὴς ὀνομάζεται G.
ib. κείμενον—μερῶν] ἐκ τῶν ἔξω μερῶν αὐτοῦ τεταγμένον G.
10. κοιλότητι] κατὰ τὸ πέρας ἐπικειμένῃ add. G.
10. τῶν δὲ—ἀστραγάλου] Locus corruptus, sic Galeni ope corrigendus: τὰ λοιπὰ δὲ τρία τρισὶν ἐπιβαίνει κύβοις τοῦ σκαφοειδοῦς ὀστοῦ, τοῦτο δ᾽ αὖ πάλιν αὐτὸ περιβέβηκε τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀστραγάλου. In vers. Lat. lege, *reliqua vero tria tres cubos navicularis ossis obequitant, hoc autem ipsum rursus circumambit caput tali.*
ib. τῶν δὲ λοιπῶν τριῶν] τὰ δὲ λοιπὰ τρία E.
13. ὁ δ᾽ ἀστράγαλος] ἐκεῖνος δ᾽ αὖ πάλιν G.
ib. ταῖς τῆς] τῇ τῆς E.

Fabr. p. 808, 809.

De Cruribus.

τῆς κνήμης καὶ περόνης ἐπιφύσεσιν, ἐπίκειται δὲ τῇ πτέρνῃ, κάτω δύο τινὰς ἐξοχὰς ταῖς κοιλότησιν
5 ἐκείνης ἐνηδρακώς. Καὶ ἔστι τὸ μὲν ἐκτεῖναί τε καὶ κάμψαι τὸν ἄκρον πόδα ἄνω τε καὶ κάτω τοῦ ἀστραγάλου τῆς διαρθρώσεως ἔργον πρὸς τὰς τῆς κνήμης 809
τε καὶ περόνης [ἐπιφύσεις]· τὸ δὲ εἰς τὰ πλάγια περιφέρειν, τοῦ αὐτοῦ ἀστραγάλου τῆς πρὸς τὸ σκα-
6 φοειδὲς διαρθρώσεως. Ἡ δὲ πτέρνα, ἕδρας ἕνεκα γεγονυῖα, δικαίως μείζων πάντων τῶν ἐν τῷ ποδὶ ὀστῶν γέγονεν· ἔστι δὲ κάτωθεν μὲν πλατεῖά τε καὶ λεία, ὄπισθεν δὲ περιφερὴς, δύο κοιλότητας ἔχουσα,
7 εἰς ἃς ὑποδέχεται τὰς τοῦ ἀστραγάλου ἐξοχάς. Ὁ γὰρ

Pedem tendere et flectere superioris astragali dearticulationis munus est, ad obliqua circumferre inferioris.

Calcanei forma.

pendicibus inseritur, calci vero incumbit, inferius duos quosdam
5 excessus in ejus sinus injiciens. Atqui extremum pedem tendere ac sursum versum deorsumque convertere ad tibiae suraeque processus peculiare talaris articuli munus est; verum ad obliqua conversio ejusdem tali articulo ad os naviculare vergente perfi-
6 citur. At calx, sustinendi causa fabrefactus, haud injuria caeteris pedis ossibus grandior fuit; a terra latus laevisque, a tergo rotun-
7 dus, duos sinus habens, in quos tali capitula suscipit. Ipse nam-

1. κνήμης καὶ] κνήμης τε καὶ G.
ib. ἐπιφύσεσιν] ἄνωθέν τε κἀκ τῶν πλαγίων καὶ προσέτι τῶν ὀπισθίων ὑπ' αὐτῶν περιλαμβανόμενος add. G.
2. κάτω] om. G., κατὰ E.
ib. ταῖς κοιλότησιν ἐκείνης] ἐνταῦθα κατὰ δυοῖν ἐκείνης κοιλοτήτων G.
3. Καὶ ἔστι κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 205.
ib. ἐκτεῖναί τε καὶ κάμψαι] ἐκτείνειν καὶ κάμπτειν G.
4. τὸν ἄκρον πόδα] ἄκρον om. G.
ib. ἄνω τε καὶ κάτω τοῦ ἀστραγάλου τῆς διαρθρώσεως] τῆς ἄνω τοῦ ἀστραγάλου διαρθρώσεως G.
5. πρὸς τας] ἣ γὰρ τὰς G.
6. [ἐπιφύσεις] Sic G., et sic sup. l. 1., ἀποφύσεις vul., ἐλέχθη ποιεῖσθαι add. G.
7. τοῦ αὐτοῦ ἀστραγάλου] om. G.
ib. πρὸς τὸ σκαφοειδὲς] πρὸς τῷ σκαφοειδεῖ G.
8. διαρθρώσεως] om. G.
ib. Ἡ δὲ πτέρνα κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 200.
ib. ἕδρας ἕνεκα γεγονυῖα] om. G.
9. δικαίως μείζων πάντων τῶν ἐν τῷ ποδὶ ὀστῶν γέγονεν] μεγίστη τε κατὰ λόγον ἐγένετο G.
10. ἔστι δὲ κάτωθεν μὲν πλατεῖά τε καὶ λεία] καὶ λεία μὲν κάτωθεν G.
11. ὄπισθεν δὲ] κἀκ τῶν ἄνω add. G.
12. Ὁ γὰρ ἀστράγαλος κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 207.
ib. ὁ γὰρ] ὁ δὲ γὰρ A.

Mor. p. 19, 20.

De Cruribus.

Astragali positus.

ἀστράγαλος μέσος κεῖται τῆς κνήμης καὶ περόνης καὶ πτέρνης, ἄνωθεν μὲν διαρθρούμενος τῇ κνήμῃ καὶ τῇ περόνῃ, κάτωθεν δὲ τῇ πτέρνῃ καὶ τῷ σκαφοειδεῖ ὀστῷ, συνδέσμοις εὐρώστοις ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἄρθροις ἐσφιγμένος.

8 Περὶ μὲν οὖν τῆς συντάξεως τῶν ὀστῶν τοῦ ἄκρου
ποδὸς, τῆς τε θέσεως αὐτῶν καὶ κινήσεως, ἱκανὰ τὰ
22 εἰρημένα· ὑπόλοιπον δ' ἂν εἴη περὶ τῶν τοῦ σκέλους
ὀστῶν διελθεῖν, ἐξηγουμένους περί τε τοῦ σχήματος
αὐτῶν καὶ μεγέθους, θέσεώς τε καὶ κινήσεως, καὶ τῆς
2 ἐν αὐτοῖς διαρθρώσεως. Ἔστι μὲν οὖν ἡ κνήμη
πρὸς μὲν τὸ ἄνω πέρας παχεῖα, πρὸς τὸ κάτω δὲ
ἀπολειπομένη βραχὺ τοῦ μεγέθους, ῥάχιν ἔχουσα ἔμ-
προσθεν ἀπὸ τοῦ ἄνω μέρους ἕως κάτω, ἐπικειμένη
μὲν τῷ σκαφοειδεῖ ὀστῷ, τῇ δὲ περόνῃ συγκειμένη.
3 Ἀμφοτέρων δὲ τὰ κάτω πέρατα, τῆς τε κνήμης καὶ
τῆς περόνης, ἡνωμένα ὄντα, διαρθροῦνται τῷ ἀστρα-
γάλῳ ἰσχυροῖς καὶ νευρώδεσι συνδέσμοις· τῷ δὲ

Tibiae figura et positus.

Quomodo tibia et sura (vulgo *fibula*) annectuntur.

que talus medius inter tibiam, suram et calcem situs est, a superioribus tibiae suraeque commissus, inferius autem calci naviculari que, praevalidis vinculis utrobique deligatus.

8 De extremi pedis ossium ordine, eorumque positu ac motu
22 satis disseruimus; modo superest de cruris ossibus sermonem
facere, et eorum figuram, molem, positum, motiones, commis-
2 surasque explicare. Igitur tibia superiori capite crassa est,
inferiori parum gracilescit, spinam prae se habens superne
usque ad inferiora promissam, naviculari ossi incumbens, surae
3 autem deligata. Utriusque inferiora extrema, tibiae videlicet
ac surae, talo valentibus nerveisque copulis annectuntur; sed

1. κεῖται] ἐτάχθη G.
ib. τῆς κνήμης καὶ περόνης καὶ πτέρνης] κνήμης τε καὶ πτέρνης G.
3. περόνῃ] περώνῃ E.
11. Ἔστι μὲν οὖν] Sic inf. p. 49.
l. 2., ἔστιν μὲν οὖν E., ἔστιν οὖν vul.
13. ἀπολειπομένη] Sic E., vul. ἀπολείπεται.
14. μέρους] μέρος E.
15. περόνῃ] περώνῃ E.

Fabr. p. 809, 810.

μηρῷ διαρθροῦνται κατὰ τὰ ἄνω αὐτῶν πέρατα.
4 Ἔστι μὲν οὖν ἡ περόνη προσπεπλασμένη τῇ κνήμῃ 810
κατὰ τὸ ἔξωθεν αὐτῆς μέρος, λεπτὴ μὲν πάνυ, ἀλλὰ
χρειώδης τῷ σκέλει. κατὰ μὲν γὰρ τὴν κάτω διάρ- p. 20
θρωσιν καθ' ἣν διαρθροῦται τῷ ἀστραγάλῳ, σὺν τῇ
κνήμῃ τὸν ἄκρον πόδα κινεῖ ἄνω τε καὶ κάτω· κατὰ
δὲ τὴν πρὸς τὰ ἄνω ἕνωσιν τῆς κνήμης, βαστάζει τὸν
μηρὸν πάνυ μέγιστον ὄντα· τρίτη δὲ αὐτῆς χρεία,
ὅτι πρὸς τάκτὸς ἐπιβεβλημένη τῇ κνήμῃ, διαφυλάττει
τὰ τοῦ σκέλους ἀγγεῖα καὶ τοὺς μῦς πασῶν τῶν
ἔξωθεν προσβολῶν ἀπαθεῖς· ἀλλὰ καὶ χώραν παρέ-
χειν τοῖς μυσὶ τοῖς περιειλημμένοις τῷ σκέλει ἐπι-
5 τήδειος ἡ λεπτότης ἐστίν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κνήμη
βαστάζει τὸν μηρὸν, μεῖζον δὲ τὸ βαστάζον τοῦ
βασταζομένου εἶναι χρὴ, ἔδει τὴν κνήμην μείζονα τοῦ
μηροῦ γεγενῆσθαι. ἀλλ' εἴπερ μείζων ἐγένετο, ἐκώ-
λυεν ἂν τῷ βάρει τὴν εἰς τάχος κίνησιν· πάλιν δὲ εἰ
ἐλάσσων ἦν, κατέπιπτεν ἂν ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ ἕδρᾳ

De Cruribus.

Surae positus, et quatuor ejus usus.

Tibia si femore major fuisset, motus celeritati nocuisset; sin minor, firmitudini.

4 femori summis capitibus committuntur. Sura vero extrinseca
parte tibiae adhaerescit, sane admodum tenuis, cruri tamen
accommoda: inferiori enim articulo quo talo connectitur, cum
tibia extremum pedem sursum deorsumque contorquet; qua
autem superius tibiae jungitur, femur longe maximum gestat;
tertius surae usus est, quod exterius tibiae superposita, cruris
vascula et musculos ab externis injuriis tutos praestat; quin-
etiam ejus gracilitas ad sedem musculis cruri circumvolutis con-
5 cedendam fuit opportuna. Quoniam autem a tibia femur gestari
necesse fuit, at gestans gestato majus esse oportet, femore major
creari debuit: contra si major foret, pondere motus celeritatem
impediret; rursus si minor fuisset, homo, dum firmus stare vellet,

2. Ἔστι μὲν οὖν] Sic E., ἔστιν οὖν vul.
ib. περόνη] περώνη E.
ib. τῇ] Sic E., vul. τῇ γε.
8. αὐτῆς] Sic E., αὐτοῦ vul.
9. ἐπιβεβλημένη] Sic E., vul. -μένα.
12. περιειλημμένοις] An περιειλημένοις? Sic C., et cf. sup. p. 11. l. 8. συνειλημένη.
13. ἐστίν] Sic E., om. vul.
16. ἐγένετο] Sic E., vul. ἦν.

Mor. p. 20, 21.

DE CRURIBUS.

Itaque tibiae fibulam esse copulatam.

Quomodo ambae femori deligentur.

Patellae positus et usus.

6 τῆς στάσεως, ὄρθιος γάρ. Ἵνα οὖν καὶ τὸ βάρος
ἐκφύγῃ διὰ τὸ μέγεθος, καὶ τὴν ἕδραν σχῇ τῆς τοῦ
μηροῦ βαστάσεως, προενοήσατο ἡ φιλάγαθος τοῦ
Θεοῦ δημιουργία συμπλέξαι τῇ κνήμῃ τὴν περόνην
ἀναπληροῦσαν ἀμφότερα, τήν τε ἑδραίαν στάσιν καὶ
7 τὸ τάχος τῆς κινήσεως. Διαρθροῦνται δὲ ἀμφότεραι
τῷ μηρῷ κατὰ τὰς τῆς κνήμης κοιλότητας, συν-
δέσμοις εὐρώστοις πανταχόθεν περιδεδεμέναι, φρου-
ρεῖν τέ ἅμα καὶ φυλάττειν τὴν διάρθρωσιν, ὡς μήτε
καμπτόντων μήτε ἐκτεινόντων ἐπὶ πλεῖστον ὀλισθαί-
8 νειν ἀπὸ τῆς κνήμης τὸν μηρόν. Ἡ δὲ ἐπιγονατὶς 8
(ἡ καὶ μύλη καλουμένη), νευροχονδρῶδες ὀστοῦν
οὖσα, τὰ πρόσω μέρη τῆς διαρθρώσεως ἅπαντα
καταλαμβάνει, κωλύουσα μὲν καὶ αὐτὸν τὸν μηρὸν
ὀλισθαίνειν εἰς τὰ πρόσω, κατ᾽ ἐκεῖνα μάλιστα τὰ

6 procideret. Itaque ut molis pondus effugeret, firmitudinemque
pariter in sustinendo femore haberet, mirificus Dei erga homines
amor tibiae suram copulare excogitavit, utrumque abunde prae-
stantem, et immobilem standi sedem et motus pernicitatem.
7 Utraque femori per tibiae sinuata capita deligantur, undique vin-
culis praepotentibus constrictae, ut simul et conservent articulum
et tueantur, ne curvantia tendentiave plurimum ex tibia femur
8 elabi permittant. Patella vero (a Graecis ἐπιγονατὶς, seu μύλη
appellata), quae os nerveum cartilagineumque est, a priori parte
commissuram hanc totam contegit, femurque ipsum in priora
prolabi impedit, secundum eas maxime figuras quae a Graecis

1. ὄρθιος γάρ] Sic E., om. vul.
3. βαστάσεως] βαστάξεως A.B.
4. δημιουργία] Sic E., vul. φιλανθρωπία.
6. Διαρθρ. κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 253.
7. τῆς κνήμης] ἐν τῇ κνήμῃ G.
8. περιδεδεμέναι] Sic B.E., vul. περιδεδεμένας.
ib. φρουρεῖν] Sic A.B.E., τοῦ φρουρεῖν vul.
9. τε ἅμα] om. G.
ib. φυλάττειν] συνέχουσι G. sententiae constructione mutata.
10. καμπτόντων] ποτε add. G.
11. ἀπὸ τῆς] Sic E.G., vul. ἐκ τῆς.
ib. Ἡ δὲ ἐπιγονατὶς κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 253.
ib. Ἡ δὲ ἐπιγονατὶς (ἡ καὶ μύλη καλουμένη)] ἥ τε μύλη μὲν πρός τινων, ἐπιγονατὶς δ᾽ ὑφ᾽ ἑτέρων ὀνομαζομένη G.
12. νευροχονδρῶδες] χονδρῶδες G.
15. πρόσω] μέρη add. G.

Fabr. p. 810, 11.

De Cruribus.

σχήματα τὰ καλούμενα γνὺξ καὶ ὀκλάξ· ἤδη δὲ καὶ τοῦ μὴ καταπίπτειν, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς καταντέσι χωρίοις προπετὲς εἰς τὰ πρόσω τὸ πᾶν ἡμῶν σῶμα γενόμενον, οὐ μικρὰν ὠφέλειαν παρεχομένη.

Femoris magnitudo.

23 Ὁ δὲ μηρὸς ἁπάντων τῶν ὀστῶν τῶν ἐν τῷ σώματι εὐλόγως μέγιστος ἐγένετο· πρῶτος γὰρ οὗτος ὑπερήρεισται τῇ κοτύλῃ, καὶ πρῶτος ἅπαντα τὸν ὑπερκείμενον ὄγκον τοῦ σώματος ἐπικείμενον

Quomodo ossi innominato deligetur.

2 ἔχει. Διαρθροῦται δὲ ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ τῇ κατ' p. 21 ἰσχίον κοτύλῃ διὰ συνδέσμων τριῶν εὐρώστων τε ἅμα καὶ στρογγύλων· ἑνὸς μὲν ἐκ τῶν ἔξω μερῶν ὅλης τῆς διαρθρώσεως περιτεταμένου, δευτέρου δὲ ἐκ τῶν ἔσω, τρίτου δὲ ἐκ τῶν μεταξὺ τῆς ὀπίσω κἀν

Femoris figura.

3 τῷ μέσῳ χώρας. Οὐ κατ' εὐθὺ δ' ἐκτεταμένος [φαίνεται] ὁ μηρὸς, ἀλλὰ κυρτὸς μὲν εἰς τὰ πρόσω καὶ τὰ

γνὺξ et ὀκλὰξ vocantur, Latine sonant *in genua* et *flexis genibus*; quinetiam non parum opus affert ne corpus nostrum corruat, in locis praesertim declivibus totum in priora propensum.

23 Caeterum non ab re aliis corporis nostri ossibus grandius femur creatum est; primum namque heminae innititur, primumque totam superiorem corporis molem sibi incumbentem sustinet.
2 Ipsius vero caput in sinum coxae conjicitur tribusque robustis pariter ac rotundis copulis devincitur; prima exterioribus totius commissurae circumtenta, altera interioribus, tertia inter priora
3 posterioraque mediam sedem occupantes. At femur ipsum non recta protenditur, sed a prioribus extrinsecisque gibbum, simum

1. γνὺξ καὶ] γνύξ τε καὶ G.
4. γενόμενον] γιγνόμενον G.
ib. παρεχομένη] Sic E.G., vul. παρέχεται.
5. Ὁ δὲ μηρὸς κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 210.
ib. Ὁ δὲ μηρὸς] μέγιστος οὖν ὁ μηρὸς G.
ib. τῶν ὀστῶν τῶν ἐν τῷ σώματι εὐλόγως μέγιστος ἐγένετο] Sic E., τῶν ἐν τῷ σώματι ὀστῶν εὐλόγως μείζων ἐγένετο vul., τῶν κατὰ τὸ σῶμα γέγονεν ὀστῶν εὐλόγως G.
6. γὰρ] Sic C.E.G., δὲ vul.
8. ἐπικείμενον ἔχει] ὀχεῖ G.
14. Οὐ κατ' εὐθὺ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 210, 1.
ib. κατ' εὐθὺ δ'] κατ' εὐθὺ τέως E., κατ' εὐθὺ ταύτης G.
ib. ἐκτεταμένος [φαίνεται] Sic G., ἐκτεταμένος E., ἐκτέταται vul.
15. εἰς τὰ] εἴς τε τὰ G.

Mor. p. 21.

De Cruribus.

ἔξω, σιμὸς δὲ ὀπίσω τε καὶ ἐντός. ταύτην δὲ αὐτοῦ τὴν ἰδέαν καὶ εἰπεῖν οἶδεν Ἱπποκράτης, καὶ καταγέντα φυλάττειν, καὶ μὴ διαστρέφειν εὐθύς· ὅσοις γὰρ ὁ μηρὸς φύσει εὐθύτερος τοῦ δέοντος ἐγένετο, βλαι-
4 σοῦνται κατὰ γόνυ. Ἐξ ἀνάγκης οὖν κυρτοῦσθαι δεῖ τὸν μηρὸν πρόσω τε καὶ ἐκτός· ἀπαγόμενος γὰρ τῆς κοτύλης λοξῶς, χώρας εὐρείας παρέχει τοῖς βου-
βῶσι καὶ τοῖς ἐντὸς μέρεσιν αὐτοῦ, πρὸς ὑποδοχὴν 812
τῶν τε μυῶν καὶ τῶν νεύρων, καὶ ἀρτηριῶν καὶ
5 φλεβῶν ἀξιολόγων οὐσῶν αὐτῶν. Κυρτοῦνται οὖν τῷ σχήματι εὐλόγως· ἀπὸ γὰρ τῆς κοτύλης ἕως τοῦ μέσου λοξὸς ἀπαγόμενος, ἐκ τοῦ μέσου πάλιν ἕως τοῦ γόνυος ὡς ἐπὶ τὰ ἐντὸς ῥέπει, εὔθετον ποιῶν τὸ

Quare femur in priora et extrinseca curvatum sit.

vero a posterioribus et interius: talem hujus figuram etiam dicere novit Hippocrates [*De Fract.* T. III. p. 98.], atque fractum conservare, neque protinus distorquere praecepit; quibuscunque enim femur directius quam oporteat factum est, hi se-
4 cundum genu obtorquentur *vaciaeque redduntur. Quamobrem necessario femur in priora et extrinseca curvatum est; ab hemina namque in obliquum abductus, inguinibus interiusque suis partibus spaciosam regionem concedit, ut musculi, nervi, arteriae,
5 venaeque magnitudine insignes admitti valerent. Igitur secundum figuram non injuria curvatur; siquidem a sinu, qui *cotyla* dicitur, in medium usque oblique porrectum, a medio rursus usque ad genu in interiore devergit, figuram appositam faciens

* *Vacciae*, Edd. 1537 et 1540; *vaccii*, Ed. 1581 et Fabr. Scribitur autem *vacia*, *vacius*, aut *vatia*, *vatius*, non *vaccia*, *vaccius*.

1. ἔξω] Sic E., add. ἐστὶ vul.
ib. ὀπίσω τε καὶ ἐντός] εἰς τἀναντία τούτων G.
ib. Ταύτην κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 211.
ib. Ταύτην δὲ] om. δὲ G.
2. εἰπεῖν οἶδεν Ἱπποκράτης καὶ] Ἱπποκράτης οἶδε καὶ συμβουλεύει G. An οἶδεν Ἱπποκράτης καὶ εἶπεν?
ib. καταγέντα] καταγέντος G.
3. ὅσοις γὰρ ὁ μηρὸς φύσει] καὶ ὅσοις ἂν φύσει μηρὸς G.
4. ἐγένετο] γένηται G.
ib. βλαισοῦνται] βλεσοῦνται A. B.
5. κατὰ γόνυ] πάντως κατὰ τὸ γόνυ G.
7. λοξῶς] λοξᾶς E.
10. Κυρτοῦνται] κυρτοῦται B.
12. λοξὸς] Sic E., vul. λοξῶς.
13. ὡς ἐπὶ] om. ὡς marg. Bodl.
ib. εὔθετον κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 214.
ib. εὔθετον] ἐπιτήδειον G.

Fabr. p. 811, 12.

DE CRURIBUS. Femoris trochanteres.

σχῆμα εἴς τε τὰς καθίσεις καὶ πρὸς πολλὰ τῶν
6 ἔργων ὅσα δρῶμεν καθήμενοι. Ἀποφύσεις δὲ ἔχει, μικρὸν ὑποκάτω τοῦ αὐχένος ἐν τῷ σιμῷ μέρει, δύο, ἃς τροχαντῆρας ὀνομάζουσιν· ἀλλὰ δὲ μείζονα ἀπόφυσιν τὴν ἐν τῷ κυρτῷ ἔξω, ἣν γλουτὸν καλοῦσιν.

De quibus in hoc libro dictum sit.

24 Περὶ μὲν οὖν χειρῶν ἄκρων καὶ ἕως βραχιόνων, καὶ τῶν μεταξὺ τούτων διαρθρώσεών τε καὶ κινήσεων, ὁμοίως δὲ καὶ ποδῶν ἄκρων ἕως μηρῶν, ἐν τῷ παρόντι λόγῳ αὐτάρκως διήλθομεν· τίνες δὲ μύες καὶ τένοντες οἱ κινοῦντες αὐτὰ, ἐν τῷ Περὶ Μυῶν [Κινήσεως] Γαληνοῦ καλῶς εἴρηται· καὶ ὅστις μαθεῖν θέλει αὐτὰ, ἐν ἐκείνῃ τῇ βίβλῳ γυμναζέσθω.

et ad sedendum et ad multa quaecunque sedentes facimus ob-
6 eunda. Duos praeterea excessus paulo infra cervicem in sima parte continet, quae *trochanteres* [τροχαντῆρες] a Graecis, *tuberosa capita* Latine nominantur; quinetiam ab exterioribus in gibbo alius major excessus est, quem γλουτὸν, id est *natem*, vocaverunt.

24 Hactenus de summis manibus usque ad humeros, deque intercedentibus commissuris ac motibus, pariter de extremis pedibus usque ad femora, in praesenti libro disseruimus; sed qui sint lacerti et tendones haec membra cientes, in libello Galeni De Musculorum Motibus accuratissime positum est; quique ea discere optaverit, in eo sese libro exerceat.

1. εἴς τε τὰς] τε om. G.
ib. καθίσεις] Sic E.G., καθιζήσεις vul., καθηζήσεις D.
4. ἀλλὰ δὲ] ἀλλὰ καὶ marg. Bodl. An ἀλλὴν δὲ?
5. καλοῦσιν] Sic E., vul. καλοῦσι.
10. [Κινήσεως] Sic marg. Bodl., et sic sup. p. 20. l. 1, 5; p. 34. l. 6. vul. κινήσεων.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ Β.

Mor. p. 22.

PROOEMIUM. De quibus dictum sit in libro superiore;

1 ʼΕΝ τῷ πρὸ τοῦδε βιβλίῳ, πρώτῳ ὄντι τῆς ὅλης 813
πραγματείας, τὰ περὶ τῆς τῶν χειρῶν, καὶ ἄκρων p. 22
ποδῶν, καὶ σκελῶν κατασκευῆς διήλθομεν ἐξηγούμενοι, ἐπειδὴ καὶ τὸ καλῶς ζῆν τὸν ἄνθρωπον δι᾽ αὐτῶν ἔφαμεν γίνεσθαι. ἐπεὶ δὲ καὶ τρέφεσθαι ταῦτα

THEOPHILI

DE CORPORIS HUMANI FABRICA

LIBER II.

1 IN superiore libro, totius hujus operis primo, de manuum, extremorum pedum, crurumque constitutione sermonem fecimus, ea membra melioris vitae causa homini fuisse concessa declarantes [c. 2. §. 4.] : caeterum quoniam et ipsa et reliqua omnia

Fabr. p. 813.

καὶ τὰ ἄλλα πάντα τοῦ ζώου μόρια ἀναγκαῖον ἦν, τῆς δὲ θρέψεως προηγεῖται ἡ ἐξομοίωσις, αὐτῆς δε πάλιν ἡ πρόσφυσις, ταύτης δὲ ἡ πρόσθεσις, τῆς δὲ προσθέσεως ἡ διὰ τῶν ἀγγείων τῆς κοίλης φλεβὸς ἀνάδοσις εἰς ὅλον τὸ σῶμα, ταύτης δὲ ἐκ τῆς στελεχιαίας φλεβὸς εἰς τὴν κοίλην μετάληψις τοῦ αἵματος, τῆς δὲ κατὰ τὴν στελεχιαίαν φλέβα αἱματοποιήσεως προηγεῖται ἡ διὰ τῶν μεσαραϊκῶν φλεβῶν ἀνάδοσις τοῦ ἐκ γαστρὸς καὶ λεπτῶν ἐντέρων χυλοῦ, αὕτη δὲ ἡ γαστὴρ χυλοποιεῖ, τὰ σιτία πρώτως ὑποδεχομένη διὰ τοῦ οἰσοφάγου καὶ τοῦ φάρυγγος, ὑπὸ τῶν ὀδόντων προλεανθέντα· καλῶς ἂν ἔχοι ἐν τῷδε τῷ γράμματι ἀπὸ τῆς γαστρὸς ποιήσασθαι τὴν ἐξήγησιν, πάντων γὰρ τῶν προσφερομένων σιτίων τε καὶ ποτῶν πρῶτος ὑποδοχεὺς αὕτη κατεσκευάσθη παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Prooemium.
de quibus in praesenti dicendum.

animalis membra necessario nutriuntur, nutricationem vero assimilatio praevenit, hanc rursus agglutinatio, quam applicatio antecedit, et hanc ipsa per cavae venae vascula in totum corpus digestio, quam item ex caudicis vena in cavam sanguinis derivatio, sanguinis autem in caudicali vena confectionem succi ex ventriculo gracilibusque intestinis per medianas venas distributio antevertit, at ipse ventriculus cibos primum suscipiens, per gulam et fauces descendentes, prius dentibus attritos in succum vertit; non alienum fuerit in hac secunda operis parte a ventriculo narrationem ordiri, quandoquidem et Conditor nostri Deus ipsum primum assumpti cibi potusque receptaculum constituit.

1. τὰ ἄλλα] Sic E., vul. τἆλλα.
2. προηγεῖται] Sic E., vul. προηγεῖτο.
5. ἐκ τῆς] An ἡ ἐκ τῆς, ut sup. l. 4. et inf. l. 8?
9. τοῦ] τῆς A.
11. ὑπὸ] Sic A.B.D.E., ἀπὸ vul.
12. προλεανθέντα] -θέντων E.
15. ὑποδοχεὺς] ὑποδοχὲς A.
16. Δημιουργοῦ] δημηουργοῦ B.
ib. Θεοῦ] Sic A.D.M., et sic sup. p. 2. l. 9., p. 5. l. 4., et semper; τοῦ Θεοῦ B.F. et fort. E.

De Abdomine.

2 ᾿ΕΙΠΩΜΕΝ οὖν πρότερον περὶ τῆς θέσεως αὐτῆς,
εἶτα περὶ τοῦ σχήματος καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῇ δυνά- 814
μεων, ἑξῆς δὲ περὶ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς, εἶτα περὶ τῆς
καθ' ὅλον τὸ σῶμα οὐσίας αὐτῆς. ἀρκτέον οὖν ἐν-

Ventriculi positus.

2 τεῦθεν. Ἡ μὲν οὖν γαστὴρ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ζώου
καθίδρυται, εἴσοδον ἔχουσα πρὸς τὸ ἄνω αὐτῆς μέρος
(ὅπερ καὶ στόμα κοιλίας ὠνόμασται) στενήν τε καὶ p. 23
προμήκη, ἀπὸ τοῦ στόματος τῆς κοιλίας ἀνήκουσαν
3 μέχρι τοῦ φάρυγγος. Ταύτης τῆς εἰσόδου τὸ μὲν
ἴδιον ὄνομα οἰσοφάγος, τὸ δὲ κοινὸν στόμαχος· ἔστι
δὲ ὁ φάρυγξ ἡ ἐντὸς τοῦ στόματος εὐρυχωρία εἰς

Quomodo cibi in ventriculum descendant.

3 ἣν κρέμαται ἡ σταφυλή. Ἕλκει οὖν ἡ γαστὴρ τὰ
σιτία ἀπὸ τοῦ στόματος διὰ τοῦ οἰσοφάγου κατ-
αρτισθέντα εἰς τροφῆς ἐπιτηδειότητα· προσελθόντα
γὰρ, ἐν τῷ στόματι λεαίνονται μὲν ὑπὸ τῶν ὀδόν-
των, σφαιροποιοῦνται δὲ ὑπὸ τῆς γλώσσης, καὶ πα-
2 ραπέμπονται πρὸς τὸν φάρυγγα. Ἕλκει οὖν αὐτὰ

2 ITAQUE primum de ejus positu loquamur, mox de figura et
viribus, post de ejus functione, deinde totius corporis sub-
2 stantiam describamus. Ventriculus in medio animalis corpore
situs est, ingressum habens a superiore sui parte (quod et
os ventriculi vocatum est) angustum oblongumque, ab ore
3 ventriculi ad fauces usque pertingentem. Hujusce ingressus
apud Graecos proprium nomen est *oesophagus* [οἰσοφάγος],
commune *stomachus* [στόμαχος], Latini *gulam* vocaverunt; fauces
autem sunt latum intra os spatium in quod columella propendet.
3 Igitur ventriculus cibos ad nutriendum apte confectos ab ore
per gulam deorsum trahit; ii quidem dentibus atteruntur, in
2 orbemque a lingua rediguntur, et ad fauces deducuntur. Hos

2. περὶ τῶν] Sic E., vul. om. περὶ.
5. Ἡ μὲν οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 267.
ib. Ἡ μὲν οὖν] Sic E., ἡ vul.
ib. ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ζώου] ἐν μέσῳ τῷ ζώῳ G.

9. Ταύτης τῆς εἰσόδου τὸ μὲν ἴδιον ὄνομα] ὄνομα δὲ τῆς εἰσόδου ταύτης τὸ μὲν ἴδιον G.
11. ὁ φάρυγξ] Sic E., vul. om. ὁ.
16. καὶ παραπέμπονται] ἀποπεμπόμενα E.

Fabr. p. 813—15.

ἡ γαστὴρ διὰ τοῦ οἰσοφάγου. ἔστιν δὲ ἡ οὐσία τοῦ οἰσοφάγου σύνθετος ἐκ δύο χιτώνων περιειλημμένων ἀλλήλοις, τοῦ μὲν ἔσωθεν ὄντος, τοῦ δὲ ἔξωθεν· καὶ τοῦ μὲν ἔξωθεν ἶνες κατ᾽ εὐθεῖαν γραμμὴν κεῖνται, τοῦ δὲ ἔσωθεν κατὰ κύκλον ἐγκάρσιαι, ὅπως ἐν τῇ καταπόσει αἱ μὲν εὐθεῖαι ἶνες ἕλκωσι πρὸς τὰ κάτω, αἱ δὲ ἐγκάρσιαι περιστέλλωσι

3 τὸ ἑλχθέν. Ἔστι δὲ ὁ οἰσοφάγος καὶ τῆς κάτωθεν ἄνω φορᾶς ὁδὸς, οὐχ ὡς ἕλκων, ἀλλ᾽ ὡς ὁδὸς καὶ μόνον· περιττὴν γὰρ πολλάκις τὴν τροφὴν προσενεγκαμένου τοῦ ζώου, ἅτε ἡ γαστὴρ βαρυνομένη καὶ μὴ δυναμένη περιστεῖλαι ταύτην πρὸς τὸ πέψαι, ὠθεῖ 815
τὸ περιττὸν ἔξω τῇ ἀποκριτικῇ αὐτῆς δυνάμει, εἰς ἔμετον παρορμῶσα τὸ ζῶον διὰ τοῦ στομάχου εἰς τὸ στόμα, πρὸς τὸ μὴ καταλειφθῆναί τι ἄχθος εἰς πνιγμὸν τοῦ ζώου.

De Abdomine.

Gulae (vulgo *oesophagi*) materia.

Per oesophagum vomitum fieri.

ergo per gulam ventriculus attrahit, ex duabus tunicis sese mutuo complexis constitutus, quarum una interior, altera extrinseca est; exterioris quidem fibrae secundum rectam lineam collocantur, interioris autem in orbem transversae sunt, ut in devorando rectae fibrae deorsum trahant, transversae attractum circum-

3 veniant. At ipsa gula motionis quae ab inferioribus sursum versum fit via quaedam est, non tanquam trahens, sed tantum via; siquidem dum nimio plerumque cibo oneratur animal, oppressus ventriculus neque in concoquendo cibum complecti valens, vi sua expultrice supervacuum extrudit, ad vomitum [per gulam in fauces] animal stimulans, ut ne cibi pondere suffocetur.

1. ἔστιν δὲ ἡ οὐσία τοῦ οἰσοφάγου] Sic E., vul. om. In vers. Lat. lege, *est autem gulae materia constituta &c.*

2. περιειλημμένων] An περιειλημένων? Cf. ad p. 49. l. 12.

3. ὄντος] ὄντως A.

9. καὶ μόνον] Sic A.E., et sic inf. p. 63. l. 1., 68. 15., et p. 875. l. 4., 880. 7., 892. 25. Ed. Fabr.; om. καὶ vul.

10. προσενεγκαμένου τοῦ ζώου] προσενεγκάμενον τὸ ζῶον E.

11. ἅτε ἡ γαστὴρ] ὅσα τε ἡ γαστὴρ E. An ἡ γαστὴρ ἅτε? vel om. ἅτε?

12. περιστεῖλαι ταύτην] περισταλῆναι E.

ib. πρὸς τὸ] Sic E., ἐπὶ τῷ vul.

14, 15. διὰ—στόμα] Sic E., om. vul.

15. καταλειφθῆναι τὶ ἄχθος] Sic E., τῷ ἄχθει vul.

ib. εἰς πνιγμὸν τοῦ ζώου] Sic E., πνιγμὸν αὐτῷ γενέσθαι vul.

De Abdomine.
Ventriculi figuram oblongam esse et rotundam, et quare.

4 Τὸ δὲ σχῆμα τῆς γαστρὸς τοιοῦτον. ἐπειδὴ ὑποδοχῆς ἕνεκα σιτίων γέγονεν, ἔμελλε δὲ καὶ τὸν μεταξὺ τόπον ἅπαντα καθέξειν ἥπατός τε καὶ σπληνὸς, ἐν τῷ μέσῳ κειμένη, εὐλόγως προμήκης ἐγένετο καὶ περιφερὴς, καθὼς ἐστίν. προμήκης μὲν κατὰ τὸ ὄρθιον σχῆμα, χώραν παρέχουσα ἐν τοῖς δεξιοῖς μὲν τῷ ἥπατι, ἐν τοῖς ἀριστεροῖς δὲ τῷ σπληνί· εὐρύτερος δὲ ὁ πυθμὴν αὐτῆς ἐστι παρὰ τὸν ἄνω τόπον διὰ τὸ κατάρροπον αὐτὴν εἶναι, ὀρθοῦ τοῦ ἀνθρώπου ὄντος· περιφερὴς δὲ ἐγένετο διὰ τὸ δυσπαθὲς, ἁπάντων γὰρ σχημάτων, ἐν μὲν ἐπιπέδοις ὁ κύκλος δυσπαθέστερός

4 Ventriculi autem figura ita sese habet: postquam ciborum capiendorum causa paratus est, totumque locum medium occupare debuit inter jecur lienemque, [in medio,] positus, non ab re oblongus et rotundus factus fuit: oblongus quidem secundum rectam figuram, ut sedem in dextra jecinori, in sinistra lieni concederet; ejus ima pars superiore latior est cum declivis ipse sit ob rectam hominis staturam; rotundus est autem ut minus periculis pateat, siquidem inter omnes figuras, in planis circulus, in solidis corporibus

1. Τὸ δὲ σχῆμα κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 279.
ib. ἐπειδὴ] ὡς ἂν G.
2. ἕνεκα σιτίων] σιτίων ἕνεκα G.
ib. γέγονεν] γεγενημένη G.
ib. ἔμελλε δὲ καὶ] καὶ μέλλουσα G.
3. τόπον ἅπαντα] om. ἅπαντα F.
ib. ἥπατός τε καὶ] om. τε G.
4. ἐν τῷ μέσῳ κειμένη] Sic E., om. G., om. τῷ vul.
ib. προμήκης ἐγένετο καὶ περιφερὴς] ἅμα μὲν περιφερὴς ἅμα δὲ προμήκης ἐγένετο G.
5. περιφερὴς] περιφερὰς A.
ib. καθὼς ἐστίν] Sic E., om. vul.
ib. προμήκης μὲν κ.τ.λ.] περιφερὴς μὲν κ.τ.λ. G.
ib. ὄρθιον] ὀρθὶ E.
7. ἐν τοῖς ἀριστ.] ἐν τοῖς om. E.
ib. τῷ σπληνὶ] τὸν σπληνὰ E.
ib. εὐρύτερος δὲ] ἔστι δὲ ἐπὶ μὲν ἀνθρώπων εὐρύτερος G.
8. αὐτῆς ἐστι] om. G.
ib. παρὰ τὸν ἄνω τόπον] τόπον om. E., τῶν κατὰ τὸ στόμα G.
9. κατάρροπον αὐτὴν εἶναι] καταρρέπειν G.
ib. τοῦ ἀνθρώπου ὄντος] μόνου τούτου τοῦ ζῴου γεγονότος G.
10. περιφερὴς δὲ κ.τ.λ.] προμήκης δὲ κ.τ.λ. G.
ib. ἐγένετο] om. G.
ib. διὰ τὸ δυσπαθὲς] ὅτι δυσπαθέστατον τοῦτο τῶν σχημάτων καὶ μέγιστον G.
11. σχημάτων] Sic E., τῶν σχημάτων vul., τῶν ἴσην ἐχόντων τὴν περίμετρον σχημάτων G.
ib. ἐν μὲν ἐπιπέδοις] τῶν μὲν ἐπιπέδων G.
ib. δυσπαθέστερός ἐστιν] om. G. An δυσπαθέστατός ἐστιν, ut sup. p. 14. l. 5?

Fabr. p. 815, 16.

De Abdomine.

ἐστιν, ἐν δὲ τοῖς στερεοῖς σώμασιν ἡ σφαῖρα, ἀπο-
2 θραύεσθαι μὴ δυναμένη. Ἐπεὶ δὲ ἀναγκαῖον ἔρ-
γον κατεπιστεύθη ἡ γαστὴρ, (χυλοποιῆσαι γὰρ καὶ p. 24
πέψαι τὰ καταποθέντα σιτία παρεσκεύαστο,) θερμό-
τητος ἐδεῖτο πλείστης· διὰ δὲ τὸ μὴ ἐξαρκεῖν τὸ αὐ-
τῆς μόνον κατὰ φύσιν θερμὸν πρὸς τὸ ἔργον αὐτῆς,
ᾠκονόμησεν ἡ τοῦ Θεοῦ σοφία θάλπεσθαι ταύτην, ἐκ
δεξιῶν μὲν παραθεῖσα τὸ ἧπαρ ὥσπερ λέβητα διά-
πυρον, ἐκ δὲ τῶν ἀριστερῶν τὸν σπλῆνα τῆς αὐτῆς
ἕνεκα χρείας, ὄπισθεν δὲ τοὺς ῥαχίτας μύας σὺν τῇ
ῥάχει, ἔμπροσθεν δὲ ἐπικείμενον τὸν ἐπίπλουν σκέ-
3 πτειν καὶ περιθάλπειν αὐτήν. Ἔστι δὲ ὁ ἐπίπλους 816
σῶμα σύνθετον, ἐκ δύο χιτώνων συγκείμενον, οἷον
πτυχῶν τινῶν· ἐν δὲ τῇ ἔσωθεν χώρᾳ τῶν δύο χιτώ-

Quomodo ventriculi proprius calor augeatur.

Omenti natura.

2 globus tutior est, cum retundi refringive nequeat. Caeterum
cum necessarium munus ventriculo commissum fuerit, (ad macerandos enim in succumque vertendos assumptos cibos creatus fuit,) plurimi caloris indiguit; ejus autem proprium atque insitum calidum tanto operi sufficere non poterat, idcirco divina sapientia ipsum foveri curavit, a dextris jecur instar ferventis lebetis statuens, a sinistris ejusdem usus causa lienem, a tergo spinales musculos spinamque ipsam, ante incumbens omentum ventriculum contegere ipsumque undique calore perfundere mandavit.
3 Omentum vero est compositum corpus, duabus tunicis, veluti quibusdam involucris, contextum; ab interioribus duarum tunica-

1. ἐν δὲ τοῖς στερεοῖς σώμασιν] τῶν δὲ στερεῶν G.
ib. ἀποθραύεσθαι μὴ δυναμένη] μέγιστα τετύχηκεν ὄντα G.
3. κατεπιστεύθη] Sic E., vul. πεπίστευται.
ib. χυλοποιῆσαι καὶ πέψαι] Sic E., vul. πέψαι καὶ χυλοποιῆσαι.
4. παρεσκεύαστο] Sic E., vul. παρεσκεύασται.
5. αὐτῆς] An αὑτῆς?
7. ταύτην] An αὐτὴν?
ib. ἐκ δεξιῶν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 284.
8. ὥσπερ] Sic E., vul. ὡς.
10. τοὺς ῥαχίτας μύας σὺν τῇ ῥάχει] ἡ ῥάχις τε καὶ οἱ ῥαχῖται μύες καλούμενοι G.
12. Ἔστι δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 286, 295.
13. ἐκ δύο χιτώνων συγκείμενον] ἐκ δυοῖν μὲν χιτώνων πυκνῶν καὶ λεπτῶν ἀλλήλοις ἐπικειμένων—συνεστηκός G.

De Abdomine.

νων ἔχει κατεσπαρμένας φλέβας καὶ ἀρτηρίας [παμ-
πόλλας] συμπεπλεγμένας ἀλλήλαις καθάπερ δί-
κτυον· ἐν δὲ ταῖς κεναῖς χώραις τοῦ πλέγματος
αὐτῶν, ὥσπερ ἀναπληροῦσάν τινα πιμελὴν πάνυ
πολλὴν, ὄργανον αὐτὸ θερμαντικὸν κατασκευάσασαν.
4 Τοιαύτη μὲν ἡ τοῦ ἐπίπλου φύσις· σὺν αὐτῷ δὲ καὶ
5 οἱ κατεπιγάστριοι μύες. Ἐκ δὲ τῶν ἄνωθεν μερῶν
τῆς γαστρός ἐστι τὸ διάφραγμα, σφίγγον καὶ περι-
στέλλον αὐτῆς τὸ στόμα, ὅπως, ἐν τῷ πλήρη γεγο-
νέναι τὴν γαστέρα σιτίων τε καὶ ποτῶν, μὴ ἐᾷ παλιν-
6 δρομεῖν αὐτὰ πρὸς τὰ ἄνω τοῦ στομάχου. Εἰς δὲ τὰ
κάτω μέρη τῆς γαστρὸς παράκεινται τὰ ἔντερα, ὧν
πρῶτός ἐστιν ὁ πυλωρὸς, ἔξοδος τῆς γαστρὸς ὢν
στενὸς καὶ περιεσφιγμένος ὑπό τινος ἀδένος περικει-
μένου, εἰς τὸ μὴ ἐᾶν ἀχύλωτα διέρχεσθαι τὰ σιτία

Diaphragmatis positus.

Pylori positus, natura, et functio.

rum partibus venae arteriaeque plurimae dispersae ac inter sese
perplexae retis imaginem faciunt; inanibus autem texturae hujus
plagis pingue quoddam admodum copiosum, ea loca replens in-
4 strumentumque ipsum excalfactorium faciens, continetur. Hujus-
modi est omenti natura; ipsi vero abdominis musculi adhaerescunt.
5 Supra ventriculum transversum septum est, ejus ostium claudens
atque constringens, ut ne, cum cibi potusque ventriculus plenus
6 est, sursum versum in gulam recurrere permittantur. Inde
imae ventriculi parti intestina adjacent, quorum primum est quod
Graeci *pyloron* [πυλωρὸν] vocant, Latine *janitor* dicitur (*quoniam ostii instar in inferiores partes ea, quae excreturi sumus, emittit*);
iste exitus quidam ventriculi est angustus et quadam apposita
glandulosa carne circumseptus, ne esculenta non in succum re-

1. [παμπόλλας] Sic G.; παμπόλλους E., et sic inf. p. 79. l. 13., et p. 866. l. 13., 877. 13. Ed. Fabr.; πλείστας vul.
4. αὐτῶν] Sic A.B.E., αὐτοῦ vul.
5. κατασκευάσασαν] κατασκευάσασα A.B.
10. μὴ ἐᾷ] μὴ ἐᾶν E.
13. πυλωρὸς] πυλαρὸς A.
ib. ὢν] οὖσα E.
14. περιεσφιγμένος] Sic B., περισφιγμένος vul., περισφιγγμένος D.
15. εἰς τὸ μὴ ἐᾶν] εἰς τὸ om. E.

Fabr. p. 816, 17.

ἕως ἂν τὴν πρέπουσαν εὐκοσμίαν τῆς πέψεως ἀπολάβωσιν.

DE ABDOMINE.

7 Αὕτη μὲν οὖν ἡ θέσις τῆς γαστρὸς καὶ τὸ
5 σχῆμα, σὺν τοῖς παρακειμένοις σπλάγχνοις· ὅτι δὲ καὶ αἱ δυνάμεις τῆς γαστρὸς αἱ φυσικαί, ὥσπερ 817
καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις μορίοις, τέσσαρές εἰσιν, ἑλκτική, καθεκτική, ἀλλοιωτική, καὶ ἀποκριτική, ἐκ τῶνδ᾽ ἂν
2 μάθοις. Πᾶν μόριον τοῦ σώματος ὀρεκτικὸν τροφῆς, ὀρεγόμενόν τε ἐξ ἀνάγκης ἐκεῖνο ἕλκει οὗ καὶ ὀρέγεται· ἵνα δὲ ἀπολαύσῃ αὐτοῦ, ἀλλοιῶσαι δεῖ αὐτὸ πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ οὐσίαν· τὸ δὲ ἀλλοιωθῆναι p. 25
μέλλον χρόνου δεῖται, χρόνος δ᾽ οὐκ ἂν γένοιτο χωρὶς κατοχῆς· κατέχεσθαι οὖν δεῖ τὰ σιτία πρὸς τὸ ἀλλοιωθῆναι, προηγεῖται δὲ ἡ καθεκτικὴ δύναμις τῆς

In ventriculo quatuor esse naturales facultates,

attractricem,

alteratricem,

retentricem, et expultricem, (vide inf. c.6.§.1.)

dacta prius elabantur quam decentem coctionis modum acceperint.

7 Jam satis ventriculi positum et figuram, contiguaque membra
5 enarravimus; at in ventriculo quatuor naturales facultates esse positas, sicut et in reliquis membris, attractoriam videlicet, contentricem, alteratricem, et expulsoriam, ita sane discere poteris.
2 Quodlibet membrum alimenti appetens [est, et] necessario illud attrahit cujus est appetens; ut autem eo frui queat, in suam ipsius naturam omnino convertere studet; sed quod immutandum est temporis indiget, tempus autem, nisi illud retineatur, interesse non poterit; retinenda sunt igitur tantisper donec convertantur ciba-

4. παρακειμένοις] περικειμένοις B.
ib. ὅτι δὲ καὶ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 275.
ib. ὅτι δὲ καὶ] ὅτι μὲν οὖν E.
6. ἑλκτική] τῆς οἰκείας ποιότητος add. G.
7. καθεκτική] τῶν ληφθέντων add. G.
ib. ἀλλοιωτική] καὶ πρό γε τούτων ἁπασῶν ἡ ἀλλοιωτική δι᾽ ἣν ἐδέησεν αὐτῇ κἀκείνων G., qui ἀλλοιωτική post ἀποκριτική ponit.
ib. ἀποκριτική] τῶν περιττωμάτων add. G., qui ἀποκριτική post καθεκτική ponit.
ib. ἐκ τῶνδ᾽] ἐκ τοῦδ᾽ F.
9. ὀρεγόμενόν τε] ὀραγόμενόν τε E., vul. om.
ib. ἕλκει οὗ καὶ] om. E.
10. αὐτοῦ] αὐτὸ E.
ib. δεῖ αὐτὸ] Sic E., σπεύδει τοῦτο vul.
11. ἰδίαν αὐτοῦ] Sic E., ἑαυτοῦ πάντως vul.

Mor. p. 25.

De Abdomine. Digressio, in qua ventriculi facultates cum uteri comparantur.

3 ἀλλοιωτικῆς. Πότερον οὖν ἀρκεῖ ταῦτα πρὸς ἀπόδειξιν
τοῦ εἶναι φυσικὰς δυνάμεις ἐν τῇ γαστρί; ἢ χρὴ τρα-
νώτερόν τι καὶ ἀριδηλότερον ἄλλο λέγειν, καὶ περὶ
ἄλλου μορίου; κατέχει μὲν γὰρ ἡ γαστὴρ τὰ σιτία
μέχρι περ ἂν πεφθῶσι, κατέχουσι δὲ καὶ αἱ μῆτραι
4 τὸ ἔμβρυον ἔστ' ἂν τελέσωσιν. Ἀλλὰ πολλαπλάσιος
ὁ χρόνος τῆς καθεκτικῆς δυνάμεως τῶν ὑστερῶν ἢ ὁ
5 τῆς γαστρός. Ἕλξασα γὰρ ἡ μήτρα τὸ τοῦ ἄρρενος
σπέρμα, ἐναγκαλίζεται ὡς οἰκεῖον καὶ φίλιον, περι-
σφίγξασα ἑαυτὴν πανταχόθεν, καὶ μεμυκυῖα τῷ στό-
ματι ὡς μηδὲ πυρίναν μήλης διελθεῖν δι' αὐτῆς δύ-
6 νασθαι. Κατασχεθὲν οὖν τὸ τοῦ ἄρρενος σπέρμα
συναναμίγνυται καὶ συναλλοιοῦται τῷ σπέρματι τῆς
θηλείας· ἀναζυμοῦνται οὖν ἀμφότερα καὶ γίνεται
7 οὐσία μία. Τρέφεται οὖν τὸ ἔμβρυον ὑπὸ τῆς ἐμμήνου 818
καθάρσεως καὶ αὐξάνεται κατὰ βραχύ, σὰρξ καὶ

Maris semen in uterum primum attrahi,

deinde cum muliebri misceri et alterari,

deinde, si mas fuerit, diebus tri-

3 ria, praecedit autem commutatricem vis retentoria. Num igitur
haec satis probaverint in ventriculo naturales vires inesse? an
aliud quippiam clarius et evidentius, deque alio etiam membro
exponere opus fuerit? cibos utique ventriculus continet donec
concocti fuerint, continent vero et vulvae foetus donec absol-
4 vantur. Sed tempus continendi in vulva foetus multo longissi-
5 mum est quam cibi in ventriculo. Attracto namque maris semine,
vulva id tanquam domesticum familiareque amplectitur, se ipsam
undique in arctum compellens, propriumque ostiolum claudens
6 adeo ut ne specilli quidem mucro introire valeat. Conclusum
igitur masculi semen cum muliebri semine permiscetur simulque
alteratur; atque ita ambo fermentantur unaque substantia fiunt.
7 Foetus autem menstruo purgamento nutritur et pedetentim au-

1. Πότερον οὖν ἀρκεῖ ταῦτα] ἀρκεῖ οὖν E.
2. ἢ χρὴ] ἢ λέγομεν τί ἐστι E.
3. τι καὶ ἀριδηλότερον] Sic B.C., om. vul., τε καὶ ἀριδηλότατον E.
ib. ἄλλο λέγειν] om. E.
ib. περὶ] ἐπὶ E.
4. ἄλλου] Sic E. et fort. C., ἑτέρου vul.
11. μήλης] μύλης A.B.
14. ἀναζυμοῦνται] Sic B., ἀναζυμιοῦνται vul.
16. καὶ μόνον] Vide sup. ad p. 57. l. 9.

Fabr. p. 817, 18.

μόνον γεγονὸς μέχρι ἡμερῶν τριάκοντα· εἶτα ἡ τοῦ Θεοῦ ἄπειρος δημιουργικὴ σοφία ταύτην τὴν σάρκα διαπλάττει εἰς ἀνθρώπινον σχῆμα, δοῦσα τὴν μόρφωσιν, εἰ μὲν ᾖ τὸ κυόμενον ἄρρεν, ἐν ἡμέραις τριάκοντα, εἰ δὲ θῆλυ, ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα δύο τὸ μακρότατον. τὴν δὲ αἰτίαν φράσω ὅταν περὶ τῶν
8 γεννητικῶν μορίων διέρχομαι ἐξηγούμενος. Εἰδοποιηθεῖσα οὖν ἡ σὰρξ καὶ τὸ οἰκεῖον σχῆμα ἀπολαβοῦσα τρέφεται καὶ αὐξάνεται, ἀκίνητος οὖσα ἕως μηνῶν τριῶν εἰ ἄρρεν τὸ κυόμενον ᾖ, εἶτα ἄρχεται κινεῖσθαι [ὑπὸ] τὸν αὐτὸν μῆνα· τὸ δὲ θῆλυ οὐχ ὡς τὸ ἄρρεν, ὑγρότερον γὰρ τὸ θῆλυ καὶ ἀσθενέστερον, καὶ διὰ τοῦτο μακροτέρου χρόνου δεῖται πρὸς κίνησιν· ἐν γὰρ
9 τῷ τετάρτῳ μηνὶ κινεῖται τὸ θῆλυ. Αὐξάνεται οὖν κατὰ μικρὸν τὸ ἔμβρυον κινούμενον ἕως ἂν τελεσθῇ ὁ ἐννεαμηνιαῖος χρόνος· εἶτα τῷ δεκάτῳ μηνὶ ἡσυχά-

DE ABDOMINE.

ginta humanam speciem assumere, si foemina, duobus et quadraginta.

Foetum, si mas fuerit, tertio mense movere incipere; si foemina, quarto:

per novem menses in utero retineri,

gescit, carnis tantum formam usque ad trigesimum diem sortitus; deinde immensa Dei in creando sapientia carnem illam in humanam speciem efformat, si foetus mas fuerit, diebus triginta figuram largita, si foemina, summum duobus et quadraginta: causam vero hujusce rei cum de genitalibus partibus loquemur explicabimus
8 [Lib.V. c.30.]. Itaque efformata caro propriaque figura insignita alitur crescitque, motu in tertium usque mensem carens si mas fuerit, inde motu cieri incipit; at foemina non ita ut mas, humidior enim imbecilliorque est, atque ideo longiori tempore ad motum
9 eget; nam quarto mense foemina movetur. Igitur paulatim crescit foetus et movetur donec novem mensium tempus elapsum fuerit; postea mense decimo virtus contentrix perfuncta munere,

1. γεγονὸς] γεγονυῖα E.
ib. μέχρι] Sic E., et sic sup. p. 56. l. 9., et inf. p. 887. l. 35. Ed. Fabr., et p. 6. l. 9. Ed. Must.; vul. μέχρις. Vide Lobeck ad Phryn. p. 14.
2. δημιουργικὴ] δημηουργικὴ B.
6. φράσω] Sic E., φράσομεν vul.
7. διέρχομαι ἐξηγούμενος] Sic E., διεξηγώμεθα vul.
11. [ὑπὸ] τὸν αὐτὸν μῆνα] om. vul., ἀπὸ τὸν αὐτὸν μῆνα E.
13. χρόνου δεῖται] Sic E., vul. δεῖται χρόνου.

De Abdomine.

deinde decimo mense expelli.

σασα ἡ καθεκτικὴ δύναμις ὥσπερ οὐκ οὖσα, προέρχεται ἄλλη δύναμις, ἥτις ὀνομάζεται ἀποκριτικὴ, ὠθοῦσα τὸ ἔμβρυον καὶ ἐκβάλλουσα ἔξω, ὥστε γεν- p. 26
νηθῆναι ἄνθρωπον εἰς τὸν κόσμον. Ταῦτα τῆς ἀφάτου φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ τὰ δημιουργήματα.

Quartam in ventriculo naturalem facultatem (cf. sup. c. 5. §. 2.) esse expultricem.

6 Ἀναβήσομαι δὲ ὅθεν ἀπέλειπον τὸν λόγον, καὶ εἴπω περὶ τῆς ἀποκριτικῆς δυνάμεως τῆς ἐν γαστρί· χυλοποιηθέντα γὰρ τὰ σιτία ἐν τῇ γαστρὶ, τὸν πρέποντα κόσμον δεξαμένης τῆς πέψεως, οὐκέτι μένειν 819
2 ἐν αὐτῇ δύναται.

Concoctum in ventriculo succum (vulgo *chymum*) in intestina propelli.

Ὠθεῖται οὖν ὁ πεφθεὶς χυλὸς ἐν τῇ γαστρὶ ὑπὸ τῆς ἀποκριτικῆς δυνάμεως εἰς τὸν πυλωρὸν καὶ εἰς τὰ λεπτὰ ἔντερα. κατεσπαρμένα δὲ ὄντα ἐν τοῖς λεπτοῖς ἐντέροις τὰ μεσαραϊκὰ φλέβια ἕλκουσι τὸν καθαρώτατον χυλὸν, ἀναφέροντα πρὸς τὰ σιμὰ τοῦ ἥπατος, εἰς τὸν τόπον τὸν ὀνομαζόμενον

alteri virtuti, *expulsoriae* nominatae, cedit; ea foetum pellit in lucemque excludit, atque ita in mundum homo editur. Haec sunt ineffabilis Dei in homines amoris opera.

6 At nunc [quem institueramus sermonem (c. 5. §. 2.) repetamus, et] de expulsoria ventriculi facultate loquamur; postquam [enim] in stomacho cibi versi in humorem sunt, et concoctio
2 absoluta est, eo loco amplius morari nequeunt. Igitur concoctus in ventriculo succus ab expultrice vi in imam partem (quae a Graecis *pyloros* [πυλωρὸς] vocatur, a nostris *janitor* appellatur*,) et in tenuia intestina propellitur: medianae autem venulae in tenuibus intestinis sparsae mundissimum succum attrahunt, et ad cava jecoris, in locumque *portas* nominatum deferunt; cras-

* Sic Ed. 1581 et Fabr.; *appelletur*, Edd. 1537, et 1540.

1. ὥσπερ οὐκ οὖσα] Sic E., vul. om.
ib. προέρχεται ἄλλη δύναμις] Sic E., πρόεισιν ἄλλην δύναμιν vul.
3. ὥστε] ὡς E.
5. δημιουργήματα] δημηουργήματα B.
6, 7. Ἀναβήσομαι—εἴπω] Sic E., vul. ἀλλὰ ῥητέον.
7. ἀποκρ. δυνάμ. τῆς ἐν γαστρὶ] Sic E., ἐν γαστρὶ ἀποκρ. δυνάμ. vul.
8. χυλ. γὰρ] Sic E., om. γὰρ vul.
12. πυλωρὸν] πολαρὸν A.
14. ἕλκουσι] βάλλουσαι E.
ib. καθαρώτατον] Sic B.C., καθαρότατον E., καθαρώτερον vul.
ib. ἀναφέροντα] Sic E., καὶ ἀναφέρουσι vul.

Fabr. p. 818, 19.

πύλας· τὸ δὲ παχύτερον τοῦ χυλοῦ καὶ κοπρῶδες καὶ (ὡς ἂν εἴποι τις) τὸ πιτυρῶδες ἀποκρίνεται πρὸς
7 τὰ παχέα τῶν ἐντέρων. Εἰσὶ δὲ τὰ παχέα ἔντερα σαρκώδη μὲν τὴν οὐσίαν, διχίτωνα δὲ πάντα· τῇ θέσει δὲ, καὶ τῷ μεγέθει, καὶ τῷ σχήματι, καὶ τῇ ἐνεργείᾳ
2 διαφέροντα. Τὸ μὲν γὰρ ἀπευθυσμένον πάντων κατώτερον κεῖται, κατ' εὐθεῖαν τῆς ἄκρας τῆς ῥάχεως ἐντὸς, ἕως τοῦ [δακτυλίου] τοῦ ὀνομαζομένου σφιγκτῆρος, συστέλλοντος καὶ συσφίγγοντος τὸ πέρας τοῦ ἀπευθυσμένου, ὡς μὴ ἐᾶν ἀκούσιον τὸ κόπρον, ἢ τὸ πνεῦμα, ἢ ἄλλο τι ἐξέρχεσθαι. προαιρετικὸν γὰρ ὄργανόν ἐστιν ὁ σφιγκτὴρ μῦς, ἐν μὲν τῇ ἀποπατήσει χαλώμενος, ἐν δὲ τῇ κατοχῇ συστελλό-
3 μενος. Διχίτωνα δὲ πάντα τὰ ἔντερα κατεσκευάσθη τῇ προνοίᾳ τῆς φιλαγάθου δημιουργίας τοῦ

De Abdomine.

Crassorum intestinorum materia, situs, functio.

Recti positus.

Sphincteris musculi nomen, et functio.

sior vero succi faeculentaque pars atque (ut ita dicam) furfu-
7 racea ad crassa intestina detruditur. Ea vero omnia substantia quidem carnosa sunt, et ex duabus tunicis constantia; situ tamen,
2 [magnitudine,] figura, functione differunt. *Rectum* namque omnium infimum est, e regione extremae spinae interius collocatum, usque ad annulum musculum, qui *sphincter* [σφιγκτὴρ] Graece a *constringendo* dicitur; stringit enim clauditque recti extremum, ut ne, invitis nobis, stercus, aut flatum, aut quippiam aliud egredi permittat: quandoquidem voluntarii motus musculus hic astrictorius instrumentum est, ubi aliquid excernitur laxatus, ubi
3 supprimendum est contractus. Omnibus vero intestinis optimae

1. πύλας] πύλαι E.
2. ὡς ἂν] Sic A.B.E., ἂν om. vul.
4. θέσει δὲ] om. δὲ E.
5. καὶ τῷ μεγέθει] Sic E., om. vul.
6. Τὸ μὲν γὰρ] Sic E., τὸ γὰρ vul.
7. κατ' εὐθεῖαν] Sic E., καθ' εὐθεῖαν vul.
8. [δακτυλίου] δακτύλου vul. Vide H. Steph. Thes. (Ed. Par. nov.) in v. δακτυλίος.
ib. τοῦ ὀνομαζομένου] τὸν ὀνομαζόμενον E.
ib. σφιγκτῆρος] σφικτῆρος A.B., σφιγκτῆρα E.
9. συστέλλοντος] συστέλλοντα E.
ib. συσφίγγοντος] σφίγγοντα E.
10. ἐᾶν] ἐξέρχεσθαι hic add. E., et inf. om.
ib. ἀκούσιον] Sic E., ἀπροαιρέτων (—τως A.,) ἡμῶν vul.
ib. τὸ κόπρον] Sic E., τὴν κόπρον vul. Vide Lobeck ad Phryn. p. 760.
11. τὸ πνεῦμα] πνευμάτω E.
12. ἐστιν] Sic E., vul. ὑπάρχει.
ib. σφιγκτὴρ] σφικτὴρ A.B.
15. δημιουργίας] δημηουργ. A.B.

Mor. p. 26, 27.

DE ABDOMINE.

Quare intestina duas habeant tunicas.

Θεοῦ· ἐπίκαιροι γὰρ ἑλκώσεις εἰς αὐτὰ γίνονται ἐκ
φλεγμονῶν ἀξιολόγων προηγησαμένων ἐν αὐτοῖς, ὡς
τῇ σήψει διαβρωθῆναι καὶ πεσεῖν τὸν ἕνα χιτῶνα,
ζῆν δὲ τὸν ἄνθρωπον μεθ' ἑτέρου τῶν χιτώνων, καὶ 820
ὑγιαίνειν, καὶ πρὸς τὰς πράξεις ἀμέμπτως ἐνεργεῖν.

Coli positus.

4 Τὸ κῶλον δὲ ἀνώτερον τοῦ ἀπευθυσμένου κεῖται, ἐν
τοῖς ἀριστέροις μέρεσι παρεκκλῖνον ἐγκάρσιον πρὸς
τὰ δεξιά. τοῦτο ἐμφραττόμενον ἢ ὑπὸ φλέγματος, ἢ
ὑπὸ παχέος πνεύματος, ὀδύνας ἀνιαρὰς ἐπάγει τοῖς
τοῦτο παθοῦσιν, ὡς μὴ δύνασθαι ὑπομένειν τὸ p. 27

Caeci positus,

5 σφοδρὸν τῶν πόνων. Τὸ δὲ τυφλὸν, καὶ αὐτὸ τῶν
παχέων ἓν ὂν, πρὸς μὲν τὰ δεξιὰ κεῖται κατώτερον
τοῦ δεξιοῦ νεφροῦ· κολποῦται δὲ πλατυνόμενον κυ-
κλοτερῶς, διέξοδον μὴ ἔχον, δι' ἣν καὶ τοὔνομα

nomen,

et functio.

6 ἔσχηκε. Τοῦτο τῇ εὐρύτητι αὐτοῦ, ὥσπερ τις δευτέρα
γαστὴρ, κατέχει τροφὴν εἰς ἀπόθεσιν, τοῖς πλησιά-
ζουσι μορίοις [παρέχον] ἐν ταῖς διὰ λιμὸν ἀσιτίαις·

Dei artis providentia duas tunicas largita est; siquidem ex
phlegmonis magnis antecedentibus nonnunquam perniciosis
ulceribus ipsa infestantur, adeo ut putredine corrodatur exci-
datque una tunica, vivat tamen cum altera homo, valeatque, et
4 sine vitio fungi suis muneribus possit. At intestinum *colon*
vocatum supra rectum jacet, quod a sinistra parte incipiens in
dexteriorem obliquum convertitur: id intestinum pituita crassove
spiritu obstructum, adeo ingentes dolores id patientibus concitat
5 ut eorum magnitudinem sustinere non possint. At *caecum* in-
testinum, et ipsum unum de crassioribus, in dextra quidem parte
infra dextrum renem jacet; sinuatur autem ac late in orbem
funditur, et impervium est, ideoque ei tale vocabulum fuit.
6 Hujusmodi intestinum sinu suo, tanquam altero ventriculo, ali-
mentum ad futuram necessitatem continet, idque vicinis membris

1. ἐπίκαιροι κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 330.
9. τοῖς τοῦτο παθοῦσιν] τοὺς οὕτω πάθοντας E.
13. κυκλοτερῶς] κυκωτερῶς E.
15. Τοῦτο τῇ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 333.
16. τοῖς] Sic E., vul. καὶ τοῖς.
17. [παρέχον] παρέχων E., παρέχει ταύτην vul.

Fabr. p. 819—21.

De Abdomine

συνεργεῖ δὲ εἰς τοῦτο καὶ τὸ κῶλον, διὰ τὸ μέγεθος
αὐτοῦ καὶ τὸ σκολιὸν τῆς θέσεως κατέχον καὶ αὐτὸ
7 τροφήν. Τὸ δὲ λεπτὸν ἔντερον ὑπέρκειται μὲν τῷ
τυφλῷ, ἑλικοειδῶς δὲ κεῖται διὰ τὸ χρονίζειν ἐν αὐτῷ
τὸν περιεχόμενον ὑπ' αὐτοῦ χυλὸν, πρὸς τὸ ἀφαρ-
πάζειν αὐτὸν τὰ μεσαραϊκὰ φλέβια, ἀναδιδόντα τὸν
αὐτὸν πρὸς τὰς ἐν ἥπατι πύλας· εἰ γὰρ εὐθεῖαν τὴν
θέσιν ἔσχε τὸ λεπτὸν ἔντερον, ἀθρόως ἂν ὑπήρχετο
κάτω ὁ ἐν αὐτῷ διοδευόμενος χυλὸς, ὥστε κολοβὴν
8 γίγνεσθαι τὴν πρὸς τὸ ἧπαρ ἀνάδοσιν. Ἡ δὲ νῆστις
ὑπέρκειται μὲν τῷ λεπτῷ [ἐντέρῳ], κεῖται δὲ ἑλικο-
ειδῶς καὶ αὐτὴ πλησίον τοῦ ἥπατος, κενὴ πάντοτε 821
δι' αὐτὸν τὸν συρρέοντα εἰς αὐτὴν χολώδη χυμόν· ὁ
γὰρ πόρος τῆς χοληδόχου κύστεως ὁ ἐξάγων τὸ
χολῶδες περίττωμα, εἰς αὐτὴν ἐμβάλλει τὸ αὐτὸ
9 περίττωμα. Τῇ δριμύτητι οὖν τοῦ χολώδους περιτ-

Tenuius intestinum quare in plures orbes implicitum sit.

Jejuni positus,

in jejunio ex longa fame distribuit; huic quoque rei colon suf-
fragatur, et ob suam amplitudinem et ob situs obliquitatem
7 ipsum etiam alimenta continens. Inde *tenuius* intestinum supra
caecum porrigitur, in plures orbes vehementer implicitum ut in
ipso contentus succus diutius maneat, et a medianis vasculis
raptus ad jecoris portas derivetur; nam si rectum tenue intesti-
num poneretur, repente ad inferiora per ipsum means succus
8 laberetur, atque imperfecta ad jecur digestio fieret. Mox *jejunum*
super tenue intestinum ingreditur, et ipsum flexuose apud jecur
positum, semperque inane propter biliosum humorem in ipsum
delabentem; meatus namque vesicae felleae supervacuam bilem
9 educens, in ipsum jejunum eandem eructat. Igitur hujusce ex-

2. σκολιὸν] κολιὸν A.
3. τῷ τυφλῷ] Sic E., ut inf. l. 11., p. 68. l. 7., et p. 894. l. 15. Ed. Fabr.; τοῦ τυφλοῦ vul.
5. ἀφαρπάζειν αὐτὸν] Sic E., ἀφαρπάζεσθαι vul.
6. τὰ μεσαραϊκὰ φλέβια] τὰ μεσοραϊκὰ φλεβία E., τοῖς μεσαραϊκοῖς φλεβίοις vul.
ib. ἀναδιδόντα] ἀναδιδοῦντα E., ἀναδιδοῦσι vul.
ib. τὸν αὐτὸν] Sic E., τοῦτον vul.
10. γίγνεσθαι] γίνεσθαι B.
11. τῷ λεπτῷ] Sic E., τοῦ λεπτοῦ vul. Vide sup. ad l. 3.
ib. [ἐντέρῳ] ἐντέρου vul.
13. αὐτὸν τὸν] Sic A.B.E., om. τὸν vul.

De Abdomine. — et nomen.

τώματος ὀλισθαίνει πᾶσα τροφὴ ἡ μέλλουσα κατέχεσθαι ὑπὸ τῆς αὐτῆς νήστεως· διὰ τοῦτο ἄρα καὶ τὴν ὀνομασίαν προσέλαβε· κενὴ δὲ οὖσα τῇ τοῦ κενοῦ ὑποχωρήσει πολὺν ἕλκει τὸν χυλὸν ἀπὸ τῆς γαστρὸς, καὶ διὰ τοῦτο πολλαὶ φλέβες τῶν μεσαρα-
10 ϊκῶν ἀγγείων ἐν αὐτῇ καταφύονται. Ὑπέρκειται δὲ τῇ νήστει ἡ δωδεκαδάκτυλος ἔκφυσις, ἔντερον οὖσα καὶ αὐτὴ τῶν λεπτῶν, δώδεκα δακτύλων τὸ μέγεθος ἐπιτείνουσα· διὰ τοῦτο οὖν αὐτὴν Ἡρόφιλος ὠνόμασε
11 δωδεκαδάκτυλον. Ἡ θέσις δὲ αὐτῆς κατ' εὐθεῖαν, καταφύονται δὲ ἐν αὐτῇ ὀλίγα φλέβια τῶν μεσαραϊκῶν, διὰ τὸ πρώτως αὐτὴν ὑποδέχεσθαι τὸν ἀπὸ τῆς γαστρὸς ἐξερχόμενον χυλόν· εἰ γὰρ καὶ προηγεῖται ταύτης ὁ πυλωρὸς πλησίον τῆς γαστρὸς κείμενος, p. 28 ἀλλὰ μικρὸς καὶ στενός ἐστι, ἔξοδος καὶ μόνον τῆς γαστρὸς ὤν.

Duodeni positus, — et nomen.

crementi fellei acrimonia fit ut totum alimentum in jejuno moraturum dilabatur, atque ideo *jejunum* nominatur; cum fit autem vacuum, magnam succi copiam de ventriculo sugit, et hanc ob causam multae venae ex medianis vasculis in ipso inseruntur.
10 Inde super hoc appendix quaedam est duodecim digitorum longitudinis, et ipsa inter gracilia intestina connumerata; cumque ejus longitudo duodecim digitorum sit, propterea ab Herophilo
11 Graece δωδεκαδάκτυλος [Latine *duodenum,*] nominatur. Rectus est autem ejus positus, paucaeque medianae venulae in ipso insertae sunt, quoniam in ipsum primum exiens de stomacho succus ingreditur; quamvis hoc janitor superior est, proxime ad ventriculum collocatus, brevis tamen et angustus, exitusque tantum ventriculi est.

3. τῇ τοῦ κενοῦ ὑποχωρήσει] Sic E., om. vul.

7. τῇ νήστει] Sic E., τῆς νήστεως vul. Vide sup. ad p. 67. l. 3.

8. δώδεκα δακτύλων] Sic E., δωδεκαδάκτυλον vul.

9. ἐπιτείνουσα] Sic E., ἔχουσα vul.

12. πρώτως] πρῶτος E.

ib. τῆς γαστρὸς] Sic E., om. τῆς vul.

15. καὶ μόνον] Sic A.B., vul. καὶ μόνος. Vide sup. ad p. 57. l. 9.

Fabr. p. 821, 22.

De Abdomine.

Ventriculi et oesophagi tunicae.

8 Ὑπέρκειται δὲ πάντων τῶν ἐντέρων ἡ γαστὴρ,
διχίτων οὖσα· κατὰ συνέχειαν δὲ ταύτης ὁ στόμαχος
ἄνωθεν, ὅστις καὶ οἰσοφάγος καλεῖται, καὶ αὐτὸς 822
2 ὁμοίως διχίτων. Ἶνας δὲ ἔχοντες ἥ τε γαστὴρ καὶ
ὁ οἰσοφάγος, τοῦ μὲν ἐντὸς χιτῶνος ταῖς εὐθείαις
ἰσὶν ἕλκονται τὰ σιτία, ταῖς δὲ ἐγκαρσίαις περιστέλ-
λονται. εἰσὶ δὲ ἐν τῇ γαστρὶ καὶ λοξαὶ ἶνες συμ-
πλεκόμεναι ταῖς ἐγκαρσίαις, καὶ συνεργοῦσαι πρὸς
3 κατοχὴν καὶ διαμονὴν τῶν ἐν τῇ γαστρὶ σιτίων. Ἡ
δὲ οὐσία τῆς γαστρὸς σὰρξ λευκὴ καὶ ἄναιμος, καὶ
τῶν ἐντέρων ὡσαύτως, τῶν μὲν λεπτῶν ὁμοία, τῶν
4 δὲ παχέων σαρκωδεστέρα καὶ πιμελώδης. Εἰσὶ δὲ
αἱ ἶνες τῶν λεπτῶν ἐντέρων καὶ τῶν παχέων ἐγκάρ-
σιαι πᾶσαι, καὶ τῶν ἔσωθεν χιτώνων καὶ τῶν ἔξωθεν,

Ventriculi et intestinorum substantia.

8 Primus autem intestinorum omnium ventriculus est, qui ex
duobus tergoribus constat; cui stomachus supra contiguus est,
oesophagus [οἰσοφάγος] etiam appellatus, (*gula* a Latinis), et ipse
2 duplici tergore munitus. Fibras vero ventriculus et stomachus
habent; in interiore quidem tunica rectas quibus cibus detrahitur, in exteriore transversas quae cingunt et amplectuntur:
sunt et in ventriculo obliquae quaedam fibrae transversis inter-
3 textae, retentioni moraeque cibi in ventriculo opitulantes. At
ventriculi substantia caro quaedam albida et exanguis est, intestinorum quoque talis est, sed gracilium penitus similis, cras-
4 sorum plenior ac pinguior. Caeterum tenuium crassorumque
juxta intestinorum fibrae, tam interiorum quam exteriorum tunicarum, omnes transversae sunt, (excretoria enim sunt instru-

1. πάντων τῶν ἐντέρων] An πᾶσι τοῖς ἐντέροις? Vide sup. ad p. 67. l. 3.
2. κατὰ συνέχειαν δὲ] Sic E., κατὰ δὲ συνέχειαν vul.
4. δὲ ἔχοντες] ἔχοντες E., δὲ ἔχουσιν vul.
5. οἰσοφάγος] ἰσοφάγος A.
ib. τοῦ] Sic E., καὶ τοῦ vul.
6. ἰσὶν] εἰσὶν A.
ib. ταῖς δὲ] τοῦ ἐκτὸς add. C.
ib. ἐγκαρσίαις] Sic E., -σίοις vul.
7. ἶνες] ἶναι E., ut semper fere.
8. ἐγκαρσίαις] Sic E., -σίοις vul.
ib. καὶ συνεργοῦσαι] καὶ om. E.
11. τῶν μὲν] Sic E., ἀλλ' ἡ μὲν τῶν vul.
ib. τῶν δὲ] Sic E., ἡ δὲ τῶν vul.
13. ἶνες] ἶναι E.
ib. ἐγκάρσιαι] Sic E., -σιοι vul.
14. τῶν ἔσωθεν] Sic E., αἱ τῶν ἔσωθεν vul.
ib. τῶν ἔξ.] Sic E., αἱ τῶν ἔξ. vul.

De Abdomine.

(διαχωρήσεως γὰρ ὄργανα,) πλὴν ὀλίγαι τινές εἰσιν ἶνες εὐθεῖαι συμπλεκόμεναι ταῖς [ἐγκαρσίαις], ἵνα μὴ ἀθρόαι αἱ διαχωρήσεις γίνωνται· μάλιστα δὲ συμπλέκονται εὐθεῖαι ἶνες πολλαὶ ταῖς ἐγκαρσίαις τοῦ ἀπευθυσμένου. πάντα γὰρ τὰ προσφερόμενα διὰ τοῦ
5 στόματος εἰς γαστέρα καὶ ἔντερα χωρεῖ. Κατώτερον δὲ πάντων τὸ ἀπευθυσμένον ἔντερον· καὶ πολλάκις ὀστᾶ καταπιόντες τινὲς, ἄλλοι δὲ νόμισμα, καὶ ἄλλοι φόλιν, πάντα εἰς τὸ ἀπευθυσμένον χωρεῖ, διατείνοντα αὐτὸ τῇ σκληρότητι. διὰ τοῦτο ἡ τοῦ Θεοῦ δημιουργικὴ σοφία τὰ ἀναγκαζόμενα ἰσχυρότερα τῶν ἄλλων
6 ἀπεργάζεται. Διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν καὶ τὸ κῶλον τὸ ἐντὸς πνευματοῦται ὑπὲρ τὰ ἄλλα ἐν ἐμφράξεσι, καὶ 823
ἀνιαρὰς ὀδύνας τοῖς ἐμφραχθεῖσιν ἐπιφέρει τῷ σκολιῷ τῆς θέσεως· καὶ διὰ τοῦτο ταῖς [ἐγκαρσίαις] αὐτοῦ ἰσὶ συμπλέκονται ἶνες εὐθεῖαι, ἰσχυροποιοῦσαι τοὺς

Rectum quare ceteris intestinis valentius.

menta,) praeter quam quod paucae quaedam rectae fibrae transversis intertexuntur, ne copiosae ac repentinae excretiones fiant; potissimum vero in recto intestino multae rectae fibrae cum transversis permiscentur: nam quicquid ore assumimus in ven-
5 triculum ac intestina delabitur. Infimum vero omnium *rectum* est; et plerumque cum alii ossa devorassent, alii nummum, alii squamam, omnia in rectum delapsa, ibi retenta sunt, distentionemque duritia sua fecerunt: quare Dei creatrix sapientia ea
6 caeteris valentiora facit quae majorem vim patiuntur. Eandem ob causam et colon intestinum intus magis quam alia, infestosque dolores obstructionem patientibus situs flexuosi anfractu infert; atque ideo transversis ejus fibris rectae, tunicas roborantes, in-

2. ἶνες] ἶναι E.
ib. [ἐγκαρσίαις] Sic sup. p. 57. l. 5, 7: 69. 6, 8, 13; inf. l. 4: 73. 12; et p. 839. l. 12. Ed. Fabr.; vul. ἐγκαρσίοις.
ib. εὐθεῖαι] om. E.
4. ἶνες] ἶναι E.
ib. ἐγκαρσίαις]–σίαι E., –σίοις vul.
5. διὰ τοῦ στόματος] Sic E., τῷ στόματι vul.
7. καὶ πολλ. κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 331.
9. φόλιν] φωλερὸν E.
ib. χωρεῖ] Sic E., ἐσχήκασι χωρήσαντα vul.
ib. διατείνοντα] Sic E., ἃ καὶ διατείνουσιν vul.
10. αὐτὸ] αὐτῷ E.
ib. διὰ τοῦτο] Sic E., add. οὖν vul.
13. ἐν ἐμφρ.] Sic E., om. ἐν vul.
15. [ἐγκαρσίαις] vul. ἐγκαρσίοις. Vide sup. ad l. 2.
16. ἶνες] ἶναι E.

Fabr. p. 822, 23.

DE ABDOMINE.

χιτῶνας αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἐν ταῖς βίαις τῶν διατάσεων
7 ἀπορραγῶσι. Ταῦτα τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ ἡμῶν τὰ προ-
8 νοήματα εἰς σωτηρίαν γεγένηνται. Περὶ μὲν τῶν ἐντέρων τῆς ἐξηγήσεως ἱκανὰ τὰ εἰρημένα, λέγειν δὲ τὴν τάξιν αὐτῶν εἰκὸς ὧδε· στόμαχος, κοιλία, πυλω- p. 29
ρὸς, δωδεκαδάκτυλος ἔκφυσις, νῆστις, λεπτὸν, τυφλὸν, κῶλον, καὶ ἀπευθυσμένον.

Intestinorum ordo.

9 Ἐπίκειται δὲ τούτοις πᾶσι καὶ τοῖς παρακειμένοις σπλάγχνοις, ὅσα κατωτέρω τοῦ διαφράγματος κεῖνται, ὥσπερ τι σκέπασμα, ὁ περιτόναιος ὀνομαζόμενος
2 ὑμήν. Χρεῖαι δὲ τοῦ ὑμένος τούτου τοῖς ζώοις πολλαί. μία μὲν ὡς σκεπάσματος· δευτέρα δὲ ὡς διαφράγματος τῶν τε σπλάγχνων καὶ τῶν ἐπικειμένων αὐτοῖς

Peritonaei positus, et quinque ejus usus.

7 texuntur, ne vi distentionis effringantur. Haec Dei nostri optimi
8 fuere consilia, atque ita animalium saluti prospexere. De intestinis satis copiose dictum arbitror, si eorum ordinem exposuerimus; is ita se habet: gula, ventriculus, janitor, duodecim digitorum appendix, jejunum, tenue, caecum, colon, et rectum.

9 Contegit autem haec omnia adjacentiaque viscera, quaecunque infra septum transversum sita sunt, veluti operculum, membrana quaedam, quae *περιτόναιος* [*peritonaeum*] a Graecis nominatur.
2 Ex hac animalibus commoda multa proveniunt: primo quod contegit; secundo quod a superincumbentibus musculis viscera di-

1. *διατάσ.*] Sic B.C., *διαθέσ.* vul.
2. *ἀπορραγῶσι*] *ἀποραγῶσι* A.
3. *εἰς σωτηρίαν*] Sic E., *καὶ οὕτως ἐπὶ σωτηρίᾳ* vul.
ib. *Περὶ μὲν*] Sic E., add. *δὴ* vul.
4. *τῆς ἐξηγήσεως*] Sic E., om. vul.
ib. *λέγειν δὲ κ. τ. λ.*] Cf. Gal. p. 346.
5. *τὴν*] Sic E., *καὶ τὴν* vul.
ib. *αὐτῶν εἰκὸς*] om. E.
ib. *ὧδε*] Sic E., om. vul.
ib. *στόμαχος, κοιλία, πυλωρὸς*] om. G.
6. *δωδεκαδάκτυλος ἔκφυσις*] *πρῶτον μὲν τὴν ἔκφυσιν* G., et sic in ceteris.
8. *παρακειμένοις*] *περικειμένοις* B.
11. *Χρεῖαι δὲ κ. τ. λ.*] Cf. Gal. p. 288.
ib. *τοῖς ζώοις πολλαί*] *πλείους τοῖς ζώοις* G.
12. *σκεπάσματος*] *ἁπάντων τῶν ὑποκειμένων μορίων κατά τε τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα καὶ τὰ κάτω τῶν φρενῶν σπλάγχνα* add. G.
13. *τῶν τε σπλάγχνων*] *αὐτῶν τούτων* G.
ib. *καὶ τῶν ἐπικειμένων αὐτοῖς μυῶν*] *πρὸς τοὺς ἔξωθεν ἐπικειμένους μῦς* G.

Mor. p. 29, 30.

De Abdomine.

μυῶν· τρίτη δὲ πρὸς τὸ θᾶττον ὑπιέναι τὰ περιττώ-
ματα τῆς ξηρᾶς τροφῆς· καὶ τέταρτον πρὸς τὸ μὴ
ῥᾳδίως πνευματοῦσθαι τὰ [ἔντερα] καὶ τὴν γασ-
τέρα· καὶ πέμπτον πρὸς τὸ πάντα τὰ κατωτέρω τῶν
φρενῶν συνδεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ καὶ συναλείφεσθαι,
ὅπως σὰρξ τῇ σαρκὶ προσεγγίζῃ, καθάπερ καὶ τὰ
3 ἔξωθεν κῶλα ὑπὸ τοῦ δέρματος ἐνδύονται. Ἐπίκειν-
ται δὲ τῷ περιτοναίῳ ὑμένι ἔξωθέν τε, καὶ ἔμπροσθεν, 824
καὶ ἐκ τῶν ἐκτὸς οἱ κατ' ἐπιγάστριον μύες, ὀκτὼ τὸν
4 ἀριθμόν. Τούτων οὖν συζυγίαι τέσσαρες, ὀρθίου τοῦ
ἀνθρώπου δηλονότι σχηματιζομένου· ὧν ἡ μὲν πρώτη
συζυγία διάκειται, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῶν νόθων
πλευρῶν, κατερχομένη δὲ λοξὴ ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν,
5 καὶ τελευτῶσα πρὸς τὰ τῆς ἥβης ὀστᾶ. Ἡ δὲ δευτέρα,
ἐναντία ταύτης, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῶν τῆς λαγόνος

De musculorum abdominis quatuor paribus:

primo, (vulgo *obliquo abdominis externo*);

secundo, (vulgo *obliquo interno*);

ducit; tertio ut celerius aridi alimenti supervacua descendant; quarto ne facile intestina ventriculusque inflentur; quinto ut omnia infra diaphragma ab ea colligantur atque ceu illinantur, ut caro carni cohaereat, quemadmodum et extrema membra cute
3 vestiuntur. Super membranam peritonaeon extra, intus, et a
4 fronte abdominis musculi, octo numero, positi sunt. Horum quatuor sunt paria, si homo rectus collocetur; quorum primum a spuriis costis prodiens, et oblique descendens in priora, ad pubis
5 ossa terminatur. Secundum e contrario a coxendicis ossibus in-

1. πρὸς τὸ] ὡς πρὸς τὸ G.
2. τέταρτον] τετάρτη G.
3. τὰ [ἔντερα] Sic C., τά τ' ἔντερα G., τὰ ἐντὸς vul.
4. πέμπτον] πέμπτη G.
ib. κατωτέρω τῶν] κάτω G.
5. συνδεῖσθαι] τε add. G.
ib. συναλείφεσθαι] –φεσθε A.
5–7. συναλείφεσθαι—ἐνδύονται] ὡς ὑπὸ δέρματός τινος ἕκαστον ἰδίᾳ ἐσκεπάσθαι G.
6. προσεγγίζῃ] πρὸς ἐγγίζει E.
7. Ἐπίκεινται κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 393.
8. ἔμπροσθεν καὶ ἐκ τῶν ἐκτὸς] Sic E., ἔνδοθεν κἀκ τῶν ἔμπρ. vul.
9. κατ' ἐπιγάστριον] κατεπιγάστριον E., κατὰ τὸ ἐπιγάστριον G., κατεπιγάστριοι vul.
10. Τούτων οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 393.
ib. Τούτων οὖν] Sic E., om. οὖν vul.
11. ἡ μὲν] Sic E., om. μὲν vul.

Fabr. p. 823, 24.

De Abdomine.

ὀστῶν, ἀνερχομένη δὲ ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν λοξὴ, καὶ
τελευτῶσα εἰς τὸν ξιφοειδῆ χόνδρον, τέμνουσα δὲ τῇ
διαβάσει αὐτὴν τὴν πρώτην συζυγίαν πρὸς ὀξείας
καὶ ἀμβλείας γωνίας, καταντᾷ τῷ Χ γράμματι παρα-
6 πλησίως. Ἡ δὲ τρίτη ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ ξιφοει-
δοῦς χόνδρου, κατέρχεται δὲ ὀρθία εἰς τὰ τῆς ἥβης
ὀστᾶ. εὐθεῖα δὲ γραμμὴ διαχωρίζει τοὺς μύας τῆς
δευτέρας συζυγίας ἐπὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, μέση κει-
μένη τῶν δύο μυῶν ἀπὸ τοῦ ξιφοειδοῦς χόνδρου ἕως
7 τῶν τῆς ἥβης ὀστῶν. Ἡ δὲ τετάρτη πάντων μυῶν
ἐσωτέρα κεῖται, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῶν τῆς ὀσφύος
σπονδύλων, προερχομένη δὲ ἐγκαρσία εἰς τὰ πρόσω,
καὶ ἑνουμένη τῇ τρίτῃ συζυγίᾳ κατ' ἀμφότερα τὰ
μέρη, τό τε δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερὸν, ὡς ἑνουμένων p. 30
τῶν τεσσάρων συζυγιῶν, ἐοικέναι ἡνιοχικῇ φασκίᾳ,
καὶ περιλαμβάνειν τήν τε γαστέρα καὶ τὰ ἐντός· καὶ

tertio (vulgo *abdominis recto*);

quarto (vulgo *abdominis transversali*).

cipiens, et in priora oblique ascendens, ad cartilaginem gladii
formam referentem desinit, atque in transitu primum par ad
acutos obtusosque angulos secans, figuram X literae persimilem
6 facit. Tertium vero a cartilagine gladiali exoriens, recta in
pubis ossa descendit: et per rectam lineam musculos secundi
paris intersecat a dextra laevaque, medium inter duos musculos
7 a gladiali cartilagine usque ad ossa pubis collocatum. At quar-
tum par omnium musculorum intimum, a lumborum vertebris
incipiens, transversum ad priora progreditur, et cum tertio pari
utraque ex parte tam dextra quam sinistra committitur, quippe
quod caetera musculorum paria conjungat, atque aurigalis fasciae

4. παραπλησίως] περιπλησίως B.
6. ὀρθία] ὀρθρία A.B.
ib. τῆς ἥβης] τοῦ ἥβης A.
7. εὐθεῖα δὲ γραμμὴ] In vers. Lat. lege, *et recta linea* [*vulgo* linea alba] *musculos, &c.*
8. δευτέρας] τρίτης A.
12. ἐγκαρσία] Sic A.B.E., vul. ἐγκάρσιος.
14. καὶ τὸ ἀριστερὸν] καὶ τῷ ἀριστερῷ E.
ib. ἑνουμένων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν] Sic E., ἑνουμένας [εἰωμένας D.] τὰς τέσσαρας συζυγίας vul.
16. καὶ περιλαμβάνειν] καὶ om. E.
ib. τὰ ἐντός] Sic B.E., τὰ ὄντα ἐντός vul.
ib. καὶ συνεργοῦσα] Sic E., συνεργοῦσι δὲ vul.

Mor. p. 30.

De Abdomine.

συνεργοῦσα πρός τε τὴν ἀποπάτησιν, καὶ τὴν φωνὴν, καὶ πρὸς τὸ μὴ ἑτοίμως πνευματοῦσθαι τὰ σπλάγχνα. Ἔξωθεν δὲ πάντων τούτων τὸ δέρμα σκέπασμα κεῖται κοινὸν τῶν τοῦ ζώου μορίων.

Quare omnia nutritoria instrumenta parvo aliquo nervo sint donata.

Καθόλου δὲ χρὴ γινώσκειν ὅτι πάντα τὰ θρεπτικὰ 825
ὄργανα μετέσχηκεν ὀλίγον τοῦ νεύρου, ἵνα ᾖ διαγνωστικὰ τῶν λυπούντων αὐτὰ χυμῶν· εἰ γὰρ ἀναίσθητα παντελῶς ἦσαν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυεν ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ διαφθείρεσθαι τὸν ἄνθρωπον. Δηγμοῦ γὰρ γεγονότος ἀπὸ ἀκράτου ξανθῆς χολῆς, ἢ ἐμφράξεως, κατὰ γαστέρα, ἢ στόμαχον, ἢ ἔντερα, ἢ ἧπαρ, ἢ σπλῆνα, ἢ εἰς ἄλλο τὸ τυχὸν θρεπτικὸν μόριον, εὐθέως τῶν ἰατρῶν ἀγωνιζομένων ἐκμοχλεῦσαι τὸ λυποῦν, ἢ διὰ φλεβοτομίας, ἢ διὰ καθάρσεως, ἢ

instar ventriculum et interiora constringat; ad excernendum, ad vocem emittendam, ad arcendam viscerum inflationem, opem ferunt. Super haec omnia exterius cutis commune omnium animalis membrorum tegumentum ponitur.

Universum autem sciendum est omnia nutritoria instrumenta parvo aliquo nervo fuisse donata, ut infestantes humores dignoscerent; nam si sensus penitus essent expertia, nihil obstaret quin homo brevi esset periturus. Quandoquidem si, dum flava bilis ventriculum, gulam, intestina, jecur, lienem, aut quodpiam aliud nutritorium membrum vellicat, aut obstruit, confestim medici aut sanguinis missione, aut purgatione, aut vomitu, aut clysteriis vexantem succum expellere conantur; quid cum homine

5. Καθόλου κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 380.
6. ἵνα ᾖ] ἵν' ἦν G. constructione mutata.
7. λυπούντων αὐτὰ χυμῶν] λυπησόντων G.
ib. ἀναίσθητα παντελῶς ἦσαν] μηδὲ τοῦθ' ὑπῆρχεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἦν ἀναίσθητα τῶν ἐν αὐτοῖς παθημάτων G.
8. ἐν ἐλαχίστῳ] ἐν om. G.
9. τὸν ἄνθρωπον] τὰ ζῶα G.
ib. Δηγμοῦ γὰρ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 380, 1, 2.
ib. Δηγμοῦ] δήξεώς τινος G.
10. ἀκράτου ξανθῆς χολῆς] Sic E., ἀκράτου om. vul., ἀκράτου χολῆς ἢ ξανθῆς ἢ μελαίνης G.
13. εὐθέως—λυποῦν] παραχρῆμα τὸ λυποῦν ἀποτρίψασθαι σπεύδομεν G.
ib. τῶν ἰατρῶν ἀγωνιζομένων] τοὺς ἰατροὺς ἀγωνιζομένους E.

Fabr. p. 824—26.

DE ABDOMINE.

Intestinum, ab acriori succo vulneratum, grave inferre periculum.

ἐμέτων, ἢ κλυστήρων· τί ἂν ἔπαθεν ὁ ἄνθρωπος, εἰ ἀναίσθητα παντελῶς εἶχε τὰ θρεπτικὰ μόρια, ὡς μὴ
3 αἰσθάνεσθαι τῶν πόνων; Πολλάκις γὰρ ἡλκώθη ἔντερον ἀπὸ δριμυτέρου χυμοῦ, καὶ πολλάκις διεβρώθη, καὶ κίνδυνον ἐπήγαγε, καθὰ καὶ Ἱπποκράτης φησὶ, "Δυσεντερίη, ἂν ἀπὸ χολῆς ἄρξηται μελαίνης,
4 "θανάσιμον." Διὰ ταῦτα ἡ προγνωστικὴ τοῦ Θεοῦ δύναμις ἐνέφυσεν ἐν τοῖς θρεπτικοῖς μορίοις νεῦρον αὐτάρκως πρὸς αἴσθησιν, ἵνα αἰσθανόμενα τῶν πόνων ἀναγκάζωσι τοὺς ἀνθρώπους θεραπεύεσθαι.

11 Ἀρξώμεθα οὖν εἰπεῖν περὶ τῆς ἐν τῷ ἥπατι ἀναδόσεως, ὅπως τε γίνεται, καὶ διὰ τίνων ἀγγείων, τοῦτο γὰρ πρόκειται λέγειν. ὅτι μὲν γὰρ πάντα τὰ σιτία τε καὶ ποτὰ ὑπὸ τῆς γαστρὸς χυλοποιοῦνται, καὶ τὸν πρέποντα κόσμον τῆς εὐπεψίας ἀπολαμβά- 826

ageretur, si nutricationis membra prorsus sensu carerent, nihilque
3 doloris perciperent? Saepius enim intestinum aliquod ab acriori succo vulneratum, saepius erosum, non spernendum periculum intulit, quemadmodum etiam scriptum reliquit Hippocrates [*Aphor.* §. 4. 24. T. III. p. 730.], "Tormina, si ab atra bile
4 "oriantur, mortiferum est." Hanc ob causam consultoria Dei potestas nutritivis particulis nervum pro sensu idoneum inseruit, ut doloribus perculsae homines ad ipsarum curationem impellerent.

11 Initium igitur a digestione quae fit in jecore accipiamus, quomodo, et per quae vascula perficiatur, id enim mihi est propositum: esculenta [enim] omnia et poculenta in ventriculo liquescere, ejusque viribus decentem coctionis gradum accipere, paulo superius

1. ὁ ἄνθρωπος] Sic B., om. ὁ vul.
2. παντελῶς] τελέως G.
3. Πολλάκις κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 381, 2.
ib. Πολλάκις γὰρ ἡλκώθη] ἑλκοῦται πολλάκις G.
4. ἀπὸ—διεβρώθη] ἐπὶ δριμύτητι διαβρωθέντα περιττωμάτων G.
5. καθὰ καὶ Ἱπποκράτης φησὶ] ὅθεν καί πού φησιν Ἱπποκράτης ὅτι G.
6. ἂν] ἣν G.H.
ib. χολῆς ἄρξηται μελαίνης] μελ. χολ. ἄρξ. G., χολ. μελ. ἄρξ. H.
8. ἐνέφυσεν ἐν τοῖς] ἐνέφυσε ἐν τοῖς E., ἐνέφυσε τοῖς vul.
13. ὅτι μὲν γὰρ] Sic E., ὅτι γὰρ vul.

De Abdomine.

De succi (vulgo *chymi*) distributione.

De venis medianis (vulgo *mesentericis*), quae succum (vulgo *chylum*) in portas jecoris deferunt.

Quis eas ita cognominaverit.

νουσιν ἐξ αὐτῆς, πρὸ ὀλίγου ἀπεδείξαμεν· καὶ ὅτι
[πεφθέντα] οὐκέτι μένει ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ὠθεῖται πρὸς
2 ἔντερα, καὶ τοῦτο καλῶς εἴπομεν. Ἐξερχομένου οὖν
τοῦ χυλοῦ διὰ τοῦ πυλωροῦ εἰς τὴν δωδεκαδάκτυλον
ἔκφυσιν, ὑποδέχεται αὐτὸν ἡ νῆστις ἑλικοειδῶς κει-
μένη· εἶτα τὸ λεπτὸν ἔντερον, καὶ αὐτὸ ἑλικοειδῶς
3 κείμενον. Ἐν τούτοις τοῖς ἐντέροις κατασπείρονται p. 31
φλέβια πολλὰ τὰ ὀνομαζόμενα μεσαραϊκά, μείζονά
τε καὶ ἐλάττονα, ἐκφυόμενα ἀπὸ τῶν σιμῶν τοῦ
4 ἥπατος. Ταῦτα ἀφαρπάζουσι τὸν καθαρώτατον χυ-
λὸν, καὶ τὸ σκύβαλον δὲ ὑποχωρεῖ εἰς τὰ παχέα
ἔντερα· ἀναφέρουσι δὲ τὸν αὐτὸν χυλὸν πρὸς τὰ
σιμὰ τοῦ ἥπατος, εἰς τὸν τόπον τὸν ὀνομαζόμενον
5 πύλας ἥπατος. Ταύτην τὴν προσωνυμίαν ὠνόμασεν
ἀνήρ τις δεινὸς περὶ τὰ μαθήματα †ἐν τοῖς περὶ τῶν
Ἀσκληπιάδου χρόνοις·† εἶτα ἀπὸ τότε μέχρι τῆς

comprehensum est; eaque concocta non amplius in ventriculo
moram ducere, sed pelli ad intestina, et id quoque recte diximus
2 [c. 6. §. 1, 2.] Exeuntem itaque per janitorem succum in appen-
dicem duodecim digitorum longitudinem implentem, jejunum in
sinus flexuosum suscipit; [deinde tenuius intestinum, et ipsum
3 flexuose positum.] Hujusmodi intestina multis venulis, quae
medianae nominantur, sparsa sunt, majoribus et minoribus, ex
4 simo jecoris enascentibus. Hae purissimum succum rapiunt,
scybalum autem (hoc est, excrementosa pars,) deorsum in crassa
intestina dejicitur; ipsum autem illum succum in cava jecoris
5 ducunt, ad locum quae *portae jecoris* vocantur. Sic illum vir qui-
dam bene doctus †Asclepiadae† temporibus cognominavit; ex-

2. [πεφθέντα] Sic C. et sic sup. p. 64. l. 10., πεμφθέντα vul.
6. τὸ λεπτὸν] τὸ om. E.
ib. μείζονα] μεῖνα E.
8. μεσαραϊκὰ] μεσοραϊκὰ E., et sic semper fere.
14. Ταύτην τὴν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 268.
15. ἀνήρ τις] τις ἀνὴρ παλαιὸς G.
ib. τὰ μαθήματα] φύσιν G.
15, 16. † ἐν—χρόνοις †] Loc. corrupt. An ἐν τοῖς τῶν Ἀσκληπιαδῶν χοροῖς? Vide Gal.
16. χρόνοις] Sic E., χρόνων vul.
ib. εἶτα ἀπὸ τότε] Sic E., ἐκ τότε οὖν καὶ vul.

Fabr. p. 826, 27.

DE ABDOMINE.

δεῦρο κατὰ διαδοχὴν τῶν σοφῶν ἰατρῶν κατεκρατήθη
6 ἡ ὀνομασία αὕτη. Εἰς ταύτας δὲ τὰς πύλας συνα-
θροίζονται αἱ μεσαραϊκαὶ φλέβες, ὡς εἰς ῥίζαν δέν-
7 δρου, τριχοειδεῖς καὶ ἀραχνοειδεῖς οὖσαι. Μελλούσας
οὖν ἐν σφοδραῖς κινήσεσιν ἑτοίμως ἁλίσκεσθαι σπά-
σμασιν, οὐκ εἴασεν αὐτὰς ἀστηρίκτους ἡ τοῦ Θεοῦ
πρόνοια, ἀλλὰ κατεφύτευσεν ἐν ταῖς σχίσεσιν αὐτῶν,
οἷον ἀναπλήρωμα, σάρκα παχεῖαν, λευκὴν, ὑποπί-
μελον, συναθροισμὸν ἀγγείων πολλῶν περιέχουσαν,
καὶ ἀδένας μικρούς τε καὶ μεγάλους πάνυ πολλούς· 827
συνδήσασα διὰ τῆς αὐτῆς σαρκὸς πάσας τὰς φλέβας,
8 καὶ ἀσαλεύτους ἀποτελέσασα. Ταύτην τὴν σάρκα
ὠνόμασαν μεσεντέριον, διὰ τὸ μέσον κεῖσθαι τῶν
ἐντέρων· ἕτεροι δὲ μεσάραιον, διὰ τὸ μέσον αἴρεσθαι
πάντων τούτων τῶν ἀγγείων· ἄλλοι δὲ καλλίκρεας·

Mesenterii forma, materia,

et nomina.

inde usque ad hanc tempestatem sic a sapientibus appellatus fuit.
6 In ejusmodi portis medianae venulae, ut in arboris radice, colli-
7 guntur, capillamentis araneisque persimiles. Verum cum in
vehementioribus motibus ipsas disruptum iri periculum esset, eas
Divina Providentia munimento fulcroque carere noluit, sed earum
in ramos divisuras carne quadam crassa, candida, subpingui, veluti
supplemento, firmavit; ea multa simul vascula, et glandulas (quas
[ἀδένας] *adenas* vocant) magnas parvasque valde multas con-
tinet, ipsamet carne venas omnes devinciens, ipsisque stabilitatem
8 largiens. Carnem hanc [μεσεντέριον] *mesenterion*, quod media
inter intestina sita est, nominaverunt; alii [μεσάραιον] *mesaraeon*,
quod media inter omnia haec vasa attollatur; alii [καλλίκρεας] *cal-
licreas*, quod esui sit jucundissima; sed Latini *lactes* usitato

1, 2. κατὰ—αὕτη] Sic E., ἐπωνόμασται οὕτως παρὰ τῶν σοφῶν ἰατρῶν vul.
2. Εἰς ταύτας δὲ τὰς πύλας] Sic E., ἐν ταύταις δὲ ταῖς πύλαις vul.
3. μεσαραϊκαὶ] μεσοραϊκαὶ E.
ib. εἰς ῥίζαν] Sic E., ἐν ῥίζῃ vul.
4. οὖσαι] αἱ μεσοραϊκαὶ φλέβες add. E.
ib. Μελλούσας οὖν] καὶ μέλλουσαι E.
5. ἑτοίμως] Sic E., om. vul.
6. αὐτὰς] Sic E., om. vul.
14. μεσάραιον] μεσάρεον A.B.

Mor. p. 31, 32.

DE ABDOMINE.

9 ἥδιστον δὲ εἰς τὸ ἐσθίεσθαι. Ταῦτα τῆς ἀφάτου
δημιουργίας Θεοῦ τὰ προνοήματα.

Venae truncalis (vulgo *venae portae*) origo,

12 Ἀπὸ δὲ τῆς ῥίζης πασῶν τούτων τῶν φλεβῶν
ἐκφύεταί τις φλὲψ, οἷόν περ στέλεχος δένδρου, κατα-
σχιζόμενον εἰς κλῶνας πολλοὺς μείζονάς τε καὶ ἐλάτ-

et functio.

2 τονας. Αὕτη ἡ στελεχιαία φλὲψ κατασχίζεται εἰς τὰ
σιμὰ τοῦ ἥπατος σὺν τοῖς βλαστοῖς αὐτῆς στενοτά-
τοις οὖσι, πρώτως δεχομένη τὸν ἐκ τῆς γαστρὸς καὶ
τῶν ἐντέρων καθαρώτατον χυλὸν, προκατειργασμένον

Venis mesentericis vim sanguificam inesse.

εἰς αἵματος γένεσιν. μετέχουσι γάρ τινος αἱματοποι-
ητικῆς δυνάμεως καὶ αἱ μεσαραϊκαὶ φλέβες, ἀμυδρᾶς
3 δηλονότι καὶ ἐλαχίστης. Δεξαμένη οὖν τὸν χυλὸν
τοῦτον ἡ στελεχιαία φλὲψ, κατασκευάζει αὐτὸν αἷμα· p. 32

Sanguinis levem partem et aëream in fellis vesiculam effundi,

διακρίνεται δὲ τὸ αἷμα μετὰ τὸ κατασκευασθῆναι
αὐτὸ, καὶ τὸ μὲν κοῦφον καὶ ἀερῶδες, ὅπερ ἐστὶν ἡ
ξανθὴ χολὴ, ὑψοῦται μετέωρον τοῦτο, καὶ ἐκπέμπεται
ἑλκόμενον εἰς τὴν χοληδόχον κύστιν, διὰ τοῦ πόρου

9 vocabulo appellaverunt. Haec prudentissimae Dei artis fuere
consilia.

12 Ex harum omnium venarum radicibus una quaedam vena, ceu
arboris truncus, enascitur, qui in ramos multos majores minores-
2 que dividitur. Haec *truncalis* (ut ita dicam) vena in sima jecoris
parte scinditur ramulis suis angustissimis, primum ex ventriculo
atque intestinis succum defaecatissimum, ad sanguinis generatio-
nem ante elaboratum, suscipiens: participant enim et mesaraicae
venae (quae *medianae* a Latinis vocantur) vi quadam sanguifica,
3 licet obscura et minima. Itaque postquam succum hunc trun-
calis vena suscepit, ipsum in sanguinem mutat; sanguis autem,
postquam factus est, dividitur, et ex ipso levis pars et aërea,
quae flava bilis est, supernatat, et in fellis vesicam, per canalicu-

1. ἐσθίεσθαι] αἰσθίεσθαι A.D.
2. δημιουργίας] δημηουργίας B.
6. στελεχιαία] στελεχαία A.B.
8. τὸν ἐκ] Sic E., τῶν ἐκ vul.
13. στελεχιαία] στελεχαία B.
16. τοῦτο] Sic E., om. vul.
17. ἑλκόμενον] Sic E., om. vul.

Fabr. p. 827, 28.

DE ABDOMINE.

αὐτῆς τοῦ εἰσάγοντος εἰς αὐτὴν τὸ χολῶδες περίτ-
τωμα· μετὰ δὲ τὸ ἀπολαῦσαι αὐτὸ τὴν κύστιν καὶ 828
ἀλλοιῶσαι ὡς πρὸς τὴν ἰδίαν οὐσίαν αὐτῆς, ἐκπέμ-
πεται τὸ περιττὸν εἰς τὴν νῆστιν τὸ ἔντερον διὰ τοῦ
ἐξάγοντος αὐτῆς πόρου· τὸ δὲ γεῶδες καὶ παχὺ, καὶ
4 οἷον τρὺξ τοῦ αἵματος, βρίθει εἰς πυθμένα. Τοῦτο
διώκεται μὲν ἐκ τοῦ ἥπατος ὡς περιττὸν, ἕλκεται δὲ
ὑπὸ τοῦ σπληνὸς ὡς φίλιον, ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῷ κατα-
5 φυομένου πόρου. Τοῦτο τὸ περίττωμα ἀλλοιοῖ ὁ
σπλὴν, καὶ μεταβάλλει κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ οὐσίαν
εἰς μελαγχολικὸν χυμὸν ἰδέᾳ τε καὶ δυνάμει. μέλας
γὰρ ὁ σπλὴν, καὶ μανὸς τὴν οὐσίαν καὶ χαῦνος, καὶ
ἀρτηρίας [παμπόλλας] ἔχων, καὶ ἀραιότερον σκέ-
πασμα· ἵνα γὰρ τὸν χυμὸν τὸν παχὺν καὶ γεώδη
ἀλλοιώσῃ καὶ μεταβάλλῃ εἰς ἕτερον εἶδος, τοιοῦτος
6 καὶ γέγονε, καὶ ἐστί. Διακρίνει οὖν τὸν κατεργα-
σθέντα χυμὸν ἡ ἐν σπληνὶ ἀποκριτικὴ δύναμις· καὶ

terream et crassam a liene attrahi.

Lienis functio,

color et substantia.

Confecti succi partem tenuem et puram

lum in ipsam felleum excrementum derivantem, effunditur; cum
vero id a vesicula susceptum in ejus propriam substantiam con-
versum est, supervacuum per educentem fistulam in jejunum
intestinum evomitur; terrea autem crassaque pars, et veluti foex
4 sanguinis, in fundum sua gravitate decumbit. Ea ex jecinore
tanquam abundans excluditur, sed a liene ceu familiaris, per mea-
5 tum in illam pertinentem, attrahitur. Hujusmodi excrementum
a liene alteratur, et secundum ejus propriam substantiam in
melancholicum succum et specie et viribus permutatur: niger
enim lien est, raraque et inani substantia, et multis arteriis per-
vius, raroque integumento velatus; nam ut crassum terrestrem-
que succum in aliam formam alterando traducat, talis et est, et
6 factus fuit. Igitur confectum succum vis in liene sequestratoria

1. αὐτὴν] Sic A.D.E., αὐτὸν vul.
2. ἀπολαῦσαι] Sic E., ἀπολαβεῖν vul.
3. ὡς πρὸς] Sic E., πρὸς vul.
ib. ἐκπέμπει] ἐκπέμπεται E.
5. αὐτῆς] Sic E., αὐτὸ vul.
6. βρίθει] βρίθη E.
11. δυνάμει] δύναμιν E.
13. [παμπόλλας] παμπόλλους vul. Vide sup. ad p. 60. l. 1.

De Abdomine.

lienem retinere, inutilem autem ad ventriculum expellere.

τὸ μὲν λεπτὸν καὶ καθαρὸν, ὡς πρὸς σύγκρισιν μελαγχολικοῦ χυμοῦ, κατέχει πρὸς τροφὴν καὶ αὔξησιν αὐτοῦ· [τὸ] δ᾽ ἄχρηστον αὐτῷ ἐκπέμπει εἰς γαστέρα· ἐκπεμφθεὶς δὲ εἰς γαστέρα χρήσιμος γίνεται τῷ ζώῳ, στύφει γὰρ τὰ κατ᾽ αὐτὴν, καὶ διεγείρει τὸ ζῶον πρὸς
7 ὄρεξιν. Καταλείπεται ἄρα ἐν τοῖς σιμοῖς τοῦ ἥπατος κατὰ τὴν στελεχιαίαν φλέβα τὸ καθαρώτατον αἷμα σὺν τῷ ὑδατώδει περιττώματι· καὶ τοῦτο προνοίας μείζονος· παχὺ γὰρ ὂν τὸ αἷμα καὶ καθαρὸν καὶ δεόμενον μεταληφθῆναι ἐν τῇ κοίλῃ φλεβὶ, στενοτάτων 829
τῶν συμβολῶν οὐσῶν τῆς κοίλης φλεβὸς πρὸς τὴν στελεχιαίαν, δεῖται τοῦ ὑδατώδους περιττώματος ὡς ὀχήματός τε καὶ ὁδηγοῦ, ὅπως τῇ εἰσδύσει τοῦ λεπτοῦ
13 σώματος συνεισέλθῃ καὶ τὸ παχύ. Ἔστιν οὖν τὸ ἧπαρ σῶμα σύνθετον, ἐκ φλεβῶν διαφόρων συγκείμενον, ἔχον ἐν ἑαυτῷ καὶ ἀρτηρίας παρακειμένας ταῖς φλεψὶ διὰ τὸ ῥιπίζεσθαι· μετέχει δὲ καὶ νεύρου, ἵνα p. 33

Jecur ex venis et arteriis constare,

nervo etiam participare.

partitur; ejusque tenue et purum, ut in melancholico succo fieri potest, ad sui escam incrementumque retinet; reliquum autem sibi inutile ad ventriculum expellit; quod in commodum animalis vertitur, roborat enim quas contingit ventriculi partes, anima-
7 lisque appetentiam excitat. Itaque in simis jecoris intra venam illam truncalem sanguis purissimus cum aqueo excremento relinquitur; idque altioris providentiae opus fuit; siquidem cum sanguis purior crassus sit, et eum in cavam venam permeare oporteat, angustissimique meatus sint quibus ea cum caudicaria committitur, aqueo excremento, veluti ventriculo ac duce indiguit, ut
13 cum tenui corpore simul etiam crassum pervaderet. Quamobrem jecur corpus est compositum, ex venis differentibus constans, arterias praeterea venis appositas refrigerandi causa continens; nervo etiam participat, ut sensu invadentium malorum afficiatur.

3. [τὸ] δ᾽] Sic C., τὸν δ᾽ vul.
7. στελεχιαίαν] στελεχαίαν A.B. ib. τοῦ λεπτοῦ] Sic A.B.D.M., om. τοῦ F. et fort. E.
13. ὀχήματός τε] Sic E., om. τε vul.

Fabr. p. 828, 29.

De Abdomine.

2 ᾖ αἰσθητικὸν τῶν προσγινομένων κακῶν. Ἡ δὲ οὐσία
τοῦ ἥπατος σὰρξ ἁπαλή ἐστι καὶ ἐρυθρὰ, οἷον αἷμα
3 νεοπαγές· τοῦτο καλεῖται παρέγχυμα. Ἐνδέδυται δὲ
τὸ ἧπαρ τὰς μὲν φλέβας καὶ τὰς ἀρτηρίας ἄνωθέν τε
καὶ κάτωθεν, ἔξωθεν δὲ τὸ περιτόναιον, σχιζόμενον
4 εἰς λοβοὺς τέσσαρας. Καί τις ἀνὴρ τῶν μαθηματικῶν
ἰατρῶν τοῖς λοβοῖς ὀνόματα προσηγόρευσε ταῦτα,
5 τράπεζα, ἑστία, μάχαιρα, καὶ ἡνίοχος. Πρεπόντως
οὖν ἡ ἄφατος τοῦ Θεοῦ σοφία κατέσχισεν αὐτὸ εἰς
λοβοὺς, παρέθηκε γὰρ [αὐτὸ] τῇ γαστρὶ οἷόν τι θερ-
μαντικὸν σκέπασμα συνεργοῦν τῇ πέψει· τοῖς λοβοῖς
οὖν αὐτοῦ, ὥσπερ τισὶ δακτύλοις, μείζονα τῆς γαστρὸς

Jecoris substantia,

fibrae (vulgo *lobi*) quatuor, et earum nomina, et usus.

2 At jecoris ipsius substantia caro quaedam est mollis et rubra, ve-
luti recens concretus sanguis; ea [παρέγχυμα] *parenchyma* a Grae-
3 cis appellatur. [Jecur autem*] undique supraque et infra venis
atque arteriis perforatur, exterius peritonaeo membrana involvitur,
4 et in quatuor fibras scinditur. Quidam autem ex mathematicis
medicis fibris haec nomina imposuit: prima *focus* dicta est,
(*maxime namque ad succi coctionem facit, quemadmodum focus ad
coquenda cibaria;*) secunda *mensae* nomen sortita est, (*quoniam
mensae vicem gerit, siquidem membrorum alimenta in ipsa appo-
nuntur;*) tertia *culter* nominatur, (*dividit enim segregatque inter
se humores, aut si quid crassius distribuendum sit, id secat atque
commutat;*) quarta vero *aurigae* nomine praedita est, (*nam hu-
mores excoctos naturales vires bene regunt, atque in melius recta
5 ducunt*). Igitur rite inexplicabilis Dei sapientia jecur in fibras
quatuor, sive *lobos*, separavit, ipsas namque ventriculo veluti
excalfactorium tegumentum ad juvandam coctionem superimpo-
suit; fibris enim, tanquam digitis, majorem ventriculi partem

* *Quae undique, &c.* Crass.

1. Ἡ δὲ οὐσία κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 298, 9.
3. Ἐνδέδυται δὲ] Sic E., om. δὲ vul.
5. τὸ περιτόναιον] τῷ περιτονέῳ E.
8. τράπεζα, ἑστία] ἑστία, τράπεζα B.C.
10. λοβούς] τέσσαρας add. C.
ib. [αὐτὸ] αὐτὰ vul.
11. συνεργοῦν] συνεργῶν E.
ib. τοῖς λοβοῖς κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 284.
11—p. 82. 1. τοῖς—περιλαμβάνει] δι' αὐτὸ γὰρ τοῦτο καὶ ἀκριβῶς αὐτὴν περιλαμβάνει, καθάπερ δακτύλοις τισὶ, τοῖς λοβοῖς G.
12. δακτύλοις] ἐφαπλῶσαν add. E.

De Abdomine.

Jecur non semper quatuor lobos habere.

Jecoris forma.

Venae portae et venae cavae positus.

6 τόπον περιλαμβάνει. Οὐκ ἐπὶ πᾶσι δὲ ἀνθρώποις
τέσσαρας λοβοὺς ἔχει τὸ ἧπαρ, ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῖς μακρο-
7 τάτοις. Ἔστι δὲ τὸ ἧπαρ ἄνωθεν μὲν, καθ᾽ ὃ προσ-
ψαύεται χειρὶ, κυρτόν· κάτωθεν δὲ, καθ᾽ ὃ ἐπίκειται
8 τῇ γαστρὶ, σιμόν. Κατέσπαρται δὲ ἡ μὲν ἐργαζο-
μένη τὸ αἷμα φλὲψ, ἥτις καὶ στελεχιαία καλεῖται, ἐν
τοῖς σιμοῖς τοῦ ἥπατος, ἐν δὲ τοῖς κυρτοῖς ἡ ὀνομα-
ζομένη κοίλη· καὶ συμβάλλουσιν ἀλλήλαις ἥ τε στε-
λεχιαία φλὲψ καὶ ἡ κοίλη κατὰ τὰς περατώσεις

Venam cavam e vena portae sanguinem concoctum haurire.

Venae cavae origo, et bipartita divisio.

9 αὐτῶν στενοτάτας οὔσας. Διὰ οὖν τῶν περατώσεων
τούτων μεταλαμβάνει ἡ κοίλη φλὲψ τὸ αἷμα ἀπὸ τῆς
στελεχιαίας καθαρὸν καὶ πεπεμμένον σὺν τῷ ὑδα-
10 τώδει περιττώματι. Ἀποβλαστάνει οὖν ἡ κοίλη
φλὲψ ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῶν κυρτῶν τοῦ ἥπατος, ἔνθα
προσήρτηται ταῖς φρεσὶν, οἷόν περ πρέμνον ἐκ ῥίζης
μέγιστον, ἄνω τε καὶ κάτω φερόμενον, ἐπικείμενον τῇ

Venae cavae ascendentis cursus,

11 ῥάχει. Καὶ τὸ μὲν ἄνω φέρεται διὰ τῆς ὀπῆς τοῦ
διαφράγματος ἕως τῶν κλειδῶν, ἐπικείμενον τῇ ῥάχει·

6 complectitur. Verum non in omnibus hominibus quatuor fibras
7 jecur habet, sed in iis qui proceritate excellunt. Superius autem
[jecur], qua manu tangitur, gibbum est: intrinsecus, qua ventri-
8 culo inhaerescit, cavum. At vena sanguinem coquens, quae et
caudicaria dici potest, in cavo jecoris in plures finditur, in gibbo
vero quae cava vocatur; atque inter sese caudicaria vena et
9 concava osculis venularum arctissimis committuntur. Per haec
sane oscula cava vena ex caudicaria mundum concoctumque
10 sanguinem cum diluto illo excremento exhaurit. Itaque ex
summo jecinoris gibbo cava vena exoritur, quae transverso septo
suspenditur, ac, veluti ab radice truncus maximus, sursum deor-
11 sumque, spinae adhaerescens, porrigitur. Quae ascendit, sursum
per discriminis foramen usque ad jugula, spinae incumbens, fer-

1. Οὐκ ἐπὶ πᾶσι κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 284.

2. ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῖς μακροτάτοις] ἀλλὰ τῶν μακροτάτων E.

6. στελεχιαία] τελεχιαία A.

13. ἡ κοίλη] οἱ κοίλη A.

16. καὶ κάτω] καὶ om. B.

Fabr. p. 829—31.

ἐκ περιπάτου δὲ ἀπόφυσίν τινα ἁδρὰν πέμπει εἰς τὴν
δεξιὰν κοιλίαν, χορηγεῖν αὐτῇ αἷμα πρὸς τροφὴν αὐ-
12 τῆς. Τὸ δὲ ἀνελθὸν πρὸς τὰς κλεῖδας σχίζεται
διχῆ, καὶ πάλιν αὐτὰ τὰ σχισθέντα σχίζονται διχῆ·
καὶ τὸ μὲν ἓν τῶν σχισθέντων διέρχεται διὰ τοῦ
ὤμου πρὸς τὴν χεῖρα, [κατασχιζόμενον] εἰς βλαστή- p. 34
ματα πολλὰ μείζονά τε καὶ ἐλάττονα, τὸ δὲ ἄλλο
σχίσμα διὰ τοῦ τραχήλου ἀνέρχεται πρὸς τὴν κεφα-
λήν. τοῦτο δὲ γίνεται εἰς τὰ δεξιὰ καὶ εἰς τὰ ἀρι-
13 στερά. Ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν μεγάλων σχισμάτων εἰσὶν
αἱ σφαγίτιδες φλέβες· λέξομεν δὲ περὶ αὐτῶν ὅτε 831
14 περὶ ἐγκεφάλου μέλλομεν εἰπεῖν. Τὸ δὲ κατερχό-
μενον τοῦ πρέμνου καὶ αὐτὸ φέρεται διὰ τῆς ῥάχεως,
ὥσπερ τις ἀγωγὸς μέγας, σχιζόμενος εἰς πολλὰς
φλέβας μικράς τε καὶ μεγάλας, κατασπειρόμενος εἰς
τὸ πᾶν σῶμα, καὶ ἀρδεύων ἅπαντα αὐτοῦ τὰ μόρια.
14 Ἐκ δὲ τοῦ μεγάλου ἀγωγοῦ τοῦ κατερχομένου διὰ

DE ABDOMINE.

et ejus divisiones.

Venae cavae descendentis cursus,

tur; sed ab ipsa ramus magnus in dexterum cordis sinum pro-
12 greditur, ut ei sanguinem pro alimento subvehat. Quod autem
ex ea ad jugula conscendit in duas partes dividitur, rursumque
ipsae divisae partes in binas finduntur; unaque ex his per hu-
merum ad manum descendit, in plura germina majora minoraque
discerpta, altera per cervicem in caput evadit: id autem utrinque
13 tam a dextra quam a sinistra efficitur. Item ex magnis sectis jugu-
lares venae exeunt; verum de ipsis nostra erit oratio cum cerebri
14 naturam explicabimus [Lib. IV. c. 7.]. At truncus venae cavae de-
scendens et ipse per spinam incedit, ceu magnus aquae ductus,
in venas multas exiguas et ampliores, per universum corpus dis-
14 sipatus, omnesque ejus particulas irrigans. Ex hoc magno rivo

1. ἐκ περιπάτου δὲ ἀπόφυσιν] Sic E., ἀπόφυσιν δὲ vul.
ib. ἁδρὰν πέμπει] Sic E., πέμπει ἁδρὰν vul.
2. χορηγεῖν] Sic E., εἰς τὸ χορηγεῖν vul.
ib. αὐτῆς] Sic E., om. vul.
3. ἀνελθὸν] ἀνελθὼν E.
ib. πρὸς] Sic E., εἰς vul.
6. [κατασχιζόμενον] Sic C., κατασχιζομένην vul., κατασχιζομένη A.
9. εἰς τὰ ἀριστερά] Sic E., om. εἰς vul.

DE ABDOMINE.

et ejus divisiones.

τῆς ῥάχεως ἀποφύονται δύο ἀγγεῖα, ἓν μὲν εἰς τὰ
δεξιὰ, ἓν δὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ, πρὸς ἕνα ἕκαστον
2 νεφρόν. Ἕλκεται οὖν ὑπὸ τῶν νεφρῶν δι' αὐτῶν τῶν

Renem dextrum sinistro esse superiorem,

ἀγγείων τὸ ὑδατῶδες περίττωμα τοῦ αἵματος· οὐχ
ὁμόχρονος δὲ ἡ ὁλκὴ γίνεται, διὰ τὴν θέσιν αὐτῶν· ὁ
γὰρ δεξιὸς νεφρὸς ἀνώτερος κεῖται τοῦ ἀριστεροῦ,
ὡς ἐπί τινων προσψαύειν τῷ μεγάλῳ λοβῷ τοῦ

et quare.

3 ἥπατος. Ἕλκουσιν οὖν οἱ νεφροὶ πρωτοδεύτερον· εἰ
γὰρ ὁμοῦ εἷλκον καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἰσοσ-
θενῶς, ἕλκοντες ἐκώλυον ἂν ἀλλήλων τὴν ἐνέργειαν,
τῇ ἀντισπάσει ἀνθέλκοντες ἑαυτούς. τοῦτο ἡ τοῦ
ἀγαθοῦ Θεοῦ πρόνοια προειδυῖα, κατέθετο τὸν δεξιὸν
νεφρὸν ὑψηλότερόν τε καὶ πλησίον τῆς κοίλης φλε-
βὸς, ὅπως τῇ ἐγγύτητι ἕλκῃ χωρὶς ἀντισπάσεως. 832

Urinae formatio,

4 Τὸ ἑλχθὲν οὖν λαμβάνοντες οἱ νεφροὶ μετασκευά-
ζουσι πρὸς τὴν ἑαυτῶν οὐσίαν, ἀποτελοῦντες αὐτὸ

per spinam descendente duo vasa egrediuntur, in dextram unum,
2 alterum in sinistram, singulumque in rene inspergitur. Igitur a
renibus per hujusmodi fistulas aqueum sanguinis recrementum
attrahitur; non eodem autem tempore uterque, ob situm differen-
tem, attrahit; siquidem ren dexter superior sinistro est, adeo ut
3 in quibusdam ipsam magnam jecoris fibram contingat. Trahunt
itaque renes unus post alterum; quoniam si eodem simul tempore
aeque valenter traherent, alter alterius functionem retrahens im-
pediret: id boni Dei providentia praesentiens, dextrum renem
superiorem et venae cavae proximum collocavit, ut vicinitate
4 citra revulsionem attraheret. Quamobrem renes quod attraxe-
runt capientes in suam ipsorum substantiam convertunt, et in

5. ὁ γαρ δεξιὸς κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 363.

5–8. ὁ γὰρ—ἥπατος] ὁ μὲν δεξιὸς ἀνωτέρω τε καὶ πολλάκις ἁπτόμενος αὐτοῦ τοῦ ἥπατος, ὁ δὲ ἀριστερὸς ἐφεξῆς τούτῳ G.

6. κεῖται] Sic E., φαίνεται κείμενος vul.

7. τῷ μεγάλῳ λοβῷ] τὸν μέγαν λωβὸν E. Legitur προσψαύων τῷ στομάχῳ inf. c. 15. §. 2.

8. πρωτοδεύτερον] Sic E., πρωτοδεύτερα vul.

10. ἕλκοντες] Sic E., vul. om.

13. τε καὶ] Sic E., om. τε vul.

14. ἕλκῃ] ἕλκει A., ἕλκει B.

Fabr. p. 831, 32.

εἰς ἰδέαν οὔρου· τοῦτο διακρίνουσιν οἱ αὐτοὶ νεφροὶ,
ἐκπέμποντες διὰ τῶν οὐρητήρων εἰς τὴν οὐρηδόχον
5 κύστιν. Εἰσὶ δὲ οἱ οὐρητῆρες ἀγγεῖα στενὰ, προμήκη,
ἐκφυόμενα μὲν ἀπὸ τῶν νεφρῶν, καταφυόμενα δὲ εἰς
τὴν κύστιν, ἓν ἐκ δεξιῶν, καὶ ἓν ἐξ εὐωνύμων· βάλ-
6 λουσι δὲ πλησίον τοῦ τραχήλου τῆς κύστεως. Ὁ δὲ
πόρος τῆς κύστεως, εἰς ὃν βάλλουσιν οἱ οὐρητῆρες,
λοξὸς, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐᾷ τὸ οὖρον παλινδρομεῖν
7 εἰς τὰ ὀπίσω. Ἐκ δύο δὲ χιτώνων νευρωδῶν σύγ-
κειται ἡ κύστις, πυκνῶν καὶ πεπιλημένων, διὰ τὸ p. 35
εἶναι τὸ περιεχόμενον ἐν αὐτῇ ὑγρὸν, λεπτομερές τε
8 καὶ ὑδατῶδες. Εἰς δὲ τὸν τράχηλον τῆς κύστεως
κεῖται ὁ σφιγκτὴρ μῦς, περιλαμβάνων καὶ σφίγγων
τὸν τράχηλον τῆς κύστεως ἀκριβῶς, μὴ ἐῶν ἀκούσιον
ἐκρεῖν τὸ οὖρον· προαιρετικὸν γὰρ ὄργανον ὁ μῦς.

15 Ὑποστρέψωμεν οὖν λοιπὸν ὅθεν ἀπελείπομεν τὸν
λόγον, καὶ εἴπωμεν περὶ τῆς κοίλης φλεβός· κατέρ-

De Abdomine. et cursus. Ureteres quot et quales, quomodo in vesicam perveniant. Vesicae materia, et musculus sphincter. Venae cavae descendentis cursus,

urinae formam permutant; hanc ipsi renes sejungunt, per urina-
5 rios meatus in vesicam urinae receptaculum emittentes. Sunt
autem urinarii meatus (quos Graeci *ureteres* [οὐρητῆρες] vocant,)
vascula angusta, oblonga, a renibus orientia, vesicaeque inserta,
unum a dextra, alterum a laeva; desinunt vero juxta vesicae
6 cervicem. Sed vesicae foramen, in quod urinaria vascula perve-
niunt, tortuosum est, atque ideo urinam relabi non permittit.
7 Ex duabus autem nervosis, densis, compactisque tunicis vesica
componitur, eo quod tenuem humorem aqueumque contineat.
8 Verum in ejus cervice adstrictorius musculus ponitur, eam exacte
complectens atque concludens, neque involuntarie urinam exire
permittens; est enim musculus electionis instrumentum.

15 Caeterum [inde, (c. 14. §. 1.) unde digressi sumus,] revertentes,

3. Εἰσὶ δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 362. ib. ἀγγεῖα στενὰ, προμήκη] πόροι τινὲς ἐπιμήκεις, ἰσχυροὶ G. 5. κύστιν] κύστην E. 6. Ὁ δὲ πόρος κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 390.

7. εἰς] Sic A. M., ὡς F. et fort. B. D. E. 13. σφιγκτὴρ] σφικτὴρ A. B. 16, 17. Ὑποστρέψωμεν—εἴπωμεν] Sic E., ὑποστρέψαντες [—ψαντι A.] οὖν εἴπωμεν vul.

De Abdomine.

χεται γὰρ ὁ μέγας αὐτῆς ἀγωγὸς ἐπικείμενος τῇ ῥάχει ἕως τῆς οὐρᾶς, ἔνθα ἐστὶ τὸ ἱερὸν ὀστοῦν.

et ejus divisiones.

2 Σχίζεται μὲν οὖν κατ' ἐκεῖνον τὸν τόπον διχῇ, εἶτα τὰ τμήματα πάλιν εἰς τέσσαρα, κἀκεῖνα αὖθις εἰς ἄλλα· καὶ ἐκπέμπονται ἀρδεύειν τῇ τοῦ αἵματος ὑγρότητι πάντα τὰ κατώτερα μέρη, ἄλλαι μὲν φλέβες πρὸς τὸ 833 δεξιὸν σκέλος καὶ τὸ ἀριστερὸν ἕως τῶν ἄκρων ποδῶν διὰ βάθους τε καὶ ἐπιπολῆς, ἄλλαι δὲ πρὸς τοὺς ὄρχεις καὶ τὸν καυλόν, ἄλλαι δὲ πρὸς τὰ σπερματικὰ ἀγγεῖα καὶ τοὺς [κιρσοειδεῖς] παραστάτας, ἄλλαι δὲ πρὸς τὴν κύστιν, καί, εἰ θῆλυ τὸ ζῷον, καὶ πρὸς μήτραν.

3 Καὶ περὶ μὲν τῶν θρεπτικῶν μορίων αὐτάρκης ὁ λόγος· λοιπὸν δέον εἰπεῖν ὁπόσα ἀκολουθεῖ κατὰ

Quae ad nutricationem requirantur.

16 τάξιν ἵνα γένηται θρέψις. Ἔστι μὲν οὖν πρώτη, [ἡ εἰς τὸ στόμα εἴσοδος]· δευτέρα δέ, ἡ διὰ τῶν ὀδόντων λέανσις· τρίτη, ἡ διὰ τῆς γλώσσης σφαιροποίησις· τετάρτη, ἡ διὰ τοῦ οἰσοφάγου κατάποσις·

de cava vena sermonem absolvamus; magnus ipsius canalis spinam
2 premens ad caudam usque, ubi sacrum os est, delabitur. Eo in loco bipartito scinditur, deinde secta illa rursus in quatuor, iterum ea in alia; emittunturque ut sanguineo humore omnes inferiores partes irrigentur; aliae quidem venae ad dextrum sinistrumque, ad extremos usque pedes profunde atque in superficie incedunt, aliae ad testes et colem, aliae ad seminaria vascula et varicosos assessores, aliae autem ad vesicam, et, si foemina sit, ad uterum.

3 At de alumnis particulis haec puto satis fore; residuum est explicare quaecunque ordinate ut fiat nutricatio sequantur.
16 Igitur primus est in os introitus; secunda, per dentes attritio; tertia, per linguam in globum formatio; quarta, per gulam devo-

10. [κιρσοειδεῖς] Sic inf. p. 4. l. 23., 10. 21., 16. 14. Ed. Must.; κυρσοειδεῖς vul., κυρσοειδῆς D. ib. παραστάτας] περιστάτας B. 11. καὶ πρὸς μήτραν] An πρὸς τὴν μήτραν?

14. δέον εἰπεῖν] Sic B. E., om. vul. 16. [ἡ εἰς τὸ στόμα εἴσοδος] εἴσοδος ἡ εἰς τὸ στόμα E., εἴσοδος εἰς τὸ στόμα vul.

Fabr. p. 832, 33.

DE ABDOMINE.

πέμπτη, ἡ διὰ τῆς γαστρὸς χυλοποίησις· ἕκτη, ἡ διὰ τῶν μεσαραϊκῶν φλεβῶν ἀνάδοσις· ἑβδόμη, ἡ ἐν τοῖς σιμοῖς τοῦ ἥπατος ἐξαιμάτωσις· ὀγδόη, ἡ ἀπὸ τῶν σιμῶν μετάληψις τοῦ αἵματος ἐπὶ τὰ κυρτά· ἐννάτη, ἡ διὰ τῆς κοίλης φλεβὸς ἀνάδοσις τοῦ αἵματος εἰς ὅλον τὸ σῶμα· δεκάτη, ἡ ἐκ τῶν φλεβῶν διαπήδησις τοῦ αἵματος εἰς τοὺς μύας, ἥτις ὀνομάζεται πρόσθεσις· ἑνδεκάτη, ἡ τοῦ αἵματος πρὸς τοὺς μύας ἀναζύμωσις, ἥτις ὀνομάζεται πρόσφυσις· δωδεκάτη δὲ, ἡ μεταβολὴ τοῦ ζυμωθέντος εἰς ὁμοιότητα τῶν σαρκῶν καὶ τοῦ δέρματος, ἥτις ὀνομάζεται ἐξομοίωσις· τρισκαιδεκάτη δὲ, ἡ θρέψις.

De quibus in hoc libro dictum sit.

2 Ἐν τῇ ἀρχῇ οὖν τοῦ λόγου κατὰ ἀνάλυσιν ἀρξά- p. 36 μενοι, ἐν τῷ τέλει κατὰ διαίρεσιν ἐπληρώσαμεν, Θεοῦ ὁδηγήσαντος καὶ ἐνεργήσαντος.

ratio; quinta, in ventriculo in humorem conversio; sexta, per mesaraïcas venas distributio; septima, in cavo jecoris sanguinis generatio; octava, ex cavo in gibbum sanguinis migratio; nona, per cavam venam sanguinis in totum corpus digestio; decima, sanguinis ex venis in musculos profusio, quae *appositio* vocatur; undecima est sanguinis cum musculis fermentatio, quae *adhaesio* dicitur; duodecima est fermentati sanguinis in carnium cutisque similitudinem permutatio, quae *assimilatio* nominatur; decima tertia est ipsa nutritio.

2 Ab initio sermonem per resolutionem orsi, in fine per divisionem absolvimus, Deo duce atque favente.

2. μεσαραϊκῶν] μεσοραϊκῶν E. 14. Θεοῦ] An τοῦ Θεοῦ? legitur Θεὸς ter sup., p. 2. l. 4., 9. 9., 78. 2.; ὁ Θεὸς plus quam quadragies. 15. ἐνεργήσαντος] ἀνεργήσ. A.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ Γ.

Mor. p. 36.

PROOEMIUM. De quibus dictum sit in libro superiore; de quibus in praesenti dicendum.

1 ΠΕΡΙ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐκδιηγούμενοι 834 ἐν τῷ πρὸ τοῦδε βιβλίῳ, τὰ περὶ τῶν θρεπτικῶν αὐτοῦ μορίων καλῶς διήλθομεν, εἰπόντες αὐτῶν τήν τε θέσιν, καὶ τὸ μέγεθος, ἔτι δὲ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν καὶ τὰς χρείας. ἐν δὲ τῷ παρόντι λόγῳ τὰ περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν ἀναπνευστικῶν μορίων ἥκομεν διηγή-

---

THEOPHILI

DE CORPORIS HUMANI FABRICA

LIBER III.

1 DE hominis fabrica in libro hunc praecedente locuti, de ejus nutritivis particulis curiose disputavimus, earum positum, et magnitudinem, functiones praeterea atque usus recensentes: in praesenti autem hujus voluminis parte spirabilium viscerum

Fabr. p. 834.

σασθαι, Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν ἐπικαλούμενοι, ὅπως ὁδηγήσῃ ἡμῖν ἐκφράσαι τὴν κατασκευὴν αὐτῶν καθὼς καὶ νῦν ἐστιν· ἐπειδὴ " πάντα " δι' Αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς Αὐτοῦ ἐγένετο οὐδέν."

PROOEMIUM.

DE THORACE.

Caloris fontem cor esse, qui, per arterias diffusus, totum corpus vivificat.

2 ἌΡΞΟΜΑΙ οὖν ἀπὸ τῆς καρδίας, ἐπειδὴ ῥίζα καὶ πηγὴ τῆς ἐμφύτου θερμασίας αὕτη καθέστηκε, διὰ τῶν ἀρτηριῶν τε ταύτην τὴν θερμασίαν καθ' ὅλον τὸ σῶμα ἐκπέμπουσα, ζωογονεῖ πάντα αὐτοῦ τὰ μόρια. διὰ τὴν καρδίαν γὰρ καὶ τὰ λοιπὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα γέγονεν, ὅπως τὸ ἐν αὐτῇ ἔμφυτον θερμὸν
2 καταψύχηται, καὶ αὔξῃ, καὶ τρέφηται. Διὰ τοῦτο οὖν ἡ τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ ἡμῶν πρόνοια πνεύμονα κατεσκεύασεν, ἵνα δι' αὐτοῦ ἑλκόμενος ὁ ἔξωθεν ἀὴρ πέμπηται πρὸς τὴν καρδίαν, ψύχων τὸ ἐν αὐτῇ θερ-
3 μὸν, καὶ τρέφων, καὶ αὔξων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ πνεύμων οὐ καθ' αὑτὸν κινεῖται, ἀλλὰ τῇ κινήσει τοῦ θώρακος

Pulmonem cordis refrigerandi, nutriendi, augendique causa creatum esse.

Non per se pulmonem, sed per motum thoracis cieri.

structuram explicare accingimur, Christo prius vero Deo nostro invocato, [ut, Eo duce, eorum fabrica quomodo se habeat patefaciamus]; quoniam " omnia per Ipsum facta sunt, et sine Ipso " nihil factum est." (*Joh.* I. 3.)

2 IGITUR a corde initium capiam, quippe quod ingeniti caloris radix et fons est, ipsumque per arterias in universum corpus diffundens, omnibus ejus partibus vitam elargitur: nam cordis causa reliqua spirabilia organa creata sunt, ut ejus insitus calor refri-
2 geretur, augescat, et nutriatur. Idcirco boni Dei nostri providentia pulmonem spirandi officinam procreavit, ut attractus per ipsum externus aër in cor transmittatur, ejus calorem refrigerans,
3 nutriens, augensque. Verum quia non per se pulmo, sed ad

2, 3. ὅπως—ἐστίν] Sic E., om. vul.
4. οὐδέν] οὐδὲ ἕν Joh.
5. ἐπειδὴ] Sic E., καθ' ὃ καὶ vul.
7. ταύτην τὴν] Sic A.D.M., om. τὴν B.E.F.
12. τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ] τοῦ Θεοῦ ἀγαθοῦ D.
14. ψύχων] ψύχον A.B.D.
15. Ἐπειδὴ δὲ] δὲ om. A.

Mor. p. 36, 37.

DE THORACE.

συγκινεῖται, κατὰ τὴν τοῦ κενοῦ ὑποχώρησιν, τὴν 835
ἀρχὴν τῆς ἐξηγήσεως τῶν ἀναπνευστικῶν μορίων
ἀπὸ τοῦ θώρακος ποιήσομαι.

Thoracis limites a latere,

3 Ἔστι μὲν οὖν ὁ θώραξ σῶμα σύνθετον, ἐκ δεξιῶν
μὲν καὶ ἀριστερῶν τῶν πλευρῶν συγκείμενον, ἔμ- p. 37
προσθεν δὲ ὑπὸ τοῦ στέρνου καὶ τοῦ στήθους,
ὄπισθεν δὲ ὑπὸ τῶν δώδεκα σπονδύλων τῆς ῥά-
χεως τῶν ἀφωρισμένων τῷ θώρακι, εἰς οὓς συν-
αρθροῦνται οἱ αὐτοὶ σπόνδυλοι ταῖς ἑκατέρωθεν πα-
2 γίσι τῶν πλευρῶν. (Στέρνον μὲν οὖν τὸ ὑπὲρ τὸν
3 μαζόν ἐστι· τὸ δὲ μεταμάζιον, στῆθος.) Ἄνωθεν μὲν
ἀφορίζεται ὑπὸ τῶν κλειδῶν καὶ τοῦ τραχήλου, κά-
τωθεν δὲ ὑπὸ τοῦ διαφράγματος, ὡς εἶναι τὴν θέσιν
4 τοῦ θώρακος ὑπὲρ τῶν φρενῶν. Ὄργανον οὖν ἐστιν
ὁ θώραξ πνευματικὸν, ἀναπνευστικὸν, κινούμενον
κατὰ προαίρεσιν· ὑπὸ μυῶν γὰρ καὶ νεύρων αὐτῷ ἡ
5 κίνησις. Κοῖλος δέ ἐστιν ἔσωθεν, ὡς μαρτυρεῖ τὸ

a fronte, a tergo, a superiore, et ab inferiore.

Thoracem spiritus esse instrumentum quia sponte movetur.

motum pectoris cietur, ne vacuum in rerum natura sit, initium exponendorum spirantium membrorum a pectore faciam.

3 Itaque pectus est corpus compositum ex dextris laevisque
costis: in priore autem duobus ex ossibus constans, quorum
unum *στῆθος*, alterum *στέρνον* Graeci vocant: a tergo duodecim
spinae vertebris, quae una cum pectore desinunt: inter sese autem
2 vertebrae utrinque costarum compagibus deligantur. (*Sternon*
quidem os supra mammas vocant; quod infra est, *stethos*.)
3 Superius quidem jugulis et collo terminatur, ab inferioribus
4 transverso septo, supra enim pectus est. Igitur pectus spiritus
instrumentum est, ipsum trahens reddensque, voluntatis motu
5 agitatum; nam per musculos et nervos ipsi motus inest. Inte-

4. *Ἔστι μὲν οὖν κ. τ. λ.*] Cf. Gal. p. 410.

4—8. *ἐκ δεξιῶν—τῷ θώρακι*] Loc. fort. corrupt.; *τὸ τοίνυν ὑπὸ τῶν πλευρῶν ἀφοριζόμενον ἐφ' ἑκάτερον, πρόσω μὲν ἐπὶ τὰ στέρνα τε καὶ τὰς φρένας ἐξικνούμενον, ὀπίσω δ' ἐπὶ τὴν ῥάχιν κατακαμπτόμενον* G.

7. *δώδεκα*] *ιβ´* vul.

10, 11. *Στέρνον—στῆθος*] Haec potius post *στήθους*, l. 6., ponenda videntur, aut e margine irrepsisse.

11. *μὲν*] Sic E., *μὲν οὖν* vul.

15. *ἀναπνευστικὸν*] om. E.

Fabr. p. 835, 36.

φαινόμενον· ἀναπληροῖ δὲ πᾶσαν τὴν εὐρύτητα αὐτοῦ
ὁ πνεύμων, φωνητικὸν ἅμα καὶ ἀναπνευστικὸν ὄργα-
6 νον γενόμενος. Εἴπωμεν τοίνυν περὶ τῆς χρείας αὐ-
τῶν, ἐντεῦθεν ἀρξάμενοι.

4 Ἡ χρεία τῆς ἀναπνοῆς τοῖς ζώοις ἐδείχθη διὰ τὴν
καρδίαν, δεομένης αὐτῆς τοῦ ἔξωθεν ἀέρος τῆς οὐσίας·
ἀναψύχει γὰρ αὐτὴν ὁ ἔξωθεν ἀὴρ εἰσπνεόμενος ὑπὸ
2 θερμότητος ζέουσαν. Διπλῆς δὲ τῆς κινήσεως τῆς ἐν
τῇ καρδίᾳ οὔσης, κατὰ διαστολὴν καὶ συστολήν, ἐν
μὲν τῷ διαστέλλεσθαι, καταψύχεται· ἐν δὲ τῷ συ-
στέλλεσθαι, τὰ λιγνυώδη περιττώματα ἀπωθεῖται. 836
3 Οὐκ εὐθὺς δὲ ἀπὸ τοῦ φάρυγγος ἕλκειν τὴν καρ-
δίαν, (μέσος γὰρ ὁ πνεύμων κεῖται τοῦ τε φάρυγγος
καὶ τῆς καρδίας,) καὶ τοῦτο τῆς ἀγαθῆς προνοίας τοῦ

De Thorace.
Thoracis cavum pulmonem implere.

Aërem cor refrigerare.

Cor, dum distenditur, refrigescere; dum contrahitur, fuliginosa recrementa propellere.

Non statim a faucibus corspiritum adducere,

rius concavum, ut sensus declarat; totum vero internum spatium
6 pulmo occupat, vocale simul spirabileque instrumentum. Verum
hinc exorsi, eorum commoda exponamus.

4 Spirationis usum in animalibus propter cor fuisse a natura
inventum demonstravimus [c. 2. §. 1.], quod sane externi aëris
[substantiae] indiget; siquidem externus aër attractus ipsum
2 calore * praefervidum refrigerat. Duplex vero cum sit in corde
motus, per distensionem videlicet et contractionem, dum disten-
ditur, refrigescit; dum contrahitur, fuliginosa recrementa pro-
3 pellit. Neque statim a faucibus cor spiritum adducit, (medius
enim pulmo inter fauces corque intercedit,) idque Divinae est

* *calorem* Crass., errore fort. typogr.

3. Εἴπωμεν] ἐσίπομεν A., εἴπομεν B.
5. Ἡ χρεία κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 412.
6. καρδίαν] γίγνεσθαι add. G.
ib. δεομένης αὐτῆς] δεομένοις αὐτῆς A.B., τὸ μέν πού τι δεομένην καὶ αὐτὴν G.
ib. ἔξωθεν] om. G.
ib. τῆς οὐσίας] Sic E.G., om. vul.
7, 8. ἀναψύχει—ζέουσαν] τὸ δέ τι πλεῖστον ὑπὸ θερμότητος ζεούσης ἀναψύχεσθαι ποθοῦσαν G.
8. Διπλῆς κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 412.
12. Οὐκ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 413.
ib. Οὐκ—καρδίαν] ὅτι τὴν καρδίαν οὐ διὰ τῆς φάρυγγος εὐθὺς ἔξωθεν ἕλκειν ἐποίησε τὸν ἀέρα G. constructione mutata.
ib. τοῦ φάρυγγος] τῆς φάρ. G. Legitur vul. ὁ φάρυγξ duodecies, ἡ φάρ. bis, sc. inf. p. 108. l. 5., et 128. 5.; E autem habet ἡ φάρ. quater, sc. inf. l. 13. p. 102. l. 2.; 119. 11., et 879. 31. Ed. Fabr. Vide Lobeck. ad Phryn. p. 65.
ib. ἕλκειν τὴν καρδίαν] Sic E.G., ἕλκει ἡ καρδία vul.
13, 14. μέσος—καρδίας] μέσον δ' ἀμφοῖν ἔθηκε τὸν πνεύμονα G.
13. τοῦ] τῆς E.; vide sup. ad l. 12.

Mor. p. 37, 38.

DE THORACE.
et quare.

Θεοῦ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἀμέσως ἐκ τοῦ φάρυγγος εἷλ-
κεν ἡ καρδία, καὶ αὖθις τὸ ἐκτὸς ἀπεδίωκε τὸ πνεῦμα,
δυοῖν θάτερον ἡμῖν ἀναγκαῖον κακὸν ἐγίνετο, ἢ ἀκαί-
ρως εἰσπνεῖν ἀέρα μοχθηρὸν, ἢ μηδ' ὅλως εἰσπνέουσιν
4 πνίγεσθαι παραχρῆμα. Διὰ ταῦτα μὲν οὖν ἡ δημι-
ουργικὴ τοῦ Θεοῦ σοφία οὐ τὴν καρδίαν μόνην ἀνα-
πνευστικὸν ἐποίησεν ὄργανον, ἀλλ' ἔξωθεν αὐτῇ πε-
ριέθηκε πνεύμονα καὶ θώρακα, [παρασκευάσοντας]
ἐκείνῃ καθαρὸν τὸν ἀέρα, ἅμα δὲ καὶ φωνεῖν τὸ ζῶον
διὰ τῆς συστολῆς αὐτῶν ἀποτελέσοντας.

Cor quare a pulmone et thorace includatur;

5 Μέσην δὲ [ἐν ἅπαντι] τῷ κύτει τοῦ θώρακος αὐ-
τὴν κατέθετο, ὅπως ἰσορρόπως ἕλκῃ ἅπασαν τὴν ἐκ p. 38

quare in medio thorace positus sit.

Providentiae testimonium; nam si protinus a faucibus cor animam acciperet, rursumque expelleret, duorum incommodorum alterum evenire necesse foret, aut importune aërem laedentem
4 immitti, aut dum nihil attrahitur confestim suffocari. Propterea igitur Dei conditrix sapientia non cor solum spirabile viscus machinata est, sed extra pulmonem pectusque ipsi, aërem purgantes temperantesque, circumdedit, simulque per ipsorum compressionem vocem animali fabrefecit.

5 Atqui intra pectoris inane exquisite medium cor est positum, ut aeque totum ex pulmone refrigerium abducat, itemque ut lon-

1. εἰ γὰρ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 414.
ib. ἀμέσως ἐκ τοῦ φάρυγγος] διὰ τῆς φάρυγγος εὐθὺς ἔξωθεν G.
ib. τοῦ φάρυγγος] τῆς φάρυγγος G.; vide sup. ad p. 91. l. 12.
2. ἡ καρδία] αὐτὴ G.
ib. τὸ ἐκτὸς] εἰς τοὐκτὸς G. quod mallem.
ib. ἀπεδίωκε] ἀπέχει G.
3. ἡμῖν—ἐγίνετο] ἀναγκαῖον ἂν ἡμῖν ἐγίγνετο πάσχειν G.
4. μηδ' ὅλως] μηδὲν ὅλως G., μηδόλως vul., ut οὐδόλως sup. p. 11. l. 12.
5. Διὰ ταῦτα κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 414, 15.
6. οὐ τὴν καρδίαν μόνην] οὐκ αὐτὴν μόνην τὴν καρδίαν G.
8. [παρασκευάσοντας] Sic G., παρασκευάζοντας A. D. M., περισκευάζοντας B., διασκευάζοντας F.
8, 9. [παρασκευάσοντας]—ἀέρα] πνεῦμά τε ἅμα παρασκ. ἐκείνῃ G.
9. ἅμα δὲ καὶ φωνεῖν τὸ ζῶον] καὶ φωνὴν τῷ ζώῳ G.
10. διὰ τῆς συστ. αὐτῶν] om. G.
ib. ἀποτελέσοντας] Sic E., ποιοῦντας vul., δημιουργήσοντας G.
11. Μέσην κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 415.
ib. [ἐν ἅπαντι] Sic G., ἀναπάντη E., ἄρα παντὶ vul.
ib. αὐτὴν] αὐτὸν B.D.F.
12. κατέθετο] Sic E.G., ἐγκατ. vul.
ib. ἰσορρόπως—ἅπασαν τὴν ἐκ τοῦ πνεύμονος κατάψυξιν] τὴν ἐκ παντὸς τοῦ πνεύμονος ἰσορρόπου ἀνάψυξιν G.
ib. ἰσορρόπως ἕλκῃ] ἰσορώπως ἕλκει E.

Fabr. p. 836, 37.

τοῦ πνεύμονος κατάψυξιν, ἅμα δὲ καὶ τῶν τῷ θώρακι
2 προσπιπτόντων βλαβερῶν ἀπαχθῇ πορρωτάτω. Κατὰ
τὸ μέσον δὲ ὁ θώραξ ὅλος ὑμέσιν εὐρώστοις διαφράττεται, ἄνωθεν τῶν κλειδῶν ἕως κάτωθεν τοῦ ξιφοειδοῦς χόνδρου, καὶ μέχρι βάθους τῆς ῥάχεως, χωρίζουσι τὴν δεξιὰν κοιλίαν τοῦ θώρακος καὶ τὴν ἀριστερὰν, καὶ ἄλλως δὲ ἀναγκαίαν χρείαν τῷ ζώῳ παρέχουσι· πολλάκις γὰρ τὰ δεξιὰ βλαβέντα ἰσχυρῶς ἡμίπνουν καὶ ἡμίφωνον τὸ ζῶον τηρεῖ, ἀβλαβῶν τῶν ἀριστερῶν διαφυλαττομένων, ὡς, εἰ καὶ 837
ταῦτα πάθῃ, ἄφωνον καὶ ἄπνουν γίνεται τὸ ζῶον
3 παραχρῆμα. Περιλαμβάνει δὲ τὴν καρδίαν ὁ πνεύμων, ὥσπερ τισὶ δακτύλοις, τοῖς λοβοῖς αὐτοῦ

DE THORACE.

Thoracem praevalidis membranis (vulgo *mediastino*) in duas partes secundum longitudinem dividi,

et quare.

Pulmonem quatuor ejus lobis cor praecingere.

2 gius a noxiis in pectus incidentibus summotum sit. Totum autem pectus praevalidis membranis medium intersepitur, superius a jugulis, inferius a cultrali cartilagine, usque ad profundam spinam, in dextrum sinistrumque ventriculum divisum, qui necessarium alioqui animali usum praestant; quandoquidem plerumque dextra pars laesa animal ex dimidio spirans et semivocale servavit, incolumi sinistra remanente, qua et ipsa labo-
3 rante, totum protinus animal voce spirituque privatur. At cor vitale principium, a pulmone quatuor fibris, tanquam digitis, utente

2. ἀπαχθῇ] ἀπαχθεῖσα E.
ib. πορρωτάτω] Sic E., πορρωτέρω vul.
ib. Κατὰ τὸ μέσον κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 416, 17.
ib. Κατὰ τὸ μέσον δὲ] μέσος δ' G.
3. ὑμέσιν] Sic A.B.G., ἡμέσιν D.E.F.M.
ib. διαφράττεται] διείργεταί τε καὶ διαφράττεται G.
4. ἄνωθεν] ἀπάνωθεν E.
6. χωρίζουσι] χωρίζοντας E.
9. ἡμίπνουν καὶ ἡμίφωνον] ἡμίφωνον μὲν καὶ ἡμίπνουν G.
ib. τὸ ζῶον τηρεῖ] τὸ ζῶον καθέστηκεν E., γίγνεται τὸ ζῶον G.
10—12. ὡς—παραχρῆμα] ἄφωνον δὲ τελέως ἢ ἄπνουν εἰ ἀμφότεραι συντρηθεῖεν αἱ κοιλίαι G.
11. ταῦτα πάθῃ] ταῦτα πάθοι A. B., τούτων παθόντων E.
ib. γίνεται τὸ ζῶον παραχρῆμα] γενέσθαι τὸ ζῶον παραχρῆμα E., τὸ ζῶον παραχρῆμα γίνεται vul.
12. Περιλαμβάνει κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 420, 21, 550.
13.—p. 94. 1. τοῖς—τέτρασιν] Sic E., τοῖς τέσσαρσι λοβοῖς αὐτοῦ χρώμενος vul. De forma τέτρασι vide sup. ad p. 7. l. 6.

De Thorace.

Pulmonis lobi quinti usus,

forma,

et positus.

Venae cavae ascendentis sustentacula.

χρώμενος τοῖς τέτρασιν· ὁ γὰρ πέμπτος ὁ μικρὸς οὐ φυλακῆς τῆς καρδίας ἕνεκα γέγονεν, ἀλλ' ὑποστήριγμα καὶ βάσταγμα τῆς κοίλης φλεβὸς, καὶ διὰ τοῦτο καὶ κοιλότητα εἰς τὸ αὐτοῦ ἄνω μέρος ἔσχηκεν εἰς ὑποδοχὴν τῆς φλεβὸς, ὅπως μὴ ἐκτρέπηται δεξιὰ

4 ἢ ἀριστερά. Ὁ δὲ αὐτὸς λοβὸς καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ παρεγκλίνει· ἡ γὰρ κοίλη φλὲψ ἀπὸ τοῦ ἥπατος ἐκφυομένη, δεξιωτέρα πως ἀνέρχεται πρὸς τὴν τοῦ θώρακος εὐρυχωρίαν τῆς δεξιᾶς κοιλίας, τὸ δὲ μέσον αὐτῆς βαστάζεται ὑπὸ τοῦ βλαστοῦ αὐτῆς τοῦ καταφυέντος εἰς τὴν δεξιὰν κοιλίαν τῆς καρδίας, χορη-

5 γοῦντος αὐτῇ αἷμα πρὸς τὸ τρέφεσθαι. Τὸ δὲ ἄνω μέρος τῆς κοίλης φλεβὸς, τὸ πρὸς τὰς κλεῖδας, βαστάζεται ὑπὸ τοῦ ἀδένος τοῦ ὀνομαζομένου θύμου· ἀπὸ δὲ τῶν κλειδῶν σχιζομένη τὰς σφαγίτιδας φλέβας ἀποτελεῖ, καὶ ἄλλας πολλὰς, τὰς μὲν εἰς

praecingitur; quinta enim exigua est neque muniendi cordis causa creata, sed stratum quoddam et venae cavae ceu ventriculum, atque ideo in summa parte ad eam venam recipiendam in

4 sinum desinit, ne in dextram aut sinistram laberetur. Eadem etiam fibra in dextram vergit; nam cava vena ab jecore exoriens, dexterior ad dextri in pectore sinus cavitatem ascendit, ejus vero medium a suo ipsius ramo sustentatur, qui in dextrum cordis sinum se insinuans ei ad alimentum sanguinem subministrat.

5 Superior cavae venae pars, ad jugula repens, a glandula *thymo* appellata sustinetur; super jugula scissa jugulares venas profert,

1. ὁ μικρὸς] ὁ σμικρὸς G.
2. φυλακῆς] φυσικῆς A.
ib. γέγονε] γεγένηται G.
ib. ὑποστήριγμα] ὑποστόρεσμά τι μαλθακὸν G.
3. καὶ βάσταγμα] Sic E., om. G., καὶ οἱονεὶ [εἱονεὶ B.] βάστ. vul.
ib. τῆς κοίλης φλεβὸς] τῇ κοίλῃ φλεβὶ G.
6. πρὸς] Sic E., εἰς vul.
9. τὸ δὲ μέσον κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 420.
12. Τὸ δὲ ἄνω κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 420.
13. τῆς κοίλης] Sic B., om. τῆς vul.
14. ὑπὸ τοῦ ἀδένος] Sic E., om. τοῦ vul., μέγιστόν τε καὶ μαλακώτατον ἀδένα G. sententiae forma mutata.
ib. τοῦ ὀνομαζομένου θύμου] τὸν καλούμενον θύμον G.

Fabr. p. 837, 38.

ὠμοπλάτας καὶ χεῖρας ἐκπεμπομένας, τὰς δὲ εἰς κεφαλὴν καὶ ἐγκέφαλον.

DE THORACE.

6 Περὶ μὲν οὖν θέσεως καρδίας καὶ πνεύμονος
6 καλῶς εἴρηται· περὶ δὲ τοῦ σχήματος αὐτῆς νυνὶ
2 λέξομεν. Ἔστιν μὲν οὖν ἡ καρδία κωνοειδὴς τῷ
σχήματι· ἡ μὲν βάσις αὐτῆς πρὸς τὸ τῆς ῥάχεως
μέρος [ἑδραιουμένη], τὸ δὲ ὀξὺ πρὸς τὸ στέρνον p. 39
ἀνῆκον, ἐπίβλημα σαρκὸς ἐπικείμενον ἔχον πολύ, ἵνα 838
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ φυλάττηται κατὰ
τοῦτο τὸ μέρος, καὶ τὰς πρὸς τὸ στέρνον ἔξωθεν
3 προσβολὰς ἐπιπιπτούσας ἀπάγῃ τῆς καρδίας. Ῥέπει
δὲ μικρὸν πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ ὀξὺ τοῦ κώνου, ἑλκό-
4 μενον ὑπὸ τοῦ ἐκκαίοντος πνεύματος ἐν γαστρί. Ἐν
ἀριστερᾷ δὲ τοῦ πνεύματος κοιλίαν ἡ φύσις ἐταμιεύ-
5 σατο, ὡς ἐν τῇ δεξιᾷ τοῦ αἵματος. Μέσον δὲ τῆς

Cordis figura, et positus.

In sinistra parte spiritum contineri, in dextra sanguinem.

et alias multas, quasdam ad scapulas et manus, quasdam ad caput cerebrumque discurrentes promittit.

6 6 De cordis pulmonisque situ abunde dictum sit; at de figura
2 nunc orationem habeamus. Coni figuram refert cor; ejusque
basis e regione spinae statuitur, mucro e regione pectoralis ossis
(quod *sternon* dicitur), carnis tegumentum satis firmum habens, ut
et spiritus cordis incola hac parte conservetur, atque ut externos
3 in sternon occursus a corde summoveat. Paulum in sinistram
coni acies vergit, a proprii ventriculi spiritu exurente pertracta.
4 In sinistra autem parte spiritus ventriculum natura molita est,
5 quemadmodum in dextra sanguinis. Verum in medio basis

5. μὲν οὖν] Sic E., om. μὲν vul.
6. ἡ μὲν] Sic E., καὶ ἡ μὲν vul.
ib. πρὸς τὸ τῆς ῥάχεως μέρος] Sic E., πρὸς τῷ [τὸ D.] μέρει τῆς ῥάχεως vul.
7. [ἑδραιουμένη] ἑδρεουμένη E., ἡδραίωται vul.
ib. πρὸς τὸ στέρνον ἀνῆκον] Sic E., πρὸς τῷ στέρνῳ vul.
11. ἀπάγῃ τῆς καρδίας] ὑπομένειν καὶ μὴ πονεῖν τὴν καρδίαν E.
13. ἐκκαίοντος] ἐκκαίοιτο A.
ib. Ἐν ἀριστερᾷ δὲ] ἀριστερᾷ E.
14. τοῦ πνεύματος κοιλίαν] ταύτας τὰς κοίλας A., ταύτας τὰς κοιλίας B.E.
15. τοῦ αἵματος] τὸ αἷμα A.B.

De Thorace.

Cordis ventriculum dextrum sanguinem continere; sinistrum, spiritum.

βάσεως τοῦ κώνου καὶ τοῦ ὀξέος γύρωθέν εἰσιν αἱ
6 κοιλίαι τῆς καρδίας δύο. Τούτων, ἡ μὲν δεξιὰ, ἡ δὲ ἀριστερά· αἱματικὴ μὲν ἡ δεξιὰ, περιέχει δὲ πνεῦμα ὀλιγοστὸν, πνευματικὴ δὲ ἡ ἀριστερὰ, περιέχει δὲ καὶ αἷμα ὀλίγον· καὶ γὰρ καὶ αἱ ἀρτηρίαι πνεῦμα περιέχουσαι, καὶ αἵματος ὀλίγου μετέχουσι τροφῆς χάριν, ὡσαύτως καὶ αἱ φλέβες αἷμα περιέχουσαι, καὶ πνεύματος μετέχουσι χάριν τοῦ ζῆν· ῥιπίζεσθαι γὰρ χρὴ ἅπαν μόριον τοῦ σώματος τὸ μέλλον ζῆν.
7 Ἀπὸ δὲ τῆς βάσεως τῆς καρδίας, ὅπερ καὶ κύριον αὐτῆς μέρος ὀνομάζεται, ἐκπεφύκασιν ἀγγεῖα· ἐκ μὲν τῆς αἱματικῆς κοιλίας ἡ φλὲψ ἡ ἀρτηριώδης, ἐξάγουσα τὸ αἷμα τὸ ὑπὸ τῆς κοίλης φλεβὸς εἰσαγόμενον εἰς τὴν δεξιὰν κοιλίαν τῆς καρδίας, καὶ ἀπάγουσα εἰς τὸν πνεύμονα πρὸς τροφὴν καὶ αὔξησιν

Venae arteriosae (vulgo *arteriae pulmonalis*) origo et functio.

6 cuspidisque spatio utrinque sunt cordis sinus gemini. Horum unus dexter est, alter sinister; sanguinis quidem receptaculum dexter est, paucum spiritum continens, at spiritus fons sinister, modicum sanguinis habens; quandoquidem et arteriae spiritu affluentes, exiguo sanguine alimenti causa participant, contra venae sanguinis plenae, et spiritus aliquid vitae causa retinuerunt; victuri enim corporis parti ventilatione opus est.
7 Caeterum a cordis basi, quae ejus *princeps pars* nominatur, vascula oriuntur; ex sanguineo ventriculo arterialis vena, sanguinem ex cava in dextrum cordis sinum derivatum exhauriens, in pulmonemque profundens ut ipse ipsiusque vascula alantur ac

1. *βάσεως*] *καὶ* add. E.
ib. *ὀξέος*] *ὀξέως* A.B.
ib. *γύρωθεν*] De forma *γύρωθεν* vide H. Steph. Thes. Gr. in v. *γυρόθεν*.
3. *περιέχει δὲ*] Sic E., *περιέχουσα* vul.
4. *περιέχει δὲ καὶ*] Sic E., *περιέχουσα* vul., *περιέχουσαι* A.
5. *αἷμα ὀλίγον*] *ὀλίγον αἷμα* A., *αἵματος ὀλίγου* E.
ib. *περιέχουσαι*] *περιέχουσαν* A.
6. *χάριν*] *χάρην* D.
7. *ὡσαύτως*] Sic B.E., *ὡς αὕτη* vul.
ib. *πνεύματος*] *πνεῦμα* E.
9. *χρὴ*] *χρεὶ* E.
ib. *σώματος τὸ μέλλον ζῆν*] Sic E., *μέλλοντος ζῆν σώματος* vul. In vers. Lat. lege, *omni enim corporis parti quae victura est ventilatione, &c.*
13. *ὑπὸ*] Sic E., *ἀπὸ* vul.
14. *ἀπάγουσα*] Sic E., *ἐπάγ.* vul.

Fabr. p. 838, 39.

2 αὐτοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀγγείων. Ἐκ δὲ τῆς ἀριστερᾶς
κοιλίας τῆς καρδίας ἐκπέφυκεν ἡ ἀρτηρία ἡ μεγάλη,
ἡ ὀνομαζομένη πνευματικὴ, ὑπ' ἐνίων δὲ ἀορτή·
αὕτη ἐκπέμπεται κατασπειρομένη εἰς πᾶν τὸ σῶμα 839
τοῦ ζώου, ῥιπίζουσα καὶ ζωογονοῦσα πάντα αὐτοῦ τὰ
μόρια.

3 Τὰ μὲν δὴ περὶ τοῦ σχήματος αὐτῆς, καὶ τῶν
8 μορίων ἑκάστου τῆς θέσεως ὧδε ἔχει· τὰ δὲ περὶ τῆς
2 ὅλης αὐτῆς οὐσίας δίειμι. Σάρξ ἐστιν ἡ καρδία
σκληρὰ καὶ δυσπαθὴς, ἐξ ἰνῶν πολυειδῶν συγκει-
μένη, διαλλάττουσα ταῖς τῶν μυῶν ἰσί. τοῖς μὲν γὰρ
μυσὶ μονοειδής ἐστιν ἡ τῶν ἰνῶν φύσις, ἢ γὰρ εὐθείας
μόνον ἔχουσι κατὰ [τὸ] μῆκος, ἢ ἐγκαρσίας κατὰ τὸ
πλάτος ἑαυτῶν, ἅμα δὲ ἑκατέρας οὐδείς· ἡ καρδία δὲ
καὶ ταύτας ἀμφοτέρας ἔχει, καὶ τρίτας ἐπ' αὐταῖς p. 40

De Thorace.
Arteriae grandis (vulgo *aortae*) origo et functio.

Cordis substantia, et fibræ.

2 augeantur. At ex sinistro cordis cavo grandis arteria exoritur, quae *spirituosa* a nonnullis, et *aorta* vocata est; haec per totum corpus dissipata vagatur, omnes ejus partes refrigerans vitalique calore sustentans: †et *venalis arteria* nuncupata, ab asperis per pulmones divisis aërem trahens et in cordis penetralia refundens.†
3 8 De cordis figura, ejusque partium situ haec disseruimus; totam
2 ejus substantiam‡ nunc docebimus. Cor est caro dura, noxiis causis valde resistens, ex varii generis fibris composita, a musculis per fibras differens: musculi namque unius tantum generis fibris constant, aut enim rectas tantum secundum longitudinem, aut transversas secundum latum fibras habent, simul vero utrasque nullus habere visus est; at cor non ex his utrisque modo,

† Haec aut in suo cod. invenit Crass., aut, quum necessaria essent, de suo inseruit: desunt in Ed. 1581.

‡ *De tota ejus substantia &c.* Ed. 1581.

3. ἀορτή] ἀορτὴν A.
7. Τὰ μὲν δὴ περὶ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 437.
9. αὐτῆς] om. G.
ib. δίειμι] Sic E., ἐφεξῆς δίειμι G., διαληπτέον vul.
ib. Σάρξ ἐστιν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 437, 38.
11. ταῖς τῶν μυῶν ἰσὶ] τῶν μυῶν ταῖς ἰσὶ A., τοῖς τῶν μυῶν ἰσὶ E., τῶν μυῶν τῶν ἰσὶ vul.; καὶ κατ' ἄμφω ταῦτα, κἂν εἰ παραπλήσιος εἶναι δοκοίη τοῖς μυσὶν, ἐναργῶς αὐτὸν διαφέρει G.
12. μυσὶ] om. G.
ib. ἐστιν] Sic E.G., om. vul.
13. κατὰ [τὸ] μῆκος] Sic G., om. τὸ vul.; ἑαυτῶν add. G. et inf. om.

Mor. p. 40.

De Thorace.

Fibrarum quare tanta firmitas,

3 λοξάς. Ἀλλὰ καὶ σκληρότητι, καὶ τόνῳ, καὶ τῇ συμπάσῃ ῥώμῃ τε καὶ δυσπαθείᾳ, πολὺ παραλλάττουσιν αἱ τῆς καρδίας ἶνες ἁπασῶν τῶν ἄλλων· οὐδενὸς γὰρ οὕτως ὀργάνου συνεχὲς καὶ σφοδρόν ἐστι τὸ ἔργον ὡς τῆς καρδίας, ὅθεν εὐλόγως εἰς ῥώμην τε ἅμα καὶ δυσπάθειαν ἡ τοῦ σώματος αὐτῆς οὐσία

quare tanta varietas.

4 παρεσκεύαστο. Τὸ δὲ πολυειδὲς τῶν ἰνῶν τῆς καρδίας διὰ τὰς κατὰ διαστολὴν κινήσεις αὐτῶν. τῶν γὰρ εὐθειῶν ἰνῶν ἐνεργουσῶν, ἕλκει· τῶν δὲ ἐγκαρσίων, ἐκκρίνει· ἀμφοῖν δὲ ἐνεργουσῶν καὶ σὺν αὐταῖς

Valvularum tricuspidum functio,

9 τῶν λοξῶν, κατέχει. Εἰς δὲ τὴν αὐτὴν κατοχὴν συνεργοῦσι καὶ οἱ τριγλώχινες ὑμένες, ἀποφράττοντες τὰ στόματα τῶν ἀγγείων· καὶ οὐ μόνον [συνεργοῦσιν] εἰς κατοχὴν τοῦ ἑλχθέντος ὑπὸ τῆς καρδίας ὑλώδους 840 πνεύματος, ἀλλ' οὐδ' ἐῶσιν παλινδρομεῖν τὰ ἑλχθέντα

3 verum etiam ex obliquis componitur. Quin etiam duritia, tenore, omnique robore et firmitate, cordis fibrae longe caeteris omnibus antecellunt; nullius enim instrumenti ita ut cordis assidua est ac vehemens opera, quare non injuria corporis ejus substantia
4 robusta firmaque facta est. Sed fibrarum est varietas ob motiones per distentionem compressionemque factas: nam per rectas attrahit; per transversas expellit; per utrasque obliquis
9 additis retinet. Ad ipsam quoque retentionem tricuspides membranae, vasculorum oscula obstruentes, faciunt; neque solum retentionem materialis spiritus a corde attracti adjuvant, immo neque ea quae brevissimo tempore attracta sunt retro effluere

1. λοξάς] τὰς λοξάς G. quod mallem.
ib. Ἀλλὰ καὶ σκληρότητι κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 438.
2. συμπάσῃ] ξυμπάσῃ G.
ib. πολὺ] δή τι add. G.
ib. παραλλ.] παραλάτρουσαι E.
4. καὶ σφοδρόν] ἢ σφοδρόν G.
6. τε ἅμα] θ' ἅμα G.
7. παρεσκεύαστο] Sic E., παρεσκευάσθη G., κατεσκεύασται vul., κατεσκευάσθαι D.
ib. Τὸ δὲ πολυειδὲς κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 438.
8. κατὰ διαστολὴν] καὶ συστολὴν add. C., quod mallem.
ib. κινήσεις] κινήσης D.
9. ἐνεργουσῶν] ἐνεργούντων E.
13. [συνεργοῦσιν] συνεργοί εἰσιν vul., συνεργοὶ E.
15. ἀλλ' οὐδ' ἐῶσιν] ἀλλὰ καὶ μὴ ἐόντων E.; ἔξω add. vul. et inf. om.

Fabr. p. 839, 40.

ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ ἔξω. τὴν προσωνυμίαν δὲ ὑμένες οὗτοι καλοῦνται ἐκ τῆς ὁμοιότητος τῶν τριγλωχίνων, ὅμοιοι γὰρ κατὰ πάντα τοῖς τριγλώχισιν εἰσίν.

De Thorace. et nomen.

10 Ἀλλὰ καὶ τὰ ὦτα τῆς καρδίας διὰ ταύτας τὰς αἰτίας γέγονε. κοῖλα γάρ εἰσι καὶ περιφερῆ, καὶ παρακείμενα ἔξωθεν ἑκατέρου τῶν εἰσαγόντων στομάτων τὰς ὕλας, καθάπερ τι ταμεῖον τροφῆς, ὡς μὴ κινδυνεῦσαί ποτε ῥαγῆναι τὸ ἀγγεῖον, ἑλκούσης ἀθρόως τε καὶ σφοδρῶς τῆς καρδίας, ἀλλ' ἐκ τῆς κοιλότητος τῶν ὤτων κατ' ὀλίγον χορηγεῖσθαι.

Cordis auricularum functio.

2 Ἐπιβέβληται δὲ τῇ καρδίᾳ περιλαμβάνων αὐτὴν ὁ περικάρδιος ὑμὴν, ὥσπερ τις οἶκος ἢ ἕρκος [ἀσφαλὲς], ἐκφυόμενος μὲν ἀπὸ τῆς βάσεως αὐτῆς, στενούμενος δὲ κατὰ βραχὺ, καὶ τελευτῶν ὁμοίως τῇ καρδίᾳ

Pericardii figura et situs;

permittunt: appellationem autem eam a similitudine tricuspidum telorum adeptae sunt, quibus persimiles ex toto fuerunt.

10 Aures praeterea cordis iisdem de causis comparatae fuerunt: etenim cavae rotundaeque sunt, et exterius ostiis humores in cor admittentibus appositae, tanquam alimenti promptuarium, ne unquam, repente contentiusque trahente corde, vasculum disruptionis periculum subeat, sed ex aurium gremio paulatim commeatus

2 subvehatur. Exterius autem cor firmo est opertum membranae involucro, (quae ab hoc *pericardios* [περικάρδιος] Graece vocata est,) instar valli cujusdam domusque munitissimae; haec a cordis basi incipiens, paulatim arctior est, tandemque una cum corde in

1. χρόνῳ ἔξω] Sic E., τῷ χρόνῳ vul.
ib. τὴν προσωνυμίαν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 478.
2. οὗτοι] om. E.; τριγλώχινες [-χεισιν A.] add. vul., om. E.
5. κοῖλα γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 481, 82.
ib. παρακείμενα] περικείμενα B.
7. ταμεῖον] ταμιεῖον G.
ib. κινδυνεῦσαί] κινδυνεύσῃ G.
8. ἑλκούσης] μὲν add. G.
9. σφοδρῶς] ἐνίοτε add. G.
10. Ἐπιβέβληται κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 488.
12. ὥσπερ τις οἶκος ἢ ἕρκος] Sic E., οἷον οἶκός τις μᾶλλον ἢ ἕρκος G., ὥσπερ τι ἕρκος ἢ οἶκος vul.
ib. [ἀσφαλὲς] Sic G., -λὴς vul.
12, 13. ἐκφυόμενος—αὐτῆς] ὃς ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐκφυόμενος ἱκανῶς πλατὺς G.
13, 14. στενούμενος—βραχὺ] εἶτα κατὰ βραχὺ στενούμενος G.
14. καὶ—καρδίᾳ] ὁμοίως αὐτῇ τῇ καρδίᾳ τελευτᾷ G.
ib. τῇ καρδίᾳ] καὶ αὐτὸς pr. vul.

Mor. p. 40, 41.

De Thorace.

quare tam longe a corde distet,

neque plus,

neque minus;

ejus substantia quare neque durior,

καὶ αὐτὸς εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κώνου, τῷ στέρνῳ
3 συνημμένος. Ἀφέστηκε δὲ ἀπὸ τῆς καρδίας πανταχόθεν τοσαύτην εὐρυχωρίαν, ὡς διαστελλομένην αὐτὴν ἱκανῶς ὑποδέχεσθαι· εἰ γὰρ ἐπὶ πλέον ἀφειστήκει, ἔβλαπτεν ἂν τοῦ θώρακος τὴν εὐρύτητα ταῖς κατὰ τὰς ἀναπνοὰς εἴσω τε καὶ ἔξω αὖθις φοραῖς τοῦ πνεύματος· εἰ δ' ὀλίγον ἀφειστήκει ἀπ' αὐτῆς, ἐστενοχώρει ἂν αὐτὴν ἐν ταῖς μεγάλαις διαστολαῖς p. 41
4 τῆς καρδίας. Ἔστιν μὲν οὖν ἡ οὐσία τοῦ περικαρδίου χιτῶνος νευρώδης καὶ παχεῖα, μέση καθεστηκυῖα
σκληρότητός τε καὶ μαλακότητος· εἰ μὲν γὰρ [σκλη- 841
ρότερος] ἐγένετο, ἔθλα ἂν τῇ γειτνιάσει τὸν πνεύμονα

coni aciem gracilescit, et ossi pectoris (quod *sternon* [στέρνον]
3 vocatur) conjungitur. A corde vero undique tanto abest spatio, quantum distento cordi satis esse valeat: quod si longius distaret, pectoris cavum impediret, dum in anhelitu trahitur spiritus ac redditur; at si minus spatii interesset, ipsum cor, cum latius dis-
4 tenditur, in angustiis versaretur. Membranae hujus substantia nervosa et crassa est, et inter duritiam mollitudinemque mediocris; quoniam si durior esset, vicinitate pulmonem rarum fistu-

1. καὶ αὐτὸς] Sic E.G., om. vul.
ib. εἰς—κώνου] εἴς τινα κώνου κορυφὴν G.
2. συνημμένος] ξυνημμένην G.
ib. Ἀφέστηκε κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 488.
ib. δὲ ἀπὸ τῆς καρδίας πανταχόθεν] γὰρ αὐτῆς πανταχόσε πάμπολυ G.
3. τοσαύτην] ἐντὸς add. G.
ib. εὐρυχωρίαν] Sic E.G., διάστασιν vul.; ἑαυτοῦ τε μεταξὺ καὶ τῆς καρδίας ἀποτεμόμενος add. G.
ib. ὡς] ὅσῃ G.
ib. διαστελλομένην] Sic A.D.G. M., -λομένη F., et fort. B.E.
4. ὑποδέχεσθαι] ὑποδέξεται G.
4, 5. εἰ γὰρ—ἔβλαπτεν ἂν] τὸ γὰρ ἔτι πλείονα ποιεῖν βλάπτειν ἦν G.
4. ἀφειστήκει] Sic inf. l. 7., ἀφέστηκεν E., ἀφεστήκει vul.
6. ἔξω αὖθις] Sic E., αὖθις ἔξω G., ἔξω vul.
7. πνεύματος] ἀνακειμένην add. G.
ib. ἀφειστήκει ἀπ' αὐτῆς] ἀφέστηκεν ἀπ' αὐτῆς E., ἀπ' αὐτῆς ἀφειστήκει vul.
9. Ἔστιν μὲν οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 489.
ib. Ἔστιν μὲν] Sic E., om. μὲν vul.
11. εἰ μὲν γὰρ] εἰ γὰρ E.
ib. [σκληρότερος] Sic G., σκληρότητος vul.
12. ἐγένετο] Sic E.G., μετέσχε πλείονος vul.; τοῦ νῦν ὄντος add. G.
ib. τῇ γειτνιάσει τὸν πνεύμονα] τὸν πνεύμονα τῇ γειτνιότητι E.

Fabr. p. 840, 41.

σομφόν τε καὶ μανὸν ὄντα· εἰ δ' αὖ [μαλακώτερος] ἦν, ἐθλᾶτο ἂν ὑπὸ τῶν ὀστῶν. διὰ ταῦτα οὖν ὥσπερ τῇ θέσει σύμμετρος, οὕτω καὶ τῇ οὐσίᾳ.

De Thorace. neque mollior.

Περὶ μὲν τῆς καρδίας, καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς ἀγγείων, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ὤτων, ἔτι τε τῆς οὐσίας αὐτῶν καὶ 11 ἐνεργείας, ἱκανὰ ταῦτα· μεταβῶμεν δὲ ἐξηγήσασθαι τὴν τοῦ πνεύμονος κατασκευὴν, τοὺς μὲν ἀναμιμνήσκων, τοὺς δὲ ἀγνοοῦντας ἀνατομῆς διδάσκων.

2 Πλέγμα ἐστὶ καὶ τοῦτο τὸ σπλάγχνον, ὥσπερ καὶ τὸ ἧπαρ, ἀγγείων παμπόλλων, μαλακῇ σαρκὶ, [καθαπερεὶ] στοιβῇ τινι, τὰς μεταξὺ χώρας ἀναπεπληρωμένον· ὁρμᾶται δὲ τῶν ἀγγείων τὸ μὲν ἐκ τῆς ἀρι-

Pulmonis substantia,

et vasa.

losumque collideret; contra si mollior, pectoralium ossium asperitate tunderetur: idcirco ut situ, ita etiam substantia media effecta est.

Hactenus de corde, vasculisque ab eo prodeuntibus, de auribus, et pericardio membrana, praeterea de horum omnium substantia 11 muneribusque narravimus; in praesentia pulmonis artificium exponamus, [his quidem memoriam refricantes, illos autem, qui 2 anatomiam ignorant, docentes]. Id viscus, [quemadmodum et jecur,] textura quaedam est, ex pluribus vasculis integrata, molli carne, tanquam culcitra, medias plagas infarciens; at vasorum

1. αὖ [μαλακώτερος] ἦν] αὖ μαλακὸς ἦν E., μαλακώτερος G., αὖ μαλακότητος vul.
2. ἐθλᾶτο ἂν ὑπὸ τῶν ὀστῶν] ἦν κίνδυνος—αὐτὸν πείσεσθαί τι ὑπὸ τῶν ὀστῶν G.
ib. οὖν] Sic E.G., τοι vul.
3. τῇ θέσει σύμμετρος] ἡ θέσις αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ἐναντίων ἐστὶν G.
ib. τῇ οὐσίᾳ] Sic E., ἐστίν add. vul., ἡ τοῦ σώματος οὐσία τῶν ἄκρων ἐν μέσῳ G.
4. Περὶ] Sic E., ἀλλὰ περὶ vul.
5. ὤτων] καὶ τοῦ περικαρδίου ὑμένος add. C.
6. μεταβῶμεν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 517.
ib. μεταβῶμεν δὲ ἐξηγήσασθαι] Sic E., ἐξηγητέον δὲ ἤδη καὶ vul.
ib. ἐξηγήσασθαι] τῷ λόγῳ add. G.
7. τὴν τοῦ πνεύμονος κατασκευὴν] Sic E., κατασκευὴν τὴν τοῦ πνεύμονος vul., τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ G.
7, 8. τοὺς—διδάσκων] Sic E., om. vul., τοὺς μὲν ἀνατετμηκότας ἀναμιμνήσκοντας, τοὺς δ' ὅλως ἀγνοοῦντας προδιδάσκοντας G. sententiae forma mutata.
7, 8. ἀναμιμνήσκων—διδάσκων] Sing. pro plur., ipsius Theoph. fort. incuria.
9. Πλέγμα ἐστὶ καὶ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 517.
ib. Πλέγμα] δή τι add. G.
ib. ἐστὶ καὶ τοῦτο] καὶ τοῦτό ἐστι G.
10. ἀγγείων παμπόλλων] Sic E.G., ἀγγεῖα πολλὰ ἔχον vul.
ib. μαλακῇ] μαλακὶ E.
ib. [καθαπερεὶ] Sic G., καθάπερ ἐν vul.
11. ἀναπεπληρωμένον] -μένων E.

De Thorace.

Pulmonis fibrae (vulgo *lobi*) quatuor magnae.

Lobi quinti usus, et positus.

Venae arteriosae (vulgo *arteriae pulmonalis*), et arteriae venosae (vulgo *venae pulmonalis*) functio.

στερᾶς κοιλίας τῆς καρδίας, τὸ δὲ ἐκ τῆς δεξιᾶς, τὸ
δὲ ἐκ τοῦ φάρυγγος, ἔπειτα ἐντεῦθεν προϊόντα
3 κατασχίζεται τρόπον ὁμοιότατον ἅπαντα. Σχίζεται
δὲ ὁ πνεύμων εἰς λοβοὺς τέσσαρας, ὧν δύο μὲν καθ'
ἑκάτερον μέρος οἱ μεγάλοι, πέμπτος δ' ὁ μικρὸς ἐν
τοῖς δεξιοῖς· ὁ γὰρ πέμπτος καὶ μικρός ἐστιν, καὶ οὐ
διὰ τὴν ἀναπνοὴν γέγονεν, ἀλλ' εἰς ὑπηρεσίαν τῆς
κοιλης φλεβὸς, ἀπὸ τοῦ διαφράγματος ἄχρι τοῦ τῆς
4 καρδίας ὠτὸς ἐκτεταμένος. Παράκεινται δὲ τῇ τρα-
χείᾳ ἀρτηρίᾳ, κατασπειρόμεναι εἰς τὸν πνεύμονα ἑκα-
τέρωθεν, αἱ λοιπαὶ δύο, καὶ αὗται κατασπειρόμεναι
σὺν αὐτῇ εἰς αὐτὸν τὸν πνεύμονα· ἡ μὲν φλὲψ ἀρτη-
ριώδης ἐξάγουσα ἀπὸ τῆς δεξιᾶς κοιλίας τὸν τῆς
καρδίας αἷμα καὶ προσάγουσα τῷ πνεύμονι, ἡ δὲ 842
ἀρτηρία φλεβώδης ἀπάγουσα τὸ ἐκ τῆς τραχείας
ἀρτηρίας πνεῦμα εἰς τὴν ἀριστερὰν κοιλίαν τῆς καρ-

unum ex sinistra cordis cella, alterum ex dextera, tertium ex
faucibus prodit, igitur his de locis prodeuntia modo quam simil-
3 limo omnia in ramos sparguntur. In quatuor fibras pulmo ipse
dividitur, quarum duae utraque ex parte magnae sunt, quinta in
dexteriore parte; [quinta enim parva est, et] non spiritus causa
creata est, sed ut cavae venae, a transverso discrimine ad cordis
4 usque aurem porrecta, servitio esset. Verum prope asperam arte-
riam reliqua duo vasa collocantur, per pulmonem utrinque divisa,
unaque cum ipsa aspera arteria per totum id viscus ramorum
serie distributa; arterialis quidem vena ex dextro cordis sinu
sanguinem hauriens in pulmonem rigat, venalis vero arteria ex
aspera spiritum abducens in sinistrum cavum cordis impellit.

2. τοῦ φάρυγγος] τῆς φάρυγγος E.G.; vide sup. ad p. 91. l. 12.

3. Σχίζεται κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 517, 18.

ib. ἔπειτα ἐντεῦθεν] Sic E., ἔπειτ' ἐντεῦθεν G., ἐντεῦθεν οὖν vul.

4. καθ' ἑκάτερον μέρος] ἐν ἑκατέρῳ μέρει G.

6. ὁ γὰρ πέμπτος καὶ μικρός ἐστιν καὶ] Sic E., om. vul.

7. ὑπηρεσίαν] ἕδραν τέ τινα καὶ οἷον ὑποστόρεσμα G.

13. τῆς καρδίας] Sic A.D.M., om. τῆς B.F. et fort. E.

15. φλεβώδης] ἡ φλὲψ E.

ib. ἀπάγουσα] Sic E., ἐπάγ. vul.

Fabr. p. 841, 42.

DE THORACE.

5 δίας. Αὕτη δὲ ἡ τραχεῖα ἀρτηρία λαμβάνει τὸν
ἔξωθεν ἀέρα, διαστελλομένου τοῦ πνεύμονος, ὑπὸ τῶν
ῥινῶν καὶ τοῦ φάρυγγος. ὁ γὰρ θώραξ ὄργανόν ἐστι
ψυχικὸν, κινούμενον μὲν κατὰ προαίρεσιν τὴν κατὰ
τόπον κίνησιν κατὰ διαστολὴν καὶ συστολὴν ὑπὸ

Thoraci motum esse voluntarium,

6 μυῶν καὶ νευρῶν. Διεστάλη τοιγαροῦν ὁ θώραξ, p. 42
ἐπηκολούθησε δὲ, τῇ τοῦ κενοῦ ὑποχωρήσει συνδια-
7 σταλεὶς, καὶ ὁ πνεύμων. Κινεῖται δὲ ἡ καρδία κατὰ
διαστολὴν καὶ συστολὴν, ἀλλὰ φυσικῶς· σὺν αὐτῇ
δὲ καὶ αἱ τοῦ σώματος ἀρτηρίαι πλεῖσται καὶ αὗται
κατὰ διαστολὴν καὶ συστολὴν ἴσως τῇ καρδίᾳ κατὰ

cordi naturalem,

8 πάντα καὶ φυσικῶς. Τοῦ δὲ πνεύμονος ἡ κίνησις
οὔτε φυσική ἐστιν, οὔτε προαιρετική· κατὰ συμβε-
9 βηκὸς γὰρ κινεῖται, καὶ οὐ καθ' αὑτόν. Ἕλκεται οὖν
ὁ ἔξωθεν ἀὴρ ὑπὸ τοῦ πνεύμονος διασταλέντος· αὕτη
δὲ ἡ εἴσω φορὰ τοῦ πνεύμονος ὀνομάζεται εἰσπνοή.
10 Διακρίνεται δὲ ὁ ἑλχθεὶς ἀὴρ ἐν τῷ πνεύμονι, καὶ ὁ
μὲν καθαρώτατός τε καὶ χλιαρὸς ἕλκεται αὖθις ὑπὸ

pulmoni neque naturalem neque voluntarium.

Inspiratio quid;

expiratio quid;

5 At ipsa aspera per nares faucesque extrinsecus animam, dum
pectus dilatatur, exhaurit: pectus namque animabile (ut ita
dicam) instrumentum est, locali motu secundum electionem per
6 musculos et nervos dilatando contrahendoque agitatum. Igitur
pectus dilatatur, pulmo pariter distentus, ut vacuo succedat, con-
7 sequitur. Caeterum cor distensione contractioneque, [sed] natura
movetur; cum ipso vero corporis arteriae pleraeque et ipsae dila-
tatione compressioneque modo prorsus assimili vi naturae agi-
8 tantur. Sed pulmonis motus neque natura, neque electione per-
9 ficitur; siquidem ex accidente, non per se movetur. Itaque ex-
trinsecus aër dilatato pulmone attrahitur; idque *inspiratio* nomi-
10 natur. Tractus autem aër dividitur, mundissimus enim ac
tepidus iterum a corde totiusque corporis arteriis ex pulmone

3. θώραξ] θυγάτερ A.
4. μὲν κατὰ] Sic E., κατὰ vul.
13. προαιρετική] προαιρεταὶ B.

Mor. p. 42, 43.

De Thorace.

τῆς καρδίας καὶ τῶν ἀρτηριῶν ὅλου τοῦ σώματος
ἀπὸ τοῦ πνεύμονος διὰ τῆς φλεβώδους ἀρτηρίας, ὁ
δὲ λιγνυώδης καὶ περιττωματικὸς ἐκπέμπεται διὰ τῆς
τραχείας ἀρτηρίας καὶ τῶν ῥινῶν ἔξω· [αὕτη δὲ ἡ]
11 φορὰ ἐκπνοὴ ὠνόμασται. Τὸ δὲ τῆς εἰσπνοῆς καὶ
ἐκπνοῆς σύνθετον ἀποτέλεσμα ἀναπνοὴ ὀνομάζεται·
διαπνοὴ δὲ, ἡ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι διὰ τῶν ἀρτηριῶν 843
γινομένη εἰσπνοὴ, καὶ ἐκπνοὴ διὰ τῶν ἀδήλων πόρων.
12 Τῆς δὲ ἀναπνοῆς εἰσιν εἴδη τρία· ἡ μὲν γάρ ἐστιν
ἀβίαστος, ἡ δὲ βιαστικὴ, ἡ δὲ μᾶλλον ἔτι βιαστική.
13 Ἀβίαστος μὲν οὖν ἐστιν ἀναπνοὴ ἡ κατὰ φύσιν γινο-
μένη· βιαστὴ δὲ, ὅταν ἤτοι διὰ δρόμον, ἢ διὰ παλαί-
στραν, ἢ διὰ νόσον τραχυτέραν τοιαύτη γένηται· ἔτι δὲ
μᾶλλον, ὅταν διά τινα χρείαν ἀναγκαίαν ἀναγκάζηται
ὁ ἄνθρωπος κατέχειν τὸ πνεῦμα, ὡς ἐπὶ τῶν ψαλλόν-
14 των καὶ τῶν νηχομένων. Γίνεται δὲ ἡ μὲν ἀβίαστος
ἀναπνοὴ ὑπὸ τοῦ διαφράγματος μόνου πρὸς τὴν ἰδίαν

Respiratio quid;

quid difflatio, seu *insensibilis perspiratio.*

Respirationis tres esse species, naturalem, vehementem, et vehementiorem.

Naturalis respiratio quomodo fiat;

per arteriam venalem attrahitur, fuliginosis autem atque excre-
mentis affluens per asperam arteriam naresque redditur; id *ex-*
11 *piratio* vocatum est. Sed quod inspiratione expirationeque com-
ponitur ἀναπνοὴν Graeci, *spirationem* nostri appellaverunt; at
διαπνοὴ (Latine *difflatio*) ea est quae toto corpore ab arteriis
12 per sensum latentia itinera fit inspiratio et expiratio. At spira-
tionis tres species sunt; prima est non coacta, altera coacta,
13 tertia adhuc coacta magis. Non coacta ea est quae vi tantum
naturae efficitur; coacta, quando cursu, lucta, aut vehementiore
morbo talis redditur; adhuc vero magis cogitur, cum hominem
interdum diutius spiritum continere necesse fuerit, ut canentibus
14 aut natantibus accidit. Non coacta spiratio per solum transver-
sum septum ad proprium principium contractum pectusque dis-

4. [αὕτη δὲ ἡ] Sic sup. p. 103. l. 15., ἡ αὐτὴ E., ἡ τοιαύτη δὲ vul. An ἡ ἔξω φορὰ, ut sup. ἡ εἴσω φορά?

8. διὰ τῶν] Sic E., ἐκ τῶν vul.
10. βιαστικὴ] Sic E., βιαστὴ vul.
ib. μᾶλλον ἔτι βιαστική] om. μᾶλλον E., om. βιαστικὴ vul.

Fabr. p. 842, 43.

ἀρχὴν συστελλομένου καὶ διαστέλλοντος τὸν θώρακα.
15 Ἡ δὲ βιαστὴ ἀναπνοὴ γίνεται ὑπὸ τοῦ διαφράγματος,
16 συνεργούντων καὶ τῶν μεσοπλευριτῶν μυῶν. Ἡ δὲ τῶν ψαλλόντων καὶ τῶν νηχομένων ἀναπνοὴ γίνεται ὑπὸ τοῦ διαφράγματος καὶ τῶν μεσοπλευριτῶν μυῶν τῶν ἔξω καὶ τῶν μεγίστων τῶν ἀνασπώντων [τὰς] ὠμοπλάτας· οἱ γὰρ ἔσω μεσοπλεύριοι συστέλλουσι τὸν θώρακα, ὁ δὲ θώραξ συστελλόμενος ὑποπιέζει p. 43
τὸν πνεύμονα, θλίβων αὐτὸν καὶ περιστέλλων, ὥσπερ ὑπὸ χειρῶν σπογγίαν τις ἐκπιέζων, καὶ ἀποπέμπων τὸ πνεῦμα ἔξω τὸ ἑλχθὲν ἐκ τοῦ ἔξωθεν ἀέρος πάλιν ἐπὶ τὰ ἐκτὸς διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ὅθεν εἰσῆλθεν, ἐξερχόμενον δὲ τὸ πνεῦμα ποιεῖ τὴν ἐκπνοήν.

De Thorace. quomodo vehemens, quomodo vehementior.

12 Ἐπεὶ δὲ ὁ ἄνθρωπος καὶ φωνεῖ καὶ διαλέγεται, πᾶν δὲ ἀποτέλεσμα τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ γινομένων ὑπὸ αἰτίων γίνεται, τὸ δὲ αἴτιον τετραχῶς, ἢ ποιητικὸν, ἢ ὀργανικὸν, ἢ ὑλικὸν, ἢ τελικόν· εἴη ἂν τῆς

Omnium rerum causas quadripartitas esse, efficientem, formalem, materialem, finalem.

15 tendens absolvitur. Coacta vero per septum [fit], intercostalibus
16 musculis adjuvantibus. Sed canentium atque natantium [spiratio] per septum et costales exteriores musculos perque maximos scapulas attollentes efficitur; siquidem interni intercostales musculi pectus contrahunt, contractum pectus pulmonem urgens et undique coactans deprimit instar manuum spongiam comprimentium, atque ita spiritus ab externo aëre abductus emittitur [per eandem qua intraverat viam], qui exiens exspirationem facit.

12 Verum enimvero quoniam homo et vocalis est et sermocinatur, quicquid autem in homine fit causas habet, causaque quadripartita est, aut enim effectrix, aut instrumentaria, aut materia, aut

4. ἀναπνοὴ γίνεται] Sic E., om. vul.
5. μεσοπλευριτῶν] μεσοπλευρητῶν E., πλευριτῶν vul.
6. [τὰς] τοὺς vul., et inf. p. 122. l. 12.; τὰς inf. p. 117. l. 8., et duodecies.
9. ὥσπερ] Sic E., ὃν τρόπον vul.
10. σπογγίαν τις ἐκπιέζων] Sic E., τις ἐκπιέζει σπογγίον vul., τις ἐκπιέζει σπογγίαν B.
ib. ἀποπέμπων τὸ πνεῦμα ἔξω] Sic E., τὸ πνεῦμα ἔξω ἐκπέμπει vul.
11. ἔξω] An om., quum ἐπὶ τὰ ἐκτὸς proxime sequatur?
11, 12. πάλιν—εἰσῆλθεν] Sic E., om. vul.

Mor. p. 43, 44.

De Thorace.

ἐν ἀνθρώπῳ φωνῆς ποιητικὸν μὲν αἴτιον ὁ ἐγκέφαλος, 844 κινῶν τὸν θώρακα προαιρετικῶς· (προσεχὲς μὲν οὖν αἴτιον τῆς φωνῆς ὁ ἐγκέφαλος· τὸ γὰρ πόρρω αἴτιον ἡ ψυχὴ, κελεύουσα τὸν ἐγκέφαλον κινῆσαι τὸν θώρακα. ἔπειτα τὸ ποιητικὸν αἴτιον διττῶς λέγεται, τὸ μὲν προσεχῶς, τὸ δὲ πόρρω, εἴη δ' ἂν ἐνταῦθα, ἐπὶ τῆς φωνῆς δηλαδὴ, ἔτι πορρωτέρω ποιητικὸν αἴτιον, τοῦτο δέ ἐστιν ἡ πάντων αἰτία καὶ συνεκτικὴ τοῦ Θεοῦ σοφία, ἡ οὕτως δημιουργήσασα καὶ κατασκευάσασα τοῦ ἀνθρώπου τὰ μόρια·) ὑλικὸν δὲ, τὸ ἔξω φερόμενον πνεῦμα τῆς ἐκπνοῆς· ὀργανικὸν δὲ, ἡ τραχεῖα ἀρτηρία καὶ ὁ κοινὸς χιτὼν αὐτῆς καὶ τοῦ στομάχου· καὶ τελικὸν δὲ, αὐτὴ ἡ φωνή.

Causam efficientem esse vel proximam, vel longinquiorem.

Asperae arteriae (vulgo *tracheae*)

13 Ἡ δὲ τραχεῖα ἀρτηρία καὶ βρόγχος καλεῖται, διὰ
2 τὸ ἐκ πολλῶν βρογχίων συγκεῖσθαι. Βρόγχια δέ ἐστι σώματα χονδρώδη κύκλῳ παραπλήσια· καὶ

finis; ideo in homine vocem cerebrum facit, pectus motu voluntatis attollens; (igitur proxima vocis causa cerebrum est; longinquior vero est anima, cerebro motum pectoris imperans: deinde quoniam efficiens causa bifariam dicitur, una prope, altera procul, erit utique et hoc loco longinquissima vocis causa, omnium causa contentrixque omnium Divina sapientia, quae ita humana membra condidit et fabricata est;) at vocis materia spiritus est per exspirationem ejectus; * instrumentum est aspera arteria cum tunica ipsius gulaeque communi; finis autem ipsamet est vox.

* *instrumentum—communi.* SicEd.1581, om. Edd. 1537, 1540, et Fabr.

13 Aspera quidem arteria et *bronchus* nominatur, quia ex multis
2 bronchiis componitur. Bronchia vero corpora sunt cartilaginea circuli imaginem referentia; atque ut multi compositi circuli

2. προσεχὲς μὲν οὖν αἴτιον] προαίτιος δὲ E.
3. τῆς φωνῆς] Sic E., om. vul.
4. τὸν ἐγκέφαλον κινῆσαι] Sic E., τῷ ἐγκεφάλῳ κινεῖν vul.
5. ἔπειτα τὸ] τὸ γὰρ E.
5—7. διττῶς—αἴτιον] ἢ προσεχές ἐστιν ἢ πόρρω ἢ ἔτι πορρωτέρω E.
7. πορρωτέρω] Sic E., πορρωτάτω vul.
ib. τοῦτο δέ ἐστιν] Sic E., om. vul.
8. ἐστιν] ἐστι E.
9. δημιουργήσασα] δημηουργ. B.
12. καὶ τελικὸν] Sic E., om. καὶ vul.
14. Ἡ δὲ] Sic E., ἡ μέντοι vul.

Fabr. p. 844, 45.

καθάπερ πολλοὶ κύκλοι συνελθόντες καὶ μιγέντες
πρὸς ἀλλήλους κατὰ μῆκος κύλινδρον ἀποτελοῦσιν·
οὕτως καὶ ἡ τραχεῖα ἀρτηρία, καθ' ὃ μὲν ἐκ πολλῶν
βρογχίων συντεθέντων ἀποτελεῖται, βρόγχος καλεῖται·
3 καθ' ὃ δὲ ἐκ πολλῶν κύκλων, κύλινδρος. Οὐκ ἔστι
δὲ ὅλος ὁ κύκλος τῶν βρογχίων χόνδρος, τὸ γὰρ
ὄπισθεν μέρος αὐτῶν τὸ παρακείμενον τῷ οἰσοφάγῳ
νευρῶδές πως ἐστίν· ὡς εἶναι τοὺς κύκλους πάντας
κατὰ μὲν τὰ ἔμπροσθεν καὶ πλάγια χόνδρους, κατὰ
δὲ τὰ ὄπισθεν νευρώδεις, διὰ τὸ μὴ θλίβειν τὸν
4 οἰσοφάγον. Συνῆπται δὲ ὅ τε στόμαχος καὶ ἡ τρα- 845
χεῖα ἀρτηρία διά τινος χιτῶνος ἑνὸς κοινοῦ ὑπαλεί-
φοντος αὐτὰ ἔσωθέν τε καὶ ἔξωθεν, καὶ διὰ τοῦτο ἐν p. 44
ταῖς καταπόσεσι κατασπωμένου τοῦ οἰσοφάγου, ἀνα-
5 σπᾶται ὁ λάρυγξ. Ἔστι δὲ ὁ χιτὼν οὗτος τὴν οὐ-
σίαν λεπτὸς, καὶ πυκνὸς, καὶ συμμέτως ξηρός· εἰ γὰρ

DE THORACE. nomina.

Bronchiorum circulum non esse totum cartilaginosum,

et quare.

Oesophagum et tracheam communi tunica committi.

inter seseque in longitudinem implicati eam figuram quae *cylinder* dicitur constituunt; ita etiam aspera arteria, quatenus ex multis compositis bronchiis integratur, *bronchi* vocabulum consequitur; quatenus vero ex multis circulis, *cylinder* appellatur.
3 Non est autem totus bronchiorum circulus cartilago, posterior enim ipsorum pars gulae adhaerescens nervea est; adeo ut omnes circuli oblique et a lateribus cartilaginosi, secundum posteriora
4 vero nervi natura praediti sint, ne gulam duritia collidant. Gula autem et aspera arteria una quadam communi tunica, ipsas intus extraque involvente, committuntur, idque in causa est ut devo-
5 rando dum gula detrahitur, guttur ascendat. Substantia tenui, et densa ea membrana est, et moderate sicca; nam si rarior esset,

2. πρὸς ἀλλήλους] Sic E., ἀλλήλοις vul.
5. Οὐκ ἔστι κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 530.
7. παρακείμενον] περικείμενον B.
8. πως ἐστίν] πῶς ἐστίν E., om. πως vul.
11. Συνῆπται κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 532.
15. Ἔστι δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 534, 35.
16. λεπτὸς] ἅμα add. G.
ib. πυκνὸς] ποικνὸς E.
ib. συμμέτρως] μετρίως G.
ib. εἰ γὰρ ἀραιὸς ἦν] ἀραιὸς δ' εἴπερ ἐγένετο G.

Mor. p. 44.

De Thorace.

Haec tunica si rarior esset, raucam vocem efficeret; si aridior, asperam:

ἀραιὸς ἦν, ἑτοίμως [ἂν ἐδέχετο] ῥεύματα, καὶ διάβροχος γενόμενος βραγχώδη τὴν φωνὴν ἀπετέλει· εἰ δὲ πάλιν ξηρότερος τοῦ συμμέτρου, κακόφωνος ἂν ἐγίνετο ὁ ἄνθρωπος· πολλάκις γὰρ ἐν διακαέσι πυρετοῖς ἀναξηραινομένων τῶν ὑπὸ τὴν φάρυγγα καὶ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν, τὰς ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους κλαγγώδεις ὠνομασμένας φωνὰς γίνεσθαι συμβαίνει.
6 Οὕτως δὲ κἂν τοῖς ζώοις ὅσα μακρὸν ἱκανῶς ἔχει τὸν τράχηλον καὶ [ξηροὺς] τοὺς χόνδρους, καθάπερ γέρανοι καὶ τὰ ὅμοια· καὶ γὰρ καὶ περὶ τούτων φησὶν Ὅμηρος,

quod gruibus fit.

"Κλαγγηδὸν δὲ πέτονται ἐπ' ὠκεανοῖο ῥοάων."

facile fluxionibus vexaretur, et humidior reddita raucam vocem efficeret; item si aridior, asperam vocem homo ederet; siquidem in ardentioribus febribus plerumque sedibus circa fauces asperamque arteriam arefactis, *clangorosas* (ut ita dicam) ab Hippocrate appellatas [*Praedict.* lib. i. T. I. p. 159, 160; *Coac. Praenot.* T. I.
6 p. 246.] voces fieri necesse est. Atque ita in animalibus procerum collum aridasque cartilagines habentibus, ut gruibus et id genus aliis, fieri contigit; quare de his cecinit Homerus (Il. γ. 5.),

"Cum clangore volant liquidi super aequoris undas."

1. ἑτοίμως ἂν ἐδέχετο ῥεύματα] τήν τε πρὸς τὸν ὑποκείμενον χόνδρον οὐκ ἂν ἀπέκλειε τῶν διαρρεόντων ὑγρῶν ὁμιλίαν G.
ib. [ἂν ἐδέχετο] ἀνεδέχετο vul.
1, 2. καὶ—ἀπετέλει] αὐτός τ' ἂν ῥᾳδίως διαβρεχόμενος βραγχώδη τὴν φωνὴν ἀπειργάζετο G.
2—4. εἰ δὲ—ὁ ἄνθρωπος] δι' αὐτὸ γάρ τοι τοῦτο καὶ ξηρὸς συμμέτρως ἐστίν· ἄμεινον γὰρ ἠχεῖ τὰ ξηρότερα τῶν διαβρόχων, ὥσπερ γε καὶ τὰ τελείως ξηρὰ κακοφωνότερα τῶν συμμέτρως ξηρῶν G.
4. πολλάκις γὰρ ἐν] ἐν μέν γε G.
ib. διακαέσι] τοῖς περικαέσιν ἅπασι G.
5. ἀναξηραιν.] ἰσχυρῶς ἀναξ. G.
ib. ὑπὸ τὴν] κατὰ τὴν G.
ib. τὴν φάρυγγα] Vide sup. ad p. 91. l. 12.
6. τραχεῖαν] om. G.
ib. τοῦ Ἱπποκράτους] τοῦ om. G.
ib. κλαγγώδεις ὠνομασμένας φωνὰς] κλαγγ. ὀνομασμένας φωνὰς A., ὀνομαζομένας φωνὰς κλαγγ. G.
7. γίνεσθαι] γίγνεσθαι G.
8. Οὕτως δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 535.
ib. Οὕτως δὲ κἂν] οὕτω δὲ καὶ G.
ib. ἱκανῶς] Sic E. G., om. vul.
9. [ξηροὺς] Sic C. G., σκληροὺς vul.
ib. καθάπερ γέρανοι καὶ τὰ ὅμοια] Sic E., ὥσπερ καὶ αἱ γέρανοι G., συμβαίνει γίνεσθαι οἷον γεράνοις καὶ τοῖς ὁμοίοις vul.
10, 11. καὶ—Ὅμηρος] Sic E., καὶ γὰρ περὶ τούτων διὰ τοῦθ' Ὅμηρος ἔγραψε G., καὶ γάρ φησιν Ὅμηρος περὶ τούτων vul.
10. περὶ τούτων] περὶ τούτω E.
12. Κλαγγηδὸν δὲ] κλαγγῇ ταί γε G. Hom.

Fabr. p. 845, 46.

7 Ἀποδέδεικται δὲ μὴ δύνασθαι γενέσθαι φωνὴν ἄνευ
τοῦ στενωθῆναι τὴν διέξοδον τοῦ λάρυγγος, ἀθροωτέραν δὲ γενέσθαι καὶ τὴν προσβολὴν τοῦ πνεύματος· εἰ γὰρ ἀτρέμα τὸ πνεῦμα ἔξω φέροιτο, τὴν χωρὶς ψόφου συντελουμένην ἀποτελέσει φωνήν· εἰ δὲ ἀθρόως τε καὶ σφοδρῶς, τὴν μετὰ ψόφου ἐκπνοὴν
8 ἀπεργάσεται, ὅπερ ἐστὶν τὸ στενάζειν. Ἵνα δὲ φω-
νήσῃ τὸ ζῶον, δεῖται μὲν πάντως καὶ τῆς κάτωθεν 846
ἄνω φορᾶς ἀθροωτέρας, καὶ τῆς κατὰ τὸν λάρυγγα διεξόδου στενοτέρας, κατὰ βραχὺ δὲ ἐκ τοῦ στενοῦ
14 ἀνευρυνομένης· ὅπερ ἐργάζεται ἡ ἐπιγλωττίς. Ἔστι

DE THORACE.

Si tarde spiritus emittatur, efflationem sine voce effici; si celeriter, suspirium.

Epiglottidis functio.

7 Ostensum est praeterea [inf. §. 8.] vocem formari non posse nisi transitus gutturis arctetur, occursusque exeuntis spiritus vehementior repentinusque sit; nam si tarde spiritus emittatur, efflationem sine strepitu edet; quod si celeriter et repente, cum strepitu ef-
8 flationem faciet, quod *suspirium* dicitur. Ut vero vocem animal efformet, aëris ab inferioribus sursum versum prorsus vehementiore motu, transituque per guttur indiget angustiore quidem, sed paulatim ab angusto in latius se pandente; quod praestat vocata
14 epiglottis. Est autem epiglottis corpus cartilaginosum, guttur

1. Ἀποδέδεικται κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 561, 62.
2. τοῦ λάρυγγος] om. G.
ib. ἀθροωτέραν] Sic D.M., ὠθροωτέραν F. et fort. A.B.E.
2, 3. ἀθροωτέραν—πνεύματος] εἰ γὰρ ἀναπεπταμένη τελέως εἴη σύμπασα, κεχαλασμένων μὲν τῶν πρώτων δυοῖν χόνδρων καὶ διεστώτων ἀπ᾽ ἀλλήλων, ἀνεωγμένου δὲ τοῦ τρίτου, μήποτ᾽ ἂν δύνασθαι γενέσθαι φωνὴν G.
3. προσβολὴν] διέξοδον E.
4. εἰ γὰρ] ἀλλ᾽ εἰ μὲν G.
5. ἀποτελέσει] om. G.
ib. φωνήν] ἐκπνοήν C.G., quod mallem, quum *vox* vix formari possit *sine strepitu*.
6, 7. τὴν—στενάζειν] τὸ καλούμενον στενάζειν γιγνόμενον G.
6. μετὰ] κατὰ D.
7. Ἵνα δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 562.
ib. φωνήσῃ] φωνήσει A.B.
8. δεῖται μὲν] δεῖσθαι G.
9. ἄνω] om. G.
ib. καὶ τῆς] δεῖσθαι δ᾽ οὐδὲν ἧττον ταύτης pr. G.
10. στενοτέρας] στενωτέρας G.
ib. κατὰ βραχὺ] ἀλλὰ κατὰ βραχὺ μὲν ἐξ εὐρέος εἰς στενὸν ἀγομένης pr. G.
11. ἀνευρυνομένης] πάλιν εὐρ. G.
ib. ὅπερ—ἐπιγλωττίς] ὅπερ ἀκριβῶς ἐργάζεται τουτὶ τὸ σῶμα τὸ προκείμενον ἐν τῷ λόγῳ νῦν, ὃ δὴ γλωττίδα τε καὶ γλῶσσαν ὀνομάζω λάρυγγος G.
ib. ἐργάζεται] τοῦτο τὸ ἔργον add. E.

Mor. p. 44, 45.

De Thorace.

Gutturis (vulgo *laryngis*) cartilagines.

δὲ ἡ ἐπιγλωττὶς σῶμα χονδρῶδες, ἐπιπωμάζον τὸν
λάρυγγα· ὁ γὰρ σύμπας λάρυγξ σύγκειται ἐκ τριῶν
χόνδρων, ὧν πρῶτός ἐστιν ὁ θυρεοειδὴς, δεύτερος δὲ
2 ὁ ἀκατονόμαστος, τρίτος δὲ ὁ ἀρυταινοειδής. Διήρ-
θρωνται δὲ πρὸς ἀλλήλους, οἷον χόνδροι, συνδεόμενοι
διὰ μυῶν καὶ νεύρων, πρὸς τὸ ἀνοίγεσθαι τὸν λά-
ρυγγα καὶ κλείεσθαι. ἀνοίγεται μὲν γὰρ ἐν ταῖς
ἀθρόαις ἐκπνοαῖς ὑπὸ τῶν ἔξω μυῶν, διὰ πλείστου
πνεύματος βαρεῖάν τε καὶ μεγάλην τὴν φωνὴν ἐργαζό-
μενος· σφαλίζεται δὲ παντελῶς ὑπὸ τῆς ἐπιγλωττίδος
ἐν ταῖς καταπόσεσιν, ἵνα μὴ ἀθρόως θάνατος κατα- p. 45
3 λάβῃ τὸ ζῶον. Ταῦτα τῆς ἀφάτου τοῦ Θεοῦ σοφίας
τὰ δημιουργήματα. πολλάκις γὰρ, ὑστερησάσης τῆς
ἐπιγλωττίδος κλεῖσαι, ὑγρότης τοῦ ποτοῦ παραδρα-
μοῦσα κερχνεῖν ἀναγκάζει τὸν ἄνθρωπον, ὡς ῥηχθῆ-
ναι τοὺς ὀφθαλμοὺς τῇ βίᾳ τοῦ ἐμπεσόντος, καὶ προ-

Guttam aut micam in laryngem illapsam grave inferre periculum.

contegens; totum enim guttur ex tribus cartilaginibus constat,
quarum prima [θυρεοειδὴς] *thyreoides* (hoc est, *clypeo similis*)
dicitur, altera *nomine carens*, tertia [ἀρυταινοειδὴς] *arytaenoides* (id
2 est, *situlae assimilis*.) Inter se vero, utpote cartilagines, nervis
musculisque revinctae committuntur, ad claudendum ac reserandum guttur: in subitis enim efflationibus guttur ab exterioribus
musculis aperitur, per plurimum spiritum gravem ingentemque
vocem efficiens; penitus autem ab epiglottide occluditur dum
3 aliquid devoratur, ne repentina morte animal intereat. Haec
sunt inenarrabilis Dei sapientiae opera: nam saepius, epiglottide
lentius claudente, inter bibendum humor illapsus screatum citat,

1. ἐπιπωμάζον] ἐπιπωμάζων E.
8. πλείστου] πλεῖστον E.
10. σφαλίζεται] Sic E., κλείεται vul.
11. καταπόσεσιν] Cum C. post καταπόσεσιν levius interpunxi, vul. plenius.
12. τῆς] Sic E., vul. τὰ τῆς et om. τὰ inf.
ib. τοῦ Θεοῦ] Sic E., om. τοῦ vul.
ib. σοφίας] δημιουργίας E.
13. τὰ δημιουργήματα] Sic E., om. τὰ vul., δημηουργήματα A.B.
14. τοῦ ποτοῦ] Sic E., ἐνποτῷ vul.
ib. παραδραμοῦσα] περιδραμοῦσα B. ut inf. p. 111. l. 1.
15. ῥηχθῆναι] Sic E., ῥήγνυσθαι vul.
16. τοὺς ὀφθαλμοὺς] Hic E., post ἐμπεσόντος vul.

Fabr. p. 846, 47.

πετεῖς γίνεσθαι· εἰ δὲ ψὶξ παραδράμῃ, αἰφνίδιον
ἐπάγει θάνατον.

4 Ἐπέλθωμεν οὖν ἐξηγήσασθαι περὶ τῶν τριῶν
χόνδρων τοῦ λάρυγγος τό τε σχῆμα καὶ τὴν ἐνέρ-
15 γειαν αὐτῶν, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀρξάμενοι. Ἔστιν οὖν
ὁ μὲν πρῶτος χόνδρος θυρεοειδὴς, κείμενος ἔμπροσ- 847
θεν τοῦ τραχήλου καὶ κάτω τῆς γένυος, ὅστις καὶ
φαίνεται καὶ καλεῖται τετράπλευρος, θυρεῷ παρα-
πλήσιος τῷ σχήματι, ἐξ οὗ καὶ τὴν προσωνυμίαν
2 ἐκτήσατο, ἔοικε γὰρ θυρεῷ. Ὁ δὲ δεύτερος ὄπισθεν
καὶ ἔσω κεῖται, προσψαύων τῷ στομάχῳ, ἀνόμοιος δὲ
τοῖς φαινομένοις πᾶσιν, ὡς καὶ [μηδενὶ] ἑοικὼς ἀκα-
3 τονόμαστος ὠνομάσθη. Ὁ τρίτος δὲ τῇ μὲν θέσει
ἄνω καὶ μέσος κεῖται τῶν δύω τούτων, ἀρυταίνῃ παρα-

De Thorace.

De laryngis cartilagine prima, seu *thyreoide*;

secunda, seu *innominata*, (vulgo *cricoide*);

tertia, seu *arytaenoide*.

oculosque erumpere ac veluti prosilire cogit; quod si mica inci-
derit, confestim necatur animal.

4 Sed jam ad trium gutturis cartilaginum expositionem transea-
mus, quae scilicet earum sit figura, quae functio, [et a prima
15 ordiamur.] Igitur prima gutturis cartilago [θυρεοειδὴς] *thyreoides*
(id est, *clypealis*) in priore cervicis parte infra mentum posita
est, quae et videtur et *quadrilatera* appellatur, clypei imaginem
2 referens, unde et cognomen assumpsit. Secunda posterius atque
intus collocatur, gulae contigua, nullius eorum quae sensu per-
3 cipiuntur assimilis, quare et *nomine carens* dicta est. Tertia
vero sedem superiorem mediamque inter hasce duas nacta est,

1. παραδράμῃ] περιδράμῃ B. ut sup. p. 110. l. 14.
ib. αἰφνίδιον] ἐφνίδιον E.
3. Ἐπέλθωμεν οὖν] Sic inf. Lib. IV. c. 15. §. 1. et c. 26. §. 1., ἐπέλθομεν οὖν E., ἀλλ' vul.
ib. ἐξηγήσασθαι περὶ] Sic E., ἐξηγητέον καὶ vul.
5. αὐτῶν—ἀρξ.] Sic E., om. vul.
ib. Ἔστιν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 551.
6. θυρεοειδὴς] θυραιοειδὴς A.B.
9. προσωνυμίαν] προσονυμίαν B.
10. Ὁ δὲ δεύτερος κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 552, 53.
12. τοῖς φαινομένοις πᾶσιν] τῶν φαινομένων πάντων E. Legitur ἀνόμοιος cum dat., inf. p. 885. l. 34. ed. Fabr.
ib. ὡς] Sic E., οἷς vul.
ib. [μηδενὶ] μηδὲν vul.
13. ὠνομάσθη] ὀνομάσθη E.
ib. Ὁ τρίτος δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 553.
14. παραπλήσιος] περιπλήσιος B.

Mor. p. 45, 46.

De Thorace.

Arytaena quid sit.

πλήσιος, ὅθεν καὶ τὴν ὀνομασίαν ἔσχηκεν ἀρυταινο-
ειδής. (ἔστι δὲ ἀρύταινα ξυλουργικὸν σκεῦος, ᾧπερ
χρῶνται οἱ πλευστικοὶ εἰς τὸ ἀντλεῖν τὸ ἐν τῇ νηῒ
ἐπιπολάζον ὕδωρ, οἱ κηπευτικοὶ δὲ πρὸς τὸ ἄρδειν
4 τοὺς κήπους.) Τούτῳ τῷ ἀρυταινοειδεῖ χόνδρῳ ἐπί-
κειταί τι σκέπασμα, νευροχονδρῶδες τὴν οὐσίαν, τοι-
οῦτον τὸ μέγεθος ὅσον ἐστὶ τὸ ἄνοιγμα τοῦ ἀρυται-
νοειδοῦς χόνδρου, πρὸς τὸ κλείειν αὐτὸν παντάπασιν·
ὀνομάζεται δὲ τοῦτο τὸ μόριον γλωττὶς, ἐοικὼς ταῖς
τῶν αὐλῶν γλώτταις τε καὶ γλωττίσι, καὶ γὰρ καὶ
5 ταύτας ἀμφοτέρως προσαγορεύουσι. Κατασκευάζεται
δὲ ἡ γλωττὶς αὕτη ὑπὸ ὑμένων τινῶν, ἅμα σώμασι
γλισχροῖς, ἐπιστρεφομένων πρός τε τὸν στόμαχον
6 καὶ τὸ στόμα τοῦ λάρυγγος. Διὰ τοῦτο δὲ ὑμενῶδες
τὸ σῶμα τῆς γλωττίδος ἐγένετο, πρὸς τὸ μήτε πλη-

Lingulae (vulgo *glottidis*) magnitudo, functio, nomen, et formatio.

Glottis quare membranosa;

[ἀρυταίνῃ] *arytaenae* (id est, *situlae*) similis, indeque appellationem
traxit, *arytaenoides* vocitata: (arytaena vero ligneum vasculum
est, quo nautae ad hauriendum e navi supervacuum humorem,
4 olitores autem ad irrigandos hortos uti solent.) Huic situlari
cartilagini quoddam operculum, mediae inter nervum cartilagi-
nemque naturae, superimponitur, tanta magnitudine quantum
ipsius cartilaginis hiatus patet, ut iste videlicet exquisite occlu-
datur; huic vero *lingulae* nomen inditum est, quoniam tibiarum
5 *linguis* ac *lingulis*, utrumque enim dicitur, est persimilis. Ex
membranis autem quibusdam, tenacibusque corpusculis, gulam
versus gutturisque ostium versatilibus, haec lingula componitur.
6 Eamque ob causam ejus corpus membranosum est, ne spiritus

1. ἀρυταινοειδής] λεγόμενος add. vul., om. E.
2—5. ἔστι—κήπους] Haec e margine in textum irrepsisse videntur.
4. τὸ ἄρδειν] Sic B., om. τὸ vul.
5. Τούτῳ τῷ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 553, 61.
ib. ἀρυταινοειδεῖ] ἀρυταινοειδῆ E.
7. μέγεθος] ἔχον add. vul., om. E.
9. ἐοικὼς] Sic E., ἔοικε γὰρ vul.
10. καὶ γὰρ καὶ ταύτας] Sic E., ταύτας γὰρ vul.
14. Διὰ τοῦτο κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 566.
14, 15. Διὰ—γλωττίδος] αὐτὸ δὲ τὸ σῶμα τῆς γλωττίδος ὑμενῶδες μὲν G.
15. ἐγένετο] Sic B.G., ἐγίν. vul.

Fabr. p. 847, 48.

DE THORACE.

ρούμενον τοῦ πνεύματος ῥήγνυσθαι, μήτε, τοῦ λάρυγγος εὐρυνομένου καὶ συστελλομένου, ταῖς ἐναντίαις αὐτοῦ κινήσεσιν ἑπόμενον, εἰς κίνδυνον ἀφικέσθαι ῥήξεως· ὑγρὸν δὲ οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ σὺν [τῷ] γλισ- p. 46
χρόν πως εἶναι καὶ λιπαρὸν, ἵνα ἐπιτέγγηται διὰ 848
παντὸς καὶ ἐξαρκῇ χρόνῳ πολλῷ· ὥστε μήθ' ἑτοίμως αὐτοῦ ἀπορρέοντος, μήτε ξηραινομένου, κινδυνεῦσαι διαφθαρῆναι τὴν φωνήν. ἔν τε γὰρ τοῖς διακαέσι τῶν πυρετῶν οὐ δύνανται φθέγγεσθαι πρὶν διαβρέξαι τὸν λάρυγγα, καὶ ὅσοι διὰ καύματος ὁδοιποροῦσι σφοδροῦ, ταὐτὸ τοῦτο πάσχουσιν.

quare humida et viscida.

7
16 Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς γλωττίδος τοῦ λάρυγγος ἱκανὰ καὶ ταῦτα· περὶ δὲ τῶν παλινδρομούντων

Nervos recurrentes vocis esse instrumenta.

plenum disrumpatur, neve gutturis dilatati aut compressi contrarias motiones sequens, in fracturae periculum incidat; humidum quoque est, non tamen simpliciter, sed viscidum quodammodo et pingue, ut semper humectetur longiorique tempore duret; ut neque facile humore dilabente, neque facile siccescente, vocem corrumpere periclitetur: siquidem in deurentibus febribus loquendi facultas tollitur nisi prius guttur humescat, idem etiam perpetiuntur per magnum aestum iter facientes.

7 16 De gutturis lingula satis copiose disseruimus; in praesentia

1. τοῦ] ὑπὸ τοῦ G.
1, 2. τοῦ λάρυγγος—συστ.] ἐν τῷ ποτε μὲν εὐρύνεσθαι, ποτὲ δὲ συστέλλεσθαι τὸν ὅλον λάρυγγα G.
2. καὶ συστ.] Sic E., ἢ συστ. vul.
3. κινήσεσιν] καταστάσεσιν G.
ib. ἀφικέσθαι] Sic E.G., ἔρχεσθαι vul.; ποτὲ add. G.
4. ῥήξεως] ῥήξεων B.
ib. ὑγρὸν] ὑγρὸς A.
ib. σὺν [τῷ] Sic G., σὺν τὸ E., καὶ vul.
5. πως εἶναι] πῶς εἶναι E., τέ πως εἶναι G., πως ὑπάρχει vul.
6. παντὸς] οἰκείᾳ νοτίδι add. G.
ib. ἐξαρκῇ] ἐξαρκεῖ A.B., et G. sententiae forma mutata.
ib. πολλῷ] παμπόλλῳ G.
6, 7. ὥστε—ἀπορρ.] μὴ ἀπορρέων ἑτοίμως E., μήτ' ἀπορρέον ἑτοίμως G. constructione mutata.
7. ξηραινομένου] ξηραινόμενον G.
8. ἔν τε γὰρ τοῖς κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 567.
ib. διακαέσι τῶν πυρετῶν] περικαέσι πυρετοῖς G.
10. ὅσοι] ὅσοις E.
ib. ὁδοιποροῦσι] ὡδοιπόρησαν G.
11. ταὐτὸ τοῦτο πάσχουσιν] om. E.G.
12. Ἀλλὰ περὶ μὲν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 567.
13. καὶ ταῦτα] Sic E.G., τὰ εἰρημένα vul.

Mor. p. 46, 47.

De Thorace.

Sexti (vulgo *octavi*) nervorum paris cursus, et divisiones.

νεύρων ὅτι καὶ αὐτὰ ὄργανα φωνῆς εἰσιν ἐκ τῶνδ'
2 ἂν μάθοις. Ἕκτη γάρ τις ἐστὶ συζυγία τῶν ἀπ'
ἐγκεφάλου πεφυκότων νεύρων εἰς τὸν θώρακα διὰ
τοῦ τραχήλου κατερχομένη· καὶ ταύτης, ὅταν ἐν τῷ
θώρακι γένηται, συζυγία τις ἀποφυομένη νεύρων ἑτέ-
ρων τινῶν μικροτέρων ἀναφέρεται διὰ τοῦ τραχήλου
παρὰ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν, ἐπιβαίνουσα τῷ λά-
ρυγγι· ἐντεῦθεν δὲ ἀτρέμα λοξὰ τὰ δύο ταῦτα
νεῦρα πρὸς τὴν ἔσω τε καὶ ἄνω χώραν αὐτοῦ φερό-
μενα κατασπείρονται εἰς ἅπαντας τοὺς τὸν λάρυγγα
κινοῦντας μύας, ὡς διὰ τοῦτο ταῦτα πρῶτα ὄργανα
3 γενέσθαι φωνῆς. Παλινδρομοῦντα δὲ λέγονται ὅτι
κατερχόμενα διὰ τοῦ τραχήλου ἕως τοῦ θώρακος,
πάλιν δι' αὐτοῦ τοῦ τραχήλου ἀνέρχονται εἰς τοὺς
4 τοῦ λάρυγγος χόνδρους. Εἰ θέλεις δὲ μαθεῖν ὅτι
πρῶτα [φωνῆς] ὄργανα τὰ παλινδρομοῦντα νεῦρα,

Nervorum recurrentium nomen.

Eorum sectione vocem tolli;

vero recurrentes nervos vocis edendae instrumenta esse hinc
2 percipere possis. Est enim quoddam sextum a cerebro orientium
nervorum conjugium in pectus per collum descendentium; ab hoc,
postquam in pectus descenderit, altera quaedam minutorum ner-
vulorum conjugatio exoriens, sursum versum per collum, arteriam
asperam calcans, revertitur, gutturique inseritur; inde paulatim
duo hi nervi obliqui ad internam superioremque gutturis partem
subeuntes per omnes ipsum moventes musculos sparguntur,
3 atque ideo primaria haec vocis instrumenta fuere. Verum ideo
recurrentes nominantur, quoniam per collum in pectus usque
descendentes, iterum per idem collum ad gutturis cartilagines
4 revertuntur. Quod si certior fieri volueris recurrentes nervos
praecipua vocis instrumenta esse, ad id animum adverte; si eos

6. τινῶν μικροτέρων] Sic E., om. τινῶν vul., μιῆς τινῶν A., μίκρων τίνων B.

7. παρὰ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν] Sic E., τῆς τραχείας ἀρτηρίας vul. ib. τῷ] Sic E., ἐν τῷ vul.

14. τοὺς τοῦ] Sic B., om. τοῦ vul., om. τοὺς A.

15. λάρυγγος] λάριγγος A.

16. [φωνῆς] Sic sup. l. 1., 12., et inf. p. 115. l. 8; φωνῇ vul.

Fabr. p. 848, 49.

πρόσεχε τὸν νοῦν· εἰ γὰρ τέμνῃς αὐτὰ, ἢ θλάσῃς, 849 ἢ βρόχῳ διαλάβῃς, ἡ φωνὴ τοῦ ζώου τελείως ἀπόλ-
5 λυται. Ὥστε ἀναπνευστικῶν τε καὶ φωνητικῶν ὀργάνων ὄντων θώρακός τε, καὶ πνεύμονος, καὶ τραχείας ἀρτηρίας, ἔτι τε λάρυγγος, καὶ τῶν ἀνοιγόντων τε καὶ κλειόντων μυῶν, ἔτι τε τῆς ἐπιγλωττίδος, καὶ τοῦ κοινοῦ χιτῶνος τοῦ λάρυγγος καὶ τοῦ στομάχου, πρῶτα μὲν ὄργανα φωνῆς τὰ παλινδρομοῦντα νεῦρα, τὰ δ᾽ ἄλλα πάντα τῶν ὧν οὐκ ἄνευ λόγον ἐπέχει.

DE THORACE.

Eos omnium spirabilium et vocalium instrumentorum praecipuos vocis auctores esse.

17 Ταῦτα τοιγαροῦν τὰ ἀναπνευστικὰ καὶ φωνητικὰ ὄργανα ἐνεργοῦσι, διαστελλομένου τε καὶ συστελλο-
2 μένου τοῦ θώρακος. Ἡ δὲ διαστολὴ τοῦ θώρακος
3 γίνεται οὕτως. Δώδεκα παγίδες εἰσὶ μιᾶς ἑκάστης p. 47 τῶν πλευρῶν, ὥστε εἶναι τὰς τῶν δύο πλευρῶν παγίδας εἰκοσιτέσσαρας, δώδεκα τῆς δεξιᾶς καὶ
4 τῆς ἀριστερᾶς ὁμοίως. Προσήρτηνται δὲ αὗται

Thorax quomodo distendatur.

Costas esse ab utroque latere duodecim;

aut secueris, aut contuderis, aut laqueo distrinxeris, animalis vox
5 funditus tollitur. Quamobrem cum pectus, pulmo, aspera arteria, praeterea guttur, aperientes claudentesque musculi, * epiglottis, lingula, communisque gutturis et stomachi membrana, spirabilia sint et vocalia instrumenta, praecipui utique sunt vocis auctores recurrentes nervi, caetera omnia eorum rationem habent sine quibus fieri non potest.

17 Igitur hae spirabiles vocalesque machinae, dilatato compresso-
2 que pectore, operantur. At pectus hunc in modum distenditur.
3 Cujusque lateris duodecim sunt costae, ut duorum laterum sunt
4 viginti quatuor, [a dextra duodecim, itemque a sinistra.] Utrin-

* *epiglottis, lingula* Ed. 1537; *epiglottis lingula,* Ed. 1540; *Epiglottis,* Ed. 1581; *epiglottis, i. lingula,* Fabr.

1. τέμνῃς] τέρμης A., τέμῃς E.
ib. θλάσῃς] θλάσσεις A.B.
9. τῶν ὧν οὐκ ἄνευ] Sic vul. sup. p. 9. l. 4., ubi τῶν om. G.
10. τοιγαροῦν] Sic E., τοίνυν vul.
ib. φωνητικὰ] φωνητικὰ καὶ A.
13. εἰσὶ μιᾶς] εἰ ἡ μιᾶς A.
14. τῶν] τοῦ τῶν E.
ib. τὰς] om. E.
ib. τῶν δύο πλευρῶν παγίδας] Sic E., παγίδας τῶν δύο πλευρῶν vul.
15. εἰκοσιτέσσαρας] κδ' vul.
15, 16. δώδεκα—ὁμοίως] Sic E., om. vul.
15. δώδεκα] ἐπὶ τοῖς β'. καὶ δέκα E.

Mor. p. 47.

De Thorace.

quarum septem sterno copulari.

In respiratione naturali thoracem deorsum labi;

ἑκατέρωθεν τοῖς δώδεκα σπονδύλοις τῆς ῥάχεως τοῖς
5 ἀφωρισμένοις τῷ θώρακι. Αἱ μὲν οὖν ἀνώτεραι δεκατέσσαρες συναρθροῦνται τοῖς [ὀστοῖς] τοῦ στέρνου, ἑκατέρωθεν ἑπτὰ, κατὰ ὀξείας γωνίας· ἐν δὲ τῇ ἀβιάστῳ ἀναπνοῇ ἑλκόμεναι κάτω πρὸς τὴν γαστέρα αἱ συναρθρώσεις αὗται ὑπὸ τῶν φρενῶν, ἀναγκάζονται τὰς ὀξείας γωνίας τῶν συναρθρώσεων ἀμβλείας ἀποτελεῖν, ὥστε φέρεσθαι τὸν θώρακα
6 κάτω. Καταφερόμενος οὖν ὁ θώραξ θλίβει τὴν γαστέρα, θλιβομένη δὲ ἡ γαστὴρ ἐξογκοῦται· εἶτα πάλιν συστελλόμενος ὁ θώραξ ἀνασπᾶται πρὸς τὰ
7 ἄνω, ὡς διὰ τούτου χαλᾶσθαι τὸ διάφραγμα. Χαλώμενον οὖν τὸ διάφραγμα δίδωσι χώραν τῇ κοιλίᾳ
8 ἀποκαταστῆναι εἰς τὴν ἑαυτῆς κοίτην. Τοῦτο δὲ οὐχ ἅπαξ ἀλλὰ καὶ πολλάκις γινόμενον διαστέλλεσθαι καὶ συστέλλεσθαι ποιεῖ τὴν γαστέρα· καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἄπειροι ἀνατομῆς ἀπατῶνται, οἰόμενοι ἕλκειν τὴν

que vero ipsae dorsi vertebris pectore terminatis committuntur.
5 Superiores quatuordecim cum sterni ossibus, ab utroque latere septem, secundum acutos angulos copulantur; et in spiratione vi carente hae commissurae in ventrem a septo transverso detractae, acutos angulos obtusos facere coguntur, quare pectus deorsum
6 labitur. Delabens vero [pectus] ventriculum comprimit, compressus ventriculus turget; deinde iterum contractum pectus ad superiora retrahitur, atque propterea transversum septum laxatur.
7 Laxatum vero [transversum septum] locum ventriculo praebet ut
8 in suum ipsius vacuum concedat. Id non semel sed crebrius factum ut et ventriculus dilatetur comprimaturque efficit; atque ideo dissectionis imperiti falluntur, ventriculum in spirando addu-

1. ἑκατέρωθεν] ἑκατέροθεν A.B.
ib. δώδεκα] ιβ′ vul.
3. δεκατέσσαρες] ιδ′ vul.
ib. [ὀστοῖς] ὀστέοις vul.
4. ἑκατέρωθεν] ἑκατέροθεν A.B.
ib. γωνίας] γονίας A.
5. ἀναπνοῇ] ἀναπνοῆς A.
8. ἀμβλείας] ἀμβλίας E.
ib. ἀποτελεῖν] om. E.
10. θλιβομένη] θλιβιμένη A.

Fabr. p. 849, 50.

κοιλίαν πνεῦμα ἐν ταῖς ἀναπνοαῖς καὶ πάλιν ἐκπέμ-
πειν, καὶ διὰ τοῦτο διαστέλλεσθαι καὶ συστέλλεσθαι.
9 Εἰ δὲ βιαστικωτερόν πως ἀναπνεύσει τὸ ζῶον, οὐ
μόνον κάτω φέρεσθαι ποιεῖ τὸν θώρακα, ἀλλὰ καὶ
ἔξω, τῶν μεσοπλευρίων μυῶν τῶν ἔξω ἐνεργησάντων.
10 Εἰ δ' ἀναγκασθείη τις ποτὲ καθέξειν τὸ πνεῦμα, οὐ
μόνον κάτω καὶ ἔξω φέρεται ὁ θώραξ, ἀλλὰ καὶ ἄνω,
τῶν μεγίστων ἐνεργησάντων μυῶν τῶν τὰς ὠμοπλά-
18 τας ἀνασπώντων. Αἱ δὲ ὑπόλοιποι δέκα παγίδες αἱ
κατωτέρω κείμεναι ἀπολείπονται μὲν τῷ μήκει, καὶ
ὀνομάζονται νόθοι· προσήρτηνται δὲ τῷ διαφράγματι
2 ἀποπερατούμεναι εἰς χόνδρους. Καὶ τοῦτο δι' ἄκραν
πρόνοιαν τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ ἡμῶν. ἐπίκεινται
γὰρ τῇ γαστρὶ αἱ νόθοι πλευραί· καὶ εἰ δι' ὅλου ὀστᾶ
ἦσαν, ἑτοίμως ἂν ἐθραύοντο ὑπὸ τῶν ἔξωθεν προσ-
πιπτουσῶν πληγῶν, θραυόμενα δὲ καὶ πρὸς τὰ ἐντὸς

DE THORACE.

in vehementi deorsum et extrorsum;

in vehementiore, deorsum, extrorsum, et sursum.

Costas (*spurias* dictas) esse partim cartilaginosas, ne forte collisae et in ventriculum retrusae necem inferrent;

cere spiritum ac rursus emittere, et hoc pacto dilatari contra-
9 hique, putantes. Quod si quando violentius spiret animal, non
deorsum modo ferri pectus coget, verum etiam extra intercostales
10 musculos, exterius munere suo defunctos. At si quis diutius in-
terdum spiritum continere urgeatur, non solum deorsum extraque
feretur pectus, sed etiam supra maximos musculos scapulis sur-
18 sum trahentes adducetur. Reliquae autem decem costae inferius
sitae longitudine deficiunt, et *spuriae* dictae sunt; in cartilagi-
2 nemque degenerantes transverso discrimini appenduntur. Id
summae optimi Dei providentiae fuit artificium: ventriculo enim
spuriae costae incumbunt; quod si totae osseae forent, facile ab
extra incidentibus ictibus colliderentur, collisae autem atque

4. ἀλλὰ καὶ ἔξω κ.τ.λ.] In vers. Lat. lege, *verum etiam extrorsum, musculorum intercostalium externorum ope.*

7. ἀλλὰ καὶ ἄνω κ.τ.λ.] In vers. Lat. lege, *sed etiam sursum, musculorum maximorum ope scapulas sursum trahentium.*

8. τὰς] Sic E., τοὺς vul. Vide sup. ad p. 105. l. 6.

9. ὑπόλοιποι] Sic A.B., –παι vul.

15. προσπιπτουσῶν] προσπιπτόντων E.

16. ἐντὸς] καὶ add. E.

De Thorace. itemque ut ventriculum, modo sese attollentem, modo residentem, sequi possent.

ὠθούμενα ἐνεπήσσοντο ἐν τῇ γαστρὶ ὡς ἐπακολου- p. 48
3 θῆσαι θάνατον. Ἀλλὰ καὶ ἄλλως χρήσιμον τὸ ἀποπερατωθῆναι τῶν νόθων πλευρῶν τὰς παγίδας εἰς 851
χόνδρους. ἐπικείμεναι γὰρ τῇ γαστρὶ, ἀκολουθεῖν αὐτῇ ἔμελλον ἀφισταμένῃ τε καὶ προπετεῖ γενομένῃ· πολλάκις γὰρ ἀκρασίᾳ χρησάμενον τὸ ζῶον βρωμάτων τε καὶ ποτῶν, εἰς τοσοῦτον ἐξαίρεται ἡ γαστὴρ
4 ὡς ἀπορρήγνυσθαι. Χαλᾶσθαι οὖν ἔδει τὰς νόθους πλευρὰς, συνεισερχομένας τε καὶ συνεξερχομένας τῷ ὄγκῳ αὐτῆς· τοῦτο δὲ τὸ ἔργον οὐκ ἂν ἐγένετο, εἰ
5 ὀστώδη διὰ παντὸς ἦσαν. Διὰ τοῦτο οὖν πρὸς τὸ συμφέρον ἡ ἄφατος τοῦ Θεοῦ σοφία τε καὶ φιλανθρωπία προνοουμένη τὰς περατώσεις τῶν νόθων πλευρῶν εἰς χόνδρους ἀπετελείωσε· καὶ οὐ μόνον ταύτας, ἀλλὰ καὶ τὸν ξιφοειδῆ χόνδρον, ἀποπεράτωμα τοῦ στήθους ὄντα, κατὰ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς

Cartilaginis gladialis (vulgo *xiphoidis*) positus et usus.

3 intro in ventriculum retrusae necem inferrent. Ob aliud etiam utile fuit spuriarum costarum laqueos in cartilaginem remollescere: nam ventriculo inhaerentes, ipsum sese modo attollentem, modo residentem, sequi debuerant; saepius enim intemperantius cibo potuque expletum animal usque adeo ventriculum in tumo-
4 rem exerit ut in discrimen disruptionis incurrat. Igitur hac ratione spurias costas in cartilaginem versas molliri necesse fuit, ut cum ventris mole pariter subsidere attollique valerent; quod
5 neutiquam fieret, si ossea prorsus natura rigerent. Hanc ob rem Dei ineffabilis sapientia summusque erga homines amor, eorum commodo prospiciens, spuriarum costarum extrema cartilagine remollivit; neque tantum haec, sed etiam gladialem cartilaginem, quae pectorale os (*stethos* nuncupatum) terminat,

4. ἐπικείμεναι] ἐπικείμενα A.B.
7. ἐξαίρεται ἡ γαστὴρ] Sic E., ἔχει τὴν γαστέρα ἐξαιρομένην vul.
8. ἀπορρήγνυσθαι] κινδυνεύειν add. vul., om. E.
10. ἐγένετο] Sic E., ἦν vul.
13. προνοουμένη] τοῦ ζώου add. vul., om. E.
14. ἀπετελείωσε καὶ] Sic B., ἀποτελείωσεν καὶ E., ἀποτελείωσεν vul.

Fabr. p. 851, 52.

DE THORACE.

τέθηκεν πρόβλημα καὶ περιτείχισμα, ὥστε φυλάττειν
6 τὸν στόμαχον τῶν ἔξωθεν προσβολῶν. Οὗτοι οἱ
χόνδροι, ὅ τε ξιφοειδὴς, καὶ οἱ ἀποπερατούμενοι ἐν
ταῖς νόθοις πλευραῖς, προσήρτηνται τῷ διαφράγματι.

Transversi septi (vulgo *diaphragmatis*) substantia, et tunicae. Membranae succingentis (vulgo *pleurae*) positus.

19 Τοῦ διαφράγματος δὲ ἡ μὲν ἴδιος οὐσία μῦς ἐστιν,
ἀμφιάσματα δὲ αὐτῷ δύο γεγένηνται, κάτωθεν μὲν
ἡ κορυφὴ τοῦ περιτοναίου χιτῶνος, ἄνωθεν δὲ ἡ
2 βάσις τοῦ τὰς πλευρὰς ὑπεζωκότος ὑμένος. Ὑποτέ-
ταται γὰρ ὁ ὑπεζωκὼς ἐν ἅπαντι τῷ κύτει τοῦ θώ- 852
ρακος ἔνδον, ὑπαλείφων αὐτὸν, καὶ τὸν πνεύμονα,
καὶ τὴν καρδίαν, ἅπαντά τε τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα
μέχρι τοῦ φάρυγγος καὶ ὑπερώας, γλώσσης τε καὶ
στόματος, καὶ τῶν τῆς κεφαλῆς ἁπάντων μορίων,
3 καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐγκεφάλου. Ὃν γὰρ τρόπον ἐνδέδυται

ventriculi ostio veluti propugnaculum quoddam atque vallum
superimposuit, ut idipsum ostiolum incolume ab externis incur-
6 sionibus tueretur. Itaque id genus cartilagines, gladialis scilicet,
et spurias costas terminantes, transverso septo suspenduntur.

19 Caeterum transversi septi propria essentia musculus est, duobus
amiculis includitur, ab inferiori parte peritonaei tunicae summi-
2 tate, a superiori costas vestientis membranae infima basi. Haec
enim (*succingens* appellata *membrana*) toti pectoris concavo sub-
sternitur, ipsum, pulmones, cor, omniaque spirabilia instrumenta
ad fauces usque et palatum, linguam, os, et omnes capitis cere-
3 brique sedes, involvens: quoniam quo modo totum hominis corpus

1. τέθηκεν] An τέθεικεν?
ib. πρόβλημα] Sic E., οἷόν τι πρόβλημά τε vul.
2. τῶν] Sic E., ἀπαθῆ ταῖς vul.
ib. προσβολῶν] Sic E., προσβολαῖς vul., προβολαῖς A.
ib. Οὗτοι] οὖν add. vul., om. E.
3. ὅ τε] οἵ τε D.
4. νόθοις] νόθαις E.
5. Τοῦ διαφράγματος κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 596, 97.
ib. Τοῦ διαφράγματος δὲ] τῶν φρενῶν G.
ib. ἴδιος] Sic E.G., ἰδίως vul.
6. ἀμφιάσματα] ἀμφιέσματα G.
ib. δύο γεγένηνται] γεγένηται δύο G.
ib. κάτωθεν] κάτω G.
8. ὑμένος] om. G.
ib. Ὑποτέταται κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 597.
ib. Ὑποτέταται] ὑποτέτακται G.
9. ὁ ὑπεζωκὼς] ὁ ὑπεζωκὸς E., οὗτος G.
ib. ἐν] om. G., et abesse mallem.
12. τοῦ φάρυγγος] τῆς φάρυγγος E. Vide sup. ad p. 91. l. 12.

Mor. p. 48, 49.

De Thorace.

τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἔξωθεν τὸ δέρμα, ὡς μὴ
ἀσκεπὲς φαίνεσθαί τι μόριον, μηδὲ κολλᾶν ἄλλο εἰς
ἄλλο· τὸν αὐτὸν τρόπον ἔσωθεν ὑμήν τις ὑποτέ-
ταται, ὑπαλείφων ἅπαντα τὰ μόρια τοῦ ζώου. καὶ
τῷ μὲν κοινῷ ὀνόματι ὀνομάζεται ὑμὴν καὶ ὑπαλεί-
φων· διαιρεῖται δὲ εἰς δύο, εἴς τε τὰ κάτω τῶν
φρενῶν χωρία, καὶ τὰ ὑπὲρ τῶν φρενῶν· καὶ ὅσος p. 49
μέν ἐστι κάτωθεν τῶν φρενῶν, ὀνομάζεται περιτό-
ναιος· ὅσος δὲ ὑπὲρ τὰς φρένας, ὀνομάζεται ὑπε-
4 ζωκώς. Ὅτι μὲν οὖν ἡ οὐσία τῶν φρενῶν μῦς ἐστι
μαρτυρεῖ τὸ φαινόμενον, εἴ τις σχίσας τὸ ζῶον ἐν-
5 τέχνως αὐτόπτης τῆς θέσεως αὐτῶν γένηται. Τὸ δὲ
σχῆμα τῶν φρενῶν περιφερές ἐστι καὶ ἀνόμοιον· τὸ
μὲν γὰρ ἔνδον αὐτῶν, νευρῶδες· τὸ δὲ γύρωθεν τοῦ
νευρώδους, καθ' ὃ προσήρτηται ταῖς νόθοις πλευραῖς
6 καὶ τῷ ξιφοειδεῖ χόνδρῳ, σαρκῶδες. Οὐ συμφύονται
δὲ ταῖς νόθοις πλευραῖς κατ' ἄκρον, ἀλλ' ὑπερκύπτει

Internae membranae quod supra diaphragma est, *pleuram*; quod infra, *peritonaeum* vocari.

Diaphragmatis forma.

in exterius cutem induitur, ne ulla particula nuda videatur, neque
altera alteri coalescat; perinde interius membrana quaedam,
omnia animalis vestiens, protenditur: haec communi quidem
nomine *membrana* et *illinens* vocatur; in duas vero partes, infra
septum videlicet, et supra septum, distinguitur; quantumque ejus
infra septum est, [περιτόναιος] *peritonaeon* Graeci vocant; quantum
4 vero supra, *succingens membrana* nominatur. Septi quidem essen-
tiam musculum esse sensus clare testatur, si quis animal artifi-
5 ciose dissecans ejus positum ipse oculis cernat. Figura sane
rotunda est et inaequali; ejus namque medium nervosum est;
quod circa est, quo spuriis costis et gladiali cartilagini con-
6 nectitur, carne constat. Nec extrema ora spuriis costis [adhae-

2. εἰς ἄλλο] Sic E., καὶ ἄλλο vul.
5. καὶ ὑπαλείφων] καὶ ἐπαλείφων B. An om. καὶ?
6. εἴς τε] εἴτε A.
7. ὑπὲρ] Sic E., ὑπεράνω vul.
8. ὀνομάζεται] ὑπαλείφων ὀνομάζεται E.
10. μὲν οὖν] Sic E., δὲ vul.
16. ξιφοειδεῖ] ξιφοειδῆ B.
ib. Οὐ συμφύονται κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 597.
ib. συμφύονται] Sic E., συμφύον vul.
16,17. Οὐ συμφύονται—ἄκρον] διὰ τί δὲ οὐκ ἐξ ἄκρων τῶν νόθων πλευρῶν ἐκπεφύκασιν αἱ φρένες G.

Fabr. p. 852, 53.

τις αὐτῶν μοῖρα καθ' ὑποχόνδριον, οἷον χάραξ, χάρακι γὰρ ταύτην προσεικάσαν· φρουρεῖ γὰρ ὁ χάραξ τὰς νόθους πλευρὰς, καὶ τὸν ξιφοειδῆ χόνδρον, αὐτάς τε τὰς φρένας, καὶ τὸ ἧπαρ, καὶ αὐτὸ τὸ στόμα τῆς γαστρός.

De Thorace.

20 Φρουροῦσι δὲ καὶ οἱ μαστοὶ τὴν καρδίαν ἐπικεί- 853
μενοι τῷ στέρνῳ, ἅμα μὲν σκέποντες αὐτὴν ὑποκειμένην ἅμα δὲ καὶ θερμαίνοντες, ἀμοιβήν τινα αὐτῇ βραχεῖαν ἀποδιδόντες· ὁμοίως τοῖς ἔξωθεν ἐπιτιθεμένοις ἡμῖν ἐρείοις ἐπιβλήμασιν, ἃ ψυχρὰ περιτεθέντα τῷ σώματι, κἄπειτα ὑπ' αὐτοῦ θερμανθέντα,
2 μικρὸν ὕστερον ἀντιθερμαίνει. Κατὰ τὸν αὐτὸν οὖν

Mammas cor contegere pariter et calore fovere.

rescet,*] quin ejus aliqua pars eas secundum praecordia superat, perinde ac vallum quoddam, vallo enim hanc partem assimilant; atque adulterinas costas, gladialem cartilaginem, ipsum septum, jecur, portamque ventriculi defendit.

* *adhaerescens* Crass.

20 Mammae utique et ipsae pectori impositae cordi praesidio sunt, ipsum subjectum contegentes pariter et calore foventes, reciprocum quoddam licet exiguum beneficium ipsi vicissim retribuentes; instar laneae texturae nos exterius protegentis, quae frigida corpori imposita, mox ab eo calefacta, paulo post ipsum
2 mutuo calore perfundit. Itaque haud aliter mammarum glandu-

1. καθ' ὑποχόνδριον] πρὸς ὑποχ. G.
2. χάρακι] ἢ χάρακι G.
ib. γὰρ ταύτην προσείκασαν] προσεικάσαντες αὐτὴν E.G.; εἰρήκαμεν ἤδη καὶ τὴν χρείαν add. G.
ib. γὰρ] Sic E.G., δὲ vul.
ib. ὁ χάραξ] Sic E., om. vul., οὗτος ὁ χάραξ G.
3. τας—χόνδρον] om. G.
4. αὐτὸ] Sic E., om. vul.
4, 5. καὶ αὐτὸ—γαστρός] ἤδη δὲ καὶ τῶν ἄλλων πολλὰ τῶν ἐνταῦθα G.
6. Φρουροῦσι δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 605.
ib. μαστοὶ] Legitur μαστὸς bis, hic et inf. p. 13. l. 10. ed. Must.; μασθὸς novies.
8. ἅμα δὲ καὶ] καὶ om. G.
ib. θερμαίνοντες] ἀντιθερμαίνουσιν G. constructione mutata.
ib. ἀμοιβήν] ἀμειβήν A.B.
ib. τινα] om. G.
ib. αὐτῇ] αὐτὴν E.
9. ἀποδιδόντες] ἀποδιδοῦντες A. B.D., παρέξουσιν G. constructione mutata.
ib. ἐπιτιθεμένοις] ἐπιτιθεμένον A.
10. ἐρείοις] Sic E., ἐρίοις vul., ἐρεοῖς G. Vide Lobeck ad Phryn. p. 147.
ib. ἐπιβλήμασιν] Sic E.G., ὑφάσμασιν vul.
ib. ἃ] Sic E.G., ἅ τινα vul.
12. Κατὰ τὸν αὐτὸν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 605, 6.

Mor. p. 49, 50.

De Thorace.

τρόπον ἡ κατὰ τοὺς μασθοὺς ἀδενώδης οὐσία σκέπασμά τε ἅμα τῆς καρδίας ἐστὶ, καὶ θερμαινομένη 3 πρὸς αὐτῆς, [ἀντιθερμαίνει]. Ἐμνημονεύσαμεν δὲ μασθῶν ἐν τῷ παρόντι λόγῳ ἐπειδὴ ἐν τοῖς ἀναπνευστικοῖς μορίοις ἡ θέσις αὐτῶν τέτακται· τὴν δὲ ἐνέργειαν αὐτῶν καὶ τὴν χρείαν ἐροῦμεν, ὅταν περὶ τῶν γεννητικῶν μορίων ἐξηγεῖσθαι μέλλωμεν.

Ossis ypsiloidis (vulgo *hyoidis*) usus,

21 Τὸ δὲ καλούμενον ὑοειδὲς ὀστοῦν σμικρὸν μέν ἐστι τῷ μεγέθει, χρείας δὲ μεγίστας καὶ πλείστας παρέχει τῷ ζώῳ· οἱ γὰρ τὸν λάρυγγα ἀνοίγοντες καὶ κλείοντες μύες ἐξ αὐτοῦ πεφύκασι, καὶ οἱ κινοῦντες τὴν γλῶτταν μύες ὡσαύτως, καί τινες ἄλλοι

losa substantia simul et cordis quoddam est tegumentum, et ab 3 eo incalescens, contra ei mutuum calorem elargitur. Mammarum autem hoc in loco meminimus quoniam earum sedes prope anhelitus membra collocatur; sed ipsarum officium et usum inferius exponemus [Lib. V. c. 38.], de genitalibus partibus sermonem habituri.

21 At os quod a forma ypsili [Υ] literae *ypsiloides* nominatur mole quidem pusillum est, sed ingentia commoda et plurima animali impartitur; musculi enim guttur claudentes ac reserantes ex eo oriuntur, [itemque linguam moventes,] alii

1. κατὰ τοὺς] Sic E.G., τῶν vul.
ib. μασθοὺς] Sic E., μαστοὺς G., μαστῶν vul. Vide sup. ad p. 121. l. 6.
2. θερμαινομένη] παρμαινομένη A.
3. [ἀντιθερμαίνει] Sic G., ἀντιθερμαίνεται vul.
ib. Ἐμνημονεύσαμεν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 607, 8.
4. μασθῶν] μασθῶ E., μαστῶν vul., τῶν μαστῶν G. quod mallem. Vide sup. ad p. 121. l. 6.
6, 7. περὶ—μέλλωμεν] τὰ γεννητικὰ διηγώμεθα μόρια G.
8. Τὸ δὲ καλούμενον κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 591.
8, 9. σμικρὸν—μεγέθει] καίτοι σμικρότατον ὂν G.
9. χρείας δὲ μεγίστας καὶ πλείστας] μεγίστας καὶ πλείστας χρείας G.
10. τῷ ζώῳ] om. G., τὸ ζῶον E.
10—12. οἱ γὰρ—ὡσαύτως] καὶ γὰρ καὶ τῶν τῆς γλώττης μυῶν οἱ πλείους ἐξ αὐτοῦ πεφύκασι, καὶ τῶν τοῦ λάρυγγος ἡ πρόσθιος συζυγία G.
11. πεφύκασι] Sic vul. et G., ἐκπεφύκασι E.
11, 12. καὶ οἱ—ὡσαύτως] Sic E., om. vul.
ib. γλῶτταν] γλῶτγαν E.
12. ὡσαύτως] ἐξ αὐτοῦ πεφύκασι add. E., quae, quum e linea superiore repetita viderentur, (suadente Sc.) omisi.
ib. ἄλλοι μύες] Sic E., ἄλλοι G., μύες vul.

Fabr. p. 853, 54.

μύες πρὸς τοὺς ὠμοπλάτας ἀνατεινόμενοι στενοὶ καὶ DE THORACE.
2 μακροί, ἄλλοι δὲ πρὸς τὴν γένυν. Καὶ ὅστις ἂν ἐθέ- (Ad dissecandum hortatio.)
λοι καταμαθεῖν, [ἀνατεμνέτω,] εἰ δ' ἀπορήσειεν ἀνα-
τέμνειν, φοιτάτω πρὸς ἀνατομικούς, ὅπως μὴ μόνον
τοὺς ἐξ αὐτοῦ ἐκφυομένους μύας ἐκμάθοι, ἀλλὰ καὶ
3 τὴν οὐσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἰδέαν. Ἔστι μὲν οὖν substantia,
κατὰ τὴν οὐσίαν τὸ ὑοειδὲς ὀστοῦν, πῇ μὲν ὀστοῦν, p. 50
4 πῇ δὲ χόνδρος. Διώνυμον δὲ τοῦτο τὸ ὀστοῦν· οὐ 854 nomina,
μόνον γὰρ ὑοειδὲς ὀνομάζεται, ἀλλὰ καὶ λαβδοειδές,
διὰ τοῦτο [ὅτι] τοῖς δυσὶ γράμμασι ὅμοιον ὑπάρχει
5 τῷ τε Υ καὶ τῷ Λ. Τὴν δὲ ἰδέαν ἐστὶ τοιοῦτος· αἱ et figura.
ταπειναὶ πλευραὶ αὐτοῦ πρὸς τὴν μέσην αὐτοῦ χώραν
ἀνήκουσι, πλάτος ἔχουσαν τῇ αὐτῇ χώρᾳ ἀξιόλογον,

praeterea ad scapulas pertinentes angusti et longi, item ad
2 mentum alii. Quod si quis haec certius velit perdiscere,
aut aliquod animal ipse dissecet, aut, [si id non poterit,] ad
dissecandi magistros accedat, ut non musculos modo ab eo pro-
3 deuntes, verum etiam et essentiam et figuram percipiat. Igitur
os ypsiloides partim ossea, partim cartilaginea natura constat.
4 Geminaque nomenclatura [hoc os] censetur; non solum enim
ypsiloides, sed etiam *lambdoides* nominatur, quod duarum litte-
5 rarum Υ et Λ similitudinem ostendit. Situs ejus ita se habet;
humiles costae ad mediam ejus regionem, satis pro loci ratione

1. πρὸς] Sic B.E.G., περὶ vul.
ib. ὠμοπλάτας] Sic A.B.E.G., ὠμοπλάτεας vul.
2. μακροί] καὶ πρὸς τούτοις ἕτερος εὔρωστος διφυὴς ὁ πρὸς τὸ στέρνον καταφερόμενος add. G.
ib. ἄλλοι δὲ] εἶτ' ἄλλοι δύο μύες λοξοὶ G.
ib. γένυν] κατὰ τῷ pr. E., ἐξήκοντες add. G.
ib. ἐθέλοι] ἐθέλει (οι) B.
3. [ἀνατεμνέτω] Sic bis inf. p. 891. l. 13, 16. ed. Fabr., ἀνατεμέτω vul.
ib. εἰ—ἀνατ.] Sic E., ἢ vul.
ib. ἀπορήσειεν] ἀπορρήσειεν E.
4. ἀνατομικοὺς] ἀνατομικὴ A.
5. τοὺς ἐξ] Sic A.B.E., ἐξ vul.
ib. μύας] μῦς E.
6. ἰδέαν] αὐτοῦ add. E.
9. γὰρ] δὲ E.
10. διὰ τοῦτο] Sic E., ὅμοιον γάρ ἐστι vul.
ib. [ὅτι] om. E. et vul.
ib. ὅμοιον ὑπάρ.] Sic E., om. vul.
11. τῷ τε Υ] τὸ Υ E.
ib. τῷ Λ] τὸ Λ E., τῷ λ̄ B., om. τῷ vul.
ib. ἰδέαν ἐστὶ τοιοῦτος] Sic E., θέσιν τοιαύτην ἔχει vul. In vers. Lat. lege *figura ejus &c.*
12. πλευραὶ αὐτοῦ] Sic E., om. αὐτοῦ vul.
13. τῇ αὐτῇ χώρᾳ] τὴν αὐτὴν χώραν E.

Mor. p. 50.

De Thorace.

ἀφ' ἧς πάλιν ὄρθιαί τινες ἀνατείνονται δύο πλευραὶ παράλληλοι, βραχὺ διεστῶσαι ἀπ' ἀλλήλων, σύνδεσμον ὑμενώδη κατὰ τὴν μεταξὺ χώραν ἔχουσαι.

6 Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν μυῶν καὶ τῶν συνδέσμων τῶν ἐκ τοῦ λαβδοειδοῦς ὀστοῦ πεφυκότων ὕστερον εἰρήσεται, ὅταν καὶ περὶ τῆς γλώσσης ἔλθωμεν ἐξηγούμενοι.

7 Νυνὶ δὲ ἐνταῦθα καταπαύσω τὸν περὶ τῶν ἀναπνευστικῶν μορίων λόγον.

capacem, perveniunt, ex qua rursum duae quaedam rectae costae aeque distantes, brevi intercapedine separatae, membranosam

6 quandam copulam medio spatio continentes, protenduntur. Caeterum musculos copulasque ex osse lambdali prodeuntes in sequentibus memorabimus, [quum de lingua (Lib. IV. c. 27.) sermonem faciamus].

7 In praesentia de spirabilibus instrumentis sermonem finiamus.

2. παράλληλοι] Sic vul. et inf. p. 130. l. 12.; 131. 3.; παράλληλαι E., παράλληλος A.

6. ὅταν—ἐξηγούμενοι] Sic E., om. vul.

ib. ὅταν] ὅτ' ἂν E.

ib. ἐξηγούμενοι] ἐξηλούμενοι E.

8. ἐνταῦθα καταπαύσω] ἐναῦθα καταπαύσω E., καταπαυστέον vul.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ Δ.

Fabr. p. 854.

Prooemium.

1 ὍΤΙ μὲν οὖν τρεῖς ἀρχαί εἰσιν αἱ διοικοῦσαι τὸ τοῦ ζῴου σῶμα, ἐγκέφαλος, καρδία, ἧπαρ, πᾶσι τοῖς σοφοῖς ἰατροῖς ὡμολόγηται· ὅτι δὲ ὁ μὲν ἐγκέφαλος διὰ τῶν νεύρων χορηγεῖ παντὶ τῷ σώματι αἴσθησίν τε καὶ κίνησιν, ἡ δὲ καρδία διὰ τῶν ἀρτηριῶν ῥιπί-

Cerebrum per nervos corpori sensum motumque largiri, cor per arterias

---

THEOPHILI

DE CORPORIS HUMANI FABRICA

LIBER IV.

1 TRIA esse principia corpus animalis gubernantia, cerebrum, cor, atque jecur, omnibus [doctis medicis] in confesso est; praeterea per nervos cerebrum in totum corpus sensum motumque diffundere, cor per arterias totum corpus ventilans vitalitatem largiri, jecur

2, 3. πᾶσι—ὡμολόγηται] Sic E., πᾶσιν ἀνωμολόγηται vul.

Mor. p. 50, 51.

PROOEMIUM.

vitalitatem, jecur per venas nutritionem.

De quibus dictum sit in libro superiore;

ζουσα τὸ πᾶν σῶμα ζωογονεῖ, τὸ δὲ ἧπαρ διὰ τῶν
φλεβῶν, ὥσπερ δι' ὀχετῶν τινων, ἄρδει τοῦ σώματος
τὰ μόρια καὶ τρέφει καὶ αὔξει αὐτὰ, καὶ τοῦτο 855
ὁμολογούμενόν ἐστι, οὐ μόνον σοφοῖς ἰατροῖς, ἀλλὰ
2 καὶ τοῖς ἰδιώταις. Περὶ μὲν οὖν τῆς καρδίας, καὶ
τῶν εἰσαγόντων εἰς αὐτὴν ἀγγείων, ἔτι τε τῶν ἐξα-
γόντων ἀπ' αὐτῆς, ἐν τῷ πρὸ τοῦδε γράμματι αὐτάρ-
κως διήλθομεν· ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἀναπνευστικῶν
μορίων ἐξηγησάμεθα, ὧν εἰ γένηταί τις ἐν πείρᾳ p. 51
τῆς διηγήσεως, μεγάλως θαυμάσει τὴν δημιουργίαν
τοῦ Θεοῦ, πῶς ἅπαντα τὰ μόρια τοῦ σώματος πρὸς
τὴν ἑκάστου συμφέρουσαν χρείαν [διέπλασεν], εἰ δὲ
καὶ προσελθὼν ἀνδράσιν ἀνατομικοῖς αὐτόπτης τῆς
διαπλάσεως γένηται, ὅπως διάκειται ἓν ἕκαστον αὐ-
τῶν, καὶ ποίαν ἐνέργειαν ἔχει, καὶ ποταπὸν τὸ πρέπον
μέγεθος ἑκάστῳ δέδοται, οὐ μόνον θαυμάσει, ἀλλὰ
καὶ ἀνακράξει μεγάλῃ τῇ φωνῇ τὸ προφητικὸν λό-

per venas, tanquam per canaliculos, corporis membra irrigare, alere, atque augere, id quoque pro certo habetur, [non solum
2 apud doctos medicos, verum etiam apud imperitos.] De corde autem, et vasis in ipsum adducentibus reddentibusque, [in superiore libro (c. 2—10.)] satis copiose dissertum est; spirandi etiam organa supra posuimus [(c. 11—21.), quibus narratione perceptis, valde quisque artificium Dei admirabitur, qui omnes corporis partes ad suum usum perficiendum formavit, sin autem apud anatomicos ipse inspiciat, quomodo quaeque jaceat, quam praebeat functionem, et qualem habeat magnitudinem, non solum admirabitur,

1. ζωογονεῖ] ζωογονῶ A.
2. ὥσπερ] Sic E., ὡς vul.
4. ὁμολογούμενόν ἐστι] Sic E., προσωμολόγηται vul.
4, 5. οὐ—ἰδιώταις] Sic E., om. vul.
5. Περὶ] παρὰ A.
6, 7. ἔτι—αὐτῆς] Sic E., καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς ἐξαγόντων vul.
7. ἐν—γράμματι] Sic E., om. vul.
8. διήλθομεν] Sic E., εἴρηται vul.
ib. καὶ περὶ] Sic E., τὰ περὶ B., τὰ μὲν περὶ vul.
9—p. 127. 7. ὧν—πραγματείας] Sic E., om. vul.
9. ἐν πείρᾳ] ἐνπείρα E. Vide Adnott.
12. [διέπλασεν] διέπλασσεν E., ut inf. p. 129. l. 11.

Fabr. p. 854, 55.

PROOEMIUM.

γιον τοῦ θεοπάτορος Δαυὶδ, τὸ "Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ "ἔργα Σου, Κύριε, [ὡς] πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας·" ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τοῦ ἥπατος, καὶ τῶν εἰσαγόντων εἰς αὐτὸ ἀγγείων, καὶ περὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐξαγόντων, ἅμα καὶ περὶ τῶν θρεπτικῶν ἁπάντων μορίων, τὰ εἰκότα συνεγραψάμεθα. ἐν δὲ τῷ παρόντι λόγῳ, τετάρτῳ ὄντι τῆς ὅλης πραγματείας, περὶ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ μηνίγγων τὴν ἐξήγησιν ποιησόμεθα, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀρξάμενοι, ἐπειδὴ καὶ οἶκος καὶ κατοικητήριον τοῦ ἐγκεφάλου αὐτὴ κατεσκευάσθη· βάσταξ δὲ τῆς κεφαλῆς ἐστιν
3 ὁ τράχηλος. Τί μὲν οὖν ἐστιν ἡ κεφαλὴ, καὶ διὰ τί γέγονεν, προϊὼν ὁ λόγος διδάξει· νυνὶ δὲ περὶ τοῦ τραχήλου λεκτέον, ἐπειδὴ καὶ βάσταξ καὶ στύλος τῆς κεφαλῆς αὐτὸς γέγονεν.

de quibus in praesenti dicendum.

verum etiam magna voce propheticum illud deipatris David verbum proferet (*Ps.* CIII. 24.), "Quam magnificata sunt opera Tua, "Domine, omnia in sapientia fecisti;" sic etiam de jocinore, et de vasis in ipsum adducentibus reddentibusque, necnon et de omnibus nutritivis partibus satis dissertum est:] nunc [autem in praesenti libro, totius hujus operis quarto,] ad cerebri [ejusque membranarum] enarrationem transeamus, a capite initium sumentes, quoniam veluti cerebri domus [et domicilium] conditum fuit; ceu vero capi-
3 tis fulcrum cervix ipsa subjicitur. [Quid autem sit caput, et quare factum sit, sermo procedens docebit;] de [cervice autem*] prius agendum ducimus, [quoniam sit capitis fulcrum et columna].

* *de qua* (sc. *cervice*) *et prius, &c.* Crass.

1. Δαυὶδ] δᾶδ E.
2. σου, Κύριε, [ὡς] σουκέω E., ὡς om. LXX.
7. τετάρτῳ] τετάρτων E.
ib. περὶ] τὰ περὶ E., νῦν δὲ περὶ vul.
8. καὶ—μηνίγγων] Sic E., om. vul.
8, 9. τὴν ἐξήγησιν ποιησόμεθα] Sic E., διαληπτέον vul.
9. τὴν ἀρχὴν] Sic E., om. vul.
ib. ἀρξάμενοι] Sic E., ἀρξαμένων ἡμῶν vul.
10. καὶ κατοικητήριον] Sic E., om. vul.
11. βάσταξ δὲ] Sic E., οἱονεὶ δὲ βάσταξ vul.
ib. ἐστιν] Sic E., ὑπάρχει vul.
12, 13. τί μὲν—διδάξει] Sic E., om. vul.
13, 14. νυνὶ—λεκτέον] Sic E., περὶ οὗ καὶ πρότερον λεκτέον vul.
14, 15. ἐπειδὴ—γέγονεν] Sic E., om. vul.

Mor. p. 51.

DE CAPITE.

2 'ΕΠΕΙ οὖν ὁ ἄνθρωπος ζῶόν ἐστι λογικὸν, φωνη-
τικόν τε καὶ διαλεκτικόν, ἀπεδείχθη δὲ μὴ γίνεσθαι
φωνὴν χωρὶς πνεύμονος· ὁ δὲ πνεύμων ἀποκεχώ-
ρισται τοῦ στόματος· μεταξὺ γὰρ πνεύμονος καὶ
στόματός ἐστιν ὁ λάρυγξ, καὶ ἡ φάρυγξ τὸ ὄπισθεν.

Cervicis positus.

2 Πᾶν δὲ τὸ ἐκ σπονδύλων συγκείμενον, ἐξέχον δὲ
τῶν ὤμων ἕως τῆς κεφαλῆς, τοῦτο τράχηλος ὀνο-
μάζεται· τὸ δὲ ὕπερθεν τοῦ τραχήλου ἐπικείμενον

Capitis positus, forma, et magnitudo.

σῶμα, τοῦτό ἐστιν ἡ κεφαλή· τὸ μὲν εἶδος αὐτῆς
προμήκει μάλιστα σφαίρᾳ ἐοικὸς, τὸ δὲ μέγεθος πρὸς
ἀναλογίαν τοῦ τραχήλου. κεφαλὴ γὰρ μεγάλη σὺν
καρτερῷ τῷ αὐχένι ἀγαθὴ, κεφαλὴ δὲ μεγάλη σὺν
ἰσχνῷ τῷ αὐχένι οὐκ ἀγαθή· ἡ δὲ μικρὰ κεφαλὴ
3 κατὰ πάντα ἐξουθενημένη. Εἰ γὰρ ὁ ἐγκέφαλος
ῥωμαλέος ἐστὶ, δῆλον ὡς καὶ ὁ ἀπ' αὐτοῦ πεφυκὼς

2 [QUUM igitur] homo est animal ratione utens, vocale et ser-
mocinans, [et demonstratum est (c.12—16.) quod] vox [non nisi]
per pulmones editur; hi a reliquo corpore sejuncti sunt; inter
pulmones enim atque os guttur, et [a tergo] fauces intercedunt.
2 Totum vero id quod ex vertebris componitur, supra humeros
atque infra caput, id *collum*, seu *cervix*, dicitur; quod illi super-
imponitur, *caput* vocatum est; cujus longitudo pilae oblongae
persimilis est, magnitudo autem collo proportione aequatur:
siquidem magnum caput cum valida cervice bonum est, at cum
gracili cervice grandius caput non bonum; parvum autem caput
3 omni ex parte repudiatur. Nam si cerebrum robustum est, et
spinae medullam ab eo orientem talem esse constat: quod si

1. 'Επεὶ οὖν] Sic E., om. vul.
2, 3. ἀπεδείχθη—πνεύμονος] Sic E., ἡ δὲ φωνὴ διὰ τοῦ πνεύμονος γίνεται vul.
4. στόματος] Sic E., σώματος vul. In vers. Lat. lege, *hi ab ore &c.*
5. ἐστιν ὁ λάρυγξ] Sic E., ὁ λάρυγξ ἐστὶ vul.
ib. ἡ φάρυγξ] ἡ φάρυξ E. Vide sup. ad p. 91. l. 12.
ib. τὸ ὄπισθεν] Sic E., om. vul.
6. ἐκ σπονδύλων συγκείμενον] συγκείμενον ὑπὸ τῶν σπονδύλων E.
8. τοῦ τραχήλου ἐπικείμενον σῶμα] Sic E., ἐπικ. τῷ τραχήλῳ vul.
9. ἐστιν ἡ κεφαλή] Sic E., κεφαλὴ ὀνομάζεται vul.
ib. τὸ μὲν εἶδος αὐτῆς] Sic E., ἔχει δὲ τὸ μῆκος vul.
12. καρτερῷ] κρατερῷ B.
ib. ἀγαθὴ] κεφαλὴ add. vul., om. C., quod (suadente Ad.) omisi.
15. ῥωμαλέος] ῥωμαλαῖος A.B.E.
ib. ἐστὶ] Sic E., om. vul.

Fabr. p. 855, 56.

νωτιαῖος· εἰ δὲ ἀμφότεροι ῥώμης ἔμπλεοι, δῆλον ὡς καὶ τὰ περιέχοντα τούτοις [ὀστᾶ] εὐρύχωρα. φασὶ γὰρ τῶν ἰατρῶν οἱ σοφώτεροι ὑπὸ μὲν τοῦ ἐγκεφάλου τὴν κεφαλὴν διαπλάττεσθαι, ὑπὸ δὲ τοῦ νωτιαίου 856 μυελοῦ τοὺς σπονδύλους τῆς ῥάχεως, προστάξει δηλονότι τοῦ κτίσαντος ἡμᾶς Θεοῦ, εἰ καὶ τοῦτο ἠγνόησαν αὐτοί· λαβόντες γὰρ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τὴν σοφίαν, τὸν δεδωκότα οὐκ ἔγνωσαν· ἡμεῖς δὲ καὶ γινώσκομεν Αὐτὸν, καὶ τὰ ποιήματα Αὐτοῦ κατανοοῦντες ὑπερθαυμάζομεν τὴν φιλανθρωπίαν Αὐτοῦ, καὶ αἰνοῦμεν Αὐτὸν ὅτι οὕτως εὐχρήστως [διέπλασεν] τὸν ἄνθρωπον ὡς πάντα αὐτοῦ τὰ μόρια χρειώδη εἶναι καὶ μάτην κατασκευασθῆναι μηδὲ τὸ σμικρότατον.

De Capite.

A cerebro caput, a spinae medulla dorsi vertebras efformari.

Dei potentia, bonitas, sapientia.

3 Τῆς μὲν οὖν κεφαλῆς τὸ τριχωτὸν μέρος καλεῖται κρανίον, συγκείμενον ἐξ ὀστῶν ἕξ· εἰσὶ δὲ ταῦτα, τὸ μέτωπον, τὸ ἰνίον, τὰ δύο βρέγματα, καὶ τὰ δύο

Ossa calvariae sex esse.

utraque talia sunt, et ossa continentia ampla esse necesse est: aiunt enim doctiores medici a cerebro caput, a spinae medulla dorsi vertebras efformari, ita imperante, qui nos condidit, Deo, [licet ipsi hoc nescirent; quum enim a Deo sapientiam accepissent, tribuentem non agnoverunt; nos autem Eum agnovimus, Ejusque operibus inspectis, Ejus erga homines amorem valde admiramur, et Eum laudamus quod tam utiliter hominem formaverit ut omnes ejus partes utiles sint et ne minima quidem frustra fabrefacta sit.]

3 Pars capitis crinita *calvaria* nominatur, sex ossibus integrata; ea vero sunt, frons, occipitium, duo vocata *bregmata* (hoc est, sinci-

1. ῥώμης ἔμπλεοι] Sic E., om. vul.
2. [ὀστᾶ] ὀστέα vul.
3. ὑπὸ μὲν] Sic E., om. μὲν vul.
4. τὴν κεφαλὴν] Sic B. C. E., om. vul.
6—13. Θεοῦ—σμικρότατον] Sic E., om. vul.
8. ἔγνωσαν] ἔγωσαν E.
11. αἰνοῦμεν] αἰιοῦμεν E.
ib. [διέπλασεν] διέπλασσεν E. ut sup. p. 126. l. 12.

Mor. p. 51, 52.

DE CAPITE.

Sutura coronalis,

2 λιθοειδῆ. Ταῦτα τὰ ὀστᾶ ἡμῶν ἥνωνται πρὸς ἄλ-
3 ληλα ῥαφαῖς πριονοειδέσιν. Ἀφορίζει δὲ ἡ μὲν στεφανιαία ῥαφὴ τὸ μέτωπον, ὅπερ ἐστὶν ἔμπροσθέν τε καὶ ὄπισθεν μετὰ τοὺς ὦπας κείμενον, (ἐξ οὗ καὶ τὴν προσωνυμίαν ἔχει μέτωπον·) ἡ δὲ λαβδοειδὴς τὸ ἰνίον, ὄπισθέν τε καὶ ὕπερθεν τοῦ πρώτου σπονδύλου κεί-

lambdalis,

sagittalis,

4 μενον. Ἑνοῖ τὰς δύο ῥαφὰς πρὸς ἀλλήλας ἡ κατὰ κορυφὴν μέση ἐπ' εὐθείας κειμένη, ὡς ἐοικέναι τὸ τῶν τριῶν ῥαφῶν σχῆμα τῷ Η γράμματι· διαχωρίζει δὲ ἡ κατὰ κορυφὴν ῥαφὴ τὰ ὀστᾶ τοῦ κρανίου ὑπερφερῆ

squamosae.

Capitis suturas quinque esse.

5 πάντων ὀστῶν ὄντων. Παράκεινται δὲ τῇ κατὰ κορυ- p. 52
φὴν μέσῃ ῥαφῇ ἑκατέρωθεν δύο ῥαφαὶ παράλληλοι ταύτῃ, αἳ καλοῦνται λεπιδοειδεῖς· ὡς εἶναι τῆς κεφαλῆς ἰδίας ῥαφὰς πέντε· ἔμπροσθεν μὲν ἡ στεφανιαία ἥτις ἐστὶ περιφερὴς, ὄπισθεν δὲ ἡ λαβδοειδὴς

2 pitis ossa), duoque lapidea. Haec serratis pectinatim sunt structa
3 compaginibus. At coronalis sutura frontem, qui prius est et ab aversa parte post oculos positus, (unde et a Graecis [μέτωπον] *metopon* cognominatur,) determinat; lambdalis occipitium, posterius
4 et supra primam vertebram collocatum, circumscribit. Hasce duas suturas ea, quae medium verticem recta diducit, inter se committit, sicque harum trium suturarum figura H literam repraesentat; ea vero quae in vertice est sutura calvariae ossa, [cunctis ossibus
5 superstantia,] disjungit. Verum suturae medium verticem secanti duae utrinque recta porrectae adjacent, et *squammosae* vocantur; itaque propriae capitis suturae numero quinque sunt; coronalis quidem ante in orbem procedens, posterius lambdalis Λ literae

7. Ἑνοῖ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 751.
ib. δύο] β' vul.
ib. Ἑνοῖ—πρὸς] Sic vul., et sic sup. l. 1., et inf. p. 2. l. 15. ed. Must.; ἑνοῖ—εἰς E.
8. ὡς ἐοικέναι] καὶ γίνεται G.
9. τῷ] παραπλήσιον τῷ G.
10, 11. ὑπερφερῆ—ὄντων] Sic E., om. vul. An ὄντα?

11. παράκεινται] περίκεινται B.
ib. παράκεινται κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 755.
13. ταύτῃ] Sic E., om. vul.
14. πέντε] ε' vul.
ib. ἡ στεφανιαία] Sic E., τὴν στεφανιαίαν vul.
15. ἡ λαβδοειδὴς] Sic E., τὴν λαβδοειδῆ vul.

Fabr. p. 856, 57.

DE CAPITE.

[ἐοικυῖα] τῷ Λ γράμματι, ἀπὸ δὲ τῆς λαβδοειδοῦς ῥαφῆς ἕως τῆς στεφανιαίας ἡ κατὰ κορυφὴν μέση ἐπ' εὐθείας [κειμένη], παράλληλοι δὲ ταύτῃ ἑκατέ-
6 ρωθεν αἱ λεπιδοειδεῖς. Δύο δὲ ἄλλαι κοιναὶ ῥαφαὶ τοῦ τε κρανίου καὶ τῆς ἄνω γένυος, ὄπισθεν πρόσω φερόμεναι τῶν ὤτων ὑπεράνω, ἀποχωρίζουσαι τὰ 857
λιθοειδῆ ὀστᾶ, δύο ὄντα ἑκατέρωθεν, δεξιόν τε καὶ ἀριστερὸν, καθ' ἑκάτερον οὖς, ὄπισθεν αὐτῶν τε καὶ ὕπερθεν κείμενα, τρίπλευρα μὲν τῷ σχήματι, λίθῳ δὲ παραπλήσια τὴν οὐσίαν, ἐξ οὗ καὶ τὴν προσωνυμίαν
7 ἐκτήσαντο. Τὸ δὲ ἰνίον τρίπλευρον μὲν καὶ αὐτὸ τῷ σχήματι, τῇ δὲ σκληρότητι τῶν μὲν λιθοειδῶν ὀστῶν
8 ἀπολειπόμενον, τοῦ μετώπου δὲ περιττεῦον. Αὐτὸ δὲ τὸ μέτωπον περιφερὲς μὲν τῷ σχήματι, τῇ δὲ σκληρότητι ὅσον ἀπολείπεται τοῦ ἰνίου, περιττεύει τῶν
9 βρεγμάτων. Τὰ δὲ βρέγματα πάντων τῶν τῆς κε-

Ossa lapidea, seu petrosa, (vulgo *ossa temporum*,)

os occipitis,

os frontis,

similis, a lambdali ad coronalem usque ea quae per medium verticem recta procedit, hinc autem duae utrinque proximae adjacent, *squammosae* vocatae. Duae item aliae calvariae et
6 superioris malae communes, a posteriore parte in priorem supra aures pertinentes, atque ossa lapidea discernentes, quae utrinque a dextra aure atque sinistra post supraque collocantur, figura trilatera, substantia lapidea, unde cognomen etiam adepta sunt.
7 Verum et occipitium forma trilaterum est, duritia lapideis ossibus
8 cedit, frontem autem superat. Ipsa quidem frons rotunda est,
9 quo autem occipitio mollior, tanto sincipitis ossibus durior. At

1. [ἐοικυῖα] ἐοικυῖαν vul.
2. ἡ κατὰ κορυφὴν μέση] Sic E., τὴν κατὰ κορυφὴν μέσην vul.
3. [κειμένη] κειμένην vul.
4. αἱ λεπιδοειδεῖς] Sic E., εἰσιν αἱ λεπιδοειδεῖς vul.
5. γένυος] γέννους E.
6. ἀποχωρίζουσαι] Sic E., ὑποχωρίζουσαι vul.
10. καὶ τὴν προσωνυμίαν] Sic B.E., om. καὶ vul.
11. αὐτὸ] αὐτῷ E.
13. Αὐτὸ] αὐτὸν A.
15. τῶν βρεγμάτων] τοῖς βρέγμασι E.
16. Τὰ δὲ] τὰ μὲν E.

Mor. p. 52, 53.

De Capite.

Ossa sincipitis, (vulgo *ossa parietalia*.)

φαλῆς ὀστῶν χαυνότερα καὶ σηραγγώδη, ὡς ὑπερ-
φερῆ, τετράπλευρα τῷ σχήματι, περιεχόμενα ἔμ-
προσθεν μὲν ὑπὸ τῆς στεφανιαίας ῥαφῆς, ὄπισθεν δὲ
ὑπὸ τῆς λαβδοειδοῦς, ἑκατέρωθεν δὲ ὑπὸ τῆς μέσης

Pluribus suturis calvariam coagmentari ut vaporibus esset permeabilis.

4 καὶ τῶν παραλλήλων αὐτῇ. Σοφῶς οὖν ἡ ἀγαθὴ
τοῦ Θεοῦ πρόνοια ἐρραμμένον τὸ κρανίον τῆς κε-
φαλῆς κατεσκεύασεν, ὡς εἶναι αὐτὸ εὐδιάπνευστον·
ἅπαντες γὰρ ἀτμοὶ καὶ καπνοὶ καὶ τὰ αἰθαλώδη καὶ
λιγνυώδη περιττώματα ἀνωφερῆ, καὶ διὰ τοῦτο τὰ
ὑψηλότατα τοῦ κρανίου ὀστᾶ μανά τε καὶ σηραγ-

Excrementorum quatuor genera,

2 γώδη κατεσκευάσθησαν. Εἴδη δὲ περιττωμάτων
τέσσαρα, ἐπειδὴ καὶ τὰ ἐν τῷ σώματι ὑγρὰ τέσσαρα,
αἷμα, φλέγμα, ξανθὴ χολὴ, καὶ μέλαινα· ἀπὸ μὲν οὖν
τοῦ αἵματος ἀτμοὶ γεννῶνται, ἀπὸ δὲ τοῦ φλέγματος
τὰ λιγνυώδη, ἀπὸ δὲ τῆς ξανθῆς χολῆς καπνοὶ, ἀπὸ 858
3 δὲ τῆς μελαίνης τὰ αἰθαλώδη. Ταῦτα τὰ περιττώ- p. 53
ματα πορευόμενα πρὸς τὰ ἄνω, εἰ ἐκωλύοντο διαφο-

ossa sincipitis reliquis capitis ossibus inaniora sunt et cavernosa,
utpote aliis superstantia, figura quadrilatera, prius coronali su-
tura terminata, lambdali posterius, utrinque vero media et ab
4 illa aeque distantibus. Itaque bona Dei providentia sapienter
comparatum est ut pluribus suturis capitis calvaria coagmenta-
retur, ipsam enim vaporibus permeabilem esse decuit; quando-
quidem omnes halitus ac fumi et fuliginosa fumidaque excre-
menta sursum petunt, ideoque excelsissima capitis ossa rara et
2 fistulosa natura molita est. Excrementorum autem genera quatuor
sunt, quemadmodum et humores in corpore quatuor numerantur,
sanguis, pituita, flava bilis, atque atra; ex sanguine vapores, ex
pituita fumea exhalatio (quam [λιγνὺν] *lignyn* dicunt), ex bile
3 flava fumi, ex atra fuliginosa excrementa redundant. Haec sane
excrementa superiora corporis petentia, si difflari nequirent, dis-

1. σηραγγώδη] συραγγώδη A.B. 8. τὰ αἰθαλώδη] τὰ τὰ αἰσθαλώδη A. 9. λιγνυώδη] Sic E., τὰ λιγνυώδη vul. 10. σηραγγώδη] συραγγώδη A. B., σιραγγώδη E. 13. ἀπὸ μὲν οὖν] om. οὖν E.

Fabr. p. 857, 58.

ῥεῖσθαι, ἡλίσκετο ἂν ὁ ἄνθρωπος καταρροις τε καὶ κορύζαις δυσιάτοις ἢ καὶ ἀνιάτοις, ἢ καὶ πνιγμῷ, ἐπιληψίαις τε καὶ σκοτώσεσιν· ἐκωλύετο δὲ ἐκ παντοίων θερμῶν βρωμάτων τε καὶ πομάτων, καὶ μάλιστα τοῦ παλαιοῦ οἴνου ὡς ἀτμοὺς γεννῶντος πολ-

4 λούς. Φασὶ δέ τινες ἐν πολέμοις πτωμάτων γεγονότων ἀποπλυθῆναι τὰ ὀστᾶ τῷ χρόνῳ κείμενα, εὑρεθῆναι δὲ κεφαλὰς ἀρράφους· ἀπαιτεῖ τοίνυν ὁ λόγος τὰς τοιαύτας κεφαλὰς εἶναι εὐπαθεῖς καὶ νοσώδεις, νοσερούς τε τοὺς τὰς τοιαύτας κεφαλὰς ἔχοντας.

5 Περὶ μὲν οὖν κεφαλῆς τὰ εἰκότα συνεγραψάμεθα.

5 ὁ δὲ ἐγκέφαλος περιέχεται ὑπὸ τῆς κεφαλῆς, ὡς ὑπό τινος ὀρόφου, κατὰ δὲ τὴν οὐσίαν ἐστὶν ὁμοιότατος τοῖς νεύροις, οἷς ἔμελλεν ἀρχὴ γενέσθαι, πλὴν ὅσῳ μαλακώτερος αὐτῶν ὑπάρχει· καὶ γὰρ καὶ τοῦτο

De Capite. quae difflari necesse est.

Quaedam capita suturis carere.

Cerebri substantia

tillationibus gravedinibusque homo aut aegre curabilibus aut ex toto insanabilibus caperetur, vel etiam strangulatu, comitiali aut vertigine; ipsum praeterea esca potuque calidiore, praesertim vino vetere utpote multum evaporante, temperare necessum foret.

4 Nonnulli bellorum temporibus post praelia asserunt ossa longiori tempore in campis strata, carne tabescente, nuda apparuisse, inventaque esse capita suturis carentia; verum hujusmodi capita facile vitium pati et morbis esse exposita, facileque hujusmodi homines in morbos incidere ratio demonstrat.

5 *5* De capite hactenus: at cerebrum capite, tanquam quodam sub tecto, continetur, essentia nervorum quam simillimum, quorum fons et pater esse debuit, solum ipsis mollius est; idque jure

1. ἡλίσκετο] ἰλίσκετο D., εἰλίσκετο E.
3. ἐκ παντοίων] καὶ παντοίων A.B.
7. εὑρεθῆναι δὲ] Sic E., καὶ εὑρεθῆναι vul.
8, 9. ἀπαιτεῖ—εἶναι] Sic E., διαγινώσκει δὲ τὰς τοιαύτας κεφαλὰς ὁ λόγος vul.
11. Περὶ μὲν οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 636.
ib. τὰ εἰκότα συνεγραψάμεθα] Sic E., τοσαῦτα vul.
13. κατὰ] om. G.
ib. ἐστὶν ὁμοιότατος] ὁμοιότατός ἐστι G.
14. οἷς] ὧν G.
ib. γενέσθαι] γενήσεσθαι G.
15. τοῦτο] τοῦτ᾽ G.

Mor. p. 53, 54.

De Capite.

quare nervis mollior.

ἔπρεπε τῷ πάσας μὲν τὰς αἰσθήσεις ἐκδεχομένῳ, πάσας δὲ φαντασίας φαντασιουμένῳ, καὶ πάσας νοήσεις νοοῦντι· τὸ γὰρ εὐαλλοίωτον ἐν πᾶσι τοῖς τοιούτοις ἔργοις τε καὶ παθήμασιν ἐπιτηδειότερον, εὐαλλοιωτότερόν [τε ἀεὶ] τὸ μαλακώτερον τοῦ σκληροτέρου.

Cerebri partem anteriorem posteriore molliorem.

2 Διὰ ταῦτα μὲν δὴ μαλακώτερός ἐστιν ὁ ἐγκέφαλος 859
τῶν νεύρων· [τῷ] δὲ εἶναι διττὴν τὴν τῶν νεύρων φύσιν, (τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐστι μαλακώτερα, τὰ δὲ σκληρότερα,) διττὸς καὶ ὁ ἐγκέφαλος ἐγένετο, μαλακώτερος μὲν ὁ ἐμπρόσθιος, σκληρότερος δὲ ὁ ὀπίσθιος, ὃς ἐγκράνιός τε καὶ [παρεγκεφαλὶς] ὀνομάζεται· διαχωρίζει γὰρ τὸν ἐγκέφαλον ἔμπροσθέν τε κἀκ τῶν ὀπίσω ἡ τῇ λαβδοειδεῖ ῥαφῇ ὑποκειμένη τοῦ ὑμένος
3 χώρησις. Τὸ δὲ σχῆμα τοῦ ἐγκεφάλου οἷόν περ καὶ

omnia sensilia accipienti, omnes imagines cogitanti, omnia intellectilia intelligenti, concessum fuit; mobilitas enim omnibus his functionibus affectibusque aptissima est, quod autem molle est
2 duriore mobilius. Hisce de causis nervis tenerius cerebrum fuit; caeterum cum gemina sit nervorum natura, (alii enim molliores, alii duriores,) geminum quoque cerebrum effectum est, mollius in priore, durius in aversa parte, quod et [ἐγκράνιος] *encranium* Graece, (quasi *intra calvariam,*) et *cerebellum* nominatur; cerebrum enim prius posteriusque lambdali suturae subjecta mem-
3 branae laxitas terminat. Figura cerebri talis est qualis est

1. μὲν] εἰς αὐτὸν add. G.
3. νοοῦντι] νοήσοντι G.
ib. πᾶσι] ἅπασι G.
ib. τοῖς] τοῖς τοῖς B.
4. ἐπιτηδειότερον] -ότατον G.
5. [τε ἀεὶ] Sic G. et fort. C., γὰρ vul.
ib. μαλακώτερον] Sic A.B.D.G., μαλακότερον F.M. et fort. E.
6. Διὰ ταῦτα κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 637.
ib. μὲν δὴ] Sic B.E.G., μὲν A., μέν τι vul.
ib. ἐστιν ὁ ἐγκέφαλος τῶν νεύρων] τῶν νεύρων ὁ ἐγκέφ. ἐστι G.
7. [τῷ] δὲ] τῷ δ' G., τὸ δὲ E., διὰ δὲ τὸ vul.
ib. εἶναι] χρῆναι add. G.
ib. τὴν τῶν νεύρων] τὴν om. E., ἐκείνων τὴν G.
8, 9. (τὰ μὲν—σκληρότερα)] ὡς καὶ πρόσθεν εἴρηται G.
9. ὁ ἐγκέφαλος] αὐτὸς G.
10. ἐμπρόσθιος] πρόσθιος G.
ib. ὀπίσθιος] λοιπὸς G.
11. ὃς—ὀνομάζεται] ὃν ἐγκεφαλίδα καλοῦσιν οἱ ἀνατομικοί G.
ib. ἐγκράνιος] An ἐγκρανίς?
ib. [παρεγκεφαλὶς] Sic inf. p. 141. l. 6., παρεγκέφαλος vul.
12. κἀκ τῶν ὀπίσω] Sic E., καὶ ὄπισθεν vul.

Fabr. p. 858, 59.

DE CAPITE.

Cerebri membranae.

4 τὸ περιέχον αὐτὸ κρανίον. Μήνιγγες δὲ αἱ περιέ-
χουσαι τὸν ἐγκέφαλον, ὥσπερ τινὰ ἐνδύματα ἢ σκε-
πάσματα αὐτοῦ, εἴσι δύο, ἡ μὲν ἐκτὸς τοῦ κρανίου, ἡ
δὲ ἐντὸς, ἐκτὸς δὲ τῆς ἑτέρας μήνιγγος, σκληρὰ καὶ
παχεῖα οὖσα κατὰ τὴν σύστασιν· παχυτέρα δὲ γίνε-
ται κατὰ τὴν μέσην ῥαφὴν καὶ κατὰ τὴν λαβδοειδῆ
παρὰ τὸ ἄλλο αὐτῆς μέρος ὅσον τετραπλάσιον,
ὥστε τῇ ἐπαναδιπλώσει αὐτῆς τῇ κατὰ τὰς ῥαφὰς p. 54
5 γινομένῃ σωλῆνί τινι ἐοικέναι. Τοῦτον τὸν σωλῆνα
ὠνόμασαν οἱ περὶ τὸν Ἡρόφιλον πύελόν τε καὶ
χώνην· ὡς ἡ μὲν ὑποδεχομένη τοὺς πόρους κοιλότης
ἀπὸ τοῦ σχήματος πύελος ὀνομάζεται, ἀπὸ δὲ τῆς
χρείας, χώνη, τέτρηται γὰρ εἰς τὸ κάταντες αἰσθητῷ
πόρῳ ὡς χώνην μιμεῖσθαι· καὶ γὰρ κατέρχεται δι'

Herophili infundibulum.

4 ejus receptaculum calvaria. Membranae ipsum supra subter-
que velantes, ceu quaedam ejus amicula atque operimenta,
duae sunt, una extra calvariam, altera intus, [sed extra
piam matrem vocatam,] dura crassaque materia; sed qua su-
turam mediam lambdalemque tangit, crassescit magis; ejus re-
liqua pars quadrupla est, secundum suturas autem condupli-
5 cata, solio assimilatur. Id Herophilus σωλῆνα Graece (hoc est
pelvim,) *infundibulumque* nominavit; inanitas meatus admittens
a figura *pelvis* dicitur, ab ea quam habet utilitatem, *infundibulum,*
in declive enim sensili foramine terebrata est ut infundibulum

1. δὲ] εἰσιν add. vul., om. C.E.
2. τινα] οὖσαι τούτου add. vul., om. E.
ib. ἢ] Sic E., καὶ vul.
3. αὐτοῦ] Sic C.E., om. vul.
ib. εἴσι] δὲ add. vul., om. C.
ib. ἡ δὲ ἐντὸς] om. E.
4. ἐκτὸς—μήνιγγος] Sic E., om. vul.
7. παρὰ] Sic E., περὶ vul. In vers. Lat. lege, *tangit, reliqua ejus parte quadruplo crassior fit, et secundum &c.*
8. κατὰ] περὶ F.
9. σωλῆνί τινι] σωλῆνα τινὰ E.
ib. Τοῦτον τὸν σωλῆνα κ. τ. λ.] In vers. Lat. lege, *Hoc solium Herophilus* pelvim *&c.*
10. ὠνόμασαν] ὀνόμασαν E.
11. ὡς ἡ μὲν ὑποδεχομένη κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 694.
ib. ὡς ἡ μὲν] ὡς μὲν ἡ E., ἡ μὲν vul., ἡ μὲν οὖν G.
ib. κοιλότης] ἣν οἱ μὲν add. G.
12. πύελος] πύελον G.
ib. ὀνομάζεται] om. G.
ib. ἀπὸ δὲ] οἱ δὲ ἀπὸ G.
13. χώνη] χοάνην ὀνομάζουσιν G.
13, 14. τέτρηται—μιμεῖσθαι] ἐκ μὲν τῶν ἄνω μερῶν οἷον δεξαμενῆς τινος ἐπέχει χρείαν, ἐκ δὲ τῶν κάτω, καθάπερ αὐτὸ τὸ ὄνομα ἐνδείκνυται, χοάνην μιμεῖται· διατέτρηται γὰρ εἰς τὸ κάταντες μέχρι τῆς κατὰ τὸν ἀδένα κοιλίας G.

Mor. p. 54.

De Capite.

Crassae membranae (vulgo *durae matris*) et membranae tenuis (vulgo *piae matris*) usus.

αὐτῆς τὰ περιττώματα πρὸς ὑπερῴαν καὶ φάρυγγα.
6 Δικαίως δὲ γέγονε σκληρὰ ἡ παχεῖα μήνιγξ, ὡς
ἀμυντήριον πρόβλημα ταῖς τοῦ κρανίου [προσβολαῖς]
7 ἐγκείμενον. Ἀλλ' ἥ γε λεπτὴ μήνιγξ τὸ ἔμφυτόν
ἐστι σκέπασμα τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ γὰρ δὴ καὶ 860
ἀφέστηκεν αὐτῆς ἡ παχεῖα μήνιγξ· εἰ γὰρ μὴ μέση
κατετάγη ἡ λεπτὴ, ἀλλ' ἀμέσως ἔσκεπε τὸν ἐγκέ-
φαλον, ἔθλιβεν ἂν αὐτὸν τῇ σκληρότητι αὐτῆς μα-
8 λακὸν ὄντα. Διὰ τοῦτο, τοῦ κρανίου καὶ τοῦ ἐγκε-
φάλου πόρρω ἀφεστηκότων τῇ θέσει καὶ τῇ οὐσίᾳ,
κατέθετο ἐν τῷ μεταξὺ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ πρόνοια
ἀμφοτέρας τὰς μήνιγγας, τὴν μὲν σκληρὰν ἔσωθεν

imitetur; nam per ipsam recrementa ad palatum faucesque la-
6 buntur. Quamobrem jure optimo crassa membrana dura creata
fuit, tanquam defensorium propugnaculum adversus calvariae
7 percussus oppositum. At membrana tenuis insitum est cerebri
tegumentum, ab ipso enim crassa diducta est; quandoquidem
nisi tenuis intercederet, sed statim durior cerebrum involveret,
8 ejus duritia ipsum molle collideretur. Itaque inter calvariam
cerebrumque, longe positu et natura distantes, optimi Dei consi-
lium medias membranas conjecit, duram sub calvaria, ob ejus

2. Δικαίως κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 659.
ib. ὡς] οἷον G.
3. ἀμυντήριον] ἀμυντήριόν τι G.
ib. [προσβολαῖς] Sic G. et sic vul. septies, προβολαῖς vul.
4. Ἀλλ' ἥ γε κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 659.
ib. μήνιγξ] om. G.
ib. ἔμφυτον] ξύμφυτον G.
5. ἐστι—ἐγκεφάλου] ἐστιν ὄντως αὐτοῦ σκέπασμα G.
6. αὐτῆς] ἀπ' αὐτοῦ C.G., quod mallem.
ib. μήνιγξ] om. G.
ib. εἰ γὰρ] τοῖς διεκπίπτουσιν ἀγγείοις μόνοις συνεχομένη, καὶ εἴπερ G.
6, 7. μέση—λεπτὴ] μέσην ἡ φύσις ἐτετάχει τὴν λεπτὴν G.
7. ἀλλ'—ἐγκέφαλον] om. G.
ib. ἐγκέφαλον] ἡ παχεῖα add. C., quod necessarium videtur.
8, 9. ἔθλιβεν—ὄντα] οὐκ ἂν ἄλυπος ἡ πρὸς τὴν παχεῖαν μήνιγγα ἐγκεφάλου γειτνίασις ὑπῆρχεν G.
8. τῇ σκληρότητι αὐτῆς] Sic E., τῆς σκληρότητος vul.
9. Διὰ τοῦτο κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 659.
ib. τοῦ κρανίου καὶ τοῦ ἐγκεφάλου] ἐγκεφάλου τε καὶ κρανίου G.
10. ἀφεστηκότων—οὐσίᾳ] ταῖς οὐσίαις διεστηκότων G.
11. κατέθετο ἐν τῷ μεταξὺ] Sic E., ἐν τῷ μεταξὺ θεῖναι G. constructione mutata; κατέθετο ponit vul. post Θεοῦ, et om. ἐν τῷ μεταξὺ.
12. ἀμφοτέρας τὰς μήνιγγας] Sic E.G., μέσον τὰς μήνιγγας vul.
ib. ἔσωθεν] μὲν add. E.

Fabr. p. 859, 60.

τοῦ κρανίου διὰ τὴν σκληρότητα αὐτῆς, ἔξωθεν δὲ
τὴν λεπτὴν, ὡς περιέχεσθαι τὴν λεπτὴν μήνιγγα ὑπὸ
τῆς παχείας, αὐτὴν δὲ τὴν λεπτὴν μήνιγγα περιέχειν
τὸν ἐγκέφαλον· τῆς γὰρ οὐσίας τοῦ ἐγκεφάλου οὐ
πόρρω ἀφέστηκεν ἡ οὐσία τῆς λεπτῆς μήνιγγος.
9 Ἔστιν ἄρα τοῦ ἐγκεφάλου πρῶτον σκέπασμα καὶ
στήριγμα ἡ λεπτὴ μήνιγξ, συνδοῦσα καὶ ἑδραιοῦσα
10 αὐτὸν, ὡς ἀσάλευτον διαφυλάττεσθαι. Ὅσον δέ
ἐστιν ἡ λεπτὴ μήνιγξ ἐγκεφάλου σκληροτέρα, τοσοῦ-
τον τῆς παχείας μήνιγγος μαλακωτέρα· ὡσαύτως δὲ
καὶ ἡ παχεῖα μήνιγξ ὅσον ἐστὶ τῆς λεπτῆς σκληρο-
11 τέρα, τοσοῦτον ὀστοῦ μαλακωτέρα. Ὀνομάζεται δὲ
ἡ λεπτὴ μήνιγξ χωροειδὴς, ὡς χωρίον ἀμέσως τοῦ
ἐγκεφάλου ὑπάρχουσα.

De Capite. Cerebri membranae duae.

Membranae tenuis (vulgo *piae matris*) substantia,

et nomina.

6 Ἐπεὶ δὲ τὸ τῆς κεφαλῆς κρανίον σφίγγεσθαι πανταχόθεν δέον ἦν, (ἐκ πολλῶν γὰρ ὀστῶν σύγκειται,) οὐκ εἴασεν αὐτὸ ἀπρονόητον ἡ τοῦ Θεοῦ δημιουργία·

duritiam, sub ea tenuem, ut crassiore membrana tenuis continea-
tur, ipsa cerebrum contineat, ab ejus natura non multum aliena.
9 Igitur primum cerebri tegmen et fulcrum tenuis membrana est,
ipsum revinciens ac firmans, ut stabile atque inconcussum tenea-
10 tur. Verum quanto tenuis haec membrana cerebro durior, tanto
est crassiore mollior; item crassior quo tenui durior, eo calvariae
11 osse mollior. Vocatur autem tenuis membrana *localis*, utpote
locus cerebri proximus.

6 Quoniam vero capitis calvariam omni ex parte coerceri munirique opus erat, (quod ex multis ossibus integratur,) id non

5. οὐσία τῆς λεπτῆς μήνιγγος] Sic E., λεπτὴ μήνιγξ vul.
8. Ὅσον δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 660.
8—12. Ὅσον—ὀστοῦ μαλακωτέρα] ἡ παχεῖα—ὅσον ὀστοῦ μαλακωτέρα, τοσοῦτον τῆς λεπτῆς οὖσα σκληροτέρα· ὅσον δὲ ταύτης ἐστὶν ἡ λεπτὴ μαλακωτέρα, τοσοῦτον ἐκείνης ὁ ἐγκέφαλος G.
9. τοσοῦτον] ἐστι add. vul., om. E.
11. ὅσον ἐστὶ τῆς λεπτῆς] ἐγκεφάλου D.
15. Ἐπεὶ δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 661, 62.
17. δημιουργία] δημηουργία B.

Mor. p. 54, 55.

DE CAPITE.

Pericranii formatio.

διαπεράσασα γὰρ τὴν παχεῖαν μήνιγγα διὰ τῶν
ῥαφῶν τοῦ κρανίου, ὑπὸ κρανίον οὖσαν, ὡς ἐπὶ κρα-
νίον γενέσθαι, ἐξ αὐτῆς τε συνδέσμους ἀποφύσασα, p. 55
συμπλέξασά τε τοὺς αὐτοὺς συνδέσμους καὶ εἰς ἓν 861
συναγαγοῦσα, ἐξύφανεν ἐξ αὐτῶν τὸν περικράνιον ὀνομαζόμενον χιτῶνα, συνδεῖν τε καὶ περισφίγγειν πανταχόθεν τὸ κρανίον, ὡς ἀσάλευτον διαφυλάττειν.
2 Περιέχουσα δὲ ἡ λεπτὴ μήνιγξ, οὐ μόνον τὸν ἐγκέφαλον, ἀλλὰ καὶ τὸ χωροειδὲς πλέγμα, (ὅπερ καὶ δικτυοειδὲς ὀνομάζεται,) διὰ τοῦτο ἐκλήθη [χωροειδής.]

Texturae localis (vulgo *plexus choroidis*) formatio.

7 Ἔχει δὲ τὸ χωροειδὲς πλέγμα τὴν γένεσιν τοιάνδε.
2 Τῆς μεγάλης ἀρτηρίας τῆς ἐκφυομένης ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς κοιλίας τῆς καρδίας, τῆς ὀνομαζομένης πνευματικῆς, ἀνερχομένης διὰ τῆς ῥάχεως ἐντὸς ἕως τοῦ τραχήλου, ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς κοίλης φλεβὸς ἐκφυομένης μὲν ἀπὸ τῶν κυρτῶν τοῦ ἥπατος, ἀνερχομένης δὲ ἀπὸ κάτω καὶ αὐτῆς ἕως τοῦ τραχήλου,

inconsultum praeteriit Divina sapientia; crassam namque membranam, sub calvaria positam, per ejus suturas trajiciens, super calvariam constituit, ex eaque copulas producens, et easdem complicans et in unum cogens, ex ipsis membranam *pericranion* vocatam contexuit, quae contineret undique calvariam et colli-
2 garet, ne ulla ex parte concussa labaret. Caeterum tenue involucrum, non cerebrum solum, sed etiam localem texturam, (quam et *reticularem* vocant,) ambiens, ideo etiam ipsum *locale*
7 dictum fuit. Localis autem textura hanc habet sui ortus ratio-
2 nem. Grandis arteria e sinistro cordis gremio, spirituoso vocato, prodiens, secundum spinam interius ad collum usque pertinet; pariter et vena cava e convexo jecoris oriens, et ipsa ab inferioribus partibus ad collum usque ascendens, prope arteriam adjacet,

2. οὖσαν] οὔσης A.
10. δικτυοειδὲς] δυκτιοειδὲς A.
ib. [χωροειδής] χωροειδές vul.
17. ἀπὸ κάτω καὶ αὐτῆς] Sic E., καὶ αὐτῆς κάτωθεν vul.

De Capite. Venae jugulares.

συμπαρακειμένης τε τῇ αὐτῇ ἀρτηρίᾳ, σχίζονται κατὰ
τὸν τράχηλον διχῇ, ὡς ἀπὸ πρέμνου ὅρπηκες. αὗται
δὲ αἱ διχοτομίαι τῶν φλεβῶν ὀνομάζονται σφαγίτιδες
2 φλέβες. Συσχίζεται δὲ τῇ φλεβὶ καὶ ἡ ἀρτηρία, καὶ
ἀνερχόμεναι ὁμοῦ ἕως κεφαλῆς κατασχίζονται εἰς
πολλὰ ἀγγεῖα μείζονά τε καὶ ἐλάττονα, οὐ μόνον
3 ἐπιπολῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ βάθους. Κατασπείρονται
οὖν ταῦτα τὰ ἀγγεῖα τῶν φλεβῶν τε καὶ τῶν ἀρτη-
ριῶν εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἐγκεφάλου, συμπλεκόμενα
4 πρὸς ἄλληλα ὥσπερ δίκτυον. Τοῦτο τὸ δίκτυον
ὀνομάζεται δικτυοειδὲς πλέγμα, καὶ χωροειδές· καὶ
διὰ τοῦτο καὶ ἡ λεπτὴ μήνιγξ τῆς αὐτῆς προσωνυ-
μίας τετύχηκεν, ὡς περιεκτικὴ οὖσα τοῦ αὐτοῦ πλέγ- 862
5 ματος ἅμα καὶ τοῦ σώματος τοῦ ἐγκεφάλου. Ἐν τῇ
πρώτῃ οὖν σχίσει τῇ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον κατα-
6 φύεταί τις ἀδὴν ὀνομαζόμενος κωνάριον. Ταῦτα τὰ
ἀγγεῖα τοῦ πλέγματος, τῆς μὲν φλεβὸς τρέφουσι
τὸ σῶμα τοῦ ἐγκεφάλου, τῆς δὲ ἀρτηρίας ζωογο-

Nomina plexus choroidis, et piae matris.

Conarion (vulgo *glandula pinealis.*)

inde utraque per collum, ut ex trunco surculi, in duas partes
scinduntur: haec venarum segmenta *jugulares venae* vocatae
2 fuerunt. Pariter arteria perinde ac vena scinditur, simulque ad
caput subeuntes in multa majora minoraque vascula sparguntur,
3 non in superficie modo, verum etiam profundius. Itaque hi
venarum arteriarumque ramuli per cerebri corpus, inter se retis
4 instar contexti, disperguntur. Atque hujusmodi rete *reticularis
textura, localisque* nominatur; propterea et tenuis membrana,
quod ad eam texturam simul et cerebri corpus complectitur,
5 eandem appellationem est assecuta. In prima sane, quae in
cerebro fit, partitione glandula quaedam, quam *conarion* vocant,
6 inserta est. Ex his sane vasculis venae cerebri corpori alimen-

1. *συμπαρακειμένης*] *συμπερικειμένης* B.

Mor. p. 55, 56.

De Capite.

νοῦσι, ῥιπίζοντα καὶ τὰ λιγνυώδη περιττώματα ἀποδιώκοντα.

Cerebri substantia.

8 Ἔστι δὲ τὸ σῶμα τοῦ ἐγκεφάλου τὴν μὲν οὐσίαν λεπτὸν, καὶ ἄναιμον, καὶ ὑποπίμελον, ὡς ἐξ ἀφροῦ τινὸς πεπηγός· τῷ κοινῷ δὲ ὀνόματι ὀνομάζεται
2 μυελὸς, ὥσπερ τῷ ἰδίῳ ἐγκέφαλος. Περιέχεται δὲ p. 56
ὑπὸ τῆς κεφαλῆς, ὡς ἐν οἴκῳ τινὶ, πᾶσαν κίνησιν ἐκπέμπων τῷ σώματι προαιρετικήν τε καὶ αἰσθητικὴν διὰ τῶν νεύρων, διὰ τοῦ καθήκοντος ἐν αὐτῷ, ψυχικοῦ πνεύματος δηλονότι· ὅρασιν μὲν, καὶ ὄσφρησιν, ἀκοήν τε, καὶ γεῦσιν διὰ τῶν μαλακῶν νεύρων, πᾶσαν δὲ κίνησιν προαιρετικὴν τῶν μορίων διὰ τῶν
3 σκληρῶν. Πρεπόντως οὖν ὁ ἐγκέφαλος τὸν ὑψηλὸν τόπον κατέσχηκε τοῦ σώματος τῇ προνοίᾳ τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ, ὅπως, ὡς ἐκ μιᾶς πηγῆς, ἅπαντα τὰ μόρια τοῦ προσώπου ἀρδεύωνται ἀφθόνως ὑπὸ τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος· τὰ γὰρ κατωτέρω τοῦ τραχήλου μόρια

Sensum per molles nervos cerebrum suppeditare, motum per duros.

tum subministrant, arteriae vitam largiuntur, ventilantes, fumeasque sordes propellentes.

8 Cerebri utique corpus substantia tenue est, exangue, et subpingue, veluti ex spuma quadam concretum; communi quidem
2 nomine *medulla* vocatur, proprio *cerebrum*. Id capite, quodam veluti domicilio, continetur, omnem voluntarium motum sensumque corpori per nervos profundens, animabili spiritu tanquam quodam vehiculo deferente; visum quidem, odoratum, auditumque, et gustatum per molles, omnem vero particularum
3 voluntarium motum per duros nervos impartiens. Decenter itaque boni Dei providentia excelsissimam corporis sedem cerebro colendam dedit, ut, ab uno tanquam fonte, omnes faciei partes uberrime per animabilem spiritum irrigentur; at infra collum ad

5. δὲ] οὖν E.
6. Περιέχεται] περιέχονται D.
7. ὑπὸ τῆς κεφαλῆς] Sic E., τῇ κεφαλῇ vul.
11. γεῦσιν] An add. καὶ ἀφὴν, ut inf. p. 144. l. 4, 5?
15. ὡς] om. E.

Fabr. p. 862, 63.

μέχρι τῶν ποδῶν οὐκ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου, ἀλλ' ἐκ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ ἔχει χορηγουμένην κίνησίν τε καὶ αἴσθησιν.

De Capite.

9 Ἔστι δὲ ὁ νωτιαῖος μυελὸς ὥσπερ τις ἐγκέφαλος μακρὸς, ἐκφυόμενος μὲν ἀπὸ τοῦ [ὀπισθίου] μέρους 863 τοῦ ἐγκεφάλου, τοῦ ὀνομαζομένου παρεγκεφαλίδος, κατερχόμενος δὲ διὰ τῆς ῥάχεως μέχρι τοῦ ἱεροῦ ὀστοῦ, ὅπως τῇ γειτνιάσει τῆς θέσεως ἀκοπώτερον 2 κινῇ τὰ κατώτερα μέρη τοῦ σώματος. Διὰ τὸ σφοδρὸν οὖν τῶν κινήσεων εὐλόγως ὅ τε ὀπίσθιος ἐγκέφαλος καὶ ὁ νωτιαῖος μυελὸς σκληρότεροι τοῦ ἐμπροσθίου ἐγκεφάλου γεγόνασιν.

Medulla spinalis, quare cerebro durior.

10 Ἴδωμεν τοίνυν τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος τὸ κατοικητήριον, εἰ μέλλομεν θαυμάζειν τοῦ Θεοῦ τὰ δημι- 2 ουργήματα. Θεασώμεθα δὲ τοῦτο ἐξ ἀνατομῆς· εἰ γὰρ εὐσχήμως τις ἀτρέμα κλάσας κρανίον ἐξάροι τὰ

Animalis spiritus domicilium.

pedes usque particulae omnes non a cerebro, sed a spinali medulla motum sensumque transmissos exhauriunt.

9 Verum spinae medulla ceu quoddam est oblongum cerebrum, a posteriore cerebri parte, *cerebello* vocata, enascens, indeque per spinam usque ad sacrum os defluens, ut situs propinquitate in- 2 feras corporis partes minus laboriose promoveat. Quare ob motus vim nimiam et posterius cerebrum et spinae medulla haud injuria priori cerebro duriores fuerunt.

10 Age nunc animabilis spiritus domicilium videamus, si Dei 2 opera pro dignitate admirari volumus. Id vero per dissectionem intuebimur; si quis enim rite et paulatim calvariam frangens

2. ἔχει χορηγ.] χορηγοῦντος E. ib. κίνησίν τε καὶ αἴσθησιν] Sic E. et sic inf. p. 144. l. 7., τήν τε κίνησιν καὶ τὴν αἴσθησιν vul.
4. Ἔστι δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. T. IV. p. 61.
4, 5. ὥσπερ—μακρὸς] οἷον δεύτερός τις ἐγκέφαλος G.
5. [ὀπισθίου] Sic C., et sic sup. p. 134. l. 10., et inf. l. 10.; ἐμπροσθίου vul.
9. κινῇ] κινεῖ A.B.
13. τοίνυν] Sic E., οὖν vul.
14. μέλλομεν] Sic F. et fort. B. E., μέλλοιμεν A.D.M.
ib. δημιουργήματα] δημηουργήματα A.B.
16. ἐξάροι] ἐξάρη A.B.

De Capite.

Cerebri ventriculi,

ὀστᾶ πάντα, γυμνὸν καταλιπὼν τὸν ἐγκέφαλον, σχί-
σας τε αὐτὸν ἐντέχνως, εὑρήσει κοιλίας ἐν αὐτῷ
ἀποφραττομένας ὑπὸ ὑμένων λεπτοτάτων τε καὶ δι-
αυγῶν, καὶ χωριζομένας ἀπ' ἀλλήλων δεξιά τε καὶ
3 ἀριστερὰ, ἔμπροσθέν τε καὶ ὄπισθεν. Ἐν ταύταις
ταῖς κοιλίαις τοῦ ἐγκεφάλου περιέχεται τὸ ψυχικὸν
πνεῦμα, λεπτομερές τε, καὶ ἀθόλωτον, καὶ καθαρώ-
4 τατον. Τοῦτο τρέφεται καὶ διαμένει ἔκ τε τοῦ ἐκ τῆς
καρδίας ἀναφερομένου διὰ τῶν ἀρτηριῶν πνεύματος,
καὶ ἐκ τοῦ ἔξωθεν περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος· συστελ- p. 57
λόμενος γὰρ καὶ διαστελλόμενος ὁ ἐγκέφαλος, ἐν μὲν
τῇ διαστολῇ τὸν ἔξωθεν ἕλκει ἀέρα διὰ τῶν ῥινῶν,
5 ἐν δὲ τῇ συστολῇ συνέχει. Ἑλκόμενος οὖν ὁ ἔξωθεν
ἀὴρ χωρίζεται διὰ τῶν ῥινῶν, ἔνθα τέτρηται ἡ ῥὶς
πρὸς τὴν ὑπερώαν· καὶ τὸ μὲν πλεῖστον μέρος τοῦ
ἀέρος ἕλκεται ὑπὸ τοῦ πνεύμονος, τὸ δὲ ἄλλο ἀνέρ-
11 χεται πρὸς τὸν ἐγκέφαλον. Καὶ ἔστιν ὁ τῆς ῥινὸς 864
πόρος εἴσοδός τε καὶ ἔξοδος τοῦ ἐγκεφάλου· οὐδὲ

in quibus spiritus animalis versatur.

Spiritus animalis quomodo nutriatur.

Externi aëris plurimum in pulmones trahi, reliquum in cerebrum abire.

ossa omnia abstulerit, nudum relinquens cerebrum, id rursus
artificiose findens, specus inveniet membranis tenuissimis pellu-
cidisque interseptos, atque inter sese a dextra et a sinistra, prius
3 et posterius, discretos. Intra haec cerebri cava animalis spiritus,
4 tenuis, purus, mundissimusque versatur. Verum spiritu a corde
per arterias ad caput subvolante, et exterius nos cingente aëre
alitur diuturnitatemque consequitur; comprimitur enim disten-
diturque cerebrum, per distentionem aërem per nares attrahit, in
5 comprimendo retinet. Igitur externus aër attractus intra nares,
qua ad palatum foramen patet, distribuitur; atque ejus plurimum
11 in pulmones trahitur, reliquum in cerebrum abit. Nasi quidem
cavitas iter quoddam est qua itur ad cerebrum ac disceditur;

3. διαυγῶν] δι' αὐτῶν A.
6. ταῖς κοιλίαις] Sic B.C.E., om. vul.
10. ἐκ τοῦ] Sic E., om. ἐκ vul.
13. ἐν δὲ—συνέχει] om. E.

γὰρ ἐνδέχεται τόπον εὐθύτερόν τε καὶ κατάντη, πλὴν
τοῦ τῆς ῥινὸς πόρου, ἐπιτήδειον γενέσθαι πρὸς ἔξοδον
μὲν τῶν τοῦ ἐγκεφάλου περιττωμάτων, εἴσοδον δὲ
2 τῶν τῇ ὀσφρήσει αἰσθητῶν ὀσμῶν. Τὰ γὰρ ἐξ
ἐγκεφάλου περιττώματα οὐ μόνον ῥυτὰ καὶ ἐξίτηλα,
ἀλλὰ καὶ παχέα καὶ πυώδη, ὡς ἐν κατάρροις τε καὶ
κορύζαις, ἃ δὴ βλέννας μὲν οἱ παλαιοὶ ὀνομάζουσι,
3 μύξας δὲ οἱ νεώτεροι. Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι δύο τινὲς
ὀχετοὶ κατάντεις, ἐξερευγόμενοι δι' ὑπερῴας εἰς τὸ
στόμα τοῦ παντὸς ἐγκεφάλου τὰ περιττώματα, ὅταν
γε πλήρης περιττωμάτων γένηται ὁ ἐγκέφαλος, ἢ
αὐτὸς ἑαυτοῦ δυσκρατώτερος γένηται· καλῶς γὰρ
ἔχων ὁ ἐγκέφαλος ἀρκεῖται διαπνεῖσθαι διὰ τῶν δύο
4 πόρων καὶ μόνων τῆς ῥινός. Πρεπόντως οὖν ὁ ἐγκέ-

DE CAPITE.

Cerebri excrementa,

per duos alios meatus in os descendere.

Cerebrum in capite,

neque alia rectior via ac declivior, praeter nasi foramina, inveniri
potuisset, quae cerebri purgamenta educeret, et olfactu sensiles
2 odores admitteret. Nam cerebri sordes non fluidae modo sunt
et exiles, sed etiam crassae et purulentae, ut in distillationibus et
gravedinibus videre licet; eas veteres Graeci *blennas* [βλέννας,]
recentiores *myxas* [μύξας] (hoc est *mucos*) appellare consuevere.
3 Duae aliae cloacae declives sunt, in os per palatum ex toto cerebro supervacua evomentes, quando excrementis abundaverit
cerebrum, aut aliqua intemperie affectum fuerit; nam secunda
utens valetudine ipsum per se valet per nasi vel sola foramina
4 propria excrementa discutere. Decenter itaque supremum ca-

1. ἐνδέχεται] Sic E., ἐνεδέχετο vul.
ib. τε] Sic E., ἄλλον vul.
2. ἐπιτήδειον γενέσθαι] om. E.
3. μὲν] om. E.
4. τῇ ὀσφρήσει] τῆς ὀσφρήσεως E.
6. ὡς ἐν κατάρροις κ. τ. λ.] Cf. Gal. T. III. p. 649.
ib. ὡς ἐν κατάρροις τε καὶ κορύζαις] τῶν ἄνωθεν περιττωμάτων ἀθρόα κένωσις G.
7. βλέννας] βλαίνας A.B.
ib. παλαιοὶ] καὶ κόρυζαν add. G.
8. Εἰσὶ δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 650.
ib. Εἰσὶ δὲ] εἰσὶ μὲν G.
10. τοῦ παντὸς ἐγκεφάλου τὰ περιττώματα] τὰ τοῦ παντὸς ἐγκεφάλου περιττώματα G.
10—14. ὅταν—ῥινός] καὶ ὅταν γε τελέως εὐπραγῇ καὶ καλῶς περιγίνηται τῆς τροφῆς ἀρκοῦσιν οὗτοι μόνοι G.
11. γένηται] γενόμενος E.
13. διὰ] παρὰ E.
14. καὶ μόνων] Vide sup. ad p. 57. l. 9.

Mor. p. 57, 58.

De Capite. tanquam domo, sedere, sensibus, tanquam satellitibus, stipatum.

φαλος τὸν ὑπέρτατον τόπον τοῦ σώματος ἀπέλαβεν εἰς κατοικίαν ἑαυτοῦ, ὥσπερ τις οἰκοδεσπότης, δορυφόρους ἔχων κύκλωθεν ἁπάσας τὰς αἰσθήσεις, τὴν ὅρασιν, τὴν ὄσφρησιν, τὴν ἀκοὴν, τὴν γεῦσιν, καὶ τὴν ἁφὴν, ἅς τινας καὶ ἐκπέμπων καθ' ὅλου τοῦ σώματος αἰσθητικὸν αὐτὸ ἀποτελεῖ, χορηγῶν αὐτῷ αἴσθησίν τε καὶ κίνησιν διὰ τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος.

Primum nervorum par, seu nervus olfactorius.

12 Ἐκφύεται μὲν οὖν ἡ πρώτη συζυγία τῶν νεύρων ἀπὸ τῶν ἐμπροσθίων κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου, κατερχομένη πρὸς ἑκατέραν κοιλότητα τῆς ῥινὸς, δι' ὧν 865
νεύρων καὶ τὴν διάγνωσιν ποιεῖται τῶν ὀσφραντῶν ὁ
2 ἐγκεφάλος. Ἐπεὶ δὲ οἱ πόροι τῆς ῥινὸς πλησίον εἰσὶ τοῦ ἐγκεφάλου, ἀνεῳγμένοι δὲ οἱ αὐτοὶ πόροι διὰ παντὸς, ἠκολούθει δὲ ἐκ τούτου μεγάλη βλάβη τοῦ ἐγκεφάλου γίνεσθαι διὰ τὸ ἀθρόως εἰσέρχεσθαι ψυ- p. 58

pitis culmen in suam domum, tanquam dominus, cerebrum sibi vindicavit, omnibus sensibus, visu, olfactu, auditu, gustatu, tactuque ceu satellitibus undique stipatum, quos et in totum corpus effundens ipsum sensorium facit, per animabilem spiritum ipsi motum sensumque suppeditans.

12 Primum sane par nervorum ex primis cerebri ventriculis exiens, ad utrumque nasi foramen discurrit, in causaque est ut
2 odoramenta cerebrum sentiat. Verum enimvero quoniam hi narium meatus prope cerebrum sunt, semperque patent, ingentia damna cerebrum acciperet ex aëris frigidi aut vaporis turbulenti

1. τόπον—ἀπέλαβεν] Sic E., τῆς κεφαλῆς τόπον κατέλαβεν vul.
6. ἀποτελεῖ] Sic B.C.E., ἀποτελοῦσι A.D.M., ἀποτελοῦσα F.
ib. αὐτῷ] αὐτὰ E.
11. τῆς ῥινὸς] Sic E., τῶν ῥινῶν vul.
13. Ἐπεὶ δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 651.

15. ἠκολούθει δὲ] ἠκολούθη δὲ E., ἐξ ἀνάγκης δ' ἠκολούθει G.
ib. ἐκ τούτου] τῇ τοιαύτῃ κατασκευῇ G.
ib. τοῦ ἐγκεφάλου] Sic E., τῷ ἐγκεφάλῳ vul., τοῦ κυριωτάτου σπλάγχνου ἐγκεφάλου G.
16. γίνεσθαι] Sic E., ἐγγίνεσθαι vul.

Fabr. p. 864, 65.

χρὸν ἀέρα, ἢ ἀτμὸν θολερόν τε καὶ ἀκάθαρτον, ἢ ταχέως κενοῦσθαι τὰ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον ὑγρὰ σὺν τοῖς ἀχρήστοις καὶ τὰ εὔχρηστα· προστίθησιν ἡ τοῦ Θεοῦ ἀγαθὴ σοφία κατὰ τὴν διέξοδον τοῦ κρανίου ὀστᾶ ποικίλως κατατετρημένα ὀπαῖς λοξαῖς ὥσπερ σπογγιὰν, ὑπὲρ τοῦ μήτ' ἄλλο τι προσπίπτειν ἔξωθεν σκληρὸν σῶμα, μήτ' ἀκραιφνῆ τὴν ψύξιν, εἰσπνεόντων ἡμῶν, εὐθὺ τῶν κατὰ τὸν ἐγκέφαλον εἰσι-
3 έναι κοιλιῶν. Ταῦτα τὰ ὀστᾶ ὠνόμασται παρὰ τῶν ἀνατομικῶν ἠθμοειδῆ, παρὰ δὲ τῷ Ἱπποκράτει σπογγοειδῆ· καὶ κρείσσων αὕτη ἡ ὀνομασία, οἱ μὲν γὰρ ἠθμοὶ εὐθύτρητοι, τὰ δὲ ὀστᾶ ταῦτα σκολιὰς τὰς
4 ὀπὰς κέκτηνται, δίκην σπογγιᾶς. Μόνη δὲ ἡ σκληρὰ

De Capite.

Ossis ethmoidis functio,

et nomina.

Quare dura mater

immundique subita irruptione, aut quod simul cum inutilibus succis boni quoque ex cerebro cito elaberentur; ideo bona Dei sapientia ossa quaedam varie obliquis cavernulis instar spongiae perforata in transitu calvariae collocavit, ut ne corpus ullum durius extrinsecus incideret, aut sincera frigiditas, [inspirantibus nobis,] recta in ce-
3 rebri sinus penetraret. Ossa haec ab incisoriae artis professoribus Graece [*ethmoidea*] ἠθμοειδῆ, (id est *incerniculi vicem gerentia,*) ab Hippocrate [*De Loc. in Hom.* T. II. p. 103.] *spongiosa*, et rectius, appellata sunt; siquidem incernicula rectis foraminibus pertusa sunt, ossa vero haec in obliquum, ut spongiae, sunt tere-
4 brata. Sola autem dura membrana, cerebrum operiens, cribri

1. θολερόν τε] Sic E., θολερὸν vul., θαλερὸν A.
3. προστίθησιν] αὐτῷ add. G.
4. κατὰ—κρανίου] om. G.
5. ὀστᾶ—κατατετρημένα] ὀστοῦν —κατατετρημένον G.
ib. ὀπαῖς λοξαῖς] om. G.
6. σπογγιὰν] σπογγεία E.
ib. ὑπὲρ τοῦ] Sic E.G., ὥστε vul.
ib. μήτ'] μήτε E., μηδ' G., μήτ' ἔξωθεν vul.
ib. ἔξωθεν σκληρὸν σῶμα] Sic E.G., σῶμα σκληρὸν vul.
7. εἰσπνεόντων ἡμῶν] om. C.
8. εἰσιέναι] ἰέναι G.
9. Ταῦτα τὰ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 651, 52.
ib. παρὰ τῶν] περὶ τῶν A., πρὸς τῶν G.
10. ἠθμοειδῆ] ἰσθμοειδῆ A.E.
ib. παρὰ δὲ] περὶ δὲ A.B.
ib. τῷ] Sic A.B.E., τοῦ vul.
ib. Ἱπποκράτει] Sic B.E., Ἱπποκράτους vul.
11. μὲν γὰρ ἠθμοὶ] μὲν γὰρ ἰσθμοὶ A., ἰσθμοὶ γὰρ E.
13. κέκτηνται] Sic E., ἔχουσι vul.
ib. σπογγιᾶς] σπογγείας D.
ib. Μόνη δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 652.
ib. Μόνη δὲ] Sic C.E., αὐτὴ μὲν γὰρ G., μόνον δὲ vul.

Mor. p. 58, 59.

De Capite.

recta habeat foramina, non tortuosa.

μήνιγξ, [ἡ] σκέπουσα τὸν ἐγκέφαλον, διατέτρηται
δίκην ἠθμοῦ· τῷ σκολιῷ γὰρ τῶν κατὰ τὰ ὀστᾶ
διατρήσεων ἐκωλύοντο ἂν ἐκκαθαίρεσθαι τὰ τοῦ ἐγ-
κεφάλου περιττώματα, εἰ μὴ χρόνῳ παμπόλλῳ κατὰ
βραχὺ διηθούμενα· καὶ ἡ τῶν ἀτμῶν δὲ ἄνοδος οὐδ'
5 ὅλως ἂν ἐγίνετο τῷ πάχει εἰργομένη. Συνεισέρχονται
οὖν οἱ ἀτμοὶ τῷ ἀέρι τῆς εἰσπνοῆς ποδηγούμενοι, τὰ
δὲ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον περιττώματα συνεξέρχονται
6 τῷ ἀέρι τῆς ἐκπνοῆς. Ὁ γοῦν εἰσπνεόμενος ἀὴρ,
ἐμποδιζόμενος ἐν ταῖς λοξότησι τῶν ἐν τοῖς ὀστοῖς 866
σηράγγων, χλιαίνεται εἰσερχόμενος, καὶ διακρίνεται,
καὶ τὸ παχύτερον ἴσχεται, καὶ παλινδρομεῖ, καὶ οὐκ
εἰσδύνει ἀκάθαρτον ὥστε βλάπτειν τὸ ἐν ταῖς κοι-
λίαις τοῦ ἐγκεφάλου ψυχικὸν πνεῦμα· ἀλλ' εἰσέρ-

Aëris partem crassiorem retro exire, tenuiorem ad alendum spiritum animalem manere.

more foratur; nam ob tortuosa ossium foramina excrementorum
cerebri exitus impediretur, nisi longiori tempore paulatim per-
colarentur; contra vaporum ascensus crassitudine vetante neuti-
5 quam fieret. Ob id igitur vapores una cum aëre, dum fit inspi-
ratio, ingrediuntur, et cerebri supervacua, dum aër efflatur, simul
6 exeunt. Quamobrem aër attractus, dum inter ossium flexuosos
anfractus reluctatur, calescit evadens, et secernitur, atque ejus
pars crassior retinetur, retroque convertitur, neque faeculenta
succedens intra cerebri ventres animabilem spiritum contaminat;

1. [ἡ] Sic G., om. vul.
2. ἠθμοῦ] ἰσθμοῦ A.B.
ib. τῷ σκολιῷ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 654.
2, 3. τῷ σκολιῷ—ἂν] οὔτε γὰρ G.
2. γαρ] οὖν E.
3. διατρήσεων] τρήσεων E.
ib. ἐκωλύοντο] ἐκολύοντο A.
ib. τὰ τοῦ ἐγκεφάλου περιττώματα] ταυτὶ τὰ περιττ. δυνατὸν ἦν G.
4. εἰ μὴ] ὅτι μὴ G.
ib. παμπόλλῳ] πολλῷ G.
5. διηθούμενα] Sic E.G., διηθοῦντο vul.
ib. ἡ] Sic B.G., om. vul.
ib. δὲ] om. G.
6. τῷ πάχει εἰργομένη] φθανόντων διὰ τὸ βραδὺ τῆς διεξόδου συνίστασθαί τε πρὸς ἀλλήλους καὶ περιπλέκεσθαι καὶ ἀθροίζεσθαι, καὶ αὖθις εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐπανέρχεσθαι φύσιν, ἐξ ἧς λεπτυνθείσης ἐγεγόνεισαν G.
7. τῆς εἰσπνοῆς ποδηγούμενοι] Sic E., κατὰ τὴν εἰσπνοὴν vul.
10. ἐν] Sic E., om. vul.
11. σηράγγων] σηράδων A.
12. καὶ τὸ] om. καὶ F., typogr. fort. errore.
13. βλάπτειν] βλέπειν A.

Fabr. p. 865, 66.

χεται τὸ διακριθὲν χλιαρόν τε, καὶ πεπεμμένον, καὶ
λεπτομερέστατον εἰς τροφὴν καὶ αὔξησιν τοῦ ψυχι-
13 κοῦ πνεύματος. Διὰ γοῦν ταύτην τὴν ἀσφαλῆ εἴσ-
οδόν τε καὶ ἔξοδον τοῦ ἀέρος ἐξετέθησαν κάτωθέν τε
καὶ ἄνωθεν χόνδροι, σύριγγας ἔχοντες παμπόλλους
τῆς αὐτῆς ἕνεκεν χρείας. οὗτοι οἱ χόνδροι ὀνομά-
2 ζονται μυξωτῆρες. Σκεπάσματα τῶν αὐτῶν μυξω-
τήρων τὰ ὀστᾶ τῆς ῥινὸς, δύο ὄντα τὸν ἀριθμὸν,
δεξιόν τε καὶ ἀριστερὸν, ἡνωμένα πρὸς ἄλληλα ἀπὸ p. 59
ἄνωθεν αὐτῶν ἕως μέσου, ῥάχιν ποιοῦντα, ὥστε εἶναι
4 τὸ ἐντὸς κενόν. Ταῦτα τὰ ὀστᾶ οὐκ εἴασεν ἕως ἄκρου
κατελθεῖν τοῦ μεγέθους τῆς ῥινὸς ἡ τοῦ ἀγαθοῦ
Θεοῦ πρόνοια, σφαλερὸν γάρ· ἀλλ᾽ ἐξέφυσεν ἔμ-
προσθέν τε καὶ ὄπισθεν καὶ κάτωθεν χόνδρους κοι-
λότητας ἔχοντας, δεξιάν τε καὶ ἀριστερὰν, ἀποφρατ-
τομένας τὰς αὐτὰς κοιλότητας ἑτέρῳ χόνδρῳ καλου-
μένῳ παρὰ μὲν τοῖς ἰατροῖς διαφράγματι, παρὰ δὲ

De Capite.

Myxoteres, (vulgo *ossa spongiosa.*)

Nasi ossa,

cartilagines laterales,

cartilago septi.

sed secreta pars tepida, concocta, et tenuissima ad alendum au-
13 gendumque animabilem spiritum pervadit. Idcirco propter hunc
tutiorem introitum aëris et egressum supra subterque cartila-
gines spiramentis pluribus perviae ad hunc usum positae fuerunt:
id genus cartilagines Graece [μυξωτῆρες] *myxoteres* appellantur.
2 Ipsarum tegumenta bina nasi ossa sunt, inter se superne ad me-
dium usque ferruminata, et dorsum facientia, adeo ut interius
4 inanis cavitas pateat. Ossa hujusmodi ad extremam nasi magni-
tudinem descendere optimi Dei providentia non permisit, peri-
culum enim foret; sed ante, post, subterque cartilagines quasdam
creavit, dextrum sinistrumque, cavum habentes, et ipsa cava alia
cartilagine diremit quae a medicis *septum*, a poëtis *columna* seu

10. ῥάχιν] ῥάχην E.
12. τοῦ μεγέθους] τῷ μεγέθει E.
14. κάτωθεν] Sic E., κάτω vul.
ib. χόνδρους] χόνδρον E.
15. ἀποφραττομένας] καὶ ἀποφραττομένας F.
16. καλουμένῳ] τῷ pr. vul., om. E.
17. παρὰ] περὶ A.B., et sic semper hac in pag.
ib. διαφράγματι] διάφραγμα E.

Mor. p. 59, 60.

De Capite.

Nasi partium nomina.

5 τοῖς ποιηταῖς κίονι καὶ στυλίδι. Αἱ δὲ κοιλότητες
παρὰ μὲν τοῖς ἰατροῖς ὀνομάζονται μυκτῆρες, παρὰ
δὲ τοῖς ποιηταῖς θάλαμοι· τὸ δὲ τῆς ῥινὸς πλήρωμα
παρὰ μὲν τοῖς ἰατροῖς ὀνομάζεται ἀκρορρίνιον, παρὰ
δὲ τοῖς ποιηταῖς σφαίριον· τὰ δὲ ἐδάφη τῶν κοιλω- 867
μάτων παρὰ τοῖς ποιηταῖς ὀνομάζονται ληνοὶ, τὰ δὲ
ἑκατέρωθεν μέρη τοῦ χόνδρου τῆς ῥινὸς πτερύγια.

Quare sit nasus partim osseus, partim cartilaginosus.

6 Διὰ τί δὲ ὅλη ἡ ῥὶς οὐκ ἐξ ὀστῶν σύγκειται, ἀλλὰ
τὸ μὲν ἄνωθεν αὐτῆς μέρος ἕως τοῦ μέσου ἐξ ὀστῶν,
τὸ δὲ κάτωθεν ἐκ χόνδρων; ἢ ὅτι τὸ μὲν ἄνω μέρος
τεῖχος τῶν ὀφθαλμῶν ἑκατέρωθεν ἐγεγόνει; εἰ δὲ
κατήρχετο ἕως ἄκρου τῆς ῥινὸς τὰ δύο ταῦτα ὀστᾶ,
ἐθλῶντο ἂν ὑπὸ τῶν ἔξωθεν προσβολῶν, ἢ καὶ ἀπε-
θραύοντο ῥᾳδίως, κραῦρα ὄντα· ἀλλ' οὐδ' ἂν ὑπεπιέ-
ζοντο ὑπὸ τῶν χειρῶν τοῦ ἀνθρώπου τὰ ἐκ τοῦ ἐγκε-
φάλου κατερχόμενα ὑγρὰ, οὐδ' ἂν συνεστέλλοντο καὶ
διεστέλλοντο τὰ πτερύγια τῆς ῥινὸς, τῇ σκληρότητι

5 *columella* vocatur. Cavitates autem apud medicos *narium* vocabulum habent, a poëtis *thalami* dicuntur; at nasi acies a medicis Graece [ἀκρορρίνιον] *acrorrhinion* (quod Latine sonat *nasi extremum,*) nominatur, poëtae [σφαίριον] *sphaerion* (id est *orbiculum,*) vocant; sed cavitatum pavimenta poëtae *torcularia* appellarunt,
6 at quae nasi cartilagini utrinque adjacent *alas*. Caeterum quare nasus totus osseus non est, sed pars superior usque ad dimidium ex ossibus, inferior ex cartilaginibus componitur? an quoniam pars superior murus oculorum utrinque factus est? verum si usque ad extremum nasum haec ossa processissent, externis appulsibus retunderentur, vel etiam, fragilia cum sint, facile perfringerentur; praeterea quomodo humores a cerebro delabantes manibus exprimi possent? item nasi alae contrahi tendique ne-

3. τῆς] τοῖς A.
4. τοῖς ἰατροῖς] om. τοῖς E.
ib. ἀκρορρίνιον] ἀκραρίνιον A.
7. μέρη] Sic E., om. vul.
ib. τοῦ χόνδρου τῆς ῥινὸς] τῆς ῥινὸς τοῦ χόνδρου E.
14. οὐδ' ἂν ὑπεπιέζοντο] οὐ δὲ ἀπεπιάζοντο E.
15. ἐκ τοῦ] ἐκ τοῦ ἐκ τοῦ B.
16. οὐδ' ἂν] οὐ δὲ E.

Fabr. p. 866—68.

DE CAPITE.

7 τῶν ὀστῶν ἀκίνητα διαμένοντα. Διὰ τοῦτο ἡ δημι-
ουργικὴ τοῦ Θεοῦ σοφία κατεφύτευσεν ἐν τῷ ἄκρῳ
τῆς ῥινὸς χόνδρον, ἵνα τὰς τῶν σκληρῶν σωμάτων
προσπιπτούσας προσβολὰς ῥᾳδίως ὑπομένῃ τῇ δυσ-
παθείᾳ αὐτοῦ, καὶ [ὑποπιέζηται] τοῖς δακτύλοις ἐν
τῇ πλημμύρᾳ τῶν ὑγρῶν, καὶ ἵνα διαστέλλωνται τὰ
πτερύγια τῆς ῥινός· πολλάκις γὰρ ἐν περιπνευμονίαις
καὶ ἐν φρενίτισι, καύματος πολλοῦ κατὰ τὸν πνεύ-
μονα ὄντος, δεόμεθα πλείστης ἐμψύξεως· ἢ καὶ διὰ
δρόμον καὶ παλαίστραν σφοδρότερον ὑπερκινηθέντες
δεόμεθα ἕλκειν πολὺν ἀέρα τὸν ἔξωθεν, καὶ ἀνοίγομεν p. 60
τὰ πτερύγια τῆς ῥινὸς ὥστε εὐρύχωρα γενέσθαι πρὸς
τὸ ἱκανῶς ἐμψύξαι καὶ ἀβλαβῆ τὸν ἄνθρωπον φυ-
8 λάξαι. Πολλοὶ γὰρ στενόρρινοι διαπλασθέντες
ἀναγκάζονται ἐν τοῖς ἀγῶσιν· ἀλλὰ καὶ οἱ κατὰ τοὺς 868
ἵππους ἔμπειροι ἰατροὶ τὰς ῥῖνας αὐτῶν σχίζουσιν εἰ

Alas nasi dilatare saepe necesse esse.

7 quissent, si ossea duritie immobiles perstitissent. Eam ob causam opifex Dei sapientia extremo naso cartilaginem indidit, ut durorum corporum incidentes ictus sua firmiore natura facile sustineat, et humorum defluentium copia dum emungitur nares ipsae comprimi valeant, atque ut alae dilatentur; nam plerumque inflammato pulmone aut cerebro magnum pulmonis aestum abunde refrigerare opus est; praeterea cursu aut lucta vehementius fatigati multum extrinsecus aërem ducere cogimur, inde nasi alas pandimus ut ad satis refrigerandum incolumitatemque
8 hominis custodiendam sufficiant. Multi enim angustis naribus creati in certaminibus suffocantur; quinetiam circa equorum valetudinem periti medici eorum nares proscindunt si natura arcti-

4. ὑπομένῃ] ὑπομένει E.
5. αὐτοῦ] αὐτῆς B.
ib. [ὑποπιέζηται] ὑποπιέζεται E., ὑποπιέζωνται vul.
6. διαστέλλωνται] –λονται B.D.
8. ἐν φρενίτισι] Sic E., om. ἐν vul.
10. παλαίστραν] παλέστραν E.
ib. σφοδρότερον] om. E.
ib. ὑπερκινηθέντες] Sic E., ὑποκινηθέντες vul.
11. ἕλκειν πολὺν ἀέρα] Sic E., πολὺν ἀέρα ἕλκειν vul.
ib. ἀνοίγομεν] ἀνοίγωμεν B.
12. πρὸς τὸ] om. E.

Mor. p. 60.

De Capite.

Quare nasus tali figura formatus sit.

φύσει στεναὶ ὦσιν, ἀναγκάζονται γὰρ οἱ στενόρρινοι
14 τῶν ἵππων ἐν πολλῷ δρόμῳ θερμότατοι ὄντες. Διὰ τί δὲ τοιαύτη κατεσκευάσθη ἡ ῥὶς, καὶ τοιούτου σχήματος; ἢ εὐπρεπείας χάριν; πολλάκις γὰρ λωβηθέντες τῆς ῥινός τινες ἀπεκόπησαν τὰ ἄκρα, αἴσχιστοι τῇ θέᾳ γεγονότες, ὡς δυσχεραίνειν ἅπαντας τοὺς
2 ὁρῶντας αὐτούς. Εὐπρεπείας οὖν ἕνεκα κατεσκευάσθη ἡ ῥὶς, ἅμα τε καὶ ὀχετὸς τῆς εἰσόδου τε καὶ ἐξόδου τοῦ ἀέρος, διὰ πολλὰς αἰτίας εἰσερχομένου αὐτοῦ, ἃς καὶ πρόσθεν ἐγράψαμεν.

15 Περὶ μὲν οὖν τῆς κατασκευῆς τῆς ῥινὸς ἱκανῶς ἡμᾶς ὁ λόγος ἐδίδαξεν· ἐπέλθωμεν οὖν ἐξηγήσασθαι περὶ ὀφθαλμῶν, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ καθήκοντος νεύρου τοῦ ἐξ ἐγκεφάλου τοῦ μαλακοῦ ποιησάμενοι, ἐπειδὴ καὶ ταῦτα τὰ νεῦρα ἐκ τῶν ἐμπροσθίων

ores fuerint, quandoquidem equi angustis naribus longo cursu
14 valde incalentes suffocari consueverunt. Cur autem nasus hoc modo, et tali figura formatus est? an ornamenti causa? multi enim ferro laceri ac summo naso privati turpissimo spectaculo fuere, ut obvius quisque aegre id ferret atque aversaretur.
2 Quare decoris causa nasum Deus molitus est, ac simul ut ingredientis exeuntisque aëris quaedam fistula esset, ob plures quas supra [Lib. III. c. 4. §. 1.] posuimus causas.

3 15 De nasi artificio satis ample loquuti fuimus; in praesentia oculorum naturam docere opus est, prius nervo molli a cerebro veniente declarato, quoniam et hi ex prioribus cerebri cavis pro-

4. λωβηθέντες] λωβωθέντες E., τινες λωβηθέντες vul.
5. τῆς] καὶ τὰ pr. vul., om. E.
ib. τινὲς ἀπεκόπησαν τὰ] Sic E., ἀποβαλόντες vul.
ib. ἄκρα] τῆς ῥινὸς add. E.
6. γεγονότες] Sic E., γεγόνασιν vul.
7. κατεσκευάσθη ἡ ῥὶς] γεγόνασιν E.
8. ὀχετὸς] ὀχετοὶ E., ὀχετός ἐστιν vul.
9. εἰσερχομένου] εἰαερχομένου E.
11, 12. ἱκανῶς—ἐδίδαξεν] Sic E., ἱκανὰ τὰ εἰρημένα vul.
12. ἐπέλθωμεν οὖν ἐξηγήσασθαι] Sic E., ῥητέον δὲ καὶ vul.
13. ἀρχὴν] ποιησαμένοις add. vul., ποιησαμένους add. D., om. E.
14. ποιησάμενοι] Sic E., om. vul.
15. τὰ νεῦρα] Sic E., om. vul.

Fabr. p. 868, 69.

κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου ἐκπεφύκασι χορηγεῖν τοῖς

2 ὀφθαλμοῖς τὴν ὅρασιν. Μαλακὰ δέ εἰσι καὶ ταῦτα καθάπερ καὶ τὰ εἰς τὴν ῥῖνα καθήκοντα, καὶ εἴτε μίαν συζυγίαν ἀμφοτέρας ἐθέλοις ὀνομάζειν, εἴτε δύο, πρώτην τε καὶ δευτέραν, οὐχ ἁμαρτήσεις· ἀμφότεραι γὰρ ἐκ τῶν ἐμπροσθίων τοῦ ἐγκεφάλου κοιλιῶν ἐκπεφύκασιν, καὶ ἀμφότεραι μαλακῶν νεύρων συζυγία ἐτάχθησαν· παρὰ γὰρ τῷ Γαληνῷ τῷ σοφῷ ἰατρῷ 869 οὐ πρώτη συζυγία, ἀλλ' ἀμφότεραι πρῶται ἐκλήθησαν, ὡς ἐξ ἑνὸς τόπου ἐκπεφυκυῖαι, καὶ ὡς μαλα-

3 κῶν νεύρων ἀμφότεραι οὖσαι ἀρχαί. Ταῦτα τὰ μαλακὰ νεῦρα, τὰ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καθήκοντα χορηγεῖν τὴν ὅρασιν, ὀνομάζονται ὀπτικά, (ἐπειδὴ τὸ ψυχικὸν πνεῦμα δι' αὐτῶν ἐκπέμπεται, διακρῖνον τὰς τῶν χρωμάτων ἑκάστου ἰδιότητας, τῷ πρώτῳ ὀργάνῳ

De Capite.

Nihil interesse si nervus opticus et nervus olfactorius unum par aut duo nominentur.

Nervus visorius (vulgo *opticus*.)

2 deuntes, ut visum oculis suggerant, natura consuluit. Sunt quidem et hi molles quales etiam nervi ad nasum descendentes, quod si utrosque unum par, aut duo, primum et secundum, nominare velis, nihil erraveris; utrumque enim ex prioribus cerebri ventribus enascitur, et utrumque mollium nervorum par statuitur; nam apud Galenum medicum sapientissimum non primum par, sed utrumque primum vocatum est, cum ab eadem radice utrum-

3 que pullulet, et mollium nervorum utrumque sit initium. Hi molles nervi, oculos petentes ut in ipsos visibilem vim irrigent, *visorii* nominantur, quoniam ab anima cognominatus spiritus, coloris cujusque differentias distinguens, per ipsos primo oculi

1. κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου] Sic E., τοῦ ἐγκεφάλου κοιλιῶν vul.
ib. ἐκπεφύκασι] Sic E., προϊόντα πεφύκασι vul.
3. καθήκοντα] Sic E., φερόμενα vul.
6. ἐκ τῶν] Sic E., om. ἐκ vul.
8. παρὰ] περὶ B.
ib. τῷ Γαληνῷ τῷ σοφῷ ἰατρῷ] Sic E., τοῦ Γαληνοῦ τοῦ σοφοῦ ἰατροῦ vul.
9. οὐ—ἐκλήθησαν] οὐ πρώτην συζυγίαν, ἀλλὰ ἀμφοτέρας πρώτας ἐκάλεσεν E.
10. ἐξ] Sic E., om. vul.
ib. ἐκπεφυκυῖαι] ἐκπεφυκυίας E.
11. ἀμφότεραι οὖσαι ἀρχαί] ἀμφοτέρας εἶναι ἀρχάς E.
13. χορηγεῖν τὴν ὅρασιν] Sic E., εἰς τὸ τὴν ὅρασιν (ὅρασην D.) χορηγεῖν vul.

DE CAPITE.

Oculi tres esse humores.

τοῦ ὀφθαλμοῦ,) προσομιλοῦντα τῷ κρυσταλλοειδεῖ· ἐν γὰρ τῷ ὀφθαλμῷ τριῶν ὑγρῶν ὄντων, τοῦ κρυ- p. 61
σταλλοειδοῦς, τοῦ ὑελοειδοῦς, καὶ τοῦ ὠοειδοῦς, πρῶτον ὄργανον ὁρατικὸν τὸ κρυσταλλοειδὲς ἐγένετο, τὰ δὲ ἄλλα τροφῆς ἕνεκεν.

Oculi figura,

16 Λέξωμεν τοιγαροῦν τοῦ ὀφθαλμοῦ τό τε σχῆμα, καὶ αὐτὴν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, τήν τε θέσιν, καὶ τὸ
2 μέγεθος, καὶ τὴν ἐνέργειαν. Ἔστι δὲ ὁ ὀφθαλμὸς τῷ μὲν σχήματι σφαιροειδὴς, ἐπειδὴ καὶ τὸ σφαιροειδὲς σχῆμα εὐπρεπέστερον καὶ εὐκινητότερον τῶν ἄλλων σχημάτων ἐστὶν, ἔοικε δὲ κωδύᾳ τῇ βοτάνῃ· τῇ δὲ οὐσίᾳ ῥυτὸς, ἐξ ὑγρῶν γὰρ ἡ σύνθεσις αὐτοῦ· τῷ δὲ μεγέθει ἡλίκη καὶ ἡ κοίτη
3 αὐτοῦ κατεσκευάσθη. Ἐπεὶ δὲ "λύχνος τοῦ σώ"ματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς," καθώς φησιν ὁ κύριος

substantia, magnitudo, positus.

instrumento, crystallino videlicet inhaerentes, emittitur; siquidem cum in oculo tres sint humores, crystallinus, vitreus, et ovorum albo similis, primum visionis instrumentum crystallinus est, reliqui alimento sunt.

16 [Dicamus igitur oculi figuram, substantiam, positum, mag-
2 nitudinem, et functionem.] At oculus figura est globosa, ea enim caeteris est decentior et mobilior, atque herbae *codyae* vocatae (id est *capitis papaveris,*) similitudinem refert; et labili est materia, siquidem ex humoribus componitur; magnitudine autem tanta est quantum est ejus conceptaculum.
3 Verum quoniam "corporis lucerna est oculus," ut Jesus

1. κρυσταλλοειδεῖ] κρυσταλοειδεῖ A. B., et sic fere semper.

2. τοῦ κρυσταλλοειδοῦς] Sic E., om. τοῦ vul.

ib. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A.

3. τοῦ ὑελοειδοῦς] Sic E., om. τοῦ vul.

ib. καὶ τοῦ] Sic E., om. vul.

ib. ὠοειδοῦς] om. A., ὠωειδοῦς E.

4. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A.

5. ἕνεκεν] Sic E., ἕνεκα vul.

6—8. Λέξωμεν—ἐνέργειαν] Sic E., om. vul.

6. τοιγαροῦν] τοῦ γὰρ οὖν E.

9. τῷ μὲν σχήματι] Sic E., κατὰ τὸ σχῆμα vul.

ib. σφαιροειδὴς] Sic A.E., σφαιροειδὲς vul.

ib. ἐπειδὴ καὶ τὸ] Sic E., τὸ γὰρ vul.

11. κωδύᾳ] An κωδείᾳ, vel κωδίᾳ?

14. λύχνος] ὁ pr. Matt., Luc.

Fabr. p. 869, 70.

De Capite. Quare oculi prope cerebrum collocati sint,

ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τοῖς ἁγίοις εὐαγγελίοις, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν· ὁ δὲ λύχνος οὐκ ἐπ᾽ ἐδάφους ἔχει τὴν θέσιν, οὐδ᾽ ἐν μέσῳ τόπῳ, ἀλλ᾽ ἐφ᾽ ὑψηλοῦ τόπου κεῖται, εἰ μέλλοι φωτίζειν τόν τε οἶκον ἅπαντα καὶ τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ Τούτου δημιουργικὴ σοφία, εἰδυῖα ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου λαμβάνειν τὴν ὅρασιν τοὺς ὀφθαλμοὺς, πλησίον τοῦ ἐγκε-
3 φάλου τὴν θέσιν αὐτῶν ἐτεχνήσατο. Καὶ ἐπειδὴ ἡ 870 περιπάτησις τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν βαίνει, τὸν ἔμπροσθεν τόπον ἐξελέξατο· καὶ δύο τὸν ἀριθμὸν αὐτοὺς ἐποίησε διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους Αὐτοῦ, ὥστε ποτὲ, τοῦ ἑνὸς ἀμαυρωθέντος, διοικεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον μετὰ τοῦ ἑνός· πολλοὶ γὰρ διὰ δριμὺ ῥεῦμα ἢ ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπώλεσαν ἢ τὸν ἕνα, ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμοις ἄλλοι καὶ ἐν [παιγνίῳ] ἕτεροι τὸν ἕνα [πηρωθέντες] μετὰ τοῦ ἑνὸς ἐνεργοῦ-
4 σιν. Καὶ ἄλλως δὲ χρήσιμον τὸ δύο εἶναι τοὺς ὀφθαλμούς· οὐ μόνον γὰρ τὰ ἔμπροσθεν ὁρᾶν χρὴ,

quare in priora spectent,

quare bini sint.

Christus, verus Deus noster, in sanctis Evangeliis (Matt. VI. 22. Luc. XI. 34.) testatur; at lucernae sedes non in pavimento, non medio, sed altissimo loco est, si totam domum domusque incolas splendore perfundere debeat; itidem et Ejus artificiosa sapientia, ex cerebro visoriam facultatem oculos haurire
3 cognoscens, eos prope cerebrum collocavit. Cumque hominis ambulatio in priora tendat, priorem etiam oculis locum delegit; geminosque fecit ob Ejus miserationis ubertatem, ut, uno interdum captus oculo, altero regi homo posset; plerique enim ob acrem fluxionem aut ambos aut unum saltem oculum amiserunt, [et in proeliis quoque et in lusibus alii uno oculo capti alterum
4 operibus adhibent.] Et binos alioqui esse oculos utile est; quoniam non priora solum cernere, sed etiam in obliquum et a tergo

1. εὐαγγελίοις] εὐαγγελικοῖς A. 15, 16. ἀλλὰ—ἐνεργοῦσιν] Sic E., om. vul.
15. [παιγνίῳ] παιγνιδίῳ E.
16. [πηρωθέντες] πειρωθέντες E.

Mor. p. 61, 62.

De Capite.

ἀλλὰ καὶ τὰ πλάγια καὶ τὰ ὀπίσω σκοπεῖν. τῇ περιστροφῇ οὖν τῆς χειρὸς δεξιά τε καὶ ἀριστερὰ τὸ ἔργον εὐθὺς ἐπηκολούθησεν. Διὰ τοῦτο αἰνοῦμεν τὸ φιλάνθρωπον Αὐτοῦ, ὅτι οὕτως ἐκαλλώπισεν τὸν ἄνθρωπον, ὡς [ἀνελλιπῆ] εἶναι πάντων τῶν ἀγαθῶν.

Oculi quomodo vallentur.

17 Ῥυτοὺς δὲ ὄντας κατ' οὐσίαν τοὺς ὀφθαλμοὺς οὐκ εἴασε γυμνοὺς, οὐδ' ἐπιπολῆς κεῖσθαι, ἀλλὰ χώρας αὐτοῖς κατεσκεύασεν ἐξοχὰς ἐχούσας, ὥσπερ χάρακας, ἐκ τῶν ἄνω μερῶν τὰς ὀφρύας, ἐκ δὲ τῶν κάτω ἀνατέτακται τὰ τοῦ προσώπου μῆλα, μέσον δὲ τῶν δύο ὀφθαλμῶν τὰ ὀστᾶ τῆς ῥινὸς, ἑκατέρωθεν δὲ αὐτῶν δεξιά τε καὶ ἀριστερὰ τὰ δύο ζυγώματα, τὰ ἀποτειχίσματα τῶν κροταφιτῶν μυῶν.

Palpebrae.

2 Ἔμενεν οὖν τὸ πρόσωπον τῶν ὀφθαλμῶν γυμνὸν καὶ ἄσκεπον· ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἀπρονόητον κατέλιπεν ἡ ἀγαθότης

aspicere necesse est: [igitur manuum dextrorsum aut sinistrorsum flexioni statim succedit actio. Quare Ejus erga homines amorem laudamus, quod hominem sic ornaverit, ut ei nullum bonum deesset.]

17 Ipsos praeterea fluxili materia constantes nudos, aut in summa cute expositos nequaquam dimisit, sed intra concavas sedes reposuit, et excelsis undique partibus vallavit, primum enim superiora superciliis obducuntur, genae deinde ab inferiori parte tutantur, nasi ossa oculis interjecta sunt, utrinque vero a dextra et a laeva bina sunt vocata *juga*, ceu temporalium

2 musculorum propugnacula. [Restabat igitur oculorum pars anterior nuda et intecta; sed ne hoc quidem inconsultum bonitas Dei

1. τὰ πλάγια καὶ τὰ] τῶν πλαγίων καὶ τῶν E.

1—5. Τῇ περιστροφῇ—ἀγαθῶν] Sic E., om. vul.

5. [ἀνελλιπῆ] ἀνελλειπῆ E.

9. ἐκ τῶν ἄνω κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 633, 790.

ib. ἐκ τῶν ἄνω μερῶν τὰς ὀφρύας] ἄνωθεν μὲν τὰς ὀφρῦς G.

ib. ἐκ δὲ τῶν κάτω] κάτωθεν δὲ G.

10. ἀνατέτακται] Sic D.M., ἀνατέτακτε A., ἀνατέτακε B., ἀνατέταται F. et fort. E.

13. ἀποτειχίσματα] πολειχίσματα A., προτειχίσματα B.

ib. κροταφιτῶν] κροταφιῶν A.

13—p. 155. l. 1. Ἔμενεν—Θεοῦ] Sic E., om. vul.

Fabr. p. 870, 71.

De Capite.

Palpebrarum musculi.

τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐνέδυσεν αὐτοὺς χιτῶνας εἰς σκέπην,
18 οἵ τινες ὀνομάζονται βλέφαρα. Κλείονται μὲν οὖν
ὑπὸ δύο μυῶν, ἀνοίγονται δὲ ἀπὸ μυὸς ἑνός· καὶ
τοῦτο πρεπόντως, οὐ γὰρ ὑπὸ δύο ἡνιόχων ἀναχαι- p. 62
2 τίζεται εἷς ἵππος. Μᾶλλον μὲν οὖν, ὥσπερ τὶς ἡνί-
οχος δι' ἑνὸς χαλινοῦ περιάγει δύο ἵππους ἢ τέσ-
σαρας, οὕτως τοὺς δύο μύας τοὺς κλείοντας τὸ
3 βλέφαρον ἀνοίγει εἷς μῦς. Τοῦτο δέ φησι καὶ
Ἱπποκράτης ἐν τῷ Προγνωστικῷ ῥικνὸν βλέφαρον·
τῶν γὰρ κλειόντων τοῦ ἑνὸς παθόντος, ὁ εἷς ἐνεργεῖ, 871
καὶ γίνεται μέσον κλάσις κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν,
4 τοῦτό ἐστιν τὸ ῥικνόν. Καλεῖται δὲ τὸ βλέφαρον
παρὰ τοῖς ποιηταῖς κάλυμμα καὶ ἐπικοιλίς· ὅγε μὴν
ἔγκοιλος τῶν βλεφάρων περίδρομος κόγχος καλεῖται·
αἱ δ' ἐν αὐτῷ γραμμαὶ παρὰ μὲν τοῖς ἰατροῖς ῥυτίδες

Quid sit apud Hippocratem τὸ ῥικνὸν βλέφαρον.

Palpebrarum nomina.

reliquit, sed] oculos praeterea membranis vestivit, quas *palpebras*
18 appellant. Has vero duo musculi claudunt, unus tantum aperit;
neque id absurde factum est, non enim a duobus aurigis unus
2 equus compescitur. Contra potius, ut unus auriga uno freno duos
aut plures circumagit equos, sic et binos palpebram claudentes
3 musculos unus tantum recludere valet. Hanc autem et in libro
Praesensionum [(vulgo *Praenotionum*, aut *Prognosticorum*) T. I.
p. 91.] *retortam palpebram* Hippocrates appellavit; nam clauden-
tium musculorum altero affecto, unus tantum in officio manet, fit-
que secundum rectam lineam medium, quod κλάσις [*clasis*] Graece
dicitur, *fractio* a Latinis dici potest; haec est ab Hippocrate *retorta*
4 *palpebra* appellata. [Vocatur palpebra] a poëtis *operimentum* et
[ἐπικοιλὶς] *epicoele*, (id est *subconcava*;) concavus quidem palpe-
brarum ambitus *concha* vocatur; sed ipsius lineae a medicis *rugae*,

1. ἀλλ' ἐνέδυσεν] Sic E., ἐνέδυσε δὲ vul.
ib. αὐτοὺς] Sic E., τούτους καὶ A.B., τούτοις καὶ vul. Legitur ἐνδύω cum dupl. accus. inf. p. 893. l. 5. ed. Fabr.
ib. εἰς σκέπην] Sic E., om. vul.
8. Τοῦτο δέ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 805, 6.
9. ῥικνὸν] καμπύλον G.
11. κλάσις] κλάσης A.
13. παρὰ] περὶ A.B.
ib. ὅγε] ὅτε A.

Mor. p. 62.

De Capite.

Ciliorum positus, et usus.

ὀνομάζονται, παρὰ δὲ τοῖς ποιηταῖς ἴλιγγες· τὸ δὲ κάτωθεν τῶν βλεφάρων τὸ ἀσάλευτον, τὸ ὅμοιον αὐτοῖς, παρὰ μὲν τοῖς ἰατροῖς ταρσὸς καλεῖται, παρὰ δὲ τοῖς ποιηταῖς κοιλίς. Ἐπεὶ δὲ πολλάκις ὁδοιπορούντων ἀνθρώπων, ἀνέμου πνεύσαντος σφοδροῦ, διασκορπίζονται ἐν τῷ ἀέρι κονίαι, καὶ κάρφη, καὶ κυρήβια, καὶ ψήγματα, ὡς μὴ δύνασθαι βλέπειν τοὺς ἀνθρώπους, ἐπείγεσθαι σπεύδοντας τῆς ὁδοῦ, [ἀλλ' αὐτοῦ] μένειν [μύσαντας] τοὺς ὀφθαλμούς· ἐξέφυσεν ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ τρίχας ἀναυξήτους κατὰ τῶν βλεφάρων τὸν περίδρομον καὶ τοῦ ὑποκειμένου τῷ βλεφάρῳ ταρσοῦ, ὥσπερ τινὰ ἄγανα, διαφυλάττειν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀσινεῖς τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων σωμάτων ἐν ταῖς ὁδοιπορίαις, καὶ βαίνειν τοὺς ἀνθρώπους τὴν ὁδὸν αὐτῶν, μήτε [πληρῶς] ἀνεωγμένους ἔχοντας τοὺς ὀφθαλμοὺς, μήτε κεκλεισμένους [ἐσχά-

a poëtis *vertigines* dicuntur; inferior palpebrarum pars quae immota jacet apud medicos [ταρσὸς] *tarsos* vocatur, apud poëtas [κοιλὶς] *coelis*. Caeterum quoniam plerumque [in itineribus,] violentiore spirante vento, pulvis, festucae, conchulae, et minuta cujusque rei fragmenta per aërem disjecta oculos infestare solent, [adeo ut eos, dum in itinere festinant, homines aperire nequeant, sed conniventes sistere cogantur;] pilos quosdam nihilo magis augescentes palpebris subjectoque palpebris tarso Divina Providentia in orbem consevit, [sicut vallos, ut oculos protigerent contra externa damna in itineribus, et ut homines procedere possent, oculis

1. ἴλιγγες] ἴλυγγες A.B., ἴλιγκες D.
2. τὸ ὅμοιον αὐτοῖς] Sic E., om. vul.
4. ὁδοιπορούντων ἀνθρώπων] Sic E., om. vul.
7. κυρήβια] κηρύκια A., κηρύβια B.
7—9. ὡς μὴ—ὀφθαλμοὺς] Sic E., καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καταβλάπτουσιν vul.
8. [ἀλλ' αὐτοῦ] Sic Sc., ἀμάτους E.
9. [μύσαντας] μίσαντας E.
9, 10. ἐξέφυσεν — ἀναυξήτους] Sic E., ἐξέφυσε τρίχας ἀναυξήτους ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ vul.
10. πρόνοια] πρόνια E.
12—16. ὥσπερ—[ἐσχάτως] Sic E., om. vul.
15. [πληρῶς] πλήρης E.
16. [ἐσχάτως] ἐσχάτος E.

Fabr. p. 871, 72.

6 τως. Ὑπήλειφε] δὲ ἀμφότερα τὰ βλέφαρα, τὸ μὲν — *De Capite.*
ἄνω ὁ περιόστειος ὑμὴν ἐκφυόμενος ἀπὸ τῶν ὀφρύων,
7 τὸ δὲ κάτω ἐκφυόμενος ἀπὸ τῶν μήλων. Ἀλλὰ καὶ — *Superciliorum*
διὰ τοὺς ῥέοντας ἱδρῶτας ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ
μετώπου, ἵνα μὴ πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς καταρρέωσιν,
ἐξέφυσε κατὰ τὰς ὀφρύας ἑτέρας τρίχας ἀναυξεῖς,
κάμψασα τὸ ἄθροισμα τῶν τριχῶν τῶν ὀφρύων ἐπὶ — *positus,*
ῥῖνα καὶ κροτάφους, ὡς καμαροειδεῖς γενέσθαι τοὺς
ὀφρύας· ἅμα μὲν ποδηγεῖσθαι πρὸς ῥῖνα καὶ κροτά- — *et usus.*
φους τοὺς ἱδρῶτας, ἅμα καὶ εὐπρέπειαν τῷ προσώπῳ
8 χαρίζεσθαι. Τοιαῦτα τὰ πολυωρήματα τοῦ ἀγαθοῦ
Θεοῦ ἡμῶν ἐν τοῖς ἀνθρώποις.
9 Ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ σχήματος τῶν ὀφθαλμῶν,
ἀλλὰ θέσεως ἱκανὰ τὰ εἰρημένα· καιρὸς οὖν λοιπὸν
ἐξηγήσασθαι καὶ περὶ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν, ὅπως
τε ἐνεργοῦσι, καὶ ἐκ τίνων καὶ πόσων συνετέθησαν. 872

6 neque plene apertis, neque clausis.] Utramque autem palpebram
membranae vestiunt, superiorem membrana os ambiens a superci-
7 liis nascens, inferiorem a genis prodiens. Quinetiam ob sudorem
a capite et fronte defluentem, ne in oculos feratur, pilis incremento carentibus supercilia munita sunt, horumque pilorum in superciliis agmen in nasum et tempora curvatum est, ut arcum quendam fornicemve repraesentent; cum ut sudorem ad nasum et tempora divertant, tum ut decorem et venustatem faciei largi-
8 antur. [Talis est summa boni nostri Dei erga homines cura.
9 Sed de oculorum figura, et positu satis dictum est; reliquum est ut de eorum officio disseramus, et quomodo eo fungantur, et

1. [Ὑπήλειφε] Sic C., et sic Ermerins (Anecd. Med. Gr., p. 164.) corr. vul. ὑπείληφε.
ib. [Ὑπήλειφε κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 792.
2. περιόστειος] περιόστιος G.
3. Ἀλλὰ καὶ διὰ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 794.
4. τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ μετώπου] τοῦ μετώπου τε καὶ τῆς κεφαλῆς G.
5. ἵνα] om. E.
11. χαρίζεσθαι] χαριζομένη E.
11—16. Τοιαῦτα—συνετέθησαν] Sic E., om. vul.
14. ἀλλὰ] Conj. Sc. ἅμα καί, quod mallem.

Mor. p. 62, 63.

De Capite.

10 Ὅτι μὲν οὖν ὀφθαλμοῦ ἐνέργειά ἐστι τὸ βλέπειν πᾶσι δῆλον· πῶς δὲ [βλέπει,] καὶ τίς ἡ αἰτία τοῦ βλέπειν αὐτὸν, καὶ ὑπὸ τίνων χιτώνων ἡ σύνθεσις αὐτοῦ, καὶ πόσα ὑγρὰ ἐν τοῖς χιτῶσιν αὐτοῦ περιέχονται, ἐγὼ φράσω, ὁδηγὸν τὸν Θεὸν ἱκετεύων γενέσθαι τῆς δυσκολίας τοῦ διηγήματος.

Nervi optici origo.

19 Ἄρξομαι τοίνυν τῆς κατασκευῆς τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀπὸ τοῦ καθήκοντος ἐξ ἐγκεφάλου νεύρου, τοῦ ὀπτι-
2 κοῦ καλουμένου. Ἐκφύεται μὲν οὖν ἀπὸ τῶν ἔμπροσθεν κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου, ἐξ αὐτοῦ τοῦ σώ- p. 63 ματος αὐτοῦ, συζυγία τις νεύρων μαλακῶν, συμπαρακειμένη τῇ τῆς ῥινὸς συζυγίᾳ, ἑκατέρωθεν νεῦρον, ἓν ἐκ δεξιῶν, καὶ ἓν ἐξ ἀριστερῶν· τὴν ἐξήγησιν δὲ ποι-
3 ήσομαι περὶ θατέρου τῶν ὀφθαλμῶν. Τούτῳ οὖν τῷ ὀπτικῷ νεύρῳ ἐξερχομένῳ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου συν-

10 ex quibus et quot partibus constent.] Itaque in oculis esse cernendi munus omnes dilucide nōverunt; sed quomodo cernant, quaeque cernendi causa, ex quibus constent tunicis, quotque intra eas humores includantur, jam explicare tentabo,
19 [Deo prius invocato ut narrationis explicet difficultates. Oculorum igitur descriptionem incipiam a nervo e cerebro pro-
2 cedente, *optico* vocato.] Itaque a prioribus cerebri sinibus, ex ipsa videlicet ejus materia, quoddam nervorum mollium conjugium, nasi nervis adjacens, utrinque porrigitur, unusque in dexteriore parte, alter in sinistra est; [unum autem ex oculis de-
3 scribam.] Cum hoc visivo nervo ex cerebro nascente simul et

1. ὀφθαλμοῦ—βλέπειν] Sic E., ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐστιν ἡ τοῦ βλέπειν ἐνέργεια vul.
2. [βλέπει] βλέπουσι vul.
3. αὐτὸν] Sic E., αὐτοὺς vul.
ib. ὑπὸ] Sic E., ἀπὸ vul.
4. αὐτοῦ] Sic E., αὐτῶν vul.
5. αὐτοῦ] Sic E., αὐτῶν vul.
ib. ἐγὼ φράσω] Sic E., ῥητέον vul.
5—9. ὁδηγὸν—καλουμένου] Sic E., om. vul.
9. Ἐκφύεται μὲν οὖν ἀπὸ] Sic E., ἀπὸ τοίνυν vul.
10. ἐξ αὐτοῦ] δηλαδὴ add. vul., om. E.
11. μαλακῶν συμπαρακειμένη] Sic E., παρακ. (περικ. B.) μαλ. vul.
12. νεῦρον] Sic E., παρατέταται vul.
13. καὶ ἓν ἐξ] τε καὶ E.
13, 14. τὴν—ὀφθαλμῶν] Sic E., om. vul.
14. Τούτῳ οὖν τῷ ὀπτικῷ] οὖν om. vul., τῷ οὖν ὀπτικῷ σμούτω E.
15. ἐξερχομένῳ ἐκ] Sic E., ἐκφυομένῳ vul.

Fabr. p. 872, 73.

DE CAPITE.

εκφύονται ἥ τε λεπτὴ μήνιγξ καὶ ἡ παχεῖα, καὶ διαπεράσασαι ἄμφω σὺν τῷ νεύρῳ τὸ τρῆμα τοῦ
4 ὀστοῦ, κατέλαβον τὴν χώραν τοῦ ὀφθαλμοῦ. Εἶτα τὸ μὲν νεῦρον πλατύνεται περιλαμβάνον τὸ κρυσταλλοειδὲς ὑγρόν· ἡ δὲ λεπτὴ μήνιγξ σὺν τῷ νεύρῳ πλατυνομένη γεννᾷ τὸν ἀμφιβληστροειδῆ χιτῶνα. ἐπεκτεινόμενος δὲ ὁ ἀμφιβληστροειδὴς χίτὼν περιέχων καὶ τὸ ὑελοειδὲς ὑγρὸν συμπαραλαμβάνει τὸν ῥαγοειδῆ χιτῶνα, περιέχοντα τὸ κρυσταλλοειδὲς ὑγρὸν, καὶ μέρος τι τοῦ ὑελοειδοῦς εἰς τροφὴν τοῦ
5 κρυσταλλοειδοῦς. Εἶτα ἀνέρχεται μὲν ὁ ἀμφιβληστροειδὴς ἕως τῆς στεφάνης, τῆς ὀνομαζομένης ἴριδος, κἀκεῖ ἑνοῦται τῷ περιοστείῳ χιτῶνι τῷ λευκῷ· ἐκφυόμενος γὰρ ὁ λευκὸς χιτὼν ἀπὸ τῶν τοῦ ὀφθαλμοῦ ὀστῶν ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ μεγάλου κανθοῦ καὶ ἀπὸ 873
τοῦ μέρους τοῦ μικροῦ κανθοῦ, πλατύνεται, ἐπικείμενος πᾶσι τοῖς ὀφθαλμοῦ μορίοις, ἐπεκτεινόμενος

Humor crystalloides, vitreus.

Tunica alba (vulgo *albuginea*.)

tenuis et crassa membrana oriuntur, utraque cum nervo ossis
4 foramen pervadentes, in oculi regionem perveniunt. Ibi nervus dilatatur, humoremque (*a crystalli similitudine*) [κρυσταλλοιδῆ] *crystalloidem* Graece vocatum complectitur; tenuis vero tunica cum nervo ampliata reticularem membranam facit: haec magis extenta et vitreum humorem includens, simul et tunicam [ῥαγοειδῆ] *rhagoidem* a Graecis (*ex uvae acini similitudine*) dictam, continet; haec rursum crystallinum humorem, partemque vitrei
5 nutrimentum crystallino subministrantis amplectitur. Inde reticularis tunica usque ad appellatam Graece [στεφάνην] *stephanam*,* (Latine *coronam*,) quae et *iris* dicitur, ascendit, ibique cum alba membrana os ambiente in unum coit; siquidem alba membrana ab oculi ossibus veniens ex parte magni et ex parte parvi anguli, dilatatur, omnibus oculi partibus inhaerens, et usque ad iridem

* *stephanem* Crass.

4. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A.B.
9. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A.B.
11. κρυσταλλοειδοῦς] κρυσταλοειδοῦς A.B., ὑελοειδοῦς E.
17. ὀφθαλμοῦ] Sic F. et fort. B.E., ὀφθαλμοῖς A.D.M.

Mor. p. 63, 64.

De Capite.
Iris.

μέχρι τῆς στεφάνης· κἀκεῖ ἑνοῦται αὐτὸς τοῖς λοιποῖς
6 χιτῶσιν. Αὕτη γὰρ ἡ στεφάνη ἕνωσίς ἐστι καὶ
κοινὸς ὅρος πάντων τῶν τοῦ ὀφθαλμοῦ χιτώνων·
καλεῖται δὲ καὶ ἶρις, καὶ κύκλος τοῦ ὀφθαλμοῦ.
7 Περιεκτικωτέρα οὖν ἡ παχεῖα μήνιγξ τῆς λεπτῆς
οὖσα καὶ αὐτοῦ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου, συνεξελθοῦσα
τῷ ὀστῷ πλατυνομένη περιέχει τὸ ὠοειδὲς ὑγρὸν, ἐξ
8 οὗ γίνονται τὰ δάκρυα. Γίνονται δὲ τὰ δάκρυα,
ἐκπιεζομένου τοῦ ὀφθαλμοῦ ἢ διὰ ψύξιν, ἢ διὰ
20 θλίψιν. Φήσει δέ τις "διὰ τί οὐ πληροῦνται;"
πρὸς αὐτὸν ἐρεῖς χορηγεῖσθαι ἀπὸ τῶν ὑγρῶν τοῦ
ἐγκεφάλου, κἀκεῖνα ἐκ τῶν πλησιαζόντων μορίων,
αὖθις δὲ ἐκεῖνα ἐξ ἄλλων, κατὰ τὸ Ἱπποκράτους
ῥητὸν, "Πάντα ἐκ τούτων, ξύρροια μία, καὶ ξύμ-
2 "πνοια μία, καὶ πάντα [ξυμπαθέα.]" Ἀνέρχεται δὲ

Lacrymae quomodo fiant.

6 se diffundens; ibique cum caeteris tunicis jungitur. Iris enim
quid aliud est quam coitus communisque omnium oculi tunica-
7 rum finis? vocatur vero corona *iris*, et *oculi circulus*. Igitur
crassa tunica tenui et visorio nervo capacior, ossis foramen
egressa et latius se pandens, humorem ovi albo similem continet,
8 ex quo lachrymae profluunt. Fiunt autem, frigore aut compressu
20 oculum urgente. At si quis rogaverit, "unde iste humor in
"dolore tam foecundus et paratus?" respondebimus a cerebri
humoribus materiam suggeri, illisque a propinquis partibus, rur-
sumque et illis ab aliis, juxta Hippocratis dictum, [*De Alim.*
T. II. p. 20.] "Omnia ex iis, confluxus unus, et conspiratio
2 "una, et omnia simul patibilia." Eadem membranula sub iride,

1. αὐτὸς] Sic E., om. vul.
2. στεφάνη ἕνωσίς] στεφαίνησί ἕνως M., typogr. scil. errore, στεφάνη ἕνως D.
7. τῷ ὀστῷ] Sic E., τὸ ὀστοῦν vul.
ib. περιέχει] περιέχουσα E.
10. Φήσει δέ τις] Sic E., εἰ δέ τις φήσει vul.
11. πρὸς αὐτὸν ἐρεῖς] Sic E., φαμὲν διὰ τὸ vul.
ib. τοῦ ἐγκεφάλου] Sic C.E., τῷ ἐγκεφάλῳ vul.
14. Πάντα ἐκ τούτων] om. H. An πάντα ἐκ πάντων? Cf. Gal. p. 491., ubi laudat ex Hipp. ἐν ἅπασι πάντ' ἐστί.
ib. καὶ ξύμπνοια μία] Sic B.C. E.H., om. vul.; om. καὶ H.
15. πάντα [ξυμπαθέα] ξυμπαθέα πάντα H., πάντα συμπαθέα vul.

Fabr. p. 873, 74.

DE CAPITE.

μέχρι τῆς στεφάνης ἡ αὐτὴ μήνιγξ ἐντὸς τῆς στε-
φάνης λεπτυνομένη καὶ διαυγὴς ἀποτελουμένη, καὶ p. 64
λειοτάτη γενομένη, ὥσπερ τι κεράτιον ἐξεσμένον·
καὶ ἀναπληροῖ τὴν ἐντὸς εὐρυχωρίαν τοῦ κύκλου,
Cornea.
3 γεννῶσα τὸν κερατοειδῆ χιτῶνα. Οὗτος ὁ κερατο-
ειδὴς χιτών, πάντων ἐκτὸς κείμενος, τῷ λεπτῷ τῆς
οὐσίας αὐτοῦ ἀπερρήγνυτο ἂν ὑπὸ τῶν ἔξωθεν προσ-
πιπτόντων σωμάτων· διὰ τοῦτο ἡ δημιουργία τοῦ
Tunica conjunctiva.
Θεοῦ συνέθηκε τῷ χιτῶνι τούτῳ καὶ ἕτερα τοιαῦτα
λεπτὰ καὶ διαυγῆ σώματα, ὥσπερ πτύχας τινάς· ὡς 874
τετραπλάσιον γενέσθαι τὸν κερατοειδῆ χιτῶνα, ἵνα
τῷ μὲν διαυγεῖ τῶν σωμάτων ἀνεμπόδιστος γένηται
τοῦ ὁρατικοῦ πνεύματος ἡ εἴσοδος, τῇ δὲ συνθέσει
τῶν κτηδόνων (οὕτω γὰρ αὐτὰ ὀνομάζουσιν οἱ ἀνα-
Oculi tunicarum ordo.
4 τομικοὶ,) ἀσινὴς ᾖ τῶν ἔξωθεν προσβολῶν. Ἔστι
δὲ ἡ τάξις τῶν χιτώνων αὕτη· πρῶτος ὁ κερατοειδὴς,
δεύτερος ὁ ῥαγοειδὴς, τρίτος ὁ ἀμφιβληστροειδὴς,
5 καὶ τέταρτος ὁ ἐπιπεφυκὼς, ὁ λευκός. Ὁ δεύτερος

extenuata et pellucida, laevissimaque effecta, instar cujusdam
perpoliti corniculi, interius circuli inane complet, corneam tuni-
3 cam efficiens. Verum tunica haec cornea, omnium externa cum
sit, tenuique corpusculo, ab exterius incursantibus rescindi potu-
isset; idcirco Divina Ars huic tunicae alia hujusmodi gracilia
nitidaque corpora, veluti plicas quasdam, composuit; atque inde
quadrupla fit cornea tunica, ut corporum perspicuitate expeditum
sit visorii spiritus iter, sed corporum eorum apposita (quae [κτη-
δόνες] *ctedones* a dissectionis magistris vocantur,) externis injuriis
4 minime sit obnoxia. Tunicarum ordo is est; prima cornea, se-
cunda uvea seu acinalis, tertia aranealis sive reticularis, quarta
5 superinhaerens, *alba* appellata. Igitur secunda, *acinalis*, figura

3. κεράτιον] κέρατον A.B.
7. ἀπερρήγνυτο] ἀπερήγνυτο A.
12. διαυγεῖ] διαυγῆ A.
15. ᾖ] ἔσται A.B.E.
ib. τῶν] Sic E., ταῖς vul., τοῖς B.
ib. προσβολῶν] Sic E., προσβολαῖς vul.
17. ἀμφιβληστροειδὴς] ἀμφιβλοστροειδὴς A.

Mor. p. 64, 65.

DE CAPITE.

Tunica acinalis (vulgo *choroides.*)

οὖν, ὁ ῥαγοειδὴς, σφαιροειδὴς μὲν τῷ σχήματι, (ῥαγὶ
γὰρ σταφυλῆς ἔοικε,) μέλας δὲ τὴν χροιὰν, διὰ τὸ
περιέχειν τὸ κρυσταλλοειδὲς ὑγρόν· τοῖς γὰρ ὀφθαλ-
μοῖς ἥδιστα χρώματα τὰ προσεγγίζοντα τῷ μέλανι
χρώματι, (καθάπερ εἰσὶ τά τε φαιὰ καὶ τὰ κυανᾶ,)
6 λυπηρὰ δὲ τὰ λαμπρά. Τὸ γὰρ κρυσταλλοειδὲς
ὑγρὸν διαυγέστατόν τε καὶ λαμπρὸν, καθάπερ ὁ
κρύσταλλος, πρεπόντως τοῦ τοιούτου τετύχηκε περι-
7 βλήματος. Τοιοῦτόν τι μηχάνημα πονηρὸν πεποίηκε
Διονύσιος, ὁ τῆς Σικελίας τύραννος, ἀμυντήριον τοῖς
κολαζομένοις. δεσμωτήριον κατεσκεύασεν ἀδιάπνευ-
στον, πανταχόθεν σκότους ἔμπλεων· πλησίον δὲ τοῦ
δεσμωτηρίου κατεσκεύασεν ἕτερον οἶκον λαμπρότα-
τον, τιτάνῳ κεχρισμένον· χρονισάντων δὲ τῶν δεσ-
μωτῶν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ἀθρόως ἐκβάλων αὐτοὺς

Qui colores oculis jucundissimi sint.

Quomodo Dionysius, Siciliae tyrannus, reos cruciaret.

est rotunda, (nam uvae acino similis est,) colore atra, quoniam
crystallinum humorem claudit; colores enim in atrum vergentes
oculis jucundissimi sunt, (ut fuscus et cyaneus,) molesti sunt
6 splendidi. Itaque crystallinus humor perspicuus, ut crystallus,
7 fulgensque, jure hujusmodi septo cinctus est. Id genus quandam
atrocem machinam Dionysius, Siciliae tyrannus, in reorum sup-
plicium excogitavit: carcerem quendam difflabilem sane, sed
undique tenebricosum, extruendum curavit; prope hunc alterum
domicilium luce clarissimum, et calce illitum, aedificari jussit;
atque ita rei, diu in carcere macerati, postea in splendidissimam

3. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A.B.
5. κυανᾶ] κοιανᾶ E.
6. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A.B.
7. διαυγέστατόν τε] Sic E., διαυγές τε ὂν vul.
8. κρύσταλλος] κρύσταλος A.B.
9. Τοιοῦτόν τι κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 775.
11, 12. δεσμωτήριον—ἔμπλεων] om. G.
11. δεσμωτήριον] δεσμοτήριον A.
ib. ἀδιάπνευστον] In Vers. Lat. lege, *minime difflabilem et undique &c.*
12. ἔμπλεων] ἔμπλεον A.
12, 13. πλησίον—οἶκον] οἶκον ὑπὲρ τοῦ δεσμωτηρίου κατεσκευάσατο G.
13. λαμπρότατον] τά τ' ἄλλα φανώτατον καὶ πάνυ λαμπρότατον G.
15. ἀθρόως—αὐτοὺς] Sic E., εἶτα vul.
ib. ἀθρόως] ἀθρώως E.

Fabr. p. 874, 75.

DE CAPITE.

πρὸς τὸν λαμπρότατον οἶκον ἐπανήγαγεν· διασκε-
δασθέντος οὖν τοῦ ὁρατικοῦ πνεύματος ὑπὸ τῆς λαμ-
πρᾶς αὐγῆς τοῦ οἴκου ἐπηροῦντο τοὺς ὀφθαλμούς.
8 Περιφερὲς δέ ἐστι τὸ σχῆμα τοῦ κρυσταλλοειδοῦς
ὑγροῦ, ἀπολειπόμενον τῆς σφαίρας, τὸ γὰρ ἔμπροσθεν
αὐτοῦ μέρος ὥσπερ φακός· τέτρηται δὲ κατὰ τοῦτο 875
τὸ μέρος ὁ δὲ ῥαγοειδὴς χιτών, κατὰ κύκλον ἐπί-
βλημα ἔχων ἔξωθεν τὸν κερατοειδῆ χιτῶνα καὶ μό- p. 65
9 νον. Ὅπως δὲ μὴ προσψαύσῃ ὁ κερατοειδὴς χιτών,
κατὰ τοῦτο τὸ τρῆμα, τοῦ κρυσταλλοειδοῦς ὑγροῦ,
προενοήσατο ἡ δημιουργικὴ σοφία τοῦ Θεοῦ· ἅμα
μὲν ἐπὶ πλέον ἀγαγοῦσα ἐκτὸς τὴν κατ' εὐθὺ τοῦ
τρήματος κειμένην μοῖραν τοῦ κερατοειδοῦς, ἅμα δὲ
ὑγρὸν λεπτὸν καὶ καθαρὸν, οἷόν περ τὸ ἐν τοῖς ᾠοῖς
10 ἐστι, περισχοῦσα τὸν κρυσταλλοειδῆ. Καὶ τρίτον
ἐπὶ τούτοις αἰθεροειδοῦς τε καὶ αὐγοειδοῦς πληρώ-

Humoris crystallini figura.

domum ducti occaecabantur, [spiritu visorio clarissima luce
8 dissipato.] Rotunda est autem crystallini humoris figura, a globo
deficiens, ejus enim prior pars instar lentis compressa est; ea
parte acinalis membrana rotundo foramine cava est, extra super-
9 veniens sola cornea, veluti quoddam operculum, includit. Caete-
rum ut ne crystallinum humorem cornea membrana contingeret,
Divina cavit Sapientia; nam simul et corneae particulam e directo
foramini adversam latius tendens, et humore tenui ac mundo,
10 ovi albo simili, crystallinum circumfundens. Ad haec tertio
aethereo luminosoque spiritu locum totum pupillae refarciens,

1. λαμπρότατον] Sic C.E., λαμπρὸν vul.
ib. ἐπανήγαγεν] ἐπανήγογεν E., ἀνῆγεν G., ἡγμένων vul.
1—3. διασκεδασθέντος—ὀφθαλμούς] Sic E., τύφλωσις ἐγένετο vul.
3. ἐπηροῦντο] ἐπηρῶντο E.
4. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A.B.
5. τῆς σφαίρας] σφαῖρα E.
7. ὁ δὲ] An ὅδε, vel om. δέ?
8. καὶ μόνον] Vide sup. ad p. 57. l. 9.
9. προσψαύσῃ] ψαύσῃ D.
10. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A. B.
14. ὑγρὸν λεπτὸν] Sic E., ὑγρῷ λεπτῷ vul.
ib. καθαρὸν] Sic E., καθαρὰ A., καθαρῷ vul.
15. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A. B.

Mor. p. 65.

De Capite.

σασα πνεύματος ἅπασαν τὴν χώραν τῆς [κόρης,] τὸ
βλέπειν ἀπειργάσατο· τὸ γὰρ ὀπτικὸν πνεῦμα τὸ ἐξ
ἐγκεφάλου κατερχόμενον, διὰ τῆς ὀπῆς τοῦ μαλακοῦ
νεύρου μέχρι τοῦ κρυσταλλοειδοῦς ὑγροῦ καὶ τῆς
11 [κόρης] κατέρχεται ἀνεμποδίστως. Ἐνδέδυται δὲ τὸ
μὲν πρὸς τῷ τρήματι μέρος τοῦ κρυσταλλοειδοῦς
ὑγροῦ χιτῶνα ἀραχνοειδῆ, λευκόν τε καὶ λαμπρὸν,
12 ἐκ τοῦ μαλακοῦ νεύρου γεννηθέντα. Τὸ γοῦν εἴδωλον
τῆς [κόρης,] ὡς ἐν κατόπτρῳ τινὶ, τούτῳ τῷ χιτῶνι
συνίσταται, στιλπνῷ καὶ λείῳ ὄντι ὑπὲρ ἅπαντας.
21 Ὑγρότητος οὖν δαψιλοῦς ἐν τῷ ῥαγοειδεῖ χιτῶνι
περιεχομένης, μέλανές εἰσιν οἱ ὀφθαλμοί· ὥσπερ εἰ
2 ὀλίγη ἐστὶν ἡ ὑγρότης, γλαυκοί. Διὰ ταύτην οὖν
τὴν αἰτίαν οἱ γλαυκόφθαλμοι πρὶν εἰς γῆρας ἐλθεῖν
3 τυφλοῦνται. Μέσης δὲ τῆς ὑγρότητος οὔσης, τοι-
αύτης ἰδέας εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοὶ καθάπερ τῶν ἱεράκων.

Tunica aranealis (vulgo *capsula lentis.*)

Unde varii fiant oculi colores.

videndi facultatem suppeditat; visorius namque spiritus e cerebro
veniens, per mollis nervi fistulam in crystallinum usque humorem
11 ac pupillam patenti calle perlabitur. At crystallini humoris pars
pupillam spectans tenuissima tunica, (quae inde *aranealis* dicitur,)
12 candida fulgentique, ex molli nervo genita involvitur. Igitur
pupillae imago, ceu quodam in speculo, in hac membrana, splen-
21 dida omniumque laevissima, consistit. Quando vero humor co-
piosior acinali tunica continetur, nigri sunt oculi; contra si
2 paucus, glauci. Atque id est in causa ut eos habentes oculos
3 ante senectutem coeci evadant. Si moderata insit humiditas,
ejusmodi sunt oculi quales habent accipitres: [quare qui tales

1. [κόρης] Legitur κόρρη vul. decies; κόρη habet E. semel, inf. p. 173. l. 7., et G. semper.

4. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A. B.

5. [κόρης] κόρρης vul.; vide sup. ad l. 1.

6. τρήματι] τρῆμα E.

ib. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A.B.

9. [κόρης] κόρρης vul.; vide sup. ad l. 1.

11. οὖν] Sic E., δὲ vul.

ib. ῥαγοειδεῖ] ῥαγοειδῆ A.B.D.

13. γλαυκοί] Sic E., γλαυκότης ἐγγίνεται vul., quod fort. praestantius.

ib. οὖν] τοιγαροῦν E.

16. καθάπερ] Sic E., ὁποίας ἡ vul.

Fabr. p. 875, 76.

τοὺς τοιούτους οὖν ὀφθαλμοὺς ἔχοντας ἡ κοινὴ συνή-
θεια ὀνομάζει ἱερακομμάτους.

De Capite.

22 Ἐπεὶ οὖν κατ' εὐθεῖαν γίνεται ἡ ὅρασις, ἐλλιπὴς 876
ἂν ὑπῆρχεν εἰ ἀκίνητοι ἔμενον οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ παν-
2 τάπασιν ὀλίγιστα ἂν ἑώρων οἱ ἄνθρωποι. Τούτου
χάριν ἄχρι πλείστου περιάγεσθαι ὁ Δημιουργὸς Θεὸς
ἡμῶν πεποίηκε, καὶ σὺν αὐτοῖς ὅλον εὐκίνητον ἀπειρ-
γάσατο τὸν τράχηλον· καὶ δύο αὐτοὺς διὰ ταύτην τὴν
αἰτίαν ἐποίησε διεστῶτας ἀπ' ἀλλήλων ἀξιολόγως.
23 Εἴπερ οὖν ἐχρῆν μὲν αὐτοὺς κινεῖσθαι, διὰ μυῶν δὲ

Quare mobiles sint oculi,

et bini.

habent oculos ἱερακομάτους Graece (id est *accipitris oculos habentes*) dicuntur.]

22 Quoniam autem visio indirectum fit, manca utique esset ac
deficiens si rigentes atque immobiles essent oculi, prorsusque
2 paucissima viderent homines. Propterea Opifex nostri Deus
lubricos eos, plurimumque circumagi, et cum ipsis pariter totam
cervicem converti voluit; hanc eandem ob causam binos et satis
23 magno intervallo inter se discretos esse curavit. Itaque si eos
motu cieri oportuit, et per musculos omnis fit motio, musculos

1, 2. τοὺς—ἱερακομμάτους] Sic E., om. vul.
1. οὖν] Sic E., δὲ vul.
2. ἱερακομμάτους] ἱερακομάτους E.
3. γίνεται ἡ ὅρασις] Sic E., ἡ ὅρασις γίνεται vul.
4. εἰ ἀκίνητοι κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 795, 96.
ib. ἀκίνητοι] τελέως add. G.
ib. ἔμενον] καὶ κατ' εὐθὺ μόνον ὁρῶντες ἐγεγόνεισαν G.
5. ὀλίγιστα—ἄνθρωποι] ἂν ἑωρῶμεν ὀλίγιστα G.
ib. ἂν] om. E.
ib. Τούτου χάριν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 796.
ib. Τούτου χάριν] Sic E., τούτου δὴ χάριν αὐτούς τε δυνατοὺς G., διὰ τοῦτο οὖν vul.
6. χάριν] Quaedam hic desunt, quae in suo Cod. invenit Crass.
ib. πλείστου] Sic E.G., πλεῖστον vul.
6, 7. ὁ δημιουργὸς—πεποίηκε] om. G.
6. δημιουργὸς] δημηουργὸς B.
8, 9. δύο—ἐποίησε] διὰ τοῦτο μάλιστα καὶ δύο γεγόνασι G.
9. διεστῶτας] Sic B., διεστώτων vul., διεστῶτες G. constructione mutata.
ib. ἀπ' ἀλλήλων] ἀπ' om. G.
ib. ἀξιολόγως] ἀξιόλογον G., et add. οἱ γοῦν θατέρῳ τυφλοὶ τὰ κατ' ἐκεῖνον τὸν ὀφθαλμὸν οὐχ ὁρῶσιν, οὐδ' εἰ πλησιάζοντα τύχοιεν.
10. Εἴπερ οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 796.
ib. κινεῖσθαι] κατὰ τὴν ἡμετέραν ὁρμὴν add. G.
10—p. 166, 1. διὰ—γίνεται] ἅπασαι δὲ αἱ τοιαῦται κινήσεις διὰ μυῶν γίνονται G.

De Capite.

ἅπασα κίνησις γίνεται, δῆλον ὡς καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μύες ἐτέθησαν πρὸς κίνησιν. ἐξηγησώμεθα οὖν ἡμεῖς αὐτῶν τῶν μυῶν τό τε μέγεθος, καὶ τὸν ἀριθμὸν, καὶ

Quot sint oculorum motus,

2 τὴν θέσιν. Αἱ μὲν οὖν κινήσεις τῶν ὀφθαλμῶν εἰσιν ἕξ· μία μὲν ἔσω πρὸς τὴν ῥῖνα, ἄλλη δὲ ἔξω πρὸς τὸν μικρὸν κανθὸν, ἄλλη δὲ ἄνω ὡς ἐπὶ τὰς ὀφρύας, p. 66 ἄλλη δὲ κάτω πρὸς τὰ μῆλα, ἄλλη δὲ περιστρέ-

quot musculi.

3 φουσα, ... Διὸ καὶ εὔλογον ἦν καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῶν κινήσεων μῦς ἴσους τῷ ἀριθμῷ εἶναι· καὶ δὴ γεγόνασι δύο μὲν ἐκ τῶν πλαγίων, [εἷς καθ']

oculis movendis esse concessos nemo est qui dubitet: [dicamus
2 igitur eorum magnitudinem, numerum, ac situm.] Motus plane oculorum seni sunt numero; primus introrsum ad nares, alter extra ad parvulum angulum, tertius sursum ad supercilia, quartus deorsum in genas, quintus circumvolvens, sextus sistens et re-
3 tinens. Quare et ratio exegit totidem esse musculos harum motionum opifices, duos ex obliquo secundum utrumque angu-

1, 2. τοῖς—κίνησιν] τῷ δημιουργῷ μὲν περιθεῖναι μῦς τοῖς ὀφθαλμοῖς ἦν προσῆκον G.

2—4. ἐξηγησώμεθα—θέσιν] Sic E., om. vul., καὶ ἡμῖν δ' οὐχ ἁπλῶς οὕτως εἰπεῖν αὐτῶν τὴν χρείαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀριθμὸν ἐξηγήσασθαι, καὶ τοῦ μεγέθους τε καὶ τῆς θέσεως μνημονεῦσαι G.

3. τῶν μυῶν] τῶ μυῶν E.

4. Αἱ μὲν οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 796.

ib. Αἱ μὲν οὖν] Sic E., ἐπεὶ τοίνυν αἱ G., αἱ τοίνυν vul.

ib. εἰσιν ἕξ] τέτταρές εἰσιν G.

5. μία μὲν ἔσω] ἡ μὲν εἴσω G.

ib. ῥῖνα] προσαγομένων add. G.

ib. ἄλλη δὲ ἔξω] ἡ δὲ ἔξω G., ἄλλη δὲ ἔξωθεν E.

6. κανθὸν] ἀπαγομένων add. G.

ib. ἄλλη δὲ ἄνω ὡς] Sic E., ἡ δὲ ὡς G., ἄλλη δὲ ἄνωθεν vul.

ib. τὰς ὀφρύας] τοὺς ὀφρύας E., τὰς ὀφρῦς ἀνατεινομένων G.

7. ἄλλη] ἑτέρα E., ἡ G.

ib. κάτω πρὸς] ὡς ἐπὶ G.

ib. μῆλα] κατασπωμένων add. G.

ib. ἄλλη δὲ περιστρέφουσα κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 797.

ib. ἄλλη] Sic E., ἑτέρα vul.

ib. περιστρέφουσα] Quaedam hic desunt, quae in suo Cod. invenit Crass.

8. Διὸ καὶ εὔλογον κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 796, 97.

ib. Διὸ καὶ] om. E.G.

ib. καὶ τοὺς] Sic E.G., om. καὶ vul.

ib. ἡγεμόνας] ἐξηγησομένους G.

9. μῦς] Sic E.G., μύας vul.

ib. ἴσους—εἶναι] Sic E., ἴσους εἶναι κατ' ἀριθμὸν vul., ἰσαρίθμους γενέσθαι G.

ib. εἶναι] ταῖς τοιαύταις κινήσεσι add. vul., om. E.G.

10. [εἷς καθ'] Sic G., εἰς vul. In Vers. Lat. lege, *alterum in altero angulo*.

Fabr. p. 876, 77.

De Capite.

ἑκάτερον κανθὸν, ἄλλος δὲ ἄνωθεν, ἄλλος δὲ κάτωθεν, ἄλλος δὲ περιστρέφων τὸν ὀφθαλμὸν, ἄλλος δὲ μέγας κατ' αὐτὴν τὴν ῥίζαν τοῦ νεύρου στηρίζων καὶ σφίγγων τὸν ὀφθαλμὸν μὴ προπετῆ ποτε γενέσθαι.
4 Οὗτοι οἱ ἓξ μύες οὐ μόνον τὰς κινήσεις ἀποτελοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τὰς χώρας τῶν περιεχόντων ὀστῶν τοὺς
5 ὀφθαλμοὺς ἀναπληροῦσι. Κατασπείρεται δὲ ἡ δευτέρα συζυγία τῶν ἀπ' ἐγκεφάλου νεύρων ἡ σκληρὰ εἰς τοὺς μῦς τούτους, χορηγοῦσα αὐτοῖς τὴν κίνησιν 877 διὰ τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος.

Secundum nervorum par (vulgo *tertium*) iis motum dare.

24 Ἔστω δή τις κύκλος ὁρώμενος ὑπὸ θατέρου τῶν ὀφθαλμῶν, ἔτι θατέρου συγκεκλεισμένου· ἀπὸ δὲ τοῦ κέντρου μέχρι τῆς ὁρώσης αὐτὸν [κόρης] ὁδὸς εὐθεῖά

Visus mathematica et optica explicatio.

lum, tertium superius, quartum inferius, quintum oculum circumagentem, sextum majorem in ipsa nervi radice stabilientem coer-
4 centemque oculum ne quando extra sedem prosiliat. Igitur seni hi musculi non solum motus auctores sunt, verum etiam ossium
5 oculos continentium inanes cavitates implent. Verum secundum nervorum durorum conjugium e cerebro exoriens per hosce musculos spargitur, in ipsos movendi potentiam per animabilem spiritum derivans.

24 Esto sane circulus aliquis ab uno tantum oculo, adhuc altero clauso, inspectus; ab ejus centro usque ad pupillam ipsum viden-

1. ἄλλος—κάτωθεν] ἄλλοι δὲ δύο, κάτωθεν μὲν θάτερος, ἄνωθεν δ' ὁ λοιπὸς G.

ib. ἄλλος δὲ κάτωθεν] Sic F. et fort. A.B.D.E., ἕτερος M.

2. ἄλλος—ὀφθαλμὸν] alia apud G.

ib. ἄλλος δὲ] ἔστι δὲ καὶ ἄλλος τις μῦς G.

3. κατ'—νεύρου] περὶ τὴν ῥίζαν αὐτῶν G.

ib. στηρίζων καὶ σφίγγων] σφίγγων μὲν καὶ φρουρῶν G.

5. Οὗτοι] τοιγαροῦν add. vul., om. E.

9. μῦς] Sic E., μύας vul.

11. Ἔστω δή τις κ. τ. τ.] Cf. Gal. p. 815.

12. συγκεκλεισμένου] κύκλον δὲ δηλονότι καλῶ τὸ ἐκ μέσου πάντῃ ἴσον add. G.

ib. τοῦ κέντρου] τῆς μέσης ταύτης στιγμῆς τῆς κατὰ τὸν κύκλον, ἣ δὴ καὶ κέντρον αὐτοῦ καλεῖται G.

13. αὐτὸν] αὐτὴν G.

ib. [κόρης] Sic G., κόρρης vul.; vide sup. ad p. 164. l. 1.

ib. ὁδὸς εὐθεῖα] Sic E.G., om. ὁδὸς vul.

Mor. p. 66.

De Capite.
Visus mathematica et optica explicatio.

σοι νοείσθω μηδαμόθεν παρεκκλίνουσα μηδὲ τρεπομένη τῆς κατ᾽ εὐθὺ στάσεως. Ἐπινόει μοι δὴ πάλιν ἀπὸ τῆς [κόρης] ἐπὶ τὴν περιορίζουσαν τὸν κύκλον γραμμὴν (ἣν δὴ καὶ περιφέρειαν [αὐτοῦ] καλοῦσιν,) ἄλλας εὐθείας γραμμὰς [παμπόλλας] ἐφεξῆς ἀλλήλαις ἐκτεταμένας, καὶ τὸ μὲν ὑπό τε τῶν εὐθειῶν τούτων ἁπασῶν καὶ τοῦ κύκλου περιοριζόμενον σχῆμα κῶνον ὀνόμαζε· κορυφὴν δὲ τοῦ κώνου νόει τὴν [κόρην,] καὶ βάσιν τὸν κύκλον· τὴν δὲ ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ κύκλου τεταμένην εὐθεῖαν, ἁπασῶν τῶν ἄλλων εὐθειῶν καὶ παντὸς τοῦ κώνου μέσην ὑπάρχουσαν, ἄξονα κάλει, ἐπιφάνειαν δὲ τὸ ἄνω πέρας

tem recta tibi linea nullam in partem declivis neque a recto positu deflectens cogitetur. Rursum a pupilla usque ad lineam circulum claudentem (quae a Graecis [περιφέρεια] *peripheria* appellatur,) alias complures rectas lineas deinceps inter se collocatas pertinere animo concipias, figuramque ab hisce rectis lineis et circulo circumscriptam *conum* appellato; ejus aciem pupillam ponito, basim vero circulum; sed rectam a circuli centro exeuntem, et inter alias rectas totumque conum, *medium axem* dicito, item *superficiem* hujusce figurae superiorem extremita-

1. μηδαμόθεν] μηδαμόσε G.
ib. παρεκκλίνουσα] παρεγκλίν. G.
ib. μηδὲ τρεπομένη] μηδ᾽ ἐκτρεπομένη G., quod mallem.
2. στάσεως] τάσεως G., (quod mallem,) et add. ἀλλ᾽ ὥσπερ εἰ καὶ τρίχα λεπτὴν ἢ ἀράχνην ἀκριβῶς διατεταμένην ἀπὸ τῆς κόρης ἐπὶ τὸ κέντρον τοῦ κύκλου νοήσεις, οὕτω καὶ τὴν εὐθεῖαν γραμμὴν ἐκείνην.
ib. Ἐπινόει μοι κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 815, 16.
ib. δὴ] Sic B.D.G., δὲ vul.
3. [κόρης] Sic G., κόρρης vul.; vide sup. ad p. 164. l. 1.
4. [αὐτοῦ] Sic G., αὐτὴν E., om. vul.
5. [παμπόλλας] Sic G., παμπόλλους vul.; vide sup. ad p. 60. l. 1.: ὥσπερ ἀράχνας τινὰς λεπτὰς add. G.
ib. ἀλλήλαις] ἀλλήλων G.
6. ὑπό τε] om. τε G.
7. τούτων—κύκλου] τοῦ κύκλου καὶ τούτων ἁπασῶν G.
ib. ἁπασῶν] Sic E.G., om. vul.
8. τοῦ κώνου] αὐτῷ G.
9. [κόρην] Sic G., κόρρην vul.; vide sup. ad p. 164. l. 1.
ib. ἀπὸ τοῦ κέντρου] ἀπὸ τὸ κέντρον E., ἀπὸ τῆς κόρης ἐπὶ τὸ κέντρον G.
10. τῶν] τε τῶν G.
12. κάλει] Lin. quatuor hic om. Theoph.
ib. ἐπιφάνειαν δὲ] ἐπίπεδον δή μοι κάλει ἐπιφάνειαν G.

Fabr. p. 877.

3 τοῦ τοιούτου χωρίου. Μετὰ δὴ ταῦτα τόδε μοι νόει τὸ κατὰ τὸν ἄξονα τοῦ κώνου, τὸν ἀπὸ τῆς [κόρης] ἐπὶ τὸ κέντρον τοῦ κύκλου διὰ τοῦ ἀέρος [τεταμένον,] αἰωρεῖσθαί τινα κέγχρον, ἤ τι τοιοῦτον σμικρόν· ἐπισκοτίσει δὴ τὸ κέντρον τοῦ κύκλου, κωλύσει δὲ τὴν
4 [κόρην] ὁρᾶν αὐτό. Καὶ εἴπερ δὴ καὶ τοῦτο ἐνόησας, ῥᾷστον ἂν εἴη συνιέναι πᾶν ὁτιοῦν σῶμα τεθὲν ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ τ' ἐκτὸς ὁρωμένου καὶ τῆς ὁρώσης ὄψεως [ἐπισκοτίσειν,] καὶ [κωλύσειν] ἐπιβλέπεσθαι τὸ προ- p. 67 τεταγμένον, ἀρθέντος δ' αὐτοῦ τελείως, ἢ παραχθέντος

De Capite. Visus mathematica et optica explicatio.

3 tem. His demum positis, in axe coni, a pupilla ad circuli centrum per aërem medium pertinentis, milium, aut tale quippiam exiguum suspendi imaginator; id sane orbis centrum occultabit,
4 pupillamque ab ejus visione penitus arcebit. [Jam vero, si haec intellexisti, deinceps facillimum tibi fuerit intelligere quomodo] quodcunque * corpus inter externum visionis objectum et oculum interponitur, impediet, neque rite objectum videri permittet; id si aut penitus amoveatur, aut in latus propellatur, rursum ob-

* *quodcunque enim &c.* Crass.

1. τοῦ τοιούτου] τούτου τοῦ G.
ib. Μετὰ δὴ ταῦτα κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 816, 17.
ib. Μετὰ δὴ] μετὰ δὲ δὴ G.
2. τὸ κατὰ] om. τὸ G., et abesse mallem.
ib. [κόρης] Sic G., κόρρης vul.; vide sup. ad p. 164. l. 1.
3. [τεταμένον] Sic G., τεταμένοις A., τεταμένου vul.
4. ἤ τι] ἤτοι B.
ib. σμικρόν] ἕτερον μικρόν G.
ib. ἐπισκοτίσει] Sic C.E., οὐκ ἐπισκοτίσει vul., ἐπισκοτήσει G.
5. δὴ] Sic E.G., δηλαδὴ vul.
ib. τὸ κέντρον] τῷ κέντρῳ G.
ib. κωλύσει δὲ] καὶ κωλύσει G.
6. [κόρην] Sic G., κόρρην vul.; vide sup. ad p. 164. l. 1.
ib. αὐτό] πάντως add. vul., om. E. G.
ib. Καὶ εἴπερ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 817.
6, 7. καὶ εἴπερ—πᾶν] Sic E.G., om. vul.
6. δὴ] ἤδη G., ut inf. p. 170. l. 2, 6.
ib. ἐνόησας] νενόηκας G., ut inf. p. 170. l. 2, 6.
7. ῥᾷστον ἂν] ἑξῆς ἄν σοι ῥᾷστον G.
ib. ὁτιοῦν] γὰρ add. vul., om. E. G.
ib. ἐν τῷ] Sic E.G., om. vul.
8. τοῦ τ'] Sic E.G., τοῦ τῆς A.B., τοῦ vul.
ib. ἐκτὸς] ἐντὸς B.F.
ib. ὁρώσης] ὁρώσεις A.
9. [ἐπισκοτίσειν—προτεταγμένον] Sic E.G., ἐπικωλύσει καὶ οὐκ ἐάσει καλῶς ὁραθῆναι τὸ ὑποκείμενον vul.
ib. [ἐπισκοτίσειν] ἐπισκοτήσειν τε G., ἐπισκοτίσει vul.
ib. [κωλύσειν] Sic G., -σει vul.
ib. ἐπιβλέπεσθαι] ἔτι βλέπεσθαι G., quod mallem.
10. ἀρθέντος—τελείως] Sic E.G., τούτου δὲ ἢ τελείως ἀρθέντος vul.
ib. τελείως] τελέως G.
ib. ἢ παραχθέντος] ἢ πραχθέντος A.D., ἢ καὶ παραχθέντος G.

Mor. p. 67.

DE CAPITE.

Visus mathematica et optica explicatio.

5 εἰς πλάγια, πάλιν ὁρᾶσθαι αὐτὸ συμβαίνειν. Καὶ 878
εἴπερ ἤδη καὶ τοῦτο νενόηκας, ὥρα σοι συλλογί-
ζεσθαι ἀνεπισκότητον εἶναι τὸ μέλλον ὀφθήσεσθαι,
μηδενὸς ἐν τῷ μεταξὺ τεταγμένου κατὰ τὴν ἀπὸ
6 τῆς ὄψεως ἐπ' [αὐτὸ] τεταγμένην εὐθεῖαν. Καὶ
εἴπερ καὶ τοῦτο ἤδη νενόηκας, οὐκ ἂν σοι [δόξ-
ειεν] ἀλόγως ἀπὸ τῶν μαθημάτων ἀποφῆνασθαι
7 κατ' εὐθείας γραμμὰς ὁρᾶσθαι τὰ ὁρώμενα. Κάλει
οὖν μοι τὰς εὐθείας ταύτας ὄψεις, καὶ τὴν περιφέ-
ρειαν τοῦ κύκλου δι' ἐκείνων τῶν ὄψεων ὁρᾶσθαι
λέγε, τὸ δὲ κέντρον αὐτοῦ δι' ἑτέρας ὄψεως κατὰ δὴ
τὸν ἄξονα τοῦ κώνου τεταγμένης, τὸ δὲ σύμπαν ἐπί-

5 jectum visu percipietur. [Quod si id quoque jam intellex-
isti, colligas nunc oportet rem videndam omni caligine carere,
quum nihil medium in linea, quae recta ab oculo ad ipsam
6 est extensa, interponatur.] Haec quispiam rite condocefactus
nonne sapienter mathematicos tradidisse asseverabit visilia
7 cuncta secundum rectas lineas videri? Igitur has rectas *visiones*
appella, et orbis circumferentiam, ut ita dixerim, illis visionibus
cerni dicito, sed ejus centrum alia visione sentiri quae per coni
videlicet axem perficitur, totum vero circuli planum compluribus

1. πλάγια] Sic E., τὰ πλάγια G., πλάγιον vul.
ib. πάλιν ὁρᾶσθαι] Sic E. G., ὁρᾶσθαι πάλιν vul.
ib. αὐτὸ συμβαίνειν] Sic E., συμβαίνειν αὐτὸ G., αὐτὸ συμβαίη vul.
ib. Καὶ εἴπερ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 817.
1—5. Καὶ—εὐθεῖαν] Sic E.G., om. vul.
2. ἤδη καὶ τοῦτο] καὶ τοῦτ' ἤδη G.
ib. ὥρα σοι] Sic G., ὅρασοι E.
3. ἀνεπισκότητον] τὸ δεῖν pr. G.
5. ἐπ' [αὐτὸ] Sic G., ἐπ' αὐτὸν E.
ib. τεταγμένην] τεταμένην G.
ib. Καὶ εἴπερ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 817.
5, 6. Καὶ εἴπερ—νενόηκας] εἰ δὲ καὶ τοῦτ' ἤδη νενόηκας G., ταῦτα τοίνυν καταμαθὼν vul.
6. σοι [δόξειεν] Sic G., σοι δόξειαν E., δόξειας vul.
7. ἀλόγως] Sic G., ἀλόγος E., εὐλόγως vul.
ib. ἀπὸ τῶν μαθημάτων] Sic E. G., τοὺς μαθηματικοὺς vul.
8. εὐθείας γραμμὰς] Sic E.G., εὐθεῖαν γραμμαῖς A., εὐθεῖαν γραμμὴν vul.
ib. Κάλει οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 817.
9. οὖν] δὴ G.
ib. ὄψεις] καὶ τὰς λεπτὰς ἀράχνας ἐκείνας, τὰς ἀπὸ τῆς κόρης ἐπὶ τὴν περιφέρειαν τοῦ κύκλου τεταμένας, μηκέτ' ἀράχνας, ἀλλ' ὄψεις add. G.
11. τὸ δὲ κέντρον] καὶ τὸ κέντρον G.
ib. κατὰ δὴ] δὴ om. G.
12. τὸ δὲ σύμπαν] καὶ τὸ σύμπαν G.

Fabr. p. 878.

πεδον τοῦ κύκλου διὰ παμπόλλων ἄλλων ὄψεων
8 ἐπ' αὐτὸ διηκουσῶν. Ὅσαι δ' ἂν τούτων γε τῶν
ὄψεων ἴσον τούτου ἄξονος ἀπέχουσι καὶ καθ' ἓν
ὁτιοῦν [ἐπίπεδον] ὦσιν, ὁμοταγεῖς ὀνόμαζε· οὕτω γὰρ
ἀπὸ κέντρου τῆς [κόρης] ἐξερχόμενον τὸ ὀπτικὸν
πνεῦμα ἐπερείδεται τῷ ἀέρι, ὥσπερ τις κῶνος, πλα-
τύνεται δὲ πρὸς τὸ τοῦ ὁρωμένου μέγεθος, καὶ κατὰ
9 τὸν αὐτὸν τρόπον γίνεται ἡ ὅρασις. Εἶδες δέ μοι καὶ
δι' ὀπῆς στενῆς ἀκτῖνας ἡλίου διαπεμπομένας τε καὶ
πρόσω φερομένας, οὐδαμόθεν κεκλιμένας οὐδὲ καμ-
πτομένας, ἀλλ' ἀκριβῶς εὐθεῖάν τε καὶ ἀκλινῆ βαδι-
10 ζούσας ὁδόν. Τοιαύτην μοι νόει καὶ τὴν τῶν ὄψεων
ὁδὸν ὑπάρχειν.

DE CAPITE.

Visus mathematica et optica explicatio.

8 aliis in ipsum pervenientibus visionibus. At quaecunque visiones
aeque ab axe distant et in aliqua plani parte consistunt, *ejusdem
ordinis* appellentur, Graece ὁμοταγεῖς; ita namque e pupillae
centro visorius spiritus egrediens aëri,* tanquam conus quidam,
innititur, et ad visilis rei magnitudinem ampliatur, atque ad
9 eundem modum efficitur visio. Verum enimvero vidistine un-
quam solis radios per angustum foramen ingressos proculque
tendentes, nullam in partem declinantes neque deflexos, sed di-
10 rectissime procurrentes? Talem tu visionum rectum incessum
mente concipito.

* *Aëri*, Ed. 1581; *aëre*, Edd. 1537, 1540, 1551; *aëra*, Fabr.

1. παμπόλλων ἄλλων] πολλῶν τινων G.
2. διηκουσῶν] καθηκουσῶν G.
ib. Ὅσαι κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 817.
ib. γε] om. G.
3. τούτου] τε τοῦ G., quod mallem.
ib. ἀπέχουσι] ἀπέχουσα E., ἀπέχωσι G.
ib. καθ' ἓν] Sic E.G., καθ' vul.
4. [ἐπίπεδον] Sic G., ἐπιπέδῳ E., ἐν τῷ ἐπιπέδῳ vul.
ib. ὦσιν] Sic E.G., εἰσὶν vul.
ib. ὀνόμαζε] ὅσαι δ' ἄλλως, ἀνομοιοταγεῖς add. G.
4—8. οὕτω—ὅρασις] om. G.
5. [κόρης] κόρρης vul.; vide sup. ad p. 164. l. 1.
8. Εἶδες δέ μοι κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 817, 18.
ib. Εἶδες δέ μοι] ἰδεῖν σε οἶμαί ποτε G.
9. διαπεμπομένας] διεκπιπτούσας G.
ib. τε] Sic E.G., om. vul.
10. κεκλιμένας] ἐγκλινομένας G.
11, 12. εὐθεῖάν—ὁδόν] Sic E.G., κατ' εὐθεῖαν προϊούσας vul.
13. ὁδὸν ὑπάρχειν] Sic E.G., εὐθυπορίαν vul.

Mor. p. 67, 68.

De Capite.

Visus mathematica et optica explicatio.

25 Ἐπὶ τούτοις δὴ σαφῶς γινωσκομένοις, (εἴ γε γινώσκοις αὐτὰ, εἰ δὲ μὴ, ἀλλ᾽ αὖθις ἐπαναλαμβάνων, ἐπειδὰν ἀκριβῶς ἐκμάθοις,) ἐπὶ τὰ μετὰ ταῦτα γεγραμμένα παραγενόμενος, ἓν [δή] μοι καὶ πρῶτον τόδε προσμανθάνειν, ὡς ἕκαστον τῶν ὁρωμένων οὐ μόνον [οὐδὲ ψιλῶς,] ἀλλὰ πάντως παρά τινος φαίνεται τῶν ὄψεων τῶν [περιλαμβανουσῶν αὐτὸ], προσπιπτουσῶν ἐνίοτε μέν τινι τῶν ἐπέκεινα τοῦ βλεπομένου σώματος, ἐνίοτε δὲ τῶν ἐπὶ τάδε· δεύτερον δὲ, ὡς τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ δεξιοῦ μόνου βλεπόμενον ὀφθαλμοῦ, [τὸ] μὲν ἐγγυτέρω μᾶλλόν [πως] ἐν τοῖς 879

25 [Quae postquam plane intelligis, (si revera ea intelligis, sin autem minus, illa iterum repete, et ubi exacte perdidiceris,) ad ea quae postea sunt scripta aggressus, unum quidem hoc ac primum mihi insuper discas, quod] * visile quodque [neque solum, neque nudum, sed] ab aliqua in ipsum incidente visione prorsus aspicitur; interdum quidem ultra visile corpus visio protenditur, interdum ad citeriora contrahitur: item quod alterutro oculorum cernitur, si dextro et in propinquo fit, in sinistra parte esse vide-

* *Quamobrem visile &c.* Crass.

1. Ἐπὶ τούτοις κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 818, 19.
1—5. Ἐπὶ—προσμανθάνειν] Sic E.G., om. vul.
1. δὴ] δ᾽ ἤδη G.
ib. γινώσκοις] γινώσκεις G.
2. αὖθις] καὶ αὖθις add. G.
3. ἐκμάθοις] ἐκμάθῃς G.
4. [δή] δέ E.
ib. [δή]—τόδε] μὲν καὶ πρῶτον τόδε G.
5. προσμανθάνειν] προμάνθανε G.
5—p. 173. l. 8. ὡς ἕκαστον—φαινόμενα] Sic E.G., vul. quae sequuntur: Ἕκαστον οὖν τῶν ὁρωμένων πάντως, παρά τινος τῶν προσπιπτουσῶν αὐτῷ καταφαίνεται ὄψεων. ἐνίοτε μὲν οὖν ἐπέκεινα τοῦ ὁρωμένου σώματος ἡ ὄψις ὑπερεκτείνεται, ἐνίοτε δὲ πρὸς τἄνδον ὑπάγεται· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ καθορώμενον θατέρῳ τῶν ὀφθαλμῶν, τῷ δεξιῷ μὲν, εἰ μὲν ἔγγιόν ποι κεῖται, ὡς ἐν ἀριστεροῦ μέρεσιν κεῖσθαι φαντάζεται, εἰ δὲ πόρρω ποι μᾶλλον, ἐν δεξιοῖς, τῷ εὐωνύμῳ δὲ, τὸ μὲν πλησίον ἐν δεξιοῖς κεῖσθαι δοκεῖ, τὸ δὲ πόρρω ἐν ἀριστεροῖς· τὸ δ᾽ ὑπ᾽ ἀμφοῖν, μεταξύ. εἰ (ἦν A.), δέ γε ἡ κόρρης (κόρρη B.) ἄνω τυχὸν, ἢ κάτω παραληφθεῖσα παραχθείη (πραχθείη B.F.), διπλᾶ δοκεῖ καθορᾶσθαι τὰ ἁπλᾶ.
5. οὐ μόνον] οὐδὲ μόνον ὁρᾶται G.
6. [οὐδὲ ψιλῶς] οὐδὲ ψιλὸν G., οὐ δαψιλῶς E.
ib. παρά τινος φαίνεται] τι περιφαίνεται G.
7. [περιλαμβανουσῶν αὐτὸ] Sic G., περιλαμβανοῦς αὐτῷ E.
9. σώματος] σωμάτων E.
11. [τὸ] Sic G., τῷ E.
ib. ἐγγυτέρω] ἐγγύτερον G.
11. [πως] Sic G., et sic inf. p. 173. l. 2., ὡς E.

Fabr. p. 878, 79.

De Capite. Visus mathematica et optica explicatio.

ἀριστεροῖς μέρεσι κεῖσθαι φαντάζεται, [τὸ] δὲ πορρωτέρω μᾶλλόν πως ἐν τοῖς δεξιοῖς, τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ ἀριστεροῦ μόνον βλεπόμενον, ἐν μὲν τοῖς δεξιοῖς τὸ πλησιέστερον μᾶλλον, ἐν δὲ τοῖς ἀριστεροῖς [τὸ] πορρωτέρω, τὸ δ' ὑπ' ἀμφοῖν ἐν τῷ μεταξύ· καὶ τρίτον ἐπὶ [τούτοις] μαθεῖν, ὅτι παραληφθείσης καὶ παραχθείσης τῆς κόρης ἤτοι ἄνω ἢ κάτω τοῦ θατέρου τῶν ὀφθαλμῶν, διπλᾶ φαίνεται τὰ τέως ἁπλᾶ φαινόμενα.

26 Ἐπέλθωμεν οὖν ἐξηγήσασθαι περὶ τῶν συζυγιῶν τῶν ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου νεύρων, τοῦτο γὰρ ἡμῖν προὔκειτο.
2 Περὶ μὲν οὖν τῶν μαλακῶν νεύρων, ὅτι ἐκ τῶν ἐμπροσθίων κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου φύονται, καὶ p. 68
ὡς ἡ μὲν μία χορηγεῖ τοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν ὅρασιν, ἡ δὲ ἄλλη ταῖς ῥισὶ τὴν ὄσφρησιν, ἱκανῶς ἀπεδείξαμεν·

bitur, si procul magis, in dextra; quod sinistro autem spectatur, propius in dextra, longinquius in sinistra magis positum creditur; at quod utroque sentitur, medium tenere locum existimatur: quod si forte pupilla sursum versum aut deorsum a propria sede pellatur, omnia sese oculis duplicia repraesentabunt.

26 Jam vero tempus instat nervorum conjugia e cerebro nascentia
2 recensere, [id enim nobis propositum fuit.] Sed molles nervos e cerebri prioribus cellulis emanare, eorumque par unum ad oculos visivam facultatem, alterum ad nares olfactoriam subvehere,

1. [τὸ] δὲ] Sic G., τῷ δὲ E.
ib. πορρωτέρω] πορρώτερον G.
3. μόνον] μόνου G.
4. πλησιέστερον] πλησιαίτερον G., ut sup. p. 32. l. 10.
ib. ἐν δὲ] δ' ἐν G.
ib. [τὸ] Sic G., τῷ E.
5. πορρωτέρω] πορρώτερον G.
6. [τούτοις] Sic G., τοῦτο E.
ib. παραληφθείσης] θλιφθ. G.
7. τῆς κόρης ἤτοι ἄνω] ἤτοι γ' ἄνω τῆς κόρης G.
ib. κόρης] Vide sup. ad p. 164. l. 1.
ib. τοῦ θατέρου] θατέρου G.
10. Ἐπέλθωμεν οὖν ἐξηγήσασθαι] Sic E., ἀλλὰ ῥητέον ἤδη vul.
11. τῶν ἐκ] om. E.
ib. νεύρων] om. E.
ib. τοῦτο γὰρ ἡμῖν προὔκειτο] Sic E., om. vul.
14. τοῖς ὀφθαλμοῖς] τοὺς ὀφθαλμοὺς E.
15. ταῖς ῥισὶ] τὰς ῥίνας E.
ib. ἀπεδείξαμεν] ἀπεδείζαμεν E., εἴρηται vul.

Mor. p. 68.

De Capite.

ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐκ τῶν αὐτῶν ἐμπροσθίων κοιλιῶν ἄλλη τις ἐκφύεται σκληρὰ, τῇ τάξει δευτέρα, χορηγοῦσα τοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν κίνησιν, καὶ τοῦτο ἀκρι-
3 βῶς ἐξηγησάμεθα. Ἀρξώμεθα οὖν ἀπὸ τῆς τρίτης
4 συζυγίας. Ἡ τρίτη οὖν συζυγία, ἐκφυομένη μὲν καὶ αὐτὴ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου πλησίον τῆς δευτέρας, καταφύεται διὰ τῆς βάσεως τοῦ ὀστοῦ τοῦ ὑποκειμένου τῷ ἐγκεφάλῳ, τοῦ ὀνομαζομένου σφηνοειδοῦς· κατασπείρεται δὲ εἰς τὰ κατὰ πρόσωπον μόρια, καὶ εἰς τὴν γλῶτταν, καὶ εἰς τὰ παρακείμενα τῇ γλώττῃ μόρια, καὶ εἰς τὸν ὑπαλείφοντα χιτῶνα τὸ στόμα, καὶ τὸν φάρυγγα, τὴν ἐπιγλωττίδα τε, καὶ τὸν λάρυγγα,
5 καὶ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν, καὶ τὸν στόμαχον. Τοῖς μὲν

Tertii nervorum paris origo,

divisiones,

satis dilucide supra positum est, [c. 15.]; praeterea ex iisdem prioribus cavis alium, [i.e. secundum] nervorum durorum ordinem
3 oculis motum irrigantem oriri docuimus [c. 23. § 5.]. Sed initium
4 a tertio conjugio faciamus. Itaque tertius nervorum ordo ex cerebro et ipse prope secundum nascitur, ossis basi subter cerebrum positi, *cunealis*que vocati adhaerescens; sed per faciei partes, et linguam, linguaeque finitima loca dissipatur, adhuc et in membranam, os, fauces, epiglottida, guttur, asperam arteriam, gulam-
5 que vestientem diducitur. Faciei sane partibus, praeterea tem-

1. ἀλλὰ καὶ] Sic E., καὶ vul.
ib. ἐμπροσθίων] τοῦ ἐγκεφάλου add. vul., om. E.
2. ἄλλη τις ἐκφύεται] Sic E., φύεται vul.
ib. τῇ τάξει δευτέρα] Sic E., ἑτέρα τάξις νεύρων vul.
3. τοῖς ὀφθαλμοῖς] τοὺς ὀφθαλμοὺς E.
ib. καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἐξηγησάμεθα] Sic E., om. vul.
4. Ἀρξώμεθα] Sic E., ἀρκτέον vul.
ib. ἀπὸ] Sic E., om. vul.
5. ἐκφυομένη] Sic E., ἐκφύεται vul.
ib. καὶ αὐτὴ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου] Sic E., τοῦ ἐγκεφάλου καὶ αὕτη vul.
6. καταφύεται] Sic E., καταφυομένη vul.
10. παρακείμενα] περικείμενα B.
11. καὶ εἰς] Sic E., om. καὶ vul.
ib. ὑπαλείφοντα] παραλείφονται D.
12, 13. τὸν φάρυγγα—στόμαχον] τῇ φάρυγγι, (Vide sup. ad p. 91. l. 12.) τῇ ἐπιγλωτγίδι τε, καὶ τῷ λάρυγγι, καὶ τῇ τραχείᾳ ἀρτηρίᾳ E.
12. τὴν ἐπιγλωττίδα τε] An τήν τε ἐπιγλωττίδα ut inf. p. 175. l. 5?

Fabr. p. 879, 80.

οὖν κατὰ πρόσωπον μορίοις χορηγεῖ αἴσθησίν τε καὶ κίνησιν, ἤγουν τοῖς κροταφίταις μυσὶ, καὶ τοῖς μασσητῆρσι, 880 καὶ τοῖς χείλεσι, καὶ τοῖς τῆς ῥινὸς πτερυγίοις· τῇ δὲ γλώττῃ, καὶ τῷ στόματι, καὶ τῷ φάρυγγι, τῇ τε ἐπιγλωττίδι, καὶ τῷ λάρυγγι, καὶ τῇ τραχείᾳ ἀρτηρίᾳ, καὶ τῷ στομάχῳ αἴσθησιν καὶ μόνην· ἡ γὰρ κίνησις τούτοις ἀπὸ τῆς ἕκτης ἐστὶ συζυγίας.

De Capite. et functio.

27 Ἔστι δὲ ἡ γλῶσσα τῇ μὲν οὐσίᾳ μυώδης· τὸ δὲ μέγεθος αὐτῆς πρὸς τὴν εὐρυχωρίαν τοῦ στόματος· τὸ δὲ σχῆμα προμήκης, κατὰ δὲ τὸ ἄκρον αὐτῆς
2 περιφερής. Ὄργανον δέ ἐστι διαλεκτικόν τε καὶ γευστικὸν, τὴν κίνησιν χορηγουμένη ἀπὸ τῆς ἑβδόμης συζυγίας τῶν ἀπ' ἐγκεφάλου πεφυκότων νεύρων.
3 Ἡ δὲ ἔκφυσις αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ὑοειδοῦς ὀστοῦ γίνεται, καὶ ἔστι συνδεδεμένη τῇ ῥίζῃ τῆς γλώττης.

Linguae materia, magnitudo, figura, functio, et origo.

28 Ὅτι δὲ τοῦ στόματος δύο γένυες εἰσὶν, ἡ μὲν ἄνω,

Maxillas duas esse,

porum et maxillaribus musculis, labiis, et nasi alis sensionem motumque impartitur; linguae vero, ori, faucibus, epiglottidi, gutturi, asperae arteriae, et gulae solam sentiendi potentiam invehit; motum enim a sexto nervorum ordine haec membra suscipiunt.

27 Lingua vero materia quidem est musculosa; magnitudinem vero oris portione consequitur; figura oblonga est, tereti mu-
2 crone. Locutionis gustatusque instrumentum est; motus ei a septimo nervorum e cerebro fluentium conjugio subministratur.
3 Ejus excessui ab osse ypsili elementi formam habente ortus est; is et linguae radici colligatur.

28 Oris profecto duas esse maxillas, unam supra, alteram infra,

2. ἤγουν] ἤ γουν E., ἢ A., ἕως B., ἥως D., ὡς F., ηῶς M. Cf. inf. p. 192. l. 8.

ib. μασσητῆρσι] μασιτῆρσι E., ut inf. p. 179. l. 12.

6. καὶ μόνην] Vide sup. ad p. 57. l. 9.; καὶ κόναν A.

11. προμήκης] An πρόμηκες?

12. περιφερής] An περιφερές?

13. τὴν κίνησιν χορηγουμένη] Sic E., τῆς κινήσεως χορηγουμένης αὐτῇ vul.

17. γένυες] Sic A., γένυς vul.

Mor. p. 68, 69.

DE CAPITE.

2 ἡ δὲ κάτω, φανερὸν [παντί.] Κινεῖται δὲ μόνη ἡ κάτω
διὰ τὸ λεαίνεσθαι τὰς τροφὰς, μένει δὲ τὸ ἓν ἀκί-
νητον· εἰ γὰρ τὰ δύο ἐκινοῦντο, ἔμειναν ἂν τὰ ἀμφό-
3 τερα ἀνενέργητα. Ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ τῶν δημητριακῶν
λίθων ὁρῶμεν ὅτι λεαίνεται ὁ σῖτος, τοῦ κάτω μένον-
τος ἀσαλεύτου, τοῦ δὲ ἄνω κινουμένου, ἀνάπαλιν
γίνεται ἐπὶ τῶν ζώων· εἰ γὰρ τὸ ἄνω τῆς γένυος
ἐκινεῖτο, ἐσαλεύετο ἂν ὁ ἐγκέφαλος, βλάβην οὐ τὴν p. 69
4 τυχοῦσαν προσφέρων. Τὸν ἄνθρωπον [δὲ ἡ] τοῦ
ἀγαθοῦ Θεοῦ πρόνοια πρὸς τὸ συμφέρον ἀπενείματο·
καтασπᾶται δὲ ἡ κάτω γένυς ὑπὸ τοῦ μυώδους πλα-
τύσματος, [ἐκφυομένου] μὲν ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν
ἀκρωμίων, [καταφυομένου] δὲ πρὸς τὸ κάτω μέρος 881
5 τῆς γένυος ἕως τοῦ ἄκρου αὐτοῦ. Ἔοικε δὲ τὸ μυῶδες

quarum inferior movetur, superior immota manet.

Maxilla inferior quomodo detrahatur.

Musculosa latitudo (vulgo *platysma myoïdes.*)

2 omnibus clarum est. At sola inferior cibi exterendi causa
movetur, altera immobilis manet; nam si utraque moveretur,
3 utraque inutilis et ociosa foret. Sed quemadmodum in mo-
laribus lapidibus videmus frumentum inferiore immoto, [supe-
riore autem moto,] confringi, ita et in nobis, sed contra fit;
quandoquidem animantibus si maxilla superior moveretur, non
4 vulgare nocumentum cerebro ex concussu ingrueret. [Homi-
nem autem boni Dei providentia bene disposuit; et maxilla]
inferior sane musculosa latitudine detrahitur, quae ex poste-
rioribus capitis excessibus (*acromia* [ἀκρώμια] Graeci vocant)
enascitur, et infimae maxillae parti usque ad ipsam summam
5 inseritur. Similis est haec musculosa amplificatio muliebri phi-

1. [παντί] Sic fort. C., et sic sup. p. 13. l. 8., πάντη E., om. vul.
3. ἂν] om. E.
ib. τὰ ἀμφότερα ἀνενέργητα] Sic E., ἀνενέργητα καὶ ἀμφότερα vul.
6. τοῦ δὲ ἄνω κινουμένου] Sic E., om. vul.
ib. ἀνάπαλιν] Sic E., οὕτω κἀνταῦθα vul.
7. ἐπὶ] εἰ δ' pr. vul., om. E.
ib. εἰ γὰρ] Sic E., om. vul.
ib. τῆς γένυος] Sic A.D., τῆς γέννυος vul., om. E.
8, 9. ἐσαλεύετο—προσφέρων] Sic E., οὐχ ἡ τυχοῦσα βλάβη τούτοις ἂν προσεγίνετο τοῦ ἐγκεφάλου σαλευομένου vul.
9. προσφέρων] προσφένων E.
9, 10. Τὸν—ἀπενείματο] Sic E., om. vul.
9. [δὲ ἡ] Sic Sc., διὰ E.
10. συμφέρον] συμφέρων E.
12. [ἐκφυομ.] Sic C., -όμενος vul.
13. [καταφ.] Sic C., -όμενος vul.

πλάτυσμα γυναικείῳ φιαλίῳ, τῷ ὀνομαζομένῳ παρὰ
6 τῇ κοινῇ συνηθείᾳ στομομανίκῳ. Κλείεται δὲ ἡ κάτω γένυς ὑπὸ τῶν κροταφιτῶν μυῶν ἀμφοτέρων· μασσᾶται δὲ τὰς τροφὰς κινουμένη μυλοειδῶς ὑπὸ τῶν μασσητήρων μυῶν.

DE CAPITE. Maxilla inferior quomodo clauditur, quomodo escas atterat.

29 Περιέχουσι δὲ αἱ γέννες ἀμφοτέρους τοὺς ὀδόντας (Must. p. 1.) σὺν τοῖς φατνίοις αὐτῶν. ἑκατέρα τῶν γενύων ὀδόντας ἑξκαίδεκα· ἔμπροσθεν μὲν [τοὺς] τομεῖς, τὸν ἀριθμὸν [τέσσαρας], ὀξεῖς καὶ πλατεῖς, οἵους ἐνδακόντας ἀποτεμεῖν· ἑξῆς δὲ τοὺς κυνόδοντας, ἑκατέρωθεν ἕνα, πλατεῖς μὲν τὴν κάτω βάσιν, ὀξεῖς δὲ

Dentium numerus.

Dentes incisores,

canini,

alae, quam vulgo Graeci [στομομάνικον] *stomomanicon* appellant.
6 Ab utrisque vero temporaneis * musculis inferior mandibula clauditur; eadem instar molaris lapidis a mansoribus musculis agitata escas atterit atque comminuit.

29 Maxillae utrosque dentium ordines cum sedibus suis (quas Graeci [φάτνια] *phatnia*, nos *praesepia* dixerimus,) continent: earum singula sexdecim dentes exigit; ex iis quaterni primi (quia *secant*,) a Graecis τομεῖς, [Latine *incisores*,] nominantur, acuti et lati, ut mordicus secent idonei; hi deinde qu atuor caninis dentibus, singulo utrinque, cinguntur, secundum basin

* *temporaneis* Edd. 1537, 1540, 1548, et 1581; *temporum* Fabr.

1, 2. ὀνομαζομένῳ—συνηθείᾳ] Sic E., κοινῶς λεγομένῳ vul.
2. στομομανίκῳ] στομομάνικον E.
3. ὑπὸ—ἀμφοτέρων] Sic E., ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν κροταφιτῶν μυῶν vul.
4. κινουμένη] κινουμένας E.
6. Περιέχουσι] Inc. fragm. prim. ap. Must.
ib. Περιέχουσι κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 868, 69.
6—8. Περιέχουσι—ἑξκαίδεκα] διὰ τί δύο καὶ τριάκοντα τοὺς πάντας ὀδόντας ἔχομεν, ἐφ' ἑνὸς στοίχου καθ' ἑκατέραν τὴν γένυν ἑξκαίδεκα τεταγμένους G.
7. φατνίοις αὐτῶν] Sic E.M., τούτων φατνίοις vul.
8. μὲν] οὖν εἰσὶν add. vul., om. E.G.M.
ib. [τοὺς] Sic G.M., οἱ vul.
ib. τομεῖς] ὀνομαζομένους add. G.
ib. τὸν ἀριθμὸν [τέσσαρας] om. G.
9. [τέσσαρας] Sic M., τέσσαρες vul.
ib. οἵους ἐνδακόντας] Sic E.G.M., οἷοι ἐνδακόντες vul.
10. ἀποτεμεῖν] ἀποτέμνειν G., quod mallem.
ib. τοὺς κυνόδοντας] Sic G.M., τοὺς κυνωδόντας E., οἱ κυνώδοντες vul.
ib. ἑκατέρωθεν ἕνα] om. G.
11. ἕνα] Sic E.M., εἷς vul.

De Capite.

molares,

genuini.

Eunuchi et foeminae quot habeant dentes.

ἄνω, καθάπερ οἱ τῶν κυνῶν, ἐπιτηδείους δὲ εἰς τὸ κλᾶν τὰ σκληρὰ τῶν σωμάτων· ἐφεξῆς δὲ τούτων ἑκατέρωθεν πέντε, [τοὺς γομφίους,] (οὓς καὶ μύλας ὀνομάζουσιν,) πλατεῖς καὶ σκληροὺς καὶ μεγάλους
2 καὶ τραχεῖς, ἐπιτηδείους πρὸς λέανσιν. Μονόρριζοι μὲν οὖν εἰσιν οἱ τομεῖς, δυοῖν δὲ ῥιζῶν οἱ κυνόδοντες, τρίρριζοι δὲ τῶν μυλῶν οἱ ἔμπροσθεν, τετράρριζοι δὲ οἱ πάντων ἔσωθεν, οὓς καὶ σωφρονιστῆρας ὀνομά-
3 ζουσιν. Εἰσὶ δὲ τὸν ἀριθμὸν τέσσαρες· ἄνωθεν δύο,
4 ἑκατέρωθεν εἷς, καὶ κάτω δύο, ἑκατέρωθεν εἷς. Τούτους φασὶν ἰατροὶ φύεσθαι μετὰ δεκατέσσαρα ἔτη· ὡς ὅσοι ἔφθασαν εὐνοῦχοι γενέσθαι ἔσωθεν τῶν

latioribus, superius acuminatis, quales cernuntur in canibus; hi ad dura ossa conterenda apti sunt; ultra quos ab omni parte [quinque] maxillares, (quos et *molares* vocamus,) lati, duri, grandes, asperi, idonei [ad laevigationem. Unam radicem habent incisores, duas
2 canini, tres molarium priores, quatuor omnium interiores, qui *genuini* (seu *dentes sapientiae*,) appellantur. Hi quatuor sunt nu-
3 mero; in maxilla superiore duo, ex utraque parte unus, itemque duo in inferiore, ex utraque parte unus. Hos aiunt medici post
4 annum decimum quartum nasci; adeo ut quicunque eunuchi ante

1. ἄνω] τὸ ἄνω πέρας G.
ib. καθάπερ—κυνῶν] om. G.
1, 2. ἐπιτηδείους—σωμάτων] οἵους, εἰ μὴ τέμνοιτό τι πρὸς ἐκείνων διὰ σκληρότητα, τοῦτ' αὐτοὺς θλᾶν δύνασθαι G.
1. ἐπιτηδείους] Sic E.M., ἐπιτήδειοι vul.
2. κλᾶν] κλάνειν E.
ib. σωμάτων] Sic E.M., ὀστῶν vul.
2, 3. ἐφεξῆς—ἑκατέρωθεν] καὶ τούτων ἑξῆς G.
2. ἐφεξῆς] ἐφ' ἑξῆς E.
ib. τούτων] Sic E.M., om. vul.
3. πέντε] Sic E.M., om. G. et vul.
ib. [τοὺς γομφίους] Sic G., οὓς γομφίους M., οἱ γόμφιοι vul., οἱ γόμφοι B.
ib. οὓς καὶ] οὓς δὴ καὶ G.
4. ὀνομάζουσιν] Sic E., ὀνομάζουσι G.M., ὀνομάζομεν vul.
ib. πλατεῖς] τραχεῖς καὶ πλατεῖς G.
ib. σκληροὺς καὶ μεγάλους] Sic E.G.M., σκληροὶ καὶ μεγάλοι vul.
5. καὶ τραχεῖς] hic om. G.
ib. ἐπιτηδείους] Sic E.M., ἐπιτήδειοι vul.
ib. ἐπιτηδείους πρὸς λέανσιν] οἵους τὰ τμηθέντα πρὸς τῶν τομέων, ἢ θλασθέντα πρὸς τῶν κυνοδόντων, αὐτοὺς λειοῦν ἀκριβῶς G.
5—p. 183. l. 13. πρὸς—σκληρῷ] Sic E.M., om. vul.
5. Μονόρριζοι] Sic M., μονόριζ. E.
7. τρίρριζοι] Sic M., τρίριζοι E.
ib. τετράρριζ.] Sic M., τετράριζ. E.
8. πάντων] πάντες M.
9. τέσσαρες] Sic M., -ρέν E.
ib. ἄνωθεν] ἄνω M.
10. κάτω] An κάτωθεν?

Must. p. 1, 2.

δεκατεσσάρων χρόνων, τοὺς σωφρονιστῆρας ὀδόντας οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ᾽ ἔχουσιν οὗτοι ὀδόντας τὸν ἀριθμὸν
5 ὀκτὼ καὶ εἴκοσι, καθάπερ καὶ τὸ θῆλυ. Ἕκαστος δὲ τῶν ὀδόντων ἐμπέπηκται ἐν τῷ [αὐτοῦ] φατνίῳ· καὶ αὐτὰ τὰ φατνία ἐκπεφύκασιν ἐξ ἑκατέρας γένυος, ὀστᾶ ὄντα καὶ αὐτὰ λεπτά, καὶ κοῖλα πρὸς ὑποδοχὴν
6 τῶν ὀστῶν κατασκευασθέντα. Ὑπαλείφει δὲ αὐτὰ κατὰ τὰς ῥίζας τῶν ὀδόντων καὶ χορηγεῖ [αὐτοῖς] αἴσθησιν τὰ ἐκ τῆς τρίτης συζυγίας νεῦρα· καὶ διὰ p. 2
τοῦτο οἱ ὀδόντες εἰσὶν [αἰσθητικὰ] ὀστᾶ, πάντων ὀστῶν ἀναισθήτων ὄντων.

7 Ἐν δὲ τῷ ἐν ταῖς [γένυσιν ἀμφοτέραις μυώδει δέρματι], ὅπερ καὶ γνάθος ὀνομάζεται, ἐκπεφύκασι τρίχες ἀπὸ τῶν κροτάφων καὶ τῶν [μασσητήρων] ἕως τοῦ πώγωνος καὶ τῶν χειλέων, σκέπουσαι μὲν

De Capite.

Dentium praesepia.

Dentes unde sensum trahant.

Genas et labra pilis operta esse,

eum annum facti sint, dentes genuinos non habeant, sed viginti
5 octo tantum, sicut foemina. Singuli autem dentes in proprio praesepi infixi sunt; ipsa quoque prasepia ab utraque maxilla oriuntur, ossaque sunt levia, et, ut alia ossa reciperent, cavata.
6 Ea ad dentium radices vestiunt et sensum iis deferunt tertii paris nervi; quare dentes sunt ossa sensilia, reliqua autem ossa minime sentiunt.

7 In cute autem musculosa utriusque maxillae, quae et *bucca* appellatur, nascuntur pili a musculis temporalibus et masticatoriis (vulgo *masseteribus*,) usque ad genas et labra, qui non

3. ὀκτὼ καὶ εἴκοσι] κηα E., κή M.
4. [αὐτοῦ] Sic M., αὐτοῦ E.
5. γένυος] γέννους E.
8. [αὐτοῖς] Sic M., αὐτὰ E. Legitur χορηγέω cum dat. decies; E. autem habet accus. quater sup. p. 144. l. 6: 173. 14, 15: 174. 3.
10. [αἰσθητικὰ] Sic M., τικοὶ E.
ib. πάντων] τῶν add. M.
12. Ἐν δὲ τῷ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 899.
12—13. Ἐν δὲ—χειλέων] καὶ γὰρ οὖν καὶ αἱ κατὰ τὰ γένεια τρίχες G.
12. [γένυσιν ἀμφοτέραις] Sic M., γέννυες ἀμφοτέρες E.
ib. [μυώδει] μυῶδες E., μυῶδι M.
13. [δέρματι] Sic M., δέρμα E.
14. [μασσητήρων] μασιτήρων E. ut sup. p. 175. l. 2., μαστήρων M.
15—p. 180, 1. σκέπουσαι—σιαγόνας] οὐ μόνον σκέπουσι τὰς γένυας G.

Must. p. 2.

De Capite.

ἀμφοτέρας τὰς σιαγόνας, ἅμα δὲ καὶ εὐπρέπειαν τῷ προσώπῳ χαριζόμεναι, εἰ αὐτάρκως ἔφυσαν· αἱ γὰρ

non item nasum et genas.

8 ὑπερβολαὶ καὶ ἐλλείψεις ἀπρεπεῖς. Τὰ δὲ μῆλα τοῦ προσώπου καὶ αἱ ῥῖνες ἀτρίχωτοι διαμένουσιν· εἰ γὰρ καὶ ταῦτα τετριχωμένα ἐτύγχανον, ἄγριον ἂν τὸ πρόσωπον ἐφαίνετο καὶ ἀγρίου ζώου, οὐχ ἡμέρου τε καὶ πολιτικοῦ οἷός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος.

Maxillae inferioris symphysis, et processus duo.

9 Τὰ ὀστᾶ δὲ τῆς κάτω γένυος ἥνωνται πρὸς ἄλληλα κατὰ μὲν τὸ κάτω μέρος κατὰ σύμφυσιν· ἐν δὲ τῷ ἄνω μέρει τῆς κάτω γένυος δύο ἀποφύσεις εἰσὶν, ἡ

Processus coronoides.

10 μὲν αὐχὴν, ἡ δὲ [κορώνη.] Ὑποδύεται μὲν οὖν ἡ κορώνη ἐν τῷ ὀστῷ τῆς ἄνω γένυος τῷ καλουμένῳ ζυγώματι, εὐμήκης οὖσα, ὅπως ἐν μεγάλαις χάσμαις μὴ [ὀλισθαίνῃ], καὶ [μένῃ] τὸ ζῶον [κεχηνὸς]

modo ambas maxillas operiunt, verum etiam decorem faciei afferunt, si modice creverint; excessus enim et defectus indecori

8 sunt. Malae autem faciei et nares pilorum expertes sunt; si enim hae quoque partes hirsutae fuissent, efferata facies fuisset, et fere animali potius conveniens quam mansueto ac civili qualis est homo.

9 Ossa autem maxillae inferioris per symphysin ab inferiore parte inter se connectuntur; in superiore autem duo sunt processus,

10 quorum unus *cervix*, alter *coronoides* appellatur. Coronoides igitur longus est et inseritur ossi maxillae superioris *jugali* vocato, ne quando in violentis motibus prolabatur, neve animal invite de-

1, 2. ἅμα—χαριζόμεναι] ἀλλὰ καὶ πρὸς κόσμον συντελοῦσι G.

2, 3. εἰ—ἀπρεπεῖς] om. G.

3. ἀπρεπεῖς] Lin. duas hic om. Theoph.

ib. Τὰ δὲ μῆλα κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 899, 900.

3—7. Τὰ—ἄνθρωπος] καὶ διὰ τοῦτο τά τε μῆλα καλούμενα καὶ τὴν ῥῖνα ψιλὰ καὶ γυμνὰ τριχῶν ἡ φύσις ἀπέλιπεν· ἄγριον γὰρ ἂν οὕτω καὶ θηριῶδες ὅλον ἐγένετο τὸ πρόσωπον, οὐδαμῶς οἰκεῖον ἡμέρῳ καὶ πολιτικῷ ζώῳ G.

8. γένυος] Sic M., γέννυος E.

10. γένυος] Sic M., γέννυος E.

11. [κορώνη] Sic M., κρόνη E.

ib. Ὑποδύεται] Sic M., –ύετα E.

12. γένυος] Sic M., γέννυος E.

13. ζυγώματι] Sic M., ζυγόμ. E.

14. [ὀλισθαίνῃ] Sic M., ὀλισθαίνει E.

ib. [μένῃ] Sic M., μένει E.

ib. [κεχηνὸς] Sic M., κεχηνυῶς E.

Must. p. 2, 3.

De Capite. Cervix.

ἀπροαιρέτως καὶ μὴ δυνάμενον σφαλίσαι τὸ ἑαυτοῦ
11 στόμα. Ἀποκρατεῖ δὲ καὶ ὁ αὐχὴν τῆς κάτω γένυος
κατὰ τὴν αὐτὴν τοῦ ζυγώματος ἐπίβασιν, ἵνα ἡ
[κλεῖσις] καὶ ἡ [ἄνοιξις] τοῦ στόματος εἴη σύμμε-
12 τρος. Τὸ δὲ ζύγωμα τὸ ὀστοῦν ἐστι μὲν πρόβλημα
τοῦ κροταφίτου μυὸς, ἐκφύεται δὲ ἐκ τόπων δύο, ἐκ
μὲν τῶν πρόσω μερῶν ἀπὸ τοῦ μικροῦ κανθοῦ τοῦ
ὀφθαλμοῦ, ἐκ δὲ τῶν ὀπίσω ἀπὸ τοῦ ὀστοῦ τοῦ ὠτός·
13 ἑνοῦται δὲ κατὰ τὸ μέσον ῥαφῇ λοξῇ. Στηρίζεται δὲ
ἡ κεφαλὴ ἐκ τῶν ὄπισθεν, καὶ ἐκ τῶν ἔμπροσθεν, καὶ
ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλαγίων, ὥσπερ καὶ τὸ τῆς ἐπο-
χῆς ὄρθιον ξύλον, τὸ ὀνομαζόμενον τράνα. ὁ γὰρ τὴν p. 3
[ῥάχιν] συνδῶν νευροχονδρώδης σύνδεσμος ἀνέρχεται
διὰ τοῦ τραχήλου ἕως τοῦ ἰνίου πρὸς στηριγμὸν τῆς
κεφαλῆς· ἀπὸ δὲ τοῦ δεξιοῦ ἀκρωμίου ἀποφύεταί τις
μῦς ἀνερχόμενος διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ τραχήλου
ἕως τῶν λιθοειδῶν ὀστῶν καὶ τοῦ ἰνίου, ὡσαύτως δὲ
καὶ ὁ ἀριστερὸς ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ἀκρωμίου ἕως τοῦ

Os jugale (vulgo *arcus zygomaticus.*)

Quomodo firmetur caput a tergo, ab utroque latere,

11 hiscens et os claudere impotens maneat. Cervix etiam inseritur
in eadem ossis jugalis basi, ut fauces juste claudantur et aperi-
12 antur. Os autem jugale est musculi temporalis propugnaculum,
ex duobus locis exoriens, a fronte ex parvo oculi angulo, a tergo
ex auris osse, et obliqua sutura medias partes inter se committit.
13 Firmatur autem caput a fronte, a tergo, et ab utroque latere, non
secus atque epochae rectum lignum, quod τράνα appellatur: ligamentum enim inter nervum cartilaginemque medium quod spinam connectit ascendit per cervicem usque ad occipitium ut caput firmet; a dextro humero exoritur musculus qui per dextram cervicis partem ascendit usque ad ossa lapidea et occipitium, itemque sinister musculus a sinistro humero usque ad os lapideum

1. δυνάμενον σφαλίσαι] σφαλίσαι δυνάμενον M.
2. γένυος] Sic M., γέννυος E.
4. [κλεῖσις] Sic M., κλείσης E.
ib. [ἄνοιξις] Sic M., ἄνοιξης E.
6. δύο] δύω M.
12. τράνα] om. M.
13. [ῥάχιν] ῥάχην E.M., ut sup. p. 147. l. 10., inf. p. 194. l. 5.
14. στηριγμὸν] Sic M., στιριγμὸν E.

De Capite. et a fronte.

λιθοειδοῦς ὀστοῦ καὶ τοῦ ἰνίου· ἐκ δὲ τῶν ἔμπροσθεν
στηρίζει τὴν κεφαλὴν ἡ [ἀνάντης] ἀπόφυσις τοῦ
[δευτέρου] σπονδύλου.

Meatus auditorius quare tortuosus.

30 Τὸ δὲ τῶν ὤτων ὀστοῦν, [ἓν καθ' ἑκάτερον οὖς,] οὐκ
[εὐθύτρητον] ἔχει τὸν ἀκουστικὸν πόρον, ἀλλὰ σκο-
λιὸν, διὰ τὸ πλησίον τοῦ ἐγκεφάλου [κεῖσθαι] ἀμφό-
τερα τὰ ὦτα· εἰ γὰρ [εὐθὺς] ὁ πόρος τῶν ὤτων ἦν,
ἑτοίμως ἂν ἐδέχετο ὁ ἐγκέφαλος τὴν βλάβην ἀπὸ
τῶν ἔξωθεν προσβολῶν, ἢ ὑπὸ ψύξεως, ἢ ὑπὸ θάλ-
ψεως, ἢ ὑπὸ κόνεως, ἀλλ' οὐδὲ τὸ σφοδρὸν τῶν
2 [τόνων] ἤνεγκεν ἂν ἀβλαβῶς ὁ ἐγκέφαλος. Διὰ
τοῦτο οὖν ἡ σκολιὰ θέσις τοῦ πόρου τῶν ὤτων γέ-
3 γονεν. Διὰ τὰς αὐτὰς οὖν αἰτίας καὶ ἔξωθεν τοῦ
πόρου πρόβλημά τι χονδρῶδες [προσέπλασεν] ἡ τοῦ
Θεοῦ ἄφατος δημιουργία, καὶ αὐτὸ σκολιὸν, τῇ θέσει
πλησίον τοῦ πόρου· τὸ γὰρ ἐξέχον τοῦ [ὠτὸς χον-

Auris pinnae forma, positus,

et occipitium ascendit; a fronte autem secundae vertebrae processus acclivis caput firmat.

30 Aurium autem ossa, ab utroque latere unum, non rectum ha-
bent meatum auditorium, sed tortuosum, quia ambae aures cere-
bro adjacent; si enim aurium meatus rectus fuisset, non modo
damnum facile accepisset cerebrum ab externis injuriis, aut fri-
gore, aut calore, aut pulvere, verum etiam ne sonos quidem ve-
2 hementiores tulisset. Ob hanc igitur causam aurium meatus tor-
3 tuosus factus est. Ob easdem causas extra meatum propugna-
culum cartilaginosum insuper Dei ineffabilis sapientia fecit, id
ipsum tortuosum, meatuique vicinum; eminens enim auris car-

2. [ἀνάντης] Sic inf. p. 190. l. 11: 191. 4., ἄναντις E., ἔναντις M.
3. [δευτέρου] Sic M., δευτέρα E.
ib. σπονδύλου] Sic M., σπονδύου E.
4. [ἓν—οὖς] Sic Sc., ἓν καθ' ἕτερον οὖς M., ἓν καθέρρον οὖς E.
5. [εὐθύτρητον] Sic M., ἀθύτρητον E.
6. [κεῖσθαι] Sic M., εἶσαι E.
7. [εὐθὺς] Sic M., εὐθὴς E.
9, 10. ὑπὸ—κόνεως] ὑποψύξεως ἢ ὑποθάλψεως ἢ ὑποκόνεως E.
11. [τόνων] Sic M., ψόνων E.; an ψόφων?
12. γέγονεν] γέγονε M.
14. [προσέπλασεν] Sic M., προσεώλασεν E.
16. [ὠτὸς χονδρῶδες] Sic M., ὠτὼς χονδρῶ δ' E.

δρῶδες,] ὅπερ καὶ κόγχος καλεῖται, εὐπρεπείας χάριν
γέγονεν, συνεργῶν καὶ ἐν τῇ εἰσόδῳ τῶν φωνῶν, ὡς
4 κύμβαλον γὰρ ἀλαλάζει. Περιφερὲς γὰρ τῷ σχή-
ματι, καὶ ποικίλον καὶ ἀνώμαλον τῇ συνθέσει· τὸ
γὰρ ἄνω μέρος αὐτοῦ (ὅπερ καὶ πτερύγιον ὀνομά-
ζεται,) καμπύλον ἐστὶν, τὸ δὲ κάτω (ὃ καὶ λοβὸς
καλεῖται,) εὐθὺ, τὸ δὲ μέσον τε καὶ ἔνδον (ὅπερ ὀνο-
5 μάζεται κυψέλη,) κοῖλον καὶ σκολιόν. Ἐτριχωμένος
δέ ἐστιν ὁ πόρος διὰ τὰς προρρηθείσας αἰτίας· τὴν
δὲ αἴσθησιν τῆς ἀκοῆς ἀποτελοῦσιν τὰ ἐκ τῆς πέμ- p. 4
πτης συζυγίας τοῦ ἐγκεφάλου κατασπειρόμενα νεῦρα.

6 Τὸ δὲ ὑπεράνω καὶ ἔμπροσθεν τῶν ὤτων, ὃ καλεῖ-
ται μέτωπον, ἐνδέδυται δέρμα τι [σκληρὸν] καὶ περι- p. 69 881
τεταμένον, καὶ διὰ τοῦτό ἐστιν αὐτὸ ἄτριχον· εἰ γὰρ λάσιον ἦν, οὐ μόνον δυσθεώρητον τὸ πρόσωπον ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ ἄγριον, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκώλυεν

De Capite.

Ejus partes, ala, lobus, alveare.

Qui nervi auditum efficiant.

Frons quare pilorum expers.

tilago, quae *concha* vocatur, decoris quidem gratia facta est, sed etiam vocum introitum adjuvat, quum sicut cymbalum tinniat.
4 Forma enim rotunda est, varia et inaequali compositione; pars enim superior (*ala* vocata,) curva est, inferior (*lobus* vocata,) recta, media autem et interior (*alveare* vocata,) cava et tortuosa.
5 Pilis munitus est meatus ob antedictas causas (§. 1.); audiendi sensum efficiunt nervi e quinto cerebri pare prodeuntes.

6 Quod autem super et ante aures jacet, quod *frons* vocatur, cute vestitum est dura] et circumtenta, proptereaque glabra est; nam si hirta esset, non solum aspectu foeda, sed etiam efferata facies videretur, oculorumque munus prohiberetur: permota vero

2. γέγονεν] γέγονε M.
3. ἀλαλάζει] Sic M., ἀλλαλάζει E.
4. ἀνώμαλον] Sic M., ἀνόμαλον E.
5. ὅπερ καὶ] om. καὶ M.
6. ἐστὶν] ἐστὶ M.
9. προρρηθείσας] Sic M., προρηθείσας E.
10. ἀποτελοῦσιν] ἀποτελοῦσι M.
13. δέρμα τι] Sic Sc., δέρματι E. M. Legitur ἐνδύομαι cum accus. ter sup. p. 81. l. 3: 119. 14: 164. 7.
ib. [σκληρὸν] σκληρῷ E. M.
ib. περιτεταμένον] Sic vul., περιτεταμένῳ E. M.
14. αὐτὸ] Sic E. M., om. vul.
15. δυσθεώρητον] Sic E. M., δυσθεώρητος vul.
ib. ἐγένετο] ἐγίνετο M.
16. ἐκώλυεν] Sic E., ἐκώλυε M. et vul.

Must. p. 4. Mor. p. 69, 70.

De Capite.

τοῦ βλέπειν. κινούμενον δὲ τὸ τοῦ προσώπου δέρμα
γραμμὰς ἀποτελεῖ, τὰς ὀνομαζόμενας στολίδας.

31 1 Αἱ οὖν ὑπὸ τοῦ μετώπου περιεχόμεναι ἐμπρόσθιαι 88_2
κοιλίαι τοῦ ἐγκεφάλου τὸ φανταστικὸν μέρος περιέ-
χουσι· τριῶν γὰρ καθόλου ἐνεργειῶν ὑπὸ τοῦ ψυχι- p. 70
κοῦ πνεύματος ἀποτελουμένων, φαντασίας, μνήμης
τε, καὶ διανοίας, τρεῖς καὶ ἀφορίζονται τόποι τοῦ
ἐγκεφάλου εἰς κατοικίαν αὐτῶν, ὁ ἔμπροσθεν, καὶ ὁ
2 ὄπισθεν, καὶ ὁ μέσος. Ἐν μὲν οὖν τῷ ἔμπροσθεν
τόπῳ ἡ φαντασία κατοικεῖ, ἐν δὲ τῷ μέσῳ ἡ διάνοια,
3 ἐν δὲ τῷ ὀπίσω ἡ μνήμη. Εὐλόγως δὲ ταύτης ἔτυχον
τῆς τάξεως· πρότερον γὰρ φαντάζεται ὅπερ ἕκαστον
ἔχει τῶν ἐμφαντικῶν, κἄπειτα τὰ ὁπωσοῦν δόξαντα,
οἱονεὶ φρουρίῳ, τῇ μνήμῃ ἐναποτίθενται, ἵνα, καιροῦ
4 καλοῦντος, πρὸς τὸ χρειῶδες ἀναλαμβάνωνται. Πῶς
δὲ καὶ τίνα πρόπον ὁ Ὅμηρος λέγει ἐν τῇ καρδίᾳ τὸ
ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πλεῖστοι

Animalis spiritus tres esse functiones, itemque tres cerebri ventriculos.

In priore ventriculo imaginationem esse, in medio cogitationem, in posteriore memoriam; et quare.

facie cutis rugas efficit, quae a Graecis [στολίδες] *stolides* nominantur.

31 1 Igitur priores cerebri ventriculi fronte contenti imaginatricem
animae partem possident; tres enim cum sint ab animabili spiritu procedentes functiones, imaginatio, memoria, et cogitatio,
tria similiter in cerebro tanquam hospitia discreta sunt, prior,
2 posterior, mediusque ventriculus. In priori imaginandi potentia
3 inhabitat, in medio cogitandi, in postremo memoria. Non sine
summa autem ratione hunc ordinem habuerunt; prius enim quicquid in quolibet evidens est imaginationes excitat, deinde quae
utcunque cogitata fuerint in memoria, veluti in quadam custodia,
reconduntur, ut, occasione invitante, ad usus nostros depromantur.
4 tur. Caeterum cur poëta Homerus, et plerique alii Graeci scriptores, animae principatum in corde esse prodiderunt? quin etiam

2. στολίδας] expl. fragm. prim. ap. Must.
3. περιεχόμεναι] περιεχόμενα A.
13. τὰ] τοὺς A.
17. ἄλλοι πλεῖστοι Ἕλληνες] ἄλλων πολλῶν Ἑλλήνων E.

Fabr. p. 881—83.

De Capite.

Cerebrum, non cor, memoriae sedem esse.

Ἕλληνες, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ θεῖον Εὐαγγέλιον, („ διὰ τί" γάρ φησιν, „ ἀναβαίνουσι διαλο- „ γισμοὶ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν ;") οὐκ ἔχω εἰπεῖν· πολλὰ γὰρ οἱ ἰατροὶ ψηλαφήσαντες περὶ λογισμοῦ καὶ μνήμης ἀπωλείας, ποίου τόπου πάσχοντος γίνεται, οὐδένα εὗρον πλὴν τοῦ ἐγκεφάλου. Διὰ τοῦτο οὖν καὶ τὰ ἁρμόδια πρὸς θεραπείαν ἐπιθέματα, καὶ πυρίας, καὶ τὰ ἄλλα βοηθήματα τῇ κεφαλῇ προσφέρουσιν, οὐ τῇ καρδίᾳ· μώρωσις γὰρ, καὶ μελαγχολία, μανία τε, καὶ ἐπιληψία, καὶ κάρος, καὶ φρενῖτις, 883 κατοχή τε, καὶ λήθαργος, καὶ παραφροσύνη, καὶ ἐπιλησμοσύνη, ἀποπληξία τε, καὶ παραπληγία, πάντα γίνεται ἐγκεφάλου πάσχοντος, ἢ θερμανθέντος, ἢ ψυχθέντος, ἢ ξηρανθέντος, ἢ ὑγρανθέντος τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἢ καὶ τῶν περιεχουσῶν αὐτὸν μηνίγγων, ἢ διά τινας αἰτίας ἐμφραχθέντων τῶν ἀπ' αὐτοῦ

Morbi e cerebro vitiato nascentes.

et ipsum divinum Evangelium huic sententiae clarissime accedit; " quare" enim inquit, (Luc. XXIV. 38.) " cogitationes ascen- " dunt in corda vestra ?" Hanc ego quaestionem dissolvere nequeo; medici namque cum multas de ratiocinii memoriaeque interitu disputationes agitaverint, quo loco passio fieret, nullum alium praeter cerebrum invenire potuerunt. Quocirca et accommodata ad curationem epithemata, fomenta, aliaque auxilia non cordi, sed capiti applicuerunt; siquidem stultitia, atra bilis, furor, comitialis, morbosus sopor, insania, occupatio, lethargus, delirium, oblivio, nervorum resolutio aut omnis corporis aut partis, omnia haec vitia affecto cerebro eveniunt, ejus videlicet corpore aut incalescente, aut refrigerato, aut arefacto, aut humescente, vel etiam membranis ipsum vestientibus itidem vitiatis, seu ner-

1. οὐ μὴν δὲ] Sic E., om. vul.
2. ἀναβαίνουσι διαλογισμοὶ] διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσι Luc.
11. λήθαργος] λίθαργος A.B.
12. παραπληγία] Sic B.E., παραπλησία A., παραπληξία vul.
15. αὐτὸν] αὐτῷ E.

Mor. p. 71.

De Capite.

6 ἐκφυομένων νεύρων. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰ θέλει τις ἀκριβῶς διαγνῶναι, τὸ τρίτον τε καὶ τέταρτον βιβλίον τῆς Διαγνωστικῆς τοῦ Γαληνοῦ κατατριψάτω· οὐ γὰρ χρεὼν ἐνταῦθα περὶ αὐτῶν λέγειν, οὐ γὰρ διαγνώσεις καὶ θεραπείας ἐν τῷ παρόντι λόγῳ προυθέμεθα λέγειν, ἀλλὰ περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου.

7 Καὶ περὶ μὲν τῆς κεφαλῆς ἀρκεῖ καὶ ταῦτα λέγειν.

6 vis ab ipso prodeuntibus ob aliquas causas obturatis. [Haec autem si quis accurate dignoscere cupiat, tertium et quartum librum Galeni Diagnosticae legat; non enim hic de iis dicendum est, quum non de dignotione neque curatione in praesenti libro dicere proposuerimus, sed de hominis fabrica.]

7 De capite haec enarrasse satis fuerit.

1—6. Ἀλλὰ—ἀνθρώπου] Sic E., om. vul.

8. Καὶ περὶ μὲν] Sic E., περὶ μὲν οὖν vul.

ib. ἀρκεῖ καὶ ταῦτα λέγειν] Sic E., τοσαῦτα vul.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ Ε.

Fabr. p. 883.

Prooemium. De quibus dictum sit in libro superiore; de quibus in praesenti dicendum.

1 ΠΕΡΙ μὲν οὖν τῆς κατασκευῆς τοῦ ἐγκεφάλου καὶ p. 71 τῶν ἐν αὐτῷ μηνίγγων, ἐτί τε τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν τοῦ προσώπου μορίων ἁπάντων, ὁ πρὸ τοῦδε λόγος αὐτάρκως ἐξηγήσατο, ἅμα καὶ περὶ πασῶν τῶν αἰσθήσεων. περὶ δὲ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ πεφυκότων νεύρων, ἔτι δὲ τῆς κατασκευῆς ἁπάντων

THEOPHILI

DE CORPORIS HUMANI FABRICA

LIBER V.

1 [De structura cerebri ejusque membranis, et de capite omnibusque faciei partibus, in superiore libro satis copiose dissertum est, necnon et de omnibus sensibus:] de spinae dorsi medulla, ortisque ab ea nervis, praeterea de omnium genitalium partium

1—4. ΠΕΡΙ — *αἰσθήσεων*] Sic E., om. vul.
2. *ἐν αὐτῷ*] *ἐν αὐτῶν* E.
ib. *μηνίγγων*] *μηνίγμων* E.
ib. *ἐτί τε*] An *ἐτὶ δέ?*

Mor. p. 71, 72.

PROOEMIUM.

τῶν γεννητικῶν μορίων, ἐν τῷ παρόντι λόγῳ, πέμπτῳ ὄντι τῆς ὅλης πραγματείας, τὴν ἐξήγησιν ποιησόμεθα.
2 Ἐπειδὴ δὲ κοινὰ μόριά εἰσι τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ τραχήλου, δι' ὧν ἀνανεύομεν καὶ ἐπινεύομεν, καὶ περιάγομεν αὐτὴν εἰς τὰ πλάγια, δέον ἐκ τῶν τοιούτων ἄρξασθαι, ἐπειδὴ πρώτως ταῦτα διήρθρωνται τῇ κεφαλῇ καὶ ἀλλήλοις.

DE SPINA.

2 ὍΤΙ μὲν οὖν κίνησις οὐδεμία ὀστῶν γίνεται χωρὶς τοῦ διηρθρῶσθαί τε ἅμα καὶ διὰ μυῶν συνάπτεσθαι, δέδεικται πολλάκις· ὡς χρὴ πάντως εἶναι μὲν τὸ 884
κινοῦν αὐτὰ μῦν, τὸ δὲ κινούμενον τὴν τῶν ὀστῶν σύνθεσιν, ὅτι δὲ ἡ κίνησις τῶν ἄρθρων διὰ συνδέσμων εὐρώστων τε ἅμα καὶ μετρίως σκληρῶν γίνεται, δέδεικται καὶ τοῦτο· καὶ ὡς χρὴ τοὺς συνδέσμους περιλαμβάνειν κυκλοτερῶς τὰ κινούμενα τῶν ὀστῶν ἄρθρα, ὅπως μὴ ἐξίσταται τὸ ἕτερον ἐκ τοῦ

formatione, sermo noster in praesenti volumine [totius hujus
2 operis quinto,] disputabit. Quoniam vero communes capiti colloque partes sunt, per quas annuimus, renuimus, ipsumque caput ad obliqua circumagimus, ab istis initium facere opus est, quoniam primum hae capiti atque inter se committuntur.

2 NULLUM sane ossium motum fieri nisi artus constituant et per musculos cohaerescant, plerumque ostensum est; prorsumque oportere motorem esse musculum, et quod moveatur ossium compagem, item artuum motiones praevalentes juxta et moderate duras copulas fieri, id quoque docuimus; ad haec necessario copulas ossium motos artus in orbem cingere, ne unum ab altero distet,

1. γεννητικῶν] γενητικῶν D.
1, 2. πέμπτῳ—πραγματείας] Sic E., om. vul.
3. Ἐπειδὴ] Sic E., ἐπεὶ vul.
8. κίνησις] κίνησιν A.
ib. οὐδεμία] οὐδεμίαν A.B.E.
ib. γίνεται] γενέσθαι A.E.
10. ὡς] καὶ pr. vul., om. A.B.E.
11. αὐτὰ] Sic E., om. vul.
ib. μῦν] ὁ μῦς E.
12. σύνθεσιν] σύνθεσις E.
13. μετρίως] μητρίως B.
16. ἐξίσταται] An ἐξίστηται?
ib. ἐκ τοῦ] Sic E., om. ἐκ vul.

Fabr. p. 883, 84.

De Spina.

ἑτέρου, καὶ τοῦτο ἀποδέδεικται· καὶ ὅτι ὁ μῦς σύνθετον σῶμά ἐστιν ἐξ ἁπλῆς σαρκὸς συγκείμενος καὶ νεύρου, καὶ ὅτι τὴν κίνησιν πᾶς μῦς ἐκ τοῦ νεύρου ἔχει, καὶ τοῦτο διαφόρως ἀποδέδεικται.

Omnium nervorum radicem cerebrum esse.

Medullae spinalis origo, cursus, substantia.

3 Ἀρχὴ μὲν οὖν πάντων τῶν νεύρων ἐστὶν ὁ ἐγκέφαλος, κατασπαρείσης εἰς αὐτὸν, οἷον εἰς ἄρουράν τινα, τῆς λογικῆς ψυχῆς, ἢ πρώτως ἢ διὰ μέσου τοῦ νωτιαίου· ὁ γὰρ νωτιαῖος μυελὸς ἐκφύεται μὲν ἀπὸ τοῦ ὀπισθίου ἐγκεφάλου, κατέρχεται δὲ διὰ τῆς ῥάχεως ἕως τοῦ ἱεροῦ ὀστοῦ, τὴν οὐσίαν ὁμοῖος ὢν κατὰ πάντα τῷ ἐγκεφάλῳ. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ μακρὸν p. 72
2 ἐγκέφαλον οἱ ἰατροὶ ὀνομάζουσι. Πάμπολλα δὲ νεῦρα ἐκφύεται ἐξ αὐτοῦ, εἰς ἀποβλαστήματα μεριζόμενα μυρία· σύμπαν δὲ τὸ σῶμα μεταλαμβάνει δι' αὐτῶν πρῶτον μὲν κινήσεως, ἐπὶ ταύτῃ δὲ αἰσθήσεως.

Multos ex ea nervos oriri.

[id quoque (Lib. I. c. 8.) ostensum est;] et musculum corpus esse ex simplici carne nervoque conflatum, denique musculo a nervo motus facultatem praestari, omnia haec superius enucleavimus.

3 Omnium nervorum radix cerebrum est, in ipso, tanquam in agro quodam, rationabili anima consita, aut primo aut per mediam spinae medullam; quae a posteriore cerebro nascitur, per spinam autem dorsi ad sacrum usque os delabitur, materia cerebro omnino simili constans: quocirca et *longum cerebrum* eam medici
2 nominaverunt. Permulti ex hac nervi oriuntur, in germina infinita diducti; per istos omne corpus primum quidem motu, deinde et sensione participat.

1. *καὶ τοῦτο ἀποδέδεικται*] Sic E., om. vul.
4. *καὶ — ἀποδέδεικται*] Sic E., om. vul.
ib. *ἀποδέδεικται*] *ἀποδέδεικαι* E.
5. *Ἀρχὴ κ. τ. λ.*] Cf. Gal. T. IV. p. 11.
ib. *οὖν—νεύρων*] *γὰρ αὐτῶν* G.
ib. *ἐστὶν ὁ ἐγκέφαλος*] *ὁ ἐγκέφαλός ἐστι* G.
6. *κατασπαρείσης εἰς αὐτὸν*] *καὶ τὰ πάθη εἰς αὐτὸν φέρει* G.
7. *λογικῆς*] *λογιστικῆς* G.
12. *ἐγκέφαλον*] *αὐτὸν* add. vul., om. E.
ib. *Πάμπολλα κ. τ. λ.*] Cf. Gal. p. 11, 12.
12, 13. *Πάμπολλα—αὐτοῦ*] *καὶ τούτου τοῦ πρέμνου δι' ὅλης τῆς ῥάχεως ἐκτεταμένου, πάμπολλα μὲν ἀποσχίζεται νεῦρα, καθάπερ κλάδοι τινές* G.
13. *μεριζόμενα*] *μεριζόμενοι* G.
14. *δὲ*] *δ' οὕτω* G.
15. *πρῶτον μὲν*] *πρώτης μὲν καὶ μάλιστα* G.

Mor. p. 72.

De Spina.

Capitis artus firmitudo, et unde oriatur.

4 Τὸ δὲ τῆς κεφαλῆς ἄρθρον, ὡς ἂν τὴν ῥίζαν ἁπάντων τῶν κινούντων τὰ κάτω τοῦ ζώου μόρια νεύρων ἐν ἑαυτῷ περιέχον, ἀσφαλεστάτην ἁπάντων τῶν ἄρθρων εὐλόγως ἔχει τὴν κατασκευήν. ἡ δὲ ἀσφάλεια διά τε τοῦ πάχους τῶν συνδέσμων, καὶ τοῦ πλήθους τῶν μυῶν, καὶ αὐτῆς τῆς κατὰ τὴν σύνθεσιν ἀκρι- 885

Quomodo caput cum prima vertebra committatur, quomodo cum secunda.

2 βείας ἐγένετο. Διήρθρωται οὖν ἡ κεφαλὴ τῷ πρώτῳ σπονδύλῳ καὶ τῷ δευτέρῳ· τῷ μὲν πρώτῳ κατὰ τὰς κοιλότητας αὐτοῦ ἀντεμβαινουσῶν τῶν κυρτοτήτων τῆς κεφαλῆς, περιλαμβανούσας ἑκατέρωθεν μίαν· ὁ δὲ δεύτερος σπόνδυλος ἀπόφυσίν τινα ἔχων ἀνάντη τε καὶ προμήκη, διὰ ῥωμαλεωτάτου συνδέσμου κατὰ

Usus vertebrae secundae,

3 ταύτην τὴν ἀπόφυσιν τῇ κεφαλῇ συνάπτεται. Διὰ ταύτης οὖν τῆς πρὸς τὸν δεύτερον σπόνδυλον συνα-

4 Caeterum capitis artus, utpote nervorum omnium inferiora animalis membra moventium fontem in seipso continens, tutissimam inter omnes artus molitionem jure adeptus est : tutela sane atque stabilitas copularum crassitudine, musculorum copia, toti-
2 usque coagmentationis firmitate praestatur. Igitur caput cum prima secundaque vertebra committitur ; cum prima tuberosis capitis processibus in ipsarum foramina sese insinuantibus, singulo utrinque complectente ; at secunda vertebra processum quendam acclivem oblongumque exigens, per ipsum valentissima
3 copula capiti annectitur. Per hanc utique ad secundam vertebrae

1. Τὸ δὲ τῆς κεφαλῆς κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 12.
3. ἀσφαλεστάτην] Sic E.G., ἀσφαλεστάτον vul.
ib. τῶν ἄρθρων] τῶν om. G.
4. εὐλόγως] om. G.
6. σύνθεσιν] τῶν ὀστῶν add. G.
7. ἐγένετο] Sic E.G., ἐστί vul.
ib. Διήρθρωται κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 22, 23.
7—9. Διήρθρωται—κυρτοτήτων] ἀλλ' εἴπερ διπλῆν εἶναι χρὴ τὴν διάρθρωσιν, καλῶς ἔφαμεν ἀπειργάσθαι τῇ φύσει τοῦ μὲν πρώτου διττὴν κοιλότητα, τὰς κυρτότητας G.
10. περιλαμβανούσας] -ουσαν G.
ib. μίαν] ἀπόφυσιν add. G.
10—12. ὁ δὲ—προμήκη] ἀνάντη τε καὶ προμήκη τοῦ δευτέρου G.
12, 13. κατὰ—ἀπόφυσιν] om. G.
13. τῇ κεφαλῇ συνάπτεται] συναπτομένην τῇ κεφαλῇ G.
ib. Διὰ ταύτης κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 23.
14. οὖν] μὲν γὰρ G.
ib. τῆς—συναφείας] om. G.

Fabr. p. 884, 85.

φείας ἡ κεφαλὴ κατανεύει καὶ ἀνανεύει, ἐπὶ δὲ τὰ πλάγια κινεῖται ἡ κεφαλὴ διὰ τῆς πρὸς τὸν πρῶτον σπόνδυλον διαρθρώσεως, στηρίζεται δὲ διὰ μυῶν καὶ
4 τενόντων. Ὀνομάζεται μὲν οὖν ἡ ἀνάντης ἀπόφυσις τοῦ δευτέρου σπονδύλου ὑπὸ μὲν τῶν νεωτέρων ἰατρῶν πυρινοειδὴς, ὑπὸ δὲ τῶν παλαιῶν ὀδοὺς καλεῖ-
5 ται· καὶ Ἱπποκράτης οὕτως αὐτὴν ὠνόμασεν. Ἀπεδείχθη δὲ μὴ γίνεσθαι κίνησιν χωρὶς μυῶν· κινεῖται ἄρα ἡ κεφαλὴ ἄνω τε καὶ κάτω, δεξιά τε καὶ ἀριστερὰ διὰ μυῶν· καὶ ὅστις αὐτοὺς ἀκριβῶς θέλει γνῶναι, ἀνατεμνέτω πολλὰ καὶ πολλάκις· ἐν γὰρ τῷ Περὶ τῆς τῶν Τεθνεώτων Ἀνατομῆς βίβλῳ Γαληνοῦ
6 ταῦτα πάντα καλῶς εἴρηται. Νυνὶ δὲ οὐ περὶ αἰτίων καὶ κινήσεων ὁ λόγος διδάσκει, ἀλλὰ περὶ τῆς κατα-

De Spina.

item primae.

Processus specillaris, sive dentatus.

Ad dissecandum hortatio.

adhaesionem annuit caput renuitque, ad latera autem per primae vertebrae commissuram convertitur, sed per musculos tendones-
4 que firmatur. Acclivis secundae vertebrae processus a recentioribus medicis *specillaris*, a vetustioribus *dens* appellatur; sic ipsum nominavit Hippocrates [*De Morb. Vulgar.* Lib. II. §. 2. T. III.
5 p. 441, 42.]. Demonstratum vero est [Lib. IV. c. 23.] absque musculis motum non dari; itaque sursum versum, deorsum, in dextrum, in sinistrum, per musculos caput commovetur; [quod si quis eos accurate cupiat discere, multum et saepe dissecato; nam in Galeni libro De Mortuorum Dissectione haec omnia bene
6 explicata sunt. Non autem de causis et motibus in praesenti ser-

1. ἡ κεφαλὴ—ἀνανεύει] ἔμελλεν ἐπινεύσειν τε καὶ ἀνανεύσειν G.
ib. ἐπὶ] ἐπεὶ A.
2. κινεῖται ἡ κεφαλὴ] κινηθήσεσθαι G.
2, 3. τὸν—διαρθρώσεως] τὸ πρῶτον ἄρθρον G.
3, 4. στηρίζεται—τενόντων] om. G.
4. Ὀνομάζεται κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 24.
ib. ἀνάντης] om. G.
5. τοῦ δευτ. σπονδύλου] αὕτη G.
5, 6. ὑπὸ—πυρινοειδὴς] πυρηνοειδὴς ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἰατρῶν G.
6. ὑπὸ—παλαιῶν] ἐπεὶ πρός γε τῶν παλαιοτέρων G.
ib. καλεῖται] Sic E., ἐκαλεῖτο G., om. vul.
7. αὐτὴν] αὐτὸ E., om. G.
ib. ὠνόμασεν] ὀνόμασεν A.
10—p. 192. 3. καὶ—αὐτῶν] Sic E., om. vul.

Mor. p. 72, 73.

De Spina.

σκευῆς τῶν μορίων, ὅπως τε διάκεινται, καὶ τί τὸ σχῆμα, καὶ ποταπὸν τὸ μέγεθος, καὶ τίς ἡ ἐνέργεια αὐτῶν.

Vertebras cervicales septem esse,

dorsales duodecim,

lumbares quinque.

5 Εἰσὶ δὲ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ σπόνδυλοι τὸν ἀριθμὸν εἰκοσιτέσσαρες. ἀπὸ μὲν τῆς κεφαλῆς, καθ' ὃ διαρθροῦται πρὸς τὸν πρῶτον καὶ δεύτερον σπόνδυλον, ἕως τῆς ἀρχῆς τῶν τοῦ θώρακος σπονδύλων, ἑπτὰ, ἤγουν τοῦ †νώτου·† αὐτοῦ δὲ τοῦ θώρακος σπόνδυλοι τὸν ἀριθμὸν [δώδεκα,] ἐπειδὴ καὶ παγίδες ἑκατέρας πλευρὰς [δώδεκα,] (ἀνόμοιοι δὲ οἱ τοῦ †νώτου† σπόν- 886
δυλοι τοῖς τοῦ θώρακος·) κατωτέρω δὲ τῆς ῥάχεως p. 73
2 σπόνδυλοι τὸν ἀριθμὸν πέντε. Ἅπαντες δὲ οἱ σπόνδυλοι κοῖλοι μέν εἰσιν ἐντὸς ἑαυτῶν, προσήρτηνται δὲ ἀλλήλοις διὰ συνδέσμων εὐρώστων τε καὶ μετρίως σκληρῶν, περιέχουσαι κατὰ τὴν ἐντὸς κοιλότητα τὸν
3 νωτιαῖον μυελόν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ κύπτειν ἔμελλεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνανεύειν, οὐκ ἠρκέσθη ἡ ἀγαθὴ τοῦ Θεοῦ πρόνοια εἰς μόνους τοὺς κατὰ μέρος συνδοῦντας

Vertebrarum forma.

mone disseritur, sed de partium fabrica, quomodo se habeant, quae sit earum forma, qualis magnitudo, et quae functio.]

5 Vertebrae in homine sunt quaternae vicenae: a capite quidem, ubi primae secundaeque vertebrae committitur, usque ad vertebrarum thoracis initium, septem, quae cervicis sunt; ipsius thoracis duodecim, quandoquidem et utriusque lateris nexus sunt duodecim, (sed cervicis thoracisque vertebrae dissimiles sunt;)
2 in inferiore dorso vertebrae sunt quinque. At omnes sunt mediae perforatae, validis ligamentis et mediocriter duris cohaerentes,
3 spinaeque medullam cavis tenuibus continentes. Verum quoniam curvare se homo ad necessaria opera, et supinum reflectere debuerat, Divina Providentia non solis copulis privatim vertebras

5. εἰκοσιτέσσαρες] κδ' vul.
ib. καθ' ὃ] καθ' ὃν D.
7. ἑπτὰ] ζ' vul.
8. ἤγουν] ἤ γουν E., ἕως F., ἤως M., ἦως D. Cf. sup. p. 175. l. 2.

8—10. †νώτου†] Uterque locus corrupt.; τραχήλου C., quod necessarium videtur.
9, 10. [δώδεκα] δυοκαίδεκα vul.
12. πέντε] έ vul.

Fabr. p. 885, 86.

δεσμοὺς τοὺς σπονδύλους, (ἀναγκαία γάρ ἐστι καὶ ἰσχυρὰ ἡ χρεία,) ἀλλ' ἔξωθεν μὲν τῆς ἀκάνθης τῆς ῥάχεως ἐπέθηκε σύνδεσμον, ξανθὸν μὲν τῇ χροιᾷ νευροχονδρώδη δὲ τῇ οὐσίᾳ, ἀπὸ κεφαλῆς ἕως τῆς οὐρᾶς συνδέοντα ἁπάσας τὰς διαρθρώσεις τῶν σπον-
4 δύλων κοινὸν σύνδεσμον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἑκατέρωθεν τοῦ συνδέσμου τοῦδε κατέστρωσε τοὺς ῥαχίτας μύας τῆς αὐτῆς ἕνεκα χρείας, ἅμα καὶ ἀναπλήρωσιν τῶν κενῶν τόπων ἑκάστου σπονδύλου, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἕως τοῦ εἰκόστου καὶ τετάρτου· τούτους τοὺς ῥαχίτας
5 μύας ὀνομάζει ἡ κοινὴ συνήθεια ἀπάκια. Κατωτέρω οὖν πάντων τῶν σπονδύλων τὸ ἱερὸν ὀστοῦν κεῖται, ὥσπερ κρηπίς τις καὶ βάσις τῶν σπονδύλων οὖσα.
6 Συνδούμενοι δὲ οἱ σπόνδυλοι πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐξοχάς τινας, ὥσπερ ἄμβωνας, κατὰ τὸ μέρος τῆς ἀκάνθης κέκτηνται, ὅπως μὴ ἀνακλᾶται εἰς τοὐπίσω
7 ἡ ῥάχις. Ἐπειδὴ δὲ ἐπίκειται τῇ ῥάχει ἥ τε κοίλη

De Spina.
Quomodo omnes vertebrarum spinae inter se connectantur.

Musculorum dorsalium positus, usus, et nomen.

Ossis sacri positus et usus.

Vertebrae quare habeant processus;

inter se colligantibus contenta fuit, (necessaria est enim ingensque utilitas,) sed extrinsecus aliam copulam, colore flavo, materia inter nervum cartilaginemque media, superdedit, omnes vertebrarum artus [a capite ad caudam] communi vinculo continen-
4 tem. Neque id ei satis fuit, sed utrinque a lateribus copulae dorsales musculos ad eundem usum, utque etiam vertebrarum inania spacia farcirent, collocavit: hos dorsales musculos com-
5 munis loquendi consuetudo *apacia* [ἀπάκια] nominat. Sub [omnibus] vertebris sane sacrum os, ceu fulcrum quoddam et basis
6 subjicitur. Inter se autem vertebrae deligatae, processus quosdam, jugorum montis instar, secundum spinae regionem exigunt,
7 ne in posterius spina recurvetur. Praeterea cum vena cava et

4. ἕως τῆς οὐρᾶς] Sic E., οὐρᾶς A., τῆς οὐρᾶς B., ἄκρας vul.
5. συνδέοντα] Sic A.B.E., συνδοῦντα vul.
ib. τὰς] Sic E., om. vul.
8. ἀναπλήρωσιν] Sic E., ἀναπληρώσεως vul.
9. τοῦ πρώτου] om. τοῦ E.
10. εἰκόστου καὶ τετάρτου] κδ' vul.
12. πάντων] Sic E., om. vul.
17. Ἐπειδὴ] Sic E., ἐπεὶ vul.

Mor. p. 73, 74.

De Spina.

quare interius sinuatae.

φλὲψ καὶ ἡ ἀρτηρία ἡ μεγάλη ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, εὐλόγως σιμοὶ κατὰ τὰ ἐντὸς γεγόνασιν, ὅπως μὴ, ἐπικλινομένων τῶν ἀνθρώπων περιφεροῦς τῆς ῥάχεως γινομένης, θλίβοιντο τὰ ἀγγεῖα ταῦτα.

Quare non ex uno tantum osse spina constet;

quare non e tribus quatuorve magnis.

6 Διὰ τί δὲ ἐκ πολλῶν ὀστῶν ἡ ῥάχις συντέθειται, 887
καὶ οὐκ ἐξ ἑνὸς ὀστοῦ γέγονε; καὶ διὰ τί οὐκ ἐκ τριῶν ἢ τεττάρων μεγάλων, ἀλλ' ἐκ πολλῶν καὶ σμικρῶν;
2 Εἰ μὲν γὰρ ἐξ ἑνὸς ὀστοῦ γέγονεν, ἀκλινεῖς ἂν καὶ ἄκαμπτοι οἱ ἄνθρωποι διὰ παντὸς ἦσαν, καθάπερ ξύλον· εἰ δὲ καὶ ἠναγκάζοντο κάμπτεσθαι ἐν ταῖς ἐπινεύσεσιν ἅμα τε καὶ ἀνανεύσεσιν, ἐκλῶντο ἂν τὰ
3 ὀστᾶ, κραῦρα ὄντα καὶ θραυστῆς φύσεως. Εἰ δὲ ἐκ τριῶν ἢ τεσσάρων μεγάλων ὀστῶν συνδεθέντων ἀλλήλοις ἡ ῥάχις ἐγένετο, ἐθλᾶτο ἂν ὁ νωτιαῖος μυελὸς p. 74
περιεχόμενος ἐν ταῖς κοιλίαις τῶν ὀστῶν, ἐπικλινομένων τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὰ ἐκτός· κατὰ γὰρ ὀρθὰς γωνίας ἡ κλάσις τῶν ἄρθρων ἐξ ἀνάγκης ἐγεγόνει ἂν,

grandis arteria a superioribus ad inferiora descendentes spinae adhaerescant, prudenter vertebrae interius paulum sinuatae fuerunt, ut ne, cum se inclinant homines spinaque in orbem flectitur, ea vasa collidantur.

6 Caeterum cur spina ex multis ossibus integratur, neque ex uno tantum osse constat? aut cur non ex tribus quatuorve magnis
2 ossibus, sed ex pluribus minutisque? [At]* si ex uno tantum osse constaret, neutiquam se inclinare neque ullam in partem deflectere, instar ligni, homines potuissent. quod si curvari interdum dum annuunt renuuntque cogerentur, ossa friabilia fragibilisque
3 naturae, in plura fragmenta dissilirent. At si ex tribus quatuorve grandioribus ossibus effecta esset, ipsius medulla in ossium foraminibus recondita, dum homo ad necessaria negotia curvatur, disjiceretur; articulorum enim flexio ad rectos angulos fieret,

**An Crass., ut inf. p. 201, 217.*

2. τὰ] Sic E., τὸ vul.
4. γινομένης] γενομένης D.
5. ῥάχις] ῥάχη E., ut sup. p. 147.
l. 10: 181. 13.
7. σμικρῶν] μικρῶν D.
9. ἄκαμπτοι] ἄκαμποι A.
10. κάμπτεσθαι] κάμπεσθαι B.
11. ἅμα τε] Sic E., ἅμα vul.

Fabr. p. 886, 87.

De Spina.

4 καὶ διὰ τοῦτο ἐπηκολούθησεν ἂν θάνατος. Οὐκ ἄρα ἐξ ἑνὸς τὴν ῥάχιν, οὐδὲ ἐξ ὀλίγων καὶ μεγάλων, ἀλλ'
5 ἐκ πολλῶν καὶ σμικρῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ δημιουργικὴ τοῦ Θεοῦ σοφία τὸ τέχνημα τοῦτο κατεσκεύασεν, ὅπως καὶ καμπτομένων τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς πλάγια περιφερομένων, τῆς ῥάχεως περιφεροῦς γενομένης, ἄθλιπτος ὁ νωτιαῖος [διαφυλάττηται.]

7 Διὰ τί δὲ οἱ κάτωθεν σπόνδυλοι τῶν ἄνω μείζους κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν αὐτῶν εἰσίν; ὅτι καὶ τὸ
2 βαστάζον τοῦ βασταζομένου μεῖζον χρὴ εἶναι. Διὰ τοῦτο καὶ μέγιστον ἁπάντων ἡ φύσις ἐποίησε τῶν ὀστῶν τὸ κατωτάτω, καθάπερ τινὰ κρηπῖδα πᾶσι τοῖς σπονδύλοις ὑποβαλλομένην· δεύτερος δὲ τῷ μεγέθει

Quare vertebrae inferiores superioribus majores sint;

4 atque ita mors cita sequeretur. [Non igitur ex uno tantum osse spina constat, neque ex paucis iisque magnis ossibus, sed ex
5 pluribus minutisque.] Nunc autem [ob hanc causam Divina Sapientia eam ita fabrefecit; ideoque] curvatis hominibus, et ad latera conversis, spina in orbem reflexa, medulla illaesa inviolataque servatur.

7 Sed quare inferiores vertebrae, eodem ordine positae, superioribus majores sunt? an quia ferens, quam id quod fertur, majus
2 esse necesse est? Ideo et natura imum os omnium maximum molita est, quod vertebris omnibus tanquam fundamentum substernitur; magnitudine secunda est illi contigua vertebra, vice-

1. ἐπηκολούθησεν ἂν θάνατος] ἐπακολουθῆσαι θάνατον E. An ὡς ἐπακολουθῆσαι θάνατον, ut sup. p. 118. l. 1., et om. καὶ διὰ τοῦτο?
1—4. Οὐκ ἄρα—κατεσκεύασεν] Sic E., om. vul.
5. ὅπως] Sic E., νῦν δὲ vul.
ib. καμπτομένων] καμπομένων B.
7. [διαφυλάττηται] –τεται vul.
8. Διὰ τί κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 55.
8—10. Διὰ—εἶναι] διότι δὲ καὶ πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἁπάντων σύνταξιν ἄμεινον ἦν ἐλάττους ἀεὶ γίνεσθαι τοὺς ἀνωτέρους, καὶ τοῦτ', οἶμαι, δῆλον, εἴ γε δὴ τὸ βασταζόμενον ὑπό του μικρότερον εἶναι χρὴ τοῦ βαστάζοντος G.
8. μείζους] Sic vul. septies, μείζονες E. et sup. p. 32. l. 3: 37. 7.
9. αὐτῶν] Sic E., om. vul.
ib. ὅτι] ἢ ὅτι C., ut alibi passim.
10. Διὰ τοῦτο κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 55, 56.
11. καὶ] Sic E., om. G., οὖν καὶ vul.
ib. μέγιστον] μὲν add. G.
ib. τῶν] κατὰ ῥάχιν add. G.
12. τὸ κατωτάτω] om. τὸ E.
13. ὑποβαλλομένην] –μένη G.
ib. δεύτερος] δεύτερον G.
ib. τῷ μεγέθει] τὸ μέγεθός G.

Mor. p. 74, 75.

De Spina.

ἐστὶν ὁ συντατόμενος αὐτῷ σπόνδυλος, ὁ εἰκοστὸς
καὶ τέταρτος· [καὶ] τοῦτ' ἀεὶ μέχρι τῆς κεφαλῆς
γίνεται, πλὴν εἴπου τις παρεμπίπτοι βραχὺ [μείζων]
3 διὰ χρείαν μεγάλην. Διὰ τί δὲ οἱ ἄνωθεν τῶν κάτω
εὐρυχωρότεροι κατὰ τὰς ἑαυτῶν κατεσκευάσθησαν 888
κοιλότητας; κατὰ μὲν πρῶτον λόγον, διὰ τὴν ἔκ-
φυσιν τοῦ νωτιαίου, ὡς εἶναι αὐτὸν κατὰ τὰ ἀνώτερα
μέρη αὐτοῦ ἁδρότερον παρὰ τὰ κάτω· κατὰ δὲ δεύ-
τερον λόγον, διὰ τὸ εἶναι τοὺς ἄνω σπονδύλους κου-
4 φοτέρους τῶν κάτω. Τὸ δὲ ἱερὸν ὀστοῦν, ὑποκείμενον
πᾶσι τοῖς σπονδύλοις εὐλόγως πάντων ῥωμαλεώτερον
ἐγένετο καὶ ναστὸν, ὡς κρηπὶς καὶ βάσις οὖσα τῶν
σπονδύλων.

quare inaniores et capaciores.

Os sacrum quare omnibus vertebris robustius.

5 Καιρὸς οὖν τὰ κατὰ τὰς ὠμοπλάτας ὁρίσασθαι

sima quarta; idemque ad caput usque ascendens semper invenies,
[nisi forte aliqua paulo major sit interjecta, idque cum magno
3 usu.] Cur vero superiores vertebrae inferioribus inaniores capa-
cioresque sunt? in primis sane, propter medullae spinalis exor-
tum, ut ejus summae partes inferioribus solidiores essent; se-
cundo, ut superiores vertebrae, inferioribus leviores, non adeo
4 ipsas pondere fatigarent. Sacrum os autem, cunctis vertebris
substratum, rite omnibus robustius firmiusque factum est, utpote
basis sustentaculumque vertebrarum.
5 Jam ad partes prope [ὠμοπλάτας] *omoplatas* a Graecis vocatas

1. ὁ εἰκοστὸς καὶ τέταρτος] ὁ κδ' vul., εἰκοστὸς μὲν καὶ τέταρτος G., et add. ἀπὸ τοῦ πρώτου κείμενος, αὐτῶν δὲ τῶν κατὰ τὴν ὀσφὺν τῇ τάξει πέμπτος. Lin. septem hic om. Theoph.

2. [καὶ] Sic C.G., διὰ vul.

ib. κεφαλῆς] αὐτῆς add. G.

3, 4. πλὴν—μεγάλην] Sic E.G., om. vul.

3. παρεμπίπτοι] παρεμπίπτει G.

ib. [μείζων] Sic G., om. E.; τῶν παρακειμένων add. G.

4. διὰ χρείαν μεγάλην] οὐδ' αὐτὸς ἄνευ χρείας μεγάλης G.

8. παρὰ] περὶ B.

10. κάτω] Quaedam hic in suo Cod. invenisse videtur Crass. quae vul. desunt.

11. ῥωμαλεώτερον] ῥωμαλαιώτερον A.B.

14. Καιρὸς οὖν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 119.

ib. οὖν] ἤδη add. G.

ib. ὁρίσασθαι] προχειρίζεσθαι G.

Fabr. p. 887, 88.

DE SPINA.

Scapularum usus duo.

6 μόρια, καὶ δεῖξαι τὴν χρείαν αὐτῶν. Ἐπεὶ οὖν ἡ
κεφαλὴ τοῦ βραχίονος δεῖται πάντως ἐπιβαίνειν
8 [κοιλότητι] πρὸς τὸ κινεῖσθαι, ταύτης ἕνεκα τῆς
κοιλότητος ὅ τε αὐχὴν τῆς ὠμοπλάτης ἐκπέφυκε, καί
τις ἐπ' αὐτῷ κατὰ τὸ πέρας ἐγγέγλυπται κοιλία,
τηλικαύτη τὸ μέγεθος ἡλίκη μάλιστα ἐπιτήδειός
2 ἐστιν διαρθρωθῆναι τῇ κεφαλῇ τοῦ βραχίονος. Αὕτη
μὲν ἡ χρεία πρώτη ἐστὶν καὶ μεγίστη δι' ἣν αἱ ὠμο-
πλάται κατεσκευάσθησαν· δευτέρα δὲ διὰ τὸ φρου-
ρεῖν αὐτὰς τὰ ὄπισθεν τοῦ θώρακος, καὶ δι' αὐτῶν
καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ταμεῖον, τὴν καρδίαν. ἐκεῖ γὰρ
πλεῖον ἠσφάλισται ἐν οἷς τῆς ἐκ χειρῶν ἀμοιρεῖ p. 75
9 βοηθείας. Δι' αὐτὸ γὰρ τοῦτο καὶ ῥάχιν ἰδίαν

(a nostris *scoptula operta,*) positas declarandas, ipsarumque utili-
8 tates indicandas transeamus. Itaque quoniam humeri caput in
aliquo cavo, ut mobilis esset, omnino inseri debuit, hujusce cavi
gratia processus quidam cervicis instar a lato scapularum osse
exigitur, isque summo vertice sinuatur ut superius humeri caput
2 possit recipere. Haec est prima summaque utilitas ob quam lata
scapularum ossa creata sunt; altera est ut aversas pectoris partes,
per easque animae promptuarium, cor videlicet, tueantur: ille
namque locus optime munitus est quod manuum subsidio defendi
9 non potest. Idcirco et propriam spinam ab utroque scapularum

1. δεῖξαι—αὐτῶν] δεικνύναι καὶ τὴν ἐν τούτοις τέχνην τῆς φύσεως G.
ib. Ἐπεὶ οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 119, 20.
1, 2. Ἐπεὶ—βραχίονος] εἰ δὴ νοήσαις ἐξηρημένας αὐτὰς τοῦ ζώου καὶ μηκέτ' οὔσας, οὐχ ἕξεις ὅπως γεννήσεις τῷ λόγῳ τὸ κατ' ὦμον ἄρθρον· ἡ γὰρ τοῦ βραχίονος κεφαλὴ G.
3. [κοιλότητι] Sic G., κοιλότητα E., κοιλότητος vul. Legitur ἐπιβαίνω cum dat., sup. p. 114. l. 7.
ib. τὸ κινεῖσθαι] τὸ μὴ κινεῖσθαι E., τὴν γένεσιν αὐτοῦ G.
ib. ταύτης] καὶ pr. G.
4. τῆς ὠμοπλάτης] τῶν ὠμοπλατῶν G.
ib. ἐκπέφυκε] ἀποπέφυκε G.
7. ἐστιν] ἐστι G.
ib. Αὕτη μὲν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 120.
8. ἐστὶν] τέ ἐστι G.
ib. μεγίστη] Sic E. G. et fort. C., μεγάλη vul.
ib. αἱ ὠμοπλάται κατεσκευάσθησαν] ὠμοπλάτας ἡ φύσις ἐποίησεν G.
9, 10. δευτέρα—θώρακος] ἐξ ἐπιμέτρου δ' ἄλλη προσέρχεταί τις, οὐδ' αὐτὴ σμικρά, τῶν ταύτῃ τοῦ θώρακος μερῶν ἡ φρουρὰ G.
10—13. καὶ δι'—βοηθείας] Alia et longiora ap. G.
13. Δι' αὐτὸ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 121, 22.
ib. Δι'—τοῦτο] Sic E., δι' αὐτὸ γάρ τοι τοῦτο G., διὰ τοῦτο γὰρ vul.
ib. ἰδίαν] Sic B.E.G., ἰδίας A., ἰδίως vul.

Mor. p. 75.

De Spina.

ἑκατέρας τῶν ὠμοπλατῶν ἡ τοῦ Θεοῦ πρόνοια ἀπέ-
φυσε· βραχὺ γὰρ [ἐπαυξήσασα] τὸ ἄνω πέρας τῆς
ὠμοπλάτης, ἐπὶ τὸ ὄρθιόν τε ἀνατείνασα, κἀνταῦθα 889
τῇ κλειδὶ συνάψασα, τὸ καλούμενον ἀκρώμιον ἐγέν-

Acromii formatio, et usus.

νησεν, ἅμα μὲν σκέπην καὶ φρουρὰν ἐσόμενον τῆς κατ'
ὦμον διαρθρώσεως, ἅμα δὲ καὶ [κωλῦσον] ἐκπίπτειν
ἄνω τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, εὐθὺς δὲ καὶ τὴν
ὠμοπλάτην αὐτὴν ἀφεστηκυῖαν τοῦ θώρακος [φυ-
2 λάξον.] Εἰ γὰρ ἐνταῦθα μηδὲν προὐτέτακτο τῆς
διαρθρώσεως, ἑτοίμως ἂν ὑπὸ παντὸς τοῦ προσπίπ-
τοντος ἔξωθεν ἐβλάπτετο, ῥᾳδίως δ' ἂν ὑπερέβαινεν
ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐπὶ τὸν αὐχένα τῆς ὠμο-
πλάτης, ὡς ἂν μήτε κοτύλην βαθεῖαν ἐφ' ἑαυτὴν
3 ἔχοντα μήτε ἄμβωνας μεγάλους. Εἰ γὰρ μὴ συνῆπτο

lato osse Divina Providentia exeruit; hujus enim ossis summum verticem modice adaugens, et in rectum attollens, ibique jugulum connectens, id, quod a Graecis [ἀκρώμιον] *acromion* nominatur, efficit, tegmentum pariter humeralis articuli praesidiumque futurum, nec non et humeri caput sursum prolabi non permissurum, protinusque ipsum scapularum latum os longius a thorace dis-
2 cedens retenturum. Nam hoc loco si nihil ad articuli custodiam poneretur, facile a quocunque deforis incursante laederetur, ac facile humeri caput ad lati ossis scapularum excessum prosiliret, utpote neque profundum sinum neque altiora supercilia haben-
3 tem. Nisi enim cum hoc jugulum connecteretur, nihil vetaret

1. ἑκατέρας] Sic E., ἑκατέρᾳ G. quod mallem, ἑκατέραν vul.
ib. ἀπέφυσε] Lin. duas hic om. Theoph.
2. [ἐπαυξήσασα] Sic G., ἐπαυξήσας vul.
ib. τῆς ὠμοπλάτης] αὐτῆς G.
3. ἐπὶ τὸ ὄρθιόν τε] καὶ ἐπὶ τὸ ὄρθιον G.
5. σκέπην] τε add. G.
ib. ἐσόμενον] ἐσομένην E.
6. διαρθρώσεως] ἐναρθρώσεως G.
ib. [κωλῦσον] Sic C.G., κωλύον vul., κωλύειν E.
8. ὠμοπλάτην] ὠμοπλατοῦ B.
ib. [φυλάξον] Sic C.G., om. vul.
9. Εἰ γὰρ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 122.
ib. Εἰ—μηδὲν] εἴτε γὰρ μηδὲν ἐνταῦθα G.
10. ἑτοίμως] μὲν add. G.
11. δ' ἂν] δὲ E.
13. βαθεῖαν ἐφ' ἑαυτὴν] Sic E., ἐν ἑαυτῷ βαθεῖαν G., om. ἐφ' ἑαυτὴν vul.
14. Εἰ γὰρ μὴ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 122.
ib. Εἰ γὰρ] εἴτε G.

Fabr. p. 888—90.

De Spina.

κατὰ τοῦτο ἡ κλεὶς, οὐδὲν ἂν ἐκώλυεν αὐτὴν τὴν ὠμοπλάτην, ἀστήρικτον οὖσαν, ἐπιπίπτειν τῷ θώρακι, καὶ στενοχωρεῖν ἐνταῦθα τὸ κατ᾽ ὦμον ἄρθρον, καὶ πολλὰς τῶν τοῦ βραχίονος ἐμποδίζειν κινήσεων· ἐν γὰρ τῷ πλεῖστον ἀφεστάναι τοῦ θώρακος, τὸ
4 πολυειδῶς αὐτῷ κινεῖσθαι μάλιστα ὑπάρχει. Εἰ δέ γε ἔψαυε τῶν πλευρῶν ἢ ὅλως ἐγγὺς ἐτέτακτο, καθάπερ ἐπὶ τῶν τετραπόδων ἔχει, τὰς περὶ τὸ στέρνον τε καὶ τὸν ἀντικείμενον ὦμον, ἐπωμίδας τε καὶ τράχηλον, οὐκ ἂν οἷόν τε ἦν ποιεῖσθαι περιφορὰς τῶν χειρῶν, ὥσπερ οὐδ᾽ ἐπειδὰν ἐξαρθρήσας ὁ βραχίων προσπέσῃ ταῖς πλευραῖς· πρὸς οὐδὲν γὰρ τῶν ἀντικειμένων μερῶν ἐν τοῖς τοιούτοις παθήμασιν ἀνατεῖναι δυνάμεθα τὰς χεῖρας, ὡς ἂν προσπιπτούσης μὲν τῷ βραχίονι τῆς τῶν πλευρῶν κυρτότητος, ἀπω- 890

Quare humerus costas non attingat.

quin latum os scapularum, [quod instabile esset,] super thoracem incideret, et humeri articulum angustiorem efficeret, multasque ipsius humeri motiones impediret; eo quod enim longissime a
4 pectore distat, ipsi potissimum multiformis datur mobilitas. Nam si costas attingeret aut prorsus proxime situs esset, quemadmodum in quadrupedibus, juxta os pectoris (*sternon* [στέρνον] dictum,) oppositumque tergum, *epomidas* [ἐπωμίδας] vocatas et collum habuit, nullo pacto manuum in orbem motiones fieri valerent, quemadmodum nec quando luxatus humerus super costas ceciderit; ad nullam enim oppositarum partium in id genus affectibus manus tendere possumus, costarum convexo humero sese objici-

1, 2. αὐτὴν—οὖσαν] ἀστήρικτον οὖσαν ὅλην τὴν ὠμοπλάτην G.
2. τῷ] τε τῷ G.
3. ἐνταῦθα] Sic E.G., ἐντεῦθεν vul.
4. ἐμποδίζειν κινήσεων] κινήσεων ἐμποδίζειν G.
6. αὐτῷ] αὐτὸ G., quod mallem.
ib. μάλιστα] μάλισθ᾽ G.
ib. Εἰ δέ γε κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 122, 23.
7. τῶν] αὐτοῦ τῶν G.
8. περὶ] παρὰ G.
9. ἐπωμίδας] ἐπωμίδα G.
10. ἦν] εἶν D., ἐστὶ E., οὖν F.; ἡμῖν add. G.
11. οὐδ᾽] οὐδὲ νῦν G.
ib. ἐξαρθρήσας] Sic E.G., ἐξαρθρωθεὶς vul.
12. προσπέσῃ] προσπέσει E.
15. πλευρῶν] ἐν τοῖς τοιούτοις παθήμασιν add. G.

Mor. p. 75, 76.

De Spina.

θουμένης τε αὐτὸν εἴς τε τὰ ἐκτὸς καὶ τὰ πλάγια. Ταῦτ᾽ οὖν ἐγίνετο ἂν ἡμῖν τὰ παθήματα κἂν τῷ κατὰ φύσιν ἔχειν τὸν ἄνθρωπον, εἰ μὴ πλεῖστον μὲν ἀπήχθη τοῦ στέρνου τὸ ἀκρώμιον.

Juguli (vulgo *claviculae*) positus,

Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ, καθάπερ στήριγμα, τὴν κλεῖν ἡ τοῦ Θεοῦ δημιουργία κατέθετο· τῷ μὲν γὰρ ἀνθρώπῳ, δίποδι καὶ ὀρθοπερι- p. 76 πατητικῷ ζώῳ ὄντι, πλατὺν μὲν τὸν θώρακα ἐποίησε, τὸ κατ᾽ ὦμον δὲ ἄρθρον ἐξωτέρω τούτου κατέθετο.

et usus.

2 Τῆς δ᾽ αὐτῆς ἔχεται προνοίας καὶ ἡ τῆς κλειδὸς γένεσις· ἐπεὶ γὰρ ἀνατρέπεσθαι πρὸς τοὐκτὸς ἔδει τὰς ὠμοπλάτας, ἑκατέρας τῶν κλειδῶν ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ τε κατὰ τὸ στέρνον ὀστοῦ καὶ τοῦ πέρατος τῆς ἐν ταῖς ὠμοπλάταις ῥάχεως κατέθετο, τὰς δὲ κενὰς

ente, ipsumque extrorsum et in latera protrudente. Igitur iidem nobis ad hunc modum naturaliter habentibus affectus obvenirent, nisi humeri cum scapula nexus (*acromion* [ἀκρώμιον] Graeci nominant,) longissime a pectore abesset. In medio intervallo, ceu firmamentum quoddam, jugulum Divina Sapientia collocavit; siquidem homini, bipedi animali et erecto ingredienti, latum sane pectus constituit, at humeralem articulum exterius molita est.

2 Eandem providentiam et juguli creatio testatur; cum enim lata ossa scapularum in exteriorem partem recurvari necesse esset, utrumque jugulum inter pectorale os et extremam latorum scapularum ossium spinam situm est, sed vacua ossium istorum

1. τε] Sic E., δὲ G. et vul.
2. Ταῦτ᾽ οὖν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 123.
ib. ἐγίνετο] ἐγίνητο B.
3. τὸν ἄνθρωπον] om. G.
ib. εἰ—μὲν] πλεῖστον μὲν γὰρ G.
4. Ἐν δὲ τῷ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 123, 24, 25.
5. δημιουργία] δημηουργία A. B.
6. κατέθετο] Lin. viginti hic om. Theoph.
ib. τῷ μὲν γὰρ ἀνθρώπῳ] φαίνεται γοῦν κἀνταῦθα, καθάπερ κἂν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, ἀκριβῶς ἡ φύσις δικαία, τῷ μὲν G.
ib. ὀρθοπεριπατητικῷ] περιπατηκῷ B., ὀρθῷ G.
7. ὄντι] om. G.
ib. ἐποίησε] ποιήσασα G.
8. ἐξωτέρω — κατέθετο] ἔξωθεν καταθεῖσα G., et add. τοῖς δ᾽ αὖ τετράποσιν ὀξὺν μὲν ἐργασαμένη τὸν θώρακα, συνάψασα δ᾽ αὐτῷ τὰς ὠμοπλάτας, ὑπερερείσασα δὲ τὰ σκέλη.
9. τῆς δ᾽ αὐτῆς κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 125.
11. ἑκατέρας] ἑκατέραν G., quod mallem.
ib. τῶν κλειδῶν] αὐτῶν ἡ φύσις G.
13. ταῖς ὠμοπλάταις] ἐκείναις G.
13—p. 201, 2. τὰς—ἄρθρον] om. G.

Fabr. p. 890, 91.

DE SPINA.

χώρας τῶν ἑκατέρωθεν τῆς ῥάχεως ὠμοπλατῶν διὰ
μυῶν ἀνεπλήρωσε τῶν κινούντων τὸ κατ' ὦμον ἄρ-
3 θρον. Διὰ τί δὲ οὐκ ὀρθὴν ἀπὸ τοῦ στέρνου τὴν
κλεῖν ἐπὶ τὰς ὠμοπλάτας ἐξέτεινεν, ἀλλὰ πῇ μὲν
κυρτὴν, πῇ δὲ σιμήν; εἰ γὰρ ὀρθαὶ αἱ κλεῖδες πρὸς
τὰς ὠμοπλάτας ἐξετάσθησαν, οὐκ ἂν ὁ θώραξ ἀξι-
11 όλογον ἔσχε διάτασιν. Διὰ τί δὲ ἡ κεφαλὴ τοῦ
βραχίονος περιφερὴς κατεσκευάσθη, καὶ ἡ ὑποδεχο-
μένη ταύτην κοιλότης γλυμή; ἢ ὅτι ἐν πολλαῖς ἅμα
καὶ ποικίλαις κινήσεσιν ἡ ξύμπασα χεὶρ παρασκευα- 891
ζομένη, τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἐδεῖτο περιφερῆ
κεκτῆσθαι, τὴν δὲ ὑποδεχομένην αὐτὴν κοιλότητα
μήτε βαθεῖαν ἱκανῶς μήτε εἰς ὀφρύας μεγάλας τε-

Quare clavicula non directa a sterno ad scapulam producatur.

Quare superius humeri caput rotundum sit, ipsum recipiens sinus modice cavus.

spacia ab utroque spinae latere musculis humeralem articulum
3 cientibus replentur. At quare non directum ab osse pectoris
jugulum ad ossa lata scapularum natura produxit, sed alibi gib-
berosum, alibi sinuatum? [at]* si directe jugula ad scapularum lata
11 ossa pertinerent, non satis ample pectus posset dilatari. Quare
autem superius humeri caput rotundum est, ipsum recipiens sinus
modice cavus? an quoniam tota manus ad multos juxta variosque
ciendos motus idonea, humeri caput rotundum, et id recipientem
cavitatem haud ita profundam superciliisque humilioribus cinc-

* *An* Crass., ut sup. p. 194, et inf. p. 217.

1. τῶν—ὠμοπλατῶν] An ἑκατέρωθεν τῆς ῥάχεως τῶν ὠμοπλατῶν?
3. Διὰ τί δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 127, 28.
ib. Διὰ τί δὲ] τί δή ποτε γὰρ G.
4, 5. πῇ μὲν—σιμήν] πρὸς αὐτῇ μὲν τῇ σφαγῇ κυρτὴν μὲν τἀκτὸς, τὰ δ' ἔνδον κοίλην, ἐφεξῆς δ' ἔμπαλιν ἔξωθεν μὲν ἀτρέμα κοίλην, ἔσωθεν δὲ κυρτοτέραν G.
5, 6. εἰ γὰρ—ἐξετάσθησαν] Alia et plura ap. G.
6, 7. οὐκ ἂν—διάτασιν] τὴν πρὸς τὸν θώρακα διάστασιν ἀξιόλογον οὐκ ἂν ἔσχε G.
6. ἀξιόλογον] ἀβιόλογον A.
ib. Διὰ τί δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 129, 30.
7—9. Διὰ τί—γλυμή] τοῦ μὲν δὴ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος γενέσθαι περιφερῆ, καὶ τὴν κοιλότητα τῆς ὠμοπλάτης ἐπιπολῆς τε ἅμα καὶ ὑπτίαν, ἡ χρεία πρόδηλος, εἴ τις τῶν ἐν τοῖς πρώτοις γράμμασιν εἰρημένων μνημονεύει G.
9. ταύτην] An αὐτήν?
ib. γλυμή] γλινὴ B.
ib. ἢ ὅτι ἐν πολλ.] πολλ. τε γὰρ G.
10. ξύμπασα] σύμπασα G.
ib. παρασκευαζομένη] περισκευαζομένη B., παρεσκευασμένη G.
11. τὴν κεφαλὴν] τὴν μὲν κεφ. G.
12. κεκτῆσθαι] τούτου γὰρ οὐδὲν ἂν εὕροιμεν ἐπιτηδειότερον σχῆμα πρὸς ἑτοιμότητα κινήσεως add. G.
ib. ὑποδεχομένην αὐτὴν] ὑποτεταγμένην αὐτῇ G.
13. ὀφρύας] ὀφρῦς G.

Mor. p. 76, 77.

De Spina.

2 λευτῶσαν; Συνδέδεται μὲν τὸ κατ' ὦμον ἄρθρον
συνδέσμοις ὑμενώδεσι πολλοῖς τε καὶ ἰσχυροῖς· κινεῖ-
ται δὲ ὑπὸ μυῶν τε καὶ τενόντων ἄνω τε καὶ κάτω,

Ad dissecandum hortatio.

3 δεξιά τε καὶ ἀριστερὰ, ἔσω τε καὶ ἔξω. Ὅστις δὲ
θέλει διαγνωστικὸς εἶναι τῶν τοιούτων συνδέσμων,
μυῶν τε καὶ τενόντων, ἀνατεμνέτω (εἰ μὲν εὐπορεῖ,)
πιθήκους· εἰ δὲ μὴ πάρεισι πίθηκοι, ἄρκτους· εἰ δὲ
ἀπορεῖ καὶ τούτων, ἐν τοῖς τυχοῦσι ζώοις· πάντως
δὲ ἀνατεμνέτω.

12 Μεταβῆναι δὲ καιρὸς ἐπὶ τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον,
καὶ δεῖξαι τὴν τοῦ Θεοῦ δημιουργικὴν σοφίαν, ποία
τίς ἐστιν καὶ θαυμαστὴ, περὶ τὴν σύνθεσιν τῶν ὀσ-
2 τῶν τούτων. Ἀποπερατώσασα γὰρ τὴν σύνθεσιν
τῆς ῥάχεως, προσέφυσεν ἐπὶ τῷ πέρατι αὐτῆς τὸ

Os sacrum.

καλούμενον ἱερὸν ὀστοῦν· ἑκατέρωθεν δὲ τῶν πλα-

Ossa innominata.

γίων αὐτοῦ συνέφυσε δύο ὀστᾶ, τῷ μεγέθει τοῦδε
πολυπλάσια, τῷ δὲ σχήματι πολυειδέστατα, πρὸς

2 tam, habere debuit? Igitur humeralis articulus multis et validis
membranosis copulis deligatur; at sursum versus et deorsum, in
dextrum et in sinistrum, introrsum juxta et extrorsum, per mus-
3 culos tendonesque movetur. Quicunque vero id genus copulas,
musculos et tendones cupit dignoscere, simias (si in promptu
dentur,) dissecato; harum si copiam non habeat, ursos; si et his
careat, obvia quaeque animalia, dummodo aliqua dissecet.

12 De coxae articulo deinceps dicemus, artificiosamque Dei sapi-
entiam, [qualis sit et quam mirabilis,] circa horum ossium com-
2 pagem ostendemus. Natura spinae compositionem absolvens,
ejus fini *sacrum* vocatum os adjecit; cujus a lateribus ossa duo,
longe majora, et figura multiformia, collocavit, ad ilia usque

1. μὲν] οὖν add. vul., om. E.
3. ἄνω τε] Sic E., om. τε vul.
4. δεξιά τε] Sic E., om. τε vul.
ib. ἔσω τε] Sic E., ἔσω ἅμα vul.
7. πιθήκους] τιθήκους A.
ib. πάρεισι] παρῶσιν E.
12. καὶ θαυμαστὴ] Sic E., om. vul.
ib. περὶ] παρὰ A.

Fabr. p. 891, 92.

De Spina.

μὲν τὰς λαγόνας ἀνατείνασα τῷ μεγίστῳ μέρει σφῶν p. 77 αὐτῶν, (ταῦτα δὲ καλοῦνται λαγόνος ὀστᾶ·) εἰς δὲ τὰ πλάγια καὶ τὰ κάτω βραχὺ προτείνουσα, ἅπερ
3 ὀνομάζονται ἰσχία. Θαυμαστάς τινας κοιλότητας ἐν ἀμφοτέροις ἡ δημιουργία τοῦ Θεοῦ κατεσκεύασεν, κυκλοτερεῖς καὶ βαθείας, ὡς ὑποδεξομένας τὰς κεφα-
4 λὰς τῶν μηρῶν. Αὗται αἱ κοιλότητες ὀνομάζονται 892 κοτύλαι, τὸ δὲ περιέχον αὐτὰς ὀστοῦν ἰσχίον, καθά φησι καὶ ὁ Ὅμηρος,

Ilium.

Ischium.

Cotyla (vulgo *acetabulum.*)

" Ἰσχίῳ ἐνστρέφεται, κοτύλην δέ τέ μιν καλέουσιν."

13 Ἐπεὶ οὖν ἔργον μέγιστον κατὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον ἔμελλε γίνεσθαι, (σκέλος γὰρ μακρὸν καὶ βαρὺ, συγκείμενον ἐξ ὀστῶν, ὑπὸ συνδέσμων δεδεμένον, καὶ μυσὶ περιβεβλημένον, ἐκτείνεσθαί τε καὶ κάμπτεσθαι δεόμενον, καὶ βαδίσεως ὄργανον εἶναι·) οὐκ

maximam illorum partem producens, (appellantur autem *ilium* ossa;) ad latera etiam et deorsum versus paulatim extendens;
3 id genus ossa *coxae* nominantur. [Haec ambo mirabiles quosdam] sinus, verticillatos profundosque, habentia, [Divina Sapientia fa-
4 brefecit,] in quos femorum capita conjici debeant. Hujusmodi cavitates a Graecis [κοτύλαι] *cotylae* vocantur, (a Latinis *heminae* dici possunt,) continenti eas ossi *coxae* vocabulum est; unde inquit Homerus, (Il. ε. v. 306.)

" Vertitur in coxa, nostri et dixere *cotylam.*"

13 Igitur quandoquidem maximum opus ab hac commissura praestari debuit, (crus enim longum et grave est, ex ossibus constans, copulis alligatum, musculis vestitum, tentione curvatuque indigens, utpote ambulatus organum futurum;) solus autem

2. ταῦτα δὲ] δὲ om. E.
ib. λαγόνος] λαγόντος A.
3. βραχὺ] κατὰ pr. vul., om. E.
ib. προτείνουσα] προϊόντα E.
ib. ἅπερ] ὅσπερ A.
4, 5. Θαυμαστάς—κατεσκεύασεν] Sic E., om. vul.
6. κυκλοτερεῖς] κυκοτερεῖς E.
ib. βαθείας] βαθεῖς E.; κοιλότητας ἔχοντα add. vul., om. E.
ib. ὡς ὑποδεξομένας] Sic E., εἰς τὸ ὑποδέχεσθαι vul.
9. ὁ Ὅμηρος] Sic E., om. ὁ vul.
15. καὶ—εἶναι] Sic E., ὡς—ἐσόμενον vul.

DE SPINA.

Ligamentum teres.

Ligamentum capsulare.

In quatuor loca femoris caput luxari.

ἤρκει δὲ ἡ κοιλότης μόνη, ἡ ὑποδεχομένη τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ, ἀπαντᾶν πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο, (ἐδεῖτο γὰρ πολλῶν τῶν συνδούντων·) τούτου χάριν ἡ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία τε καὶ δημιουργία ἐκ μὲν τοῦ πυθμένος τῆς κοτύλης ἐξέφυσε στρογγύλον νεῦρον, χονδρώδη σύνδεσμον καταφύντα εἰς τὴν τοῦ μηροῦ κεφαλὴν, συνδοῦντα αὐτὴν τοῦ μὴ ἐξόλισθον γίνεσθαι· ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ὀφρύας τῆς κοτύλης ἐξέφυσεν ἄλλους συνδέσμους, συνδοῦντας κυκλοτερῶς ἅπασαν τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ, οὐ στρογγύλους καὶ μονωτάτους, (καθάπερ ἡ ἐκ τοῦ πυθμένος αὐτῆς ἔκφυσις,) ἀλλὰ πλατεῖς, καὶ ἀσφαλῶς περιθέοντας τὰς ὀφρύας τῆς
2 κοτύλης πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ ἄρθρου. Ὅταν οὖν οὗτοι οἱ σύνδεσμοι καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ πυθμένος ἐκφυόμενος ὑγρανθῶσι διά τι ῥεῦμα, ὀλισθαίνειν αὐτὸ συγχωροῦσιν εἰς τέσσαρας τόπους, ἢ ἔξω, ἢ ἔσω, ἢ ἔμ-

coxae sinus, femoris tuberosum caput recipiens, tanto muneri satis non fuit, (multis enim colligantibus opus erat;) Dei erga homines amor [et sapientia] ex heminae fundo teretem nervum promisit, cartilaginosum vinculum femoris capiti insertum, adstringensque ne facile elabatur; inde ex heminae oris aliae copulae oriuntur, totum femoris caput in orbem constringentes, non teretes et solae, (qualis quae ex fundo porrigitur,) sed latae, valenterque heminae oras ad commissurae praesidium ambientes. Itaque
2 cum id genus vincula illudque etiam quod de fundo exoritur aliqua fluxione maduerint, femoris caput in quatuor loca exilire permittunt, aut extrorsum versus, aut introrsum, aut in priores

1. ἤρκει] ἤρκη E.
2. ἐδεῖτο] ἔδε ἔτο E.
4. φιλανθρωπία] φιλανθρωπεία E.
ib. τε καὶ δημιουργία] Sic E., om. vul.
7. αὐτὴν] Sic B., αὐτὰ A., αὐτὸν E., αὐτὰς vul.
ib. ἐξολισθὸν] ἐξολιστὸν B.
7, 8. ἀλλὰ—ὀφρύας] Sic E., ἐκ δὲ τῶν ὀφρύων vul.
10. καὶ μονωτάτους] Vide sup. ad p. 57. l. 9.
15. ὀλισθαίνειν] ὀλισθάνειν E.
ib. αὐτὸ] Sic E., αὐτὸν B., αὐτῶν vul.

Fabr. p. 892, 93.

προσθεν, ἢ ὄπισθεν· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοὺς αὐτοὺς συνδέσμους σκληροτέρους καὶ ξηροτέρους ἀπειργάσατο.

De Spina.

14 Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἤρκει μόνον ἡ σύνταξις τῶν ὀστῶν 893
πρὸς βάδισιν ἢ πρὸς στάσιν, ἀλλὰ καὶ κεῖσθαι, καὶ περιπατεῖν, καὶ ἵστασθαι ἀσφαλῶς ἔδει τὸν ἄνθρωπον, ὀρθοπεριπατητικὸν ὄντα· ἐνέδυσεν ἡ τοῦ Θεοῦ διαπλαστικὴ δημιουργία τὰ ὀστᾶ τοῦ σκέλους ἀπὸ τῆς κοτύλης μέχρι τοῦ γόνυος μύας μείζους τε καὶ πολλοὺς κύκλωθεν εἰς ἀπονευρώσεις τελευτῶντας, καὶ πάλιν ἑτέρους ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ γόνυ διαρθρώσεως p. 78
[μέχρι] ἀστραγάλων καὶ πτέρνης μύας πολλούς τε καὶ παχεῖς, καὶ μάλιστα κατὰ τὰ ὄπισθεν τοῦ σκέ-
2 λους μέρη, ἃ γαστροκνημίας ὀνομάζομεν. Τούτους ἅπαντας πρός τε τὴν κίνησιν τῶν κατὰ τὸ σκέλος ἄρθρων ἡ δημιουργία τοῦ Θεοῦ κατεσκεύασε, καὶ πρὸς ῥώμην τοῦ αὐτοῦ σκέλους καὶ εὐπρέπειαν, ὥσπερ τινὰ ἐνδύματα περιθεῖσα πανταχόθεν τοῖς σκέ-

Femoris musculi, item surae.

partes, aut in posteriores; propterea has easdem copulas duriores aridioresque Divina Sapientia condidit.

14 Quoniam vero ossium structura non ad ambulandum solum et ad standum satis erat, verum etiam et jacere, et stare, et ambulare [tuto] hominem erecto corpore oportebat; cruris ossa ab hemina ad genu majoribus multisque musculis in nervosam naturam desinentibus [Dei artificiosa sapientia] undique stipavit, itemque a genu commissura ad malleolos usque et calcaneum aliis frequentibus crassisque musculis ossa illa, potissimum posteriores
2 partes quas *suras* appellamus, communivit. Istos omnes et ad cruris artus movendos, et ad vim decoremque sibi addendos, summa Dei providentia creavit; ceu quaedam enim amicula eos

1. ἀπειργάσατο] Θεὸς pr. vul., om. E.

4, 5. καὶ περιπατεῖν—ἀσφαλῶς] Sic E., καὶ ἵστασθαι καὶ βαδίζειν vul.

6, 7. ἐνέδυσεν—δημιουργία] Sic E., ἐνέδυσε vul.

10. κατὰ τὸ] κάτω E.

11. [μέχρι] μέχρις hic et inf. p. 15. l. 17. ed. Must., nec usquam alibi. Vide sup. ad p. 63. l. 1.

14. τὸ σκέλος] τῶν σκέλλους E.

Mor. p. 78, 79.

De Spina.

15 λεσι. Καὶ ἀνωτέρω τούτων πάντων τὸ πάνυ φροντιστικὸν Αὐτῆς καὶ ὠφελιμώτατον τῇ τῶν ἀνθρώπων καθέδρᾳ κατεσκεύασεν· ἀνωτέρω γὰρ ἀμφοτέρων τῶν σκελῶν, κάτωθεν δὲ καὶ ἑκατέρωθεν τοῦ ἱεροῦ τοῦ πλατέος ὀστοῦ (ἐπειδὴ πρὸς ὀρθὰς γωνίας ἐν τῷ καθέζεσθαι τὸν ἄνθρωπον τὸ τῆς κοτύλης ἄρθρον κατεσκεύαστο, ἐδεῖτο δὲ προβλημάτων πολλῶν, [τῶν] μὲν εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν κενῶν χωρίων ἀμφοτέρων τῶν ἄρθρων, τῶν δὲ πρὸς εὐπρέπειαν, τῶν δὲ εἰς μόνιμον ἕδραν τῆς τῶν ἀνθρώπων καθήσεως·) κατέφυσε μύας πολλοὺς ἁδροὺς καὶ τῇ θέσει ποικίλους, ἄλλους μὲν λοξοὺς, ἄλλους δὲ ἐγκαρσίους· ἄλλους δὲ εὐθεῖς συγκατέμιξεν κατὰ τὰς πυγὰς εἰς ἀμφοτέρων 894 τῶν ἐνεργειῶν ἀναπλήρωσιν, ἱσταμένων μὲν τῶν ἀνθρώπων εὐπρέπειαν, καθημένων δὲ ἀνωδυνίαν καὶ ἀσφαλῆ ἕδραν, χωριζομένην κατὰ τὴν πυγὴν δεξιά

Nates quomodo formentur.

15 cruribus circumposuit. Verum super haec omnia Ejus consilium atque utilitas in comparanda homini sede apparuit; nam supra utraque crura, sed infra sacrum os et ab utroque latere (quoniam ad rectos angulos in sedendo heminae commissura curvatur, multisque tegmentis cum ad inania amborum artuum spacia replenda, tum ad decorem augendum, stabilitatemque sedenti homini praestandam, opus erat;) multos solidos musculos et situ diversos, alios obliquos, alios transversos collocavit; rectos alios secundum clunes interposuit ad utrumque munus obeundum, ut stantibus scilicet ornamentum, sedentibus indolentiam tutamque sedem, secundum clunes in dextrum et sinistrum bipartitas, compararent.

2. Αὐτῆς] Sic B.C.E., αὐτοῖς vul.
ib. ὠφελιμώτατον] ὠφελημότατον E., ὠφέλιμον vul.
4. ἱεροῦ] ἰθλοῦ A.
ib. τοῦ πλατέος] Haec e margine irrepsisse videntur.
7. προβλημάτων] Sic E., περιβλημάτων vul.
ib. [τῶν] Sic inf. l. 9., το E., om. vul.
9. τῶν δὲ εἰς] τὸ δὲ εἰς E.
13. εὐθεῖς] εὐθυσεῖς A., $\overset{\text{εἶς}}{\text{εὐθυς}}$ (sic) B.
ib. συγκατέμιξεν] συνκατεμήξεν E., ἐγκατέμιξε vul.

Fabr. p. 893, 94.

De Genitalibus.

Ossa pubis.

Pelvis.

16 τε καὶ ἀριστερά. Κατὰ δὲ τὰ πρόσω μέρη κυκλοτερέσιν ἀποφύσεσιν ἀξιολόγοις τὸ μέγεθος εἰς ταὐτὸν ἀλλήλοις ἰόντα τὰ καλούμενα ἥβης ὀστᾶ, σιμὰ κατὰ τὴν ἔνδον αὐτῶν ἐπιφάνειαν ὄντα, συνήρμοσε αὐτὰ διὰ χόνδρου, ὡς μίαν κοιλότητα γενέσθαι μεγάλην, καλύπτουσάν τε ἅμα καὶ φρουροῦσαν τῇ τε κύστει,

Situs vesicae, uteri, et recti.

2 καὶ τῇ μήτρᾳ, καὶ τῷ ἀπευθυσμένῳ ἐντέρῳ. Ὑπέρκειται μὲν οὖν ἡ [κύστις] τοῖς δυσί· τὸ δὲ ἀπευθυσμένον ἔντερον ὑπόκειται· ἡ δὲ μήτρα μέσον ἀμφοτέρων κεῖται, τῷ μὲν γὰρ ἀπευθυσμένῳ ἐντέρῳ ἐπίκειται, τῇ δὲ κύστει ὑπόκειται.

Uteri situm optimum esse.

17 Εἴπωμεν οὖν πρῶτον περὶ τῆς θέσεως αὐτῆς, ὡς κρείττων τόπος οὐκ ἦν εὑρεθῆναι τῇ ὑστέρᾳ πλὴν ἔνθα κατετέθη· οὗτος γὰρ καὶ πρὸς ἀφροδίσιον ὁμι- p. 79
λίαν ἐπιτήδειος, καὶ πρὸς τὴν τοῦ σπέρματος ὑποδοχὴν, καὶ προσέτι τὴν τοῦ κυήματος αὔξησιν· ἐπὶ

16 A prioribus autem partibus, rotundis processibus insignem magnitudinem habentibus vocata *pubis* ossa in unum coeuntia, et in exteriora recurvata, per cartilaginem committuntur, unamque spaciosam concavitatem faciunt, vulvam, vesicam, rectum intes-
2 tinum contegentem juxta atque tuentem. Duobus superior vesica est; rectum intestinum subjacet; vulva medium locum tenet, nam super intestinum, subter vesicam est.

17 Igitur primum situs ejus rationem exponamus; nullus sane locus vulvae aptior quam iste inveniri potuit, et ad venereos amplexus, et ad semen recipiendum, et ad foetus incrementum;

2. εἰς] ἐς B.
4. αὐτὰ] Sic E., om. vul.
8. μὲν] οὖν add. vul., om. E.
ib. [κύστις] Sic C., μήτρα vul.
ib. τοῖς δυσί] Sic E., τῶν δύο vul.; vide sup. ad p. 67. l. 3.
13. τῇ ὑστέρᾳ] τὰς ὑστέρας E.
14. κατετέθη] κατετέθησαν E.
ib. οὗτος γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 145, 46.
ib. οὗτος γὰρ] ἐν μὲν γὰρ τῷ θήλει γένει τὰς ὑστέρας ὑπέθηκε τῇ γαστρὶ, χώραν ταύτην ἀρίστην ἐξευροῦσα G.
ib. καὶ πρὸς] πρός τε τὴν G.
15. ἐπιτήδειος] om. G.
16. τὴν] τήν τε G.
16—p. 208, 3. αὔξησιν—ἐξόδου] αὔξησιν καὶ τὴν τοῦ τελεωθέντος ἀποκύησιν. οὐδὲ γὰρ ἂν εὕροις ἐπι-

De Genitalibus.

πλεῖστον γὰρ ἀλύπως διαστέλλεσθαι πέφυκεν ἡ ὑστέρα εἰς τὴν τοῦ τελειωθέντος ἐμβρύου ἀποκύησιν χρηστοτάτης ἐξόδου, ὡς ἂν εἰς τὰ κάτω τε καὶ πρὸς τὰ σκέλη τῆς ἐξόδου τοῦ κυηθέντος ῥᾷον ἐσομένης.

Os uteri quando aperiatur.

2 Ὁ γὰρ τῆς ὑστέρας αὐχὴν εἴσοδος μέν ἐστι τοῦ σπέρματος, ἔξοδος δὲ τοῦ τελειωθέντος ἐμβρύου· τὸ γὰρ γυναικεῖον αἰδοῖον διανοίγεται μὲν ἐν ταῖς συνουσίαις, τοσοῦτον ἐντεινόμενον ὡς δι' εὐρείας ὁδοῦ φερόμενον τὸ σπέρμα ἀθρόον ἀφικνεῖσθαι πρὸς τὰς 895
κοιλίας τῶν ὑστερῶν· συλλήψεως δὲ γεγονυίας, εἰς τοσοῦτον μέμυκεν ὡς ἄβατον εἶναι πρός τε τὰ ἔσω καὶ τὰ ἔξω· τελειωθέντος δὲ τοῦ κυήματος, ἐπὶ πλεῖ-

vulva enim in maximum tumorem ad absolutum foetum pariendum naturaliter distendi potest, ut deorsum versus et ad crura facilior sit foetus emissio. 2 Nam vulvae cervix seminis est introitus, et jam absoluti foetus ad exitum via: muliebre namque genitale in concubitu adeo distentum patescit ut recta injectum semen subito atque affatim in uteri ventriculos subeat; facto conceptu, tam arcte occluditur ut internis aeque atque externis penitus inaccessum sit; foetu perfecto, latissime dehiscit ut totus

τηδειότερον ἕτερον χωρίον ἐν ἅπαντι τοῦ ζώου τῷ σώματι πρὸς οὐδὲν τῶν εἰρημένων· ἀλλ' εἴς τε τὴν συνουσίαν ἄριστον τοῦτο, πόρρω τῶν κατὰ τὸ πρόσωπον ὀργάνων ἀπῳκισμένον· καὶ πρὸς τὴν τοῦ κυήματος αὔξησιν ἐγκαιρότατον, ἐπὶ πλεῖστον ἀλύπως διαστέλλεσθαι πεφυκός· εἴς τε τοὺς τόκους χρηστότατον G.

1. πέφυκεν ἡ ὑστέρα] πέφυκεν ἡ ὑστεραία A., πεφυκυίας τὰς ὑστέρας E.

3. χρηστοτάτης ἐξόδου] Sic E., om. vul.

ib. εἰς] Sic E.G., ἡ πρὸς M., πρὸς F. et fort. A.B.D.

4. τῆς ἐξόδου] Sic E.G., ἔξοδος vul.

ib. τοῦ κυηθέντος] τῷ κυηθέντι G.

ib. ῥᾷον] Sic E.G., ῥᾴων vul.

ib. ἐσομένης] Sic E.G., ἢ vul., ἔσται A.B.

5. Ὁ γὰρ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 146.

ib. γὰρ] γάρ τοι G.

ib. τῆς ὑστέρας] τῶν ὑστερῶν G.

ib. εἴσοδος μέν ἐστι] ὃν ὁδὸν εἴσω μὲν G.

6. ἔξοδος] ἔξωθεν G.

ib. τελειωθέντος] τελεωθέντος G.

6—12. τὸ γὰρ—κυήματος] παρεσκεύασεν ἡ φύσις, εἰς τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον τελευτᾷ· μεμυκὼς μὲν, ἐπειδὰν κύῃ τὸ ζῷον, οὕτως ἀκριβῶς, ὡς μηδὲ τοὐλάχιστον ἢ ἔσωθεν ἔξω χαλᾶν, ἢ ἔξωθεν ἔσω παραδέχεσθαι, διοιγόμενος δὲ καὶ τεινόμενος ἐν ταῖς συνουσίαις εἰς τοσοῦτον, ὡς δι' εὐρείας ὁδοῦ φερόμενον τὸ σπέρμα ῥᾳδίως ἐφικνεῖσθαι τοῦ κύτους τῶν ὑστερῶν, ἐν δὲ δὴ τοῖς τόκοις G.

7. αἰδοῖον] αἰδεῖον A.B.

8. ἐντεινόμενον] ἐκτεινόμενον B.

Fabr. p. 894, 95.

στον διΐσταται ὡς ὅλον ταύτῃ διέρχεσθαι τὸ ἔμβρυον.

18 Εὐλόγως ἄρα νευρῶδες ἅμα καὶ σκληρὸν μετρίως
2 κατεσκευάσθη. Τὸ δὲ κύτος τῶν ὑστερῶν μερίζεται εἰς κόλπους δύο, ἕνα ἐν τοῖς δεξιοῖς, καὶ ἕνα ἐν τοῖς ἀριστεροῖς· καθὼς καὶ Ἱπποκράτης λέγει, "Ἔμβρυα "τὰ μὲν ἄρρενα ἐν τοῖς δεξιοῖς, τὰ δὲ θήλεα ἐν τοῖς
3 "ἀριστεροῖς μᾶλλον." Ἔοικε δὲ ἡ μήτρα τῷ Τ γράμματι, ὡς εἶναι [τὸ] μὲν ι τοῦ τ κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ γυναικείου αἰδοίου, τὸ δὲ ἄνωθεν ὁ τράχηλος τῆς μήτρας· ἡ δὲ μίξις τοῦ ι μετὰ τοῦ τῆς κεφαλῆς ἐγκαρσίου ἔστι τὸ κύτος τῆς μήτρας· εἶναι δὲ χρὴ τὸ ἐγκάρσιον ι τῆς κεφαλῆς τοῦ τ ἀμφίκυρτον, ὡς εἶναι τὰς ἑκατέρωθεν κυρτότητας τὰς κεραίας τῆς μήτρας.

De Genitalibus.

Uteri substantia.

Uteri duos esse sinus, quorum in dextro mares, in sinistro foeminas plerumque concipi.

Uteri forma.

18 infans isthac pervadere possit. Igitur non inconsulto nervosa
2 modiceque dura est uteri substantia. Interius autem uteri cavum in duos sinus distinguitur, a dextra unum, alterum a laeva; proinde " masculos foetus in dextra, foeminas in sinistra magis con- " cipi" dicebat Hippocrates [*Aphor.* §. 5. 48. T. III. p. 745.].
3 Uterus sane T literae imaginem refert, ita tamen ut hujus literae pediculus in muliebris genitalis summo collocetur, superior vero uteri pars ejus cervix est; at pediculi cum transverso capite connexio uteri cava laxitas est; verum transversam T literae virgulam utrinque recurvam esse necesse est, ut utrobique facta cur-

1. διΐσταται] διϊστάμενον E., διϊστάμενος G.
2. Εὐλόγως κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 146.
ib. ἄρα] τε οὖν G.
ib. νευρῶδες] νευρώδης G.
ib. σκληρὸν] σκληρὸς G.
ib. μετρίως] om. G.
3. κατεσκευάσθη] ὑπὸ τῆς φύσεως ἐγένετο G.
ib. Τὸ δὲ κύτος κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 150.
4. ἕνα—καὶ ἕνα] ὁ μὲν—ὁ δ' G., constructione mutata.
5. καθὼς κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 153.
ib. καθὼς] κάτωθεν A., οὕτως γοῦν G.
ib. καὶ Ἱπποκράτης λέγει] Sic E., καὶ Ἱπποκράτης ἔλεγε C.G., φησι καὶ Ἱπποκράτης vul.
6. ἄρρενα] ἄρσενα H.
ib. τοῖς δεξιοῖς] τοῖσι δεξιοῖσι G.H.
ib. θήλεα] θήλεια H.
ib. τοῖς] τοῖσι G., τοῖσιν H.
7. ἀριστεροῖς] ἀριστεροῖσι G.H.
ib. Τ] Sic A.B., ταῦ vul.
8. [τὸ] μὲν] τῷ μὲν vul.
9. τοῦ γυναικείου αἰδοίου] τὸ αἰδοῖον τὸ γυναικεῖον E.
ib. αἰδοίου] αἰδείου A.B.
10, 11. τοῦ—ἐγκαρσίου] τὸ—ἐγκάρσιον E.

Mor. p. 79, 80.

De Genitalibus.

Foeminae testium (vulgo *ovariorum*) positus, magnitudo, forma.

4 Πλησίον δὲ τῶν κεραιῶν ἀμφοτέρων κεῖνται τῆς θη-
λείας οἱ ὄρχεις, ὡς πρὸς ἑκάτερον λαγόνα βάλλοντες
τὸ σπέρμα, ἑκάτερος εἰς ἑκατέραν τῶν κεραιῶν· οὐχ
ὅμοιοι δὲ τῷ σχήματι ὡς ἐπὶ τῶν ἀρρένων, οὐδὲ μεί-
ζους ὁμοίως, ἀλλὰ καὶ μικρότεροι καὶ σκληρότεροι
καὶ πλαδαρώτεροι, ὡς φακοειδεῖς εἶναι τῷ σχήματι.

Quomodo in utero fiat graviditas.

Maris semen cum foeminae permisceri;

uterum celeriter contrahi,

19 Γίνεται δὲ ἡ σύλληψις τὸν τρόπον τοῦτον. ὅταν
ὑπὸ τοῦ συμφύτου πνεύματος ἡ τοῦ σπέρματος ὑγρό-
της ἀκοντιζομένη, τοῖς τῶν ὑστερῶν ἐμπέσῃ χιτῶσι, 896
τραχέσιν οὖσι, συναναμίγνυται τῷ τῆς θηλείας σπέρ- p. 80
ματι, γλίσχρῳ καὶ αὐτῷ ὄντι· καί, ὡς ἂν αὐτή τε
γλίσχρος ὑπάρχουσα, καὶ τραχέσιν ὁμιλήσασα σώ-
2 μασι, δίκην ἀλοιφῆς ἑτοίμως κολλᾶται. Κἀντεῦθεν
ἤδη μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ πολλὰ γίνεται θαυμαστὰ ἔργα
ὑπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς
τοῦ ζώου διαπλάσεως· αὐτὰς μὲν τὰς μήτρας ταχέως

4 vitas uteri cornua repraesentet. Prope utrumque cornu foeminae
testes siti sunt, utpote ab utroque latere semen, uterque in utrum-
que cornu, jacientes; neque figura similes marium testibus sunt,
nec aeque grandes, sed minores, duriores, imbecilliores, lenticu-
larique forma praediti.

19 Ad hunc sane modum in utero fit graviditas: quando ab in-
genito spiritu seminis humor intra vulvae tergora, natura asperi-
ora, detrusus inciderit, cum muliebri semine, et ipso tenaciore,
permiscetur; ipse etiam, utpote viscidus, asperaque contingens
2 corpora, facile instar unguinis adhaerescit. Inde jam unico tem-
poris momento multa admirabilia opera a summo Artifice Deo
initio creandi animalis perficiuntur; vulva celeriter circa semen

4. ὡς] An τοῖς? quod mallem.
7. Γίνεται κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 147.
9. ἀκοντιζομένη] φερομένη G.
10,11. τραχέσιν—ὄντι καὶ] om. G.
11. γλίσχρος] Sic A.B.G., γλισχρὴ vul.
12. τραχέσιν] Sic E.G., σκληροῖς vul.
ib. ὁμιλήσασα] ὁμιλησοῦσα G.,
13. ἑτοίμως] om. G.
ib. Κἀντεῦθεν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 147, 48.
14. καιροῦ ῥοπῇ] ῥοπῇ καιροῦ G.
16. διαπλάσεως] διπλάσεως A., γενέσεως G.
16—p. 211, 1. τὰς—συσταλῆναι] συσταλ. τὰς μήτρας ὅτι τάχιστα G.

συσταλῆναι περὶ τὸ σπέρμα· μῦσαι δὲ σύμπαντα τὸν αὐχένα, καὶ μάλιστα τὸ ἔνδον στόμιον αὐτοῦ· τὴν δὲ ἀλείφουσαν ὑγρότητα τὰς τραχύτητας τῶν ὑστερῶν, ὑπὸ τὴν ἐντὸς ἅπασαν αὐτῶν ταθεῖσαν, ὑμένα λεπτὸν ἀποτελεσθῆναι, τὸν καλούμενον ἀμνεῖον, ὅν τινά φασιν ὑποδέχεσθαι τὸν οἷον ἱδρῶτα τοῦ κυομένου· ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ σπέρματος καὶ τὸν ἀλλαντοειδῆ χιτῶνα γενέσθαι, ὃν εἰς τὴν κύστιν αὐτοῦ συντετρημένον ὄντα ἀθροίζειν ἐν ἑαυτῷ ἄχρι τῆς ἀποκυήσεως τὸ
3 οἷον οὖρον τοῦ κυομένου. Τούτοις δὲ ἔξωθεν ἐν κύκλῳ περιβέβληται τὸ χωρίον, χιτών τις καὶ αὐτὸς ὑπάρχων τρίτος, διά τινος πόρου δὲ συντέτρηται πρὸς

De Genitalibus.

et ejus cervicem concludi; tres formari membranas, amnion,

allantoidea,

chorion.

contrahitur; tota cervix, potissimum tamen interius ejus ostiolum, diligenter concluditur; humor interiorem vulvae faciem inungens, et ejus asperitudinem laevigans, [tenuis] membrana fit, quam Graeci [ἀμνεῖον] *amnion* vocant, hanc aiunt eum, qui foetus veluti *sudor* est, recipere; ex ipso autem semine altera membrana gignitur, eam Graeci (*a farciminis similitudine*) [ἀλλαντοειδῆ] *allantoidea* nominarunt, haec foramine in vesicam pertinente cava intra se
3 infantis veluti *lotium* usque ad partus tempora colligit. Extra has in orbem tertia quaedam membrana superdatur, quam Graeci [χωρίον] *chorion* (Latini *secundas,*) dixere, et per iter quoddam

1. σπέρμα] συμβαίνει add. G.
ib. σύμπαντα] σύμπαντά τε G.
2. ἔνδον] ἐντὸς G., quod mallem.
ib. δὲ ἀλείφουσαν] δ' ὑπαλείφουσαν G.
4. ἅπασαν] ἐπιφάνειαν add. G., quod necessarium videtur.
5. ἀποτελεσθῆναι] γενέσθαι G.
ib. τὸν καλούμενον κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 224.
ib. τὸν καλούμενον ἀμνεῖον] ὃν ἄμνιον ὀνομάζουσιν G.
ib. ὅν τινά φασιν ὑποδέχεσθαι] ἐκδεχόμενος G., constructione mutata.
6. κυομένου] κυουμένου G.
6—8. ἐξ αὐτοῦ—ὃν] τούτῳ δ' ἔξωθεν ἕτερος ἐπίκειται λεπτότερος, ὃν ἀλλαντοειδῆ προσαγορεύουσιν G.
7. δὲ τοῦ] om. τοῦ D.
ib. ἀλλαντοειδῆ] ἀλαντοειδῆ B. D., ἀχανοειδῆ A.
8. κύστιν] κύστην D.E.
ib. συντετρημένον] συντετρημένος G.
9. ὄντα] Sic E., om. vul.
ib. ἀθροίζειν] ἀθροίζων G.
ib. ἄχρι] καὶ οὗτος ἄχρι G.
10. κυομένου] κυουμένου G.
ib. Τούτοις κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 224.
ib. Τούτοις δὲ] τούτῳ δ' G.
11. χώριον] χόριον G.
11—p. 212, 1. χιτών—κύστιν] Alia ap. G.
12. διά] Sic A.B.E., καὶ διά vul.
ib. πόρου δὲ] Sic E., om. δὲ vul.

Mor. p. 80, 81.

De Genitalibus.

Chorii duas esse arterias, et duas venas.

Urachus.

Funiculus umbilicalis.

4 τὴν τοῦ κυομένου κύστιν. Οὕτως αἱ κατὰ τὸ χωρίον ἀρτηρίαι καὶ φλέβες ἅπασαι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκφύονται τῷ κυομένῳ, τέσσαρες γινόμεναι, καθάπερ ἐκ ῥιζῶν πολλῶν ἀθροιζόμενα πρέμνα, δύο μὲν ἀρτηρίαι, δύο δὲ φλέβες· μέσον δὲ αὐτῶν περιέχουσι τὸν οὐραχὸν, (οὕτως γὰρ αὐτὸν ἔθος ὀνομάζειν τοῖς ἀνατομικοῖς,) τὸν ἐκ τοῦ πυθμένος ἐξοχετεύοντα τὸ οὖρον 897 εἰς τὸν ἀλλαντοειδῆ χιτῶνα· ἐφ' ἑκάστῳ γὰρ δὴ στόματι τῶν εἰς τοῦτο ἐχόντων ἀγγείων, δι' ὧν καὶ τὸ καταμήνιον ἐφέρετο, αὗται γεννῶνται παρὰ τὸν τοῦ

5 κύειν καιρόν. Συνδεῖ δὲ αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας λεπτὸς

4 usque ad infantis vesicam perforatur. Hoc in meatu secundarum venae arteriaeque omnes infanti eo more quatuor enascuntur, quo ex multis radicibus collecti caudices oriuntur; duae sunt arteriae, duae venae, quarum medius est urinae canalis, (*urachos* [οὐραχός] inde apud anatomicos appellatus,) e vesicae specu lotium in allantoidea tunicam derivans; ab singulo enim vasorum in uterum intrantium mensesque isthac purgantium osculo, nunc positae

5 venae arteriaeque circa concipiendi tempora gignuntur. Istas

1. κύστιν] κύστην E., ut sup. p. 85. l. 5: 211. 8.
ib. Οὕτως αἱ κατὰ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 226.
3. ἐκφύονται] ἐμφυόμενα G., constructione mutata; vellem ἐμφύονται. Cf. inf. p. 213. l. 3.
ib. κυομένῳ] κυουμένῳ G.
ib. γινόμεναι] γενόμεναι D.
4. δύο μὲν ἀστηρίαι κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 231.
5. δὲ αὐτῶν περιέχουσι] ἑαυτῶν ἔχοντες G.
6. οὐραχὸν] οὐραγὸν G.
ib. οὕτως] οὕτω G.
ib. γὰρ—ὀνομάζειν] Sic E., γὰρ ὀνομάζειν ἔθος G., ὠνομασμένον vul.
7. πυθμένος] τῆς κύστεως πόρον add. G.
ib. τὸ οὖρον] τὸν οὖρον A.
8. εἰς—χιτῶνα] εἰς τὸν ὀλίγον ἔμπροσθεν εἰρημένον χιτῶνα τὸν ἀλλαντοειδῆ G.
ib. ἀλλαντοειδῆ] ἀλαντ. A.B.D.
ib. ἐφ' ἑκάστῳ γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 224, 25.
ib. γὰρ] om. G.
9. τοῦτο ἐχόντων] τοὐντὸς τῆς μήτρας ἀφηκόντων G.
ib. ὧν] ὧν περ G.
10. ἐφέρετο] εἰς αὐτὴν ἐφέρετο G.
ib. αὗται γεννῶνται] γεννᾶται G.
ib. παρὰ] Sic E.G., περὶ vul.
11. καιρόν] ἕτερον ἀγγεῖον, ἀρτηρία μὲν ἐπὶ τῷ τῆς ἀρτηρίας στόματι, φλὲψ δ' ἐπὶ τῷ τῆς φλεβὸς, ὥστ' εἶναι τὸν ἀριθμὸν ἴσα τὰ γεννώμενα τοῖς εἴσω τῆς μήτρας περαίνουσι στόμασι add. G.
ib. Συνδεῖ δὲ αὐτὰς κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 225.
ib. δὲ αὐτὰς] δ' αὐτὰ G.
ib. ἀλλήλας] ἀλλήλα G.

Fabr. p. 896, 97.

DE GENITALIBUS.

ὑμὴν, ἀλλ' ἰσχυρὸς, ὃς περιφυόμενος ἅπασι μὲν τοῖς ἀγγείοις ἔξωθεν, τῶν ὑστερῶν δὲ τοῖς ἐντὸς μέρεσιν ἐκφυόμενος, σκέπει καὶ φρουρεῖ καὶ συνδεῖ ἅπαντα
6 τὰ ἀγγεῖα καὶ αὐτὰς τὰς ὑστέρας. Ταῦτα τὰ ἀγγεῖα προέρχονται κατὰ τὸν ὀμφαλὸν τοῦ ἐμβρύου· ἐκ δ' αὖ τοῦ ὀμφαλοῦ μία μὲν φλὲψ ἐκ τῶν δύο συντεθεῖσα ἀνήκει μέχρι τῶν σιμῶν τοῦ ἥπατος, τροφὴν τῷ ἐμβρύῳ προσάγουσα· αἱ δὲ ἀρτηρίαι, τὸ μῆκος τῆς θέσεως τῆς καρδίας ἐκφυγοῦσαι, τῇ κατὰ ῥάχιν ἀρτη- p. 81
ρίᾳ συμφύονται, καὶ δι' αὐτῆς προσάγουσι τῇ καρδίᾳ τὸ πνεῦμα. πᾶσα γὰρ τροφὴ καὶ ζωὴ τῷ ἐμβρύῳ διὰ τοῦ ὀμφαλοῦ προσφέρεται παρὰ τῆς μητρός.

Cursus venae umbilicalis, et arteriarum umbilicalium.

20 Εἰ λαβὼν οὖν τις ἐγκύμονα αἶγα σχίσας τε αὐτὴν ἐντέχνως βουληθείη γνῶναι, εὑρήσει τὸ μὲν ἔμβρυον

inter se tenuis membrana, sed valida, connectit, quae exterius vasis omnibus adhaerescens, et ex penitioribus uteri partibus oriens, vascula omnia ipsumque uterum operit, colligat atque
6 tuetur. Id genus vasa ad infantis umbilicum procedunt; rursum ab umbilico una ex duabus vena composita usque ad jecoris cava, foetui alimentum subvehens, perlabitur; arteriae vero, cordis longinquitatem evitantes, cum spinali arteria coalescunt, per ipsamque in cor spiritum transmittunt: omnis enim alimonia et vita infanti per umbilicum [a matre] suggeritur.

20 Igitur si quispiam gravidam capram accipiens et ipsam artificiose rescindens notitiam capere voluerit, in humore intra vulvam

1. ὑμὴν, ἀλλ' ἰσχυρὸς] μὲν, ἰσχυρὸς δ' ὑμὴν G.
ib. ὃς] om. E., et G. constructione mutata.
1, 2. περιφυόμενος—ἔξωθεν] ἔξωθέν τε περιφυόμενος ἅπασι τοῖς ἀγγείοις G.
1. μὲν] Sic E., om. vul.
2. τῶν ὑστερῶν δὲ] καὶ τῶν ὑστερῶν G.
ib. ἐντὸς] Sic G., ἐνδὸς E., ἔνδον vul.
3. ἐκφυόμενος] ἐμφυόμενος G., quod mallem. Cf. sup. p. 212. l. 3.
3, 4. σκέπει—ὑστέρας] Alia et longiora ap. G.
3. ἅπαντα τὰ ἀγγεῖα] ἅπασι μὲν τοῖς ἀγγείοις E.
4. αὐτὰς] om. G.
5. τὸν ὀμφ.] μόνον τὸν ὀμφ. E.
8. ἀρτηρίαι] Expl. Cod. D. cum hac nota: "Quatuor desunt paginae a pag. 81 ad finem editionis Morelianae, Paris. 1555. 8°."
ib. τῆς θέσεως] Sic E., om. vul.
12. παρὰ τῆς μητρός] Sic E., περὶ τῆς μήτρας A.B., om. vul.
14. βουληθείη γνῶναι] om. E.

De Genitalibus.

Liquor amnii.

νηχόμενον ἐν τῷ περιεχομένῳ ὑγρῷ ὑπὸ τῆς μήτρας,
τῷ συναχθέντι ἀπὸ τοῦ ἱδρῶτος τοῦ ἐμβρύου, (ὡς
ἀποίῳ καὶ μηδὲν βλάπτοντι τὸ αὐτῆς ἔμβρυον,) βασ-
ταζόμενον δὲ ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ διὰ τῶν ἀγγείων τῶν
2 προσαγόντων τό τε αἷμα καὶ πνεῦμα. Πάντες μὲν
οὖν οἱ χιτῶνες οἱ περιέχοντες τὸ ἔμβρυον ἐντὸς τῆς
3 μήτρας κεῖνται. Ὁ μὲν οὖν ἀμνειὸς, ἀμέσως περι-
έχων τὸ ἔμβρυον, ὑποδέχεται τὸν ἐκ τοῦ ἐμβρύου
4 συναγόμενον ἱδρῶτα. Ὁ δὲ ἀλλαντοειδὴς συν- 898
τέτρηται μὲν κατὰ τὸ αἰδοῖον τοῦ ἐμβρύου, (καθὼς
ἀνώτερον εἴρηται,) ὑποδέχεται δὲ τὸν οὐραχὸν κατ᾽
αὐτὸ τὸ τρῆμα, ἐξάγοντα εἰς αὐτὸ τὸ τοῦ ἐμβρύου
οὖρον ὅπως μὴ μιχθῇ τῷ τοῦ ἱδρῶτος ὑγρῷ· τὸ μὲν
γὰρ οὖρον, δριμὺ ὂν, διεβρῶσεν ἂν τὸ ἔμβρυον τῇ
5 δριμύτητι. Διὰ τοῦτο οὖν ἡ φιλάνθρωπος τοῦ Θεοῦ
δημιουργία πολλοὺς κατεσκεύασε χιτῶνας κατ᾽ αὐτὸν
τὸν καιρὸν τῆς κυήσεως πρὸς ὑποδοχὴν τῆς διαφορᾶς
6 τῶν ὑγρῶν. Τρίτος δὲ χιτὼν τὸ χωρίον κατεσκευ-

Usus amnii,

allantoidis,

urachi.

contento, ex foetus sudore manante, (utpote omni qualitate ca-
rente ac minime noxio,) infantem natare, et ex umbilico per con-
ceptacula tunc sanguinem spiritumque advehentia sustentari,
2 comperiet. Itaque membranae omnes foetum involventes intra
3 vulvam sunt positae. Amnius, foetui contiguus, sudorem ab
4 ipso defluentem colligit. Sed vocatus *allantoides* versus infantis
genitale foratur, (ut supra posuimus, [c. 19. §. 2.]) et urinae iter,
quod *urachon* vocavimus, intra foramen recipit; illud vero in-
fantis lotium educit ne cum sudoris humore misceatur; urina
enim, acris cum sit, tenerum foetum acrimonia sua corrosisset.
5 Quapropter Divina Sapientia, summo homines amore complec-
tens, ipso foeturae tempore plures tunicas diversis humoribus
6 suscipiendis machinata est. Tertia membrana, quam *secundas*

1. ὑπὸ τῆς] ὑπὸ ὑπὸ τῆς B.
3. βλάπτοντι] βλάπτον E.
ib. αὐτῆς] Sic E., om. vul.
5. μὲν οὖν] Sic E., οὖν vul.
9. συναγόμενον] Sic B., συνασσόμενον vul. An συνναστσόμενον?
ib. ἀλλαντοειδὴς] ἀλαντοειδὴς A. B.

Fabr. p. 897, 98.

ἄσθη, [ἐντὸς] μὲν τῆς μήτρας κείμενος, πόρρω δὲ τοῦ ἐμβρύου, κατεσπαρμένα ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὰ ἀγγεῖα τῶν φλεβῶν καὶ τῶν ἀρτηριῶν δι' ὧν τρέφονται πάντα τὰ μόρια τὰ ἐντὸς τῆς μήτρας· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὴν ὀνομασίαν ἐκτήσατο, ἐκ τοῦ πάντα τὰ κατὰ
7 τὸ ἔμβρυον γινόμενα περιέχειν. Ὁ δὲ ἀλλαντοειδὴς χιτὼν ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἀλλᾶντας ὁμοιότητος τὴν
8 προσωνυμίαν ἔσχηκε. Τὰ γοῦν εἰς τὴν μήτραν καθικνούμενα τῶν ἀγγείων στόματα ὀνομάζονται κοτυληδόνες. ταῦτα εἰ μὲν στερρὰ καὶ ξηρά εἰσι, κατέχουσι τὸ ἔμβρυον, κἂν βαρὺ ᾖ, ἔστ' ἂν τελεσθῇ· εἰ δὲ κάθυγρα καὶ γλίσχρα, ἀδυνατοῦσι μὲν κρατεῖν τὸ ἔμβρυον, συγχωροῦσι δὲ αὐτὸ ἀμβλωθρίδιον γίνε-
9 σθαι. Τοῦτο σκοπήσας πολλὰ καὶ πολλάκις Ἱππο- p. 82

De Genitalibus.

Chorii usus, et nomen.

Allantoidis nomen.

Acetabula; quae, si humida sint, foetum sustinere non posse.

nominant, effecta est, intra vulvam quidem sita, procul tamen a foetu, ex venis arteriisque contexta per quas omnia intra vulvam membra nutriuntur; inde quoque appellationem hanc (*chorion* [χωρίον] apud Graecos,) adepta est, quod omnia ad foetum perti-
7 nentia contineat. Allantoides vero membrana ab intestini simi-
8 litudine vocabulum habet, quasi *intestinalis*. Vasculorum sane ostiola in uterum subeuntia *acetabula* nominantur: ea si firma aridaque sint, foetum, quamvis gravem, usque dum absolvitur, retinent; si madentia lentoque humore viscida fuerint, foetum
9 retentare nequeunt, sed abortivum partum fieri permittunt. Id Hippocrates, medicinae Prometheus, contemplatus, in Aphorismo

1. [ἐντὸς] Sic C. et sic sup. p. 214. l. 6., ἐκτὸς vul.
ib. κείμενος] κείμενον E.
6. Ὁ δὲ ἀλλαντοειδὴς κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 231.
6, 7. Ὁ δὲ—ἐκ] καλεῖται γὰρ οὕτως ἀπὸ G.
6. ἀλλαντοειδὴς] ἀλαντ. A.B.
7. ἀλλᾶντας] ἄλαντας A.B.
ib. ὁμοιότητος] κατὰ σχῆμα add. G.
ib. τὴν προσωνυμίαν ἔσχηκε] om. G.
8. Τὰ γοῦν εἰς τὴν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 233.
ib. εἰς] πρὸς B.
8, 9. Τὰ—κοτυληδόνες] κοτυληδόνας μὲν ὀνομάζων τῶν εἰς τὰς μήτρας καθηκόντων ἀγγείων τὰ στόματα G.
14. Τοῦτο σκοπήσας κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 233.
14—p. 216, 2. Τοῦτο—οὕτως] ἀπὸ γοῦν τῆσδε τῆς γνώμης καὶ ὁ Ἱπποκράτης ἔλεγεν G.
14. πολλὰ καὶ πολλάκις] Sic E., καὶ vul.

De Genitalibus.

κράτης, ὁ τῆς ἰατρικῆς Προμηθεὺς, ἔγραψεν ἐν Ἀφορισμῷ οὕτως· “Ὁπόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσαι ἐκτιτρώ“σκουσι δίμηνα καὶ τρίμηνα ἄνευ [φανερᾶς] προφά“σεως, ταύταις αἱ κοτυληδόνες τῆς μήτρας μύξης 899 “μεσταί εἰσι, καὶ οὐ δύνανται κρατεῖν ὑπὸ [τοῦ “βάρους] τὸ ἔμβρυον, ἀλλ' ἀποῤῥήγνυνται.”

A duobus, (patre scil. ac matre,) hominem gigni, ideoque pudenda bina esse.

21 Ἐπεὶ τοίνυν ἡ παροῦσα διδασκαλία περὶ κατασκευῆς ἀνθρώπου προῆκται διδάσκειν, ζωογονεῖται δὲ ὁ ἄνθρωπος ἐκ δύο, πατρός τε καὶ μητρὸς, (προστάξει τοῦ πάντα δημιουργήσαντος Θεοῦ ἡμῶν·) διὰ τοῦτο καὶ τὰ γεννῶντα μόρια ἐξ ἀνάγκης δύο βέλτιον γενέσθαι· τὸ μὲν ἓν τοῦ ἄῤῥενος, τὸ δὲ ἕτερον τῆς θηλείας εἰς ὑποδοχήν. ὀνομάζονται δὲ ἀμφότερα αἰδοῖα.
2 Εἴπωμεν οὖν πρότερον περὶ τοῦ κατασκευα-

quodam ita scriptum reliquit; [*Aphor.* §. 5. 45. T. III. p. 745.] “Quaecunque uterum gerentes citra evidentem causam bimestres “aut trimestres abortiuntur, his uteri acetabula muci plena sunt, “neque prae gravitate foetum sustinere valent, sed abrum“puntur.”

21 Igitur quoniam praesens hic liber hominis fabricam docere proposuit, a duobus autem, patre scilicet ac matre, homo gignitur, (ita enim praecepit effector et conditor mundi Deus;) idcirco et genitales partes necessario duas esse melius fuit; unam maris, alteram foeminae ad recipiendum idoneam: utraque *pudenda* nominantur.
2 [Dicamus igitur primum de maris pudendo, qualis

1. ὁ τῆς] Sic E., om. vul., ὁ τῆς τῆς (sic) B.
2. Ὁπόσαι] Sic A.B., ὁκόσαι vul.
ib. ἐν γαστρὶ] δὲ μετρίως τὸ σῶμα H.
ib. ἐκτιτρώσκουσι] ἐκτιτρώσκουσαι E., ἐκτιτρώσκονται G.
3. ἄνευ] ἄτερ G.H.
ib. [φανερᾶς] προφάσεως] φανερῆς προφάσεως E., φανερᾶς προφάσιος G., προφάσιος φανερῆς H., φανερῆς προφάσιος vul.
4. ταύταις] Sic E., ταῦτ' A., ταύτησιν vul.
ib. τῆς μήτρας] om. G.H.
5. εἰσι] εἰσιν H.
ib. κρατεῖν] κρατέειν G.
ib. ὑπὸ] Sic E.G.H., διὰ vul.
ib. [τοῦ βάρους] Sic H., βάρεος G., τὸ βάρος vul.
6. ἀποῤῥήγνυνται] -ρήγνυται H.
12. ἄῤῥενος] Adderem libenter εἰς ἔκκρισιν σπέρματος e Gal. p. 212.
14—p. 217, 2. Εἴπωμεν—δέξασθαι] Sic E., om. vul.

Fabr. p. 898, 99.

σθέντος αἰδοίου τῷ ἄρρενι, ποῖος τόπος ἔμελλεν αὐτὸ
3 δέξασθαι. Ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἦν βελτίων τόπος εἰς
κατάθεσιν τοῦ ἄρρενος αἰδοίου πλὴν ἵναπερ καὶ κα-
τετέθη, ἐκ τῶνδ' ἂν μάθοις. πότερον οὖν ἐγγυτέρω
τῆς ἕδρας ἔδει τεθῆναι; ἀλλ' ἀποπατοῦσι δύσχρη-
στον· ἀλλ' ἀνωτέρω πρὸς τὸ ὑπογάστριον τὴν θέσιν
σχεῖν, οὐ μόνον ἀπρεπὲς, ἀλλὰ καὶ δύσχρηστον, καὶ
22 ῥᾴδιον πάσχειν ὑπὸ τῶν ἔξωθεν προσβολῶν. Πάλιν,
πότερον τεταμένον εἶναι διὰ παντὸς, ἢ χαλαρὸν, ἢ
ἐν μέρει τούτων, καθὼς νῦν ἐστιν; εἰ μὲν γὰρ διὰ
παντὸς ἐντεταμένον ἦν, οὐ μόνον ῥᾴδιον πρὸς τὸ

De Genitalibus.

Sedem ad virilis pudendi (vulgo *penis*) situm aptiorem non esse quam ubi nunc est.

Penis quare neque semper rigidus sit,

3 locus ad id recipiendum erat idoneum.] Sedem ad virilis pudendi
situm aptiorem non esse quam ubi nunc est, ex his discere facile
fuerit: num propius ano ipsum poni oportuit? [at] * alvum
exonerantibus id esset incommodum; sed sursum versus ad ab-
domen collocari, non deforme solum, verum etiam inutile foret, et
22 facile ab exterius incidentibus vim pateretur. Item, num semper
rigens protentumque, aut contra laxum semper et flaccidum, aut
vicissim, quemadmodum nunc habet, esse debuit? primum si
continenter arrectum esset, a quaque levi causa laederetur, esset

* *An* Crass., ut sup. p. 194, 201.

2. Ὅτι μὲν] Sic E., om. μὲν vul.
4. πότερον οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 213.
ib. πότερον] ποῦ δὴ καὶ βούλει μετατεθῆναι τὸ τοῦ ἄρρενος αἰδοῖον; (ἀπὸ τούτου γὰρ ἄρξομαι·) πότερον G.
ib. οὖν] Sic E., om. G. et vul.
5. ἔδει τεθῆναι] ἢ νῦν ἐστιν G.
ib. ἀλλ'] ἀλλὰ κατ' αὐτῆς ἐκείνης ἂν ἐπέκειτο, καὶ ἦν G.
6—8. ἀλλ'—προσβολῶν] Paulo diversa ap. G.
6, 7. ἀνωτέρω—σχεῖν] ἀνώτερόν που τετάχθαι κατὰ τὸ ἐπίσειον ἢ τὸ ὑπογάστριον G.
6. πρὸς τὸ] τὸ om. E.
7. ἀπρεπὲς] Sic E., ἀπρεπὲς τοῦτο vul.
ib. δύσχρηστον] -χρηστόν τε G.
8. ῥᾴδιον πάσχειν] ῥᾳδίως πάσχειν A.B.E., ῥᾳδίως πάσχον G., quod mallem, nisi legatur ῥᾴδιον πρὸς τὸ πάσχειν, ut inf. l. 11.
ib. Πάλιν πότερον κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 213, 14.
ib. Πάλιν] προστίθει πάλιν ἐνταῦθα G.
9. τεταμένον] ἐντεταμένον G.
ib. εἶναι—χαλαρὸν] ἢ χαλαρὸν ὑπάρχον διὰ παντὸς G.
ib. ἐν μέρει τούτων] τούτων ἑκάτερον ἐν μέρει γίνεσθαι δυνάμενον G.
10. καθὼς νῦν ἐστιν] om. G., καθὼς οὖν ἐστίν A.
10, 11. εἰ—ἦν] ἀλλ' ἐντεταμένον μὲν ἀεὶ G.
11. οὐ—τὸ] πρὸς τῷ ῥᾳδίως αὐτὸ G.

Mor. p. 82, 83.

De Genitalibus.

neque semper flaccidus ;

πάσχειν, ἀλλ᾽ ἔτι καὶ δύσχρηστον ἂν ἦν καὶ ἀπρεπὲς ἐν παντὶ τῷ λοιπῷ βίῳ· εἰ δὲ κεχαλασμένον ἦν διὰ παντὸς, ἄχρηστον ἂν ὑπῆρχεν, οὗ χάριν ἐγένετο μηδέ ποτε ἐργάσασθαι δυνάμενον· εἰ δὲ ἐν μέρει μὲν χαλαρὸν, ἐν μέρει δὲ ἐντεταμένον, αὐτὸ δὴ τοῦτο ἄξιον θαυμάζειν, ὅτι, οἷον αὐτὸ ὁ λόγος ἐξεῦρε χρῆναι γεγονέναι, 900

quare durus, cavus, fistulosus.

23 τοιοῦτον καὶ φαίνεται νῦν ὑπάρχον. Ἐπεὶ τοίνυν σκληρόν τε ἅμα καὶ κοῖλον καὶ σηραγγῶδες εἶναι χρὴ τὸ τοῦ αἰδοίου ἴδιον σῶμα, φαίνεται μὲν ἐξ ὀστοῦ τὴν γένεσιν ἔχον, καθάπερ οἱ λοιποὶ σύνδεσμοι, κοῖλον δὲ καὶ σηραγγῶδες μόνον ἐξ ἁπάντων, ὡς ἡ χρεία κελεύει, ἵνα ὄρθιόν τε καὶ

deinde [in omni reliqua vita] incommodum atque deforme; at si flaccescens langueret assidue, prorsus esset supervacuum, id, cujus causa creatum fuit, praestare non potens; quod si alternis modo laxum, modo rigens sit, id ipsum certe omni admiratione dignum extiterit, quod, quale ipsum debere esse ratio cogitavit,

23 talem nunc esse reperiatur. Quamobrem cum genitalis membri corpus durum juxta et cavum esse fistulosumque debuerit, ex osse quidem, ut reliquae copulae, oriri cernitur, at concavum et fistulosum ex omnibus solum est, taleque ipsum esse utilitas postulavit, ut rectum nullamque in partem declinans in venereo

1. ἀλλ᾽ ἔτι] Sic E., ἀλλὰ vul., ἔτι G.
ib. ἂν ἦν] ἂν om. G.
ib. καὶ ἀπρεπὲς] om. G.
2. ἐν—βίῳ] Sic E., om. vul., ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ G., et add. καθ᾽ ἕνα μόνον τὸν τῆς συνουσίας καιρὸν χρήσιμον γενόμενον.
ib. εἰ δὲ κεχαλασμένον] κεχαλασμένον δ᾽ εἴπερ G.
ib. ἦν] ἀεὶ add. E., om. G. et vul.
3. ὑπῆρχεν] Sic E., οὕτω γε παντάπασιν ὑπῆρχεν G., ἦν vul.
ib. ποτε] πώποτε G.
5. αὐτὸ] πρῶτον μὲν αὐτὸ G.
ib. ἄξιον θαυμάζ.] θαυμ. ἄξιον G.
6. ὅτι] εἰ G.
ib. αὐτὸ—ἐξεῦρε] ὁ λόγος ἐξεῦρεν αὐτὸ G.
7. τοιοῦτον καὶ] τοιοῦτο G.
ib. ὑπάρχον] Lin. duas add. G.
ib. Ἐπεὶ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 218, 19.
ib. Ἐπεὶ τοίνυν] εἰ δέ γ᾽ ἦμεν ὄντως φυσικοὶ πάντως ἂν ἐνοήσαμεν ὡς ἐπειδὴ G.
8. καὶ σηραγγῶδες] om. G., καὶ συρραγῶδες A., καὶ σιραγγῶδες B.
9. τοῦ αἰδοίου] τῶν αἰδοίων G.
9, 10. φαίνεται—ἔχον] φύεται μὲν ἐξ ὀστοῦ G.
10. ἔχον] ἔχειν E.
ib. λοιποὶ] πάντες add. G.
11. δὲ] δ᾽ ἔσται G.
ib. καὶ σηραγγῶδες] om. G., καὶ σιρραγῶδες A., καὶ σιραγγῶδες B., καὶ σηραγγῶδες εἶναι E.
12. κελεύει] Lin. duodecim hic om. Theoph.

Fabr. p. 899, 900.

2 ἀκλινὲς ἐν ταῖς συνουσίαις φυλάττοιτο. Ἀλλὰ καὶ
διΐστασθαι καὶ ἀνευρύνεσθαι τὸν πόρον χρήσιμον,
ἵνα καὶ ἐπὶ πλεῖστον καὶ πόρρω καὶ κατ' εὐθὺ ἐξα-
κοντίζηται τὸ σπέρμα πρὸς τοὺς κόλπους τῆς μήτρας. p. 83
3 Τοῖς γοῦν ὑποσπαδιαίοις ὀνομαζομένοις, ἐπειδὴ ὁ
πόρος τοῦ καυλοῦ ἐν τῷ τέλει διέστραπται, οὐ [δύ-
νατον] γεννᾶν. δηλοῖ δὲ τοῦτο ἡ ἴασις· τμηθέντος
24 γὰρ τοῦ δεσμοῦ, γεννῶσι. Διατείνεται οὖν τὸ
αἰδοῖον ὑπὸ πνεύματος, παράκεινται δὲ αὐτῷ ἑκα-
τέρωθεν δύο μύες, τείνοντες τὸν πόρον, ὥσπερ τι-
νὲς χεῖρες, ἐν τῇ ἀποκρίσει τοῦ σπέρματος, εἰ μέλ-
2 λοι πολὺ ἐξακοντίζεσθαι. Ἐπεὶ δὲ ἡ οὐρηδόχος

De Genitalibus.

Spadones quare generare non possint,

quomodo sanentur.

Penis meatus (vulgo *urethra*) quomodo distendatur.

Semini et urinae unum esse meatum.

2 congressu perduraret. Verum distendi etiam spaciosiusque reddi
ejus iter oportuit, ut quamplurimum semen quam longissime rec-
3 taque in uteri sinus profundatur. Quare vocati [ὑποσπαδιαῖοι]
hypospadiaei, (id est, quasi *spadones et oblaesi*,) cum colis meatus
in fine retorqueatur, generare non possunt: id vero curatio de-
clarat; rescisso enim vinculo, apti ad generandum efficiuntur.
24 Igitur pudendum spiritu distenditur, binique ab utroque ejus
latere musculi adjacent, meatum in seminis missione, si multum
2 ejiciendum sit, veluti quaedam manus, distendentes. Caeterum

1. ἐν ταῖς συνουσίαις] om. G.
ib. φυλάττοιτο] τὸ σύμπαν αἰδοῖον add. G.
ib. Ἀλλὰ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 221.
ib. Ἀλλὰ καὶ] οὐ γὰρ, ὡς ἂν οἰηθείη τις ἴσως, ἕνεκα τῆς συνουσίας μόνης, ἀλλὰ καὶ τοῦ G.
2. ἀνευρύνεσθαι] εὐρύνεσθαι G.
ib. χρήσιμον] om. G.
3. ἵνα καὶ ἐπὶ] ἵν' ἐπὶ G.
ib. καὶ πόρρω—εὐθὺ] om. G.
4. πρὸς—μήτρας] χρήσιμον ἀκριβῶς τετάσθαι τὸ αἰδοῖον G. Lin. duas hic om. Theoph.
5. Τοῖς γοῦν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 221.
ib. γοῦν] γὰρ οὖν G.
5, 6. ὁ πόρος—τέλει] διὰ τὸν ἐν τῷ τέλει τοῦ καυλοῦ δεσμὸν ὁ πόρος G.
6. οὐ [δύνατον] γεννᾶν] γεννᾶν ἀδύνατον G., οὐ δύνανται γεννᾶν vul. Lin. duas hic om. Theoph.
7. δῆλοι δὲ τοῦτο] ὁμολογεῖ δὲ τῷ λόγῳ καὶ G.
ib. τμηθέντος γὰρ] εἴγε δὴ τμηθ. G.
8. γεννῶσι] Lin. septem hic om. Theoph.
ib. Διατείνεται κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 222.
ib. Διατείνεται—πνεύματος] om. G.
9. παράκεινται—ἑκατέρωθεν] τούτῳ (sc. τῷ τοῦ σπέρματος πόρῳ) δ' ἐπίκειται τὸ κοῖλον νεῦρον, ἑκατέρωθεν δ' αὐτῶν G.
10—12. τείνοντες—ἐξακοντίζεσθαι] Alia et plura ap. G.
12. ἐξακοντίζεσθαι] ἐξανκοτίζ. B.
ib. Ἐπεὶ δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 222.
ib. Ἐπεὶ δὲ] καὶ add. G.
ib. οὐρηδόχος] om. G.

Mor. p. 83.

De Genitalibus.

κύστις ἐτέτακτο πλησίον, ἕτερον οὐκ ἦν ἄμεινον ἐκκρίσεως πόρον ἐργάσασθαι, ἀλλ' ᾧ καὶ αὐτὸ τὸ σπέρμα χρῆται· εὐλόγως οὖν καὶ ὁ ταύτης αὐχὴν ἅπαν κατείληφε τὸ τοῦ περιτοναίου χωρίον, ἀναφε- 901
ρόμενος ἀπὸ τῆς ἕδρας, [ἐφ'] ἧς ἐξ ἀρχῆς ἔκειτο, μέχρι τῆς κατὰ τὸ αἰδοῖον ἐκφύσεως.

Urethram muliebrem neque ita flexuosam ut in viris, neque tam longam esse.

3 Ἐπὶ δὲ τῶν γυναικῶν, ἅτε οὐκ ὄντος αἰδοίου προπετοῦς, τὴν τοιαύτην ἀπόφυσιν ὁ τῆς κύστεως αὐχὴν οὐκ ἔτι ἔσχεν· ἀλλὰ τὸ μὲν αἰδοῖον τὸ γυναικεῖον ἐπίκειται κατὰ τῆς ἕδρας, ἐπὶ δὲ τὸ ἄνω πέρας αὐτοῦ τῆς κύστεως ὁ τράχηλος τελευτᾷ, κἀνταῦθα προχεῖται τὸ οὖρον, οὔτε ἱκανῶς καμπύλος ὡς ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν,

Labia pudendi muliebris, penis praeputium.

25 οὔτε οὕτως μακρὸς γενέσθαι δεηθείς. Αἱ δὲ τοῦ δέρματος ἐπιφύσεις ἐπὶ τοῖς πέρασι τῶν αἰδοίων ἑκα-

quoniam urinae vesica prope sita est, nullum aliud expellendae urinae iter, quam quo et semen utitur, excogitari potuit; itaque non injuria et ipsius cervix omnem peritonaei membranae locum occupavit, ab ano, cui a principio insedit, ad eam quae apud virile est germinationem, ascendens.

3 At in mulieribus, cum genitale non propendeat, hujusmodi processum vesicae cervix non itidem habuit; sed muliebre pudendum sedi incumbit, ad superiorem autem ejus finem vesicae collum terminatur, itaque inde urina profunditur, cum neque ita flexuosum
25 ut in viris, neque ita longum esse debuerit. Pelliculosae vero appendices extremis utriusque genitalibus adjectae, in muliebribus

2. ἐκκρίσεως] οὔρου add. G., et fort. C.
ib. πόρον ἐργάσασθαι] ἐργάζεσθαι πόρον ἄλλον G.
2, 3. ἀλλ' ᾧ—χρῆται] ἢ συγχρήσασθαι τῷ τοῦ σπέρματος G.
2. ἀλλ' ᾧ] ἀλλ' ὃν E., ἀλλὰ ᾧ vul.
3. χρῆται] χρᾶται E.
ib. οὖν] Sic B.C.G.M., om. E.F. et fort. A.
4. ἀναφερόμενος] ἀναφερόμενον G.
ib. [ἐφ'] Sic C.G., ἀφ' vul.
7. Ἐπὶ δὲ τῶν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 222, 23.
ib. προπετοῦς] προμήκους G.
8. τὴν τοιαύτην] τὰ τοιαύτ' A.
9. οὐκ ἔτι] οὐκέτ' G.
ib. αἰδοῖον] αὐτὸ add. G.
11. κἀνταῦθα] Sic E.G., κἀντεῦθεν vul.
ib. προχεῖται] πρόχεῖ G., quod mallem.
12, 13. οὔτε—οὔτε] οὔθ'—οὔθ' G.
13. οὕτως] οὕτω G.
ib. Αἱ δὲ τοῦ δέρματος κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 223.
14. ἐπιφύσεις] ἀποφύσεις G.
ib. ἑκατέρων] Sic B.G., om. vul.

Fabr. p. 900, 901.

DE GENITALIBUS.

τέρων, ἐν μὲν ταῖς γυναιξὶ κόσμου χάριν ἐγένοντο, καὶ τοῦ μὴ καταψύχεσθαι τὰς ὑστέρας σκεπάσματα προβέβληνται· τοῖς δὲ ἀνδράσι, πρὸς [τῷ] κόσμον τινὰ φέρειν, καὶ ἀδύνατον ἦν μηδ' ὅλως ἔχειν αὐτά.

Omnes quae viris insunt partes, easdem mulieres habere.

2 Πάντα οὖν ὅσα τοῖς ἀνδράσιν ὑπάρχει μόρια, ταῦτα καὶ ταῖς γυναιξὶ, καθ' ἓν μόνον διαφέροντα, ὡς ἔνδον μέν ἐστι τὰ τῶν γυναικῶν μόρια, τῶν δὲ ἀνδρῶν ἔξω.

Foeminam, quia mare frigidior sit, non idcirco imperfectiorem.

26 Φασὶν οὖν οἱ ἰατροὶ ὅτι ἀνὴρ γυναικὸς τελειότερος· ἡ δὲ αἰτία, τῆς θερμότητος ἡ ὑπεροχή· ψυχρότερον γὰρ ὂν τὸ θῆλυ οὐκ ἴσχυσεν προπετῆ ποιῆσαι τὰ
2 γεννητικὰ μόρια. Ἀληθέστερον δ' εἰπεῖν ὅτι διὰ τὴν

quidem ornamenti causa procreatae sunt, utque ne vulvae refrigescant tanquam operimenta objiciuntur; in viris autem, praeterquam quod ornamentum addunt, neutiquam ipsis carere
2 mas potuit. Igitur omnes quas viri habent particulas, eaedem et in mulieribus conspiciuntur, eo solum differentes, quod mulierum genitalia intus delitescunt, virorum extrinsecus pendent.
26 Quocirca medici perhibent virum esse muliere perfectiorem; hujusce rei causam, caloris excessum tradiderunt; foemina enim, cum sit frigidior, generationis membra foras propellere non po-
2 tuit. Verius tamen dictum fuit ad generis propagationem in

1. κόσμου] κόσμου τε G.
2. καταψύχεσθαι] ψύχεσθαι G.
3. πρὸς [τῷ] Sic C. G., πρὸς τὸ vul.
4. καὶ] ἔτι καὶ G.
ib. μηδ' ὅλως] Sic G., μηδόλως vul. Cf. sup. p. 92. l. 4.
ib. αὐτά] αὐτὰς G., quod mallem.
5. Πάντα οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 158.
6. καὶ ταῖς γυναιξὶ] Sic B. E., om. καὶ vul., κἂν ταῖς γυναιξὶ ἰδεῖν ἐστιν G.
ib. καθ'—διαφέροντα] ἐν ἑνὶ μόνῳ τῆς διαφορᾶς οὔσης αὐτοῖς, οὗ παρὰ πάντα χρὴ μεμνῆσθαι τὸν λόγον G.
7. ἐστι—γυναικῶν] τὰ τῶν γυναικῶν ἐστι G.
ib. τῶν δὲ] τὰ δὲ τῶν G.
8. Φασὶν οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 161.
ib. Φασὶν—τελειότερος] καθάπερ οὖν ἄνθρωπος ἁπάντων ζώων ἐστὶ τὸ τελεώτατον, οὕτως ἐν αὐτῷ τούτῳ πάλιν ἀνὴρ γυναικός G.
9. ἡ δὲ αἰτία] ἡ δ' αἰτία τῆς τελειότητος G.
ib. τῆς θερμότητος ἡ] ἡ τῆς θερμότητος G.
9—11. ψυχρότερον—μόρια] Alia ap. G.
10. ὂν] ὢν E.
ib. ἴσχυσεν προπετῆ] Sic C. E., ἴσχυσε vul.
11. Ἀληθέστερον κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 163, 64.
11—p. 222, 1. Ἀληθέστερον—κατεσκευάσθη] Alia ap. G.
11. διὰ τὴν] εἰς τὴν G.

De Genitalibus.

Foeminae partes virilibus minores,

ejusque semen infirmius et frigidius.

τοῦ γένους διαδοχὴν τοιοῦτον τὸ θῆλυ κατεσκευάσθη,
πρὸς τὸ δέξασθαι καὶ κατασχεῖν σπέρμα, καὶ θρέψαι
3 καὶ τελειῶσαι τὸ κυόμενον, ἐπιτήδειον ὄργανον. Τὸ
ἄρρεν δὲ τοῦ θήλεος εὐλόγως θερμότερον, καὶ τὰ
μόρια εὐρύτερα καὶ μείζονα ἔσχηκε, καὶ εὐκινητότερα. 902 p. 84
4 Εὐθὺς δὲ δήπου καὶ τοὺς ὄρχεις ἔμελλε τὸ θῆλυ
μικροτέρους καὶ ἀσθενεστέρους ἔχειν, καὶ τὸ σπέρμα
τὸ κατ' αὐτοὺς ἔλασσόν τε καὶ ἀσθενέστερον καὶ
ψυχρότερον· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ αἰδοῖον καὶ σκλη-
5 ρότερον καὶ σηραγγῶδες. † Πρὸς δὲ τὸ ἄκρον αὐτοῦ
ἐπιδερματὶς κρέμαται, ἥ τις ὀνομάζεται ποσθὴ, ὅπερ
ἐκτέμνεται ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ.†

Motus tria esse genera, naturalem, voluntarium, mixtum.

27 Εἴπωμεν τοίνυν κατὰ ποῖον εἶδος κινεῖται τὸ ἀνδρικὸν αἰδοῖον· τριῶν γὰρ οὐσῶν κινήσεων ἐν τοῖς μορίοις τοῦ σώματος, τῶν μὲν φυσικῶν, τῶν δὲ προ-

hunc modum foeminam fuisse creatam, ad recipiendum continendumque semen, praeterea ad alendum percipiendumque foetum,
3 idoneum instrumentum. Idcirco mas, foemina calidior, merito
4 membra ampliora, grandiora, mobilioraque possidet. Statim sane et mulieris testes exiliores, imbecilliores, ac frigidiores esse debuerunt, eorum pariter semen paucius, infirmius et frigidius; aeque
5 autem genitale durius et cavernosum. † In cujus extremo pelliculosum additamentum suspenditur, quod *praeputium* appellatur; id in cunni perculsione rescinditur.†

27 Nunc utique quo motus genere virile creatur doceamus; tres [enim] cum sint in corporis particulis motiones, naturales, electo-

2. πρὸς τὸ] om. G.
3. κυόμενον] κυούμενον G.
3—5. Τὸ ἄρρεν—εὐκινητότερα] om. G.
6. Εὐθὺς δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 164.
7. καὶ ἀσθενεστέρους] τε καὶ ἀτελεστέρους G.
ib. ἔχειν] ἴσχειν G.
8. ἔλασσον] γεννηθησόμενον ἔλαττον G.
ib. ἀσθενέστερον καὶ ψυχρότερον] ψυχρότερον καὶ ὑγρότερον G.
9, 10. ὡσαύτως—σηραγγῶδες] om. G.
10. σηραγγῶδες] συρραγῶδες A., σιραγγῶδες B.E.
10—12. †Πρὸς—ἀκροβυστίᾳ†] Locus corrupt. Vide Adnott.
11. ποσθὴ] ποστὴ A.B.
13. ἀνδρικὸν] Sic E., τοῦ ἀνδρὸς vul.

Fabr. p. 901—903.

αιρετικῶν, τῶν δὲ μικτῶν, εἴπωμεν κατὰ ποίαν κίνη-
2 σιν κινεῖται τὸ αἰδοῖον. Εἰ μὲν προαιρετικῶς ἐκινεῖτο,
οἱ νεογενεῖς παῖδες, χωρὶς προαιρέσεως ὄντες, ἀκίνητοι
ἂν ἔμενον κατὰ τοῦτο τὸ μόριον· ἀλλὰ μὴν θεω-
ροῦμεν αὐτοὺς κινουμένους, καὶ ἡμῖν δὲ αὐτοῖς καθ'
ὕπνους τὸ αὐτὸ συμβαίνει. ὥστε φυσικὴ ἡ κίνησις
3 τοῦ αἰδοίου, καὶ οὐ προαιρετική. Πάλιν δὲ, πολλῶν
(ἡσυχαζόντων σωμάτων καὶ ἀκινήτων μενόντων,)
βλεψάντων ἢ ἁψαμένων ἑτέρων σωμάτων γυμνῶν ἢ
γυναικείων ἢ ἀνδρείων, εὐθὺς ἡ κατὰ τοῦτο σύντομος
ἐπηκολούθησε κίνησις· ὥστε προαιρετικῶς κινεῖσθαι,
4 καὶ οὐ φυσικῶς. Λείπεται οὖν κινεῖσθαι τὸ τρίτον
εἶδος τῆς κινήσεως· ὡς μὲν γὰρ ὑπὸ μυῶν, κινεῖται
κατὰ προαίρεσιν, (πᾶσα γὰρ κίνησις διὰ μυῶν γινο-
μένη προαιρετική ἐστιν·) ὡς δὲ ἀπὸ πνεύματος, φυ- 903
σική. κινεῖται ἄρα τὸ αἰδοῖον καὶ φυσικῶς καὶ προ-
αιρετικῶς.

DE GENITALIBUS. Penem neque prorsus voluntarium motum habere, neque prorsus naturalem, sed ex utrisque mixtum.

riae sive voluntariae, [et] ex utrisque mixtae, qua istarum trium
2 virile moveatur declaremus. Primum si electoria, proxime nati
infantes, electione carentes, immobiles hac parte permanerent;
contra vero ipsis arrigi videmus, identidem et nobis secundum
quietem accidit: quare hinc efficitur ut naturalis sit pudendi motio,
3 non electoria. In contrarium autem, multis (corporibus quiescen-
tibus prorsumque immobilibus,) alia nuda mulierum virorumve
corpora intuentibus aut tangentibus, protinus ac repente virile
commovetur; igitur electorie, non naturaliter commoveri videtur.
4 Relinquitur sane tertium, ut mixto scilicet genere moveatur; nam
quatenus musculis mobile, voluntario movetur, (omnis enim per
musculos motio electoria est;) quatenus vero a spiritu, natura-
liter: itaque virile et naturalem et electorium motum habet.

4. ἂν ἔμενον] Sic E., ἀνέμενον vul.
5. ἡμῖν δὲ αὐτοῖς] ἡμᾶς αὐτοὺς E.
9. βλεψάντων] Sic B.E., καὶ βλεψάντων vul.
11. κινεῖσθαι καὶ οὐ φυσικῶς] Sic E., οὐ φυσικῶς κινεῖσθαι vul.
13. μυῶν] κινουμένη add. vul., om. E.
16. αἰδοῖον] αἰδεῖον B.

Mor. p. 84. Fabr. p. 903.

De Genitalibus.

Viriles testes foemineis majores.

28 Οἱ δὲ ὄρχεις τῶν ἀνδρῶν, εἰς ὅσον μέν ἐστι τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος θερμότερον, εἰς τοσοῦτον μείζους καὶ οἱ ὄρχεις ἐγένοντο· εἴπωμεν τοίνυν περὶ τῆς οὐσίας αὐτῶν καὶ τοῦ μεγέθους καὶ τοῦ σχήματος, καὶ τῶν εἰς αὐτοὺς καθηκόντων πόρων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν (Must. p. 4.)

Eorum materia,

2 πεφυκότων. Ἡ μὲν οὖν οὐσία τῶν ὄρχεων ἀδήν ἐστι, λευκὸς μὲν τὴν χροιὰν, σομφὸς δὲ καὶ ψαφαρὸς τὴν σύστασιν, ἀγγεῖα πολλὰ τριχοειδῆ καὶ ἀραχνοειδῆ κατεσπαρμένα κατ᾽ αὐτὸν τὸν ἀδένα ἔχοντες.

forma,

3 Τὸ δὲ σχῆμα ᾠοειδὲς, πρὸς τὰ ἐντὸς δὲ μέρη [σιμόν]· ἔχοντες ἐν τῷ ἄκρῳ αὐτῶν ἐπικειμένην τὴν ἐπιδιδυμίδα, ἐν ᾗ πρώτως καὶ τὸ σπέρμα λευκαίνεται, ἐν γὰρ [τοῖς] κιρσοειδέσι παραστάταις καὶ ἐν αὐτῷ τῷ

28 At viriles testiculi, quo mas foemina calidior, eo foemineis majores sunt; quare de ipsorum materia, magnitudine et figura, praeterea de canalibus ad eos pertinentibus, deque ab illis germi-
2 nantibus, in praesentia disseramus. Igitur testium materia glandulosa est, colore alba, fungosa levisque, vascula multa capillacea
3 aranealique tenuitate per ipsam glandulam sparsa. Figura quidem rotunda oblongaque formati sunt, [ab interiore parte compressi; in summa ora *supergeminalem* (quae vocatur) aut *epididymidem* (ἐπιδιδυμίδα) habentes, in qua praecipue semen exalbescit, quod neque in varicosis assessoribus neque in ipso testium corpore

1. Οἱ δὲ ὄρχεις] Inc. fragm. secund. ap. Must.
ib. Οἱ δὲ ὄρχεις κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 164.
ib. Οἱ δὲ] αἱ δὲ E.
ib. Οἱ δὲ—ἀνδρῶν] om. G.
1, 2. εἰς—θήλεος] τὸ δ᾽ ἄρρεν εἰς ὅσον ἐστὶ G.
1. μέν ἐστι] Sic E.M., ἐστὶ vul.
2. θήλεος] θήλεως M.
ib. μείζους καὶ οἱ ὄρχεις] Sic E. M., om. καὶ οἱ ὄρχεις vul., καὶ οἱ ὄρχεις αὐτοῦ μείζους G.
3. ἐγένοντο] Sic M., γένοντο E., ἀπετελέσθησαν G., γεγόνασιν vul.
ib. τοίνυν] Sic E.M., οὖν vul.
6. οὖν] om. M.
7. ψαφαρὸς] ψαθαρὸς M.
9. αὐτὸν τὸν] Sic B.E.M., om. τὸν vul.
ib. ἔχοντες] ἐχόντων M.
10. σχῆμα] Expl. codd. A.B., et edd. Fabr. Mor.
10—p. 230. l. 5. ᾠοειδὲς—ἐπ᾽ αὐτὰ] Sic E.M., om. C.
10. μέρη [σιμόν] μέρησιμοίον E., μερισμοὶ M.
11. ἐν τῷ ἄκρῳ] ἐκ τῶν ἄκρων M.
13. [τοῖς] κιρσοειδέσι] Sic M., om. τοῖς E.

Must. p. 4, 5.

σώματι τῶν ὄρχεων οὔτε [πρώτως] οὔτε καθόλου.
4 Καὶ διὰ τοῦτο, ἐξερχομένων τῶν ὄρχεων ἐν τοῖς εὐ-
νούχοις, συνεξέρχονται καὶ αἱ ἐπιδιδυμίδες· καὶ διὰ
τοῦτο λαγνεύουσι μὲν καὶ οἱ εὐνοῦχοί ποτε κινηθέντες,
5 ἀλλ' ἄχρηστόν τε καὶ ἄγονον. Περιέχονται οὖν οἱ
ὄρχεις ὑπό τινος δέρματος ἐοικότος θυλάκῳ· τοῦτο
βαλάντιον ὀνομάζεται, ὑπὸ δὲ τῶν ἀνατομικῶν ἰατρῶν
6 ὄσχεος. Ἀπὸ γοῦν τοῦ [κατὰ τῆς γαστρὸς ἐπικει- p. 5
μένου δέρματος, ὃ συνεχές ἐστι τῷ] κατὰ τὸν ὄσχεον,
συγκατέρχονταί τινες ὑμένες τῷ δέρματι μέχρι τῶν
ὑποκειμένων μυῶν, οἳ καθήκειν εἰς τοὺς ὄρχεις ὁρῶν-
ται σαφῶς, ἐν κύκλῳ περιλαμβάνοντες τὸν πόρον, ὃν
7 ἔνιοι σωλήναιον ὀνομάζουσιν. Οὗτοι οἱ μύες ἐκφύ-
ονται ἀπὸ τῶν τῆς ἥβης ὀστῶν· ἀλλὰ καὶ ὁ [ἐλυτρο-
ειδὴς] χιτὼν ὡσαύτως ἀπ' αὐτῶν ἐκφύεται· καὶ ἀγγεῖα
δὲ πολλὰ φλεβώδη συγκατέρχονται πρός τε τὸν ὄρ-
χιν καὶ τὴν ἐπιδιδυμίδα, ἑλιττόμενα πολλαῖς ἕλιξιν,

De Genitalibus.

Eunuchi quare steriles.

Scrotum.

Musculus cremaster.

Tunica elytroides, (vulgo *tunica vaginalis.*)

4 aut praecipue fit aut omnino. Quamobrem in eunuchis una cum
testibus extractis extrahuntur simul supergeminales; iique eam ob
causam venerem quidem interdum incitati exercent, sed inutiliter
5 et steriliter. Continentur igitur testes cute quadam sacculo si-
mili; haec vulgo *bursa* appellatur, a medicis autem anatomicis
6 *scrotum.* A cute igitur quae ventri superjacet et scroto connec-
titur, descendunt membranae quaedam una cum cute usque ad
musculos subjacentes, qui ad testes tendere plane videntur, mea-
tum, quem nonnulli σωλήναιον (i. e. *canalem*) vocant, cingentes.
7 Hi musculi a pubis ossibus oriuntur; itemque ab iis oritur mem-
brana ἐλυτροειδὴς (sive *vaginalis,*) vocata; et simul ad testem et
supergeminalem descendunt multa venosa vascula, multis gyris

1. [πρώτως] Sic M., πρώτος E.
4. λαγνεύουσι] Sic M., λεχνεύουσι E.
5. ἄχρηστόν τε] om. τε M.
8, 9. [κατὰ—τῷ] Sic M., om. E., (nisi potius sit collatoris error.)
11. καθήκειν] καθήκοντες M.
14. [ἐλυτροειδὴς] ἐλυστροειδὴς E., ἐλυτοροειδὴς M. (mendo sc. typogr.)
16. συγκατέρχονται] Sic M., συνκατέρχονται E.
17. ἑλιττόμενα] Sic M., ἑλιτγ. E.

De Genitalibus.

Sanguinem in epididymide exalbescere.

ἐν αἷς καταβραχὺ ἐκλύεται ἡ τοῦ αἵματος χροιά. τὸ [περιεχόμενον] δὲ αἷμα ἐν αὐτοῖς ἐπὶ τὸ λευκότερον τρέπεται, παρασκευαζόμενον εἰς τὴν τοῦ σπέρματος γένεσιν.

29 Ἡ δὲ ἐν αὐτοῖς τοῦ σπέρματος γένεσις, εἰς ἄκρον ἥκουσα πέψεως, ἀρχὴ δραστικὴ τῆς τοῦ ζώου γενέ-
2 σεως γίνεται. Αὐτὸ γὰρ τὸ σπέρμα τῶν ἀνδρῶν, καὶ πολὺ καὶ παχὺ καὶ θερμὸν ἀπεργασθὲν, καὶ εἴδους καὶ ὕλης λόγον ἐπέχει, εἴδους μὲν μᾶλλον, ὕλης δὲ ἧττον· τὸ δὲ τῆς θηλείας, εἰς ὅσον μὲν τὸ θῆλυ τοῦ ἄρρενος ψυχρότερον, εἰς τοσοῦτον καὶ τὸ κατ᾽ αὐτὰς σπέρμα οὐ μόνον ψυχρὸν, ἀλλὰ καὶ ὑγρὸν καὶ ὀλίγον καὶ ἀτελέστερον· ἐπέχει δὲ καὶ αὐτὸ καὶ εἴδους καὶ ὕλης [λόγον, ὕλης] μᾶλλον [ἤπερ] εἴδους. ὥστε τὸ

Maris semen formae magis quam materiae, foeminae materiae magis quam formae rationem obtinere.

convoluta, in quibus paulatim sanguinis color dissipatur: sanguis autem qui in vasculis continetur exalbescit, ad seminis generationem paratus.

29 Semen autem quod in ipsis generatur, quum sit summe coc-
2 tum, principium est animalis generationis effectivum. Marium enim semen, quum sit multum et crassum et calidum factum, formae et materiae rationem obtinet, hujus quidem minus quam illius; foemina autem quanto mare frigidior, tanto ejus semen non modo frigidius, verum etiam humidum et paucum et imperfectum; id ipsum quoque formae et materiae rationem obtinet, hujus autem magis quam illius: adeo ut semen imperfectius in

1. ἐκλύεται] Sic M., ἐκλύσται E.
2. [περιεχόμενον] Sic M., περισχόμενον E.
5. Ἡ δὲ ἐν αὐτοῖς κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 164.
6. τῆς τοῦ] om. G.
ib. γενέσεως] Sic M., γενήσεως E., om. G.
7. γίνεται] γέγονεν G. Lin. novem hic om. Theoph.
ib. Αὐτὸ γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 165.
ib. γὰρ] τε G., constructione mutata.
ib. τῶν ἀνδρῶν καὶ] om. G.
10. ἧττον] Sic M., ἥτγον E.
8. ἀπεργασθὲν] ἀπεργασθῆναι G.
8—14. εἴδους—εἴδους] Alia ap. G.
10, 11. εἰς] Sic M., καὶ εἰς E.
14. ὕλης [λόγον, ὕλης] ὕλης, ὕλης λόγον E.M.
ib. [ἤπερ] εἴπερ E.M.
ib. ὥστε] ἀλλ᾽, ὡς εἴρηται νῦν G.

Must. p. 5, 6.

De Genitalibus.

Semen maris aut foeminae solius imperfectum.

μὲν ἀτελέστερον ἐν τῇ κινήσει θῆλυ, τὸ δὲ τε-
3 λειότερον ἄρρεν γίνεται. Εἰ μὲν γὰρ καὶ τὸ τοῦ ἄρρενος σπέρμα καὶ τὸ τῆς θηλείας δυοῖν ἀρχῶν λόγον ἐπέχουσιν, ὑλικῆς τε καὶ δραστικῆς, ἀλλὰ πρὸς ζώου γένεσιν . . . . καὶ ἀτελέστατα καταμόνας· εἰ μὴ γὰρ ἀμφότερα κερασθῶσιν πρὸς ἄλληλα, καὶ ἀμφότερα ἂν μείνωσιν ἄγονα.

Quare marem et foeminam Deus creaverit.

4 Τοῦτο γὰρ ἡ ἄφατος τοῦ Θεοῦ δημιουργία προεπισταμένη, οὐκ ἄνδρα μόνον ἐδημιούργησεν, οὐδ' ἄνδρας δύο, πρὸς τὴν τοῦ γένους διαδοχήν, οὐδὲ γυναῖκα μίαν ἢ δύο, [ἀνεπιτήδειος] γὰρ ἡ μίξις· ἀλλ' p. 6
ἄνδρα καὶ γυναῖκα, ἀμφότερα γὰρ πρὸς μίξιν ἐπιτήδεια.
5 Διὰ τοῦτο καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων γένεσιν, εἰπών, "Αὐξάνεσθε καὶ
6 "πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν." Ἀρχὴν

3 motu foemina, perfectius vero mas efficiatur. Quamquam enim maris et foeminae semen duorum principiorum, materialis scilicet et effectivi, rationem obtineant, ad animalis tamen generationem utrumque necessarium, et utrumque solum imperfectissimum est; nisi enim ambo commisceantur, ambo sterilia restabunt.
4 Hoc enim quum Dei ineffabilis sapientia praevideret, non hominem solum fecit ad genus humanum continuandum, neque homines duo, neque foeminam unam aut duas, talis enim mistura inepta fuisset; sed hominem et foeminam, quum ambo ad com-
5 mixtionem apta sunt. Quamobrem etiam benedixit illis ut homines procrearent, et ait, (*Gen.* I. 28. IX. 1.) "Crescite et
6 "multiplicamini, et replete terram." Satius igitur est maris

1. θῆλυ] Sic G.M., καὶ pr. E.
ib. τελειότερον] τελεώτερον G.
5. γένεσιν] Quaedam hic deesse videntur, quae in vers. Lat. e conject. supplevi.
5, 7. καὶ] om. M.
7. ἂν] Sic M., ἄνον E.
ib. μείνωσιν] μείνειεν M.
8. προεπισταμένη] προσεπιστ. M.
11. [ἀνεπιτήδειος] Sic M., ἀνεπιτηδία E.
ib. μίξις] Sic M., μήξησι E.
12. μίξιν] Sic M., μήξιν E.
14. εἰπὼν] om. M.
ib. Αὐξάνεσθε] Sic E. et LXX., ἐπαυξάνεσθε M.
15. Ἀρχὴν μὲν οὖν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 168, 69.
ib. Ἀρχὴν μὲν οὖν] βέλτιον οὖν ἀρχὴν μὲν G., quod necessarium videtur.

Must. p. 6.

De Genitalibus.

Primo tempore non posse dignosci sitne mas an foemina quod conceptum est.

μὲν οὖν ποιητικὴν ὑποτίθεσθαι τὸ τοῦ ἄρρενος σπέρμα, συντελεῖν δὲ [αὐτῷ] πρὸς τὴν τοῦ ζώου γένεσιν ὑπολαμβάνειν καὶ τὸ τοῦ θήλεως. ἐκ γὰρ τῆς μιᾶς ἀρχῆς ταύτης [οὐκ] εὐθὺς μὲν ἅμα τῷ καταβληθῆναι τὸ σπέρμα, καὶ μέχρι πολλοῦ, μάθοις ἂν ἐξ αὐτῶν τῶν [ἀνατομικῶν] ὡς οὔπω [διαπέπλασται] τῶν αἰδοίων οὐδέτερον, οὐδ' ἔστι δῆλον οὔτε εἰ ἄρρεν ἐστὶν αὐτὸ τὸ κυούμενον, οὔτε εἰ θῆλυ· χρόνῳ δὲ ὕστερον φωρᾶται καὶ κατάδηλον γίνεται, τὴν μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ σπέρματος [ἔχον,] τὴν δὲ ἐκ τῆς μήτρας ἐπισπώμενον.

7 Ὅπως δὲ ἑκάτερον αὐτῶν τὴν μὲν ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν

semen effectivum principium supponere, foeminae vero ad animalis generationem existimare ipsi aliquid conferre: ut enim anatomici ipsi nos docent, ab uno hoc principio statim ut semen in uterum est conjectum, et certe diutissime post, neutrum pudendorum adhuc formatur, ignorabisque sitne mas an foemina quod conceptum est; postea vero tandem deprehenditur fitque perspicuum; causam autem partim quidem ex semine habet, partim autem ab utero trahit.

7 Quo pacto autem ipsarum causarum utramque hanc quidem

1. ποιητικὴν] κινητικὴν G.
2. [αὐτῷ] Sic G. M., αὐτὸ E.; τι add. G.
3. ὑπολαμβάνειν καὶ] om. καὶ G., ὑπολαμβάνει καὶ M. Duas lin. hic om. Theoph.
ib. θήλεως] Sic E.M. et sic p. 234. l. 8: 236. 6: 247. 3., θήλεος G. et sic 222. 4: 224. 2: 232. 4. Vide Lobeck ad Phryn. p. 247.
4. [οὐκ] Sic G., om. E.M.
ib. εὐθὺς] εὐθὺ G.
5. πολλοῦ] παμπόλλου γε χρόνου G.
6. [ἀνατομικῶν] Sic G.M., ἀνατομῶν E.
ib. [διαπέπλασται] Sic G., διαπεπλᾶσθαι E.M.
9. φωρᾶται] τε add. G.
ib. γίνεται] τὴν αἰτίαν τοῦ τοιοῦτον γίνεσθαι add. G., quod necessarium videtur.
ib. τὴν μὲν] αἰτίαν add. M.
ib. ἐξ αὐτοῦ] Sic G., ἐξ ἀντοῦ E., ἐξ om. M.
10. [ἔχον] Sic G., ἔχειν E.M.
ib. μήτρας] μητρὸς G.
12. Ὅπως δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 169.
ib. ἐξ ἀρχῆς] Sic G., ἐξαρχῆς E. M.
ib. ἀρχῆς αὐτῶν] om. αὐτῶν G., quod abesse mallem.

Must. p. 6.

εὐθὺς ἔχει, τὴν δὲ ὕστερον λαμβάνει, μαθεῖν ἐστι ἐξ 8 αὐτῆς τῆς ἀνατομῆς. Ἡ γὰρ κοίλη φλὲψ, ἵναπερ πρῶτον ἐκφυομένη τοῦ ἥπατος ἔτι μετέωρος ἐπὶ τὴν ῥάχιν κατακάμπτεται, τὸν δεξιὸν ἔχει νεφρὸν ἐκ τῶν δεξιῶν αὐτῆς μερῶν παρακείμενον, εἶτα ἐφεξῆς ὑποκάτω μικρὸν ἐκ τῶν ἀριστερῶν αὐτῆς μερῶν τὸν

9 ἀριστερόν. Ἔκφυσις δὲ [ἐξ] αὐτῆς εἰς ἑκάτερον τῶν νεφρῶν ἀγγείου μεγίστου φλεβώδους· καὶ μέν γε καὶ τούτων ἑκατέρου κάτωθεν ἑτέρων ἀγγείων ὁρᾶται ζεῦγος ὁμοίως μεγάλων, ἐκ τῆς μεγάλης ἀρτηρίας τῆς ἐπικειμένης τῇ ῥάχει [φερόμενον], ὁμοίως ταῖς φλεψὶ,

10 καὶ εἰς τοὺς νεφροὺς [ἐμφυόμενον]. Ἅτε δὲ τοῦ μὲν δεξιοῦ νεφροῦ πλησίον κειμένου τῷ ἥπατι, τοῦ δὲ

De Genitalibus.

"Spermaticas dextras, tam venas, quam arterias, oriri ex ipso venae cavae et arteriae magnae trunco, infra emulgentes,

jam inde ab initio habeat, aliam autem post assumat, ex ipsa

8 anatomia discendum est. Nam vena cava, qua primum adhuc e jecore emergens sublimis ad spinam flectitur, dextrum habet renem ad dextram sibi adjacentem, tum deinceps paulo infra ad

9 sinistram sinistrum. Producitur autem ex ipsa vas venosum maximum in utrumque renem; atque etiam sub utroque horum vasorum videas alia duo vasa aeque magna, a magna arteria, quae spinae incumbit, profecta, non aliter quam venas, et in renes

10 inseri. Quum autem ren dexter prope jecur sit locatus, sini-

1. ἔχει] ἴσχει G., ἔχειν M.
1, 2. μαθεῖν—ἀνατομῆς] δοκῶ μοι δείξειν οὐ λόγοις πιθανοῖς, ἀλλ' ἐναργέσιν ἀποδείξεσιν ἐκ τῶν ἀνατομικῶν εὑρισκομέναις G. Lin. duas hic om. Theoph.
2. Ἡ γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 169.
ib. Ἡ γὰρ] τοι add. G.
ib. ἵναπερ] ἵνα G.
4. κατακάμπτεται] κατακάμπτηται M., κάμπτεται G.
5. αὐτῆς] ἑαυτῆς G.
ib. εἶτα ἐφεξῆς] εἶτ' ἐφεξῆς G., εἶτα ἐφ ἑξῆς E., εἶτ' ἐφ' ἑξῆς M.
6. μικρὸν] σμικρὸν G.
ib. αὐτῆς] αὖ G.
7. Ἔκφυσις κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 169.
ib. [ἐξ] Sic G.M., om. E.
8. ἀγγείου μεγίστου] ἐστιν pr. G., μέγιστον ἀγγείον M.
10. ἐκ τῆς μεγάλης] ἐκ μὲν τῆς μεγίστης G.
11. [φερόμενον] Sic G.M., φερόμενος E.
ib. ὁμοίως] δὲ add. G.
12. καὶ εἰς] καὶ om. G.
ib. [ἐμφυόμενον] Sic G.M., ἐμφυόμενα E.
ib. Ἅτε δὲ τοῦ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 169, 70.

De Genitalibus.

hoc est, circa regionem renum: sinistras ex ipsis emulgentibus. Verisimile autem esse, immo necessarium,

ἀριστεροῦ κατωτέρω, τοσοῦτον καὶ ἡ τῶν εἰς αὐτὸν ἀγγείων ἔκφυσις ὑψηλότερα τῆς [εἰς] τὸν ἀριστερόν
11 ἐστιν. Ἐπεὶ τοίνυν ἐφεξῆς τούτων τὰ γεννητικὰ μόριά ἐστι, ζεῦγος ἀρτηριῶν τε καὶ φλεβῶν φέρεται p. 7
ἐπ' αὐτὰ, οὐκ ἐκ τῶν αὐτῶν τόπων, ἀλλὰ τὰ μὲν εἰς τὴν δεξιὰν κοιλίαν τῆς μήτρας καὶ τὸν [ταύτῃ ὄρχιν] ἰόντα, ἐκ τῶν μεγάλων ἀγγείων ἀφώρμηνται τῶν ἐπὶ τὴν [ῥάχιν,] φλὲψ μὲν ἀπὸ τῆς κοίλης φλεβὸς, ἀρτηρία δὲ ἀπὸ τῆς μεγάλης ἀρτηρίας· ὅσα δὲ εἰς τὸν ἀριστερὸν [ὄρχιν] ἐπὶ τῶν ἀρρένων ἢ τὴν ἀριστερὰν μήτραν ἐπὶ τῶν γυναικῶν [ἀφικνοῦνται, (δύο δέ ἐστιν καὶ ταῦτα, μία μὲν ἀρτηρία, μία δὲ φλὲψ,)] οὐκ ἐξ αὐτῶν τῶν μεγάλων ἀγγείων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐπὶ τοὺς

ster autem inferius, tanto et vasorum, quae in ipsum inseruntur,
11 productio, ea est altior quae in alterum inseritur. Quoniam igitur post haec partes genitales sitae sint, par arteriarum et venarum
in ipsas fertur, non ex loco eodem, sed vasa ipsas]* ineuntia ita 903
se habent; quae in dextrum viri testem dextramque in muliere vulvam feruntur, a magnis canalibus spinae adhaerentibus supra renes oriuntur, vena a cava vena, arteria a grandi arteria; quae vero ad sinistrum testem in viris sinistramque in mulieribus vulvam perveniunt, (bina sunt et haec, una arteria, altera vena,) non item a magnis conceptaculis, sed a ramis in renes subeun-

* *Porro vasa ipsos &c.* Crass.

1. κατωτέρω] Octo lin. hic om. Theoph.
2. [εἰς] Sic G., om. E.M.
ib. ἀριστερόν] ἕτερόν G.
3. Ἐπεὶ τοίνυν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 170, 71.
ib. τούτων] Hic G., post μόρια E.M.
ib. τὰ γεννητικὰ] ἐπὶ pr. G.
ib. ἐστι] om. G.
5. ἐπ' αὐτὰ] om. G.
ib. οὐκ—τόπων] pro his, quinque lin. ap. G., sententiae forma mutata.
ib. εἰς τὴν] εἴς τε τὴν G.
6. κοιλίαν τῆς μήτρας] μήτραν C.G.
ib. [ταύτῃ] Sic G. et sic inf. p. 232. l. 2., ταύτης E.M.
ib. [ὄρχιν] Sic G., ὄρχην E.M.
7. ἐκ τῶν] ἐκ om. G.
ib. ἀγγείων] αὐτῶν add. G.
ib. ἀφώρμηνται] ἀφώρμηται G.
ib. τὴν [ῥάχιν] τὴν ῥάχην E.M., ῥάχιν G.
10. [ὄρχιν] Sic G.M., ὄρχην E.
ib. ἀριστερὰν] ταύτῃ G.
11, 12: [ἀφικνοῦνται—φλὲψ] Sic C.G., om. E.M.
11. [ἀφικνοῦνται] ἀφικνεῖται G.
12. οὐκ] οὐκέτ' G.

Fabr. p. 903.

30 νεφροὺς φερομένων ἀφώρμηνται. Δῆλον οὖν ὡς ἀκάθαρτον καὶ περιττωματικὸν, ὑγρὸν καὶ ὀρρῶδες, ὅ τε ἀριστερὸς ὄρχις ἐπὶ τῶν ἀρρένων, ἥ τε ἀριστερὰ κοιλία τῆς μήτρας ταῖς γυναιξὶ δέχονται τὸ αἷμα.
2 Κἀκ τούτου συμβαίνει [καὶ αὐτοῖς τοῖς δεχομένοις ὀργάνοις] οὐχ ὁμοίως γίνεσθαι τὴν κρᾶσιν· ὡς γὰρ τὸ καθαρὸν αἷμα θερμότερον τοῦ περιττωματικοῦ ἐστιν, οὕτως καὶ τὰ πρὸς αὐτοῦ τρεφόμενα μόρια, θερμότερα ἄρα τὰ δεξιὰ τῶν ἀριστερῶν ἀποτελεῖται.
3 [Δέδεικται] δὲ καὶ τοῦτο ὑφ' Ἱπποκράτους, ὅτι τὰ κατ' εὐθὺ κείμενα μόρια πλέον [ἀλλήλων] ἀπολαύειν

De Genitalibus.

vasa dextra ex ipso trunco haurire sanguinem purum calidumque; sinistra ex emulgentibus non nisi

30 tibus expullulant. Quamobrem jam neminem fugit sinistrum testem in viris, sinistramque vulvam in mulieribus [impurum,]
2 faeculentum, dilutum, serosumque haurire sanguinem. Atque inde recipientes quoque particulas absimili * temperamento esse necesse est; nam sicut purus sanguis faeculento calidior est, ita et eo vescentia membra, dextra scilicet, sinistris calidiora sunt; alia quoque ratione magis calorem participantia, quod ab jecore
3 collocantur. Id enim ab Hippocrate recte saepius inculcatum est, membra e regione posita necessario magis reciproco muneri

* *non absimili &c.* Crass.

1. ἀφώρμηνται] ἀφώρμηται G.
ib. Δῆλον οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 171.
ib. ἀκάθαρτον] om. C., ἔτι add. G.
2. περιττωματικὸν] Sic G.M., περιτγωματικὸν E.
ib. ὑγρὸν] καὶ ὑγρὸν G.M.,
ib. ὀρρῶδες] Sic G.M., ὀρῶδες E.
3. ὅ τε] ὄντε M., typogr. fort. errore.
4. κοιλία τῆς μήτρας] μήτρα C.G.
5. Κἀκ τούτου κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 171.
5, 6. [καὶ—ὀργάνοις] Sic C.G., om. E. M.
ib. ὁμοίως] ὁμοίοις G.
7. περιττωματικοῦ] Sic G. M., περιτγωματικοῦ E.
8. ἐστιν] om. G.
ib. οὕτως] οὕτω G.M.
9. θερμότερα ἄρα τὰ δεξιὰ] τὰ δεξιὰ θερμότερα G., quod mallem.
ib. ἀποτελεῖται] καίτοι καὶ τῆς φύσεως ταῦτ' ἐξ ἀρχῆς ἐπλεονέκτει add. G. Quaedam hic add. C. quae inf. p. 232. l. 2, 3. leguntur.
10. [Δέδεικται] δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 171.
ib. [Δέδεικται] δὲ] Sic M., δέδεικται γὰρ C.G., δέδεκται δὲ E.
ib. τοῦτο ὑφ' Ἱπποκράτους] τοῦθ' ἡμῖν πολλάκις ὑφ' Ἱπποκράτους ὀρθῶς εἰρημένον G.
ib. ὅτι τὰ] ὡς τὰ G.
11. κατ' εὐθὺ] Sic G.M., κατευθὺ E.
ib. [ἀλλήλων] Sic C.G., τῶν ἄλλων E.M.

Must. p. 7.

De Genitalibus.

serosum frigidumque. Quare, prout materia seminis, ita semen ipsum." Casp. Hoffmann.

4 ἀνάγκη. Μὴ τοίνυν [ἔτι] θαυμάζειν εἰ τῶν μητρῶν
ἡ δεξιὰ κοιλία, καὶ τῶν ὄρχεων ὁ ταύτῃ κείμενος, κατ'
εὐθὺ τοῦ ἥπατος τεταγμένος, θερμότερα τῶν ἀριστε-
5 ρῶν εἰσί. Συνεχωρεῖτο δὲ τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος εἶναι
θερμότερον, ἀνάγκη ἄρα τὰ μὲν δεξιὰ μόρια τῶν ἀρ-
ρένων εἶναι γεννητικὰ, τὰ δὲ ἀριστερὰ τῶν θήλεων.
6 Οὕτως γοῦν καὶ πρὸς Ἱπποκράτους ἐλέγετο, "Τρά-
"γος ὁπότερον [ἂν φανῇ] ἔξω, ὄρχις δεξιὸς, ἄρρεν·
7 "ἀριστερὸς, θῆλυ." Ὁπόταν γὰρ [πρῶτον ἐξαίρηται]
τὰ γεννητικὰ μόρια, καὶ [μεταβάλλῃ] πως ἐπὶ τὸ
τραχύτερον καὶ βαρύτερον ἡ φωνὴ, (τοῦτο γὰρ τὸ

4 foveri. Inde et mirari desine [si vulvarum cavitas dextra, ac
testium dexter, quod secundum hepatis rectitudinem locatus sit,
5 sinistris sunt calidiora. Necesse est quoque] dexteriores partes
marium, sinisteriores foeminarum esse feraces, quandoquidem mas
6 sit foemina calidior. [Eodem certe pertinet et quod ab Hippo-
crate (*De Morb. Vulgar.* Lib. VI. §. 4. T. III. p. 605.) dictum
est, "Utervis testiculus turgere extrinsecus apparuerit, si dexter,
7 "masculus; sin vero sinister, foemina." Quum enim primum
partes genitales intumescunt, voxque mutatur ac gravior atque

1. Μὴ τοίνυν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 171, 72.
ib. [ἔτι] Sic G.M., ἔστι E.
ib. θαυμάζειν] θαυμάσῃς G.
1—4. εἰ τῶν—δὲ] om. C.
1. τῶν μητρῶν] τῶν τε μητρῶν G.
2. κοιλία] om. G.
ib. κείμενος] οὐ μόνον τῷ τρέφεσθαι διαφερόντως, ἀλλὰ καὶ τῷ add. G.
ib. κατ' εὐθὺ] Sic G.M., κατευθὺ E.
3. τοῦ ἥπατος τεταγμένος] τετάχθαι τοῦ ἥπατος G.
ib. θερμότερα τῶν ἀριστερῶν εἰσί] θερμότερος τῶν ἀριστερῶν εἰσί M., ἱκανῶς ἐστι τῶν ἀριστερῶν θερμότερος G.
4. Συνεχωρεῖτο κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 172.
ib. Συνεχωρεῖτο] καὶ μὴν εἴπερ τοῦτο ἀποδέδεικται pr. G.
ib. δὲ τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος εἶναι] δ' εἶναι τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος G.
5. ἀνάγκη ἄρα] οὐδὲν ἄλογον ἔτι G.
7. Οὕτως γοῦν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 172.
7.—p. 258. l. 10. Οὕτως—ἐκτρώσει] Sic E.M., om. C.
ib. γοῦν καὶ] οὖν κἀκεῖνα G.
8. ὁπότερον] ὁκότερος H.
ib. [ἂν φανῇ] Sic G.H.M., φανεῖ E.
ib. ἄρρεν] ἄρσεν H.
ib. ἀριστερὸς] εἰ δὲ εὐώνυμος H.
9. Ὁπόταν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 172.
ib. [πρῶτον ἐξαίρηται] Sic G., πρώτερον ἐξαιρεῖται E., πρώτερον ἐξαίρηται M.
10. [μεταβάλλῃ] Sic G., μεταβάλλει E.M.
11. τραχύτερον] τε add. G.

Must. p. 7, 8.

DE GENITALIBUS.

τραγᾶν [ἐστι,]) τότε παραφυλάττειν ὁ Ἱπποκράτης κελεύει· τὰ γὰρ οἰδισκόμενα πρότερα καὶ πλεονεκτοῦντα κατὰ τὴν αὔξησιν, ἐκεῖνα δήπουθέν ἐστι τὰ p. 8
8 ἰσχυρότερα. Διχῶς δὲ τὸ ἰσχυρότερον καὶ ἀσθενέστερον ἕτερον ἑτέρου μορίου λέγεται, τὸ μὲν φύσει καὶ καθ᾽ ὅλον τὸ γένος, τὸ δὲ ἐν τῇ τοῦ ζώου τοῦ
9 ἀτόμου συμπήξει. Ἅπαντα οὖν τὰ δεξιὰ τῶν ἀριστερῶν ἰσχυρότερα κατὰ πάντα τῶν ζώων ἐστὶ τὰ γένη· τῷ δὲ τυχόντι ἀτόμῳ δυνατὸν [τὸ] δεξιὸν
10 ἀσθενέστερον γενέσθαι τοῦ λαιοῦ. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν ὄρχεων ὁ μὲν δεξιὸς ἁπλῶς ἰσχυρό-

Dextras corporis partes sinistris esse fortiores.

asperior efficitur, (id enim est *hircire*, τραγᾶν,) tunc Hippocrates praecipit observare; quae enim prius tument incrementoque sunt
8 majore, eae utique sunt fortiores. Verum pars fortior aut imbecillior altera bifariam dicitur, uno quidem modo natura ac in
9 toto genere, altero autem in individui animalis compage. Igitur dextra omnia sinistris in omnibus animalium generibus sunt fortiora; fieri tamen potest ut huic vel illi pars dextra sinistra sit
10 imbecillior. Ad eundem sane modum et testium simpliciter

1. [ἐστι] Sic G.M., ἐπὶ E.
ib. παραφυλάττειν] Sic M., παραφυλάτγειν E.
2. κελεύει] πότερον τῶν μορίων ἐστὶν ἰσχυροτέρον add. G.
ib. οἰδισκόμενα] ἀνοιδισκόμενα G.
ib. πρότερα] πρότερον G.M.
4. Διχῶς δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 172.
ib. Διχῶς δὲ τὸ] διορίσασθαι δὲ χρὴ κἀνταῦθα, πρὸς τὸ μηδὲν ἐν τῷ λόγῳ παρακούειν, ὡς διχῶς G.
ib. ἰσχυρότερον] τε add. G.
5. ἕτερον] Sic G., εἰς add. E.M.
ib. μορίου] μόριον G.M.
ib. λέγεται] εἶναι λέγεται G.
ib. φύσει καὶ] ἁπλῶς καὶ φύσει G.
6. καθ᾽ ὅλον] Sic G.M., καθόλον E.
ib. τῇ τοῦ ζώου τοῦ] τῇδέ τινι ζώου G.
7. Ἅπαντα οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 173.
ib. Ἅπαντα οὖν] καρδία μὲν γὰρ ἥπατος, καὶ ἀρτηρίαι φλεβῶν, καὶ νεῦρα σαρκῶν, ἅπαντά τε G.
8. πάντα] πάντων G.
9. τῷ δὲ τυχόντι ἀτόμῳ] Δίωνι δ᾽, εἰ τύχῃ, καὶ Θέωνι G.
ib. δυνατὸν] ἤτοι add. G.
ib. [τὸ] δεξιὸν] τὸν δεξιὸν E.M., τὸ δεξιὸν ἥμισυ τῆς κεφαλῆς ἢ τὸν ταύτῃ τεταγμένον ὀφθαλμὸν G.
10. τοῦ λαιοῦ] θατέρου G.
ib. Κατὰ τὸν αὐτὸν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 173.
ib. Κατὰ] δὴ add. G.
11. ὁ μὲν δεξιὸς ἁπλῶς] ἁπλῶς μὲν ὁ δεξιὸς G.
ib. ἰσχυρότερος] Quatuor lin. hic om. Theoph.

Must. p. 8.

De Genitalibus.

τερος· ἀρρωστήματος δέ τινος ἐν τῇ πρώτῃ συμ-
πήξει περὶ τὸν [δεξιὸν ὄρχιν] ἀπαντήσαντος, ὁ ἀρι-
11 στερὸς ἰσχυρότερος. Ὅταν οὖν, κατὰ τὸν καλού-
μενον τράγον, ὁ ἀριστερὸς πρότερος ἐπισημαίνει,
τεκμαίρεσθαι τὸ ζῶον τοῦτο θηλυγόνον ὑπάρχειν· εἰ
δὲ ὁ δεξιὸς πρότερος ἐξαίροιτο κατὰ τὸν τράγον,
ἀρρενογόνον ἐκεῖνο τὸ ζῶον γένοιτ᾽ ἂν, ὅσον ἐφ᾽
12 [ἑαυτοῦ]. Προϊούσης γὰρ τῆς ἀπὸ τοῦ θήλεως ἀρ-
χῆς, ἐνδέχεται τὸ μὲν θηλυγόνον θερμανθὲν σπέρμα
ὑπὸ τῆς δεξιᾶς μήτρας ἄρρεν [ἀπεργάσασθαι] τὸ
κύημα, τὸ δὲ ἀρρενογόνον ὑπὸ τῆς ἀριστερᾶς ἐμ-

quidem dexter est fortior; quum autem in prima compactione
11 affectus aliquis dextro testi acciderit, sinister est fortior. Quum
igitur, in eo affectu quem *hircire* (τράγον) nominant, testis
sinister prior elevatur, colligere possumus id animal foeminas
procreare; si autem dexter prior, dum hirciunt, attollatur, id
12 animal, quantum in ipso est, masculos gignet. Siquidem fieri
aliquando potest, ut, etiamsi initium a foemina sit profectum,
semen, quod alioqui foeminam erat generaturum, a dextra ma-
trice calfactum foetum efficiat masculum; contra, quod masculum
erat geniturum, a sinistra refrigeratum in contrarium transmu-

1. ἀρρωστήματος δέ] δὲ om. G.
2. [δεξιὸν ὄρχιν] Sic G.M., ἀριστερὸν ὄρχην E.
ib. ἀπαντήσαντος] ὑπαντήσαντος G.M.
ib. ὁ ἀριστερὸς] ἐν τούτοις οὖν ὁ ἀριστερὸς G.
3. ἰσχυρότερος] Undecim lin. hic om. Theoph.
ib. Ὅταν οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 174.
3, 4. Ὅταν—ἐπισημαίνει] ὁ δ᾽ ὄρχις ὁ δεξιὸς ὅταν ἀσθενέστερος ἀπεργασθῇ θατέρου, πρότερος ἐπισημαίνει κατὰ τὸν καλούμενον τράγον ὁ ἀριστερὸς G.
4. πρότερος] Sic G.M., πρώτερος E.
5. εἰ δὲ] Sic M., ὁ ειδὲ (sic) E., ὥσπερ εἰ καὶ κατὰ φύσιν αὐτὸς μένοι G.
6. ὁ δεξιὸς πρότερος ἐξαίροιτο κατὰ τὸν τράγον] πρότερον τ᾽ ἂν ἐξαίροιτο κατὰ τὸν τράγον ὁ δεξιὸς G.
ib. πρότερος] Sic G.M., πρώτ. E.
7. ἐκεῖνο τὸ ζῶον γένοιτ᾽ ἂν] τ᾽ ἂν ἐκεῖνο γίνοιτο τὸ ζῶον G.
8. [ἑαυτοῦ] Sic G.M., ἑαυτό E.
ib. Προϊούσης κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 174.
ib. γὰρ] δὴ add. G.
ib. θήλεως] θήλεος G.M. Vide sup. ad p. 228. l. 3.
9. ἐνδέχεται] ποτε add. G.
ib. θερμανθὲν σπέρμα] σπέρμα θερμανθὲν G.
10. [ἀπεργάσασθαι] Sic G.M., ἀπεργασθῆναι E.

Must. p. 8, 9.

De Genitalibus.

13 ψυχθὲν εἰς τοὐναντίον μεταπεσεῖν. Ψυχροτέρου μὲν γὰρ τοῦ σπέρματος ὑπάρχοντος ἀτρέμα, [ἐπιπλέον δὲ] θερμανθέντος ὑπὸ τῆς μήτρας, οὐδὲν θαυμαστὸν ἐξ ἐκείνης [αὐτῷ] προστεθῆναι τὸ λεῖπον· εἰ δὲ ἐπιπλέον εἴη κατεψυγμένον τὸ σπέρμα, εἶτα εἰς παρηβῶντος ζώου μήτραν ἐμπέσοι δεξιὰν, οὐδὲν ὑπ'

Quare foetus masculus in dextra, foemininus in sinistra parte plerumque inveniatur.

14 αὐτῆς ὠφεληθείη. [Τῷ] τοίνυν διττὴν μὲν ἀρχὴν εἶναι τῆς τῶν ἀρρένων γενέσεως, ἐν μὲν τοῖς θήλεσι τὴν δεξιὰν μήτραν, ἐν δὲ τοῖς ἄρρεσιν τὸν δεξιὸν [ὄρχιν, ἰσχυροτέραν] δὲ ὡς τὰ πολλὰ γίνεσθαι τὴν μήτραν ἐξομοιοῦν ἑαυτῇ τὸ κυούμενον, ὡς ἂν καὶ χρόνῳ πλείονι πλησιάζουσαν, εὐλόγως [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ] τὰ μὲν ἄρρενα τῶν ἐμβρύων ἐν τῇ δεξιᾷ μήτρᾳ, τὰ δὲ p. 9 θήλεα κατὰ τὴν ἀριστερὰν εὑρίσκεται.

13 tetur. Quandoquidem, si semen sit paulo frigidius, a matrice vero plurimum sit calfactum, nil miri est ab hac, quod illi deest, adjici; sin vero semen sit plurimum refrigeratum, deinde in aetate declinantis animalis in dextram matricem inciderit, haud-
14 quaquam ab ipsa juvabitur. Quum igitur duplex sit masculorum generationis principium, in foeminis quidem dextra matrix, in masculis vero dexter testis, matrix autem ut plurimum valentior sit ad foetum sibi assimilandum, ut quae diutius cum eo versatur: consentaneum est foetum masculum in dextra, foemininum vero in sinistra parte plerumque inveniri.

1. Ψυχροτέρου κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 174, 75.
ib. Ψυχροτέρου μὲν γὰρ] ἀτρέμα μὲν γὰρ ψυχροτέρου G.
2. ἀτρέμα] hic om. G.
ib. [ἐπιπλέον δὲ] Sic G., δὲ ἐπὶ πλέον E.M.
ib. [ἐπιπλέον] ἐπὶ πλέον G.M.
3. θερμανθέντος ὑπὸ] θερμῆς G.
ib. θαυμαστὸν] θαιμαστὸν E.
4. [αὐτῷ] Sic G.M., αὐτὸ E.
5. ἐπιπλέον] Sic E.G., ἐπὶ πλέον M.
ib. τὸ σπέρμα] om. G.
6. παρηβῶντος] Sic G.M., παρήβοντος E.
7. [Τῷ] τοίνυν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 175.
ib. [Τῷ] Sic G., τὸ E.M.
ib. διττὴν] διτγὴν E.
ib. διττὴν μὲν] μὲν om. M.
8. τοῖς θήλεσι] Sic E.M., ταῖς θήλεσι G.
9. ἄρρεσιν] ἄρρεσι G.M.
ib. [ὄρχιν, ἰσχυροτέραν] Sic G. M., ὄρχην ἰσχυροτέρον E.
12. [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ] ἐπὶ τὸ πολὺ ὡς M.
13. τῇ δεξιᾷ μήτρᾳ] ταύτῃ G.

Must. p. 9.

De Genitalibus.

31 Οὕτως οὖν φησι καὶ Ἱπποκράτης, "Ὁτὲ μὲν ἰσχυ-
" ρότερόν ἐστι τὸ μεθιέμενον ἀπὸ τῆς γυναικὸς σπέρμα,
" ὁτὲ δὲ καὶ ἀσθενέστερον· καὶ τὸ τοῦ ἀνδρὸς ὡσαύτως.
2 " Καὶ ἔστι καὶ τῷ ἀνδρὶ καὶ τὸ θῆλυ σπέρμα καὶ τὸ
" ἄρρεν, καὶ τῇ γυναικὶ ὁμοίως· ἰσχυρότερον δέ ἐστι
" τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεως, καὶ ἀνάγκη ἵνα ὑπὸ ἰσχυρο-

Quare mas aut foemina generetur.

3 " τέρου σπέρματος γένηται. Εἰ μὲν ἀπ' ἀμφοτέρων
" ἰσχυρότερον ἔλθῃ, ἄρρεν γίνεται· εἰ δὲ ἀσθενὲς,
4 " θῆλυ. Ὁπότερον δ' ἂν ἐπικρατήσῃ κατὰ τὸ πλῆ-
" θος, ἐκεῖνο γίνεται. ἂν γὰρ πολλῷ πλεῖον ᾖ τὸ
" ἀσθενὲς σπέρμα τοῦ ἰσχυροῦ, κρατεῖται τὸ ἰσχυ-

31 Ad hunc modum scribit etiam Hippocrates, (*De Genit.* T. I. p. 377
–79.) "Quod a muliere emissum est semen quandoque quidem ro-
" bustius est, quandoque vero imbecillius; similiter quoque quod a
2 " viro emissum est se habet. Et in viro tum muliebre tum mascu-
" lum semen inest, eodemque modo in muliere se habet; masculum
" vero foemineo robustius est, generationem igitur a robustiore
3 " fieri necesse est. Si quod ab utroque semen prodit robustius
4 " fuerit, mas generatur; si debile, foemina. Utrumlibet vero
" copia superarit, illud ipsum generat: si enim debilius semen
" multo majore copia valentius superet, evincitur quod valentius

1. Ὁτὲ μὲν κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 377.
2. σπέρμα] om. H.I.
ib. ὁτὲ δὲ καὶ] καὶ om. H.I.M.
3. καὶ τὸ] ἀπὸ add. H.I.
4. Καὶ ἔστι κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 377.
ib. τῷ ἀνδρὶ] ἐν τῷ ἀνδρὶ H.I.
ib. καὶ τὸ θῆλυ] καὶ om. H.I.M.
5, 6. ἄρρεν] ἄρσεν H.I.
5. τῇ γυναικὶ] ἐν τῇ γυναικὶ H.I.
6. θήλεως] θήλεος H.I.M. Vide sup. ad p. 228. l. 3.
ib. καὶ ἀνάγκη ἵνα] ἀνάγ. οὖν H.I.
ib. ἰσχυροτέρου] Sic H. I. M., ἰσχυροτέρον E.
7. γένηται] γίνεσθαι H. I., et add. ἔχει δὲ καὶ τόδε οὕτω.
ib. Εἰ μὲν κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 377.
ib. Εἰ μὲν] ἢν μὲν H.I.
8. ἰσχυρότερον] τὸ σπέρμα ἰσχυρότερον H.I.
ib. ἄρρεν γίνεται] ἄρσεν γίνεται τὸ τικτόμενον H.I.
ib. εἰ δὲ] ἢν δὲ H.I.
9. Ὁπότερον κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 377.
ib. Ὁπότερον] ὁκότερον H.I.
ib. ἐπικρατήσῃ] Sic M., ἐπικραστήσῃ E., κρατήσῃ H.I.
ib. τὸ πλῆθος] τὸ om. H.I.
10. ἐκεῖνο] καὶ add. H.I.
ib. ἂν γὰρ] ἢν γὰρ H.I.
ib. πλεῖον ᾖ] πλέον H.I.
11. ἰσχυροῦ] ἰσχυροτέρου H.I.
ib. κρατεῖται] κρατέεται H.I.
ib. ἰσχυρότερον] ἰσχυρὸν H.I.

Must. p. 9.

DE GENITALIBUS.

" ρότερον, καὶ μιχθὲν τῷ ἀσθενεῖ εἰς θῆλυ περιη- " νέχθη· ἂν δὲ πλεῖον ᾖ τὸ ἰσχυρὸν τοῦ ἀσθενοῦς, " κρατηθήσεται τὸ ἀσθενὲς καὶ εἰς ἄρρεν [περιε-
5 " νεχθήσεται]. Πολλαὶ μὲν γυναῖκες ἤδη ἐθηλυ- " τόκησαν παρὰ ἀνδράσιν ἑτέροις, παρὰ δὲ ἑτέροις " [ἐλθοῦσαι] ἐκουροτόκησαν· καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοὶ " ἐκεῖνοι παρ' οἷς ἐθηλυτόκουν αἱ γυναῖκες, ἑτέρων " γυναικῶν εἰς μίξιν ἀφικόμενοι ἄρρενα γόνον ἐποί- " ησαν, καὶ οἷς ἄρρεν ὁ γόνος ἐγίνετο, [εἰς] ἑτέρας
6 " γυναῖκας μιχθέντες θῆλυν γόνον ἐποίησαν. [Οὕτως] " ὁ λόγος ἐρεῖ καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα ἔχειν " καὶ [θῆλυν] γόνον καὶ ἄρρενα. παρὰ μὲν γὰρ οἷς

Virum et foeminam masculum et foemineum semen habere.

" est, et debili permixtum ad foeminam transfertur; quod si " validum debili copiosius fuerit, superatur debile et ad marem
5 " redigitur. Pleraeque mulieres suis viris foeminas jam pe- " perere, quae cum aliis congressae ex iis filios susceperunt; et " viri illi ipsi quibus mulieres foeminas peperere, cum aliis muli- " eribus congressi masculam prolem genuerunt, et quibus mas- " culus foetus suscipiebatur, cum aliis mulieribus congressi foe-
6 " minas genuerunt. Eoque modo haec ratio demonstrat tam " virum quam foeminam et foemineum et masculum semen con- " tinere: siquidem quae foeminas suscipiebant, in iis quod erat

1. εἰς θῆλυ] ἐς θῆλυ H.I.
ib. περιηνέχθη] Sic H.I.M., περὶ ἠνάχθη E.
2. ἂν δὲ πλεῖον ᾖ] ἢν δὲ πλέον ἔῃ H.I.
ib. ἀσθενοῦς] ἀσθενέος H.I.
3. κρατηθήσεται] κρατηθῆσται E., κρατηθῇ τε H.I.
ib. καὶ εἰς ἄρρεν] ἐς ἄρσεν H.I.
ib. [περιενεχθήσεται] Sic M., παρανεχθῆσται E., περιηνέχθη H.I. Septem lin. hic om. Theoph.
4. Πολλαὶ μὲν κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 378.
ib. Πολλαὶ μὲν] πολλαὶ γὰρ H.I.
5. ἑτέροις] ἰδίοις H.I.
ib. ἑτέροις] ἀνδράσιν add. H.I.
6. [ἐλθοῦσαι] Sic H.I.M., ἐλθοντες E.
ib. αὐτοὶ ἐκεῖνοι] οἱ αὐτοὶ κεῖνοι H. I.
7. παρ' οἷς] παρ' οἷσιν H.I.
ib. ἐθηλυτόκουν] ἐθηλυτόκεον H.I.
8. εἰς μίξιν ἀφικόμενοι ἄρρενα] ἐς μίξιν ἀπερχόμενοι ἄρσενα H.I.
9. οἷς ἄρρεν ὁ] οἷσιν ἄρσεν H.I.
ib. ἐγίνετο] Sic E.H.I., ἐγέν. M.
ib. [εἰς] Sic I.H.M., om. E.
10. Οὗτος ὁ κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 378.
ib. [Οὕτως] Sic H.I.M., οὗτος E., ut inf. p. 269. l. 9.
11. ἐρεῖ] ἐρέει H.I.
12. [θῆλυν] Sic H.I.M., θῆλυ E.
ib. ἄρρενα] ἄρσενα H.I.
ib. γὰρ οἷς] τοῖσιν H., γὰρ τοῖσιν I.

De Genitalibus.

Neque virum neque foeminam validum aut debile semen semper emittere.

“ ἐθηλυτόκουν, ἐκρατεῖτο τὸ ἰσχυρὸν, πλείονος γινο-
“ μένου τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ ἐγένετο θήλεα· παρὰ δὲ
“ οἷς ἐκουροτόκουν, ἐκράτει τὸ ἰσχυρὸν, καὶ ἐγέ-
7 “ νετο ἄρρενα. Χωρεῖ δὲ οὐκ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἰσχυ-
“ ρὸν οὐδὲ ἀσθενὲς ἀεὶ, ἀλλ' ἄλλοτε [ἀλλοῖον]· καὶ
“ ἐπὶ τῆς γυναικὸς οὕτως ἔχει· ὥστε μὴ θαυμάζειν
“ τὰς αὐτὰς γυναῖκας καὶ τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας, καὶ
8 “ ἄρρενα καὶ θήλεα ποιεῖν. Ἔχει δὲ καὶ ἐν τοῖς κτή-
“ νεσιν οὕτω, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ γονῇ· ἔρχεται καὶ τοῦ
“ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος, p. 10

“ validius a debilioris copia superabatur, et foemellae genera-
“ bantur; quae vero mares suscipiebant, in iis quod erat vali-
7 “ dius superabat, et mares gignebantur. Neque vero semper ab
“ eodem viro semen validum neque semper debile procedit, sed
“ alias aliud; et in muliere ad eundem modum se habet; ut pro-
“ inde minus mirum videatur easdem mulieres eosdemque viros
8 “ et masculam et foemineam prolem gignere. Eadem vero in
“ brutis et in semine ipso est ratio; prodit autem et viro et

1. ἐθηλυτόκουν] ἐθηλυτόκεον H. I.
ib. ἐκρατεῖτο] ἐκρατέετο H.I.
ib. ἰσχυρὸν] ἰσχυρότερον H.I.
ib. πλείονος γινομένου] πλέονος γενομένου H.I.
2. ἀσθενοῦς] ἀσθενέος H.I.
ib. ἐγένετο] ἐγίνετο H.I.
3. οἷς ἐκουροτοκοῦν] τοῖσιν ἐκουροτοκέον H.I.
ib. ἐκράτει τὸ ἰσχυρὸν] ἐκρατέετο τὸ ἀσθενέστερον H., ἐκρατέετο τὸ ἰσχυρὸν I., ἐκρατεῖτο τὸ ἀσθενὲς M.
ib. ἐγένετο ἄρρενα] ἐγίνετο ἄρσενα H.I.
4. Χωρεῖ δὲ κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 378, 79.
ib. Χωρεῖ] χωρέει H.I.
ib. οὐκ] ἀεὶ τοῦτο add. H.I.
ib. ἀνδρὸς] αὐτέου ἀνδρὸς H.I.
ib. ἰσχυρὸν] ἰσχυρὴ H.I.
5. οὐδὲ ἀσθενὲς ἀεὶ] ἀλλ' οὐδὲ ἀσθενὴς ἐς ἀεὶ H.I.
ib. ἄλλοτε [ἀλλοῖον] Sic cum M. legend., nisi ἰσχυρὴ, ἀσθενὴς et ἀλλοίη malis cum H.I.; ἄλλο τε ἀλλ' οἵη E.
ib. καὶ ἐπὶ τῆς] ἐπὶ om. H.I.
6. ὥστε μὴ] ὡς μὴ H.I.
7. αὐτοὺς] om. I.
ib. καὶ ἄρρενα] γόνον καὶ ἄρσενα H. I.
8. θήλεα ποιεῖν] θῆλυν ποιέειν H. I.
ib. Ἔχει δὲ καὶ κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 379.
ib. ἐν τοῖς] τοῖσι H.I.
ib. κτήνεσιν] Sic H.I.M., κτήν ἐστιν E.
9. οὕτω] οὕτως H.I. et add. τὰ περὶ γονῆς θήλεος καὶ ἄρρενος [ἄρσενος I.]
ib. αὐτῇ] σφὶ add. H.I.
ib. ἔρχεται] ἐξέρχεται H.I.M.
ib. τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς] τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ ἀνδρὸς H.I.

Must. p. 10.

“ καὶ ἀπὸ τῶν ἀσθενῶν ἀσθενὴς, καὶ ἀπὸ τῶν ἰσχυ-
9 “ ρῶν ἰσχυρά.” Διὰ τοῦτο καὶ κατὰ γένος πολλὰ νοσήματα [παρακολουθεῖ,] καθάπερ ποδαλγία, καὶ παραφροσύνη, καὶ ἱερὰ νόσος, καθώς φησιν Ἱπποκράτης, “ Εἰ γὰρ ἐκ χολώδους πατρὸς χολώδης “ [υἱὸς], καὶ ἐκ σπληνώδους σπληνώδης, καὶ ἐκ “ φλεγματώδους φλεγματώδης, τί κωλύει, ὅτῳ κα- “ τείχετο νοσήματι [πατὴρ ἢ μήτηρ,] τοῦτο καὶ τοῖς
10 “ ἐγγόνοις γίνεσθαι;” Διὰ τοῦτο καὶ διδυμοτοκία κατὰ γενεὰν γίνεται. πάντα γὰρ ἐν τῷ αἵματι, τὸ δὲ αἷμα ἔρχεται ἀπὸ τῶν τοῦ σώματος φλεβῶν εἰς τοὺς ὄρχεις καὶ εἰς τὴν ἐπιδιδυμίδα· ὡσαύτως καὶ τὸ πνεῦμα ἀπὸ τῶν τοῦ σώματος ἀρτηριῶν εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους· ὥστε πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν τῷ πατρὶ καὶ

De Genitalibus.

Quare morbi quidam haereditarii sint.

“ mulieri ab universo corpore, et ab imbecillibus imbecillum, et a
9 “ validis validum.” Quocirca multi morbi sunt haereditarii, quales sunt podalgia, amentia, et morbus sacer, sicut ait Hippocrates, (*De Morbo Sacro,* T. I. p. 594.) “ Si enim ex bilioso “ patre biliosus filius, et ex lienoso lienosus, et ex pituitoso pitui- “ tosus, quid vetat ut quocunque morbo parentes detineantur, eo
10 “ quoque et posteri corripiantur?” Unde etiam fit ut gemelli nascantur: omnia enim in sanguine sunt, sanguis autem a corporis venis ad testes venit et supergeminalem; itemque aër a corporis arteriis ad eosdem locos; adeo ut quaecunque in patre et

1. ἀσθενῶν] ἀσθενέων H.I.
ib. ἀσθενὴς] Sic E.H.I., ἀσθενῆ M.
2. ἰσχυρά] ἰσχυρή H.I.
3. [παρακολουθεῖ] Sic M., παρακολουθῆ E.
4. ἱερὰ νόσος, καθώς] Sic M., ἱερὰν ὅ σοσκαθῶς E.
5. ἐκ] ἐκ τοῦ φλεγματώδεος φλεγματώδης καὶ ἐκ H.
ib. χολώδους πατρὸς] χολώδεος H.
6. [υἱὸς] Sic M., υἱὼς E., γίνεται H,, et add. καὶ ἐκ φθινώδεος φθινώδης.
ib. σπληνώδους] σπληνώδεος H.
ib. καὶ ἐκ φλεγματώδους φλεγματώδης] hic om. H.
7, 8. ὅτῳ—μήτηρ] Sic M., ὅτω κατείχετο νοσήματι πηρῶ ἧον μηρω E., ὅτου πατὴρ καὶ μήτηρ εἴχετο τούτῳ τῷ νοσήματι (sc. *Morbo Sacro*) H.
8, 9. τοῦτο—γίνεσθαι] τούτῳ καὶ τῶν ἐγγόνων ἔχεσθαι τινά H.
9. ἐγγόνοις] Sic M., ἀγγόνοις E.
12. ὡσαύτως] Sic M., ὡσαύτος E.

Must. p. 10.

De Genitalibus.

τῇ μητρὶ, ταῦτα καὶ ἐν τῷ ἐμβρύῳ [ἐστὶ] δυνάμει· ὥστε δῆλον ὅτι καὶ νεῦρα, καὶ ἀρτηρίαι, καὶ φλέβες, καὶ ὀστᾶ, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα τοῦ ζώου μόρια.

32 Ἐπεὶ οὖν ἐν τῷ αἵματι πάντα, τὸ δὲ αἷμα, ἐρχόμενον ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος πρὸς τοὺς ὄρχεις, λευκαίνεται ἐν τῇ ἐπιδιδυμίδι καὶ ἐν τοῖς κιρσοειδέσι παραστάταις· ὅσα ἐστὶν ἐν τῷ αἵματι, ταῦτα πάντα καὶ ἐν τῷ σπέρματι, τῆς γὰρ αὐτῆς οὐσίας ἀμφότερα, εἰ

Sanguini et semini eandem esse substantiam, licet color sit diversus.

2 καὶ τῇ χροιᾷ διαλλάττουσιν. Ὥστε, ἐπειδὴ τὸ σπέρμα ἀπὸ τοῦ αἵματος, τὸ δὲ αἷμα ἐκ παντὸς τοῦ ζώου, τὸ δὲ ζῶον ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συνέστηκεν· τὸ αἷμα ἄρα ἔμψυχόν ἐστιν, [οὐδ᾽] ἐν ἀψύχῳ σώματι περιέχεται, οὐδὲ ἀπὸ ἀψύχου σώματος κατέρχεται πρὸς τοὺς διδύμους. εἰ γὰρ ἐν ἀψύχῳ σώματι περιέχεται τὸ αἷμα, καὶ ἐν ἀψύχοις μορίοις ἀποτελεῖται σπέρμα, οὐδὲν ἂν διέφερον οἱ νεκροὶ τῶν ζώντων, ὅπερ ἐστὶν

3 ἀδύνατον. Οὐκ ἄρα ἐν ἀψύχῳ σώματι τὸ αἷμα, οὐδ᾽

matre sunt, eadem quoque in foetu potestate existant; videlicet nervi, arteriae, venae, ossa, caeteraeque omnes animalis partes.

32 Quum igitur omnia in sanguine sint, sanguis autem a toto corpore ad testes veniat, et in supergeminali et in varicosis assessoribus exalbescat; omnia, quaecunque in sanguine sunt, eadem quoque in semine reperiuntur, eadem enim est ambobus substantia, li-

2 cet color sit diversus. Quum igitur semen e sanguine, sanguis autem e toto corpore procedat, et ex anima et corpore constet animal; sanguis animatus est, neque in corpore inanimo continetur, neque e corpore inanimo ad testes descendit: si enim in corpore inanimo sanguis contineretur, et in partibus inanimis perficeretur semen, nihil inter mortuos et vivos interesset, quod fieri nequit.

3 Non igitur in corpore inanimo continetur sanguis, neque in cor-

1. [ἐστὶ] Sic M., ἐπὶ E.
9. διαλλάττουσιν] Sic M., διαλάτγουσιν E.
11. συνέστηκεν] συνέστηκε M.
12. ἐστιν] Sic M., ἐστι E.
ib. [οὐδ᾽] οὐκ E.M.
14. περιέχεται] An περιείχετο?
15. ἀποτελεῖται] An ἀπετέλειτο?
16. διέφερον] Sic M., δι᾽ ἔφερον E.
17. σώματι] An add. περιέχεται?

Must. p. 10, 11.

ἐν ἀψύχοις σώμασι λευκαίνεται ἡ γονὴ, ἀλλ᾽ ἐξέρ- p. 11 χεται ἐξ ἐμψύχων ἔμψυχος, καὶ μίσγεται ὁμοῦ τῆς φύσεως τῆς γυναικὸς, καὶ ἀθροίζεται καὶ παχύνεται
4 [θερμαινομένη.] "Ἔπειτα πνεῦμα ἴσχει," καθὼς φησιν Ἱπποκράτης, "ὁπόταν δὲ πλησθῇ, τὸ πνεῦμα "ὁδὸν αὐτὸ ἑαυτῷ ποιεῖ κατὰ μέσον τῆς γονῆς.
5 "Ὅταν δὲ ὁδὸς γένηται τῷ πνεύματι ἔξω θερμῷ "ὄντι, αὖθις ἕτερον ψυχρὸν εἰσπνεῖ εἰς αὐτὸ ἀπὸ "τῆς μητρὸς, καὶ τοῦτο ποιεῖ διὰ παντὸς τοῦ χρόνου.
6 "Τρέφεται οὖν [τὸ] θερμὸν ὑπὸ τοῦ μετρίως ψυ- "χροῦ· καὶ ἀπὸ τῆς μητρὸς πνεούσης πνοὴν ἔχει καὶ

De Genitalibus.

Semina utriusque sexus misceri,

accedere a matre spiritum,

poribus inanimis exalbescit semen, sed ex animatis procedit animatum ipsum, et cum muliebri miscetur, et condensatur et calore
4 incrassescit. "Deinde spiritum concipit," ut ait Hippocrates, (*De Nat. Pueri,* T. I. p. 383.) "et cum plena fuerit, spiritus
5 "viam ipse sibi facit per mediam genituram. Ubi vero via facta "spiritus ille calidus foras eruperit, alium rursus frigidum a
6 "matre ad se attrahit, idque toto tempore perseverat. Igitur "calidum frigido moderato nutritur; et a matre spirante spira-

2. καὶ μίσγεται κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 382, 83.
ib. καὶ μίσγεται] ἣν ἡ γονὴ μείνῃ ἀπ᾽ ἀμφοῖν ἐν τῇσι μήτρῃσι τῆς γυναικὸς, πρῶτον μὲν μίσγεται H.I.
ib. τῆς φύσεως τῆς γυναικὸς] Loc. fort. corrupt.; ἅτε τῆς γυναικὸς οὐκ ἀτρεμεούσης H.I.
3. παχύνεται] Sic H.I.M., πεχύνεται E.
4. [θερμαινομένη] Sic H.I., μὲν ὃ μένει E.M.
ib. Ἔπειτα κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 383.
ib. ἴσχει] ἅτε ἐν θερμῷ ἐοῦσα, ἔπειτα τῆς μητρὸς πνεούσης add. H.I.
5. ὁπόταν δὲ πλησθῇ τὸ πνεῦμα] ἔπειτα δὲ τοῦ πνεύματος ὅταν πλησθῇ H.I.
6. αὐτὸ ἑαυτῷ ποιεῖ] οἱ αὐτὸ ἑωυτῷ ἔξω ποιέει καὶ H.I.
ib. γονῆς] τὸ πνεῦμα ἔξεισιν add. H.I.
7. Ὅταν δὲ κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 383.
8. ὄντι] ἔοντι H.I.
ib. εἰσπνεῖ] εἰσπνέει H.I.M.
ib. εἰς αὐτὸ] om. H.I., εἰς ἐς αὐτὸ M., errore fort. typogr.
9. ποιεῖ] ποιέει H.I.
ib. χρόνου] Lin. quatuordecim hic om. Theoph.
10. Τρέφεται κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 384, 85.
ib. Τρέφεται—ψυχροῦ] πᾶν γὰρ τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ τρέφεται H.I. Lin. tredecim hic om. Theoph.
ib. [τὸ] Sic H.I.M., τῷ E.
11. καὶ ἀπὸ] ἅμα δὲ καὶ ἀπὸ H.I.
ib. ἔχει] ἴσχει H.I.

De Genitalibus.

7 “ ἡ γονή. Θερμὴ δέ ἐστιν ἡ γονὴ ἐν θερμῷ σώματι
“ οὖσα, εἶτα ὑμενοῦται [φυσωμένη·] περιΐσταται γὰρ
“ ἀμφ' αὐτὴν τὸ ἔξωθεν, συνεχὲς γενόμενον, ἅτε
“ γλίσχρον, ὥσπερ ἐπ' ἄρτῳ [ὀπτωμένῳ] λεπτὸν
8 “ [ὑφίσταται] ἐπιπολῆς ὑμενῶδες. Θερμαινόμενος
“ γὰρ καὶ φυσώμενος ὁ ἄρτος αἴρεται· ᾗ δ' ἂν [φυ-
“ σᾶται, ἐκείνη τὸ ὑμενῶδες] γίνεται· τῇ δὲ γονῇ
“ θερμαινομένῃ καὶ φυσωμένῃ, περὶ αὐτὴν ὑμὴν ἔξ-
“ ωθεν περιτείνεται, κατὰ δὲ τὸ μέσον τῆς γονῆς τῷ
“ πνεύματι δίοδος καὶ ἔσω καὶ ἔξω γίνεται διὰ τοῦ
9 “ ὑμένος. Ὁπόταν δὲ ὁ χρόνος ἐγγένηται αὐτῇ,
“ ἕτεροι ὑμένες εἴσω τοῦ πρώτου ὑμένος λεπτοὶ

obduci membrana, uti panis, quum calescit et inflatur.

Quomodo foetus membranae formentur.

7 “ tionem habet genitura. Quae cum loco sit calido, calida est,
“ et, spiritu distenta, membrana obducitur; ei enim exteriore
“ parte quiddam obtenditur, quod, cum viscidum sit, undique sibi
“ cohaeret, et non secus ac in pane tosto tenue quippiam ad
8 “ instar membranae in superficie extat. Panis enim incalescens
“ et inflatus attollitur; qua vero parte inflatur, isthinc quod
“ membranam refert, exoritur; at vero ubi genitura tota in-
“ caluit et flatu intumuit, ei interiore parte membrana circum-
“ ducitur, per quam ad mediam genituram intro et foras spiritui
9 “ transitus fit. Succedente autem tempore, rursus aliae multae

1. γονή] ὁκόταν γὰρ ἡ μήτηρ ψυχρὸν ἑλκύσῃ ἐς ἑωυτὴν ἀπὸ τοῦ ἀέρος ἐπαυρίσκεται ἡ γονή add. H.I.
ib. Θερμὴ κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 385.
ib. ἡ γονὴ] ἅτε δὴ H.I.
ib. σώματι οὖσα] ἐοῦσα H.I., et add. καὶ τότε δὴ πνεῦμα ἴσχει καὶ ἀφίησι.
2. εἶτα] καὶ ἡ γονὴ H.I.
ib. [φυσωμένη] Sic H.I.M., φυσουμένη E.
ib. περιΐσταται] περιτέτακται H.I.
3. γενόμενον] γινόμενον H.I.
4. γλίσχρον] ἐὸν add. H.I.
ib. [ὀπτωμένῳ] Sic H.I., ὀπτομένῳ E.M.
5. [ὑφίσταται] Sic M., ὑφίσται E., ἐξίσταται H.I.
ib. ὑμενῶδες] ὑμενῶγες E., ὑμνενῶδες (errore typogr.) M., ὑμενοειδές H.I.
ib. Θερμαινόμενος κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 385.
6. ὁ ἄρτος] Sic E.I.M., om. H.
6, 7. [φυσᾶται—ὑμενῶδες] φύσει τε ἐκινεῖτο ὑμένες δὲ E., φυσᾶται κείνῃ τὸ ὑμενῶδες H.I.M.
8. φυσωμένῃ] πάσῃ add. H.I., et περὶ αὐτὴν om.
9. περιτείνεται] περιγίνεται H.I.
10. ἔσω καὶ ἔξω] ἔξω καὶ ἔσω H.I.
ib. γίνεται] Sic H.I.M., γίνετε E.
11. Ὁπόταν κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 387, 88.
ib. Ὁπόταν δὲ ὁ] ὁκόταν δὲ H.I.
ib. αὐτῇ] αὐτὴ E., αὖθις H.I.M.

Must. p. 11, 12.

“ περιτείνονται πολλοὶ, τρόπῳ τοιούτῳ ὡς καὶ ὁ πρῶτος ὑμὴν ἐγένετο· τεταμένοι δέ εἰσιν καὶ οὗτοι ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ, καὶ εἰς ἀλλήλους διαδέσμους ἔχουσιν. Ὁπόταν δὲ ἤδη τοῦτο γένηται, κατιόντος τοῦ αἵματος ἀπὸ τῆς μητρὸς καὶ πηγνυμένου, σὰρξ γίνεται· κατὰ δὲ τὸ μέσον τῆς σαρκὸς ὀμφαλὸς ἀπέχει, δι᾽ οὗ πνέει, καὶ τὴν αἴσθησιν καὶ αὔξησιν ἔχει.”

De Genitalibus.

Quomodo caro gignatur.

33 [Εἴπωμεν] οὖν ἐν τῇ διαπλάσει ποῖα μόρια πρώτως κατεσκευάσθησαν. ὥσπερ γὰρ οἰκίας θεμέλιον, καὶ νεὼ κρηπῖδα, καὶ πλοίου τρόπιν, οἱ τούτων δημιουργοὶ πρῶτα πηξάμενοι, μετὰ ταῦτα ἀσφαλῶς [ἀνιστᾶσι] τὰ δημιουργήματα· τὸν αὐτὸν τρόπον ἡ τοῦ Θεοῦ p. 12 ἄφατος δημιουργικὴ σοφία ἐν τοῖς ζώοις πρῶτον μὲν

Quae corporis partes primo formentur;

“ tenues membranae, eo modo quo prima, intra primam protenduntur; eaeque ex umbilico dependentes, mutuis inter se vinculis connexae sunt. Quod cum extiterit, ex delapso et concreto materno sanguine caro gignitur; ex cujus medio umbilicus extat, per quem spiritum et incrementum recipit.”

33 Dicamus igitur quae partes primo in formatione fabricatae sint: quemadmodum enim, quum architecti primum domus et aedis fundamentum, et navis carinam compegerunt, postea tuto sua aedificia extruunt; ad eundem modum in animalibus Conditoris Dei ineffabilis sapientia primo jecur, deinde cerebrum, et

1. περιτείνονται πολλοὶ] περιτείνονται καὶ πολλοὶ M., καὶ πολλοὶ περιτείνονται H.I.
ib. ὡς] οἵῳ H.I.
2. εἰσιν] εἰσὶ H.I.M.
ib. ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ] ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ H.I.
4. Ὁπόταν κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 388.
ib. Ὁπόταν] ὁκόταν H.I.
6. τὸ μέσον] om. τὸ H.I.
ib. ὀμφαλὸς] ὁ ὀμφαλὸς H.I.
7. αἴσθησιν καὶ] om. H.I., add. τὴν M.
8. ἔχει] ἴσχει H.I.
9. [Εἴπωμεν] Sic Ad. et Sc., ἔστι μὲν E., ἔτι μὲν M.
ib. πρώτως] πρῶτα M.
10. ὥσπερ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 241.
ib. ὥσπερ γὰρ] εὔλογον οὖν ὥσπερ G.
11. νεὼ] Sic E.G., ναοῦ M.
12. μετὰ] Sic G., καὶ μετὰ E.M.
ib. ἀσφαλῶς] ἐπ᾽ αὐτοῖς add. G.
ib. [ἀνιστᾶσι] Sic G.M., ἀνίστησι E.
13. τρόπον] ἐν τοῖς ζώοις hic add. G. et inf. om.
ib. Θεοῦ] Sic M., θύα E.
14. δημιουργικὴ σοφία] δημιουργία καὶ σοφία M.

Must. p. 12.

De Genitalibus.

ἧπαρ, εἶτα ἐγκέφαλον καὶ καρδίαν ἐθεμελίωσεν, διότι φλεβῶν μὲν ἀρχὴ τὸ ἧπαρ, ἀρτηριῶν δὲ ἡ καρδία, νευρῶν δὲ ὁ ἐγκέφαλος· ἀπὸ γὰρ τῶν τριῶν μορίων τούτων ἀσφαλῶς [πεπηγότων] ἕκαστα τὰ γένη τῶν ἀγγείων εἰς ἅπαν ἀπετείνετο τὸ σῶμα, καὶ μάλιστα τὰς φλέβας ὡς ἂν δι' αὐτῶν τρέφεσθαι πάντα τοῦ
2 ζώου τὰ μόρια. Εἶτα ἡ σὰρξ αὐξανομένη διαρθροῦται, καὶ τὰ ὀστᾶ σκληρύνεται ὑπὸ τῆς θέρμης, καὶ [διοζοῦται] ὡς [δένδρον·] καὶ ἡ κεφαλὴ ἀφεστηκυῖα γίνεται ἀπὸ τῶν ὤμων, καὶ οἱ βραχίονες καὶ οἱ πήχεις ἀπὸ τῶν [πλευρῶν,] καὶ τὰ σκέλη διΐστανται ἀπ' ἀλλήλων, καὶ τὰ νεῦρα εἱλίσσεται περὶ τὰς φύσεις

quae proxime sequantur.

cor creavit, quod jecur quidem venarum est principium, cor arteriarum, cerebrum nervorum; nam ex his tribus partibus tuto ac valide jam compactis singula vasorum genera in totum corpus protenduntur, et praecipue venae ut omnes animalis partes per
2 eas nutriantur. Tum vero caro dum increscit, discernitur, caloreque ossa durescunt, ac sane ad instar arboris in ramos etiam dividuntur; ipsumque caput ab humeris distans exoritur, brachia et cubiti a lateribus, crura inter se separantur, ligamenta ad

1. διότι φλεβῶν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 241, 42.
2. ἧπαρ] ἧπάρ ἐστι G.
3. ἀπὸ γὰρ τῶν τριῶν μορίων τούτων] ἀπὸ τῆς ἰδίας ἀρχῆς G. sententiae forma mutata.
4. ἀσφαλῶς] ἀσφαλῶς ἤδη G.
ib. [πεπηγότων] Sic M., πεπηγιῶν E., πεπηγυίας G.
ib. ἕκαστα τὰ γένη τῶν] ἕκαστα τὰ γένη ὡς E., ἕκαστον γένος τῶν G., ἕκαστα τῶ (sic) γενητῶν M.
5. ἀγγείων] ἀγγείων φύσασαν G.
ib. ἀπετείνετο] ἀποτείνεται M., ἀποτείνειν G.
6. τὰς φλέβας] αἱ φλέβες M.
7. Εἶτα ἡ σὰρξ κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 390, 91.
ib. Εἶτα ἡ] ἡ δὲ H.I.
ib. αὐξανομένη] αὐξομένη H.I.
ib. διαρθροῦται] ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἀρθροῦται H.I. Quinque lin. hic om. Theoph.
8. ὀστᾶ] ὀστέα H.I.
ib. θέρμης] πηγνύμενα add. H.I.
ib. καὶ [διοζοῦται] καὶ δὴ καὶ διοζοῦται H.I.
9. [διοζοῦται] ὡς [δένδρον] Sic H.I.M., διαζωοῦται ὡς δένδρω E., add. H.I. καὶ ἀρθροῦται ἔτι ἄμεινον καὶ τὰ εἴσω τοῦ σώματος καὶ τὰ ἔξω.
ib. καὶ ἡ] καὶ ἥ τε H.I.
ib. ἀφεστηκυῖα γίνεται] γίνεται ἀφεστηκυῖα H.I.
10. πήχεις] πήχεες H.I.
11. [πλευρῶν] πλευρέων H.I., μηρῶν E.M.
ib. σκέλη διΐστανται] σκέλεα διΐσταται H.I.
12. εἱλίσσεται] ἐπαΐσσεται H.I.
ib. περὶ τὰς φύσεις] ἀμφὶ τὰς φύσιας H.I.

Must. p. 12.

De Genitalibus.

τῶν ἄρθρων, καὶ ἡ ῥὶς καὶ τὰ ὦτα ἀφίστανται ἐν
ταῖς σαρξὶ καὶ διατέτρηνται, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐμπίμ-
πλανται ὑγροῦ καθαροῦ, καὶ τὸ αἰδοῖον δῆλον γίνεται
3 ὁπότερόν ἐστι. Καὶ δὴ καὶ τοῖς ἄνω τὴν πνοὴν ποι-
εῖται, τῷ τε στόματι καὶ τῇ ῥινί· καὶ ἥ τε κοιλία
φυσᾶται, καὶ τὰ ἔντερα καταφυσῶνται καὶ τὰ ἄνωθεν
ἐπιλαμβάνει τὴν διὰ τοῦ ὀμφαλοῦ πνοὴν καὶ ἀμαλ-
δύνει, καὶ ἐς τὸν κύσσαρον ὁδὸς γίνεται ἀπὸ τῆς κοι-
λίας καὶ τῶν ἐντέρων ἔξω, καὶ εἰς τὴν [κύστιν] ὁδὸς
4 ἔξω γίνεται. Τούτων δὲ διαρθροῦται ὑπὸ τῆς πνοῆς
ἕκαστα· φυσώμενα γὰρ πάντα διΐστανται κατὰ συγ-
5 γένειαν. Καὶ γίνεται ἤδη παιδίον, τὸ μὲν ἄρρεν ἐν

Intra quot dies formetur mas,

articulos prosiliunt, nasus et aures in carne eminent et perfo-
rantur, oculi humore puro implentur, et pudendum quodnam sit
3 manifestum fit. At sane superioribus etiam partibus, ore nempe
et naribus, spiritum trahit; et venter spiritu inflatur, eoque in-
flata intestina ex superioribus per umbilicum insuper spiritum
accipiunt et absumunt, et a ventre ac intestinis in podicem,
4 similiterque in vesicam, via foras patet. Atque horum sin-
gula vi spiritus distinguuntur; spiritu namque distenta omnia
5 pro generis affinitate distant. Jam vero primam concretio-

1. ἄρθρων] καὶ αὐτοστομοῦται add. H.I.
ib. ὦτα ἀφίστανται] οὔατα ἀφίσταται H., οὔατα ἀφίστανται I.
2. ταῖς] τῇσι H.I.
ib. διατέτρηνται] τετρήνεται H.I.
ib. ἐμπίμπλανται] Sic H.I.M., ἐμπίμπλαντα E.
4. ὁπότερον] ὁκότερον H.I.
ib. ἐστι] καὶ τὰ σπλάγχνα διαρθροῦται add. H.I.
ib. Καὶ δὴ καὶ κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 391.
ib. τοῖς] τοῖσιν H.I.
ib. ποιεῖται] ποιέεται H.I.
6. καταφυσῶνται καὶ τὰ] καταφυσῶνται καὶ τὸ M., καταφυσώμενα κατὰ τὸ H.I.
8. κύσσαρον] Sic H.M., κύσαρον E.I.
ib. κοιλίας] κοιλίης H.I.
9. εἰς] ἐς H.I.
ib. [κύστιν] Sic H.M., κύστην E.I.
10. γίνεται] om. H.I.
ib. Τούτων κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 391.
ib. Τούτων] Sic H.I.M., τούτῳ E.
11. πάντα διΐστανται] διΐσταται ξύμπαντα H.I.
ib. συγγένειαν] Decem lin. hic om. Theoph.
12. Καὶ γίνεται κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 392.
ib. γίνεται] γέγονεν H.I.
ib. παιδίον] καὶ εἰς (ἐς I.) τοῦτο ἀφικνέεται add. H.I.
12—p. 246, 1. τὸ μὲν ἄρρεν κ.τ.λ., τὸ δὲ θῆλυ κ.τ.λ.] haec sententiae membra transp. H.I.
ib. ἄρρεν] ἄρσεν H.I.

Must. p. 12, 13.

De Genitalibus. et foemina.

τριάκοντα [ἡμέραις] τὸ μακρότατον, [τὸ δὲ θῆλυ ἐν τεσσαράκοντα δύο ἡμέραις τὸ μακρότατον·] τὸ γὰρ θῆλυ τοῦ ἄρρενος καὶ ἀσθενέστερον καὶ ὑγρότερον.
6 Ὅταν δὲ [διαρθρωθῇ] τὸ πιότατον τοῦ αἵματος, τῷ χρόνῳ [διοζοῦται] αὖθις τὰ ἄκρα τῶν ὀστῶν, ὥσπερ δένδρου· καὶ διΐστανται ἀπ' ἀλλήλων [οἱ] δάκτυλοι τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, ἐπὶ δὲ τῶν ἄκρων οἱ p. 13
ὄνυχες φύονται, ἅμα δὲ τοῖς ὄνυξι καὶ αἱ τρίχες ἐν
7 τῇ κεφαλῇ ῥιζοῦνται. Ὅταν δὲ τὰ ἄκρα τοῦ σώματος [ὀζωθῇ,] καὶ οἱ ὄνυχες καὶ αἱ τρίχες ῥιζωθῶσι, τότε

nem, mas quidem triginta diebus, quod est longissimum, accipit, foemina vero duobus et quadraginta diebus, quod longissimum;
6 quia foemina mare imbecillior et humidior est. Quum autem quicquid in sanguine pinguissimum est in membra distinctum fuerit, temporis successu extrema ossa in ramos diducuntur, quemadmodum arboris; et manuum et pedum digiti inter se dissident, eorumque partibus extremis ungues adnascuntur, quin
7 etiam una cum unguibus pili in capite radicantur. Postea autem quam summae corporis pueri partes ramos foras emiserint,

1. τριάκοντα] τριήκοντα H.I.
ib. [ἡμέραις] Sic M., ἡμέρι E., ἡμέρῃσι H.I.
1, 2. [τὸ δὲ—μακρότατον] Sic H.I.M., om. E., nisi lapsus sit collator.
1. θῆλυ] Sic M., τὴν πρώτην πῆξιν add. H.I.
2. δύο ἡμέραις] Sic M., ἡμέρῃσι καὶ δύο H., ἡμέρας καὶ δύο I.
ib. τὸ γὰρ θῆλυ κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 396.
2, 3. τὸ γὰρ—ὑγρότερον] ὅτι ἡ γονὴ ἀσθενεστέρη ἐστὶ καὶ ὑγροτέρη τῆς θηλείης ἢ τοῦ ἄρρενος H.I.
4. Ὅταν δὲ κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 397, 98.
ib. Ὅταν δὲ] Ὁκόταν δὲ H.I.
ib. [διαρθρωθῇ] Sic H.I., διαρθρώσῃ E.M. Sententiam mutavit et auxit H.
ib. τὸ πιότατον τοῦ αἵματος] Sic E., τὸ πιώτατον τοῦ αἵματος M., τοῦ αἱμάλωπος τὸ πιότατον H.I.
ib. τῷ χρόνῳ] καὶ χρόνῳ H.I.
5. [διοζοῦται] Sic H.I.M., διαζωοῦτα E.
ib. ὀστῶν] ὀστέων H.I.M.
6. δένδρου] δενδρέου τὰ ἀκρότατα ὕστατα ὀζοῦται H.I.
ib. καὶ] οὕτω καὶ τοῦ παιδίου H.I.
ib. [οἱ] Sic H.I.M., om. E.
7. ἐπὶ δὲ] ἐπὶ δ' αὐτῶν H.I.
8. φύονται] Tredecim lin. hic om. Theoph.
ib. τοῖς] τοῖσιν H.I.
9. Ὅταν δὲ κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 400, 401.
ib. Ὅταν δὲ] ὅταν δὲ δὴ H.I.
ib. σώματος] σώματος τοῦ παιδίου H.I.
10. [ὀζωθῇ] Sic H.I.M., ζωωθῇ E., ἔξω add. H.I.
ib. ῥιζωθῶσι] ἐρριζώθησαν H.I.
ib. τότε δὴ] τότε δὲ I.

Must. p. 13.

δὴ καὶ κινεῖται· καὶ ὁ χρόνος εἰς τοῦτο γίνεται, τὸ μὲν ἄρρεν τρεῖς μῆνες, τὸ δὲ θῆλυ τέσσαρες, ἐπειδὴ τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεως καὶ σκληρότερον καὶ ἰσχυρό-
8 τερον. Ὅταν δὲ κινηθῇ τὸ ἔμβρυον, τότε καὶ τὸ γάλα ἐπισημαίνει τῇ μητρί· τότε γὰρ καὶ οἱ μαστοὶ αἴρονται. ταῖς δὲ πυκνοσάρκοις τῶν γυναικῶν τὸ
9 γάλα ὕστερον ἐπισημαίνει. Τὸ δὲ παιδίον ἐν τῇ μήτρᾳ ὄν, τὰς χεῖρας ἔχει πρὸς ταῖς γένυσι, καὶ τὴν κεφαλὴν πλησίον τοῖν ποδοῖν· οὐκ ἔστιν δὲ ἀκρίβεια κρῖναι, οὐδ᾽ ἂν ἴδῃς ἐν τῇ μήτρᾳ τὸ παιδίον,

De Genitalibus.

Intra quot menses moveat mas, et foemina.

Quomodo in utero foetus jaceat.

unguesque ac capilli radices egerint, tunc sane etiam movetur; ad idque masculo trium mensium tempus conceditur, foemellae vero quatuor, quod mas foemella sit durior et robustior.
8 Cum autem foetus movetur, tunc sane lac de se significationem matri exhibet; mammae enim tunc attolluntur: et mulieribus quidem, quae denso sunt corporis habitu, tardior est lactis signi-
9 ficatio. At vero puer, ubi in utero existit, manibus ad genas adhaeret, caputque pedibus proximum habet; neque certo dignoscere queas, etiamsi puerum in utero videas, utrum caput de-

1. κινεῖται] Sic M., κικεῖται E., κινέεται H.I.
ib. εἰς τοῦτο] ἐς τοῦτο H.I.
ib. τὸ μὲν ἄρρεν] Sic E., τῷ μὲν ἄρρενι M., τῷ μὲν ἄρσενι H.I.
2. τὸ δὲ θῆλυ] Sic E., τῷ δὲ θήλει M., τῇ δὲ θηλείῃ H., τῇ δὲ θηλείᾳ I.
ib. τέσσαρες] Duas lin. hic om. Theoph.
2, 3. ἐπειδὴ—ἰσχυρότερον] κινέεται δὲ πρῶτον τὸ ἄρσεν ὅτι ἔστιν ἰσχυρότερον τοῦ θήλεος H.I.
3. θήλεως] θήλεος H.I.M. Vide sup. ad p. 228. l. 3.
4. Ὅταν δὲ κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 401.
ib. Ὅταν] ὁκόταν H.I.
ib. ἔμβρυον] Sic H.I.M., ἔμβριον E.
ib. καὶ τὸ γάλα ἐπισημαίνει] δὴ ἐπισημαίνει καὶ τὸ γάλα H.I.
5. τότε γὰρ καὶ οἱ μαστοὶ] οἱ γὰρ μαζοὶ H.I.
6. αἴρονται] καὶ αἱ θηλαὶ ὀργῶσι, τὸ δὲ γάλα οὐ χωρέει add. H.I.
ib. ταῖς δὲ] τῇσι δὲ H.I.
ib. πυκνοσάρκοις] Sic M., ποικνοσάρκοις E., πυκνοσάρκοισι H.I.
ib. τὸ γάλα ὕστερον] ὕστερον τὸ γάλα H.I.
7. ἐπισημαίνει] καὶ ἔρχεται τῇσι δὲ ἀραιοσάρκοισι πρόσθεν add. H.I.
ib. Τὸ δὲ παιδίον κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 414, 15.
ib. τῇ μήτρᾳ] τῇσι μήτρῃσι H.I.
8. ὄν, τὰς χεῖρας] ἐόν, τὼ χεῖρε H.I.
ib. ταῖς] τοῖσι H.I.
ib. γένυσι] Sic H.I.M., γέννυσι E.
9. οὐκ ἔστιν δὲ] οὐκ ἔστι δὲ M., καὶ οὐκ ἔστιν H.
ib. ἀκρίβεια] ἀτρεκείῃ H.I.
10. τῇ μήτρᾳ] τῇσι μήτρῃσι H.I.

Must. p. 13.

DE GENITALIBUS.

Quomodo membranae rumpantur, et prodeat foetus.

πότερον τὴν κεφαλὴν κάτω ἔχει ἢ ἄνω. ἐκ δὲ τοῦ ὀμφαλοῦ τεταμένοι εἰσὶν ὑμένες οἱ περιέχοντες αὐτό.

10 Ὅταν δὲ τῇ γυναικὶ ὁ χρόνος τοῦ τόκου παραγίνεται, συμβαίνει τῷ παιδὶ, κινουμένῳ καὶ σκαρίζοντι ποσὶ καὶ χερσὶ, ῥῆξαί τινα τῶν ὑμένων· ῥαγέντος δὲ ἤδη ἑνὸς, οἱ ἄλλοι ἀσθενεστέραν δύναμιν ἔχουσιν· καὶ ῥήγνυνται πρῶτον οἱ [ἐκείνου] ἐχόμενοι, ἔπειτα δὲ ὁ

11 ὕστατος. Ὅταν δὲ ῥαγῶσιν οἱ ὑμένες, τότε λύεται τοῦ δεσμοῦ τὸ ἔμβρυον καὶ χωρεῖ ἔξω κλονηθέν.

34 Ἐπεὶ οὖν ἐκ πατρῴου σπέρματος καὶ μητρῴου τὸ ἔμβρυον ἀποτελεῖται, ἀπεδείχθη δὲ ὅσα ἐν τοῖς τοκεῦσιν ἐστὶν, ταῦτα καὶ ἐν τῷ τέκνῳ· ὅθεν [ἀπὸ] τοῦ

orsum an sursum vergat: verum ex umbilico membranae, quae

10 eum continent, protenduntur. Quando vere mulieri tempus partus instat, tum, se movente puero et pedibus ac manibus se jactante, membranam quandam internam abrumpi contingit; qua rupta, caeterae imbecilliores fiunt; primumque rumpuntur quae illam

11 contingunt, deinde postrema. Ruptis autem membranis, tum foetus vinculo exolvitur et agitatus foras prodit.

34 Cum igitur ex patris semine et matris perficiatur foetus, et prius dictum sit (c. 31. §. 10.) quaecunque in parentibus sunt, eadem esse

1. κάτω ἔχει ἢ ἄνω] ἄνω ἔχει ἢ κάτω H.I.

2. ὑμένες οἱ περιέχοντες] οἱ ὑμένες ἀντέχοντες H.I.

3. Ὅταν δὲ κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 416.

ib. Ὅταν] ὁκόταν H.I.

ib. ὁ χρόνος τοῦ τόκου] ὁ τόκος H.I.

ib. παραγίνεται] παραγίνηται M., παραγένηται H.I.

4. τῷ παιδὶ] τῷ παιδίῳ M., τότε τῷ παιδίῳ H.I.

ib. κινουμένῳ] κινεομένῳ H.I.

ib. σκαρίζοντι ποσὶ καὶ χερσὶ] ἀσκαρίζοντι χερσί τε καὶ ποσὶ H.I.

5. ῥῆξαι] Sic H.I.M., ῥῆζαι E.

ib. ὑμένων] ὑμένων τῶν ἔνδον H.I.

6. οἱ ἄλλοι] καὶ οἱ ἄλλοι H.I.

ib. ἀσθενεστέραν] ἀκιδνοτέραν H.I.

ib. ἔχουσιν] ἔχουσι H.I.M.

7. ῥήγνυνται] ῥήγνυται M. errore fort. typogr.

ib. οἱ [ἐκείνου] Sic M., μὲν οἱ κείνου H.I., οἱ ἐκεῖ τε E.

ib. ἔπειτα δὲ] δὲ om. H.I.

8. Ὅταν δὲ κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 416.

ib. Ὅταν] ὁκόταν H.I.

9. τοῦ δεσμοῦ] ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ H.I.

ib. χωρεῖ] Sic M., χορεῖ E., χωρέει H.I.

12. ἐστὶν] ἐστὶ M.

ib. ὅθεν [ἀπὸ] κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 379.

ib. ὅθεν] ὁκόθεν H.I.

ib. [ἀπὸ] Sic H.I. et sic inf. p. 249. l. 3., ἂν E.M.

Must. p. 13, 14.

σώματος τοῦ ἀνδρὸς πλέον ἔλθῃ εἰς τὴν γονὴν,
[ἐκεῖνο] τοῦ σώματος κάλλιον ἔοικεν τῷ πατρί· ὅθεν
δὲ πλέον ἔλθῃ ἀπὸ τῆς γυναικὸς, [ἐκεῖνο] τοῦ σώ-
2 ματος κάλλιον ἔοικεν τῇ μητρί. Ἔστιν δὲ [οὐκ
ἀνυστὸν] πάντα τῇ μητρὶ ἐοικέναι, τῷ δὲ πατρὶ
[μηδὲν, ἢ] τὸ ἐναντίον, τοῦτ᾽ ἐστὶ μηδ᾽ ἑτέρῳ ἐοικέναι
οὐδέν· ἀλλ᾽ ἀμφοτέροις ἀνάγκη τίς ἐστιν ἐοικέναι p. 14
τινὶ, εἴπερ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν σωμάτων τὸ σπέρμα
[χωρεῖ] εἰς τὸ τέκνον· ὁπότερον δ᾽ ἂν πλεῖον ξυμβά-
ληται καὶ ἀπὸ πλειόνων [χωρίων τοῦ σώματος εἰς
3 τὸ τέκνον,] ἐκείνῳ τὰ πλείονα ἔοικεν. Καὶ ἔστιν ὅτε

De Genitalibus.

Quare foetus patri aut matri magis sit similis.

in puero; cui plus ex viri corpore ad genituram accesserit, illa corporis pars patri magis erit similis; cui vero plus ex muliere prodi-
2 erit, illa corporis pars matrem magis referet. Neque vero fieri potest ut per omnia matri similis sit, patrem nihil referat, aut contra, neque alterum referat; verum utriusque aliqua in re similem esse necesse est, siquidem ex utrisque semen ad procreandum foetum provenit; quisquis autem plus et ex pluribus corporis partibus
3 ad foetum contulerit, illi pluribus in rebus similis erit. Ac inter-

1. εἰς τὴν] ἐς τὴν H.I.
ib. γονὴν] ἢ τῆς γυναικὸς add. H.I.
2. [ἐκεῖνο] τοῦ σώματος] ἐκείνου τοῦ σώματος E.M., τὸ τέκνον κεῖνο H.I.
ib. ἔοικεν] ἔοικε H.I.
ib. ὅθεν] ὁκόθεν H.I.
3. [ἐκεῖνο] τοῦ σώματος] ἐκείνου τοῦ σώματος E., τοῦ σώματος κεῖνο τὸ τέκνον H., κεῖνο τοῦ σώματος (sic I.), τοῦ σώματος ἐκείνου M.
4. ἔοικεν] ἔοικε M.
ib. Ἔστιν κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 379.
ib. Ἔστιν] ἔστι H.I.M.
ib. [οὐκ ἀνυστὸν] Sic H.M., οὐ κανοιστὸν E., οὐκ ἀνιστὸν I.
5. τῷ δὲ πατρὶ] ἐν δὲ τῷ πατρὶ I.
6. [μηδὲν, ἢ] Sic H.I.M., μηδὲ E.
ib. τοῦτ᾽ ἐστὶ] τούτου H.I.
ib. μηδ᾽ ἑτέρῳ] Sic E.H.I., μηδετέρω M.
7. οὐδέν] μηδὲν H.I.
ib. ἀμφοτέροις] ἀμφοτέροισιν H.I.
8. ἐξ] ἀπ᾽ H.I.
9. [χωρεῖ] Sic M., χωρῇ E., χωρέει H.I.
ib. εἰς τὸ τέκνον] ἐς τὸ τέκνον H.I., τὸ τέκνον om. M.
ib. ὁπότερον] ὁκότερος H.I., ὁπότερος M.
ib. πλεῖον] πλέον H.I.
ib. ξυμβάληται] Sic E.H.I., ξυμβάλληται M., ἐς τὸ ἐοικέναι add. H.I.
10, 11. [χωρίων—τέκνον] χωρίον εἰς τὸ τέκνον τοῦ σώματος E., χωρίων τοῦ σώματος H.I., χωρίων εἰς τὸ ἐοικέναι τοῦ σώματος M.
11. ἐκείνῳ] κείνῳ H.I.
ib. ἔοικεν] ἔοικε H.I., ἔοικε τὸ τέκνον M.
ib. Καὶ ἔστιν κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 379, 80.

Must. p. 14.

De Genitalibus.

θυγάτηρ γενομένη, τὰ πλείονα ἔοικεν κάλλιον τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί· καὶ κοῦρος γενόμενος, ἔστιν ὅτε κάλλιον ἔοικεν [τῇ μητρὶ ἢ τῷ πατρί.]

Quare ex parentibus robustis foetus imbecillus gignatur.

4 [Γράφεται] δὲ ἐν τῷ Ἱπποκράτει καὶ τόδε· "Ἔστιν "ὅτε τὰ τέκνα λεπτὰ καὶ ἀσθενῆ γίνονται, πατρὸς "καὶ μητρὸς παχέων τε καὶ ἰσχυρῶν ὄντων· καὶ ἂν "μὲν πολλῶν παιδίων ἤδη γενομένων τοιοῦτον γένη- "ται, δῆλον ὅτι ἐν τῇ μήτρᾳ ἐνόσησεν τὸ ἔμβρυον "ἀπὸ τῆς μητρὸς, ἢ τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἔξω παρεκπε- "σούσης, τῶν μητρῶν χανουσῶν μᾶλλον, καὶ διὰ

5 "τοῦτο ἀσθενὲς ἐγένετο. Νοσεῖ δὲ τῶν ζώων ἕκαστον "κατὰ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ· ἂν δὲ πάντα τὰ παιδία

dum contingit ut edita filia majore ex parte patrem melius quam matrem referat; et editus filius nonnunquam matris magis quam patris similis existit.

4 Hoc quoque apud Hippocratem scriptum reperitur, (*De Genit.* T. I. p. 380.;) "Interdum tenues et imbecilli foetus ex paren- "tibus crassis et robustis gignuntur; quod si multis jam editis "ejusmodi liberis accidat, foetum in utero a matre aegrotasse "perspicuum est, vel aliquid ejus incrementi foras prodiisse,

5 "utero nimium dehiscente, proindeque debilem existere. Ani- "mantium autem quodcunque pro virium suarum ratione aegro-

1. ἔοικεν] ἔοικε H.I.M.
2. κοῦρος γενόμενος] Sic E.H.I., γενόμενος κοῦρος M.
3. ἔοικεν] ἔοικε H.I.M.
ib. [τῇ μητρὶ ἢ τῷ πατρί] Sic H.I., τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ E.M. Lin. tres hic om. Theoph.
4. [Γράφεται] γράφει E.M.
ib. Ἔστιν ὅτε κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 380.
5. ἀσθενῆ γίνονται] ἀσθενέα γίνεται H.I.
ib. πατρὸς] ἐκ πατρὸς H.I.
6. ὄντων] ἐόντων H.I.
ib. καὶ ἂν μὲν] κἢν μὲν H.I.
7. παιδίων ἤδη γενομένων] ἤδη γενομένων τῶν παιδίων H.I.
8. τῇ μήτρᾳ] τῇσι μήτρῃσιν H.I.
ib. ἐνόσησεν] ἐνόσηεν E., ἐνόσησε H.I.M.
9. τῆς μητρὸς] καὶ τῆς μητρὸς H.I.
ib. ἢ τῆς τροφῆς] om. ἢ M., ἢ τῆς αὔξης H.I.
ib. παρεκπεσούσης] παρήει H., παρείη I.
10. μητρῶν χανουσῶν] μητρέων χανουσέων H.I.
11. Νοσεῖ δὲ κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 380.
ib. Νοσεῖ] νοσέει H.I.
ib. τῶν ζώων] Sic E.I.M., τῶν om. H.
12. αὐτοῦ· ἂν] ἑωυτοῦ· ἢν H.I.
ib. τὰ] τὰ γενόμενα H.I.

Must. p. 14.

“ ἀσθενῆ [ὦσιν,] αἱ μῆτραι αἴτιαι εἰσὶν, στενώτεραι
“ οὖσαι τοῦ καιροῦ· ἂν γὰρ μὴ ἔχῃ εὐρυχωρίαν ἔνθα
“ τὸ ἔμβρυον τρέφεται, ἀνάγκη γενέσθαι λεπτὸν τὸ
“ ἔμβρυον, [ἅτε] οὐκ ἔχον ἐν τῇ αὐξήσει εὐρυχωρίαν·
“ ἂν δὲ ἔχῃ εὐρυχωρίαν, καὶ μὴ [νοσήσῃ, ἐπιεικές
6 “ ἐστι] μεγάλων τοκέων μέγα τέκνον γενέσθαι. [Ἔχει]
“ γὰρ οὕτως ὥσπερ εἴτις σίκυον ἤδη ἀπηνθηκότα,
“ ὄντα δὲ νεογνὸν καὶ [προσόντα] τῷ σικυηλάτῳ,
“ θείη εἰς ἀρυστῆρα, ἔσται ἴσος τοῦ ἀρυστῆρος τῷ
“ κοίλῳ καὶ ὅμοιος. οὑτωσεὶ ἔχει καὶ τὸ παιδίον,

De Genitalibus.

Foetum, nisi amplum habeat in utero spatium, necessario tenuem esse.

“ tare videtur; at vero si omnes editi liberi debiles extiterint,
“ uteri, plus aequo angusti, in causa esse existimantur; siquidem
“ cum desit amplum spatium in quo foetus nutriatur, ipsum de-
“ bilem existere necesse est, deficiente nimirum satis amplo ad
“ incrementum spatio; quod si neque desit amplum spatium, ne-
“ que foetus aegrotet, aequum esse videtur ut ex magnis paren-
6 “ tibus magnus partus edatur. Istud autem hoc modo se habet,
“ perinde ac si quis cucumerem jam deflorescentem, tenellum
“ tamen et adhuc cucumerario adhaerescentem, in vas aliquod
“ angustum imposuerit, aequalis ac similis ipsius vasis angusti
“ cavitati evadet: ad eundem quoque modum in puero se habet,

1. [ἀσθενῆ ὦσιν] Sic M., ἀσθενῆ εἶσιν E., ἀσθενέα ἔῃ H.I.
ib. εἰσὶν] εἰσὶ H.I.M.
ib. στενώτεραι οὖσαι] στενότεραι ἐοῦσαι H., στενώτεραι ἐοῦσαι I.
2. ἂν γὰρ] ἢν γὰρ H.I.
ib. εὐρυχωρίαν] εὐρυχωρίην H.I.
3. τρέφεται] τραφείη H.I.
ib. γενέσθαι λεπτὸν τὸ ἔμβρυον] ἐστὶν αὐτὸ λεπτὸν (λεπτὸν αὐτὸ I.) γενέσθαι H.I.
4. [ἅτε] Sic H.I.M., αὗτε E.
ib. ἐν τῇ αὐξήσει] τῇ αὔξῃ H.I.
ib. εὐρυχωρίαν] εὐρυχωρίην H.I.
5. ἂν δὲ] ἢν δὲ H.I.
ib. εὐρυχωρίαν] εὐρυχωρίην H.I.
ib. [νοσήσῃ ἐπιεικές ἐστι] Sic H.I.M., νοσήων ἐπιεικέσι E.
6. γενέσθαι] γίνεσθαι H.I.
ib. [Ἔχει] γὰρ κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 380, 81.
ib. [Ἔχει] γὰρ] Sic M., ἔχῃ ἔστι γὰρ E., ἔχει δὲ H.I.
7. σίκυον] Sic H.I.M., σύκιον E.
8. ὄντα] ἐόντα H.I.
ib. νεογνὸν] Sic H.I.M., νεωγνὸν E.
ib. [πρόσοντα] Sic M., προόντα E., προσέοντα H.I.
9. θείη εἰς] Sic M., θείη τίς εἰς E., θείη ἐς H.I.
ib. ἔσται] Sic M., ἔσται ἔσται E.
ib. ἴσος] Hic E.I.M., ante καὶ ὅμοιος H.
10. κοίλῳ] Sic H.I.M., κύλω E.
ib. ὅμοιος] Lin. quinque hic om. Theoph.
ib. οὑτωσεὶ] οὕτω δὴ H., οὕτω δὴ καὶ I.
ib. τὸ παιδίον] τῷ παιδίῳ H.I.

Must. p. 14, 15.

De Genitalibus.

“ ἂν μὲν εὐρυχωρία ᾖ ἐν τῇ αὐξήσει, μεῖζον γίνεται·
7 “ ἂν δὲ στενοχωρία, [ἔλασσον.] Τὸ δὲ πηρωθὲν ἐν “ ταῖς μήτραις παιδίον φημὶ δὴ αὐτὸ θλασθὲν πηρω- “ θῆναι, τῆς μητρὸς πληγείσης κατὰ τὸ ἔμβρυον, ἢ “ πεσούσης, ἢ ἄλλου τινὸς βιαίου παθήματος [προσ-

Ex mutilatis hominibus pueros integros nasci.

8 “ γενομένου] τῇ μητρί. Ὅτι δὲ πεπηρωμένων ἀν- p. 15 “ θρώπων [ὑγιῆ] γίνεται τὰ παιδία ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ- “ στον συμβαίνει· †ἔχει γὰρ τὸν ἀριθμὸν πάντα τῶν “ πεπηρωμένων τὰ ὑγιῆ, εἰ μή τι νόσημα [προσπέσῃ·] “ ἐνδέχεται δὲ καὶ πηρωθῆναι, καθάπερ ὁ τοκεύς.”†

Semen e toto corpore secerni.

9 Ταῦτα δέ μοι οὕτως ἀποπέφανται. τὴν δὲ γονήν φημι [ἀποκρίνεσθαι] ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος, καὶ

“ siquidem ampliore loco incrementum accipiat, major ; sin vero
7 “ angustiore, minor evadit. At vero mutilari in utero puerum “ censeo collisione, si circa foetum mater percussa fuerit, vel “ in eum ceciderit, vel aliam vim quampiam perpessa fuerit.
8 “ Ex mutilatis autem hominibus ut integri pueri nascantur ut “ plurimum contingere solet ; cum quod mutilatum est omnem “ partium numerum expleverit perinde ac sanum, nisi quis mor- “ bus inciderit ; quum, ut parens, ita et foetus mutilatur.”
9 Atque ista mihi ad hunc modum se habere comperta sunt : at vero genituram e toto corpore secerni assevero, tum ex solidis, tum

1. ἂν μὲν εὐρυχωρία ᾖ] ἢν μὲν εὐρυχωρίη οἱ ἔῃ H.I.
ib. αὐξήσει] αὔξῃ H.I.
2. ἂν δὲ] ἢν δὲ H.I.
ib. στενοχωρία] στενοχωρίη H.I.
ib. [ἔλασσον] Sic H.I.M., ἐλάσσων E.
ib. Τὸ δὲ κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 381.
ib. πηρωθὲν] πηρηθὲν I.
3. ταῖς μήτραις] τῇσι μήτρῃσι H.I.
ib. θλασθὲν] φλασθὲν M., ἢ φλασθὲν H., ἢ θλασθὲν I.
5. [προσγενομένου] Sic H.M., προσγινομένου E.I.
6. μητρί] Decem lin. hic om. Theoph.
ib. Ὅτι δὲ κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 382.
ib. Ὅτι δὲ] ὅτι καὶ ἐκ H., ὅτι δὴ I.
7. [ὑγιῆ] Sic M., ὑγιέα H., ὑγιαῖα E.I. Cf. inf. p. 253. l. 7.
ib. γίνεται] τίκτονται H.I.
ib. ἐπὶ τὸ πλεῖστον] ἐπιπλεῖστον H.I.
8—10. †ἔχει—τοκεύς] Loc. fort. corrupt. Vide Adnott.
8. τῶν πεπηρωμένων τὰ ὑγιῆ] τὸ πεπηρωμένον τῷ ὑγιεῖ H.I.
9. εἰ μή τι] ἐπὴν δέ τι οἱ H., ἐπήν τι οἱ I.
ib. [προσπέσῃ] Sic H.I., -πέσει E., -πέσοι M. Tres lin. add. H.I.
10. ἐνδέχεται δὲ] οὐ θαῦμα δέ (δή I.) μοι δοκέει H.I.
11. Ταῦτα δέ μοι κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 374, 75.
12. [ἀποκρίνεσθαι] Sic H.I., om. E.M.
ib. τοῦ] Sic H.I.M., τοὺς E.

Must. p. 15.

ἀπὸ τῶν στερεῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ὑγρῶν, (αἵματος, καὶ
φλέγματος, καὶ τῶν δύο χολῶν· ἀπὸ [τούτων] γὰρ
αἱ νόσοι γίνονται·) ταῖς δὲ γυναιξὶ τριβομένου ἐν τῇ
μίξει τοῦ αἰδοίου καὶ τῶν μητρῶν κινουμένων, ὥσπερ
κνησμὸν ἐμπίπτειν εἰς αὐτὰς καὶ τῷ ὅλῳ σώματι ἡδο-
10 νὴν καὶ θέρμην παρέχειν. Μεθίει δὲ καὶ ἡ γυνὴ [ἀπὸ
τοῦ σώματος, ὁτὲ μὲν] εἰς τὰς μήτρας, καὶ [ἰκμαλέαι]
γίνονται, ὁτὲ δὲ καὶ ἔξω, ἂν χάσκωσιν αἱ μῆτραι μᾶλ-
11 λον τοῦ καιροῦ. Καὶ ἥδεται, ἐπὰν [ἄρχηται] μίσ-
γεσθαι, διὰ παντὸς τοῦ χρόνου, μέχρι αὐτῇ [μεθιῇ] τι
ὁ ἀνήρ· καὶ ἂν μὲν ὀργᾷ ἡ γυνὴ μίσγεσθαι, πρόσθεν
τοῦ ἀνδρὸς [ἀφίει,] καὶ τὸ λοιπὸν οὐκ ἔτι ὁμοίως

De Genitalibus.

Unde foemina in coitu voluptate afficiatur.

ex humidis, (sanguine, pituita, et duobus bilis generibus; ex his
enim morbi fiunt;) mulieribus autem in coitu attrito pudendo et
commotis uteris, pruritum quendam in seipsis sentiri et toto cor-
10 pori voluptatem caloremque praebere. Semen vero e corpore etiam
emittit mulier, interdum quidem in uterum, ex quo humidus red-
ditur, nonnunquam vero foras, si plus aequo uterus dehiscat.
11 Illa etiam, ubi coirecoeperit, toto tempore voluptatem percipi t,
dum vir semen emiserit; quod si coitum ardenter quidem mulier
appetat, ante quam vir semen emittit, neque deinceps eadem

1. τῶν στερεῶν] Sic E. H. I., om. τῶν M.; καὶ ἀπὸ τῶν μαλθακῶν add. H.I.
ib. τῶν ὑγρῶν] τοῦ ὑγροῦ παντὸς τοῦ ἐν τῷ σώματι H.I.
1, 2. αἵματος—χολῶν] εἰσὶ δὲ τέσσαρες ἰδέαι τοῦ ὑγροῦ, αἷμα, χολὴ, ὕδωρ, καὶ φλέγμα· τοσαύτας γὰρ ἰδέας ἔχει ξυμφυέας ὁ ἄνθρωπος ἐν ἑωυτῷ H.I.
2. ἀπὸ [τούτων] γὰρ] ἀπὸ τούτου γὰρ E.M., καὶ ἀπὸ τουτέων H.I.
3. γίνονται] ἢ αἱ ἐκ νόσων διακρίσεις H.I., et lin. tres add.
ib. ταῖς δὲ] τῇσι δὲ H. I.
ib. τριβομένου ἐν τῇ μίξει] ἐν τῇ μίξει τριβομένου H.I.
4. μίξει] Sic H.I.M., μήξει E.
ib. μητρῶν κινουμένων] μητρέων κινευμένων H.I.
5. εἰς αὐτὰς] ἐς αὐτὰς H.I.
ib. ὅλῳ] ἄλλῳ H.I.
6. Μεθίει κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 375.
ib. [ἀπὸ τοῦ σώματος, ὁτὲ μὲν] Sic H.I., ὁτὲ μὲν ἀπὸ τοῦ σώμ. E.M.
7. καὶ [ἰκμαλέαι] καὶ ἰκμαλαίαι E.M., αἱ δὲ μῆτραι ἰκμαλέαι H.I. Cf. sup. p. 128. l. 15: 252. 7.
8. ἂν χάσκωσιν] ἢν χάσκωσιν H.I.
9. Καὶ ἥδεται κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 375.
ib. ἐπὰν [ἄρχηται] Sic M., ἐπὰν ἄρχεται E., ἐπὴν ἄρξηται H.I.
10. μέχρι] μέχρις H.I.M.; vide sup. ad p. 63. l. 1.
ib. αὐτῇ] ἂν αὐτὴν H.I.
ib. [μεθιῇ] τι] Sic M., μεθίει τὶ E., μεθιῇ H., μεθῇ I.
11. καὶ ἂν μὲν] κἂν μὲν H.I.
12. [ἀφίει] Sic H.I.M., ἀφίῃ E.

Must. p. 15.

De Genitalibus.

ἥδεται ἡ γυνή· ἂν δὲ μὴ ὀργᾷ, [συντελεῖ] τῷ ἀνδρὶ
12 ἡδομένη. Καὶ ἔχει οὕτως ὥσπερ εἴ τις ἐφ' ὕδωρ ζέον
ἕτερον ὑγρὸν ψυχρὸν [ἐπιχέει,] παύεται τὸ ὕδωρ τὸ
ζέον· οὕτως καὶ ἡ γονὴ ἐμπεσοῦσα τοῦ ἀνδρὸς εἰς
τὰς μήτρας σβέννυσι τὴν θέρμην καὶ τὴν ἡδονὴν τῆς
13 γυναικὸς παύει. Ἅμα δὲ καὶ ἡ μίξις, τὸ αἷμα θερ-
μάνασα καὶ ὑγράνασα, ποιεῖ ὁδὸν εὐκολωτέραν τοῖς
καταμηνίοις· τῶν δὲ καταμηνίων μὴ χωρούντων ἔξω,
14 τὰ σώματα τῶν γυναικῶν ἐπίνοσα γίνεται. Ἐπὰν δὲ
μιχθῇ ἡ γυνὴ, ἂν μὲν δὴ μὴ μέλλῃ λήψεσθαι ἐν
γαστρὶ, πρὸς τῷ ἔθει χωρεῖ ἔξω ἡ γονή· ἂν δὲ

Mensium suppressionem periculosam esse.

voluptate perfunditur; sin vero venerem non vehementer ap-
12 petat, una cum viro voluptate affici desinit. Ac habet se res ad
hunc modum, ut si quis ad aquam ferventem frigidam affundat,
fervere aqua desinit; ita etiam virile semen in uterum illapsum
13 mulieris calorem et voluptatem extinguit. Simulque coitus, sangui-
nem excalefaciens et humectans, causa est ut menses facilius pro-
fluant; quibus minime prodeuntibus, morbis obnoxiae mulieres red-
14 duntur. Post coitum autem, siquidem mulier minime conceptura

1. ἡ γυνή] ἡ om. H.I.
ib. ἂν δέ] ἢν δέ H.I.
ib. [συντελεῖ] Sic M., συντελῇ E., συντελέει H.I.
ib. τῷ ἀνδρὶ] Sic H.I.M., τῶν ἀνδρὶ E.
2. Καὶ ἔχει κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 375.
ib. ἐφ' ὕδωρ] Sic M., ἐφ' ὕδων E., ἐπὶ ὕδωρ H.I.
3. ὑγρὸν ψυχρὸν] ψυχρὸν ὕδωρ H.I.
ib. [ἐπιχέει] Sic H.I., ἐπιχέῃ E., ἐπιχέοι M.
ib. τὸ ὕδωρ] om. H.I.
4. οὕτως] οὕτω H.I.M.
ib. ἐμπεσοῦσα] πεσοῦσα H.I.
ib. εἰς τὰς] ἐς τὰς H., εἰς τὰς I.
5. σβέννυσι] Sic H.I.M., σβένvισι E.
6. παύει] om. H.I. Lin. quatuordecim hic om. Theoph.
ib. Ἅμα δὲ κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 376.
ib. καὶ ἡ μίξις] ἡ μίξις H.I.
ib. θερμάνασα] θερμαίνουσα H.I.
7. ὑγράνασα] ὑγραίνουσα H.I.
ib. ποιεῖ] ποιέει H., ποιέοι I.
ib. εὐκολωτέραν] ῥηϊτέρην H.I.
ib. τοῖς καταμηνίοις] τοῖσι καταμηνίοισι H.I.
8. χωρούντων ἔξω] χωρεόντων H.I.
9. γίνεται] γίνονται H.I. Lin. duas hic om. Theoph.
ib. Ἐπὰν δὲ κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 376.
9, 10. Ἐπὰν—ἂν] ἐπὴν—ἢν H.I.
10. ἐν γαστρὶ] πρὸς ἑωυτὴν H.I.
11. τῷ ἔθει] Sic H.I.M., τῶν ἔθει E.
ib. χωρεῖ] χωρέει H.I.
ib. ἡ γονή] ἡ γονὴ ἀπ' ἀμφοτέρων ὁκόταν ἡ γυνὴ ἐθελήσῃ H.I.
ib. ἂν δὲ] ἢν δὲ H.I.

De Genitalibus.

μέλλῃ λήψεσθαι, οὐ χωρεῖ ἔξω, ἀλλ᾽ ἐμμένει ἐν
ταῖς μήτραις ἡ γονή.

Seminis emissiones per somnum unde fiunt.

35 Ταῦτα δὲ ἀρκεῖ περὶ γυναικῶν· οἱ δὲ ὀνειρώττοντες p. 16
2 διὰ τόδε ἐξονειρώττουσιν. Ἐπὰν τὸ ὑγρὸν ἐν τῷ σώ-
ματι διακεχυμένον ᾖ καὶ διαθερμαινόμενον, εἴτε ὑπὸ
ταλαιπωρίας, εἴτε καὶ ὑπ᾽ ἄλλου τινὸς, ἀφίει· καὶ
ἀποκρινομένου ἀπ᾽ αὐτοῦ ὁρμὴ παρίσταται οἷα λαγ-
3 νεύοντι. Οἱ δὲ εὐνοῦχοι διὰ τάδε οὐ λαγνεύουσιν, ὅτι
σφῶν ἡ δίοδος ἀμαλδύνεται τῆς γονῆς· ἔστι γὰρ δι᾽
4 αὐτῶν τῶν ὀρχέων ἡ ὁδός. Τῶν [δὲ] ταῦτα ἐκτρι-

Eunuchi unde steriles sint;

sit, semen pro more foras profluet; quod si conceptura sit, semen
minime foras profluit, sed in ipso utero manet.

35 Sed de mulieribus satis; qui vero per somnum veneris ludibrio
2 tentantur, hanc ob causam per somnum venerea exercent. Quum
humor in corpore diffusus sit et excalefactus, sive ex vehe-
menti exercitatione, sive ex alia quavis causa, semen vir emittit;
et dum excernit libidine tentatur haud secus ac qui venerem ex-
3 ercet. At vero eunuchi eam ob causam venerem minime ex-
ercent, quia geniturae transitus ipsis aboletur; per ipsos enim
4 testes ei via est. Qui vero istorum attritionem passi sunt, iis

1. λήψεσθαι] Sic H.I.M., λείψεσθαι E.
ib. χωρεῖ] χωρέει H.I.
2. ταῖς μήτραις] τῇσι μήτρῃσι H.I.
3. οἱ δὲ ὀνειρώττοντες κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 372.
ib. ὀνειρώττοντες] Sic M., ὀνειρώτγοντες E., ἐξονειρώσσοντες H.I.
4. ἐξονειρώττουσιν] Sic M., ἐξ ὀνειρώτγουσιν E., ἐξονειρώσσουσιν H.I.
ib. Ἐπὰν τὸ κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 372.
5. ᾖ καὶ διαθερμαινόμενον] ἔῃ καὶ διάθερμον H.I.
6. ταλαιπωρίας] ταλαιπωρίης H.I.
ib. καὶ ὑπ᾽] ὑπὸ H.I.
ib. ἀφίει] ἀφρέει H.I.
7. ὁρμὴ] ὁρᾶν H.I.
ib. οἷα λαγνεύοντι] οἵῃ λαγνείῃ· ἔχει γὰρ τὸ ὑγρὸν τοῦτο ὅπερ λαγνεύοντι H., οἵῃ περ ἐν τῇ λαγνείῃ· ἔχει γὰρ αὐτῷ τὸ κ. τ. λ. I. Lin. tres hic om. Theoph.
8. Οἱ δὲ εὐνοῦχοι κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 373.
ib. διὰ τάδε] διὰ ταῦτα H., διὰ τάδε I.
9. σφῶν] σφέων H.I.
10. ὀρχέων] ὀρχίων H.I.
ib. ὁδός] ἔξοδος I., καὶ νεῦρα τείνει λεπτὰ καὶ πυκνὰ εἰς τὸ αἰδοῖον ἐκ τῶν ὀρχίων, οἷσιν ἀείρεται καὶ καθίεται. καὶ ταῦτα ἐν τῇ τομῇ ἀποτέμνεται, διότι καὶ οὐχ ὑπάρχουσιν οἱ εὐνοῦχοι χρηστοὶ add. H.I.
ib. Τῶν [δὲ] ταῦτα κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 373.
ib. [δὲ] ταῦτα] Sic M., δεὸν ταῦτα E., δὲ τάδε H.I.

Must. p. 16.

De Genitalibus.

βέντων ἡ ὁδὸς τῆς γονῆς ἐμπέφρακται· σκληρὰ δὲ
καὶ μωρὰ τὰ νεῦρα γινόμενα οὐ τείνονται οὐδὲ ἐκκρί-
5 νουσιν. Ὅσοι δὲ καὶ ἐκκρίνουσι σπέρμα, (ἐνδέχεται
γὰρ καὶ τοῦτο διὰ τὸ μὴ μόνον ἐν τοῖς ὄρχεσι καὶ ἐν
ταῖς ἐπιδιδυμίσι γίνεσθαι τὸ σπέρμα, ἀλλὰ καὶ ἐν
τοῖς κιρσοειδέσι παραστάταις, καὶ ἐν τοῖς γεννητικοῖς
μορίοις·) τούτου χάριν καὶ ἄχρηστόν ἐστιν καὶ ἄγονον.
6 Τὰ δὲ παιδία οὐ λαγνεύουσι διὰ τόδε, ὅτι λεπτὰ τὰ
φλέβια ὄντα αὐτοῖς καὶ πεπληρωμένα, κωλύει τὴν
γονὴν ἰέναι· καὶ ὁ κνησμὸς οὐχ ὁμοίως παραγίνεται.
7 Διὰ ταῦτα οὐδὲ κλονεῖται ἐν τῷ σώματι τὸ ὑγρὸν εἰς
ἀπόκρισιν τῆς γονῆς· καὶ ταῖς παρθένοις διὰ τὴν αἰ-
8 τίαν ταύτην οὐκ [ἀποχωρεῖ] τὰ καταμήνια. Ἐπὰν δὲ

quosdam autem semen excernere,

sed inutile et sterile.

Pueri unde steriles sint.

genituræ via obstructa est; nervique a callo indurati et hebes-
5 centes neque intenduntur neque semen excernunt. Si qui autem
semen excernunt, (quod idcirco fieri potest quia non solum in tes-
tibus et supergeminalibus semen efficitur, verum etiam in varico-
sis assessoribus, et in partibus genitalibus;) hac de causa inutile
6 est et sterile. Pueri autem eam ob causam venerem minime ex-
ercent, quia venae exiles et plenae genituram ferri prohibent;
7 neque pruritus eodem modo excitatur. Quare neque humor in
corpore agitatur ut genitura secerni queat; et virginibus quoque
8 eandem ob causam menses minime prodeunt. Ubi vero adole-

1. ἐμπέφρακται] πωροῦνται γὰρ οἱ ὄρχιες add. H.I.
ib. σκληρὰ δὲ καὶ μωρὰ τὰ νεῦρα] καὶ τὰ νεῦρα σκληρὰ καὶ μωρὰ H.I.
2. γινόμενα] γινόμενα ὑπὸ τοῦ πώρου H.I.
ib. οὐ τείνονται οὐδὲ ἐκκρίνουσιν] οὐ δύναται (δύνανται I.) τείνειν καὶ χαλᾶν H.I.
3—7. Ὅσοι—ἄγονον] om. H.I., pro quibus lin. quinque.
4. διὰ τὸ μὴ] διὰ τὸ οὐ M.
6. γεννητικοῖς] γενητικοῖς M., typogr. fort. errore.
7. ἐστιν] ἐστι M.
8. Τὰ δὲ παιδία κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 373.
8. Τὰ δὲ—ὅτι] τοῖσι δὲ παιδίοισι H.I.
9. φλέβια ὄντα αὐτοῖς] φλέβνα ὄντα αὐτοῖς E., φλέβια ἐόντα H.I., φλέβια ὄντα M.
ib. πεπληρωμένα] πληρούμενα M., πληρευμένα H.I.
11. κλονεῖται] κλοεῖται E., κλονέεται H.I.
ib. εἰς ἀπόκρισιν] ἐς ἀπόκρ. H.I.
12. Καὶ ταῖς παρθένοις κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 373, 74.
ib. ταῖς παρθένοις] τῇσι παρθένοισι μέχρις ἂν νέαι ἔωσιν H.I.
12, 13. διὰ—καταμήνια] οὐ χωρέει τὰ καταμήνια δι' αἴτιον τὸ αὐτὸ H.I.
13. [ἀποχωρεῖ] Sic M., ἀποχωρῇ E.
ib. ἐπὰν δὲ] ἐπὴν δὲ H.I.

Must. p. 16, 17.

De Genitalibus.

αὔξωνται καὶ παρθένοι καὶ παῖδες, αἱ φλέβες αἱ εἰς τὸ αἰδοῖον τείνουσαι τοῦ παιδὸς, καὶ τῆς παρθένου αἱ ἐπὶ τὰς μήτρας, πίμπλανται ὑπὸ τῆς αὐξήσεως καὶ στομοῦνται, καὶ δίοδος γίνεται, καὶ τὸ ὑγρὸν κλόνησιν τότε ἔχει· εὐρυχωρία γὰρ τότε γίνεται †ὅταν [κλονήσηται] καὶ χωρήσῃ τὰ δὲ παιδία τό τε ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ ὅταν [ἁδρωθῶσιν.]†

Quare nascantur gemelli.

9 Γίνονται δὲ δίδυμα διὰ τόδε. ὅταν τὸ τοῦ ἀνδρὸς σπέρμα ἐξακοντισθῇ πολὺ καὶ ἰσχυρὸν, καταμερίζεται εἰς ἀμφοτέρους τοὺς κόλπους τῆς μήτρας, δεξιόν
10 τε καὶ ἀριστερόν. Διὰ οὖν τὸ πλῆθος καὶ τὴν ἰσχὺν ἀποτελοῦνται τὰ δύο ἄρρενα· [ἂν] δὲ πολὺ μὲν ἔλθῃ,
11 οὐκ ἰσχυρὸν δὲ, ἀποτελοῦνται τὰ δύο θήλεα. Πολ- p. 17
λάκις δὲ ἰσχυρὸν ἀποπεμπόμενον τὸ σπέρμα ἐν τῷ
12 τέλει ἀσθενὲς ἀπεκρίθη. Ὅταν οὖν τὸ τοιοῦτον

verint tum virgo tum puer, venae quae ad pueri pudendum et in virginis uterum feruntur, incremento accepto ampliores redduntur et aperiuntur, et transitus fit, et tunc humidum agitari incipit; spatia enim ampliora habet, * * *
* * * * * *

9 Ob hanc causam nascuntur gemelli: quum semen virile multum et validum ejaculetur, in utrumque matricis sinum, dextrum
10 scilicet et sinistrum, dividitur. Semen si multum sit et validum, duo mares procreantur; sin autem multum sit, non tamen vali-
11 dum, duae foeminae efficiuntur. Saepe autem semen, quod primo
12 validum fuerat, postremo infirmum fit quum excernitur. Quum

1. παρθένοι καὶ παῖδες] παρθένος καὶ παῖς H.I.
ib. εἰς τὸ] ἐς τὸ H.I.
2. αἱ ἐπὶ] καὶ ἐπὶ H.I.
3. πίμπλανται] εὔροαι γίνονται H.I.
ib. αὐξήσεως] αὔξης H.I.
4. καὶ δίοδος] καὶ ὁδὸς καὶ δίοδος διὰ στενῶν H.I.
5. ἔχει] ἴσχει H.I.
ib. εὐρυχωρία] εὐρυχωρίη H.I.
ib. γὰρ τότε] γάρ οἱ τότε H.I.
5—7. †ὅταν—[ἁδρωθῶσιν] Loc. corrupt.; H.I. quae sequuntur: ἔνθα κλονήσεται, καὶ τῷ παιδὶ χωρέει, ἐπὴν ἁδρὸς (ἀνὴρ I.) ἔῃ, διὰ τόδε καὶ τῇ παρθένῳ τὰ καταμήνια.
5. ὅταν [κλονήσηται] ὅτ' ἂν κλονήσῃ τὲ E., ἔνθα κλονήσεται M.
7. [ἁδρωθ.] Sic Sc., ἀνδρωθ. E.M.
10. δεξιόν τε] δεξιὸν M.
12. [ἂν] δὲ] Sic M., εἰ δὲ E.

DE GENITALIBUS.

κατέλθῃ σπέρμα ἐν τῇ συλλήψει, καὶ γένηται ἐν κατοχῇ διδύμων, ἀνάγκη γενέσθαι τὸ μὲν ....ενον ἄρ-
13 ρεν, τὸ ἐν τῇ δεξιᾷ, τὸ δὲ ἐν τῇ ἀριστερᾷ, θῆλυ. Οὕτως γὰρ καὶ Ἱπποκράτης φησὶ, "Γυναικὶ ἐν γαστρὶ "ἐχούσῃ δίδυμα, ἂν ἐξαίφνης οἱ μασθοὶ ἰσχνοὶ γένωνται, ἐκτιτρώσκει. ἂν μὲν ὁ δεξιὸς μασθὸς, τὸ "ἄρρεν· ἂν δὲ ὁ ἀριστερὸς, τὸ θῆλυ· εἰ δὲ ἀμφότεροι "οἱ μασθοὶ, ἀμφότερα ἐκτρώσει."

Abortus futuri signa a mammarum extenuatione.

Quae sint voluptatis causae in actu venereo.

36 [Αἱ [δὲ] ἀπὸ τῶν κατὰ τοὺς νεφροὺς χωρίων ἀρτηρίαι καὶ φλέβες ἐπὶ τὰ γεννητικὰ μόρια φερόμεναι, παρέρχονται μὲν τῶν ὑστερῶν τὸν πυθμένα, τοῖς πλαγίοις δὲ αὐτῶν ἐπιβαίνουσαι μέρεσι διχάζονται· κἄπειτ' ἐντεῦθεν ἡ μὲν ἑτέρα μοῖρα πρὸς τοὺς ὄρχεις ἀποχωρεῖ τοῦ θήλεος ἐκ τῶν πλαγίων, καὶ αὐτοὺς

igitur in conceptione tale descendat semen, et gemelli procreentur, necesse est marem in dextra parte, foeminam in sinistra
13 procreari. Sic enim Hippocrates ait, (*Aphor.* §. 5. 37, 38. T. III. p. 744.) "Mulieri in utero gemellos gerenti, si mammae subito graciles fiunt, abortit: si dextra mamma, marem; si vero sinistra, foeminam; sin ambae mammae, ambos "abortiet."]

(31) 36 Arteriae sane atque venae a locis prope renes ad genitales 904
partes descendentes, in mulieribus quidem uteri fundum praetereunt, ejus vero latera conscendentes, in duas partes finduntur; inde portio una ad muliebres testes a lateribus positos, et ipsa

1. ἐν κατοχῇ] κατοχὴ M.
2. ....ενον] ἕνον E., om. M.
3. Οὕτως γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 153.
ib. Οὕτως γὰρ] οὕτω γὰρ M., οὕτως γοῦν G.
4. φησὶ] ἔλεγε G.
4—8. γυναικὶ—ἐκτρώσει] E duobus Aphor. unum confecit Theoph. Ap. H. legitur, *γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, ἢν οἱ μασθοὶ ἐξαίφνης ἰσχνοὶ γένωνται, ἐκτιτρώσκει*: deinde ap. G. et H., *γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, ἢν ὁ ἕτερος μασθὸς ἰσχνὸς γένηται, δίδυμα ἐχούσῃ, θάτερον ἐκτιτρώσκει· καὶ ἢν μὲν ὁ δεξιὸς ἰσχνὸς γένηται, τὸ ἄρσεν· ἢν δὲ ὁ ἀριστερὸς, τὸ θῆλυ.*
9—p. 266,13. [Αἱ [δὲ]—τιτθῶν] Sic C.G., om. E.M.
9. [Αἱ [δὲ] Sic C., *αἱ γαρ* G.
ib. [Αἱ [δὲ] κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 180.
14. αὐτοὺς προσκειμένους] *αὐτὴ προσκειμένη* (ut videtur) C. In vers. Lat. lege, *testes, qui et ipsi utero adjacent.*

Fabr. p. 904.

προσκειμένους ταῖς μήτραις· ἡ δ' ἑτέρα, πρὸς τὸν πυθμένα φερομένη, πολυειδῶς εἰς αὐτὸν ἅπασα κατα-
2 σχίζεται. Συνάπτει δ' ἐνταῦθα τὰ πέρατα τῶν εἰς τὸν ἀριστερὸν κόλπον τῆς μήτρας ἀγγείων πέρασι τῶν εἰς τὸν δεξιὸν αὐτῆς κόλπον κατεσχισμένων, ὥστε καὶ τῆς ὀρρώδους ὑγρότητος ἡ μετάληψις ἀμυδρὰ μέν, ἀλλ' ὅμως γίνεται τῇ δεξιᾷ μήτρᾳ· χρεία γὰρ ἤδη καὶ μεγίστη ἔμελλεν ἔσεσθαι τῆσδε τῆς ὑγρότητος, ὡς ἂν δριμύ τι καὶ δάκνον ἐχούσης, οὗ μάλιστ' εἴδους ἔχει χυμόν, ἐπεγείρειν τε πεφυκότος εἰς τὴν τῶν μορίων χρῆσιν, ἡδονήν τε παρέχοντος ἐν
3 ταῖς ἐνεργείαις αὐτῶν. Ὅταν οὖν μὴ μόνον ὑγρότης ἡ τοιαύτη κενοῦσθαι δεομένη, καὶ διὰ τοῦτ' ἐπεγείρουσα καὶ κεντρίζουσα πρὸς τὴν ἔκκρισιν, ἀλλὰ καὶ πνεῦμα πολὺ καὶ θερμὸν ἀναπνεῦσαι ποθοῖ, ἀμήχανόν τινα χρὴ νομίζειν τῆς ἡδονῆς εἶναι τὴν ὑπερ-
4 οχήν. [Καὶ] δὴ καὶ τὰ μορία ταῦτα πολὺ τοῦ δέρ-

De Genitalibus.

Quae sint voluptatis causae in actu venereo.

utero incumbens, proficiscitur; altera, fundum petens, tota per ip-
2 sum dissipatur. Hoc in loco vasculorum sinistri uteri sinus orificia, vasculorum dextri orificiis committuntur, quare et serosus humor a dextra vulva, licet obscure, participatur; cujus, acre quiddam pruriginosumque habentis, ingens erat futura utilitas; id genus namque et excitare membra haec ad opus potest, et
3 insignem inter operandum voluptatem afferre. Quando enim humor iste exire postulans, idcircoque excitans et ad excretionem proritans, atque una multus et calidus spiritus exhalare optat,
4 immensa quaedam voluptatis magnitudo concipienda est. Huc adde et harum partium sensum multo quam in cute vegetiorem;

3. Συνάπτει κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 180, 81.

8. καὶ μεγίστη] καὶ ἔτι ἄλλη μεγίστη παρὰ τὴν ἔμπροσθεν εἰρημένην G.

12. αὐτῶν] Septem lin. hic om. Theoph.

ib. Ὅταν οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 181, 82.

17. [Καὶ] δὴ καὶ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 182.

ib. [Καὶ] ὅταν δὲ G., constructione mutata.

Fabr. p. 904.

De Genitalibus.

ματος αἰσθητικώτερα. προσέρχεται δ' εἰς τοῦτο καὶ ἄλλη τις οὐ σμικρὰ βοήθεια παρὰ τῶν ἑκατέρωθεν τοῦ τραχήλου τῆς κύστεως τεταγμένων ἀδενοειδῶν σωμάτων, ἐν οἷς καὶ αὐτοῖς ὅμοιον μέν τι σπέρματι, λεπτότερον δ' ἱκανῶς, ὑγρὸν ὁρᾶται περιεχόμενον.

Seminis substantia.

5 Αὐτὸ δὲ τὸ σπέρμα πνευματῶδές ἐστι καὶ οἷον ἀφρῶδες· ὥστ', εἰ ἐκτὸς ἐκχυθείη ποτὲ, μικρὸν ὕστερον ἔλαττόν τε πολλῷ φαίνεσθαι, ἀποξηραίνεσθαί τε διὰ ταχέων, ἐκπνεῖ [γὰρ] ἐξ αὐτῆς τὸ πνεῦμα διὰ ταχέων, ὑπολείπεται δὲ τὸ γλίσχρον ὑγρὸν, εἰς ἑαυτὸ συνιζάνον. οὐ [γὰρ,] ὥσπερ ἡ κόρυζα καὶ τὸ φλέγμα, μέχρι πλείστου διαμένει, μήτ' [ἀναξηραινομένη] καὶ τὸν ἴσον ὄγκον [φυλάττουσα·] λεπτὴ μὲν γὰρ καὶ ὑδατώδης καὶ ἄπεπτος ἡ τούτων ὑγρότης ἐστὶ, παχεῖα δὲ καὶ γλίσχρα καὶ μεστὴ τοῦ ζωτικοῦ πνεύματος ἡ
6 τοῦ σπέρματος. Ἡ δ' αἰτία καὶ τῆς τούτου γενέσεως

accedit praeterea et aliud non mediocre subsidium a glandulosis corporibus ab utroque colli vesicae latere positis, in quibus [et ipsis] seminis instar, admodum tamen tenuior, humiditas reperitur.

(32) 5 Semen plane spiritus quidam ac veluti spumeus est; quare, si humi spargitur, mox longe minus apparet, citissimeque arescit, protinus exhalante spiritu viscida parte relicta, ac in seipsam residente: neque enim, ut mucus aut pituita, diu durat, neque arescens et eandem molem retinens; tenuis namque et aquea et incocta est istorum humiditas, contra crassa, tenax, vitalique spiritu
(33) 6 referta, quae est in semine. Cujus sane genitura ita se habet:

1. αἰσθητικώτερα] Lin. duodecim hic om. Theoph.
ib. προσέρχεται κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 182, 83.
5. περιεχόμενον] ἀλλὰ περὶ μὲν τούτου μετ' ὀλίγον ἐροῦμεν add. G.
6. Αὐτὸ δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 183.
8. φαίνεσθαι] τοῦ κατ' ἀρχὰς ἐκπεσόντος add. G.
9. ταχέων] ὑπὸ γλισχρότητος add. G.
ib. ἐκπνεῖ [γὰρ] ὅταν μὲν οὖν εἰς οἰκεῖον ἐμπέσῃ χωρίον, ἀρχὴ γίνεται ζώου γενέσεως; ὅταν δ' εἰς ἀλλότριον, ἐκπνεῖ μὲν G. post σπέρματος.
11. οὐ [γὰρ] οὐχ G.
12. [ἀναξηραινομένη] –όμενα G.
13. [φυλάττουσα] φυλάττοντα G.
16. Ἡ δ' αἰτία κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 183, 84.

Fabr. p. 904.

De Genitalibus.

Semen quomodo generetur.

ἤδε. τῶν εἰς τὰς μήτρας ἰόντων ἀγγείων, ἃ πρὸς ταῖς πλευραῖς αὐταῖς ἐλέγομεν σχίζεσθαι, τὸ κάτω φερόμενον μέρος ἑλίττεται τρόπον ὁμοιότατον τοῖς εἰς τοὺς ὄρχεις τῶν ἀρρένων ἀγγείοις ἰοῦσιν· ἐπίκειται γὰρ ἡ φλὲψ, ὑπόκειται δ' ἡ ἀρτηρία, καμπὰς πολλὰς
7 ἄμφω ποιούμεναι. Ἐν δὲ τῇ πλάνῃ ταύτῃ πέττεται μέχρι πλείστου τὸ φερόμενον ἐπὶ τοὺς ὄρχεις αἷμα καὶ πνεῦμα· καὶ σαφῶς ἔστιν ἰδεῖν ἐν μὲν ταῖς πρώταις ἕλιξιν αἱματῶδες ἔτι τὸ περιεχόμενον ὑγρὸν, ἐν δὲ ταῖς ἑξῆς λευκότερον ἀεὶ καὶ μᾶλλον γιγνόμενον, ἕως ἂν ἀκριβῶς ἅπαν ἀπεργασθῇ λευκὸν ἐν ταῖς ἁπασῶν ὑστάταις, αἳ δὴ περαίνουσιν εἰς τοὺς ὄρχεις.
8 Οὗτοι δ' αὖ, διάκενοι καὶ σηραγγώδεις ὄντες, ὑποδέχονταί τε τὸ προπεπεμμένον ἐν τοῖς ἀγγείοις ὑγρὸν, ἐκπέπτουσι δὲ καὶ αὐτοὶ πάλιν, τέλεον μὲν εἰς τὴν τοῦ ζώου γένεσιν ἐπὶ τῶν ἀρρένων ἀπεργαζόμενοι, καί γε καὶ μείζους ὄντες καὶ θερμότεροι, καὶ τὸ φε-

vasorum in vulvam pertinentium, quae secundum ejus latera findi supra posuimus, (§.1.,) pars deorsum petens perinde in plures anfractus reflectitur ac circa marium testes vascula revolvuntur; supra namque est vena, infra arteria, in multos orbes utraque sinuata.
7 In his tortuosis ambagibus, dum ad testes iter faciunt, diutius sanguis spiritusque vagati concoquuntur; perspicueque in primis orbibus humor quidam cruentus aspicitur, qui paulatim in posterioribus magis albescit, quousque in postremis, jam testes intran-
8 tibus, diligentissime exalbuit. Ii vero, inanes et pervii, hunc transmissum humorem recipiunt, coquunt iterum, et ad animantium propagationem perfectissime in maribus elaborant, calidio-

5. πολλὰς] ἴσας τὸ πλῆθος add. G.
6. ποιούμεναι] δίκην ἑλίκων τινῶν πολυειδῶς πλανωμένων add. G.
ib. Ἐν δὲ τῇ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 184.
13. Οὗτοι δ' αὖ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 184.

14. προπεπεμμένον ἐν τοῖς ἀγγείοις] In vers. Lat. lege, *humorem qui in vasis coeperat concoqui, &c.*
17. καί γε καὶ μείζους ὄντες] om. C.
ib. θερμότεροι] θερμότερον (ut videtur) C. In vers. Lat. lege, *majores quum sint et calidiores.*

De Genitalibus.

ρόμενον εἰς αὐτοὺς ἀκριβέστερον ἤδη κατείργασται διά τε τὸ μῆκος τοῦ διαστήματος καὶ τὴν ἰσχὺν τῶν πεπτόντων ἀγγείων· ἀτελέστερον δ' οἱ τῶν θηλειῶν, ὡς ἂν καὶ μικρότεροι καὶ ψυχρότεροι, καὶ ἧττον

Quare sanguis, diu in venis stagnans, exalbescat.

9 ἀκριβῶς αὐτὸ κατειργασμένον ὑποδεχόμενοι. Διὰ τί δ' ἐγχρονίζον τοῖς ἀγγείοις τὸ αἷμα λευκὸν γίνεται; [ἢ ὅτι] πᾶν μόριον ἑαυτῷ τὴν τροφὴν ἐξομοιοῖ; τί δὴ οὖν θαυμαστὸν, εἰ λευκοὶ τῶν ἀγγείων οἱ χιτῶνες ὑπάρχοντες εἰς τὴν ὁμοίαν ἑαυτοῖς ἰδέαν ἀλλοιοῦσι

Seminis ejaculatio.

10 τὸ αἷμα; Ὅταν οὖν ὑποδεξάμενοι [τοῦτο] οἱ ὄρχεις κατεργάσωνται, δῆλον ὡς ἑτέρου τινὸς ἀγγείου δεήσει τοῦ μεταληψομένου πάλιν [αὐτὸ] καὶ παρέξοντος ἐπὶ τὴν ἔκκρισιν.

11 Ἐπειδὴ γὰρ ἐχρῆν ἔξω μὲν τὸ ἄρρεν, εἰς ἑαυτὸ δὲ σπερμαίνειν τὸ θῆλυ, διὰ τοῦτο καὶ τὰ μεταλαμβάνοντα παρὰ τῶν ὄρχεων ἀγγεῖα τὸ σπέρμα, τὰ μὲν τῶν ἀρρένων ἐπί τε τὸ αἰδοῖον

remque efficiunt, et itineris longitudine, et receptaculorum viribus exquisitissime concoctum; deterius vero foeminarum testes ob
(34) 9 antedictas causas semen gignunt. Verum cur sanguis diu in 905
venis stagnans exalbescit? an quoniam membrum omne sibi alimentum assimilat? igitur nihil mirum, si albae vasorum tunicae
(35) 10 in sibi similem formam sanguinem convertunt. Caeterum concoctum in testibus semen cum excernendum esset, alio rursum
11 canaliculo ipsum ad exitum ducente opus fuit. Itaque in mare,

5. Διὰ τί κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 185.
6. γίνεται] τῶν ἐν τοῖς περὶ τῶν φυσικῶν δυνάμεων ἀποδεδειγμένων ἀναμνησθέντα τινὰ ῥᾳδίως ἐξευρήσειν νομίζω add. G.
7. [ἢ ὅτι] Sic C., δέδεικται γὰρ ἐν ἐκείνοις ὡς G.
10. αἷμα] Lin. duodecim hic om. Theoph.
ib. Ὅταν οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 185, 86.
ib. [τοῦτο] τοῦτον G., (sc. τὸν σπερματικὸν χυμόν.)
ib. ὄρχεις] τελέως μὲν οἱ τῶν ἀρρένων, ἐλλιπέστερον δ' οἱ τῶν θηλειῶν add. G.
12. [αὐτὸ] αὐτὸν G.
13. ἔκκρισιν] Lin. duas hic om. Theoph.
14. Ἐπειδὴ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 186, 87.
14—p. 263, 15. Ἐπειδὴ—κατέσπειρεν;] Hoc loco, quum Crassi versio a Galeni textu non paulum diversa sit, hujus ipsa verba, e quibus Theoph. sua desumpserat, satius duxi describere.

Fabr. p. 905.

ἐξέτεινε, καὶ πρὸς τὸν ἐνταῦθα πόρον ἀνεστόμωσε δι' οὗπερ καὶ τὸ οὖρον ἐκτὸς ἐφέρετο, τὰ δὲ τῶν θηλειῶν εἰς αὐτάς τε τὰς μήτρας κατέφυσε, καὶ πρὸς τὴν ἐντὸς εὐρυχωρίαν ἐκκρίνειν τὸ σπέρμα παρεσκεύασε. Θαυμαστὰ μὲν δὴ καὶ ταῦτα, πολὺ δ' ἔτι μείζω τὰ μέλλοντα λεχθήσεσθαι. τῆς γὰρ δὴ χρείας οὐχ ὁμοίας ὑπαρχούσης ἑκατέρῳ τῷ σπέρματι, διότι μηδὲ τοῦ πλήθους τε καὶ δυνάμεως, ὅμοιον οὐδὲ τὸ σπερματικὸν ἀγγεῖον οὔτ' εἶδος, οὔτ' εὖρος, οὔτε μῆκος ἐγένετο· ἀλλὰ τὸ μὲν τῶν ἀρρένων εὐρὺ καὶ μακρὸν, καί τινας οἷον κόλπους ἔχον, ὅταν ἤδη πλησίον γένηται τοῦ αἰδοίου, τὸ δ' αὖ τῶν θηλειῶν στενὸν καὶ βραχύ. Τοῦτο μὲν γὰρ ἱκανὸν ἦν ὀλίγον καὶ λεπτὸν ὑποδέξασθαί τε καὶ παραπέμψαι σπέρμα· τὸ δὲ τῶν ἀρρένων, εἰ μὴ μακρόν τε ἅμα καὶ εὐρὺ καὶ κιρσῶδες ἐγένετο, πῶς μὲν ἂν ἐδέξατο πολὺ καὶ παχὺ σπέρμα; πῶς δ' ἂν εὐκόλως παρέπεμψε; πῶς δ' ἂν ἀθρόως εἰς τὰς μήτρας κατέσπειρεν;

De Genitalibus.

37 Διὰ τί δ' οὐκ εἰς αὐτοὺς τοὺς ὄρχεις ἐνέφυσε τὸ σπερματικὸν ἀγγεῖον ἡ φύσις, ἀλλὰ τὴν καλουμένην ἐπιδιδυμίδα μέσην ἀμφοῖν ἔταξεν; ὅτι χαύνους ἱκανῶς ὑπάρχοντας αὐτοὺς καὶ σηραγγώδεις καὶ μαλακοὺς, πυκνοῖς καὶ ἰσχυροῖς καὶ σκληροῖς οὐχ οἷόν τ' ἦν ἀσφαλῶς συμφῦναι τοῖς σπερματικοῖς ἀγγείοις.
2 Ὥστε κἀνταῦθα ἡ φύσις ἀπειργάσθαι φαίνεται τὸ

Quare epididymides inter testes et vasa spermatica positae sint.

cum foras semen projecturus esset, ejusque crassioris magnam copiam educturus, ad virile usque pertinet, et in iter urinarium semen eructat, longus, latus, ac varicosus; at in foemina, cum intra seipsam semen mittat, idque paucum, atque subtilius, emissorium vasculum angustum et breve in ipsa vulva inseritur.

37 Quaeres iterum cur seminarium conceptaculum non intra testes (36)
sese immergit, sed *supergeminalem*, [seu *epididymidem*,] quae appellatur, utriusque natura interjecit? an rari cum sint fungosique et molles testes, cum densis, validis ac duris seminariis vas-
2 culis tuto committi non poterant? Siquidem prudens natura

13. κιρσῶδες] Legitur ap. Theoph. semper κιρσοειδής, p. 86. l. 10: 224. 13: 240. 6: 256. 6.

16. Διὰ τί κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 208.

22. Ὥστε κἀνταῦθα κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 208.

ib. κἀνταῦθα] ἅπερ ἤδη δέδεικται πολλάκις add. G.

Fabr. p. 905.

De Genitalibus.

μηδὲν τῶν ἐναντίων ταῖς οὐσίαις ἐς ταὐτὸν ἀγαγεῖν, ἀλλ' ἀεὶ ζητεῖν ἐν μέσῳ τινὰ καταθέσθαι δεσμὸν αὐτοῖς φιλίας συναγωγόν· ὅσον γὰρ ἀποδεῖ τῶν σπερματικῶν ἀγγείων ἡ ἐπιδιδυμὶς ἰσχύϊ καὶ πυκνότητι καὶ σκληρότητι, τοσοῦτον πλεονεκτεῖ τῶν ὄρχεων.

3 Ἀλλὰ καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς τὰ μὲν τοῖς σπερματικοῖς ἐμφυόμενα σκληρότατα, τὰ δὲ τοῖς ὄρχεσι μαλακώτατα, τὰ δ' ἐν τῷ μεταξὺ τὰ μὲν ἐγγυτέρω τῶν σπερματικῶν σκληρότατα, τὰ δ' αὖ τῶν ὄρχεων ἐγγύτερα μαλακώτατα ἐγένετο.

Quare epididymides in foeminis non evidentes sint ac sensiles.

4 Διὰ τί τοίνυν οὐκ εἰσὶν ἐπὶ τοῖς τῶν θηλειῶν ὄρχεσιν αἰσθηταὶ καὶ σαφεῖς αἱ ἐπιδιδυμίδες; ἢ ὅτι πρῶτον μὲν καὶ ὁ δίδυμος αὐτὸς σμικρὸς ὁ τοῦ θήλεος, καὶ τὸ σπερματικὸν ὡσαύτως σμικρὸν, ὥστ' οὐδὲν θαυμαστὸν οὐδὲ τὸ συνάπτον αὐτὰ σμικρὸν
5 ὑπάρχειν; Ἔπειτα δὲ καὶ ἡ τῆς οὐσίας αὐτῶν διαφορὰ

nulla essentiis contraria in unum cogit, nisi copulam aliquam amicitiae conciliatricem in medium conjiciat; quanto enim a seminariis alveolis, viribus, densitate, duritiaque supergeminalis
3 vincitur, tanto ipsa testes superat. Quin etiam ipsius partes, quae seminis vasa contingunt, durissimae; quae testes, mollissimae sunt; quae mediae interjacent, quo propiores vasculis, duriores; quo testibus, molliores creatae sunt.

(37)

4 Verum quare in muliebribus testibus non evidentes ac sensiles supergeminales conspiciuntur? an quoniam in primis muliebris testis deinde et seminarius rivus exiguus est? igitur nihil mi-
5 randum si et eos adnectens vinculum sit perexiguum. Praeterea

6. Ἀλλὰ καὶ τῶν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 208, 209.

8. μεταξὺ] πάντα ἀλλήλων ἀνάλογον ὑπερέχοντα add. G.

10. ἐγένετο] διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἐγένετο G.

11. Διὰ τί τοίνυν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 209.

12. ἐπιδιδυμίδες] ἀλλ' ἢ οὐδ' ὅλως σοι δόξουσιν ὑπάρχειν, ἢ σμικραὶ παντελῶς εἶναι add. G.

14. Ὥστ' οὐδὲν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 209.

Fabr. p. 905.

βραχεῖα, καὶ οὐχ, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀρρένων, παμπόλλη· καὶ γὰρ οἱ ὄρχεις οἱ τοῦ ἄρρενος ὑγρότεροί τε καὶ μαλακώτεροι τῶν τοῦ θήλεος, καὶ τὰ ἀγγεῖα τὰ σπερματικὰ σκληρότερα· τὰ δ' ἐναντία τούτων ἐπὶ τοῦ θήλεος, αὐτὰ μὲν ἧττον σκληρὰ διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, οἱ δ' ὄρχεις ἧττον ἀραιοὶ καὶ χαῦνοι, καὶ ὑγρότεροι,
6 διότι ψυχρότεροι τὴν οὐσίαν ὑπάρχουσιν. Εὐλόγως οὖν ἐγγὺς ἀλλήλων ἐγένοντο ταῖς οὐσίας, αὐτῶν μὲν τῶν ὄρχεων σκληροτέρων ἀποτελεσθέντων, τῶν δ' εἰς αὐτοὺς ἐμφυομένων ἀγγείων τῶν σπερματικῶν μαλακωτέρων· ὥστ' οὐκ ἐδέοντο μεγάλου τοῦ συνάψοντος, ὃ κατὰ βραχὺ τῆς θατέρου σκληρότητος ἀποχωροῦν
7 ἐπὶ τὴν μαλακότητα θατέρου παραγένοιτο. Διότι δ' ἐκκρεμεῖς εἰσιν οἱ τοῦ ἄρρενος ὄρχεις, διὰ τοῦτο καὶ μῦς εἰς ἑκάτερον αὐτῶν εἷς ἐκ τῶν κατὰ τὰς λαγόνας καθήκει χωρίων, ὅπως καὶ τούτοις μετείη τῆς καθ' ὁρμὴν κινήσεως.

De Genitalibus.

Non tantam esse differentiam inter vasa mulierum spermatica testesque, ut opus sit multa cura in inveniendo corpore medio. (*Casp. Hoffmann.*)

et ipsorum materiae differentia modica est, non, ut in maribus, maxima; nam masculi testes humidiores molliores que foemineis sunt, et seminariae fistulae duriores; contra, in foemina hae minus durae, quia non tam longae neque tantum seminis fuerunt concepturae, testes autem minus rari et fungosi, aridioresque,
6 quia frigidiore temperie constant. Jure itaque natura inter se propinqua cum sint, testibus magis duratis, seminariis vero canalibus ipsos intrantibus mollioribus factis, exili inter ipsos copula opus fuit, paulatim ab unius duritie in alterius mollitudinem re-
7 cedente. At quoniam marium testes sunt penduli, idcirco et in utrumque musculus unus ab ilium sedibus porrigitur, ut et ipsis motus ad locum facultas subministretur.

7. ὑπάρχουσιν] οὔκουν ὑπὸ τῆς ἐμφύτου θερμασίας διεφυσήθησάν τε καὶ (ὡς ἂν εἴποι τις,) ἐζυμώθησαν add. G.

ib. Εὐλόγως οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 210.

13. Διότι δ' κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 210.

Must. p. 17.

De Genitalibus.

38 * * * * *
* * * * *

Inter mammas et uterum mirum esse consensum.

φαίνεται δ' ἐναργῶς ὁσημέραι καὶ ἡ τῶν τιτθῶν πρὸς τὰς μήτρας κοινωνία κατά τε τὰς φθορὰς τῶν ἐμβρύων, περὶ ὧν Ἱπποκράτης ἡμᾶς ἐδίδασκε, καὶ πρὸ
2 τούτων ἔτι κατὰ φύσιν ἔχοντος τοῦ ζώου. Μικροὶ μὲν γὰρ, αὐξανομένων, ὁμοίως ταῖς μήτραις εἰσί· τελειωθέντων δὲ καὶ τὴν τοῦ γεννᾶν ὥραν ἀπολαβόντων, συνεξαίρονται ταῖς ὑστέραις ἄχρι τοῦ προσήκοντος μεγέθους· ἐν ᾧ καταστάντων ἀμφοῖν τῶν ὀργάνων, ὑποδέξασθαι μὲν τὸ σπέρμα καὶ [τελειῶσαι] τὸ κύημα τῶν ὑστερῶν ἔργον, ἐκθρέψαι δὲ τὸ γε-
3 γεννημένον ἤδη τῶν τιτθῶν.] Διὰ τί δὲ συμπάσχουσι [ταῖς μήτραις] οἱ τιτθοὶ, τοῦτο δέον εἰπεῖν· καὶ γὰρ οὖν καὶ αὐτὸ θαυμαστήν τινα δημιουργίαν

38 Caeterum de mammis accurate loqui superius polliciti, [Lib. III. 906
c. 20.] ad ipsas jam sermonem convertamus; primumque inter ipsas et vulvam mirum esse consensum quotidiana docet experientia in foetuum abortibus, quemadmodum nobis Hippocrates declaravit, et citra eos quum secunda valetudine animal fruitur.
2 Parvae enim, increscente animali, aeque ac vulvae cernuntur: perfecto autem et generandi tempore appetente, cum vulvis pariter ad decentem usque magnitudinis modum extuberant; in qua utroque membro consistente, semen accipere foetumque absolvere ad vulvas pertinet, mammarum autem in lucem editum
3 animal alere officium est. Verum cur adeo mutuo inter se consensu haec membra afficiantur, nunc exponemus; id enim ipsum

3. φαίνεται δ' κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 154.
6. Μικροὶ μὲν γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 154.
11. [τελειῶσαι] τελεῶσαι G. Legitur τελειόω quinquies sup., τελεόω ne semel quidem.
13. Διὰ τί δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 176.
ib. συμπάσχουσι] πάσχουσι M., εἰς τοσοῦτον add. G.
14. [ταῖς μήτραις] αὐταῖς G., τὰς μήτρας E.M.
ib. δέον εἰπεῖν] δέον ἦν M., ἤδη δίειμι G.
15. δημιουργίαν] τὴν τέχνην G. post ἐνδείξεται.

Fabr. p. 906.

De Genitalibus.

Per quae vasa fiat ille consensus.

4 τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ ἐνδείξεται. Ἐπειδὴ γὰρ εἰς ἑνὸς ὑπηρεσίαν ἔργου παρεσκεύασεν ἀμφότερα τὰ μορία, συνῆψεν αὐτὰ διὰ τῶν ἀγγείων· τὰς γὰρ ἀπὸ τοῦ θώρακος φερομένας φλέβας καὶ ἀρτηρίας εἰς ὑποχόνδρια καὶ τὸ σύμπαν ὑπογάστριον καταγαγοῦσα, κἄπειτα συνάψασα ταῖς ἀπὸ τῶν κάτω μερῶν ἀναφερομέναις, ἀφ' ὧν ἐπί τε μήτραν καὶ [ὄσχεον]
5 ἀφικνοῦνται αἱ φλέβες. Μόνα γὰρ δὴ ταῦτα ἐν τοῖς ζώοις τὰ ἀγγεῖα, τὰ μὲν ἐκ τῶν ὑπὲρ τὰς φρένας χωρίων ὁρμηθέντα κάτω τοῦ σώματος φέρεται, τὰ δὲ ἐκ τῶν κάτωθεν ἄνω· τοιγαροῦν καὶ τὰ προειρημένα μόρια συνῆφθαι δι' ἀγγείων ἐχρῆν, ἵνα, ὅταν μὲν ἐν ταῖς μήτραις αὐξάνηται καὶ διαπλάττηται τὸ ἔμβρυον, [ἐκείνῳ] μόνον τὴν ἐξ ἀμφοτέρων [ἐπάρδωσι] τρο-

4 mirificam Dei artem promulgabit. Nam cum ad unum conficiendum opus utrumque membrum comparaverit, ipsa per vasa connexuit quae, in supra habitis de pectore sermonibus, ad mammas procedere monstravimus, venas arteriasque in praecordia ac totum abdomen diducens, deinde inferne ascendentibus commit-
5 tens, a quibus in vulvam et scrotum venae porriguntur. Sola namque haec in animalibus vascula, partim a locis supra septum profecta ad inferiora corporis labuntur, partim ab infimis sursum repunt; sola igitur modo posita membra per vascula consociari debuerunt, ut, quando in vulva foetus conformatur atque augescit, soli illi ab utroque membro communes venae irrigent ali-

1. Ἐπειδὴ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 176.
3. τὰς γὰρ] γὰρ abesse mallem.
3, 4. τὰς—φερομένας] ἅ, ἐν τοῖς περὶ τοῦ θώρακος λόγοις, ἐπὶ τοὺς τιτθοὺς ἐλέγομεν ἰέναι C.G.
5. καταγαγοῦσα] Sic G.M., καταγεγοῦσα E.
6. κἄπειτα] Sic G.M., κάπιτα E.
7. ἀναφερομέναις] Sic G. M., κάνα φερομέναις E.
ib. [ὄσχεον] Sic C.G., ὄρχην E., ὄρχιν M.
8. αἱ φλέβες] φλέβες G.
ib. Μόνα γὰρ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 176.
9. τὰ ἀγγεῖα] ἀγγεῖα G.
10. τὰ δὲ] Sic M., τὰ δεὸν E.
11. κάτωθεν] κάτω G.
ib. τοιγαροῦν] μόνα γὰρ οὖν C.G.
ib. καὶ τὰ] δὴ καὶ τὰ G.
13. αὐξάνηται καὶ] αὐξάνηταί τε καὶ G.
14. [ἐκείνῳ] μόνον] ἐκείνῳ μόνῳ C.G., ἐκεῖνο μόνον E.M.
ib. [ἐπάρδωσι] Sic M, ἐπαρδαῦσι E., αἱ κοιναὶ φλέβες ἐπάρδωσι C. G.

De Genitalibus.

Non posse fieri ut eodem tempore menses probe ferantur et lactet foemina;

et quare.

φήν· ὅταν δὲ καὶ ἀποκυηθὲν τύχῃ, τοῖς τιτθοῖς αὖθις
6 [ἐπιρρέῃ] σύμπασα. Διὰ τοῦτο καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν [χρόνον] οὐκ ἐνδέχεται τά τε καταμήνια καταφέρεσθαι καλῶς, καὶ θηλάζειν τὸ ἔμβρυον· ξηραίνεται γὰρ ἀεὶ τὸ ἕτερον μόριον ὑπὸ τῆς ἐπὶ θάτερον [ῥοπῆς] τοῦ p. 18
7 αἵματος. Ἐπειδὴ γὰρ τῷ πρὸ τῆς κυήσεως καιρῷ ταῖς ἀκμαζούσαις τῶν γυναικῶν ὅσον ἀθροίζεται περιττὸν, ἐκκρίνει τοῦτο ἡ τοῦ Θεοῦ δημιουργία ἐφ' ἑκάστῳ μηνὶ διὰ τῶν εἰς τὰς μήτρας καθηκόντων ἀγγείων, ἐπειδὰν δὲ κύωσι, ἕλκει τὸ ἔμβρυον ἐξ αὐτῶν τὴν τροφήν· [αἱ δ' ἄρα φλέβες αἱ τῇδε τηλικαῦται τό τ' εὖρος ὑπάρχουσι καὶ τὸ μῆκος,] ὥστε κἀκεῖνο τρέφειν ἀφθόνως, καί [τι] περιττὸν ἀθροίζειν

mentum; at cum foetus est editus, in mammas retro totum per-
6 labitur. Atqui hanc ob causam fieri non potest ut probe eodem tempore menses ferantur, et lactet foemina; semper enim alterum
7 membrum exarescit, in alterum sanguine declinante. Nam cum ante uteri gestationem in mulieribus florentem aetatem agentibus quicquid supervacui colligitur, singulis mensibus natura per conceptacula in vulvam pertinentia excernat, cum gravidae fuerint, foetus a conceptaculis nutrimentum exhaurit; illic igitur venae tam capaces tamque prolixae sunt, ut inde foetus abunde nutria-

1. ὅταν δὲ καὶ] ὅταν δ' G.
2. [ἐπιρρέῃ] Sic G.M., ἐπιρρεῖ C.E.
ib. Διὰ τοῦτο κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 176, 77.
ib. καὶ κατὰ] κατὰ G.
3. [χρόνον] Sic C. G., τρόπον E.M.
ib. καταφέρεσθαι] φέρεσθαι G.
4. τὸ ἔμβρυον] τὸ θῆλυ C.G.
5. ἕτερον] Sic G.M., ἕστερον E.
ib. ὑπὸ τῆς] ἀπὸ τῆς M.
ib. θάτερον] θάτερα M.
ib. [ῥοπῆς] Sic C.G., τροφῆς E.M.
6. Ἐπειδὴ γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 177.
ib. καιρῷ ταῖς] καιρῷ καὶ ταῖς G.
7. ὅσον ἀθροίζεται] ὃς ἀθροίζεται M.
ib. περιττὸν] Sic G.M., περιτγὸν E.
10. κύωσι] κύωσιν G.M.
11, 12. [αἱ δ' ἄρα—μῆκος] Sic C.G., om. E.M.
13. κἀκεῖνο] κἀκεῖνα G.
ib. καί [τι] Sic C.G., καὶ τὸ E.M.
ib. περιττὸν] Sic G.M., περιτγὸν E.

Fabr. p. 906.

De Genitalibus.

8 ἀεί. Τοῦτο οὖν ὅταν ἐν πάντι τῷ χρόνῳ ἀθροιζόμενον τῆς κυήσεως ἐν ταμείοις τισὶ τροφῆς, τὰ κοινὰ τούτοις ἀγγεῖα ἐξαίρει τε καὶ διατείνει τελείως αὐτὰ καὶ οἷον [πλημμυρεῖ,] καὶ χώραν [ἐπιζητεῖ μεταστάσεως·] ἔχει δὲ οὐδεμίαν ἄλλην ἢ εἰς τοὺς τιτθοὺς, εἰς ἣν ἅμα μὲν αἱ φλέβες διατεινόμεναι καὶ βαρυνόμεναι προπέμπουσιν, ἅμα δὲ ὁ τῆς γαστρὸς ὅλης ὄγκος, διὰ τὴν κύησιν ἐπιπέμπων τε καὶ θλίβων, ὠθεῖ

9 πρὸς τὸ εἶκον. [Οὕτως] μὲν δὴ, "Τὰ γάλακτα τῶν "ἐπιμηνιῶν εἰσι ἀδελφὰ," φησὶν Ἱπποκράτης, "†τῆς

Lac mensium germanum esse.

8 tur, semperque aliquid supervacui redundet. Quando itaque toto graviditatis tempore contractum in communibus hisce alimenti vasculis tanquam promptuariis quibusdam exerit distenditque vehementer ac veluti locum humore submergit, tunc alio migrare contendit; sed nulla est alia regio praeter pectus, in quod venae distentae juxta atque oppressae sarcinam suam propellant, item et totius ventris ex praegnatione tumor transmittens atque pro-

9 trudens, in cedentem locum compellit. Ita sane "lac mensium "germanum" appellavit Hippocrates, [*De Morb. Vulgar.* Lib. II.

1. Τοῦτο οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 177.
ib. πάντι] ἅπαντι G.
ib. ἀθροιζόμενον τῆς κυήσεως] τῆς κυήσεως ἀθροιζόμενον G.
2. ἐν] οἷον ἐν C.G.
ib. ταμείοις] Sic G.M., παμείοις E.
ib. τὰ κοινὰ] τοῖς κοινοῖς C.G.
3. ἀγγεῖα] ἀγγείοις C.G.
ib. ἐξαίρει τε καὶ διατείνει] ἐξαίρῃ τε καὶ διατείνῃ G.
ib. τελείως] τελέως G.
4. [πλημμυρεῖ] πλημμυρῇ C.G., πλημμυρᾶν E., πλημμύραν M.
ib. καὶ χώραν] καὶ om. C.G.
ib. [ἐπιζητεῖ] Sic C.G., ἐπιζητεῖν E., ἐπιζητεῖται M.
ib. [μεταστάσεως] Sic C.G., μετὰ τάσεως E.M.
5. εἰς τοὺς] εἰς om. C.G.
6. εἰς ἣν] Sic C.G., εἰσὴν E.M.
ib. φλέβες] αὐτὸ add. C.G.
ib. διατεινόμεναι] Sic G.M., διατεινόμενα E.
7. ὅλης] ὅλος M.
8. διὰ τὴν] ὁ διὰ τὴν G.
ib. θλίβων] Sic G., θλίβον E.M.
9. [Οὕτως] μὲν δὴ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 177.
ib. [Οὕτως] οὕτω C.G.M., οὗτος E. Cf. sup. p. 237. l. 10.
10. εἰσι] om. G., εἰσιν M.
10—p. 270, 2. †τῆς μὲν—ὑπερβαλλούσης] om. G. Loc. fort. corrupt.; Hipp. quae sequuntur: πρωτοτόκων τὰ γάλακτα τῆς μὲν τροφῆς μεταβαλλούσης, τῆς δὲ ὀκταμήνου ἀπαρτιζούσης. διὸ τὰ ἐπιμήνια ἀδελφὰ τῶν ὀκταμήνων πρὸς δεκάμηνον τεινόντων γενόμενα κακόν.

Must. p. 18, 19.

DE GENITALIBUS.

“ μὲν ὅλης ὀκταμήνου ἀπαρτιζούσης, τῆς δὲ τροφῆς
10 “ ὑπερβαλλούσης.†” Οὕτω δὲ κἀπειδὰν ἤτοι κατὰ τὸ κυούμενον αὐτὸ γένηταί τι πάθος, ὡς μηκέτι ἱκανὴν ἐπισπᾶθαι τροφὴν, ἢ καί τι περὶ τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς συμβῇ τοιοῦτον, ὡς μηκέθ' ἱκανὸν αὐτὸ παρασκευάζειν τὸ αἷμα, συγχεῖται μὲν ἐν τούτῳ καὶ ταράττεται τὸ ἔργον καὶ τῆς διαπλάσεως ἡ τάξις· ἐναντία δ' ἀνάγκη παθήματα τοὺς τιτθοὺς καταλαμβάνειν, πληρουμένους μὲν γὰρ γάλακτος πρὸ ὥρας ἐπὶ ταῖς τῶν ἐμβρύων ἀρρωστίαις, ἰσχνοὺς δ' ἐφεξῆς ἐπὶ ταῖς
11 τῶν ὑστερῶν ἐνδείαις γινομένους. Οὕτως καὶ ὁ Ἱπποκράτης ἔλεγεν καὶ πάλιν, “ Γυναικὶ ἐν γαστρὶ “ ἐχούσῃ, γάλα ἐκ τῶν μασθῶν πολὺ [ῥυὲν] ἀσθενὲς

§. 3. T. III. p. 454.] “ octo menses quidem agens, alimento vero 907
10 “ redundante.” Sic etiam et foetu aliquem languorem passo, neque satis cibi attrahente, aut mulieris corpore aliqua ex parte vitiato, ut sanguis satis copiosus gigni non possit, confunditur tunc quidem perturbaturque operum naturae ordo; contrariisque affectibus mammas vexari necesse est, modo lacte ante tempus affluentes cum foetus aegrotat, modo graciliscentes cum vulvae inopia labo-
11 rant. Propterea [iterum quoque] dicebat Hippocrates, [*Aphor.* §. 5. 52. T. III. p. 746.] “ Mulieri ventrem gerenti, lac ex mam-

1. ὅλης] ὅλους M.
ib. ὀκταμήνου] Sic H., ὠκταμήνου E.M.
2. Οὕτω δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 178.
ib. ἤτοι] ἤδη G.
3. πάθος] Sic G.M., πάθο E.
ib. μηκέτι] μηκέθ' G.
5. συμβῇ] ἁμάρτημα συμβῇ G.
ib. αὐτὸ] αὐτῷ G., quod mallem.
6. ταράττεται] Sic G.M., ταράτγεται E.
7. τὸ ἔργον καὶ τῆς διαπλάσεως] τῶν ἔργων τῆς φύσεως C.G.
8. τοὺς τιτθοὺς καταλαμβάνειν] καταλαμβάνειν τοὺς τιτθοὺς G.
9. μὲν γὰρ] γὰρ om. C.G.
10. ἀρρωστίαις] ἀρρωστίας E.
ib. ἰσχνοὺς] ἰσχυροὺς M.
11. Οὕτως καὶ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 178.
ib. Οὕτως] οὕτω M., οὕτω τοι G.
ib. ὁ Ἱπποκρ.] ὁ om. G. Legitur ὁ Ἱππ. ter sup. p. 108. l. 6: 145. 10: 233. 1., nec usquam alibi.
12. καὶ πάλιν] om. C.G.
ib. γυναικὶ] ἢν γυναικὶ H.
13. ἐκ τῶν μασθῶν πολὺ] πουλὺ ἐκ τῶν μαζῶν H., ἐκ τῶν μαστῶν πολὺ G.
ib. [ῥυὲν] Sic G., ῥεὲν E., ῥέον M., ῥυῇ H.
ib. ἀσθενὲς τὸ ἔμβρυον σημαίνει] Sic E.H.M., ἀσθενέει τὸ ἔμβρυον C.G.

Fabr. p. 907.

“ τὸ ἔμβρυον σημαίνει·” ὡς ἂν εἰς τοὺς μασθοὺς δηλονότι τοῦ περιττοῦ παντὸς ἀνιόντος, ὃ [κατέλιπεν] p. 19 ἐν ταῖς φλεψὶ τὸ κυούμενον, ἀδυνατοῦν ὑπὸ ἀσθενείας, ὅσον ἱκανὸν ἦν [αὐτῷ] πρὸς τὴν σύμμετρον
12 θρέψιν, ἐπισπᾶσθαι. Ὅταν δὲ πάλιν [εἴπῃ,] “ Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἂν οἱ μασθοὶ ἰσχνοὶ γένωνται, ἐκτρώσεται·” τὸ μὲν ἔμβρυον ἰσχυρὸν εἶναι τηνικαῦτα νομίζειν χρὴ, τροφὴν δ' οὐκ ἔχειν ἄφθονον, ὅθεν πρῶτον μὲν ἐκ τῶν κοινῶν πρὸς τὰς ὑστέρας φλεβῶν ἐπισπᾶσθαι τὸ αἷμα, κἀν τούτῳ τοὺς μασθοὺς [ἰσχνοὺς] γίνεσθαι, μικρὸν δ' ὕστερον ἐκτιτρώσκεσθαι, παντάπασιν ἐπιλειπούσης αὐτῷ τῆς
13 τροφῆς. Ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα πάντα τῶν φυσικῶν

DE GENITALIBUS.

Abortus futuri signa a mammarum extenuatione.

“ mis multum emanans foetum infirmat;” tanquam videlicet in mammas prorsum eo quod abundat ascendente, quod in venis foetus reliquerat, prae imbecillitate quantum ipsi satis erat ad
12 moderatum alimentum, attrahere non potens. Contra cum dixit iterum, [*Aphor.* §. 5. 37. T. III. p. 744.] “ Mulieri “ uterum gerenti si mammae gracilescant, abortus fiet;” foetum quidem tum valentem esse putandum est, sed alimenti inopia laborare, quare primum ex venis vulvae communibus sanguinem sugit, inde mammae contabescunt, posterius paulo per abortum excluditur, nutrimento penitus ipsum
13 deficiente. [Sed haec quidem omnia physica sunt problemata,

1. μασθοὺς] μαστοὺς G.
2. περιττοῦ] Sic G.M., περιτγοῦ E.
ib. παντὸς] πάντως G.
ib. ὃ [κατέλιπεν] Sic C.G., ὁ γὰρ εἷλκεν E., οὐ γὰρ εἷλκεν M.
3. ἀδυνατοῦν ὑπὸ ἀσθενείας] ἀδυνάτου ὑπ' ἀσθενείας τοῦ ἐμβρύου G.
4. [αὐτῷ] Sic C.G.M., αὐτὸ E.
5. Ὅταν δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 178, 79.
ib. Ὅταν δὲ] ὅταν δ' αὖ G.
ib. [εἴπῃ] Sic G., εἴπει E., εἶπε C. M.
6. ἂν οἱ μασθοὶ] ἢν οἱ μασθοὶ ἐξαίφνης H., ἢν οἱ μαστοὶ G.
7. ἐκτρώσεται] Sic G. M., ἐκτρῶσται E., ἐκτιτρώσκει H.
10. μασθοὺς] μαστοὺς G.
11. [ἰσχνοὺς] Sic C.G., ἰσχυροὺς E.M. Cf. sup. p. 270. l. 10.
ib. δ' ὕστερον] ὕστερον δὲ G.
12. ἐπιλειπούσης] Sic G.M., ἐπιλειμούσης E.
ib. αὐτῷ] Sic C.E.G., αὐτὴν M.
13. Ἀλλὰ τὰ μὲν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 179.
13—p. 272, 10. Ἀλλὰ — ἔχει] Sic E.M., om. C.

Must. p. 19. Fabr. p. 907.

De Genitalibus.

ἐστι προβλημάτων, ἀκολουθίᾳ [τινὶ] πρὸς τὰ προκείμενα νῦν εἰρημένα· τὸ δὲ ἴδιον αὐτῆς τῆς παρούσης διεξόδου [ἣν τὴν χρείαν εἰπεῖν τῆς] τε πρὸς τοὺς τιτθοὺς κοινωνίας τῶν ὑστερῶν, καὶ τῶν εἴς τε τὸν ἀριστερὸν [ὄρχιν] καὶ τὴν ἀριστερὰν μήτραν ἰόντων ἀγγείων ἀπὸ τῶν εἰς τὸν κατ' εὐθὺ νεφρὸν ἐμπεφυκότων· ἅπαντα γὰρ ταῦτα ἡ φύσις ἐμηχανήσατο, διττὴν ἀρχὴν γενέσεως παρασκευάζουσα τοῖς ἐμβρύοις, ὡς τὸ μὲν ἄρρεν αὐτῶν, τὸ δὲ θῆλυ γίνοιτο.

14 Καὶ περὶ μὲν τούτων ὧδε ἔχει· * *

* * * * * *

* * * * * *

quae nunc quidem, consecutione quadam ad nostra proposita, recensuimus; proprium autem praesentis enarrationis erat, ut communionis matricum cum mammis usum explicaremus, et vasorum quae, a vasis in renem e directo situm insertis profecta, in testiculum ac matricem sinistram perveniunt; omnia enim haec natura excogitavit, quo duplex generationis principium foetibus compararet, ut alter quidem eorum esset mas, alter vero foemina.

14 Atque de his quidem res sic habet; et] haec de admirabili Humani Corporis Artificio, altissima Conditoris nostri sapientia monstrante, sint tradita.

1. ἀκολουθίᾳ [τινὶ] Sic G., ἀκολουθία τῆς E., ἀκολουθία τὶς M.
2. νῦν] νῦν ἡμῖν G.
3. [ἣν τὴν χρείαν εἰπεῖν] Sic C. G., τὴν χρείαν εἰπεῖν ἣν E., νῦν χρὴ εἰπεῖν M.
ib. [τῆς] Sic G.M., τίς E.
4. τῶν ὑστερῶν] ταῖς ὑστέραις G.
5. [ὄρχιν] Sic G.M., ὄρχην E.
ib. ἀριστερὰν] Sic G.M., ἀριστὰν E.
ib. ἰόντων] ὄντων M.
7. ταῦτα] ταῦθ' G.
ib. ἐμηχανήσατο] Sic G.M., ἐμηχανίσατο E.
8. διττὴν] Sic G.M., διγὴν E.
9. αὐτῶν] αὐτῷ M.
ib. γίνοιτο] γένοιτο M.
10. Καὶ περὶ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 179.
ib. τούτων] τούτου M.
ib. ἔχει] Caetera Graece desiderantur.

ADNOTATIONES

AD

THEOPHILUM.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ] Theophilus medicus in antiquis codicibus multis ac diversis titulis distinguitur, "Protospatharii," (Lambec. *Biblioth. Vindob.* lib. vii. p. 351. ed. Kollar.; *Graeci Codd. MSS. ap. Nanios*, p. 438; Codd. MSS. Theoph. libri *De Puls.*, ap. Ermerins, *Anecd. Med. Gr.*; et Latinus hujus opusculi interpres, utique e Cod. MS.,) "Phi-"losophi," (Lambec. *ibid.* p. 352.,) "Monachi," (*ibid.* lib. vi. p. 244, 494.,) "Archiatri," (Erm. *Anecd. Med. Gr.* l. c.; *Codd. Nan.* l. c.,) "Iatrosophistae." (Ἰατροσοφιστοῦ περὶ Οὔρων, ed. Fed. Morell., Paris. 1608. 12mo.) De ejus vita prorsus nihil accepimus; solum, si codicum manuscriptorum titulis credere licet, conjicere possumus eum septimo post Christum natum saeculo vixisse; Stephani Atheniensis, qui opus suum *De Chrysopoeia* Imperatori Heraclio (A. D. 610—641.) dicavit, (Fabric. *Bibl. Gr.* vol. xii. p. 695. ed. vet.,) praeceptorem fuisse, (Lambec. *ibid.* lib. vi. p. 198, 223, 492, lib. vii. p. 352.;) ad summas pervenisse dignitates; quibus tandem depositis, monasticam vitam amplexum fuisse, id quod post eum fecerunt Simeon Sethus, (Georg. Cedreni *Compend. Hist.* p. 737. ed. Paris. 1647.,) Constantinus Afer, (Leo Ostiens. *Chron. Casin.* in Murat. *Rer. Ital. Script.* tom. iv. p. 455.; Petr. Diac. *De Viris Illustr. Casin.* in Graev. *Thes. Antiq. et Hist. Ital.*, tom. ix. p. i. p. 369.,) aliique.—Valde tamen incerta haec omnia: nam 1°, notat Freind in sua *Hist. Medic.* (*Opera*, p. 448, 49. ed. Lond. 1733.) "quam exigua fides titulis adhiberi debeat quos libris "manuscriptis saepe praefixos legimus," adeo ut neget "Stephanum "fuisse unum e Theophili auditoribus," et credat "potius ex bar-"baris quibusdam vocibus quas scriptis suis passim intermiscet" Theophilus, quales sunt *φιάλιον*, *στομομάνικον*, (p. 177. l. 1, 2.,) *ἐποχὴ*, *τράνα*, (p. 181. l. 11, 12.,) *ἀπακία*, (p. 193. l. 11.,) *χυμένη*, *ὠμόβραστος*, (*De Urin.* c. 6. p. 266. l. 34.,) eum "post illud tempus vixisse;" 2°, etiam si Stephani fuerit praeceptor, tamen hunc a Stephano che-

mico diversum fuisse putat Dietz, (*Schol. in Hipp. et Gal.* tom. i. Praef. p. xix.,) et multo serius vixisse, quippe qui vocabulis usus sit quae "undecimum aerae nostrae saeculum olere videntur." His ipse solum addo Photium ad Theophilum quendam Πρωτοσπαθάριον scripsisse, (*Epist.* 123. p. 164. ed. Montac., Lond. 1651.,) quem alibi[a] etiam Σακελλάριον appellat. (*Ep.* 193. p. 292.) Noster igitur, si forte idem sit, (cui conjecturae nihil, quoad scio, repugnare videtur,) nono saeculo vixerit. De ejus autem aetate non omnino liquet; quum (ut eos omittam "qui, chronologia," ut ait Fabricius, (*Bibl. Gr.* vol. xii. p. 648. n.) "inconsulta, Theophilum Lucae cum "nostro eundem esse volunt ap. Guidotum in Notis ad Theoph. "*De Urin.* p. 142.") Guolfg. Justus (*Chronol. Med.* 12mo. Franc. 1556.) eum ad saeculum secundum retulerit, Herm. Conringius (*De Scriptor. XVI. post C. N. Saec.*, p. 120. Wratisl. 1727. 4to.) ad duodecimum. Melius cum Ger. Jo. Vossio (*De Nat. Art.* lib. v. c. 13. in *Opera*, tom. iii. Amst.) eum inter incertae aetatis medicos ponemus.—Quandocumque autem vixit, se Christianum fuisse et in Deum pietate plenum, variis in locis hujus et reliquorum ejus operum clarissime indicat: Sacrae enim Scripturae quaedam loca subinde allegat, (p. 1, 2, 89, 127, 153, 185.;) Dei bonitatem, sapientiam, potentiam ubique in hoc opusculo celebrat; Christum invocat, (p. 25, 89; *De Urin.* Praef. p. 262. l. 12: c. 10. p. 273. l. 2; *De Excr.* c. 19. p. 408. l. 27.,) Christo gratias agit, (*De Urin.* c. 23. p. 283. l. 5.,) Christi denique Deitatem saepe agnoscit, (*locis cit.*,) Ejus nomini titulo "ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν" semper[b] addito. Philosophiam quot attinet, Aristotelicis disciplinis haud leviter eum fuisse imbutum observat Martinus Rota, (Praef. ad *Philothei Comment. in "Aphor. Hippocr.,"* Spirae, 1581. 8vo,,) quod idem e nostro quoque patet opusculo. (Vide p. 2, 3, 4, 103, 105, 222, et alibi.) Reliqua quae ejus nomine circumferuntur opera sunt, 1. Ὑπόμνημα εἰς τοὺς Ἱπποκράτους Ἀφορισμοὺς, *Commentarii in Hippocratis Aphorismos;* 2. Περὶ Οὔρων, *De Urinis;* 3. Περὶ Διαχωρημάτων, *De Excrementis;* 4. Περὶ Σφυγμῶν, *De Pulsibus:* sed de his et de aliis quibusdam, quae adhuc inedita in bibliothecis latere dicuntur, non est hic disserendi locus. (Vide Fabric. *Bibl. Gr.* l. c.)

a Appellatur (*Epist.* 193. p. 292.) Ἀσπαθάριος, quod nihil aliud sonat quam Πρωτοσπαθάριος; notat enim Du Cange (*Gloss. Med. et Inf. Graecit. in* v. Πρῶτος) "vocem πρῶτος adjunctam dignitatibus, quarum primatum denotat, "in Codd. MSS. fere semper per ᾱ, cum transversa lineola supra scripta, exprimi "solere."

b Excipe *De Puls., in fine*, p. 77., ubi (si genuina sit lectio,) ponitur nude Χριστοῦ συμπράξαντος ἡμῖν.

De ipso Theophilo satis; de ejus titulis pauca dicenda sunt. *Protospatharii* erant primi et principes *spathariorum*, h. e. *σωματοφυλάκων*, seu Imperatoris CPolitani custodum. Magna eorum erat dignitas, et inter *Magnificos* censebantur; gerebant etiam aliquando praefecturas provinciarum, et judicandi munere fungebantur. Qui plura de iis nosse velit, adeat Brisson. *De Verb. Signif.*; Calvini *Lex. Jurid.*; Du Cange, *Gloss. Med. et Inf. Graecit.*; id. *Gloss. Med. et Inf. Latinit.*; Carpentier, *Gloss. Nov. ad Script. Med. Aevi*; Goar, *Not. ad Georg. Codin.* p 29; Guidot, *Not. ad Theoph. "De Urin."* p. 142, 143, 145; Meursii *Gloss. Graeco-Barb.*; Prateii *Lex. Juris Civ. et Canon.*; Suicer, *Thes. Eccles.*—*Archiatri* titulus primum de Andromacho, Neronis medico, occurrit, et id significat quod apud Latinos *Superpositus Medicorum*, apud Arabes رئيس علي الاطبّا, non (ut quidam contendunt,) *Principis Medicus*. Eorum munera videre est apud Ackermann in *Pyli "Repertor. Medic. Publ. et Legal."* tom. ii. p. 167. Berol. 1791; Cagnati *Var. Observ.* lib. ii. c. 15.; Le Clerc, *Hist. Medic.*; Haller, *Biblioth. Medic. Pract.* tom. i. p. 179; Kühn in *Blancardi "Lex. Med.,"* ed. Lips. 1832; Meibom. *Comment. in Cassiod. Formul. "Com. Archiatr.,"* Helmst. 1668.; Hier. Mercurial. *Var. Lect.* lib. iv. c. 1.; Petr. Petit. *Comment. ad Aret. "Cur. Morb. Acut."* lib. ii. c. 5.; Sprengel, *Hist. Medic.*—*Iatrosophistae* medicinam et docuisse et factitasse videntur; sed de eorum historia aut muneribus vix quidquam ad nos pervenit. Vide Du Cange, *Gloss. Med. et Inf. Graecit.*; Meursii *Gloss. Graeco-Barb.*

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ] Sic omnes nostri Codd. MSS.; Fabricius autem, (*Bibl. Gr.* l. c.) Περὶ Κατασκευῆς Ἀνθρωπίνου Σώματος, itemque Mustoxydes in fragmentorum Graecorum collectione infra memorata. Primum *Latine* editus est hic libellus Venet. 1536. 8vo., Junio Paulo Crasso Patavino interprete, una cum Hippocratis libro *De Purgantibus Medicamentis*, et editoris Praefatione, quam supra imprimendam curavi. De Graeco codice quo Crassus usus est, non constat, quum nihil ipse in Praefatione de eo dicat; quicunque autem fuerit, quin alius fuerit a Naniano, quem pro basi hujus editionis habui, nullus dubito. Nam leviora quaedam (ut in p. 97, 166, 196, 230, 231, 266, 272.) et speciatim a verbis Αἱ δὲ p. 258. l. 9. usque ad verbum τιτθῶν p. 266. l. 13. apud illum leguntur, quae in nullo exemplari Graeco reperire potui. At vero licet Crassi codex additamentis quibusdam Nanianum superet, ab illo tamen in pluribus superatur; cum a verbo πρὸς p. 178. l. 5. usque ad verbum σκληρὸν p. 183. l. 13., a verbo ᾠοειδὲς p. 224. l. 10. usque ad verba ἐπ' αὐτὰ p. 230. l. 5., a verbo Οὕτως p. 232. l. 7. us-

que ad verbum ἐκτρώσει p. 258. l. 8., in Crassi interpretatione omnino desint. Haec Crassi Latina versio (omisso Hippocratis libello,) saepe recusa est; Venet. 1537. 12mo.; Basil. 1539. 4to.; Paris. 1540. 12mo.; cum Rufo Ephes., Venet. 1552. 4to.; Paris. 1556. 8vo.; in H. Stephani *Med. Art. Princ.*, Paris. 1567. fol.; una cum Aretaeo, Palladio, et Rufo per eundem Crassum, et Stephano Atheniensi per Augustinum Gadaldinum in Latinam linguam conversis, ipsiusque Crassi *Quaest. Natur. et Med.*, Basil. 1581. 4to., cui ed. brevis Index Rerum adjicitur, quem infra multo auctiorem dedi; cum Graeco textu in Fabricii *Bibl. Gr.* tom. xii. p. 783 sq., Hamb. 1724 et 1740. 4to.—Primus *Graece* edidit Gulielmus Morellius, Paris. 1555. 8vo., sine Praefatione aut ulla Adnotatione. Quo Graeco codice usus sit parum constat; licet tamen affirmare eum et Crassi et Naniano multo inferiorem fuisse, et a tribus Parisiensibus non valde diversum. Hujus editionis textum cum Crassi versione Fabricius in sua *Bibl. Gr.* inseruit; paucis tantum, aut e conjectura, aut nescio cujus codicis ope, mutatis. (Vide speciatim p. 13. l. 8.) Crassi Praefationem omisit, ut et Indicem Rerum; monitum "Ad Lectorem" ipse praemisit, et Indicem Capitum cum locis Galenianis unde sua desumpserat Theophilus indicatis: quae ambo supra recusa exhibui.—Duo longa fragmenta, (sc. a verbo Περιέχουσι p. 177. l. 6. usque ad verbum στολίδας p. 184. l. 2., et a verbis Οἱ δὲ p. 224. l. 1. usque ad finem, omissis tantum a verbis Αἱ δὲ p. 258. l. 9. usque ad verbum τιτθῶν p. 266. l. 13.) e codice utique Naniano desumpta, inseruerunt Andr. Mustoxydes et Demetr. Schinas in libello inscripto Συλλογὴ Ἀποσπασμάτων Ἀνεκδότων Ἑλληνικῶν μετὰ Σημειώσεων, Venet. 1817. 8vo. Pauca quaedam Romaice dixerunt in notis pro Praefatione, (quae supra recusa exhibui,) itemque loca Galeni et Hippocratis, quibus usus sit Theophilus, indicavit.

p. 2. l. 4. Θεοῦ] Vide Not. ad p. 87. l. 14.

2. 10. ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος] Cf. inf. p. 240. l. 11.

2. 10. τῆς μὲν ψυχῆς νοερᾶς κ. τ. λ.] De Anima cf. inf. p. 106. l. 4: 184. 17: 189. 7: 197. 11.

3. 3. τὰ μὲν ψυχικὰ] i. e. quae ad vitam animalem pertinent; ait ipse Theoph. (inf. p. 103. l. 3.) thoracem esse ὄργανον ψυχικόν.

3. 4. τὰ δὲ φυσικὰ] i. e. quae sponte moventur; Naturam enim pro motus principio, sensus et voluntatis experte, habuerunt Peripatetici. Vide Arist. *De Anima*, *Phys. Ausc.*, et alibi. Cf. inf. p. 103, 222, 223, ubi ἡ φυσικὴ κίνησις opponitur τῇ προαιρετικῇ.

3. 14. τὰ μὲν τοῦ ζῆν ἕνεκα γέγονεν κ. τ. λ.] Summa apud Aristot. partium divisio est, cum alibi, tum *De Gener. Anim.* i. 4. § 1. ed. Bekker, Oxon., alias esse διὰ τὸ εἶναι, aut (ut ibi loquitur,) διὰ τὸ

ἀναγκαῖον, alias *διὰ τὸ εὖ εἶναι*, aut (ut ibi et alias saepe loquitur,) *διὰ τὸ βέλτιον*. Cf. Gal. *De Usu Part.* vi. 7. tom. iii. p. 435., *ἐπεὶ δ' ἐστὶν [ἡ χρεία] τριττὴ κατὰ γένος, (ἢ γὰρ εἰς αὐτὸ τὸ ζῆν, ἢ εἰς τὸ καλῶς ζῆν, ἢ εἰς τὴν τούτων φυλακὴν διαφέρει,) κ. τ. λ.*; item Theoph. inf. p. 9. l. 3, 6: 10. 9: 14. 9, e Gal.; et S. Greg. Nyss. *De Hom. Opif.* c. 30. tom. i. p. 127. ed. Paris. 1638. Vide Casp. Hofmanni *Comment. in Gal. "De Usu Part."* § 247, 337. (Franc. 1625. fol.)

4. 1. *περὶ τῶν χειρῶν*] i. e. de toto eo membro quod e scapulis dependet. Vide inf. ad p. 5. l. 3.

4. 3. *βραχίονος*] i. e. totius illius partis quae os humeri continet: sic inf. p. 38. l. 3., et alibi. Sic Gal. *De Motu Musc.* ii. 2. tom. iv, p. 427., *ἐν μὲν οὖν τῷ βραχίονι—ἓν ὀστοῦν ἐστιν, ὀνομαζόμενον ὡσαύτως τῷ μορίῳ.*

4. 3. *πήχεως*] i. e. ejus partis quae radium et ulnam continet: sic inf. p. 38. l. 4., et alibi. Sic Gal. *De U. P.* ii. 2. tom. iii. p. 92., *πῆχυς δὲ καλεῖται μὲν καὶ τὸ σύμπαν μέλος,—ἤδη δὲ καὶ τῶν ὀστῶν αὐτοῦ θάτερον τὸ μεῖζον.* Cf. id. *De Motu Musc.* l. c.

4. 5. *ἡ τέχνη τῆς Φύσεως*] Sic *ἡ Φύσις* inf. p. 95. l. 14: 195. 11: 263. 17, 22: 272. 7.; (Cf. *De Ur.* c. 2. p. 263. l. 7.;) alibi semper *ἡ τοῦ Θεοῦ δημιουργικὴ σοφία*, vel tale quid.

4. 7. *'Επεὶ γὰρ κ.τ.λ.*] Cf. Gal. *De U. P.* x. 15. tom. iii. p. 838.

4. 7. *'Επεὶ*] *ἐπειδὴ* Gal. 4. 9. *χρείαν*] *τὴν χρείαν* Gal.

4. 10. *πολλάκις καὶ πλείους*] *καὶ πλείους πολλάκις* Gal.

4. 10. *διὰ τοῦτο*] Lege *ἐν τούτῳ* cum Gal.; vide V. L.

4. 11. *ἀφανεστέρων*] *ἀσαφεστέρων* Gal. 4. 11. *ἔνια*] *ἐνίας* Gal.

4. 12. *Νόει οὖν μοι κ. τ. λ.*] Hoc illud est ab Aristotele et Galeno tot locis jactatum, "Naturam nihil facere frustra." Vide Arist. *De Incessu Anim.* c. 2. § 1. *ἡ φύσις οὐθὲν ποιεῖ μάτην, κ. τ. λ.*; id. *Nat. Ausc.* ii. 8., et saepe alibi. Cf. Gal. *De U. P.* iv. 2. tom. iii. p. 268.

4. 12. *Νόει οὖν μοι*] *οὕτω μοι καὶ σὺ νόει* Gal.

4. 13. *μηδ'*] *μήτ'* Gal. 4. 13, 14. *παντοίαν—ἐνεργοῦντα*] om. Gal.

4. 15. *καὶ θείας*] *θείας τινὰς* Gal.

4. 16. *'Επεὶ δ' οὐκ κ.τ.λ.*] Sic Gal. *De U. P.* i. 8, 16: ii. 16. tom. iii. p. 19, 20, 44, 155, et alibi.

4. 17. *χρείας—ἐνεργειῶν*] *ἐνέργεια μὲν οὖν μορίου τῆς χρείας αὐτοῦ διαφέρει—τῷ τὴν μὲν ἐνέργειαν κίνησιν εἶναι δραστικήν, τὴν δὲ χρείαν ταὐτὸν τῇ πρὸς τῶν πολλῶν εὐχρηστίᾳ καλουμένῃ.* Gal. *De U. P.* xvii. 1. tom. iv. p. 346, 47. Cf. id. *De Loc. Aff.* i. 1. tom. viii. p. 16.

5. 3. De Manibus, i. e. de tota ea parte quae a summo humero usque ad digitos extremos pertinet, sic enim loquitur ipse Theoph. sup. p. 4. l. 1., et sic non raro Galenus, e. g. *De U. P.* ii. 2. tom. iii. p. 91. *τῆς ὅλης χειρὸς εἰς τρία τὰ μεγάλα μέρη τεμνομένης, τὸ μὲν βρα-*

χίων, τὸ δὲ πῆχυς, τὸ δ' ἀκρόχειρον ὀνομάζεται. Cf. Ruf. Ephes. *De Appell. Part. Corp. Hum.* p. 29. ed. Clinch. Vide Hofm. *Comm. in Gal.* "*De U. P.*" §. 14.—Ex antiquis scriptoribus manuum structuram et functionem docuerunt quoque S. Ambros. *Hexaëm.* vi. 9. § 69. tom. i. p. 140. ed. Bened.; Anon. *Isag.* (seu *Introd.*) *Anat.* c. 59.; Arist. *Hist. An.* i. 15.; id. *De Part. An.* iv. 10.; Avicenna *Can.* i. 1. tom. i. p. 46 sq., 58 sq. ed. Venet. 1564. fol.; Cels. *De Med.* viii. 1. p. 457 sq. ed. Argent.; Cic. *De Nat. Deor.* ii. 60.; Gal. *De U. P.* i, ii. tom. iii. p. 1 sq. (unde eorum quae hic profert Theoph. plurima ad verbum desumpta sunt;) id. *De Motu Musc.* i. 6: ii. 1 sq. tom. iv. p. 392 sq., 424 sq.; id. *De Anat. Admin.* i. 5 sq. tom. ii. p. 243 sq.; id. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 951 sq., 966 sq.; id. *De Oss.* c. 16 sq. tom. ii. p. 767 sq.; id. *Introd.* c. 10. tom. xiv. p. 704., et alibi; S. Greg. Nyss. *De Hom. Opif.* c. 8. tom. i. p. 61, 62. ed. Paris. 1638.; Haly Abbas, *Theor.* ii. 7, 16: iii. 6. p. 23, 30, 32. ed. Lugd.; Isid. Hisp. *Etym.* (sive *Orig.*) xi. 1. § 62 sq.; Lactant. *De Opif. Dei,* c. 10.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 25, 26. (27, 28.) ed. Cramer in *Anecd. Gr. Oxon.* tom. iii.; Nemes. *De Nat. Hom.* c. 8. p. 194. ed. Matth.; Oribas. *Anatom.* p. 156 sq., 219 sq. ed. Dund.; Plin. *Hist. N.* xi. 99 sq. ed. Tauchn.; Pollux, *Onom.* ii. 4. §. 137 sq.; Ruf. Ephes. *De Appell. Part.* p. 28, 29, 68.; Theodor. *De Provid.* iv. tom. iv. p. 535 sq. ed. Schultz.

5. 3. Διὰ γὰρ τῶν χειρῶν κ. τ. λ.] Manuum munera similiter recenset Gal. *De U. P.* i. 2. tom. iii. p. 4, 5.

7. 2. Διὰ τοῦτο ὥσπερ] In Nota lege, *Sic E.,* διὰ τοῦτο κ. τ. λ.

7. 5. συντέθεικεν] Fort. legend. cum B. συντέθηκεν. Cf. τέθηκεν p. 119. l. 1.; ἐκτεθήκαμεν *De Ur.* p. 283. l. 4.

9. 3, 6. ἕνεκα τοῦ βέλτιον] Vide sup. ad p. 3. l. 14.

9. 4. τὰ δὲ ὧν] Fort. legend. cum vul. τὰ δὲ τῶν ὧν, ut p. 115. l. 9.

9. 9. Θεοῦ] Vide Not. ad p. 87. l. 14.

9. 12. τὸ κυκλοτ. σχῆμα δυσπαθέστ.] Sic inf. p. 14. l. 4, 14: 58. 10.

10. 9. τοῦ βελτίονος ἕνεκα] Vide sup. ad p. 3. l. 14.

12. 5. θερμὴ οὖσα κ. τ. λ.] Cf. Plat. *Tim.* c. 50. p. 74. ed. Steph.

12. 9. ἄρθρων] Ἔστι δὲ ὁ τρόπος τῆς συνθέσεως [τῶν ὀστῶν] διττὸς κατὰ γένος· ὁ μὲν ἕτερος κατὰ ἄρθρον, ὁ δὲ ἕτερος κατὰ σύμφυσιν.—Τὸ μὲν οὖν ἄρθρον ἐστὶ σύνταξις ὀστῶν φυσική, ἡ δὲ σύμφυσις ἕνωσις ὀστῶν φυσική.—Διαφοραὶ δὲ τοῦ μὲν ἄρθρου δύο εἰσὶ, διάρθρωσίς τε, καὶ συνάρθρωσις· ἀλλήλων δὲ διαλλάττουσι τῷ τῆς κινήσεως πόσῳ. ἡ μὲν γὰρ διάρθρωσις ὀστῶν ἐστι σύνταξις ἐναργῆ τὴν πρὸς ἄλληλα κίνησιν ἐχόντων· ἡ δὲ συνάρθρωσις ὀστῶν μὲν καὶ αὐτὴ σύνθεσίς ἐστιν, οὐ μὴν ἐναργῆ γε τὴν κίνησιν οὐδὲ μεγάλην, ἀλλ' ἀμυδράν τε καὶ δυσφώρατον ἐχόντων. Gal. *De Oss. ad Tir.* Prooem. tom. ii. p. 734, 35.

12. 11. διαρθρώσεως] Εἴδη δέ ἐστι τῆς μὲν διαρθρώσεως τρία· καλεῖται δὲ ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἰατρῶν τὸ μὲν ἐνάρθρωσις, τὸ δὲ ἀρθρωδία, τὸ δὲ γίγγλυμος.—Ἐνάρθρωσις μὲν οὖν ἐστιν, ὅταν ἡ ὑποδεχομένη κοιλότης βάθος ἱκανὸν ἔχῃ, καὶ ἡ ἐγκαταβαίνουσα κεφαλὴ προμήκης ὑπάρχῃ· ἀρθρωδία δέ ἐστιν, ὅταν ἥ τε κοιλότης ἐπιπόλαιος ᾖ, καὶ ἡ κεφαλὴ ταπεινή.—Τὸ δὲ τρίτον εἶδος τῆς διαρθρώσεως, ὃ δὴ γίγγλυμον ἔφαμεν ὀνομάζεσθαι, τῶν συντατομένων ἀλλήλοις ὀστῶν ἀντεμβαινόντων γίνεται, καθάπερ ἐπὶ τῶν σπονδύλων ἔχει, καὶ τῆς τοῦ πήχεως πρὸς τὸν βραχίονα διαρθρώσεως. id. *ibid.* p. 735, 36, 37.

13. 1. ἀναγκαῖον μόνων] Lege cum vul. καὶ μόνων ἀναγκαῖον ἦν, et vide Not. ad p. 57. l. 9.

—— τὰ γὰρ ἐκ πλειόνων κ. τ. λ.] Cf. e contra inf. p. 26. l. 10.

13. 9. μεῖζον δὲ χρὴ κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 49. l. 14: 195. 10.

14. 3, 14. τὴν δυσπάθειαν] Sic sup. p. 9. l. 12., et inf. p. 58. l. 10.

14. 9. τοῦ βελτίονος ἕνεκα] Vide sup. ad p. 3. l. 14.

17. 6. Ἦν μὲν οὖν κ. τ. λ.] In vers. Lat. lege, *Erat sane superciliorum in sinibus artificium sufficiens ad arcendam &c.*; pendet enim ὀφρύων e τέχνημα, non e κοιλότητας.

19. 3. δακτύλου] Lege [δακτύλων], et vide Not.

19. 13., et p. 20. l. 5. Περὶ Μυῶν Κινήσεως] Vide i. 6: ii. 1 sq. tom. iv. p. 392 sq., 424 sq.

20. 6. Ἀνατομ. Ἐγχειρ.] Vide i. 5 sq. tom. ii. p. 243 sq.

20. 8. Ὅτι μὲν γὰρ κ. τ. λ.] Sic Noster inf. p. 125, 244; et sic in *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" p. 498., ubi ait, Τρεῖς ἀρχαί εἰσιν ἐν τῷ σώματι, ἐγκέφαλος, καρδία, καὶ ἧπαρ· καὶ κυριώτατος ὁ ἐγκέφαλος, κυριωτέρα ἡ καρδία, κύριον τὸ ἧπαρ. διὸ καὶ πρῶτος ὁ ἐγκέφαλος τέτακται, δεύτερον ἡ καρδία, καὶ τρίτον τὸ ἧπαρ. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ ἐγκεφάλου τὰ νεῦρα, ἐκ δὲ καρδίας αἱ ἀρτηρίαι, καὶ ἐξ ἥπατος αἱ φλέβες. διὸ τὰ μὲν νεῦρα ἐν βάθει ἡ Φύσις ὡς τίμια ἔταξε, τὰς δὲ φλέβας ἐπιπολαίως ὡς ἀτίμους, τὰς ἀρτηρίας μέσας. Cf. Gal. *Comm. in Hipp.* "*De Alim.*" iii. 25. tom. xv. p. 361 sq.; id. *De Loc. Aff.* v. 1. tom. viii. p. 298.; Joan. Actuar. *De Urin. Diff.* c. 3.; S. Greg. Nyss. *De Hom. Opif.* c. 30. tom. i. p. 130 sq.

20. 9. ἀρχαὶ] ἀρχὴν λέγομεν εἶναι τὸ μόριον ὃ τοῖς ἐφ' ἑαυτοῦ πεφυκόσιν ἤτοι δύναμιν ἢ πάντως γε τὴν ὕλην χορηγεῖ. Gal. *l. c.* tom. xv. p. 361.

21. 1. Περὶ τῶν Ἱππ. καὶ Πλάτ.] Vide i. 5 sq.: iii. 6: vi. 1, 3 sq., 8: vii. 3, 8: viii. 1. tom. v. p. 181 sq., 333 sq., 505 sq., 519 sq., 563 sq., 600 sq., 644 sq., 648 sq.

21. 5. θέναρ] Τὰ ἐξέχοντα τῶν χειρῶν ὀνομάζουσι θέναρα παρὰ τὸ θείνειν, ὡς ἔνιοι βούλονται τῶν χαιρόντων ἐτυμολογίαις· τούτοις γὰρ τοῖς ἐξέχουσι παίομεν ὅσα περ ἂν παίωμεν. Ἔνιοι δὲ οὐ πάντα τὰ ἐξέχοντα τῆς χειρὸς καλεῖσθαί φασιν, ἀλλὰ μόνα τὰ ὑπὸ τοῖς μεγάλοις δακτύλοις. Gal. *Comm. in Hipp.* "*De Fract.*" i. 20. tom. xviii. p. ii. p. 364. Cf.

Ruf. Ephes. *De Appell. Part.* p. 30.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 143, 144.; Anon. ap. Cramer, *Anecd. Gr. Oxon.* tom. ii. p. 447.; *Etym. M.*

21. 6. τοῦ γὰρ μυὸς κ. τ. λ.] sc. musc. *Lumbricales* quatuor.

21. 8. ἰδίως δύο κ. τ. λ.] Dubium velitne dicere *duos musculos volas efficere*, an *duos musculos digitorum maximum et minimum ab aliis abducere.* Efficitur Regio Palmaris Externa a quatuor musculis, sc. *Abductore Pollicis, Opponente Poll., Flexore Brevi Poll.*, et *Adductore* (seu *Pyramidali*) *Poll.*; Regio Palm. Int. item a quatuor, sc. *Palmari Brevi, Abductore Digiti Minimi, Flexore Brevi Dig. Min.*, et *Adductore* (seu *Opponente*) *Dig. Min.*

21. 13. ὁ μεταξὺ κ. τ. λ.] An musc. *Opponens Pollicis?*

22. 4. ἐκ τοῦ μέσου μυὸς κ. τ. λ.] sc. musc. *Palmari Longo.*

22. 5. τῶν ἄλλων τεσσάρων μυῶν] i. e. *rectorum;* sc. Musc. *Flexoris Digit. Sublimis, Flex. Carpi Ulnaris,* (aut *Ulnaris Interni,*) *Flex. Carpi Radialis,* (aut *Rad. Int.*,) et *Flex. Digit. Profundi,* de quibus omnibus vide Gal. *De Diss. Musc.* c. 22. tom. xviii. p. ii. p. 975 sq.

23. 3. ἔτι τε] Fort. legend. cum Gal. ἔτι δὲ, itemque inf. p. 187. l. 2.

24. 1. μικρῶν] In Nota lege, *Sic F. et fort. A.B.D.E.*, σμικρῶν *M.*

25. 1. ἀποφύσεως] Lege cum Gal. [ὑποφ.], ἀπόφυσις enim vix nisi de ossibus dicitur. In vers. Lat. lege, *e dilatato tendone subnato &c.*

25. 2. μαλαγὰς] Nota vocem non alibi inventam.

—— χειροπλάστων] Pro hac voce, non alibi inventa, conj. Adams κηροπλάστων, i. e. *cera factorum*, quod optime congruit cum praecedentibus.

25. 9. σύνταξιν] οὐδὲν διαφέρει σύνταξιν ὀστῶν, ἢ σύνθεσιν, ἢ ὁμιλίαν εἰπεῖν. Gal. *De Oss.* Prooem. tom. ii. p. 735.

25. 9. Χριστὸν, τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν] Gaudet hac formula Auctor Noster; sic inf. p. 89. l. 1 : 153. 1., ita et *De Ur.* Praef. et c. 10, 23. p. 262. l. 12 : 273. 2 : 283. 5., et *De Excr.* c. 19. p. 408. l. 27.

25. 9. Χριστὸν—ἐπικαλούμενοι] Sic inf. p. 39. l. 2 : 89. 1., *De Ur.* p. 262. l. 12 : 273. 2., et *De Excr.* p. 408. l. 27.

25. 11. Ὅτι μὲν οὖν κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 30. l. 12. sq.

26. 10. δυσπαθὲς γὰρ κ. τ. λ.] Cf. e contra sup. p. 13. l. 1.

26. 15. †ἐπειδὴ γὰρ κ. τ. λ.] Videtur aut ἐπὶ legendum pro ἐπειδὴ, aut verbum aliquod (e. g. αἴρομεν, aut tale quid,) excidisse.

27. 3. τὸ μὲν μετακάρπιον κ. τ. λ.] Sic Gal. *De U. P.* iii. 8. tom. iii. p. 202 sq.; nos autem cum Eudemo (ap. Gal. *l. c.*) dicimus ex *quinque* ossibus metacarpium constare, non aliter ac metatarsium.

28. 3. ξέσαι γὰρ κ.τ.λ.] Conj. Scott ξέσας γὰρ—εἶτα μέλλεις. Habet Gal. εἰ μὴ γὰρ ἀκριβῶς ἀποξέσῃς μὲν τοὺς συνδέσμους, γυμνώσῃς δὲ τοὺς σκέποντας ὑμένας, εἶναί σοι ἓν τὰ πάντα δόξει.

28. 10. [ἐπιφύσεών] τε καὶ ἀποφύσεων] διαφέρει ἀπόφυσις ἐπιφύ-

σεως, ὅτι ἡ μὲν ἐπίφυσις ἑτέρου πρὸς ἕτερόν ἐστιν ἕνωσις, ἡ δὲ ἀπόφυσίς ἐστι τοῦ σύμπαντος ὀστοῦ μέρος. Gal. *De Oss.* Prooem. tom. ii. p. 733. Cf. Orib. *Anat.* p. 132.

29. 4. ἐπίφυσιν] An ἀπόφ. legendum, ut inf. p. 30. l. 2, 4.? ait enim Gal. *De U. P.* ii. 2. tom. iii. p. 92. αἱ κυρταὶ δ' ἀποφύσεις τῶν κατὰ τὴν κερκίδα τε καὶ τὸν πῆχυν ὀστῶν, αἵπερ ἐν τῷ καρπῷ διαρθροῦνται, καλοῦνται μὲν καὶ αὐτὸ τοῦτ' ἀποφύσεις, ὥσπερ καί εἰσι, καλοῦνται δ' ὁτὲ καὶ κεφαλαὶ καὶ κόνδυλοι. Haec si vera sint, in vers. Lat. pro *appendicem* lege *processum.*

30. 1. αὐτῶν] Fort. legend. αὐτοῦ cum Gal.

30. 12. ἡ μὲν γὰρ κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 25. l. 11. sq.

31. 11. τῷ C γράμματι] Hanc lunatam literae formam hic indicari res ipsa demonstrat; utramque Graecis familiarem fuisse fusius probat Hofm. *Comm. in Gal.* "*De U. P.*" § 383—85.

31. 12. κορώνας] ὅταν δὲ εἰς ὀξὺ τελευτήσῃ πέρας ἡ ἀπόφυσις, οὐκέτι αὐχὴν, ἀλλὰ κορώνη καλεῖται· διαφέρει δὲ οὐδὲν, οὐδ' εἰ κορωνὸν εἴποις. Gal. *De Oss.* Prooem. tom. ii. p. 736.: cf. Orib. *Anat.* p. 130. Quid sit αὐχὴν, vide ad p. 53. l. 3.

31. 14. Ἱπποκράτης] Respicit Noster librum *De Fracturis*, quem veterum fere omnes et recentiorum inter genuinos retulerunt; e. g. Erot., (*Gloss. Hipp.* Praef., et in vv. δίκαιον, κατατεῖναι, σπληνὸς κατ' ἴξιν,) Gal., (*Meth. Med.* vi. 5. tom. x. p. 426.; *De Hipp. et Plat. Decr.* ix. 5, 6. tom. v. p. 752, 768.; *Comm. in Hipp.* "*De Fract.*" i. 1. tom. xviii. p. ii. p. 323 sq.,) Pallad. (*Comm. in Hipp.* "*De Fract.*" tom. xii. p. 271. ed. Chart.) Plura vide ap. Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera*, tome i. p. 333 sq., 338 sq.; Petersen, *Hipp. Nomine quae circumferuntur Scripta ad Temp. Rat. dispos.* Hamb. 1839. 4to.

31. 14. Ἀθηναῖοι μὲν ὀλέκρανον] Cf. Gal. *De U. P.* ii. 2. tom. iii. p. 92.; id. *Comm. in Hipp.* "*De Fract.*" ii. 66. tom. xviii. p. ii. p. 511, 512.; οἱ Δωριεῖς δὲ κύβιτον ὀνομάζουσι, id. *De Motu Musc.* ii. 3. tom. iv. p. 430. Cf. Ruf. Eph. *De Appell.* p. 29.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 141.

32. 3. μείζονες] Lege μείζους cum vul.; vide Not. ad p. 195. l. 8.

33. 4. εὔλογον δὲ κ. τ. λ.] Cf. p. 13. l. 9: 49. 14: 195. 9.

34. 3. κερκίδος] Haec vox ubique ap. Theop., et fere semper in scriptoribus antiquis, *radium* significat; Heroph. autem (ap. Ruf. Eph. p. 33.) καὶ τὴν κνήμην κερκίδα ὀνομάζει. Cf. Poll. *Onom.* ii. 4. § 191.

34. 6. Περὶ Μυῶν Κινήσεως] Vide ii. 1—3. tom. iv. p. 424 sq.

36. 1. Μύες δὲ τέσσαρες κ. τ. λ.] sc. Musc. *Coraco-brachialis, Biceps Flexor Cubiti, Brachialis Anticus,* et *Triceps Extensor Cubiti.*

36. 2. δύο μὲν ἔσωθεν] Immo *tres*, sc. musc. *Coraco-brachialis, Biceps Flexor Cubiti*, et *Brachialis Anticus*.

36. 2. δύο δὲ ἔξωθεν] Immo *unus*, sc. musc. *Triceps Extens. Cub.*

36. 9. τοῦ μὲν ἑτέρου] sc. musc. *Bicipitis Flexoris Cubiti.*

36. 11. τοῦ δὲ ἑτέρου] sc. musc. *Brachialis Antici.*

37. 7. μείζονες] Lege μείζους cum vul.; vide Not. ad p. 195. l. 8.

37. 10. διά τε] Fort. melius cum vul. διὰ δὲ.

38. 3, 4. βραχίονι,—πήχει] Vide sup. ad p. 4. l. 3. Cf. Gal. *Comm. in Hipp. "De Fract."* i. 18: ii. 1. tom. xviii. p. ii. p. 362, 418; Orib. *Anat.* p. 158.

38. 7. Διὸ καὶ τὴν κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 201. l. 7 sq.

38. 8. οὐ κοτύλην γεγονέναι, ἀλλὰ γλήνην] καὶ τῶν ὑποδεχομένων δὲ τὰς κεφαλὰς κοιλοτήτων ἡ μὲν βαθυτέρα κοτύλη καλεῖται, καὶ σύνηθες ἅπασι τοῖς ἰατροῖς τοὔνομα, ἡ δὲ ἐπιπολῆς ὑπ' ἐνίων ὠνόμασται γλήνη. Gal. *De Oss.* Prooem. tom. ii. p. 736.: cf. Orib. *Anat.* p. 130.

38. 12. De Cruribus, i. e. de toto eo membro quod a natibus ad digitorum pedis extremitates extenditur. Cf. Anon. *Isag. Anat.* c. 60.; Gal. *De Inaeq. Intemp.* c. 2. tom. vii. p. 735. Vide Hofm. *Comm. in Gal. "De U. P."* § 108, 109.—De hac parte ex antiquis scripserunt S. Ambros. *Hex.* vi. 9. § 74. tom. i. p. 141.; Anon. *Isag. Anat.* c. 60.; Arist. *Hist. An.* i. 15.; id. *De An. Inces.*; Avic. *Can.* i. 1. § 5. tom. i. p. 49 sq., 62 sq.; Cels. *De Med.* viii. 1. p. 459 sq.; Gal. *De U. P.* iii. tom. iii. p. 168 sq.; id. *Intr.* c. 10, 12. tom. xiv. p. 707 sq., 723 sq.; id. *De Anat. Adm.* ii. 4 sq. tom. ii. p. 292 sq.; id. *De Musc. Diss.* tom. xviii. p. ii. p. 1007 sq. (c. 34 sq. ed. Dietz); id. *De Oss.* c. 21 sq. tom. ii. p. 773 sq., et alibi; Haly Abbas, *Theor.* ii. 8: iii. 10. p. 23 sq., 33 sq.; S. Isid. Hisp. *Orig.* xi. 1. § 106 sq.; Lact. *De Opif. Dei*, c. 13.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 29 sq.; Orib. *Anat.* p. 164 sq., 246 sq.; Plin. *H. Nat.* xi. 102 sq.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 192 sq.; Ruf. Eph. *De Appell.* p. 33, 52.; Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 521.

39. 1. τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν κ. τ. λ.] Vide sup. ad p. 25. l. 9. Cf. etiam Melet. *De Nat. Hom.* Prooem. p. 6, 45.

39. 1. τῶν σκελῶν] i. e. summo pede excepto, totius reliqui membri, ut inf. p. 41. l. 12., et alibi.

40. 5. καὶ ἄλλως ὀρθίους κ. τ. λ.] Hanc sententiam vulgatissimam amplexi sunt S. Basil. *De Hom. Struct.* ii. 13. tom. i. p. 345.; Cic. *De Leg.* i. 9.; id. *De Nat. Deor.* ii. 56.; Clem. Alex. *Strom.* iv. 26. p. 231.; S. Greg. Nyss. *In Verba "Faciamus Hominem,"* ii. tom. i. p. 164.; S. Isid. Hisp. *Orig.* xi. 1. § 5.; Lactant. *Div. Inst.* ii. 1: iii. 27: vii. 5.; id. *De Opif. Dei*, c. 8.; Ovid. *Met.* i. 84 sq.; Sil. Ital. *Pun.* xv. 84 sq. "Hinc utique" (ait Lactant. *Div. Inst.*

ii. 1.) "ἄνθρωπον Graeci appellarunt, quod sursum spectet.[c]" Huic autem opinioni (quae certe magis pietatis quam veritatis speciem habere videtur,) aperte adversatus est Gal. (*l. c.*,) et tacite neglexerunt Socrates (ap. Xen. *Mem.* i. 4. § 11.) et S. Ambros., (*Hex.* vi. 9. § 55 sq. tom. i. p. 135.) rerum longinquarum aspectu pro causa erectae figurae allato. Vide etiam Thom. Brown, *Pseudodox. Epidem.* iv. 1.

40. 11. οὐρανοσκόπος] Piscis in Mari Mediterraneo frequens, qui et *Callionymus* vocabatur, cujus meminit Plin. *Hist. N.* xxxii. 24, 25, 53. (ubi vide Notas in ed. Paris. 8vo. 1829 sq., tome xviii. p. 430 sq.,) Athen. *Deipnos.* vii. 17. p. 282., Aelian. *De Nat. Anim.* xiii. 4. (ubi vide Jacobs,) Arist. *Hist. Anim.* ii. 11. § 7., et Xenocr. *De Alim. ex Aquat.* c. 9. (ubi vide Franz., Caiet. de Ancora, et Coray.) Hunc quoque describere putatur Oppian. *Halieut.* ii. 199 sq., a quo ἡμεροκοίτης et νυκτερὶς vocatur. Vide Hofm. *Comm. in Gal. "De U.P."* § 129.; Kühn, *Opusc. Acad. Med. et Philol.* (Lips. 8vo. 1827.) tom. ii. p. 348.; Adams in *Append. ad Dunbarri Lex. Graeco-Angl., in v.* καλλιών. Quidam hunc Tobiae fuisse piscem crediderunt: vide Bochart, *Hieroz.* p. ii. v. 14. tom. iii. p. 697. ed. Rosenm.

42. 1. ἀκρόποδες] De hujus vocis compositione vide Lobeck ad *Phryn. "Ecl."* p. 603.

43. 9. ὅμοιοι ταῖς χερσὶν οἱ πόδες κ. τ. λ.] Similitudinem quam habent inter se crus et manus exponit Gal. *Comm. in Hipp. "De Fract."* ii. 8. tom. xviii. p. ii. p. 431.

44. 2. ταρσὸς] Monendum hic Theoph. (ut Gal. *l. c.*, *De Oss.* c. 24. tom. ii. p. 777., et alibi,) *tarsum* vocare, non, ut nos, septem ossa, sed quatuor tantum cum metatarsio articulata: cf. p. 46. l. 7. Vide Hofm. *Comm. in Gal. "De U. P."* § 109, 111, 139.

44. 2. πρὸς τῶν νεωτέρων ὀνομ. πεδίον] Hipp. στῆθος ποδὸς εἴρηκε (*De Artic.* tom. iii. p. 222.) τὸ καλούμενον ἐπὶ τῶν ἀνατομικῶν πεδίον. Gal. *Comm. in Hipp. "De Artic."* iii. 92. tom. xviii. p. i. p. 613. Cf. Ruf. Eph. *De Appell.* p. 33.

46. 2. Ἀναλογεῖ δὲ κ. τ. λ.] *Non omnino*, ait Gal., (*l. c.*;) et sic ipse Theoph. sup. p. 27. l. 3 sq., ubi vide Adnot.

46. 7. τεσσάρων ὀστῶν] sc. ossium trium *Cuneiformium*, et *Cuboidis*. Vide sup. ad p. 44. l. 2.

47. 1, 6. ἐπιφύσεσιν] Vide sup. ad p. 29. l. 4.

49. 13. κνήμη] i. e. *totum membrum;* significat enim κνήμη modo utrumque os, modo alterum, seu majus tantum. Sic Gal. *De U. P.*

[c] Alia etyma vide ap. Melet. *De Nat. Hom.* p. 7.

iii. 13. tom. iii. p. 246., ὀνομάζεται δὲ τὸ μὲν μεῖζον [ὀστοῦν] ὁμωνύμως τῷ κώλῳ παντὶ κνήμη, et alibi. Vide Hofm. *Comm. in Gal.* "*De U. P.*" § 112. Cf. Gal. *Comm. in Hipp.* "*De Fract.*" ii. 34. tom. xviii. p. ii. p. 472.; id. *De Oss.* c. 22. tom. ii. p. 774.; Orib. *Anat.* p. 164.

49. 14. μεῖζον δὲ κ. τ. λ.] Cf. p. 13. l. 9: 33. 4: 195. 10.

50. 11. ἐπιγονατὶς, ἡ καὶ μύλη καλουμένη] Ἱπποκράτης δὲ (*Mochl.* tom. iii. p. 271., ubi (quod notat Foes.) vitiose scribitur ἐπιμηλίδα,) ἐπιμυλίδα ὀνομάζει. Ruf. Eph. p. 33. Cf. id. p. 52.; Gal. *Comm. in Hipp.* "*De Fract.*" ii. 66: iii. 60.; id. *Comm. in Hipp.* "*De Med. Offic.*" ii. 14. tom. xviii. p. ii. p. 513, 626, 760.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 188.; Orib. *Anat.* p. 166.

51. 1. γνὺξ] i.e. ἐπὶ γόνυ, quasi γονύξ. Vide Hesych., Suid., *Lex.*; Eustath. *Comm. in Hom.* "*Il.*" p. 550. l. 25: 1214. 37. ed. Rom.; H. Steph. *Thes. Gr.*

51. 1. ὀκλάξ] idem fere significat quod γνύξ, nisi quod *flexus* in genua illo adverbio, *prolapsus* hoc potius declaretur. Hesych., Suid., H. Steph., *l. c.*; Eustath. *Comm. in Hom.* "*Od.*" p. 1769. l. 18.

51. 7. τῇ κοτύλῃ] Vide sup. ad p. 38. l. 8.

51. 9—14. Διαρθρ.—χώρας] Cf. Gal. *De Oss.* c. 21. tom. ii. p. 773., qui iisdem fere verbis femoris cum tibia, non cum osse innominato, articulationem describit.

51. 9, 10. Διαρθρ.—συνδ.] καὶ μὴν δὴ καὶ συνδεῖται [ὁ μηρὸς] πρὸς τὴν κνήμην, οὐ διὰ ὑμενωδῶν μόνον συνδέσμων, τῶν ἐν κύκλῳ πᾶσαν διάρθρωσιν περιειληφότων, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλων Gal.

51. 11. ἑνὸς μὲν κ. τ. λ.] An ligam. *capsulare*?

51. 11. ἔξω] ἔξωθεν Gal.

51. 12. περιτετ.] παρατετ. Gal.

51. 12. δευτέρου δὲ κ.τ.λ.] An ligam. *cotyloide*, (sive *transversum*)?

51. 12. δευτέρου] τοῦ δευτ. Gal.

51. 13. ἐκ τῶν] ἐν τῷ Gal.

51. 13. ὀπίσω κἂν τῷ μέσῳ] ὀπίσω τε καὶ τῆς ἔσω Gal.

51. 13. τρίτου δὲ κ. τ. λ.] An ligam. *teres*, (aut *inter-articulare*)?

52. 2. εἰπεῖν οἶδεν Ἱππ. κ. τ. λ.] Vide Gal. *Comm. in loc.* ii. 69. tom. xviii. p. ii. p. 517.

52. 10. κυρτοῦνται] Lege κυρτοῦται cum B.C.

52. 12. λοξὸς] Lege λοξῶς cum vul., ut sup. l. 7.

53. 2—5. Ἀποφ.—καλοῦσιν] Cf. Gal. *De Oss.* c. 21. tom. ii. p. 773.; itemque Orib. *Anat.* p. 164.

53. 3. μικρὸν] δύο μικρὰς Gal.

53. 3. ἐν—δύο] om. Gal.

53. 3. αὐχένος] οἱ δὲ αὐχένες ἀποφύσεις εἰσὶ τῶν ὀστῶν ἰσχναὶ, τελευτῶσι δὲ εἰς παχύτερόν τε καὶ περιφερὲς πέρας, ὃ δὴ καλεῖται κεφαλή. Gal. *De Oss.* Prooem. tom. ii. p. 736.; cf. Orib. *Anat.* p. 130.

53. 4. ἀλλὰ] πολλῷ Gal.

53. 3, 4. ἀπόφ.—ἔξω] τὴν ἔξωθεν Gal.

53. 5. ἣν γλουτὸν καλοῦσιν] ἣ γλουτὸς ὀνομάζεται Gal.

53. 8. μηρῶν] i. e. (ut videtur,) totius illius membri quod os femoris continet: μηρὸς enim (ut βραχίων, cf. Adnot. ad p. 4. l. 3.) modo os, modo membrum significat. Sic Gal. *De U. P.* iii. 15. tom. iii. p. 253., τοῦ κατὰ τὸν μηρὸν ὀστοῦ, καλουμένου δὲ ὁμοίως καὶ αὐτοῦ τῷ παντὶ κώλῳ, κ. τ. λ.

53. 10. Περὶ Μυῶν Κινήσεως] Vide sup. ad p. 19. l. 13.

56. 1. De Abdomine, i. e. de partibus nutritivis et sanguificis, de genitalibus enim infra in libro quinto agit.—His de partibus scripserunt apud antiquos Alsahar. *Theor.* iv. 18 sq. p. 6.; S. Ambros. *Hex.* vi. 9. § 71. tom. i. p. 140.; Anon. *Isag. Anat.* c. 2 sq.; Arist. *Hist. Anim.* i. 16, 17.; id. *De Part. Anim.* iii. 7 sq.; Avic. *Can.* iii. 13 sq. tom. i. p. 682 sq.; Cels. *De Med.* iv. 1. p. 169 sq.; Cic. *De Nat. Deor.* ii. 54, 55.; Gal. *De U. P.* iv, v. tom. iii. p. 266 sq.; id. *De Anat. Adm.* vi. tom. ii. p. 532 sq.; id. *Intr.* c. 11. tom. xiv. p. 714 sq., et alibi; S. Greg. Nyss. *De Hom. Opif.* c. 30. tom. i. p. 132 sq.; Haly Abbas, *Theor.* iii. 24 sq. p. 38 sq.; S. Isid. Hisp. *Orig.* xi. 1. § 125 sq.; Lact. *De Opif. Dei,* c. 11, 14.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 18 sq.; Nemes. *De Nat. Hom.* c. 23. p. 236 sq.; Orib. *Anat.* p. 89 sq.; Plato, *Tim.* c. 46. p. 71 sq.; Plin. *Hist. N.* xi. 73 sq.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 201 sq.; Razes, *Alm.* i. 15 sq. p. 15 sq.; Ruf. Eph. *De Appell.* p. 38 sq.; Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 517 sq.

56. 7. στόμα κοιλίας] τὸ στόμα τῆς κοιλίας οἱ παλαιοὶ καρδίαν ὠνόμαζον. Gal. *De Loc. Aff.* v. 6. tom. viii. p. 338.; cf. id. *De Hipp. et Plat. Decr.* ii. 8. tom. v. p. 274., (ubi laudat Nicandr. *Alexiph.* v. 21., Thucyd. *Hist.* ii. 49. § 2., Hippocr. *De Morb. Vulg.* ii. 2. § 1. tom. iii. p. 436.,) Nemes. *De Nat. Hom.* c. 20. Ἔστι δ' ὅτε τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ὀνομάζεται στόμαχος ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, Gal. *De Venaes. adv. Eras.* c. 9. tom. xi. p. 242.; cf. id. *De Loc. Aff.* ii. 4. tom. viii. p. 119.

56. 10. τὸ δὲ κοινὸν στόμαχος] ἁπάσης γὰρ κοιλίας ὁ προτεταγμένος αὐχὴν στενὸς, οἷον ἰσθμός τις, οὕτως ὀνομάζεται add. Gal. *l. c.*: vide Hofm. *Comm. in Gal. "De U. P."* § 188. Hanc tamen differentiam non semper observant antiqui: cf. Ruf. Eph. *De Appell.* p. 37; Poll. *Onom.* ii. 4. § 202. Ait Gal. (*De Loc. Aff.* v. 5. tom. viii. p. 332, 333.) ὅπερ οἰσοφάγον ὠνόμαζον οἱ παλαιοὶ, στόμαχον εἰώθασιν οἱ μετ' Ἀριστοτέλη προσαγορεύειν, αὐτοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους οὐκ ἀεὶ [d] τῷ παλαιῷ καλοῦντος ὀνόματι τὸ μόριον τοῦτο τοῦ ζώου. Cf. id. *De Motu Musc.* i. 3. tom. iv. p. 378. Serioris tantum aevi scriptores τῷ στομάχῳ sensum *ventriculi* tribuunt; e. g. Melet. *De Nat. Hom.* c. 18.

[d] Vide Arist. *Hist. An.* i. 12. § 1: 16. § 8, 16: ii. 17. § 8: iv. 1. § 18: 2. § 23., *De Part. An.* ii. 3. § 9: iii. 3. § 2, 4: 14. § 9.

57. 4. τοῦ μὲν ἔξωθεν ἶνες κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 69. l. 4 sq.

58. 10. ἁπάντων γὰρ σχημάτων κ. τ. λ.] Sic p. 9. l. 12: 14. 4, 14.

59. 12. ὁ ἐπίπλους] De vocis etymologia ait Gal. (*De U. P.* iv. 11. tom. iii. p. 295.) ἐπικεῖσθαι μὲν οὖν τῇ γαστρὶ, καὶ οἷον ἐποχεῖσθαι τοὐπίπλοον, ὅθεν περ καὶ τοὔνομα κέκτηται, κ. τ. λ. De forma ait id. (*De Anat. Adm.* vi. 5. tom. ii. p. 556.) ὀνομαζόμενον ὑπὸ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων διττῶς, ἐπίπλοόν τε καὶ ἐπίπλουν; cf. id. *De Ven. et Art. Diss.* c. 1. tom. ii. p. 782. De ejus genere ait Poll. (*Onom.* ii. 4. § 224.) Ἀντιφῶν δὲ αὐτὸν ἀρσενικῶς καὶ οὐδετέρως καλεῖ. Quod ad functionem attinet, nullam ei esse utilitatem aiebat (quem mireris,) Erasistr. (Gal. *De Nat. Fac.* ii. 4. tom. ii. p. 91.; id. *Comm. in Hipp. "De Alim."* iii. 14. tom. xv. p. 308.) Vide Lobeck ad Phryn. p. 142.

60. 1. ἀρτηρίας [παμπόλλας] παμπόλλους vul.; legitur ap. Joann. Alex. *Comm. in Hipp. "De Nat. Pueri,"* tom. ii. p. 210. l. 4, 15. ἀρτηριῶν τῶν εἰσβαλλόντων.

60. 8. τὸ διάφραγμα] τὸν δὲ κάτω τοῦ θώρακος ὅρον οἱ μὲν παλαιοὶ πάντες ὠνόμαζον φρένας, εἴθ' ἁπλῶς ἐπελθὸν αὐτοῖς, εἴθ' (ὥς τινες οἴονται,) διότι φλεγμαίνοντος αὐτοῦ βλάπτονται τὴν φρόνησιν οἱ κάμνοντες· ἀπὸ Πλάτωνος δ' ἤρξατο καλεῖσθαι διάφραγμα, προσαγορεύσαντος μὲν αὐτοῦ φρένας ὁμοίως τοῖς ἄλλοις παλαιοῖς, ἡγουμένου δὲ τὴν τοῦ διαφράγματος ἐν τοῖς ζώοις χρείαν ἔχειν, ἐπειδὴ τὸ θυμοειδὲς τῆς ψυχῆς ἐν καρδίᾳ περιεχόμενον ἀπὸ τοῦ καθ' ἧπαρ ἐπιθυμητικοῦ διαφράττοι. (*Tim.* p. 70. A.) τοὐντεῦθεν δὲ ἔθος ἔσχον οἱ ἰατροὶ προσαγορεύειν αὐτὸ διάφραγμα, τῆς ἀρχαίας ἀμελήσαντες προσηγορίας.......... Ἀριστοτέλης δὲ ὠνόμαζεν (*Hist. An.* iii. 1. § 26, 29., *De Part. An.* ii. 16. § 11.) ὑπόζωμα τὸ μόριον τοῦτο τοῦ ζώου.[e] Gal. *De Loc. Aff.* v. 4. tom. viii. p. 327. Cf. Ruf. Eph. *De Appell.* p. 60.; Gal. *De U. P.* iv. 14. tom. iii. p. 314.; id. *De Hipp. et Plat. Decr.* viii. 9. tom. v. p. 716.

60. 13. ὁ πυλωρὸς] πυλωρὸς μὲν [λέγεται] ἀπὸ τοῦ παρακρατεῖν τὰ ἐν τῇ γαστρὶ παρακείμενα ὅταν ᾖ συνηγμένα. Ruf. Eph. *De Appell.* p. 61. Cf. Gal. *De U. P.* iv. 7. tom. iii. p. 280.; Cels. *De Med.* iv. 1. p. 170., et alios. Ruf. Eph. (*ibid.*) pylorum eundem facit cum *duodeno*, Pseudo-Hipp. (*Ep. ad Reg. Ptol.* ap. Erm. *Anecd. Med. Gr.* p. 285.) eundem cum *jejuno*.

61. 5. αἱ δυνάμεις κ.τ.λ.] Cf. Nemes. *De Nat. Hom.* c. 23.; Alex. Aphrod. *Probl. Phys.* ii. 60.

62. 8. ἕλξασα γὰρ κ. τ. λ.] Haec omnia fusius explicat Noster inf. lib. v. c. 32, 33.

62. 10. καὶ μεμυκυῖα κ. τ. λ.] Cf. Heroph. ap. Gal. *De Nat. Facult.* iii. 3. tom. ii. p. 150.

e Vocat etiam Arist. διάζωμα, *Hist. An.* i. 16. § 16: 17. § 8, 17: ii. 17. § 8., *De Part. An.* iii. 10. § 1.

62. 15. Τρέφεται οὖν κ. τ. λ.] Cf. Mosch. *De Mul. Pass.* c. 14.; Soran. *De Arte Obstetr.* c. 6. p. 15. ed. Dietz.

62. 15. τῆς ἐμμήνου καθάρσεως] τὸ ἔμμηνον ὠνόμασται καὶ καταμήνιον ἀπὸ τοῦ κατὰ μῆνα γίνεσθαι, καὶ ἐπιμήνιον ὅτι καὶ τροφὴ γίνεται τῶν ἐμβρύων, ὡς καὶ τῶν πλοϊζομένων τὰ εἰς τροφὴν παρεσκευασμένα ἐπιμήνια καλοῦμεν. λέγεται δὲ καὶ κάθαρσις ἐπεὶ (καθὼς ἔνιοι λέγουσιν,) ὡς περισσεῦον αἷμα τοῦ σώματος ἀποκρίνουσαν κάθαρσιν παρέχει τῷ σώματι. Soran. *ibid.*

63. 16. τῷ δεκάτῳ μηνὶ κ. τ. λ.] De partus tempore veterum simul ac recentiorum sententias vide ap. Haller, *Elem. Physiol.* xxix. 5. § 8, 9. tom. viii. p. 421 sq.

64. 8. χυλοποιηθέντα κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 76, 77.

65. 1. πύλας] Vide inf. p. 76. l. 14 sq.

65. 6. ἀπευθυσμένον] Cf. inf. p. 70. l. 6 sq. ἀπευθυσμένον δέ ἐστι τοῦ παχέος ἐντέρου τὸ ἐγγὺς τοῦ δακτυλίου. Leo, *Conspect. Medic.* v. 12. p. 177.

65. 8. σφιγκτῆρος κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 85. l. 12 sq. Vide Gal. *De U. P.* iv. 19. tom. iii. p. 334.

66. 8. τοῦτο ἐμφραττόμενον κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 70. l. 12 sq.

67. 13. ὁ γὰρ πόρος κ. τ. λ.] Sic inf. p. 79. l. 4.; sed fallitur, non enim *jejuno*, sed *duodeno*, inseritur *Ductus Communis Choledochus*.

68. 2. διὰ τοῦτο κ. τ. λ.] καλεῖται τὸ μέρος τοῦτο τῶν ἐντέρων νῆστις, ὅτι διὰ παντὸς εὑρίσκεται κενὸν, οὐδὲ τοὐλάχιστον ἐν ἑαυτῷ τροφῆς περιέχον. Gal. *De U. P.* v. 3. tom. iii. p. 345. Cf. id. *De Anat. Adm.* vi. 9. tom. ii. p. 572.; Ruf. Eph. *De Appell.* p. 38.

68. 3. τῇ τοῦ κενοῦ ὑποχωρήσει] In vers. Lat. adde *ut vacuum evitetur.*

68. 8. δώδεκα δακτύλων κ.τ.λ.] Cf. Ruf. Eph. p. 61.

68. 9. Ἡρόφιλος κ. τ. λ.] Cf. Gal. *De Loc. Aff.* vi. 3. tom. viii. p. 396.; id. *De Anat. Adm.* vi. 9. tom. ii. p. 572.; id. *De Ven. et Art. Diss.* c. 1. tom. ii. p. 780. De Heroph. vide libellum a K. F. H. Marx cum titulo *Herophilus: ein Beitrag zur Gesch. der Medicin.* 8vo. Carlsr. 1836.

69. 4. Ἶνας δὲ ἔχοντες κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 57. l. 4 sq.

70. 1. διαχωρήσεως γὰρ ὄργανα] πάσας τὰς ἐκκριτικάς τε καὶ προωστικὰς ὀνομαζομένας ἐνεργείας τε καὶ δυνάμεις αἱ τῶν ἐγκαρσίων ἰνῶν ἐδείχθησαν ἐργαζόμεναι κινήσεις, ὡς τὰς ἐπισπαστικὰς αἱ τῶν εὐθειῶν. Gal. *De U. P.* iv. 17. tom. iii. p. 329.

70. 6. Κατώτερον δὲ κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 65. l. 6 sq.

70. 12. καὶ τὸ κῶλον κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 66. l. 6 sq.

72. 5. φρενῶν] Vide sup. ad p. 60. l. 8.; cf. etiam Gal. *Comm. in Hipp. "Progn."* i. 28. tom. xviii. p. ii. p. 89.

72. 9. *οἱ κατ' ἐπιγάστριον μύες*] De quibus vide Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 993. (c. 28. ed. Dietz.)

74. 10. *ἀκράτου*] In vers. Lat. lege *sincera flava bilis.*

75. 5. *Ἱπποκρ. φησὶ*] sc. in libro *Aphorismorum,* quem ita pro genuino habuere antiqui, *ὥστε γνώμονι τούτῳ κεχρημένοι οἱ ἐξηγηταὶ τούτῳ τῶν ἄλλων συγγραμμάτων, εἴτε γνήσια εἶεν εἴτε νόθα, ἐποιήσαντο τὴν κρίσιν.* (Steph. Athen. *Comm. in Hipp. "Aph."* Prooem. tom. ii. p. 239.) Hujus libri originem germanam agnoverunt Erot., (*Gloss. Hipp.* Prooem. et in vv. *ξυσμῷ, φύσαν,*) Gal., (*Comm. in Hipp. "Praedict."* i. 4. tom. xvi. p. 511.,) Pallad., (*Comm. in Hipp. "De Fract."* tom. xii. p. 271. ed. Chart.,) Stephanus Atheniensis, (*l. c.,*) Suidas, (*Lex.* in v. *Ἱπποκρ.,*) et, qui quendam ex Aph. oppugnabat, Diocles. (ap. Steph. Athen. *l. c.* p. 326.) Plura vide ap. Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera,* tome i. p. 320 sq.; Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. dispos.*

75. 6. *Δυσεντερίη κ. τ. λ.*] Cf. Hipp. *Coac. Praen.* i. 100: iii. 292. tom. i. p. 243, 311.; id. *De Morb. Vulg.* v. 10. § 2. tom. iii. p. 555.; Cels. *De Med.* ii. 8. p. 70.; Theoph. *De Excr.* c. 10. p. 402. Ex Hipp. quoties Noster laudet loca, antiquorum apponam expositiones; quibus, quoties Aphor. citet, Arabicam Honaini (vul. *Joannitii,*) versionem, e libello in Europa certe minus cognito[f], addam, "ut quid versiones Arabicae in textum librorum Graecorum emaculandum conferant, optimo quasi exemplo probetur." (Dietz, *Praef. ad Gal. "De Diss. Musc."*)

اختلاف الدم اذا كان ابتداؤه من المرّة
السوداء فتلك من علامات الموت ۞ *Aph.* iv. 23. p. 32.

Ὑπὸ τῆς ὠχρᾶς μὲν ὑπ' ἐνίων, ὑπ' ἄλλων δὲ ξανθῆς ὀνομαζομένης χολῆς ἄρχεται τοὐπίπαν ἡ δυσεντερία· ξυομένων τὰ πρῶτα τῇ τῶν χυμῶν δριμύτητι τῶν ἐντέρων, ἀναβιβρωσκομένων δ' ὕστερον, ὡς ἑλκοῦσθαι καὶ γίνεσθαι δυσεντερίαν. Ταύτην μὲν οὖν τὴν δυσεντερίαν ἰώμεθα πολλάκις· ἥτις δ' ἂν ὑπὸ τῆς μελαίνης γένηται χολῆς, ἀνίατός ἐστι πάντη, οὐδὲν διαφέρουσα καρκίνου τοῦ μεθ' ἑλκώσεως. Ὅπου τοίνυν ἐπιπολῆς συνιστάμενος ὁ τοιοῦτος καρκίνος ἤτοι δυσίατος, ἢ παντάπασιν ἀνίατός ἐστι, (καίτοι διὰ παντὸς ἐπικείμενον ἑαυτῷ φάρμακον ἔχειν δυνάμενον·) εἰκὸς δήπου τὸν

[f] Adeo ut (ne dicam Dietz,) latuit quoque Choulant, (*Handb. der Bücherkunde für die Aeltere Medicin,* Leipz. 1841.,) Wüstenfeld, (*Gesch. der Arab. Aerzte und Naturforscher,* Götting. 1840.,) et Zenker. (*Biblioth. Orient.* Lips. 1840.) Prodiit, editore Joanne Tytler, Calcuttae, 8vo. 1832., cum titulo *The Aphorisms of Hippocrates, Translated into Arabic. By Honain Ben Ishak, Physician to the Caliph Motawukkul.*

ἐν τοῖς ἐντέροις γιγνόμενον, οὐ μόνον τῷ μηδὲν ἔχειν δύνασθαι παντὸς ὁμιλοῦν φάρμακον ἑαυτῷ, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς τροφῆς περιττῶν ἀεὶ ψαυόντων αὐτοῦ, παντάπασιν ἀνίατον μένειν. Gal. *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" iv. 24. tom. xvii. p. ii. p. 688.

Εἰ γὰρ ἐπὶ τῆς γῆς ἐπιχεομένη ἡ μέλαινα χολὴ ζυμοῖ αὐτὴν διὰ τὸ δριμὺ καὶ λεπτὸν ὥσπερ ὄξος, πολλῷ μᾶλλον ἐν τῷ σώματι ἡμῶν ἀναίρεσιν ποιήσεται ὑγρῷ ὄντι καὶ εὐαισθήτῳ, ὥστε οὖν διὰ τὸ διαβρωτικὸν τῆς χολῆς θανάσιμος ἡ δυσεντερία. Theoph. *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" iv. 24. p. 400.

Ἀρχομένη τοίνυν δυσεντερία ἐστὶν, ἡνίκα δριμεῖς χυμοὶ συρρεύσουσιν ἐπὶ τὴν γαστέρα, καὶ τὸ οἷον γάνωμα, i. e. τὸ πιμελῶδες, ἐκκρίνεται. Καλῶς δὲ ἐχρησάμεθα τῷ τοῦ γανώματος ὀνόματι· οἱ γὰρ χαλκεῖς, ἡνίκα βούλονται δυσπάθητα σκεύη ποιῆσαι, γανοῦσιν αὐτά. Ῥητῶς ὁ Γαληνὸς τίθησιν ἐν τῇ Περὶ Χρείας Μορίων ὅτι ἐστὶν ἰδιάζουσά τις σὰρξ ἐν ἑκάστῳ μορίῳ, καθ' ἣν καὶ τὴν ἐνεργείαν προβάλλεται.—ἡ ἰδιοτροπία τῆς λέξεως τοῦ Ἱπποκράτους. Anon. ap. Dietz, *Schol. in Hipp. et Gal.* tom. ii. p. 400.

"Sciendum Hippocratem superiore Aphorismo de bile atra dis-
" putasse, et quando mors exinde sequeretur; nunc, si ex ea dys-
" enteria originem coeperit, mortale esse docet. Quia vero jam
" saepius diximus quid esset dysenteria, aut quot ejus differentiae,
" nunc repetere idipsum non debemus. Fit autem ex atra bile
" dysenteria, quae est adeo acris ut in perniciem quenquam agat:
" praecedit causa, et sequitur affectus: praecedit bilis quae adfert
" initium mortis, ergo potest facere dysenteriam: quae, si ab initio
" ab ipsa nigra bile initium habuit, omnibus modis mortale est. '*Sed*
" *si prius fiat dysenteria, et sic subsequatur atra bilis, utrum mortem*
" *inferet, an non?*' Dicimus id aliquando, non semper, accidere;
" quia jam affectus debilis invenitur, virtus autem fortior." Pseudo-Oribas. *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" iv. 23. p. 147. ed. Basil.

76. 4. τοῦ χυλοῦ] i. e. *chymi*, non *chyli*, ut sup. p. 64. l. 10. et alibi; monendum est enim χυλὸς apud antiquos scriptores plerumque idem significare quod χυμός, sc. *succum*. Ait Gal. (*De Simpl. Med. Temp. ac Fac.* i. 38. tom. xi. p. 450.) παρὰ μέντοι τοῖς παλαιοτέροις αὐτῶν, οὐκ Ἀττικοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ Ἴωσιν, ἑκάτερα διὰ τοῦ μ γέγραπται. Et sic usque ad nostra fere tempore anatomici utroque vocabulo promiscue utebantur. Vide Ruf. Eph. p. 44.; Gal. *Defin. Med.* c. 462. tom. xix. p. 457.; Melet. *De Nat. Hom.* Prooem. p. 36. l. 15.; itemque Bostock, *Elem. Syst. Physiol.* chap. x. n. 2. vol. ii. p. 434.

76. 15, 16. ἐν τοῖς—χρόνοις] Quomodo hic locus sanandus sit non omnino liquet; tantum (quod mecum Adams communicavit,) certissimum videtur χοροῖς pro χρόνοις legendum. Habet Gal. (*l.c.*) καὶ Ἱπποκράτης τε οὕτω καὶ πᾶς ὁ σὺν αὐτῷ χορὸς τῶν Ἀσκληπιαδῶν ὀνομάζουσιν. Incredibile est hoc nomen "*Asclepiadae temporibus*" tandem fuisse

impositum, reperitur enim ap. Pseudo-Hipp. *De Corp. Resect.* tom. iii. p. 380.; id. *De Morb. Vulg.* ii. 4. tom. iii. p. 456.; id. *De Oss. Nat.* tom. i. p. 511.; Plat. *Tim.* p. 71. C.; Arist. *Hist. An.* i. 17. § 12: vii. 8. § 6. Vide Hofm. *Comm. in Gal.* "*De U. P.*" § 190. De Asclepiade vide libellum cum titulo *Asclepiadis Bithyni Fragm. digessit et curavit C. G. Gumpert; praefatus est C. G. Gruner.* Vinar. 1794. 8vo.

76. 15. *τὰ μαθήματα*] i. e. non solum Arithmeticam et Geometriam, nam "Gnomonicam, Musicam, ceterasque item disciplinas altiores *μαθήματα* veteres Graeci appellabant; vulgus autem, quos gentilicio vocabulo *Chaldaeos* dicere oportet, *Mathematicos* dicit." Gell. *Noct. Att.* i. 9. § 4. Vide Facciol., Du Cange, *in v.*

77. 13. *μεσεντέριον*] Quod Latine Cic. (*De Nat. Deor.* ii. 55. § 137.) *medium intestinum* appellat.

77. 14. *μεσάραιον διὰ τὸ μέσον αἵρεσθαι*] Immo potius cum Rufo Eph. (*De Appell.* p. 38.) quia *ἀραιὰν τὴν γαστέρα καὶ τὸ σύμπαν ἔντερον πάλαι ποτὲ ὠνόμαζον.* Vide Nicand. *Ther.* v. 133. *Ἀραιὰν* explicat Hesych. (*Lex.* in v.) *γαστήρ, τὰ λεπτὰ ἔντερα.*

77. 15. *καλλίκρεας*] Ita vocatur ap. Gal. (*De Ven. et Art. Diss.* c. 1. tom. ii. p. 781.) non *mesenterium*, sed *pancreas*, quod melius cum proxime sequenti etymo congruit.

78. 2. *Θεοῦ*] Vide Not. ad p. 87. l. 14.

78. 6. *ἡ στελεχιαία φλέψ*] Venam intelligit, quam aliquando *μεγάλην πρὸς πύλας*, nunc *τὴν ἐπὶ πύλῃ*, (Gal. *De Anat. Adm.* vi. 10. tom. ii. p. 574.) immo interdum *πύλην*, (Ruf. Eph. *De Appell.* p. 39.) auctores vocitant, unde vulgo audit *Vena Porta*, vel *Vena Portae*; vel quia alimentum, ex veterum sententia, per illam, quasi per *portas*, ad hepar transiret, (Ruf. Eph. *l. c.*) vel potius quod (ut hic ait Noster,) *κατασχίζεται εἰς τὰ σιμὰ τοῦ ἥπατος*, (cf. *De Ur.* p. 262. l. 27: 263. 9.,) hoc est, (vide p. 64. l. 15.,) *πύλας, portas jecoris.* Dicitur etiam (ut hic, et alibi saepissime,) *στελεχιαία*, de cujus nominis ratione cf. Gal. *De Anat. Adm.* p. 576., e quibus locis discendum est hanc appellationem ab anatomicis fuisse serius, ante tamen Galeni tempora, invectam. (Vide Guid. ad Theoph. *De Ur.* p. 157, 158.)

78. 14. *διακρίνεται δὲ τὸ αἷμα κ. τ. λ.*] Cf. Theoph. *De Ur.* c. 2. p. 262.; Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 517.; Gal. *De Adm. Anat.* vi. 2. tom. ii. p. 543., et alibi.

78. 17. *διὰ τοῦ πόρου κ. τ. λ.*] sc. *Ductum Cysticum.*

79. 4. *εἰς τὴν νῆστιν*] Vide Adnot. ad p. 67. l. 13.

79. 5. *πόρου*] sc. *Duct. Commun. Choled.* Hic plenius interpungendum, post *πυθμένα* levius.

79. 8. τοῦ ἐν αὐτῷ καταφ. πόρου] Fort. *Venae Splenicae*, in liene enim (quod omnibus notum,) nullus extat ductus excretorius.

79. 9. ἀλλοιοῖ ὁ σπλὴν κ. τ. λ.] Varias antiquorum de lienis functione sententias non est hic enumerandi locus; vide Haller, *Elem. Physiol.* xxi. 2. tom. vi. p. 414. Erasistr. autem (quem mireris,) hanc partem prorsus inutilem esse aiebat. (Gal. *De Nat. Fac.* ii. 4, 9. tom. ii. p. 91, 132.; id. *De U. P.* iv. 15. tom. iii. p. 315.; id. *De Atra Bile*, c. 7. tom. v. p. 131.; id. *Comm. in Hipp.* "*De Alim.*" iii. 14. tom. xv. p. 308.)

80. 5. στύφει γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Melet. *De Nat. Hom.* c. 20. p. 103.

81. 3. παρέγχυμα] Nomen ab Erasistr. inventum; vid. Gal. *De Temper.* ii. 3. tom. i. p. 599.; id. *De Anat. Adm.* vi. 11. tom. ii. p. 576.; id. *Comm. in Hipp.* "*De Nat. Hom.*" i. Prooem. tom. xv. p. 8.; Orib. *Anat.* p. 76.

81. 6. εἰς λοβοὺς τέσσαρας] Nos *quinque* agnoscimus; lobum enim *Caudatum* hic om. Theoph. Melius Ruf. Eph. (*De Appell.* p. 58.) *quatuor aut quinque* lobos habet.

81. 6. τῶν μαθηματικῶν ἰατρῶν] i. e. eorum qui mathematicas profitentur disciplinas, (vide sup. ad p. 76. l. 15.;) aut fortasse potius haruspicum, qui in divinatione praecipue jecur inspiciebant, adeo ut Plato hoc viscus χάριν μαντικῆς, sive *haruspicinae gratia*, fuisse natum asserat. (*Tim.* p. 72. B.) Cf. Ruf. Eph. (*De Appell.* p. 39.) ἃ δὲ ἐν ἱεροσκοπίᾳ πύλας, καὶ τράπεζαν, καὶ μάχαιραν, καὶ ὄνυχα καλοῦσιν, ἔστι μὲν καὶ ἐν ἀνθρώπῳ, ἀσαφῆ δὲ καὶ οὐκ εὔδηλα, καὶ εἰς οὐδὲν ἰατρικὸν ἀναγκαίως ὀνομασθέντα. Vide Dan. Wilh. Trilleri *Not. ad Hipp.* "*De Anat.*" p. 21. in libello *De Nova Hippocr. Editione Adornanda*, Lugd. Bat. 4to. 1728.

82. 1. Οὐκ ἐπὶ πᾶσι δὲ ἀνθρώποις] Cf. Orib. *Anat.* p. 112. Habet Gal. (*l. c.*) οὐ καθ' ἕκαστον ζῶον. Utrumque verum; vide Haller, *Elem. Physiol.* xxiii. 1. §4, 8. tom. vi. p. 462 sq., 472.

82. 7. σιμοῖς,—κυρτοῖς] Crediderunt Veteres *Venam Portam*, e simis hepatis partibus exortam, ascendere non ultra medium ejus; *Venam* vero *Cavam*, e gibbis ortam, descendere versus idem medium tantum. Hoc autem a veritate alienum est et imaginarium totum. Rami siquidem *Venae Cavae* non minus perreptant sima hepatis quam gibba; quemadmodum rami *Venae Portae* non minus gibba quam sima. (Guid. ad Theoph. *De Ur.* p. 161.) Vide simile quid inf. p. 87. l. 2 sq.

82. 7. ἡ ὀνομαζομένη κοίλη] Nomen a Praxag. *Venae Cavae Descend.* restrictum, quum ante eum omnes magnae venae *cavae* appellabantur; vide Ruf. Eph. *De Appell.* p. 41. Cf. Gal. *De Foet. Form.* c. 3. tom. iv. p. 668.

82. 13. Ἀποβλαστάνει κ.τ.λ.] Vix est ut moneam hanc *Venae Cavae* e jecore originem falsam esse.

82. 17. Καὶ τὸ μὲν ἄνω κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 94. l. 7 sq.

83. 4. διχῇ] sc. in venas *Innominatas*, (seu *Brachio-cephalicas*.)

83. 5. τὸ μὲν ἓν] sc. venae *Subclaviae* dextra et sinistra.

83. 7. τὸ δὲ ἄλλο] sc. venae *Jugulares Internae* dextra et sinistra.

84. 1. δύο ἀγγεῖα] sc. venae *Emulgentes*, (sive *Renales*.)

84. 5. ὁ γὰρ δεξιὸς κ. τ. λ.] Sic Gal. *De U. P.* v. 5, 6. tom. iii. p. 363, 367 sq.; contra ait Haller (*Elem. Physiol.* xxvi. 1. § 2. tom. vii. p. 245.) "in homine satis constanter dextrum renem *humiliori* "aliquantum loco sedere."

84. 8. πρωτοδεύτερον] Nota vocem non alibi inventam.

85. 13. ὁ σφιγκτὴρ μῦς κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 65. l. 8 sq.

86. 3. διχῇ] sc. in venas *Iliacas Communes*.

86. 4. εἰς τέσσαρα] sc. in venas *Iliacas Externas*, et *Internas*.

86. 8. διὰ βάθους] sc. vena *Femoralis* ejusque rami.

86. 8. ἐπιπολῆς] sc. venae *Saphena Interna*, (seu *Major*,) et *Externa*, (seu *Minor*.)

86. 8. ἄλλαι δὲ κ. τ. λ.] sc. rami *Venarum Iliacarum Internarum*.

89. 1. Χριστὸν—ἐπικαλούμενοι] Vide sup. ad p. 25. l. 9.

89. 5. De Thorace, i. e. praecipue de Corde, et Pulmone, partibusque connexis; de quibus apud Antiquos scripserunt Alsahar. *Theor.* iv. 14 sq. p. 5.; S. Ambr. *Hex.* vi. 9. § 70. tom. i. p. 140.; Anon. *Isag. Anat.* c. 31 sq.; Arist. *Hist. An.* i. 12 sq.; *De Part. An.* iii. 8 sq.; Avic. *Can.* i. 5. § 4 sq.: iii. 10. § 1: iii. 11. § 1. p. 69 sq., 613 sq., 662 sq.; S. Chrys. *Hom. XI ad Pop. Ant.* c. 3. tom. ii. p. 119 sq.; Cic. *De Nat. D.* ii. 55, 59.; Gal. *De U. P.* vi, vii. tom. iii. p. 409 sq.; *De Caus. Resp.* tom. iv. p. 465 sq.; *De Usu Resp.* tom. iv. p. 470 sq.; *De Caus. Puls.* tom. ix. p. 1 sq.; *De Vocal. Instr. Diss.* tom. iv. p. 219. (ed. Chart.;) *De Motu Thor. et Pulm.* tom. v. p. 407.; (*ibid.*;) et alibi; S. Greg. Nyss. *De Hom. Opif.* c. 9, 30. tom. i. p. 62, 131.; Haly Abbas, *Theor.* iii. 19 sq. p. 37 sq.; Hipp. *De Corde*, tom. i. p. 485 sq.; S. Isid. Hisp. *Orig.* xi. 1. § 118 sq.; Lact. *De Opif. Dei*, c. 15.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 11 sq.; Nemes. *De Nat. Hom.* c. 24, 28.; Orib. *Anat.* p. 52 sq., 230.; Plato, *Tim.* p. 70. A.; Plin. *Hist. N.* xi. 69 sq., et alibi; Poll. *Onom.* ii. 4. § 162 sq., 216 sq.; Razes, *Alm.* i. 12 sq. p. 13 sq.; Ruf. Eph. *De Appell.* p. 59 sq.; Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 513 sq.

89. 10. θερμὸν καταψύχηται κ. τ. λ.] Cf. Arist. *De Respir.* c. 16., et c. 21. (al. *De Vita et Morte*, c. 2.;) Aret. *De Caus. et Sign. Acut. Morb.* ii. 1. p. 25.; quae loca mihi Adams indicavit.

90. 4. Ἔστι μὲν οὖν κ. τ. λ.] *Thorax* olim dicebatur οὐ μόνον τὸ

ἀπὸ τῶν κλειδῶν μέχρι τῶν ὑποχονδρίων, ἀλλὰ καὶ τὸ σύμπαν ἀπὸ τῶν κλειδῶν μέχρι τῶν αἰδοίων. Ruf. Eph. *De Appell.* p. 47. Cf. id. p. 23.; Gal. *Introd.* c. 10. tom. xiv. p. 705.; Arist. *Hist. An.* i. 7. § 1.; id. *De Part. An.* iv. 10. § 11. Hoc sensu occurrit ap. Hipp. *De Arte*, tom. i. p. 17.; Plat. *Tim.* p. 69. E. Vide Casp. Hofmann, *De Thorace*, i. i. (fol. Francof. 1627.)

90. 10. Στέρνον μὲν οὖν κ. τ. λ.] Hanc distinctionem non alibi inveni. Vide Gal. *Comm. in Hipp.* "*De Artic.*" i. 66. tom. xviii. p. i. p. 412.; id. *Introd.* c. 10. tom. xiv. p. 705.; Ruf. Eph. p. 30, 51.

90. 14. Ὄργανον οὖν κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 103. l. 3 sq.

91. 12. ἀπὸ τοῦ φάρυγγος] i. e. *ab aspera arteria; φάρυγξ* enim, aut φάρυξ, significat (monente Guid. *Proleg. ad Theoph.* "*De Ur.*" p. 12. sq.) 1°. fistulam pulmonarem, (quae vulgo *trachea* dicitur, sive *arteria aspera,*) per quam spiritum ducimus; et hinc (ut grammaticis veteribus videbatur,) nomen ipsum, appellatur enim φάρυγξ παρὰ τὸ φέρειν, δι' ἧς φέρεται τὸ πνεῦμα, vel δι' ἧς φέρεται ἡ ἰϋγή, (*Etym. M.* in v.; cf. Melet. c. 10. p. 84. l. 5.;) hoc significat ap. Theoph. p. 102. l. 2., et alibi; sic Arist. *De Part. An.* iii. 3. § 1. ὁ μὲν οὖν φάρυγξ τοῦ πνεύματος ἕνεκεν πέφυκεν; et inf. § 5. ἡ δὲ καλουμένη φάρυγξ καὶ ἀρτηρία κ. τ. λ.; sic quoque Praxag. (ap. *Schol. ad Hom.* "*Il.*" χ. 325.) ἐστὶ δὲ ὁ μὲν φάρυγξ ἐκ τοῦ ἐμπροσθίου, ὁ δὲ στόμαχος ἐκ τοῦ ὀπισθίου, προσπεφυκὼς τοῖς τοῦ τραχήλου σπονδύλοις· καὶ ὁ μὲν φάρυγξ ἐμφύεται εἰς τὸν πνεύμονα, ὁ δὲ στόμαχος εἰς τὴν κοιλίαν; sic etiam Ruf. Eph. p. 57., Zeno ap. Gal. *De Hipp. et Plat. Decr.* ii. 5. tom. v. p. 241, 244 sq., Gal. *De U. P.* viii. 1. tom. iii. p. 611, 612., aliique: 2°. asperae arteriae caput tantum, idemque significat ac λάρυγξ; ut p. 119. l. 12., et alibi: 3°. supremam gulae partem, quae alio nomine *fauces*, sive *pharynx* dicitur; ut p. 55. l. 11., et alibi; sic Poll. (*Onom.* ii. 4. § 207.) ὅ γε μὴν φάρυγξ στομάχου ἐστὶν ἀρχή, ὡς βρόγχου λάρυγξ: 4°. ipsam gulam, sive oesophagum; ut p. 128. l. 5.; sic Etym. M. (*in v.* λάρ.) λάρυγξ μὲν δι' οὗ λαλοῦμεν καὶ ἀναπνέομεν, φάρυγξ δὲ δι' οὗ ἐσθίομεν καὶ πίνομεν: 5°. quidquid supra gulam est; ut p. 56. l. 10. ἔστι δὲ ὁ φάρυγξ ἡ ἐντὸς τοῦ στόματος εὐρυχωρία, εἰς ἣν κρέμαται ἡ σταφυλή; sic Poll. (*Onom.* ii. 4. § 99.) πᾶν δὲ τὸ στομάχου ὑπερκείμενον φάρυγξ καὶ φαρύγετρον ὀνομάζεται; et Ruf. Eph. p. 28. φάρυγξ δὲ ἢ φαρύγγεθρον ἡ πρὸς τῇ καταπόσει πᾶσα εὐρυχωρία. ταῦτα ἄρα καὶ Ὅμηρος ἐποίησε· (*Od.* ι. 373.)

φάρυγγος (l. φάρυγος) δ' ἐξέσσυτο οἶνος
ψωμοί τ' ἀνδρόμεοι.

οὐ γὰρ δὴ ἐκ τοῦ βρόγχου καὶ τοῦ πνεύμονος ἐπανήμει ὁ Κύκλωψ τὸ σιτίον καὶ πόμα· τοῦτο γὰρ δεινῶς ἀμαθὲς καὶ ἀνόητον. Hunc ipsum Homeri locum laudat quoque Plut. *Sympos.* vii. 1. § 3., et Gal. *Comm. in*

Hipp. "*Aph.*" iv. 34. tom. xvii. p. ii. p. 704., qui addit *τὴν προκειμένην εὐρυχωρίαν στομάχου καὶ λάρυγγος ὀνομάζων φάρυγγα.* Cf. Leo, *Consp. Medic.* iv. 10.

92. 2. *τὸ ἐκτὸς*] Lege *εἰς τὸ ἐκτὸς*, et in Nota dele "*quod mallem.*"

93. 10. *εἰ καὶ ταῦτα πάθῃ*] Fort. *ἐὰν κ. τ. λ.*; cf. sup. p. 26. l. 5. ubi E. habet *εἰ* cum subjunct. Vide tamen inf. ad p. 149. l. 5.

94. 1. *ὁ γὰρ πέμπτος κ. τ. λ.*] Cf. inf. p. 102. l. 6 sq.

94. 7. *ἡ γὰρ κοίλη φλὲψ κ. τ. λ.*] Cf. sup. p. 82. l. 17 sq.

95. 5. *Ἔστιν μὲν οὖν ἡ καρδία κ. τ. λ.*] Cf. Cordis descriptionem ap. Theoph. *De Puls.*, *init.* p. 3 sq.

96. 2. *ἡ μὲν δεξιὰ κ. τ. λ.*] Cf. Theoph. *De Puls.*, p. 3.

96. 11. *ἐκ μὲν τῆς αἱματικῆς κ. τ. λ.*] Cf. inf. p. 102. l. 12 sq.

96. 12. *ἡ φλὲψ ἡ ἀρτηριώδης*] Nomen ab Herophilo impositum; vide Ruf. Eph. *De Appell.* p. 42.

97. 2. *ἡ ἀρτηρία ἡ μεγάλη*] Sic eam appellat Gal. *De Ven. et Art. Diss.* c. 1. tom. ii. p. 780.; *μεγίστην* id. *De Sem.* i. 8. tom. iv. p. 541.; *παχεῖαν* Praxag. ap. Ruf. Eph. p. 42., Aret. *De Caus. Acut. Morb.* ii. 2. p. 31., id. *De Cur. Acut. Morb.* ii. 7. p. 277.; *ὀρθὴν* Gal. *De Anat. Adm.* vii. 1. tom. ii. p. 590.

97. 3. *ἀορτή*] Nomen grandi arteriae restrictum primum ap. Arist. (*Hist. An.* i. 17. § 14: iii. 3. § 7.) occurrit, (Cf. Gal., Ruf. Eph. *l. c.*;) quum antea bronchia *ἀορταὶ* vocabantur, (Ruf. Eph. p. 37.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 205.; Hipp. *De Loc. in Hom.* tom. ii. p. 123, 124.) itemque arteriae. (Ruf. Eph. p. 42.)

98. 12. *τριγλώχινες ὑμένες*] Nomen ab Erasistrateo quodam impositum; vide Gal. *De Hipp. et Plat. Decr.* vi. 6. tom. v. p. 548.

99. 4. *τὰ ὦτα τῆς καρδίας*] *ὠνόμασται δ᾽ οὕτως, οὐκ ἀπὸ χρείας ἢ ἐνεργείας τινὸς, ἀλλ᾽ ἀπὸ μικρᾶς ὁμοιότητος, ὅτι τῆς καρδίας ἑκατέρωθεν, ὥσπερ τῆς κεφαλῆς τοῦ ζώου, πρόκειται τὰ ὦτα.* Gal. *De U. P.* vi. 15. tom. iii. p. 484. Cf. Ruf. Eph. *De Appell.* p. 37.

101. 9. *Πλέγμα ἐστὶ κ.τ.λ.*] Cf. Melet. *De Nat. Hom.* c. 27. p. 94. *καὶ γὰρ οἷον πλέγμα ἐστὶν ὁ πνεύμων, συγκείμενον ἐκ τεσσάρων· ἐκ τῆς τραχείας ἀρτηρίας, καὶ ἐκ τῆς λείας, καὶ φλεβὸς παχείας, καὶ τῆς σαρκὸς αὐτῆς ἀφρώδους.* Cf. Gal. *De U. P.* viii. 1. tom. iii. p. 611.

101. 10. *καθαπερεὶ στοιβῇ τινι*] Cf. Gal. *De U. P.* xii. 3. tom. iv. p. 8.; id. *De Anat. Adm.* vi. 11. tom. ii. p. 576.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 27. p. 94. l. 30. *Στοιβὴ* est herba qua in exstruendis stibadiis et toris utebantur; hoc igitur vult noster: Quod corporibus nostris praestat stoebe, culcitris inserta, id caro pulmonis praestat vasis suis. Vide H. Steph. *Thes. Gr.*; Casp. Hofm. *Comm. in Gal.* "*De U. P.*" § 431.

101. 12. τὸ μὲν ἐκ τῆς ἀριστερᾶς] sc. *Venae Pulmonales.*

102. 1. τὸ δὲ ἐκ τῆς δεξιᾶς] sc. *Arteria Pulmonalis.*

102. 1. τὸ δὲ ἐκ τοῦ φάρυγγος] sc. *Bronchi.* Vide ad p. 91. l. 12.

102. 6. ὁ γὰρ πέμπτος κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 94. l. 1 sq.

102. 12. ἡ μὲν φλὲψ κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 96. l. 11 sq.

102. 13. τὸν τῆς] Dele τὸν, et in Nota lege, τῆς *A.D.M.*, τὸν F. (*errore sc. typograph.*,) *et B.E. nisi lapsus sit collator.*

103. 3. ὁ γὰρ θώραξ κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 90. l. 14 sq.

103. 4. ψυχικὸν] ψυχῆς δὲ ἔργον, οὐ φύσεως, εἴπερ τὸ κινεῖν τοὺς μῦς ψυχῆς ἔργον ἐστίν. Gal. *De Motu Musc.* ii. 5. tom. iv. p. 443. Cf. Melet. *De Nat. Hom.* Prooem. p. 34. l. 20 sq.; c. 12. p. 88. l. 14 sq.

103. 4, 9, 13. κατὰ προαίρεσιν,—φυσικῶς,—οὔτε φυσική κ. τ. λ.] Haec tria motus genera agnoscit Noster inf. p. 222. l. 14 sq.

103. 9. φυσικῶς] ἀρτηρίας μὲν οὖν κίνησιν καὶ καρδίας οὔτε παύειν, οὔτ' ἐπεγείρειν, οὔτε πυκνοτέραν, οὔτ' ἀραιοτέραν, οὔτε θάττονα ποιῆσαι ἡ προαίρεσις δύναται. διὰ τοῦτο οὐδὲ ψυχῆς ἔργα τά γε τοιαῦτα εἶναί φασιν, ἀλλὰ φύσεως ὑπάρχειν. Gal. *ibid.* p. 442. Cf. Theoph. *De Puls.* p. 5. l. 3.

103. 12. Τοῦ δὲ πνεύμονος κ. τ. λ.] Ait e contra Gal. *ibid.* p. 442, 448. respirationem motu voluntario fieri, servi casu qui hoc testatur narrato: cf. id. *An An. sit quod in Ut. ger.* c. 4. tom. xix. p. 170, 171. Actionem πῇ μὲν κατὰ προαίρεσιν, πῇ δὲ ἀπροαιρέτως καὶ φυσικῶς γενομένην appellat auctor libri *Introd.*, (seu *Med.*,) c. 13. tom. xiv. p. 727., unde (inter alia,) probari potest hunc non esse Galeni. Cf. etiam Melet. *De Nat. Hom.* Prooem. p. 34. l. 16 sq.

104. 5. Τὸ δὲ τῆς εἰσπνοῆς κ. τ. λ.] Cf. Gal. *Comm. in Hipp.* "*De Sal. Vict. Rat.*" § 2. tom. xv. p. 180.; *Defin. Med.* c. 108. tom. xix. p. 375.; *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" iv. 68. tom. xvii. p. ii. p. 750.

104. 7. διαπνοὴ κ. τ. λ.] Cf. Gal. *De Hipp. et Plat. Decr.* viii. 8. tom. v. p. 710.; id. *De San. Tu.* i. 12. tom. vi. p. 66, 67.; id. *Comm. in Hipp.* "*De Sal. Vict. Rat.*" § 2. tom. xv. p. 180.; id. *Defin. Med.* c. 109. tom. xix. p. 375.

104. 9. εἴδη τρία] Duo tantum agnoscit Gal. *De Caus. Resp.* tom. iv. p. 468., sc. ἀναπνοὴν ἀβίαστον et βιαίαν. Cf. Melet. c. 12. p. 87, 88.; Steph. Athen. *Comm. in Hipp.* "*Progn.*" tom. i. p. 105, 106.

104. 16. Γίνεται κ.τ.λ.] Cf. inf. p. 116, 117.; Gal. *De Anat. Adm.* viii. 2. tom. ii. p. 657.

105. 16. τετραχῶς] Non prorsus eadem causarum divisione utitur Noster qua Arist., qui pro τῷ ὀργανικῷ habet τὸ εἰδικόν; vide *Ausc. Nat.* ii. 3., (cum Simplic. *Comm.*;) *Metaph.* i. 3 : iv. 2., et alibi; Andron. Rhod. "*Ethic. Nicom.*" *Paraphr.* i. 5. p. 12. Cf. Melet. *De Nat. Hom.* c. 12. p. 88. l. 20 sq.; Steph. Athen. *Comm. in Hipp.* "*Progn.*" tom. i. p. 105.

105. 17. ὀργανικὸν] Hoc causarum genus habent quoque Steph. Athen. *Comm. in Hipp.* "*Progn.*" tom. i. p. 145. l. 24 : 153. 16.; Joan. Alex. *Comm. in Hipp.* "*De Nat. Pueri,*" tom. ii. p. 220. l. 11.; et alii.

106. 2—6. προσεχὲς—πόρρω] Haec sententiae membra transponenda et ita legenda crediderim: ἔπειτα τὸ ποιητικὸν αἴτιον διττῶς λέγεται, τὸ μὲν προσεχῶς, τὸ δὲ πόρρω. προσεχὲς μὲν οὖν αἴτιον τῆς φωνῆς ὁ ἐγκέφαλος· τὸ [δὲ] πόρρω αἴτιον ἡ ψυχὴ, κελεύουσα τὸν ἐγκέφαλον κινῆσαι τὸν θώρακα.

106. 13. τελικὸν δὲ, αὐτὴ ἡ φωνή] Dices *sermonem*, potius quam *vocem*, esse *vocis* finalem causam.

106. 14. τραχεῖα ἀρτηρία] Monendum est vocem ἀρτηρία apud antiquiores Scriptores fere semper[g] vel *tracheam* appellatam designare, (Hipp. *De Rat. Vict. in Morb. Ac.* tom. ii. p. 71.; Arist. *Hist. An.* i. 12. § 1.; id. *De An.* ii. 8. § 17., et alibi; Plat. *Tim.* p. 70. D.) aut *bronchia;* (Plat. *Tim.* p. 78. C.; Soph. *Trach.* v. 1054. ed. Dind.;) deinde, quum *arteriae* quae vocantur post mortem semper sanguinis expertes invenirentur, credebatur eas aërem solum continere, ideoque nomen iis impositum est quod nunc quoque restat. Ut igitur trachea ab arteriis distingueretur, illi epithetum τραχεῖα additum est, (Ruf. Eph. *De Appell.* p. 28., et saepe,) his λεῖαι. (Gal. *De U. P.* viii. 1. tom. iii. p. 611.; Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 514. l. 26.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 17. p. 94. l. 29.) Apud recentiores ἀρτηρία sola designat plerumque *arteriam,* (ut sup. p. 80. l. 16., et passim;) interdum vero *tracheam,* (Aret. *De Sign. Acut. Morb.* ii. 1. p. 24., et alibi;) ut et ἀρτηρίαι in plur. nonnunquam *bronchia* significant, (Antyll. ap. Paul. Aeg. iii. 33. p. 85. l. 47.,) et ἀρτ. τραχεῖαι. (Gal. *De U. P., ibid.;* Aret. *ibid.* p. 25.) Cf. Gal. *De Comp. Med. sec. Loc.* vii. 1. tom. xiii. p. 2.; Cagnati, *Var. Observ.* i. 16. p. 43 sq.—Eaedem vocis apud Latinos significationes: *trachea,* (Plin. *Hist. N.* xi. 66.; Cels. iv. 1. p. 168, 169.;) quo sensu etiam dicitur *aspera arteria,* (Cels. *ibid.;* Cic. *De Nat. D.* ii. 54. § 136.;) in plur. *bronchia;* (Auct. *Ad Herenn.* iii. 12.; Gell. *Noct. Att.* x. 26. § 4.;) plerumque sanguinis conceptacula quae *arteriae* vocantur. (Facciol. *Lex.*)—De origine vocis non omnino liquet. Ait Melet. c. 10. p. 81. λέγεται δὲ ἁλτηρία καὶ ἀρτηρία. καὶ ἀρτηρία μὲν, οἷον ἀεροτηρία, ἀπὸ τοῦ περιέχειν καὶ τηρεῖν τὸ πνεῦμα· ἁλτηρία δὲ, παρὰ τὸ ἅλλεσθαι, ἡ ἀεὶ ἁλλομένη καὶ πηδῶσα. Quorum hoc etymon equidem non alibi inveni; illud oc-

[g] Plurimi credunt hanc significationem in omnibus Hipp. scriptis genuinis obtinere; docte et acute negat Littré, (*Introd. ad Hipp.* "*Opera,*" c. 9. tome i. p. 201 sq.) ipse ἐπέχω.

currit ap. Pseudo-Gal. *De Puls. ad Anton.* tom. xix. p. 630.; Philar. *De Puls.* c. 4. p. 845. ed. H. Steph.; S. Isid. Hisp. *Orig.* xi. 1. § 56., et saepe alibi: et unice verum esset si tam philologis quam medicis placeret. Sed fatendum tale compositum Meletii olere saeculum potius quam Hippocratis [h]; melius Kraus (*Kritisch-Etym. Med. Lex.*) ab αἴρω deducit, quamvis vulgatum etymon defendat Kühn in Blanc. *Lex. Med.*

106. 14. καὶ βρόγχος καλεῖται] Sic Gal. *De Anat. Adm.* vii. 1. tom. ii. p. 590.; id. *De Comp. Medic. sec. Loc.* vii. 1. tom. xiii. p. 2.; id. *De U. P.* vii. 11. tom. iii. p. 551.; Ruf. Eph. p. 28, 50.; et saepe.

107. 11, 14. στόμαχος,—οἰσοφάγου] De his vocibus vide Cagnati *Var. Observ.* i. 15. p. 40 sq.; cf. Anon. *Isag. Anat.* c. 44.

107. 12. χιτῶνος ἑνὸς κοινοῦ] sc. *Membranae Mucosae,* ὃν διὰ τὸ πάχος ἔνιοι χιτῶνα προσαγορεύουσιν. (Gal. *De Comp. Medic. sec. Loc.* vii. 1. tom. xiii. p. 2.)

108. 1. διάβροχος γενόμενος κ. τ. λ.] Cf. Gal. *Comm. in Hipp.* "*De Hum.*" i. 18.; id. *Comm. in Hipp.* "*Praedict. I.*" i. 3, 19. tom. xvi. p. 171, 509, 510, 555.; id. *De Symp. Caus.* iii. 11. tom. vii. p. 263.; id. *De Comp. Medic. sec. Loc.* vii. 1. tom. xiii. p. 4, 5.; id. *Comm. in Hipp.* "*Epidem. III.*" iii. 32. tom. xvii. p. i. p. 685.

108. 5. ἀναξηραινομένων κ. τ. λ.] Cf. Gal. *ibid.*, et *Comm. in Hipp.* "*Praedict. I.*" i. 17: ii. 46. tom. xvi. p. 553, 611.

108. 6. ὑπὸ τοῦ Ἱπποκρ.] Respicit Noster libros *Coacarum Praenotionum*, et *Praedictionum I.*, quorum utrumque paene omnes eorum, qui Hippocr. libros dijudicarunt, inter spurios retulerunt: hunc non

[h] Sic Dionysius, Siciliae Tyrannus, inter ejusdem farinae ineptias, τὰς τῶν μυῶν διεκδύσεις μυστήρια ἐκάλει, ὅτι τοὺς μῦς τηρεῖ. Athen. *Deipnos.* iii. 54. p. 98., quem locum mecum Scott communicavit, additis quae sequuntur:— "–τήριος, –τηρία, –τήριον, verbalium terminatio, ut in δηκτήριος, θελκτήριος, "εἰσιτήρια, διαβατήρια, etc.; cf. Pierson ad Moer. Attic. *Lex. Att.* p. 222 sq. Nec "dubito quin ab αἴρω factum sit ἀρ-τηρία, ut ab ἀείρω ἀορ-τήρ, –τῆρος, et ἀορτή. "Ἀρτήρ reperitur ap. LXX., Nehem. iv. 17., αἴροντες ἐν τοῖς ἀρτῆρσι, Vulg. *portantium onera*: ἀρτῆρες et ἀορτῆρες inter vestimenta (licet vario sensu,) citan- "tur ex una eademque fabula Pherecratis, (Bekker, *Anecd. Gr.* 447. 29, Poll. "*Onom.* x. 36. § 162.) ap. Meineke, *Comic. Graec.* tom. 2. 1. p. 269: adde Hesych. "ἀορτής· ξιφιστὴς ὑπὸ Μακεδόνων· ἄγγος δερματινὸν ἱματίων· unde οἱ ἀορταί for- "sitan legendum cum Salmasio in Poll. *Onom.* x. 31. § 139, e Diphilo et Menan- "dro, (v. Meineke ad Menand. p. 116.) Compositorum eadem ratio: ab αἴρω fit "μετάρσιος, ab ἀείρω μετέωρος, μετήορος, μετάορος; vide Aesch. *Prom.* v. 916, "*Choëph.* v. 590. ed. Dind. Cum autem antiquiores non de qualibet *arteria*, sed "*speciatim* de *trachea* ἀρτηρίαν dixissent, sequiores, Dionysii 'regis ad exem- "plar', in ἀρτηρίᾳ luserunt.—Ceterum, cognata necne sint ἀήρ et ἀείρω, judicare "non ausim: cf. tamen Germ. *Luft*, Scot. *Lift*, (i. e. *coelum, aer*,) Angl. *to lift.*" [Vide Thomson, *Etymons of English Words*, 4to. Edinb. 1826.]

esse genuinum ait Erot. (*Gloss. Hipp.* Prooem. p. 22.) itemque Gal. (*Comm. in Hipp.* "*Praedict. I.*" i. 4, 15: ii. 52. tom. xvi. p. 511, 550, 625.;) illud silentio praeterit Erot., obiter memorat Gal. (*Comm. in Hipp.* "*Epid. II.*" ii. 3: iii. 7, 9. tom. xvii. p. i. p. 320, 400, 406.; *Comm. in* "*Epid. III.*" i. 4, 29. p. 500, 574.) Ipso Hippocr. hos libros esse antiquiores quibusdam videtur. Vide Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera*, tome i. Introd. p. 350 sq.; Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*; Ermerins, *Specimen Historico-med. Inaugur. de Hipp. Doctr. a Prognost. Oriunda*, Lugd. Bat. 1832.

108. 6. κλαγγώδεις] Ἔστι δὲ [ἡ κλαγγώδης φωνὴ] ἡ ἀρχομένη ἀπὸ βαρείας καὶ λήγουσα εἰς ὀξὺ, ὥσπερ ἀπαυδῶντος τινός. Βακχεῖος δέ φησι κλαγγώδη εἶναι φωνὴν, τὴν συνεχῆ καὶ ἀδιάλειπτον. Ὁ δὲ Κιττιεὺς Ἀπολλώνιος τὴν μετ' ἐγκοπῆς καὶ ἀνωμαλίας, ἔτι δὲ ἀσαφείας, ὁποία μάλιστα συμβαίνει τοῖς μεθύουσι. (Erot. *Gloss. Hippocr.* in v., p. 198.)

109. 1. Ἀποδέδεικται] Non a seipso, sed a Gal., qui habet (*l. c.*) λέλεκται γὰρ ἐν τῇ Περὶ Φωνῆς πραγματείᾳ, καθ' ἣν καὶ τοῦτο εὐθὺς ἀποδέδεικται τὸ μὴ δύνασθαι κ. τ. λ.

109. 11. ἡ ἐπιγλωττίς] *Epiglottida* cum *Rima Glottidis* confundere Noster videtur. Vide Gal., (*l. c.*;) Casp. Hofm. *Comm. in Gal.* "*De U. P.*" § 473.

110. 1. ἐπιπωμάζον] Habet Praxag. (ap. *Schol. ad Hom.* "*Il.*" χ. 325.) ἐπιπωματίζω; sic Melet. *De Nat. Hom.* c. 10. p. 80. l. 29., et Pseudo-Gal. *Introd.* c. 11. tom. xiv. p. 716.

110. 10. σφαλίζεται] Vox rara, immo semibarbara, quae occurrit inf. p. 181. l. 1.: vide etiam Steph. Athen. *Schol. in Hipp.* "*Progn.*" tom. i. p. 92, 93, 94., ubi pro ἀνοίγειν καὶ ἀσφαλίζειν τὰ βλέφαρα non dubito quin σφαλίζειν legendum sit. "Σφαλίζειν" (ait Du Cange, *Gloss. Med. et Inf. Graecit.*,) "Graecis antiquis, est *vincire, ligare*; at recentiores usurpant pro ἀσφαλίζειν, ἀποκλείειν, ut Latini sequioris aetatis *firmare*, nos *fermer*." Eodem sensu utitur Noster voce κατασφαλίζειν, *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" v. 44. p. 467.

110. 14. ὑγρότης τοῦ ποτοῦ κ. τ. λ.] Negat igitur Noster potum per tracheam in pulmones ferri, quae sententia antiquissima diu recepta est. Affirmant Alcaeus poëta, "erroris istius dux," (τέγγε πνεύμονας οἴνῳ, *Fragm.* xxviii. p. 28. ed. Matth.,) Pseudo-Hipp., (*De Corde*, tom. i. p. 485.,) Plato, (*Tim.* p. 70. C., de quo loco vide Gal. *De Hipp. et Plat. Decr.* viii. 9. tom. v. p. 714., Gell., Macrob., Plut., *ibid.*,) Dioxippus, Philistion, (Gell., Plut., *ibid.*,) et poëtae Eratosthenes, Eupolis, et Euripides; (Macrob., Plut., *ibid.*;) quin et ipse Gal. ait (quod mireris,) potionis exiguum quiddam per tracheam in pulmones deferri. (*De U. P.* vii. 17. tom. iii. p. 589.; *De Hipp. et*

Plat. Decr. viii. 9. tom. v. p. 719.; *De Simpl. Med. Temp.* ii. 17. tom. xi. p. 502.) Contra aiebant potum non per tracheam in pulmones, sed in ventriculum per oesophagum omnino descendere Pseudo-Hipp. (*De Morb.* iv. tom. ii. p. 373 sq.,) Arist., (*Hist. An.* i. 16. § 15.,) Erasist., (ap. Plut., Macr., Gell.,) Ruf. Eph., (*De Appell.* p. 27, 28, 37.,) Cic., (*De Nat. D.* ii. 54. § 136.,) Plin. (*Hist. N.* xi. 66.) Plura vide ap. Guid. *Proleg. ad Theoph.* "*De Ur.*" p. 3 sq.[i]

111. 12. ἀκατονόμαστος] ὁ δεύτερος εἰρημένος ait Gal. *l. c.*; ἀνώνυμον vocat Suid. *Lex. in v.* φάρυγξ; nos, e loco Gal. *De Vocal. Instr. Diss.* c. 4. tom. iv. p. 220. ed. Chart., *cricoidem* appellamus.

112. 2. ἀρύταινα] ἀρύτ. δὲ χαλκοῦν σκεῦος ᾧ τὸ ἔλαιον ἐγχέουσιν εἰς λύχνους. (*Schol. ad Aristoph.* "*Eq.*" v. 1087; Suid. *Lex.*) Pro grandiore vase accipit Theoph., quale ap. Aristoph. (*ibid.* v. 1090.) ἀρύβαλλος. Vide Casaub. ad *Theophr.* "*Charact.*" c. 10. p. 225.

112. 11. ἀμφοτέρως προσαγορ.] Ait e contra Phryn. γλωσσίδας αὐλῶν—μὴ λέγε, ἀλλ', ὡς οἱ δόκιμοι, γλώττας αὐλῶν. (*Ecl.* p. 229., ubi vide Lobeck.)

114. 16. πρῶτα [φωνῆς] ὄργανα κ. τ. λ.] Vide historias ap. Gal. *De Loc. Aff.* i. 6. tom. viii. p. 55.

115. 2. ἢ βρόχῳ] Cf. Gal. *De Nerv. Diss.* c. 10. tom. ii. p. 841.

116. 4. ἐν δὲ τῇ ἀβιάστῳ κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 104, 105.; et Pallad. *Comm. in Hipp.* "*VI. Epid.*" vii. 1. tom. ii. p. 186.

116. 6. συναρθρώσεις] Quomodo inter se differant συνάρθρωσις et διάρθρωσις vide sup. ad p. 12. l. 9.; cf. Melet. p. 32. l. 14 sq.: 127. 3 sq.; Orib. *Anat.* p. 130. Τῆς δὲ συναρθρώσεως καὶ αὐτῆς ἐστιν εἴδη τρία, ῥαφὴ, καὶ γόμφωσις, καὶ ἁρμονία. (Gal. *De Oss.* Prooem. tom. ii. p. 737.) Pro ἁρμονία habet Pseudo-Gal. *Introd.* c. 12. tom. xiv. p. 720. σύμφυσις; cf. sup. ad p. 103. l. 12.

119. 1. τέθηκεν] Dele Notam, et vide e contra Adnot. ad p. 7. l. 5.

120. 8, 9. περιτόναιος,—ὑπεζωκώς] ὀνομάζεται δ', ὥσπερ ἐκεῖνο περιτόναιον ἀπὸ τοῦ περιτετάσθαι τοῖς τῆς τροφῆς ἀγγείοις, οὕτω τοῦθ' ὑπεζωκὼς, ἐπειδὴ τὰς πλευρὰς ὅλας ἔσωθεν ὑπέζωκεν. ὡσαύτως δ' ἐκείνῳ καὶ τὰς ἄλλας ἔχει δύο προσηγορίας, ὑπ' ἐνίων μὲν ὑμὴν, ὑπ' ἐνίων δὲ χιτὼν ὀνομαζόμενος· ὑμὴν μὲν ἀπὸ τῆς οὐσίας, χιτὼν δ' ἀπὸ τῆς χρείας. (Gal. *De Anat. Adm.* vii. 2. tom. ii. p. 591.) Cf. Melet. c. 15. p. 93.

122. 10. οἱ γὰρ τὸν λάρυγγα ἀνοίγοντες κ. τ. λ.] sc. musc. *Thyro-hyoideus*, et *Sterno-hyoideus*.

[i] Vix sibi constare videtur (modo genuina sit lectio in ed. Hamb.,) Auctor Anon. *Isag. Anat.*; primo enim ait (post Arist.,) δέχεται μόνον ἡ ἀρτηρία τὸ πνεῦμα καὶ ἀφίησιν, ἄλλο δ' οὐθὲν, οὔτε ξηρὸν, οὔθ' ὑγρὸν κ. τ. λ., deinde mox addit οὐδὲ ὅλως γελοῖον φαίνεται τὸ λέγειν ὡς ταύτῃ καὶ τοῦ ποτοῦ μέρος εἰσδέχεται τὰ ζῶα. (c. 43. p. 52, 54.)

122. 11. *οἱ κινοῦντες τὴν γλῶτταν*] sc. musc. *Stylo-hyoideus, Genio-hyo-glossus, Lingualis,* et *Hyo-glossus.*

123. 1. *πρὸς τοὺς ὠμοπλάτας ἀνατειν.*] sc. musc. *Omo-hyoideus.*

123. 2. *ἄλλοι δὲ πρὸς τὴν γένυν*] sc. *Genio-hyoideus,* et *Genio-hyo-glossus;* de quibus omnibus musculis vide Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 949. (c. 12 sq., ed. Dietz.)

123. 8. *Διώνυμον κ. τ. λ.*] Sic Gal. *De Diss. Nerv.* c. 10. tom. ii. p. 841.; id. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 957. (c. 14. ed. Dietz.) Ἡρόφιλος δὲ *παραστάτην* καλεῖ, ὅτι παρέστηκε ταῖς ἀντιάσιν. (Ruf. Eph. p. 37.) Cf. Poll. *Onom.* ii. 4. § 202.

123. 9. *ὑοειδὲς*] *ὑψηλοειδὲς* (l. *ὑψιλοειδὲς,*) vocat Ruf. Eph. *ibid.* Cf. Casp. Hofm. *Comm. in Gal. "De U. P."* § 494.

123. 9. *λαβδοειδὲς*] Sic vocat Orib. *Anat.* p. 144.

123. 11. *τοιοῦτος*] Lege [*τοιοῦτον*] cum Orib., e cujus descriptione haec Nostri, paullo certe obscurior, videtur desumpta.

124. 6. *ὅταν καὶ περὶ τῆς γλώσσης κ. τ. λ.*] De Lingua sermonem facit inf. lib. iv. c. 27.; nihil autem ibi de his musculis dixit.

125. 1. *Ὅτι μὲν οὖν κ. τ. λ.*] Vide sup. ad p. 20. l. 8., et adde Nemes. *De Nat. Hom.* c. 24.; Melet. *De Nat. Hom.* p. 20. l. 27 sq.: 25. 11: 30. 16.; Gal. *De U. P.* xvi. 1. tom. iv. p. 263.

126. 4. *οὐ μόνον κ. τ. λ.*] Cf. exordium Theoph. libri *De Puls.* p. 3.

126. 9. *ἐν πείρᾳ τῆς*] Conj. Adams *ἔμπειρος τῆς*; "si quid mutandum," ait Scott, "propius a ductu literarum abesset *ἐμπειραθεὶς.*"

127. 1. *τοῦ θεοπάτορος Δαυὶδ*] Sic frequenter vocatur David propter Christum, *τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν,* Qui secundum carnem est ex Davide. Cf. S. Andr. Cret. *Or.* ii. p. 14. A.; S. Dionys. Areop. *Epist.* viii. tom. ii. p. 106. ed. Antw.; Pseudo-Chrys. *De Pseudoproph.* § 5, 12. tom. viii. Append. p. 78. B., 87. A.; Photius, *Cont. Manich.* ii. 10; iii. 10. ap. Wolf, *Anecd. Gr.* tom. i. p. 186: ii. 42. Similiter B.V. Maria non raro *θεομήτωρ* appellatur. Vide Suicer, *Thes. Eccles.*

127. 1. *Ὡς ἐμεγαλύνθη κ. τ. λ.*] Hunc ipsum locum laudat Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 515.

128. 1. De Capite, i. e. de capitis partibus externis et internis; de quibus apud antiquos scripserunt Alsahar. *Theor.* iv. 8 sq. p. 5.; S. Ambros. *Hex.* vi. 9. § 55 sq.; id. *De Noe et Arca,* c. 6, 7. § 14, 18 sq. tom. i. p. 135 sq., 233 sq.; Anon. *Isag. Anat.* c. 45 sq.; Arist. *Hist. An.* i. 7 sq., 16.; Averr. *Collig.* i. 3, 4, 7, 16 sq.; Avic. *Can.* i. 1: iii. 1 sq. tom. i. p. 38 sq., 52 sq., 414 sq., et alibi; S. Basil. *De Struct. Hom.* ii. 14 sq. tom. i. p. 346 sq.; Cels. *De Med.* viii. 1. p. 452 sq.; S. Chrys. *Hom. XI. ad Pop. Ant.* c. 3. tom. ii. p. 118 sq.; Cic. *De Nat. Deor.* ii. 56 sq.; Gal. *De U. P.* viii, ix, x, xi. tom. iii. p. 609 sq.; id. *Defin. Med.* c. 36 sq. tom. xix. p. 358.; id. *De*

Diss. Musc. tom. xviii. p. ii. p. 930 sq., (c. 2 sq. ed. Dietz,) et alibi; S. Greg. Nyss. *In Verba "Faciamus Hom."* ii. tom. i. p. 164.; id. *De Hom. Opif.* c. 30. p. 134.; Haly Abbas, *Theor.* ii. 3 : iii. 3, 11 sq. p. 21, 31, 33 sq.; S. Isid. Hisp. *Orig.* xi. 1. § 25 sq.; Lact. *De Opif. Dei*, c. 8 sq.; Macrob. *Saturn.* vii. 9.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 1 sq. p. 51 sq.; Octav. Hor. *Rer. Med.* iv. p. 108 sq.; Orib. *Anat.* p. 2 sq., 132 sq., 170 sq.; Plato, *Tim.* p. 75 sq.; Plin. *Hist. Nat.* xi. 47 sq., et alibi; Poll. *Onom.* ii. 4. § 36 sq.; Razes, *Alm.* i. 2, 7 sq. p. 4, 12 sq.; Ruf. Eph. *De Appell.* p. 23 sq., 34 sq., 47 sq., 54 sq.; Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 523 sq.; Xen. *Mem. Socr.* i. 4.

128. 11. *κεφαλὴ γὰρ μεγάλη κ. τ. λ.*] De optima forma capitis vid. Gal. in *Arte Med.* c. 6. tom. i. p. 320.; Paul. Aegin. i. 62.; Orib. *Synops.* v. 45. p. 84.; Aët. i. 4. § 62. p. 181.; Melet. c. 1. p. 56. l. 23 sq.; Pallad. *Comm. in Hipp. "Epid. VI."* i. 2. tom. ii. p. 8, 9.

129. 2. *τούτοις*] Lege [*τούτους*], ut semper alibi post *περιέχω*.

129. 16. *ἕξ*] Melius Gal. (*De Oss.* c. 1. tom. ii. p. 744., *Introd.* c. 12. tom. xiv. p. 720.) septem numerat, itemque Melet. c. 1. p. 54. l. 20., et Orib. *Anat.* p. 136.; optime vero Anon. *Isag. Anat.* c. 48. octo numerat, ossibus *Sphenoide* et *Ethmoide* additis.

129. 17. *τὰ δύο βρέγματα*] *κορυφῆς δύο* vocat Gal. *Introd. ibid.*

129. 17. *τὰ δύο λιθοειδῆ*] *κροτάφων δύο* habent Gal. *Introd. ibid.*, et Anon. *Isag. Anat.* c. 48.; quorum una pars *petrosa* appellatur.

129. 17. *βρέγματα*] *οἷς ἐπιτίθεμεν τὰς ἐπιβροχὰς, ὅτε θελήσομεν ὑγρᾶναι τὸν ἐγκέφαλον, ἔνθεν καὶ βρέγμα καλεῖται.* (Pallad. *Comm. in Hipp. "VI. Epid."* i. 1. tom. ii. p. 5.)

130. 2. *ῥαφαῖς*] *ῥαφὴ* (*συναρθρώσεως* species, de quibus vide sup. ad p. 116. l. 6.,) est *ἡ ὁμοία τοῖς ἐρραμμένοις σύνθεσις*, (Gal. *De Oss.* Prooem. tom. ii. p. 737.,) *ὅθεν, οἶμαι, καὶ ῥαφὰς αὐτὰς ὠνόμαζον οἱ παλαιοὶ, καὶ νῦν ἔτι μένει τοὔνομα.* (id. *De U. P.* ix. 1. tom. iii. p. 690.) Cf. id. *Comm. in Hipp. "De Off. Med."* iii. 37. tom. xviii. p. ii. p. 922.; Melet. *De Nat. Hom.* p. 32. l. 16.

130. 2. *πριονοειδέσιν*] Quia *ἐοίκασι δυοῖν πριόνων συνθέσει.* (Ruf. Eph. *De Appell.* p. 34.)

130. 2. *ἡ μὲν στεφανιαία ῥαφὴ κ. τ. λ.*] *ὀνόματα δὲ αὐτῶν* (sc. *τῶν ῥαφῶν*,) *παλαιὰ οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ νῦν ἐτέθη ὑπό τινων Αἰγυπτίων ἰατρῶν φαύλως ἑλληνιζόντων.* (id. *ibid.*)

130. 2. *στεφαν.*] *ὀνομάζουσι δὲ—στεφανιαίαν, ἐπειδὴ κατὰ τοῦτο μάλιστα τὸ μέρος τῆς κεφαλῆς οἱ στέφανοι περιτίθενται.* (Gal. *De Oss.* c. 1. tom. ii. p. 740.) Cf. Orib. *Anat.* p. 132. Vocat Poll. *Onom.* ii. 4. § 37. *στεφανίτιδα.*

130. 7. *ἡ κατὰ κορυφὴν μέση*] Vocat Ruf. Eph. p. 34. *ἐπιζευγνύουσαν*; Melet. c. 1. p. 53. l. 8. *τὴν κατὰ μῆκος*; Gal. *Introd.* c. 12.

tom. xiv. p. 720. ὀβολιαίαν; Anon. *Isag. Anat.* c. 48. ὀβελιαίαν.

130. 9. τῷ Η γράμματι] Cf. Gal. *De Oss.* p. 740.; Hipp. *De Cap. Vuln.* init. tom. iii. p. 346 sq.; Orib. *Anat.* p. 134.; et Melet. *De Nat. Hom.* c. 1. p. 53., ubi vide harum trium suturarum explicationem mystico-theologicam.

130. 13. λεπιδοειδεῖς] Vocat. Gal. *Introd. ibid.* κροταφίας. Hae quum non verae sint suturae, διὰ τοῦτό τινες οὐδὲ ῥαφὰς ὠνόμασαν ἁπλῶς αὐτὰς, ἀλλ' ἤτοι λεπιδοειδεῖς ῥαφὰς, ἢ λεπιδοειδῆ προσκολλήματα. (Gal. *De Oss.* p. 741.) Cf. Orib. *Anat.* p. 134.

130. 14. ῥαφὰς πέντε] *Tres* aut *quatuor*, ait Hipp. *De Loc. in Hom.* tom. ii. p. 108. Plures mari quam foeminae esse suturas ait Arist. *De Part. An.* ii. 7. § 19.; cf. Melet. *De Nat. Hom.* c. 1. p. 53. l. 13 sq.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 37.

131. 4. Δύο δὲ ἄλλαι κ. τ. λ.] sc. "duae cum ossibus genae superioris et osse sphenoide communes, quas non legi proprio aliquo nomine a veteribus nuncupatas fuisse." (Gorraei *Defin. Med.*) Vide Gal. *De Oss.* p. 742.; Orib. *Anat.* p. 136.

131. 10. ἐξ οὗ καὶ τὴν προσωνυμίαν κ. τ. λ.] Cf. Ruf. Eph. p. 35.

132. 12. ὑγρὰ τέσσαρα] Cf. inf. p. 253. l. 1., ubi vide Adnot.

133. 3. σκοτώσεσιν] Vox rara, pro qua frequentius σκότωμα usurpatur, (vide Gorr. *Defin. Med.*,) quae tamen occurrit ap. Gal. *Defin. Med.* c. 251. tom. xix. p. 417.

133. 8. κεφαλὰς ἀρράφους] Vide Herod. *Hist.* ix. 83., ibique Baehr. Cf. Aelian. *De Nat. An.* iv. 34., ibique Jacobs; Poll. *Onom.* ii. 4. § 37.; Arist. *Hist. An.* iii. 7. § 3.; Anon. *Isag. Anat.* c. 48.

134. 9. διττὸς καὶ ὁ ἐγκέφαλος κ. τ. λ.] sc. ὁ ἐγκέφαλος, et ἡ παρεγκεφαλίς, οὕτω γὰρ ἑκατέραν τὴν μοῖραν αὐτοῦ καλεῖν ἔθος ἐστὶ τοῖς περὶ τὸν Ἡρόφιλον, τὴν μὲν ἔμπροσθεν τῷ τοῦ παντὸς ὀνόματι διὰ τὸ μέγεθος,—τὴν δ' ὄπισθεν, ὅτι, τῆς πρώτης φθασάσης τὸ τοῦ παντὸς ὄνομα σφετερίσασθαι, δικαιότερον οὐκέτ' ἦν εὑρεῖν ἕτερον ὄνομα τῇ παρεγκεφαλίδι τοῦ νῦν ὄντος. ἄλλοι δ' αὖ τινες οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐγκρανίδα τε καὶ ἔγκρανον ὀνομάζουσι. (Gal. *De U. P.* viii. 11. tom. iii. p. 665.) Multo tamen antiquiorem Herophilo esse appellationem hanc notat Casp. Hofm. *ad loc.* § 636., laudatque Arist. (*Hist. An.* i. 16. § 3.) iisdem nominibus utentem. Cerebellum Erasistr. (ap. Gal. *ibid.* c. 13. p. 673., *De Hipp. et Plat. Decr.* vii. 3. tom. v. p. 603.) ἐπεγκρανίδα appellabat, (quae vox in lexicis non exstat;) Gal. ipse (*De U. P.* p. 637.) ἐγκεφαλίδα, (quam *vocem nihili* vocat H. Steph. in *Thes. Gr.*;) et ait (*De Anat. Adm.* ix. 2. tom. ii. p. 714.) ὀπίσθιον δὲ λέγειν ἐγκέφαλον, ἢ ἐγκράνιον, ἢ παρεγκεφαλίδα, διαφέρει οὐδέν. Cf. id. *Ars Med.* c. 6. tom. i. p. 321.

134. 11. ἐγκράνιος] Nihil opus mutationis, neque pro hac voce

ἐγκρανὶς legendi, (vide Not.;) occurrit enim ἐγκράνιον (sc. in casu accus.,) ap. Orib. *Anat.* p. 8., et bis ap. Gal. *De Anat. Adm.* p. 714. Haec igitur vox lexicis addenda.

135. 9. Τοῦτον τὸν σωλῆνα κ. τ. λ.] Videtur Noster *Torcular Herophili* cum *Infundibulo* confundere. Vide Orib. *Anat.* p. 4, 20.; Gal. *De Anat. Adm.* ix. 1. tom. ii. p. 709, 712.; id. *De U.P.* ix. 3, 6. tom. iii. p. 694, 708.

135. 11. χώνην] Cf. Melet. *De Nat. Hom.* c. 1. p. 58. l. 1. qui τὸ τρῆμα etiam hanc partem appellat.

137. 1. ἔξωθεν] Mallem ἔσωθεν, et sic fort. C.

137. 13. χωροειδὴς] Scribitur plerumque per ο. Vide Pseudo-Gal. *Intr.* c. 11. tom. xiv. p. 710., et passim; Ruf. Eph. *De Appell.* p. 36; Poll. *Onom.* ii. 4. § 70. Vox χορίον (sive χωρίον,) designabat membranam foetus exteriorem, ut inf. p. 211. l. 11 sq.; et inde derivata χοροειδὴς (sive χωροειδὴς,) oculi *Tunicam Choroidem,* (quam Noster ῥαγοειδῆ vocat, p. 161. l. 17 sq.,) cerebri *Plexum Choroidem,* (ut p. 138. l. 11 sq.,) itemque (ut hic,) cerebri *Piam Matrem.* Videtur χιτὼν χοροειδὴς, (ap. Ruf. Eph. p. 36.) ὁ καλύπτων τὰς [τοῦ ἐγκεφάλου] κοιλίας ἔνδοθεν, *Piam Matrem,* aut fortasse *Tunicam Arachnoidem* significare. Occurrit nonnunquam χοριοειδής, e. g. Gal. *De U. P.* viii. 9: x. 2. tom. iii. 660, 762, 763.

137. 13. ὡς χωρίον κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 139. l. 12.

138. 1. διαπεράσασα] An διαπεραιώσασα? Cf. inf. p. 159. l. 2., ubi verbum διαπεράω intransitive sumitur.

138. 10. δικτυοειδὲς] Nomen (ut videtur,) ab Heroph. impositum; vide Gal. *De Usu Puls.* c. 2. tom. v. p. 155.

138. 13. τῆς ὀνομαζ. πνευματικῆς] Sic Erasistr. ap. Gal. *De U. P.* vi. 12. tom. iii. p. 466; ἀρτηριακὴν vocat Diogenes ap. Plut. *De Phys. Philos. Decr.* iv. 5. Cf. sup. p. 96. l. 4.

139. 12. διὰ τοῦτο κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 137. l. 13.

139. 16. κωνάριον] De quo vide Gal. *De U. P.* viii. 14. tom. iii. p. 674 sq.; id. *De Anat. Adm.* ix. 3. tom. ii. p. 722 sq. Notandum est hanc minutam particulam ante duo saecula ad principatum inter corporis humani praecipua viscera adspirasse, cum in ea Cartesius ejusque schola sedem Animae ponerent, quam hypothesin tarde et quasi inviti dimiserunt. Haller, *Elem. Phys.* x. 1. § 32. tom. iv. p. 64.

141. 4. Ἔστι δὲ κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 189. l. 8 sq.

141. 4. ὁ νωτιαῖος μυελὸς] καὶ γὰρ καὶ τούτῳ (sc. τῷ νωτιαίῳ) τῆς οἰκείας οὐσίας ὄνομα μυελός ἐστιν,—προσετέθη διορισμοῦ χάριν ὁ νωτιαῖος, ὥσπερ καὶ διαυχένιος, καὶ ῥαχίτης, καὶ ψωΐτης, εἶτα μετὰ ταῦτα σχεδὸν ἅπαντες εἴθισαν ὀνομάζειν ἁπλῶς νωτιαῖον. Gal. *De Loc. Aff.* v. 4. tom. viii. p. 328.

141. 13. τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος] Vide libellum Joannis Actuarii *De Spir. Anim. Action. et Affect.*

143. 7. ἃ δὴ βλέννας κ. τ. λ.] Cf. Ruf. Eph. p. 25.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 78.; Gal. *De Sem.* ii. 6. tom. iv. p. 645.; id. *Comm.* in *Hipp.* "*De Alim.*" iii. 17. tom. xv. p. 325.; id. *De Nat. Fac.* ii. 9. tom. ii. p. 130.

143. 8. ἄλλοι δύο τινὲς ὀχετοὶ] An *Tuba Eustachii?*

143. 12. δυσκρατώτερος] Cum τὸ α producatur, expectes —τότερος.

144. 9. ἡ πρώτη συζυγία τῶν νεύρων] Vide inf. ad p. 151. l. 9.

145. 10. παρὰ δὲ τῷ Ἱπποκρ.] sc. in libro *De Locis in Homine*, qui, quanquam ab Erot., (*Gloss. Hipp.* Prooem., p. 22. et in vv. ἀτρεκέως, γονοειδὲς, p. 36, 110,) Cael. Aurel., (*De Morb. Chron.* v. 1. p. 556.,) Gal., (*Gloss. Hipp.* in vv. θηρίον, κρημνοί, tom. xix. p. 103, 114.,) et Rufo Eph., (*De Appell.* p. 47.,) laudatus[k], tamen a recentioribus plerumque inter incertos memoratur. Vide Gruner, *Cens. Libr. Hipp.;* Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.;* Littré, *Hipp. Opera,* tome i. p. 355.; Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*

145. 11. κρείσσων κ. τ. λ.] Cf. Gal. *De U. P.* ix. 3. tom. iii. p. 695.

145. 13. σπογγιᾶς] Hic levius interpungendum; post ἠθμοῦ plenius.

146. 2. γὰρ] Lege οὖν cum E.

147. 5. σύριγγας—παμπόλλους] Videtur [παμπόλλας] legendum; vide Not. ad p. 60. l. 1.

147. 7. μυξωτῆρες] Ait contra Ruf. Eph. (p. 47.) ita vocari τὰ κοιλώματα ἐξ ἑκατέρου μέρους δι' ὧν γίνεται ὄσφρησις. Cf. Poll. *Onom.* ii. 4. § 79.

147. 10, 17. ῥάχιν,—διαφράγματι, κ. τ. λ.] Haec omnia fere vocabula eodem fere sensu habent Ruf. Eph. p. 25, 47.; Poll. *ibid.*

149. 5. [ὑποπιέζηται] Quam saepe ε et η in codd. MSS. inter sese commutentur nemo nescit; γραφόντων γὰρ (ait Gal. *Comm. in Hipp.* "*VI. Epid.*" iii. 40. tom. xvii. p. ii. p. 111.) τῶν παλαιῶν τόν τε τοῦ η δίφθογγον καὶ τὸν τοῦ ε δι' ἑνὸς χαρακτῆρος, ὃς νῦν μόνος σημαίνει τὸν ἕτερον φθόγγον τὸν η[1], πολλὰ γέγονεν ἁμαρτήματα τῶν ἐγγραφομένων, οὐ κατὰ τὴν γνώμην τῶν γραψάντων τὴν μετάθεσιν τῶν γραμμάτων ποιησαμένων. διὸ καὶ προσέχειν ἀκριβῶς χρὴ ταῖς τοιαύταις γραφαῖς ἐν αἷς δυνατόν ἐστι τὸν τοῦ η φθόγγον εἰς τὸν τοῦ ε μεταθέντας, ἢ τοὔμπαλιν γράψαντας ἐπανορθώσασθαι τὴν γραφήν. ὁμοίως δὲ κἀπὶ τοῦ ο καὶ ω ποιητέον, ἐπειδὴ

k Liceat errorem corrigere accuratissimi Ackermanni affirmantis (post Gruner,) hunc librum ab "Athenaeo in *Deipnos.*" (ii. 25. p. 46.) esse memoratum. Laudat autem Athenaeus Hippocratem ἐν τῷ Περὶ Τόπων, i. e. locum qui in libro reperitur cui titulus Περὶ Ἀέρων, Ὑδάτων, Τόπων, (tom. i. p. 534, 535.) non Περὶ Τόπων τῶν κατ' Ἄνθρωπον.

1 τὸν η] Videtur τὸν ε legendum.

καὶ τούτων ἀμφοτέρων οἱ φθόγγοι δι' ἑνὸς χαρακτῆρος ἐγράφοντο. Cf. Pallad. *Comm. in Hipp.* "*VI. Epid.*" iii. 26. tom. ii. p. 102., Οἱ γὰρ Ἰταλοὶ τὸ ε̄ ο̄ [m] γράφουσι καὶ τὸ ε καὶ τὸ η, δῆλον. ἀλλ' εἰ μὲν οὕτως ἁπλῶς γράφοι τὸ ε δηλοῖ· εἰ δὲ καὶ γραμμὴν ἐπικειμένην, τὸ η. Ὁμοίως καὶ τὸ ο, ἁπλῶς μὲν, οὕτω κείμενον, ο δηλοῖ· ἔχον δὲ ἄνω γραμμὴν, τὸ ω. Hinc crebri oriuntur soloecismi, quos in hoc libello plerumque correxi: in nostris Vv. Ll. reperitur ε pro η p. 28. l. 8: 152. 9: 248. 3: 253. 9.; contra η pro ε 99. 12: 188. 13: 200. 2. Fatendum est tamen modos indicat. et subjunct. tali modo (praesertim in cod. E.,) confundi, ut paene id consulto factum crediderim: e. g. modus indic. sequitur ἂν 41. 1: 251. 1., (cf. *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" tom. ii. p. 419. l. 21.,) ὅπως 72. 6: 92. 12: 188. 16: 195. 7., ἵνα 13. 5: 149. 4, 6., ὡς 208. 4., ἐπὰν 253. 9., ἐπειδὰν 199. 12., ὅταν 248. 3., ὁπόταν 232. 9, 10.; contra reperitur modus subj. cum εἰ 26. 5: 93. 10: 236. 7: 254. 3., (cf. *Comm. in* "*Aph.*" p. 464. l. 28, 29: 472. 5.,) εἴπερ 249. 9.

150. 1. φύσει] Ἡμεῖς δὲ λέγομεν ὅτι τῆς φύσεως ὄνομα παρά τε τῷ Ἱπποκράτει καὶ παρὰ τῷ Γαληνῷ κατὰ τεσσάρων φαίνεται σημαινομένων. σημαίνει γὰρ ποτὲ τὴν κρᾶσιν, ὅταν λέγῃ, [Hipp. *Aph.* iii. 2. tom. iii. p. 720.] "Τῶν φύσεων αἱ μὲν πρὸς θέρος, αἱ δὲ πρὸς χειμῶνα εὖ ἢ κακῶς πεφύκασι·" ποτὲ δὲ τὴν μορίων κατασκευὴν, ὥσπερ ὅταν λέγῃ τινὰς εἶναι τὴν φύσιν στενοθώρακας,[n] καὶ ἄλλους ὅσοι τὰ σκέλη οἷον ἐλαφρότερα καὶ πρὸς τὴν ἀναλογίαν τῶν ἄλλων λεπτότερα ἔχουσι· σημαίνει δὲ ποτὲ καὶ τὴν τῶν σωμάτων διοικητικὴν δύναμιν, ὅταν λέγῃ ὁ Ἱπποκράτης, [*De Morb. Vulg.* vi. 5. § 1. tom. iii. p. 606.] "Φύσιες νούσων ἰητροί·" σημαίνει δὲ καὶ τὴν ὁρμὴν τῶν ψυχῶν, ὅταν λέγῃ, [id. *De Alim.* tom. ii. p. 23.] "Φύσιες ζώων ἀδίδακτοι." Ἐνταῦθα τοίνυν τὸ τῆς φύσεως ὄνομα φέρει οὐ κατὰ τῆς κράσεως, οὐδὲ κατὰ τῆς τῶν ψυχῶν ὁρμῆς, ἀλλὰ κατὰ τῶν λοιπῶν δύο. (Steph. Athen. *Comm. in Gal.* "*I. De Meth. Med. ad Glauc.*" tom. i. p. 234.) Cf. Gal. *Comm. in Hipp.* "*De Rat. Vict. in Morb. Ac.*" ii. 31. tom. xv. p. 570.

150. 13. περὶ ὀφθαλμῶν] De Oculis vide (praeter auctores laudatos sup. ad p. 128. l. 1.) Aët. ii. 3. § 1. p. 299.; Cass. *Probl. Phys.* c. 27.; Cels. vii. 7. § 13. p. 392.; Gal. *De Hipp. et Plat. Decr.* vii. 5. tom. v. p. 622 sq.; id. *Introd.* c. 10, 11. tom. xiv. p. 701 sq., 711 sq.; Leon. *Consp. Medic.* iii. 1. p. 127.; praesertim vero Jesu Haly *Tract. de Oc.*, (ap. Guid. Caul. *Chir. Parv.* ed. Venet. 1500.,) quo nemo antiquorum accuratius de oculorum anatomia scripsit.

[m] Aliquid certe mutandum: conj. Dietz τὸ ο̄ ω̄; melius Scott ὅτι ε. De sensu autem constat, quanquam de literis haerere possimus. Lineam reliquis literis in libro impresso suprascriptam amovi.

[n] Vocem στενοθώραξ e Gal. "*VI Epid.*" laudat H. Steph., (*Thes. Gr.* ed. Lond.,) sed locum non inveni.

151. 3. *καὶ εἴτε μίαν κ. τ. λ.*] Vix est ut moneam graviter hic peccare Nostrum credentem nervos *Opticos* unum par cum *Olfactoriis* constituere, quam opinionem (quoad sciam,) ipse primus protulit.

151. 8. *παρὰ γὰρ τῷ Γαληνῷ κ. τ. λ.*] Fallitur hic Noster; nam Gal. ubique nervos *Opticos* pro cerebri primo pare habet, neglecto scilicet nervo *Olfactorio, ὅτι μήτε νεύρων ἐκφύσεις ἔχει, καθάπερ αἱ λοιπαὶ, μήτε διεκπίπτει τῶν ὀστῶν ἐκτός.* (*De U. P.* ix. 9. tom. iii. p. 722.) Cf. id. *De Nerv. Diss.* c. 2. tom. ii. p. 832. Primus Noster (quoad sciam,) nervos *Olfactorios* pro primo cerebri pare habuit.

151. 8. Γαληνῷ τῷ σοφῷ ἰατρῷ] Sic Γαληνὸς *ὁ θαυμασιώτατος ἰατρός*, (Theoph. *De Puls.* p. 9. l. 11.; Anon. ap. Dietz, *Schol. in Hipp. et Gal.* tom. ii. p. 435. n.;) Γαλ. *ὁ θαυμάσιος ἰατρός*, (Theoph. *De Ur.* Prooem. p. 261. l. 4.;) Γαλ. *ὁ θειότατος*, (Alex. Trall. iii. 2 : iv. 1. p. 175, 223., et saepe.)

152. 1. *κρυσταλλοειδεῖ*] Vide Not. ad Poll. *Onom.* ii. 4. § 71., ubi (ut hic,) unico λ scribitur: sic quoque Melet. p. 64, 65 passim.

152. 3. *πρῶτον ὄργανον κ. τ. λ.*] Cf. Gal. *De U. P.* viii. 5. x. 1. tom. iii. p. 635, 760.; id. *De Meth. Med.* i. 6. tom. x. p. 48.; Cels. vii. 7. § 13. p. 392.; Orib. *Anat.* p. 31, 32.

152. 3. *ᾠοειδοῦς*] Cf. inf. p. 163. l. 14.; *ὑδατοειδὲς* vocant Gal. *Introd.* c. 11. tom. xiv. p. 712., Anon. Auct. *Isag. Anat.* c. 53., et Cass. *Probl. Phys.* c. 27., quod nomen adhuc quoque restat.

153. 15, 16. *ἄλλοι,—ἕτεροι*] Melius *ἄλλοι,—ἄλλοι*: nec tamen illud valde rarum. Cf. Var. Lect. inf. ad p. 166. l. 6, 7.; S. Paul. *Ep. ad Hebr.* xi. 35, 36.; Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 958. l. 2, 4., (c. 14. p. 29. l. 10, 14. ed. Dietz,) et alibi.

153. 16. [*πηρωθέντες*] In cod. E. vocales ac diphthongos, quorum pronuntiatio parum aut nihil discrepabat, ubique tam temere permixtos invenio, ut credam hunc codicem descriptum esse a librario qui dictantis verba calamo excipiebat et parum Graece intelligebat. Reperitur *ει* pro *η* p. 13. l. 5 : 41. 1 : 72. 6 : 92. 12 : 96. 9 : 133. 1 : 149. 4, et alibi; contra occurrit *η* pro *ει* 2. 2 : 23. 7 : 79. 6 : 112. 5 : 204. 1, et alibi. (Cf. Ermerins, *Anecd. Med. Gr.* p. 218.; Bernard ad Psell. *De Lap. Virt.* p. 19.) Hinc quoque permulti soloecismi, quos, quoties ausus sim, correxi; vide tamen Adnot. ad p. 149. l. 5.

154. 5. [*ἀνελλιπῆ*] Sic Theop. *De Ur.* Praef. p. 261. l. 8 : 262. 15. Occurrit *ει* pro *ι* in nostris codd. p. 69. l. 6 : 191. 1; contra *ι* pro *ει* 36. 4 bis : 242. 7 : 267. 6. Vide sup. ad p. 153. l. 16.

155. 2. *Κλείονται κ. τ. λ.*] Cf. Steph. Athen. *Comm. in Hipp. "Progn."* tom. i. p. 92, 93.

155. 3. *δύο μυῶν*] sc. musc. *Orbicul. Palpebr.*, et *Tensoris Tarsi.*

155. 3. ἀπὸ μυὸς ἑνός] Lege [ὑπὸ] μυὸς ἑνός, sc. musc. *Levatore Palpebrae Superioris.*

155. 8. φησὶ καὶ Ἱπποκρ.] sc. in libro *Praenotionum,* (aut *Prognosticorum,*) quem semper pro maxime genuino fere omnes habuerunt. Memorarunt hunc librum Erot., (*Gloss. Hippocr.* Prooem. p. 22.,) Cael. Aurel., (*De Morb. Chron.* iv. 8. p. 536.,) Gal., (*De Hipp. et Plat. Decr.* ix. 2. tom. v. p. 726.; *De Usu Resp.* c. 3. tom. iv. p. 486.; *De Mar.* c. 2., *De Diffic. Resp.* i. 23. tom. vii. p. 670, 820.; *De Cris.* i. 5. tom. ix. p. 568.; *Comm. in Hipp.* "*De Morb. Vulg. III.*" i. 5: iii. 32. tom. xvii. p. i. p. 533, 678.,) Aët., (ii. 1. § 1. p. 189.,) Pallad., (*Comm. in Hipp.* "*De Fract.*" tom. xii. p. 271. ed. Chart.,) Macrob., (*Saturn.* i. 20.,) Paul. Aegin., (ii. 4.,) Steph. Athen. (*Comm. in Gal.* "*Ad Glauc. de Meth. Med. I.*" tom. i. p. 238, 246, 249.; *Comm. in Hipp.* "*Progn.*" tom. i. p. 54.) Praecipuum autem et antiquissimum testimonium, Herophilus contra hunc librum commentarium conscripsit. (Cael. Aurel. *l. c.*; Gal. *Comm. in Hipp.* "*Progn.*" i. 4. tom. xviii. p. ii. p. 16.) Vide Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera,* tome i. Introd. p. 320.; Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*

155. 9. ῥικνὸν] Τὰ μὲν οὖν πλεῖστα τῶν ἀντιγράφων οὕτως ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς ῥήσεως, (sc. ἢν δὲ καμπύλον ἢ ῥικνὸν κ. τ. λ.,) ἔνια δὲ ἀντὶ τοῦ καμπύλον τὸ ῥικνὸν, ἵν' ᾖ τὸ δηλούμενον ἐκ τῆς φωνῆς ταύτης τὸ συνεσταλμένον ὁμοίως τοῖς κατεψυγμένοις ὑπὸ κρύους. Τοῦτο μὲν οὖν νεκρώσεώς ἐστι σημεῖον, ὥσπερ καὶ τὸ πελιδνόν· τὸ δὲ καμπύλον τάσεώς τινος σπασμώδους, ἢ παραλύσεως θατέρου τῶν κλειόντων μυῶν τὸν ὀφθαλμόν. Ἑκάτερα δ' ἐστὶν ὀλέθρια μαρτυρούμενα πρὸς τῶν ἄλλων σημείων, ὅπερ ἐδήλωσεν εἰπὼν μετά τινος τῶν ἄλλων σημείων, ὡς οὐκ ἱκανὸν ἓν μόνον τῶνδε τὸν θάνατον δηλῶσαι. (Gal. *Comm. in Hipp.* "*Progn.*" i. 12. tom. xviii. p. ii. p. 54.)

Τὸ μὲν ῥικνόν ἐστιν ἔνδεια καὶ ἀτροφία μετὰ ῥυτίδος, τουτέστι τὸ ἐρρυτιδωμένον μετὰ ἄκρας ξηρότητος· ἔστι γὰρ καὶ μετὰ ὑγρότητος [ῥυτίδωσις.] Ἐνταῦθα οὖν τὸ μετὰ ξηρότητος ἐρρυτιδωμένον ἐκάλεσε ῥικνόν.

Καμπύλον λέγει τὸ ἑτερόρροπον· καὶ τοῦτο ὑπὸ ξηρότητος γίνεται ὡς ἐπίπαν. τὴν γὰρ διαστροφὴν λέγει τὸ καμπύλον, τυχὸν ἐὰν διαστραφῇ ἓν τούτων, ἢ ῥὶς τυχὸν, ἢ χεῖλος, ἢ βλέφαρα. Διαστρέφονται δὲ εἴτε ἐπὶ σπασμῷ, τοῦ σπασμοῦ ἐπὶ ξηρότητι γινομένου, εἴτε διὰ παράλυσιν ἥτις ἐπὶ ἄκρᾳ ψύξει γίνεται. (Steph. Athen. *Schol. in Hipp.* "*Progn.*" tom. i. p. 95.)

155. 13. κάλυμμα] Cf. Poll. *Onom.* ii. 4. § 66.

155. 13. ἐπικοιλίς] *Vox nihili,* ait H. Steph. *Thes. Gr.*; ap. Poll. *ibid.* scribit Dindorf ἐπικυλίς, quod τὸ ἄνωθεν βλέφαρον explicat Poll. Cf. inf. ad p. 162. l. 5.

155. 14. κόγχος] Cf. Poll. *ibid.* § 71.

156. 1. ἴλιγγες] Cf. Poll. *ibid.* § 67., qui habet ἔλιγγας: et hanc solam vocis formam agnoscit H. Steph. in *Thes. Gr.*

156. 3. ταρσὸς] Nos potius cum Gal. (*De U. P.* x. 7. tom. iii. p. 793.; *Introd.* c. 10. tom. xiv. p. 702.) *tarsum* vocamus palpebrae utriusque extremitatem cartilaginosam, e qua cilia erumpunt. Haec ipsa Ruf. Eph. p. 24. ταρσοὺς καὶ βλεφαρίδας vocat.

156. 4. κοιλίς] Contra *superiorem* palpebram κοιλίδα (sive κυλίδα, vide sup. ad p. 155. l. 13.,) vocat Poll. *ibid.* § 66.

156. 7. κυρήβια] Exponit Gal. (*Gloss. Hipp.* tom. xix. p. 116.,) ἄχυρα· δηλοῖ δὲ καὶ τὰ πίτυρα καὶ τὰ τῶν κριθῶν ἀποβράσματα. Vide plura ap. Foesii *Oeconom. Hippocr.*

156. 9. [μύσαντας] ι et υ quoque non raro inter sese permutantur, e. g. δυκτιοειδὲς, p. 138. l. 10.; σύκιον, p. 251. l. 7.

156. 12. ἄγανα] Exponit Suid. (*Lex.* in v.) τὸ κατεαγὸς ξύλον: vide H. Steph. *Thes. Gr.*

157. 1. [ὑπήλειφε] Certissima correctio, cujus integram laudem habeat Ermerins. Cf. p. 72. l. 5: 120. 4: 179. 7., et alibi; Gal. *De U. P.* vii. 21. tom. iii. p. 597. l. 4.; id. *De Comp. Medic. sec. Loc.* vii. 1. tom. xiii. p. 2. l. 16.; Orib. *Anat.* p. 268. l. 3.; Melet. *De Nat. Hom.* p. 82. l. 11, 12: 85. 8: 93. 3.; Leo, *Consp. Med.* iv. 19. p. 165., ubi laudat Erm. Gal. *De U. P.* vii. 3.: xiii. 8. tom. iii. p. 520. l. 4, 7: tom. iv. p. 111. l. 7; id. *De Hipp. et Plat. Decr.* vi. 4. tom. v. p. 535. l. 13., monetque "sermonem esse de membranis et "cartilaginibus glabris, humidis, quae partes ἀλείφειν non inepte "dicuntur;" quae "propterea apponit, quod de hoc usu verborum "ὑπαλείφειν, ἐπαλείφειν, περιαλείφειν in Lexx. silentium est." Quomodo inter se η et ει permutentur, vide sup. ad p. 153. l. 16.

157. 8. τοὺς ὀφρύας] Lege [τὰς] ὀφρύας, ut alibi semper.

157. 11. πολυωρήματα] Nota vocem non alibi inventam.

159. 6. τὸν ἀμφιβληστροειδῆ χιτῶνα] sc. *Retinam.* Ὁ δὲ τρίτος [χιτὼν] περιέχει μὲν ὑελοειδὲς ὑγρόν· καλεῖται δὲ ἀρχαῖον ὄνομα ἀραχνοειδὴς διὰ λεπτότητα· ἐπειδὴ δὲ Ἡρόφιλος εἰκάζει αὐτὸν ἀμφιβλήστρῳ ἀνεσπασμένῳ, ἔνιοι καὶ ἀμφιβληστροειδῆ καλοῦσιν· ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ αὐτὸν ἄλλοι καὶ ὑαλοειδῆ. (Ruf. Eph. p. 36.) Cf. id. p. 55.; Gal. *De U. P.* viii. 6: x. 2. tom. iii. p. 639, 762.; Leo, *Consp. Medic.* iii. 1. p. 129.; Joan. Act. *De Spir. Anim.* i. 8. § 1.; Melet. c. 2. p. 63. l. 9. Credit Kühn (in Blanc. *Lex. Med.*,) τὸ ἀμφιβλ. non *Retinam*, sed *Tunicam Hyaloidem* significare; plerumque tamen *Retinam* mihi videtur haec vox designare, interdum fortasse *Tun. Hyal.*, nonnunquam fortasse etiam ambas. Non raro autem valde est difficile quid significetur pronuntiare.

159. 8. τὸν ῥαγοειδῆ χιτῶνα] Nomen (ut videtur,) ab Heroph. im-

positum, quia ῥαγὸς σταφυλῆς δορᾷ ὅμοιος est membrana. (Ruf. Eph. p. 55.; cf. id. p. 36.) Eam τὸ μέλαν appellat Anon. *Isag. Anat.* c. 53., (cf. inf. p. 162. l. 2.;) χοριοειδῆ Gal. (*De U. P.* x. 2. tom. iii. p. 763.) quia est σύνδεσμός τις ἀγγείων παμπόλλων, ὥσπερ τὸ χορίον, (cf. Ruf. Eph. *l. c.*) quod nomen (sive χοροειδὴς,) hodie etiam manet. "A *Choroide* distinguit Rufus," (ait Haller, *Elem. Physiol.* xvi. 2. § 9. tom. v. p. 363. n.,) "ut ῥαγοειδὴς magis sit *Iris*, et χοροειδὴς magis *Choroidea*." Vocatur etiam ap. Poll. *Onom.* ii. 4. § 70. ῥοδοειδὴς, et χαροειδὴς, quae nomina fortasse corrupta sunt.

159. 13. χιτῶνι τῷ λευκῷ] ὧν δὴ (sc. τῶν χιτώνων τοῦ ὀφθαλμοῦ,) ὁ πρῶτος, δύο ἔχων φύσεις, δύο ὀνόματα ἔχει· κερατοειδὴς μὲν κατὰ τὸ μέσον καὶ μέχρι τῆς ἴριδος, (τοῦτο γὰρ καὶ ἔοικεν αὐτοῦ τοῖς ξυομένοις κέρασι,) λευκὸς δὲ τὸ ἄλλο μέρος πᾶν, οἷός περ καὶ βλέπεται, οὐδὲν ἐοικὼς τῷ μέσῳ, οὔτε τὴν φύσιν, οὔτε τὴν χροιάν. (Ruf. Eph. *De Appell.* p. 25.) Cf. id. *ibid.* p. 36, 54. Hoc nomine Noster videtur designare non solum *Tunicam Albugineam,* verum etiam *Membranam Scleroticam,* quod ἐπιπεφυκὼς etiam appellatur p. 161. l. 18. Cf. (inter alios,) Anon. *Isag. Anat.* c. 53.; Steph. Athen. *Schol. in Hipp.* "*Progn.*" tom. i. p. 92. l. 17. Adeo tamen temere talia vocabula antiqui (atque etiam nonnunquam recentiores,) usurpant, ut saepe difficillime percipias quid quisque eodem nomine significare voluerit.

159. 13. ἐκφυόμενος κ. τ. λ.] Cf. Melet. c. 2. p. 63. l. 19 sq., (ubi legend. cum B.C. περικρανίου . . . . ὃς τὴν κ. τ. λ.)

159. 15, 16. τοῦ μεγάλου κανθοῦ,—τοῦ μικροῦ κανθοῦ] τὰ δὲ πέρατα τῶν ταρσῶν, κανθοί· ὧν ὁ μὲν πρὸς τῇ ῥινὶ μέγας, ὁ δὲ πρὸς τῷ κροτάφῳ μικρός. (Ruf. Eph. p. 48.) Cf. id. p. 24.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 4. p. 73.; Gal. *Introd.* c. 10. tom. xiv. p. 702.

160. 2. ἔνωσίς ἐστι κ.τ.λ.] Cf. Gal. *De Meth. Med.* xiv. 19. tom. x. p. 1020.; Ruf. Eph. *De Appell. Part.* p. 25.

160. 4. ἶρις] . . . . κύκλος ποικίλος τοῖς χρώμασι, διὸ καὶ ἶρις ἐκλήθη, ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν ὑπαίθριον ἶριν ἐμφερείας. (Gal. *Introd.* c. x. tom. xiv. p. 702.) Cf. id. *De U. P.* x. 2. tom. iii. p. 768.

160. 7. ἐξ οὗ γίνονται τὰ δάκρυα] Sic Cass. *Probl. Phys.* c. 27.

160. 10. διὰ τί οὐ πληροῦνται] Quod haec verba significent nescio, alia in suo cod. invenit Crass.

160. 13. τὸ Ἱπποκρ. ῥητὸν] sc. in libro *De Alimento,* cujus meminerunt Erot., (*Gloss. Hipp.* Prooem. p. 22.,) Gell., (*Noct. Att.* iii. 16. § 3, 8.,) Pallad., (*Comm. in Hipp.* "*De Fract.*" tom. xii. p. 271. ed. Chart.,) Steph. Athen. (*Comm. in Gal.* "*Ad Glauc. de Meth. Med. I.*" tom. i. p. 234, 321.) A Gal. (qui et comment. in hunc librum conscripsit,) pro genuino habitus, (*Comm. in Hipp.* "*Epid. II.*" ii. 13. tom. xvii. p. i. p. 341.; *De Opt. Corp. Const.* c. 4. tom. iv.

p. 746.,) ab aliis Thessalo, Philotimo, Philistioni, Pherecydi, vel Herophilo tribuitur; videtur tamen Aristotele recentior et provectioris anatomici studii soboles, quum auctor arterias a corde, venas a jecore deducit. Vide Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera*, tome i. Introd. p. 383.; Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*

160. 14. Πάντα ἐκ τούτων] Locus corruptus; habet Hipp., ἐς τρίχας τροφὴ καὶ ἐς ὄνυχας καὶ ἐς τὴν ἐσχάτην ἐπιφανείην ἔνδοθεν ἀφικνέεται. ἔξωθεν τροφὴ ἐκ τῆς ἐσχάτης ἐπιφανείης ἐνδοτάτω ἀφικνέεται. ξύρροια μία, ξύμπνοια μία, ξυμπαθέα πάντα. κατὰ μὲν οὐλομελίην πάντα, κατὰ μέρος δὲ τὰ ἐν ἑκάστῳ μέρει μέρεα πρὸς τὸ ἔργον. Laudat Gal. hanc sententiam saepe et variis in formis; e. g. ἐν ἅπασι πάντ' ἐστί, (*De U. P.* vi. 16. tom. iii. p. 491.;) ἅτε συμπνοίας οὔσης καὶ συρροίας ἐκ πάντων εἰς πάντα, (*De Febr. Differ.* ii. 13. tom. vii. p. 379.;) πᾶν γὰρ ἐκ παντὸς ἕλκειν φαίνεται, καὶ παντὶ μεταδιδόναι, καὶ μίαν πάντων εἶναι σύρροιαν καὶ σύμπνοιαν, (*De Nat. Fac.* iii. 13. tom. ii. p. 189.;) cf. etiam id. *De U. P.* i. 8. tom. iii. p. 17, 18., *De Caus. Puls.* ii. 12. tom. ix. p. 88., *De Nat. Fac.* i. 12. tom. ii. p. 29., *De Usu Puls.* c. 2, 5. tom. v. p. 157, 166.; Alex. Trall. i. 16. p. 102. Ex his locis veram eruemus lectionem; lege igitur [Εἰς] πάντα ἐκ [πάντων] ξύρροια μία, καὶ ξύμπνοια μία, καὶ πάντα [ξυμπαθέα.] *In omnia ex omnibus confluxus unus &c.*

160. 14. ξύρροια κ. τ. λ.] . . . . . Δῆλον μὲν οὖν ἐστιν ὅτι ἐκ παντὸς εἰς πᾶν φέρεταί τι καὶ μεταλαμβάνεται, καὶ ὅτι (ὡς γράφεται πρὸς αὐτοῦ,) "μία πάντων ἐστὶ σύμπνοιά τε καὶ σύρροια." φαίνεται γὰρ τοῦτο σαφῶς ἐπί τε τῆς καρδίας καὶ τῶν ἀρτηριῶν ἁπασῶν, καὶ τοῦ θώρακος καὶ τοῦ πνεύμονος· καθ' ἑκάστην γὰρ σχεδὸν τοῦ καιροῦ ῥοπὴν τὰς ἐναντίας κινήσεις τε ἅμα τῶν ὀργάνων καὶ φορὰς τῶν ὑλῶν ἐστιν ἰδεῖν γιγνομένας, καὶ ὥσπερ εἰσπνέομεν ἐν ἑτέρῳ χρόνῳ καὶ αὖθις πάλιν ἐν ἑτέρῳ ἀντεκπνέομεν, οὕτω καὶ τροφὴν ἐν ἑτέρῳ μὲν χρόνῳ τὸ ἧπαρ ἐκ τῆς γαστρὸς, ἐν ἑτέρῳ δὲ ἡ γαστὴρ ἐκ τοῦ ἥπατος ἐπισπᾶται. Ἐκεῖνο μὲν γινώσκειν χρὴ, ὡς δύο εἰσὶν ὁλκῆς εἴδη, τὸ μὲν τῇ πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθίᾳ, τὸ δ' οἰκειότητι ποιότητος γιγνόμενον· καὶ ὡς ἡ μὲν πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθία, τὸ κουφότερον ἕλκει πρότερον, ἡ δὲ κατὰ τὴν τῆς ποιότητος οἰκειότητα πολλάκις τὸ βαρύτερον, ἂν τῇ φύσει συγγενέστερον ὑπάρχῃ. Τὸ μέντοι κουφότερον φαίνεται ἀεὶ πρότερον ἀκολουθεῖν καὶ ταῖς ἀρτηρίαις καὶ τῇ καρδίᾳ. ὡς δὲ τρέφεσθαι δεομένοις εἰς αὐτοὺς τοὺς χιτῶνας ἕλκεται τὸ οἰκεῖον. Ὁ δὲ δὴ τρόπος τῆς θρέψεως τῶν μορίων τοιόσδε ἐστί· τοῦ σώματος ἑαυτῷ συνεχοῦς τὰ μὲν ἐπιπολῆς μέρη πρῶτα ὁμιλούσης ἀπολαύει τροφῆς, ἐκ τούτων δ' αὖ μεταλαμβάνει κατὰ τὸ συνεχὲς ἕλκοντα τὰ τούτων ἐφεξῆς, εἶτ' ἐξ ἐκείνων αὖθις ἕτερα. καὶ τοῦτο γίνεται ἄχρις ἂν εἰς ἅπαντα τὰ μόρια διαδοθείη ἡ ποιότης τῆς τροφῆς. Οὐχ ὁμοίως δὲ πάντα τὰ μόρια τρέφεται, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐπὶ πλέον ἀλλοιουμένου δεῖται χυμοῦ, τὰ δ' ἧττον. ὅσα δὲ τοιαῦτά ἐστιν εἴρηται ἐν ἄλλοις καὶ οὐ

χρὴ μηκύνειν ἔτι τὸν λόγον. (Gal. *Comm. in Hipp.* "*De Alim.*" iii. 23. tom. xv. p. 354.)

. . . . . . *Φησὶ γοῦν αὐτὸς κατὰ μὲν ὁλομελίην πάντα συμπαθέα, κατὰ δὲ μέρεα τοῦ μέρεος ἑκάστου πρὸς τὸ ἔργον, διδάσκων ἡμᾶς ὅτι τὰ μόρια πάντα (ὡς εἶπον,) πρὸς ἓν ἔργον συντείνει· καὶ ἕκαστον μόριον ὡσαύτως, ὡς πρὸς τὸ ζῆν πάντα καὶ πρὸς μέσας τοῦ σώματος ἐνεργείας, καὶ πρὸς τὰς μερικὰς ἐνεργείας τὰ κατὰ μέρη· ὡς αἱ χεῖρες τῆς ἀντιλήψεως χάριν ἐγένοντο, οἱ δ' ὀφθαλμοὶ τῆς ὄψεως, οἱ δὲ πόδες τῆς βαδίσεως, καὶ τἄλλα τὸν αὐτὸν τρόπον. Εἰ μὲν οὖν ὡς ὀφθαλμῶν καὶ χειρῶν καὶ ποδῶν ἅπασιν ἔνδηλον τοὔργον, οὕτω καὶ θώρακος καὶ πνεύμονος καὶ καρδίας καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἦν, οὐκ ἂν ἀναγκαῖον εἴη πολλὰ περὶ τούτων εἰπεῖν· νυνὶ δὲ πλείστων ἄδηλον τοὔργον, καὶ μὴ μόνον τοῖς πολλοῖς καὶ τυχοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἰατροῖς τε καὶ φιλοσόφοις. Διὸ οὐκ ἐνδέχεται τῶν κατὰ μέρος ἐξευρεῖν καὶ τὰς ἐνεργείας καὶ τὴν χρείαν οὐδενός· εὔδηλον δ' ὅτι ὅσοι περὶ τὰς ἐνεργείας τῶν ὀργάνων σφάλλονται, οὗτοι καὶ τὴν χρείαν τῶν μορίων ἀγνοοῦσι· ταύτης δὲ μὴ γινωσκομένης, οὔτε πῶς πάντα συμπάσχει κατὰ τὴν οὐλομελίαν, οὔτε κατὰ τὰ μέρη, δυνατόν ἐστι γινώσκεσθαι. ἄνευ γὰρ τῆς τοιαύτης θεωρίας πῶς τῶν ἐγκεφάλου μορίων ἢ καρδίας ἢ τῶν ἄλλων σχεδὸν ἁπάντων σπλάγχνων ἑτοίμως ἐξευρήσομεν ἑκάστου τὴν ὠφέλειαν; Διαφέρουσι δὲ περὶ τούτων καὶ φιλόσοφοι πολλοὶ καὶ εὐδόκιμοι καὶ οἱ ἰατροὶ οὐ τυχόντες· ὁ μὲν γὰρ τὴν καρδίαν, ὁ δὲ τὰς μήνιγγας, ὁ δὲ τὸν ἐγκέφαλον ἐν ἑαυτῷ φησιν ἔχειν τὸ τῆς ψυχῆς ἡγεμονοῦν· ὥστε καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς μορίων τὴν ὠφέλειαν ἄλλος ἄλλην ἐρεῖ. Ἵνα γοῦν τὴν ἀλήθειαν γνῶμεν, δι' ὀλίγων ῥημάτων διδάσκει Ἱπποκράτης τούς γε δυναμένους μανθάνειν τὰ αὐτοῦ. οὐ δύναται δὲ εὑρηθῆναι χωρὶς τοῦ περὶ χρείας μορίων ἀκριβῶς ἐπεσκέφθαι· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ γινώσκειν ἥτις ἐστὶν ἡ ἀρίστη κατασκευὴ τοῦ σώματος. Ταῦτα δὲ ἐν τοῖς περὶ Χρείας Μορίων* [i. 8. tom. iii. p. 17, 18.] *ἀκριβῶς ἐξείργασται.* (id. *ibid.* c. 24. p. 359.)

Τὰ τρία τοίνυν ταῦτα (λέγω δὲ τὰ στερεὰ, καὶ [*τὰ*] *ὑγρὰ, καὶ τὰ πνεύματα,) συμπάσχουσιν ἄλληλα, καὶ τοῦ ἑνὸς κινουμένου, καὶ τὰ ἄλλα συγκινεῖται. καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ Ἱπποκράτης ἔλεγε, "Σύμπνοια μία, καὶ σύρροια μία, καὶ πάντα συμπαθέα"—τὴν μὲν σύμπνοιαν ἐπὶ τῶν πνευμάτων λαμβάνων, τὴν δὲ σύρροιαν ἐπὶ τῶν ὑγρῶν, καὶ τὰ συμπαθέα ἐπὶ τῶν στερεῶν, καὶ τὴν σύμπνοιαν δὲ μίαν καὶ τὴν σύρροιαν μίαν τῶν δεξιῶν πρὸς τὰ δεξιὰ, καὶ τῶν ἀριστερῶν πρὸς τὰ ἀριστερά.* (Steph. Athen. *Comm. in Gal.* "*Ad Glauc. de Meth. Med. I.*" tom. i. p. 321.)

160. 15. [*ξυμπαθέα*] *Τὰ δὲ συμπάσχοντα συμπάσχει τριχῶς· ἢ διὰ συγγένειαν, ὡς ἐγκέφαλον καὶ στόμα κοιλίας τῇ κοινωνίᾳ τῶν πλείστων νεύρων· ἢ διὰ τόπου γειτνίασιν καὶ ἐγγύτητα, ὡς καρδία στομάχου ὅταν ὑπὸ δριμοῦς χυμοῦ δακνομένη καὶ αὐτὴ συναπολαύουσα ποιεῖ καρδιωγμὸν πρὸς ἀποδίωξιν τῶν λυπούντων· ἢ διὰ ἀσθένειαν καὶ κατὰ πάροδον, ὡς ἐπὶ προσπταίσματος δακτύλου ποδὸς βουβών· προστρεχούσης γὰρ τῆς φύσεως πρὸς τὸ ὀδυνώ-*

μενον μετὰ τοῦ αἵματος, πληροῦνται τούτου οἱ ἀδένες τοῦ βουβῶνος. (Alex. Aphrod. *Probl. Phys.* ii. 35.) Cf. Steph. Athen. *Comm. in Hipp. "Progn."* § 2. tom. i. p. 128.

161. 1. ἡ αὐτὴ μήνιγξ] sc. *Dura Mater.*

161. 1. ἐντὸς τῆς στεφάνης] An ἐκτὸς τῆς στεφάνης?

161. 5. κερατοειδὴς] Ita vocatur ἤτοι διὰ τὴν εὐτονίαν, ἢ διὰ τὸ λάμπειν τὸ παρακείμενον ὑγρὸν ἔνδοθεν ὡς διὰ κέρατος, ἢ διὰ τὸ κέρατι παραπλησίως εἰς κτηδόνας ἀναλύεσθαι. (Ruf. Eph. p. 54.) Cf. id. p. 25.

161. 14. κτηδόνων] κτηδόνες κυρίως εἰσὶν αἱ εὐθεῖαι τοῦ ξύλου ἐκφύσεις. (Anon. ap. Matthaei *XXI Med. Gr. Opusc.* p. 360.; cf. Suid. in v.) Nec vero in arboribus solum κτηδόνες sunt, sed etiam in membranis et tunicis in corpore humano; vide Hipp. *De Corde,* tom. i. p. 489. l. 11.; Ruf. Eph. p. 55. l. 2.; Theoph. *De Ur.* c. 6. p. 266. l. 27. Vide Gorraei *Defin. Med.*

161. 16. τῶν χιτώνων] Quatuor tantum oculi tunicas describit Noster; sex enumerat Anon. *Isag. Anat.* c. 53.

162. 5. κυανᾶ] Diphthongum et vocalem οι et υ (quorum uterque in pronuntiatione idem ac η valebat,) saepe in codd. MSS. confundi monet Ermerins, *Anecd. Med. Gr.* p. 218. In nostris Var. Lect. occurrit οι pro υ p. 107. l. 15: 247. 6: 249. 4.; contra υ pro οι 251. 10. Cf. sup. ad p. 155. l. 13.

162. 9. Τοιοῦτόν τι μηχάνημα κ. τ. λ.] Haec Dionysii historia apud nullum alium auctorem praeter Gal., (*l. c.,*) quoad sciam, extat.

162. 11. ἀδιάπνευστον] Eodem sensu hac voce utitur Gal., (*De Meth. Med.* xi. 4. tom. x. p. 745.,) et Athenaeus, (ap. Matthaei, *XXI Med. Gr. Opusc.* p. 227. l. 12, 21 : 232. 10.) Vide H. Steph. *Thes. Gr.*

163. 4. Περιφερὲς κ. τ. λ.] Cf. Aët. vii. 1. p. 123. ed. Ald., ... κρυσταλλ. ὑγρὸν, ὃ καὶ δισκοειδὲς καὶ φακοειδὲς καλεῖται· προσέοικε γὰρ τῇ μὲν χροιᾷ κρυστάλλῳ, τῷ δὲ σχήματι φακῷ.

163. 14. ὑγρὸν λεπτὸν κ. τ. λ.] sc. *Humor Aqueus,* (cf. sup. p. 152. l. 3.,) quem, "cum primus se offerat, novissime a Galeno inventum "esse mireris." (Haller, *Physiol.* xvi. 2. § 22. tom. v. p. 409.)

163. 15. περισχοῦσα] Videtur Crass. περιχέουσα legisse, quod mallem.

163. 15. τὸν κρυσταλλοειδῆ] Legendum videtur τὸ κρυσταλλοειδὲς (sc. ὑγρόν).

164. 6. πρὸς τῷ τρήματι] Lege πρὸς [τὸ] τρῆμα: cf. p. 95. l. 6., et ibi Var. Lect. De ο et ω confusis vide Gal. et Pallad. laudatos ad p. 149. l. 5. Occurrit πρὸς τῷ pro πρὸς τὸ p. 6. l. 6., τῷ pro τὸ 172. 11 : 173. 1 : 241. 10., et τῷ pro τὸ 209. 8.; contra τὸ pro τῷ 36. 4 : 113. 4 : 221. 3 : 235. 7 : 247. 1, 2.

164. 7. χιτῶνα ἀραχνοειδῆ] Hoc nomine fortasse non tam *Capsula Lentis*, quam *Retina*, significatur; ait Ruf. Eph. p. 55. καλεῖται δὲ [ὁ τρίτος χιτὼν] ἀπὸ μὲν τῆς τοῦ ὑγροῦ πήξεως ὑαλοειδὴς[o], ἀπὸ δὲ τῆς λεπτότητος ἀραχνοειδὴς, ἀμφιβληστροειδὴς δὲ διὰ τὴν τῶν ἀγγείων καταπλοκὴν καὶ τὸ σχῆμα: cf. id. p. 36, 37.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 71.; Cels. vii. 7. § 13. p. 392., ubi Heroph. nomen dedisse dicitur. Interdum autem χιτὼν ἀραχν. et ἀμφιβληστρ. certe non idem designant; vide Gal. *De Meth. Med.* i. 6. tom. x. p. 47.; Anon. *Isag. Anat.* c. 53. *Capsulam Lentis Crystallinae* potius describit Ruf. Eph. p. 55., ... τοῦ τετάρτου χιτῶνος ὑγρὸν περιέχοντος κρυστάλῳ (l. κρυστάλλῳ) παραπλήσιον, οὗ τὸ μὲν ἥμισυ προκύπτει συνεχὲς ὑπάρχον τῷ τοῦ δευτέρου (sc. τοῦ χοροειδοῦς) τρήματι, τὸ δὲ ἥμισυ σύγκειται τῷ ἀραχνοειδεῖ. οὗτος τοίνυν κέκληται δισκοειδὴς καὶ φακοειδὴς ἀπὸ τοῦ σχήματος, κρυσταλοειδὴς (l. κρυσταλλ.) δὲ ἀπὸ τῆς τοῦ ὑγροῦ πήξεως· τοῦτον δὲ οὐκ ἀξιοῦσί τινες χιτῶνα ὀνομάζειν, ἐπίπαγον γάρ τινα ὑμενώδη λέγουσιν εἶναι. Cf. id. p. 37.

164. 8—10. Τὸ—ἅπαντας] Cf. Gal. *De U. P.* x. 6. tom. iii. p. 787.

164. 8, 9. Τὸ—κόρης] καὶ δὴ καὶ τὸ τῆς κόρης εἴδωλον Gal.

164. 9. ὡς] οἷον Gal. 164. 9. τῷ χιτῶνι] om. Gal.

164. 10. στιλπνῷ—ὄντι] καὶ γὰρ δὴ καὶ λεῖός ἐστι καὶ στιλπνὸς Gal.

164. 10. ἅπαντας] ἅπαντα τὰ κάτοπτρα Gal.

164. 14. γλαυκόφθαλμοι] Occurrit haec vox ap. Diosc. *De Mat. Med.* i. 179. tom. i. p. 158.; Alex. Aphrod. *Probl. Phys.* ii. 56.

165. 2. ἱερακομμάτους] Vox lexicis addenda.

165. 8. καὶ δύο κ.τ.λ.] Cf. sup. p. 153. l. 17 sq.

166. 8. Διὸ καὶ κ.τ.λ.] Vide Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 932. (c. 5. ed. Dietz.)

166. 10. δύο μὲν κ.τ.λ.] sc. musc. *Recti Externus*, et *Internus*, (sive *Abductor*, et *Adductor*.)

167. 1. ἄλλος δὲ ἄνωθεν] sc. musc. *Rectus Superior*, (sive *Attollens*.)

167. 1. ἄλλος δὲ κάτωθεν] sc. musc. *Rectus Inferior*, (sive *Depressor*.)

167. 2. ἄλλος δὲ περιστρέφων] Aut musc. *Obliquus Superior*, aut *Inferior*.

167. 2. ἄλλος δὲ μέγας κ.τ.λ.] Musculorum *Obliquorum* alterum omittit Theoph., cujus vice (post Gal.,) septimum quendam musculum ponit, qui in homine simiisque desideratur. Cf. Orib. *Anat.* p. 176.; Melet. c. 2. p. 70. l. 25 sq. Vesalius fuse hunc describit, (*De Hum. Corp. Fabr.* ii. 11.,) Galeno, quem saepissime acriter perstringit simiarum canumque dissectorem, in hoc musculo confisus auctori. In

o "Etsi veteribus ὑαλοειδὴς *membrana* nominatur, Fallopii tamen est inven-"tum; ..... nam ex eo ipso [Rufi] loco adparet eamdem membranam modo *vi-*"*tream* dictam esse, modo *retinam*." (Haller, *Physiol.* xvi. 2. § 17. tom. v. p. 392.)

brutis oculi bulbum firmat, infundibuli seu crumenae modo posteriorem ejus partem circumplicans, unde vocatur *choanoides*. Vide Casp. Hofm. *Comm. in Gal. "De U. P."* § 744. ; Dietz ad Gal. *De Diss. Musc.* c. 5. p. 9. ; Cuvier, *Leçons d'Anat. Comp.*, tome ii. p. 426.

167. 7. δευτέρα συζυγία] Nobis *Par tertium*, sive *Motores Oculor.*

167. 11. Ἔστω δή τις κύκλος κ. τ. λ.] De Visus theoria apud antiquos (praeter laudatos sup. ad p. 128. l. 1.,) dixerunt quaedam Alcin. *De Doctr. Plat.* c. 18. ; Aristot. *De Sensu et Sens.* c. 2. ; id. *De Gener. Anim.* v. 1. ; Chalcid. *Comm. in Plat. "Tim."* p. 329 sq. ; Diog. Laert. *De Vit. Philos.* vii. 1. § 157. ; Emped. *Fragm.* p. 350, 416 sq. ed. Sturz ; Euclid. ap. Schneid. in *Eclog. Phys.* tom. ii. p. 211. ; Gal. *De Hipp. et Plat. Decr.* vii. 5 sq. tom. v. p. 618 sq. ; id. *De Philos. Hist.* c. 25., *Defin. Med.* c. 117. tom. xix. p. 306, 379. ; Macrob. *Saturn.* vii. 14. ; Nemes. *De Nat. Hom.* c. 7. ; Plat. *Repub.* vi. p. 507 sq. ; id. *Theaet.* p. 156 sq. ; Plot. *Ennead.* iv. 5. ; Plut. *De Phys. Philos. Decr.* i. 15 : iv. 13. ; Sen. *Nat. Quaest.* i. 7. ; Stob. *Ecl. Phys.* i. 56. p. 1110. ed. Heeren ; id. *Floril.* Append. § 10. ed. Tauchn. ; Theophr. *De Sensu et Sens.* tom. i. p. 648 sq. ed. Schneid. Vide Stallbaum ad Plat. *Tim.* p. 192.

170. 5. τεταγμένην] Lege cum Gal. [τεταμένην].

170. 7. ἀπὸ τῶν μαθημάτων] Lege [τοὺς] ἀπὸ τῶν μαθ., itemque ap. Gal., (*l. c.*;) legitur ap. Gal. (*ibid.* p. 819.) οἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων.

172. 2. γινώσκοις] Lege cum Gal. [γινώσκεις]. Diphthongi ει et οι (quorum uterque sicut η pronuntiabatur,) non raro inter se commutantur. Vide οι pro ει p. 28. l. 4 : 254. 7., contra ει pro οι 94. 3 : 121. 8 : 123. 2 : 208. 7 ; cf. Dietz, *Schol. in Hipp. et Gal.* tom. ii. p. 192. l. 10, 13.

172. 3. ἐκμάθοις] Lege cum Gal. [ἐκμάθῃς]. Occurrit οι pro η p. 82. l. 13 : 93. 11, contra η pro οι 28. 9 : 43. 3.

173. 8. φαινόμενα] Vide quae sequuntur ap. Gal., ubi haec fusius explicantur et figuris illustrantur.

174. 5. Ἡ τρίτη οὖν συζυγία] Nobis par *quintum*, sive nervi *Trigemini.*

175. 2. ἤγουν] "Compendium quo ἤγουν in codicibus exarari "solet male intellectum non paucis in locis vocabulum peperit "Graecis inauditum ἧως," [quod olim legebatur hic et inf. p. 192. l. 8. :] "de quo errore dixit Bastius ad Greg. Cor. p. 787., et in "Bredovii *Epist. Paris.* p. 47—56." H. Steph. *Thes. Gr.*

175. 7. τῆς ἕκτης ...συζυγίας] Nobis paris *octavi*; cf. sup. p. 114.

175. 12. Ὄργανον] Ὄργανον δὲ ὀνομάζω μέρος ζῴου τελείας ἐνεργείας ἀπεργαστικόν, οἷον ὀφθαλμὸν ὄψεως, καὶ γλῶτταν διαλέκτου, καὶ

σκέλη βαδίσεως· οὕτω δὲ καὶ ἀρτηρία καὶ φλὲψ καὶ νεῦρον ὄργανά τε καὶ μόρια ζώων ἐστί. (Gal. *De Meth. Med.* i. 6. tom. x. p. 47.)

175. 13. τῆς ἑβδόμης συζυγίας] Nobis paris *noni*, sive *Hypoglossi*.

176. 4. δημητριακῶν] Vox rara; occurrit δημητριακὸς καρπὸς ap. Alex. Aphrod. *Probl. Phys.* ii. 68., et alibi.

176. 7. ἐπὶ τῶν ζώων] εἰ μὴ τὸν κροδόδειλον μόνον, καὶ τὸν φοίνικα τὸν ὄρνεαν, ait Melet. *De Nat. Hom.* c. 6. p. 74.

176. 11. τοῦ μυώδους πλατύσματος] *Latissimum Colli* vocat Haller, (*Physiol.* xviii. 1. § 14. tom. vi. p. 17.,) de quo vide Gal. *De Diss. Musc.* c. 1. tom. xviii. p. ii. p. 929, 930. (p. 4, 5. ed. Dietz.)

176. 13. ἀκρωμίων] ἀκρώμιον δέ [ἐστιν] ὁ σύνδεσμος τῆς κλειδὸς καὶ τῆς ὠμοπλάτης· Εὔδημος δὲ ὀστάριον εἶναί φησι μικρὸν τὸ ἀκρώμιον. (Ruf. Eph. p. 29.;) cf. id. p. 50.

177. 1. φιαλίῳ] Hac voce *velum* Latinorum designari contendit Meursius, (*Gloss. Graeco-Barb.*;) cui assentitur Du Cange, (*Gloss. Med. et Inf. Graecit.*,) et loca affert e quibus "licet conjicere ca-"lyptram illam veli speciem fuisse, qua caput cingebant Graecorum "primarii."

177. 2. στομομανίκῳ] *Velum muliebre quo os velatur* interpretatur Meursius, (*ibid.*;) *os manicae* Du Cange, (*ibid.*;) et ille quidem verisimilius, cf. χειρομάνικον.

177. 6. τοὺς ὀδόντας] De Dentium nominibus vide Meurs. ad Lycophr. *Cass.* v. 215., (*Opera*, tom. v. p. 914.,) Rigalt ad Artemid. *Oneirocr.* i. 31. tom. ii. p. 20. ed. Reiff.

177. 8. ἑξκαίδεκα] De hac vocis forma vide Lobeck ad Phryn. *Ecl.* p. 413.

178. 3. μύλας ὀνομάζ.] ἢ μυλῖται add. Melet. c. 10. p. 81. l. 27.; ἐκ μεταφορᾶς, οἶμαι, (ait Gal. *De Oss.* c. 5. tom. ii. p. 754.,) τοὔνομα λαβόντες, ὅτι τρίβομεν ἐν αὐτοῖς καὶ λειοῦμεν τὰ σιτία, καθάπερ ταῖς μύλαις τοὺς δημητρίους καρπούς.

178. 8. σωφρονιστῆρας ὀνομάζ.] διὰ τὸ φύεσθαι περὶ τὴν τοῦ ἄρχεσθαι φρονεῖν τοὺς παῖδας ὥραν. (Melet. c. 10. p. 82. l. 27.) Cf. Ruf. Eph. p. 27, 49. Occurrit vox ap. Hipp. *De Carn.* tom. i. p. 436.

178. 11. μετὰ δεκατέσσαρα ἔτη] Melius Arist. *Hist. An.* ii. 4., *De Gen. An.* v. 8. § 10., περὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη: cf. Plin. *Hist. N.* xi. 63.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 92.; Anon. *Isag. Anat.* c. 57. Nonnunquam etiam multo serius; vide Haller, *Elem. Physiol.* xviii. 1. § 19. tom. vi. p. 28.

179. 3. καθάπερ καὶ τὸ θῆλυ] Maribus plures esse dentes quam foeminis aiebant Arist. *Hist. An.* ii. 3. § 2.; Plin. *Hist. Nat.* xi. 63.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 94.; Anon. *Isag. Anat.* c. 57.

179. 9. τὰ ἐκ τῆς τρίτης συζυγίας νεῦρα] sc. nervi *Dentalis Super. Poster.*, et *Anter.*, qui veniunt a ramo secundo quinti paris, sive

Maxill. Super.; itemque *Dent. Infer.*, qui oritur e ramo tertio, sive *Maxill. Infer.* Cf. sup. ad p. 174. l. 5.

179. 10. εἰσὶν [αἰσθητικὰ] κ. τ. λ.] Cf. Aët. ii. 4. § 19. p. 378.; Melet. c. 10. p. 82.; Gal. *De Oss.* c. 5. tom. ii. p. 754.

179. 13, 180. 1. γνάθος,—σιαγόνας] Haec duo vocabula idem ac παρειαὶ significare notat Ruf. Eph. *De Appell. Part.* p. 26, 48.; cf. Poll. *Onom.* ii. 4. § 87.

179. 14. [μασσητήρων] Sic scripsi, cum duplici σ, quia sic scribitur sup. p. 175. l. 2.: 177. 3, 5.; reperitur autem non raro cum unico σ. Vide Leon. *Consp. Med.* ii. 22. p. 127.; Matthaei, *XXI Med. Gr. Opusc.* p. 138, 177.

180. 3. Τὰ δὲ μῆλα τοῦ προσώπου] *Πρόσωπον δὲ ὠνόμασται πᾶν τὸ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς· μῆλα δὲ τὰ ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐξάρματα τοῦ προσώπου, ἃ δὴ καὶ αἰδουμένων ἡμῶν ἐρυθραίνεται.* (Ruf. Eph. p. 26.;) cf. id. p. 48.

180. 8. Τὰ ὀστᾶ κ.τ.λ.] "Non bene," ait Haller, (*Elem. Physiol.* xviii. 1. § 5. tom. vi. p. 5. n.,) "veteres duo distincta ossa [*Maxillae Infer.*] describunt." Vide Gal. *De Oss.* c. 6. tom. ii. p. 754.; id. *Introd.* c. 12. tom. xiv. p. 721, 22.; id. *Comm. in Hipp. "De Artic."* ii. 31. tom. xviii. p. i. p. 460.; id. *De Anat. Adm.* iv. 4. tom. ii. p. 439, 40.; Orib. *Anat.* p. 142. Abdollatiphi (qui solus fortasse Arabum ossa humana propriis oculis examinavit,) de hac re insignem exscribam locum. Ait igitur in *Hist. Aegypti Comp.* ii. 3. p. 274. ed. White,

والذي شاهدنا من حال هذا العضو انه عظم
واحد ليس فيه مفصل ولا درز اصلا ۞ واعتبرناه
ما شا الله من المرات في اشخاص كثيرة
تزيد علي الفي جمجمة باصناف من
الاعتبارات فلم نجده الا عظما واحدا من
كل وجه ۞ .... ثم اني اعتبرت هذا
العظم ايضا بمدافن بوصير القديمة المقدم
ذكرها فوجدته علي ما حكيت ليس فيه
مفصل ولا درز ۞ ومن شان الدروز الخفية
والمفاصل الوثيقة اذا تقادم عليها الزمان ان
تظهر وتتفرق وهذا الفك الاسفل لا يوجد في
جميع احواله الا قطعة واحدة ۞

i. e. *Jam vero quod observavimus de membri hujus* (sc. Maxillae Inferioris,) *vera conditione est hoc, osse illud non nisi uno constare, articulumque habere plane nullum neque ullam suturam. Quippe examinavimus illud, gratia Dei, plus vice simplici, compluribus in corporibus, quorum sane numerus superat bis mille crania, examinatione multiplici et accurata, et invenimus ei membro inesse os tantummodo unum. ...... Hoc ego os examinavi etiam in priscis Busirae conditoriis, de quibus facta a me supra est mentio; invenique illud, prout dixi, articulum habere nullum neque ullam suturam. Conditio autem suturarum paulo occultiorum articulorumque solidorum ita est comparata, ut, cum plurimum assumpserint vetustatis, ad conspiciendum se praebeant, et a se invicem divellantur; at tota Maxillae hujusce Inferioris substantia non invenitur nisi frustum simplex et unum.*

Simile quid ait Vesal. (*De Hum. Corp. Fabr.* i. 10.) qui "Parisiis "in Innocentum coemeterio maximam inferiorum maxillarum (uti et "caeterorum ossium,) frequentiam conspexit."

180. 9. *κατὰ σύμφυσιν*] Quid intersit inter *ἄρθρον* et *σύμφυσις* vide sup. ad p. 12. l. 9.; *εἰσὶ δὲ καὶ ταύτης* (sc. *τῆς συμφ.*) *δύο μὲν αἱ πρῶται διαφοραί· τὰ μὲν γὰρ ἀλλήλοις, τὰ δὲ δι' ἄλλων συμφύεται. ἀλλήλοις μὲν τὰ χαυνότερά τε καὶ μαλακώτερα, δι' ἄλλων δὲ τὰ ξηρότερά τε καὶ πυκνότερα. ταύτης δ' αὐτῆς τῆς δι' ἄλλων συμφύσεως τρεῖς εἰσιν αἱ πᾶσαι διαφοραί· ὀνόματα δ' αὐτῶν οὐκ ἔστι παλαιά, τῷ μέντοι βουλομένῳ τοῖς νεωτέρων χρήσασθαι καλεῖν ἔξεστι συγχόνδρωσιν μὲν τὴν διὰ χόνδρου σύμφυσιν, συννεύρωσιν δὲ τὴν διὰ νεύρου, συσσάρκωσιν δὲ τὴν διὰ σαρκός.* (Gal. *De Oss.* Prooem. tom. ii. p. 738.)

180. 11. *αὐχὴν,—κορώνη*] Quomodo inter se differant vide sup. ad p. 31. l. 12: 53. 3.

180. 14. [*ὀλισθαίνῃ*] De *ὅπως* cum modo indic. vide ad p. 149. l. 5.; de *η* et *ει* confusis vide ad p. 153. l. 16.

181. 5. *Τὸ δὲ ζύγωμα κ. τ. λ.*] Cf. Gal. *De Oss.* c. 2. tom. ii. p. 746.; id. *Comm. in Hipp. "De Artic."* ii. 2. tom. xviii. p. i. p. 426.; Orib. *Anat.* p. 138.

181. 11, 12. *ἐποχῆς,—τράνα*] Quid hae voces significent, non omnino liquet, sed verisimile est eas "retia in mare extensa confixis palis" (aut simile quid,) designare. Ex hoc loco certe colligi potest *τὸ τράνα* palum erectum, in terra defixum, et undique a quatuor lateribus sustentatum et firmatum fuisse. Plura vide ap. Du Cange, *Gloss. Med. et Inf. Lat.* in v. *Trana*, et *Gloss. Med. et Inf. Graec.* in vv.; Cujacii *Observat.* xiv. 1.; Bosquet ad Mich. Pselli *Synops. Leg.* v. 857.; H. Steph. *Thes. Gr.* in v. *ἐποχή*.

181. 12. *ὁ γὰρ τὴν* [*ῥάχιν*] *συνδῶν κ. τ. λ.*] An *Ligamentum Nuchae?*

181. 13. *νευροχονδρώδης*] Occurrit vox *χονδρονευρώδης* ap. Hipp. *Vect.* tom. iii. p. 271. Sup. p. 50. l. 12., ubi habet Noster *νευροχονδρῶδες*, legitur ap. Gal. *χονδρῶδες.*

181. 15. *ἀπὸ δὲ τοῦ δεξιοῦ κ. τ. λ.*] sc. musculi *Trapezii.*

182. 2. *ἡ* [*ἀνάντης*] *ἀπόφυσις κ. τ. λ.*] sc. processus *Odontoides;* cf. inf. ad p. 191. l. 6.

182. 2. [*ἀνάντης*] Vocales *ι* et *η*, quae idem fere sonabant, saepissime confundi notat Ermerins, *Anecd. Med. Gr.* p. 218. Occurrit *ι* pro *η* p. 12. l. 6 : 101. 10 : 175. 2 : 181. 14 : 185. 11 : 272. 3, 7, et alibi ; contra *η* pro *ι* 9. 5 : 13. 8 : 24. 2 : 85. 5 : 105. 5 : 181. 4, et saepe alibi.

182. 4. [*καθ' ἑκάτερον οὖς*] Ut certior haec conject. reddatur, cf. sup. p. 131. l. 8.

182. 7. [*εὐθὺς*] Vocales *η* et *υ* quoque, quarum pronuntiatio parum aut nihil discrepabat, non raro confunduntur. Occurrit *η* pro *υ* p. 93. l. 3 : 156. 7 ; contra *υ* pro *η* 62. 11 : 156. 7 (sc. *κηρύβια* pro *κυρήβια*) : 218. 8, 11 : 222. 10.

182. 11. [*τόνων*] Melius fort., quoad ad sensum, *ψόφων*: quanquam illud facilius in *ψόνων* corrumpi poterat. De literis *τ* et *ψ* confusis consule Porsonum ad Eur. *Med.* v. 553.

183. 1, 5. *κόγχος, ... πτερύγιον,*] De auris partium nominibus vide Poll. *Onom.* ii. 4. § 85 sq.

183. 8. *'Ετριχωμένος*] Lege [*Τετριχωμένος*], ut sup. p. 180. l. 5.

183. 10. *τῆς πέμπτης συζυγίας*] Nobis portio mollis paris *septimi,* sive nerv. *Auditorius.*

183. 12. *ὃ καλεῖται μέτωπον*] Cf. Ruf. Eph. p. 47.; Gal. *Introd.* c. 10. tom. xiv. p. 700.; Arist. *Hist. An.* i. 8.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 39, 46.

184. 2. *στολίδας*] Cf. Poll. *Onom.* ii. 4. § 46.

184. 9. *'Εν μὲν οὖν κ.τ.λ.*] Cf. Nemes. *De Nat. Hom.* c. 13. p.93.

184. 4, 6. *φανταστικὸν,—φαντασίας*] Haec duo, itemque *φανταστὸν,* et *φάντασμα,* quomodo inter se differre aiebat Chrysippus vide ap. Gal. *De Philos. Hist.* c. 24. tom. xix. p. 305.; Plut. *De Phys. Philos. Decr.* iv. 12.

184. 16. *ὁ Ὅμηρος*] Vide *Il.* ι. 646. *ἀλλά μοι οἰδάνεται κραδίη χόλῳ,* cujusmodi plurimos versus congessit Gal. *De Hipp. et Plat. Decr.* iii. 2. tom. v. p. 296 sq.

184. 17. *ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς*] De Animae sede alii aliter apud veteres (ut et apud recentiores,) statuerunt, adeo ut opiniones varias enumerare longum foret. Vide tamen (inter alios,) Plut. *De Phys. Philos. Decr.* iv. 5.; Gal. *De Philos. Hist.* c. 28., *Defin. Med.* c. 113. tom. xix. p. 315, 378., *Comm. in Hipp.* "*De Alim.*" iii. 24.

tom. xv. p. 360., *De Hipp. et Plat. Decr.* iii. 1 sq. tom. v. p. 288 sq., (ubi loca ex Homero aliisque laudat,) *De U. P.* i. 8. tom. iii. p. 20, 21.; Lact. *De Opif. Dei,* c. 16.; S. Greg. Nyss. *De Hom. Opif.* c. 12. tom. i. p. 67.

185. 3. *οὐκ ἔχω εἰπεῖν*] "Dices Animam corde et sanguine affici "ac cupere, cerebro percipere ac speculari," (Fabric. ad loc.;) sic fere Pythag. ap. Plut. *De Phys. Philos. Decr.* iv. 5. *τὸ μὲν ζωτικὸν περὶ τὴν καρδίαν, τὸ δὲ λογικὸν καὶ νοερὸν περὶ τὴν κεφαλήν.*

185. 6. *Διὰ τοῦτο κ. τ. λ.*] Cf. Gal. *De Foet. Form.* c. 4. tom. iv. p. 677, 678.

185. 7. *ἐπιθέματα*] *τῶν δὲ [μαλαγμάτων] τοῖς μέσοις* (i. e. *mediis corporis partibus,*) *ἁρμοζόντων, ἃ δὴ καὶ ἰδίως ἐπιθέματα προσαγορεύεται, κ. τ. λ.* (Paul. Aegin. vii. 18. p. 131. B. l. 52.) "Eorum quae exte"rius admoventur..... alia appellantur *ἐπιθέματα*, quae nequa"quam proprio lentore, sed externis fasciis constricta adhaerent." (Joan. Act. *De Meth. Med.* v. 1. p. 249.)

185. 8. *πυρίας*] Voces *πυρία* et *πυρίαμα*, quae *fomentum* vel *fomentationem* significant, non raro occurrunt. Vide Orib. *Coll. Med.* ix. 21.; Aet. i. 175. p. 64. B.

185. 9. *μώρωσις*] *αὕτη δέ ἐστι χωρὶς παραφροσύνης σύμπτωμα, τοῖς φύσει μωροῖς ὁμοίως ἀποφαῖνον τοὺς νοσοῦντας, ὁποίους καὶ τῶν λεγομένων ἀπογηρᾶν ἐνίους ἴσμεν γιγνομένους.* (Gal. *Comm. in Hipp.* "*Praedict. I.*" ii. 94. tom. xvi. p. 696.) Cf. id. *De Sympt. Diff.* c. 3. tom. vii. p. 60.; Aët. vi. 23. p. 106.; Paul. Aegin. iii. 11. p. 29.

185. 9. *μελαγχολία*] *μελαγχ. ἐστὶν ὅταν ἄνευ πυρετοῦ παραφρονῶσιν καὶ ληρῶσι καὶ εὔχωνται ἀποθανεῖν.* (Leo, *Consp. Med.* ii. 13. p. 119.) Cf. Joan. Act. *De Meth. Med.* i. 16. p. 155.; Aret. *De Sign. Diut. Morb.* i. 5. p. 74.; Paul. Aegin. iii. 14. p. 30.; Gal. *Comm. in Hipp.* "*Praedict. I.*" i. 14. tom. xvi. p. 545.; id. *Defin. Med.* c. 247. tom. xix. p. 416.; id. *De Loc. Aff.* iii. 7. tom. viii. p. 166.; Aët. vi. 9. p. 102. B.; Theoph. Nonn. *De Cur. Morb.* c. 33.; Alex. Trall. i. 16. p. 99.

185. 10. *μανία*] *μανία ἐστὶ σφοδροτάτη παραφροσύνη ὅταν καὶ ἐπέρχωνται.* (Leo, *ibid.* c. 14. p. 121.) Cf. Joan. Act. *De Meth. Med.* i. 16. p. 155.; Aret. *De Sign. Diut. Morb.* i. 6. p. 78.; Paul. Aegin. iii. 14. p. 30.; Gal. *Defin. Med.* c. 246. tom. xix. p. 416.; id. *De Sympt. Caus.* ii. 7. tom. vii. p. 202.; id. *Comm. in Hipp.* "*Epid. I.*" ii. 59: "*Epid. III.*" iii. 45. tom. xvii. p. i. p. 159, 699.; id. *De Loc. Aff.* iii. 7. tom. viii. p. 166.; Theoph. Nonn. *Epit. de Cur. Morb.* c. 32.; Aët. vi. 8. p. 101. B.

185. 10. *ἐπιληψία*] *ἐπιλ. ἐστὶν .... ὅταν πεσών τις ἐξαίφνης σπᾶται καὶ ἀφρίζῃ.* (Leo, *ibid.* c. 6. p. 115.) Cf. Aret. *De Sign. Diut. Morb.* i. 4. p. 72.; Alex. Trall. i. 15. p. 62.; Paul. Aegin. iii. 13. p. 29. B.;

Gal. *De Sympt. Diff.* c. 3., *De Sympt. Caus.* i. 8. tom. vii. p. 59, 144.; id. *De Loc. Aff.* iii. 9. tom. viii. p. 173. ; id. *Defin. Med.* c. 240. tom. xix. p. 414. ; id. *Comm. in Hipp. "Aph."* ii. 45. tom. xvii. p. ii. p. 548. ; id. *Comm. in Hipp. " Epid. VI."* vi. 7. tom. xvii. p. ii. p. 341. ; Theoph. Nonn. *Epit. de Cur. Morb.* c. 36. ; Aët. vi. 13. p. 104. B.

185. 10. κάρος] ὁ δὲ κάρος . . . . ἔοικε τῇ ἀποπληξίᾳ· διαφέρει δὲ ὅτι ἡ μὲν ἀποπληξία ἐν τῇ ὀπισθίᾳ κοιλίᾳ τοῦ ἐγκεφάλου μᾶλλον ἔχει τὴν ἔμφραξιν, ὁ δὲ κάρος ἐν τῇ ἐμπροσθίᾳ· τοῦ δὲ ληθάργου διαφέρει τῷ τὸν πυρετὸν προηγεῖσθαι μὲν τοῦ κάρου καὶ σφοδρότερον εἶναι, ἕπεσθαι δὲ τῷ ληθάργῳ. (Leo, *ibid.* c. 7. p. 115.) Cf. Gal. *De Loc. Aff.* iv. 3. tom. viii. p. 231. ; id. *De Sympt. Diff.* c. 3. tom. vii. p. 60. ; id. *Comm. in Hipp. " Praedict. I."* ii. 63. tom. xvi. p. 646. ; id. *Comm. in Hipp. "De Artic."* ii. 18. tom. xviii. p. i. p. 447. ; id. *Comm. in Hipp. " Aph."* v. 5. tom. xvii. p. ii. p. 788. ; Aët. vi. 5. p. 101. ; Theoph. Nonn. *Epit. de Cur. Morb.* c. 28.

185. 10. φρενῖτις] φρεν. ἐστι φλεγμονὴ τῆς μήνιγγος μετὰ πυρετοῦ. (Leo, *ibid.* c. 11. p. 119.) Cf. Gal. *De Caus. Sympt.* ii. 7. tom. vii. p. 202.; id. *Introd.* c. 13. tom. xiv. p. 732.; id. *Comm. in Hipp. "Praedict. I."* i. 1, 4. tom. xvi. p. 493, 517, 18. ; id. *Defin. Med.* c. 234. tom. xix. p. 412. ; Paul. Aegin. iii. 6. p. 27. B. ; Alex. Trall. i. 13. p. 43. ; Cels. ii. 1 : iii. 18. p. 43, 136. ; Theoph. Nonn. *Epit. de Cur. Morb.* c. 25. ; Aët. vi. 2. p. 100.

185. 11. κατοχὴ] κατοχὴ, sive κατοχὸς, idem erat ac κατάληψις, (cf. Gal. *De Loc. Aff.* iv. 3., *De Puls.* c. 12. tom. viii. p. 232, 485. ; id. *De Caus. Puls.* iv. 16. tom. ix. p. 189. ; Paul. Aegin. iii. 10. p. 29. l. 7.,) et significabat ἀναισθησίαν τῆς ψυχῆς μετὰ πήξεως τοῦ παντὸς σώματος. (Gal. *Defin. Med.* c. 241. tom. xix. p. 414.) Cf. id. *Comm. in Hipp. " Praedict. I."* iii. 163. tom. xvi. p. 827, 828. ; id. *De Meth. Med.* xiii. 21. tom. x. p. 931. ; id. *Comm. in Hipp. "Aph."* ii. 3. tom. xvii. p. ii. p. 457. ; id. *Comm. in Hipp. " Epid. III."* ii. 8. tom. xvii. p. i. p. 640. ; Leo, *ibid.* ii. 9. p. 117. ; Aët. vi. 4. p. 101. ; Theoph. Nonn. *Epit. de Cur. Morb.* c. 30.

185. 11. λήθαργος] ὁ δὲ λήθαργος ἐναντίον πάθος ἐστὶ τῇ φρενίτιδι· καταφορὰ γάρ ἐστι βαθεῖα καὶ δυσανάκλιτος. (Gal. *Introd.* c. 13. tom. xiv. p. 741.) Cf. id. *Defin. Med.* c. 235. tom. xix. p. 413. ; id. *De Praes. ex Puls.* iv. 8. tom. ix. p. 409. ; id. *De Meth. Med.* xiii. 21. tom. x. p. 931. ; id. *Comm. in Hipp. " Aph."* ii. 3. tom. xvii. p. ii. p. 457. ; id. *Comm. in Hipp. " Praedict. I."* i. 1. tom. xvi. p. 496, 97. ; Alex. Trall. i. 14. p. 56. ; Paul. Aegin. iii. 9. p. 28. B. ; Aët. vi. 3. p. 100. B. ; Cels. iii. 20. p. 146. ; Leo, *ibid.* i. 13. p. 101. ; Theoph. Nonn. *Epit. de Cur. Morb.* c. 27.

185. 11. *παραφροσύνη*] *παραφρ. ἐστὶν ἐπειδὰν ἀλλόκοτα φθέγγωνται καὶ μὴ φρονῶσι.* (Leo, *ibid.* ii. 12. p. 119.) Cf. Gal. *De Sympt. Diff.* c. 3. tom. vii. p. 60.; id. *Comm. in Hipp.* "*De Acut. Morb. Victu,*" iii. 37. tom. xv. p. 701.; id. *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" vi. 53. tom. xviii. p. i. p. 90.; Paul. Aegin. iii. 6. p. 27. B. l. 49.; Alex. Trall. i. 13. p. 43, 45. Idem fere videtur significare ac *λῆρος* aut *λήρησις*.

185. 12. *ἐπιλησμοσύνη*] Vox rara, quae tamen occurrit ap. Gal. *Ars Med.* c. 6, 21. tom. i. p. 322, 361.; Alex. Trall. i. 13. p. 44. Exponit Gal. *De Loc. Aff.* iii. 5. tom. viii. p. 149. *λήθης, ἢ μνήμης ἀπωλείας ἢ βλάβης, ἢ ὅπως ἂν τις ὀνομάζειν ἐθέλῃ τὸ προκείμενον ἐν τῷ λόγῳ* (sc. *Archigenis,*) *πάθος, ἢ εἰ μὴ πάθος, ἀλλὰ νόσον, ἢ σύμπτωμα, ἢ ἀρρώστημα.*

185. 12. *ἀποπληξία*] *ἀποπλ. ἐστὶν ....ὅταν ἐξαίφνης τις πεσὼν ἀναίσθητος καὶ ἀκίνητος κινῆται* [fort. *γίνηται,*] *ἐπὶ ἐμφράξει τῶν κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου.* (Leo, *ibid.* c. 5. p. 113.) Cf. Gal. *De Meth. Med.* xiii. 21. tom. x. p. 931.; id. *Defin. Med.* c. 244, 45. tom. xix. p. 415.; id. *De Sympt. Diff.* c. 3., *De Sympt. Caus.* i. 8. tom. vii. p. 59, 144.; id. *De Loc. Aff.* iii. 14: iv. 3. tom. viii. p. 208, 231.; id. *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" ii. 42, 45. tom. xvii. p. ii. p. 541, 548.; id. *Comm. in Hipp.* "*Epid. II.*" iii. 9. tom. xvii. p. i. p. 332.; id. *Introd.* c. 13. tom. xiv. p. 737.; id. *De Cur. Rat. per Ven. Sect.* c. 5. tom. xi. p. 265.; Aret. *De Sign. Diut. Morb.* i. 7. p. 84.; Paul. Aegin. iii. 18. p. 31.; Cels. iii. 27. § 1. p. 164.; Aët. vi. 27. p. 108.

185. 12. *παραπληγία*] *Διαφέρει δὲ ἀποπληξία παραπληξίας* [vel *—γίας,*] *ὡς ὅλον μέρους· οἱ μὲν γὰρ ἀποπληκτικοὶ πάντως εἰσὶ καὶ παραπληκτικοί, οἱ δὲ παραπληκτικοὶ οὐ πάντως καὶ ἀποπληκτικοί. διαφέρει καὶ ὅτι οἱ μὲν ὑγιαίνοντες τὴν διάνοιαν παραπληκτικοὶ παρειμένοι εἰσὶ τοῦ σώματος μέρος ἢ μέρη, οἱ δὲ ἀποπληκτικοὶ καὶ ταῦτα καὶ τὴν διάνοιαν καὶ τὸ ὅλον. παραπληκτικοὶ λέγονται οἷς μόνα τὰ δεξιὰ ἢ τὰ ἀριστερὰ αἱ παρέσεις γίνονται.* (Gal. *Defin. Med.* c. 245. tom. xix. p. 415.) Cf. id. *Comm. in Hipp.* "*Praedict. I.*" ii. 84: iii. 162. tom. xvi. p. 672, 826.; id. *Comm. in Hipp.* "*Epid. I.*" ii. 59: "*Epid. II.*" iii. 9. tom. xvii. p. i. p. 158, 332.; id. *Comm. in Hipp.* "*De Acut. Morb. Victu,*" iv. 24. tom. xv. p. 783.; id. *De Loc. Aff.* iv. 3. tom. viii. p. 230 sq.; Aret. *De Sign. Diut. Morb.* i. 7. p. 84. De vocis forma vide Lobeck ad Phryn. *Ecl.* p. 530.

185. 15. *μηνίγγων*] De voce *μῆνιγξ* haec tradit Gal. (*De Anat. Adm.* ix. 2. tom. ii. p. 716.) de *Pia Matre* loquens, *τοῦτον τὸν ὑμένα λεπτὴν ὀνομάζουσι μήνιγγα κατὰ δή τι παλαιὸν ἔθος, οὐκ οἶδ' ὅπως νῦν μόνοις τοῖς περὶ τὸν ἐγκέφαλον ὑμέσι φυλαχθείσης τῆς προσηγορίας· ὠνόμαζον γὰρ οὐ τούτους μόνους τοὺς ὑμένας, ἀλλὰ καὶ πάντας οἱ παλαιοὶ μήνιγγας.*

186. 3. τῆς Διαγνωστικῆς τοῦ Γαληνοῦ] i. e. ejus librorum *De Locis Affectis*, qui ita vocantur etiam a Leone, (*Consp. Medic.* ii. 2, 5. p. 111, 113., et alibi,) Anon. ap. Dietz, (*Schol. in Hipp. et Gal.* tom. ii. p. 349. n., 458. n.,) et Pallad. (*Comm. in Hipp.* "*VI Epid.*" v. 1. et fort. vii. 1. tom. ii. p. 129, 186.) A Fabricio (*Bibl. Gr.* vol. iii. p. 543. ed. vet.) vocantur Διαγνωστικὴ Μέθοδος τῶν Πεπονθότων Τόπων, et ab Auct. Anon. *Arab. Philos. Bibl.* ap. Casiri, *Bibl. Arabico-Hisp. Escur.* tom. i. p. 256. inter Gal. opera recensentur

تعرف العلل الباطنة نقل حنين ست مقالات

i.e. "*De Diagnostica Morborum Internorum*" *libri sex, quos* [Arabice] *vertit Honain.* Cf. Al. Sprenger, *De Orig. Medic. Arab. sub Khalif.* (8vo. Lugd. Bat. 1840.) p. 18. Initio denique primi libri (tom. viii. p. 1.) ait ipse Gal., ὁπόσον μὲν οὖν τι τὸ πρὸς τὰς ἰάσεις ἐστὶ χρήσιμον ἐκ τῆς τοιαύτης γνώσεως, ἐν τῇ τῆς Θεραπευτικῆς Μεθόδου πραγματείᾳ δηλοῦται· νυνὶ δὲ μόνον, ὅπως ἂν τις διαγινώσκοι τὰ πάσχοντα μόρια, πρόκειται σκοπεῖσθαι. Vide igitur tom. viii. p. 136 sq.

188. 8. De Spina, i. e. de spinae vertebris, ossibusque cum ea articulatis, necnon de medulla spinali; cujus usum apud antiquos docuerunt Anon. *Isag. Anat.* c. 51.; Arist. *Hist. An.* iii. 7. § 1 sq.; id. *De Part. An.* ii. 6. § 3: 7. § 2: 9. § 4 sq.; Averr. *Coll.* i. 7.; Avic. *Can.* i. 1. § 5. tom. i. p. 41, 67., et alibi; Cels. *De Med.* viii. 1. p. 455 sq.; Gal. *De U. P.* xii, xiii. tom. iv. p. 1 sq.; id. *De Oss.* c. 7 sq. tom. ii. 755 sq.; id. *De Hipp. et Plat. Decr.* vii. 8. tom. v. p. 645., et alibi; Haly Abbas, *Theor.* ii. 4. p. 22.; S. Isid. Hisp. *Orig.* xi. 1. § 91 sq.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 14.; Orib. *Anat.* p. 26, 146.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 130 sq., 177 sq.; Ruf. Eph. *De Appell. Part.* p. 32, 52.; Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 522 sq.

188. 16. ὅπως μὴ ἐξίσταται] Vide sup. ad p. 149. l. 5.

189. 1. ὁ μῦς κ. τ. λ.] Cf. Gal. *Defin. Med.* c. 80. tom. xix. p. 367., Μύες εἰσὶ σώματα νευρώδη, ἀναμεμιγμένης αὐτοῖς καὶ σαρκός, πρὸς κίνησιν τῶν σώματος μερῶν γεγονότες.

189. 8. ὁ γὰρ νωτιαῖος κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 141.

190. 12. διὰ ῥωμαλεωτάτου συνδέσμου] sc. ligam. *Odontoides.*

190. 13. διὰ ταύτης οὖν κ.τ.λ.] Sic Gal. *De Oss.* c. 8. tom. ii. 756.; id. *De U. P.* xii. 5 sq. tom. iv. p. 15 sq.; id. *Comm. in Hipp.* "*Epid. II.*" ii. 29. tom. xvii. p. 1. p. 374.; id. *De Anat. Adm.* iv. 8. tom. ii. p. 460 sq.; Orib. *Anat.* p. 148. Non ita nostri anatomici, de qua re vide ab una parte Vesal. *De Hum. Corp. Fabr.* i. 15.; ab altera Eustach. *De Motu Cap.* in *Opusc. Anat.* p. 227 sq.

191. 6. πυρινοειδὴς] Fort. πυρην., sic enim Gal. *l. c.*; id. *De Oss.* c. 8. tom. ii. p. 756.; Ruf. Eph. p. 37.; Orib. *Anat.* p. 148. Fa-

tendum est tamen ipsum Theoph. forma πυρίνα pro πυρὴν sup. p. 62. l. 11. usum fuisse, et formam πυρινοειδὴς occurrere ap. Pallad. *Comm. in Hipp. "Epid. VI."* vii. 8. tom. ii. p. 192. l. 12.

191. 6. ὀδοὺς] Ὀδόντα καλοῦσιν οἱ παλαιοὶ τὴν ὀδοντοειδῆ ἀπόφυσιν τοῦ δευτέρου σπονδύλου, τὴν διηρθρωμένην τῷ κρανίῳ. Γέγονε δὲ ὑπὸ τῆς φύσεως ἵνα τὴν κεφαλὴν ἀπάγῃ πρόσω τε καὶ ὀπίσω· ἡ γὰρ τοῦ πρώτου σπονδύλου διάρθρωσις πρὸς τὸ κράνιον περιφέρει τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερά. (Gal. *Comm. in Hipp. "Epid. II."* ii. 29. tom. xvii. p. i. p. 374.) Cf. Pallad. *Comm. in Hipp. "Epid. VI."* vii. 8. p. 192.

191. 7. καὶ Ἱπποκρ. κ. τ. λ.] Vide librum secundum *Epidemiorum*, seu *De Morbis Vulgaribus*, quem plerique pro spurio habent; nam e septem *De Morb. Vulg.* libris soli primus atque tertius germani Galeno videbantur, (*De Diffic. Resp.* ii. 8 : iii. 1. tom. vii. p. 854, 890.) Laudatur hic ipse liber ab Erot., (*Gloss. Hippocr.* in v. σπληνὸς κατ' ἶξιν, p. 322.,) Cael. Aurel., (*De Morb. Acut.* iii. 17. p. 240.,) et Gal., (*Gloss. Hippocr.* in vv. κατάστημα, στομάργον, tom. xix. p. 109, 141.; *De Hipp. et Plat. Decr.* vi. 8. tom. v. p. 574.; *Comm. in Hipp. "De Alim."* iii. 21. tom. xv. p. 347.; *De Loc. Aff.* iv. 6. tom. viii. p. 238.; *De Septim. Partu*, tom. v. p. 347. ed. Chart.,) cui ex Hipp. adversariis a Thessalo, qui et sua addidit, collectus videbatur. (Cf. *Comm. in Hipp. "Epid. II."* ii. 1 : *"Epid. VI."* i. Prooem. tom. xvii. p. i. p. 314, 796.; Pallad. *Comm. in Hipp. "Epid. VI."* tom. ii. p. 3.) Hanc sententiam inter recentiores plerique amplexi sunt. Vide Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera*, tome i. Introd. p. 324, 364.; Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*

191. 7. οὕτως αὐτὴν ὠνόμασεν] Ἱπποκρ. δὲ καὶ ὅλον τὸν δεύτερον σπόνδυλον ὀδόντα προσηγόρευσεν ἀπ' αὐτῆς (sc. τῆς ὀδοντοειδοῦς ἀποφ.). Sic Gal. *De Oss.* c. 8. tom. ii. p. 757.; cf. Orib. *Anat.* p. 148.: minus recte Ruf. Eph. (p. 37.) ait, τὸν δὲ πρῶτον τοῦ τραχήλου σφόνδυλον Ἱπποκράτης ὀδόντα δοκεῖ μοι καλεῖν, et sic quoque Poll. *Onom.* ii. 4. § 131.

191. 12. βίβλῳ] Lege [βιβλίῳ], ut sup. p. 20. l. 1 : 21. 1.

191. 12. Περὶ τῆς τῶν Τεθνεώτων Ἀνατομῆς] E libris Gal. deperditis, cujus ipse meminit *De Ord. Libr. Suor.* tom. xix. p. 55.; itemque Auct. Anon. *Arab. Philos. Bibl.* ap. Casiri, *Bibl. Arabico-Hisp. Escur.* tom. i. p. 256., ubi inter Gal. opera recensetur

كتاب تشريح الحيوان الميت نقل حبيش مقالة

i. e. *"De Animalis Mortui Dissectione" liber unus, quem vertit Hobaish.* Cf. Al. Sprenger, *De Orig. Medic. Arab. sub Khalif.* p. 19.

192. 4. Εἰσὶ δὲ κ. τ. λ.] Cf. Pallad. *Comm. in Hipp.* "*Epid. VI.*" iii. 12. tom. ii. p. 86.

192. 15. περιέχουσαι] Legendum videtur –χοντες, et sic Crass.

193. 3. σύνδεσμον] An *Ligam. Subflava?*

193. 11. ἀπάκια] Occurrit vox eodem sensu ap. Hypatum (sive Sanguinaticium,) *De Corp. Part.* (ap. Steph. Le Moyne, *Var. Sacra,* tom. i. p. 515., et in fine Anon. *Intr. Anat.*, ed. Bernard;) neque unquam (quoad sciam,) alibi. Vide Du Cange, *Gloss. Med. Graec.*

193. 11. Κατωτέρω κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 196. l. 10 sq.

193. 12. τὸ ἱερὸν ὀστοῦν] Hoc nomen non semper idem apud antiquos videtur significare; interdum enim *Os Sacrum* proprie dictum designat, (Melet. *De Nat. Hom.* c. 25. p. 111.; Gal. *De Oss.* c. 11, 12. tom. ii. p. 762.; Orib. *Anat.* p. 150.;) interdum etiam *Os Coccygis* comprehendit, (Gal. *De U. P.* xii. 12: xiv. 13. tom. iv. p. 50, 198., *Isag.* c. 10, 12. tom. xiv. p. 707, 722., *De Oss.* c. 7. p. 755.; Ruf. Eph. p. 32, 52, 69.) Vocatur etiam πλατὺ ὀστοῦν, (inf. p. 206. l. 5.; Gal. *De U. P.* xii. 12: xiii. 7: xiv. 13. tom. iv. p. 50, 109, 198., *De Oss.* c. 7, 12., *Comm. in Hipp.* "*De Fract.*" iii. 26. tom. xviii. p. ii. p. 573., *De Anat. Adm.* vi. 14. tom. ii. p. 585.; Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 522.;) ὑποσπόνδυλον, (Anon. *Isag. Anat.* c. 35.; Ruf. Eph. p. 32, 52.;) τρητὸς κόκκυξ, (Poll. *Onom.* ii. 4. § 183.) Neque quot partes *Os Sacrum* habeat consentiunt veteres; neque ipse Gal. semper sibi constat, ei nunc tres (*De Oss.* c. 11.,) nunc quatuor (*De U. P.* xii. 12.) tribuens. De qua controversia alium locum ex Abdollatiphi *Hist. Aegypti Comp.* ii. 3. p. 276. exscribam:

واما العجز مع العجب ذكر جالينوس انه
مولف من ستة اعظم ووجدته انا عظما واحدا
واعتبرته بكل وجه من الاعتبار فوجدته عظما
واحدا ۞ ثم اني اعتبرته في جثة اخري
فوجدته ستة اعظم كما قال جالينوس
وكذلك وجدته في ساير الجثث علي ما
قال الا في جثتين فقط فاني وجدته فيهما
عظما واحدا وهو في الجميع موثق المفاصل ۞
ولست واثقا بذلك كما انا واثق باتحاد
عظم الفك الاسفل ۞

i. e. *Quod attinet ad Os Sacrum cum Osse Coccygis,*[p] *dixit Galenus illud constare ex ossibus sex; verum ego inveni illud os esse unum; et quum, adhibita omni diligentia, illud examinassem, inveni illud os esse non nisi unum. Quum autem illud examinassem in cadavere alio, inveni idem sex habere ossa uti statuit Galenus; et prout ille dixit, ita se rem habere inveni in reliquis cadaveribus, duobus exceptis, in quibus inveni illud unum esse os, idque in totum articulis solidatum. De hoc autem non sum certus sicut ego certus de unitate ossis Maxillae Inferioris.*

Nomen *Sacrum* ob magnitudinem datum videtur; sic enim expresse docent Ruf. Eph., (p. 69.,) et Plut. (*An Terrestr. an Aquat. Anim. sint Callid.* p. 981. D.,) et majora ἱερὰ vocata fuisse nemo nescit. (Vide Aret. *De Sign. Diut. Morb.* i. 4. p. 73.; Athen. *Deipn.* vii. 17. p. 282 sq., praesert. p. 284. C.; Schol. MS. in Greg. Naz. in Bastii Excerptis, ap. Suid. ed. Gaisf. p. 1735. n.; Cael. Aurel. *De Morb. Chron.* i. 4. p. 291.; Melet. c. 25. p. 111.; et cf. inf. ad p. 239. l. 4. de *Morbo Sacro*.) Quam vocis originem confirmat nomen πλατὺ, procul dubio propter magnitudinem impositum. Alia etyma affert Melet. *l. c.*, ἢ ὅτι κύριον, παθὸν γὰρ ἀναιρεῖ· ἢ ὅτι ἱερούργουν αὐτὸ τοῖς δαίμοσι κατὰ τὸ ἀρχαῖον οἱ Ἕλληνες: quorum hoc Menandri testimonio confirmatur,

. . . . . . οἱ δὲ τὴν ὀσφὺν ἄκραν
θύσαντες. (*Etymol. Magn.* in v.; Menand. ed. Meineke,
p. 50., ubi vide Not.)

" Alii sic dictum voluerunt quod in eo aliquid sacri arcanique insit,
" quoniam partus tempore divinitus aperiatur, eductoque foetu soli-
" descat miro quodam naturae opificio." (Gorr. *Defin. Med.*) Ἱερὸν ὀστοῦν, ait Anon. ap. Cramer, *Anecd. Gr. Oxon.* tom. ii. p. 450., κυρίως τὰ κατ᾽ ὀσφὺν τῶν ἱερείων ὀστέα· ταῦτα τέσσαρα ἐπετίθεσαν ταῖς θυσίαις. οἱ δὲ ὅτι φησὶν ἡ ὀσφὺς πρώτη φύεται καὶ τῶν ζώων, ὅθεν τὰ ἑκατέρωθεν τῆς τρόπιος ἀμφιμίτρια [fort. ἀμφιμήτρια,] λέγουσιν ἀπὸ τῆς μήτρας. τινὲς δὲ τὸ μέγα ὀστοῦν: cf. S. Isid. Hisp. *Orig.* xi. 1. § 96. Quod nuper vidi prolatum etymon, sc. ab Hebraeorum הֵרוֹן, *conceptio*, paucis, credo, praeter auctorem placebit; quem nominatim laudare supersedeo.

194. 5. ῥάχις] Habet E. ῥάχη, quam formam si saepius invenissem, ubique pro antiqua ῥάχις reposuissem, quum eam agnoscant Meursius (*Gloss. Graeco-Barb.*,) et Du Cange. (*Gloss. Med. et Inf. Graec.*)

[p] Quid de osse عجب Mohammedani commenti sint vide ap. Pococke Not. ad *Port. Mos.* p. 120, 255.

Occurrit quoque ap. Anon. *De Cibis*, c. 23., (ap. Erm. *Anecd. Med. Gr.* p. 271.,) et ap. Cramer, *Anecd. Gr. Oxon.* tom. ii. p. 396. l. 6.

194. 17. *κλάσις*] sc. *flexura*, ut ap. Arist. *Probl.* v. 19. § 2., *τοῖς μὲν γόνασιν ἡ εἰς τὸ πρόσθεν κλάσις, τοῖς δὲ μηροῖς ἡ εἰς τοὔπισθεν*: unde *κλάσεις ἐμμελέσταται φωνῆς*, *inflexiones, modulationes*, ap. Phil. Jud. *De Merc. Meretr.* tom. ii. p. 266. l. 23. Saepius in metaph., *κλάω* et *frango* pro *mollire, enervare*, usurpantur. Quintil. *Inst. Orat.* i. 6. sub fin., *comam frangere*, habet. Vide H. Steph. *Thes. Gr.* in vv. *κλάσις, κλάω*; Facciol. *Lex. Lat.* in v. *frango*.

195. 7. [*διαφυλάττηται*] Vide sup. ad p. 149. l. 5.

195. 9. *τὸ βαστάζον κ. τ. λ.*] Cf. sup. p. 13. l. 9: 33. 4: 49. 14.

195. 11. *τῶν ὀστῶν τὸ κατωτάτω*] sc. *Os Sacrum*, cf. p. 193. l. 12.: 196. 10.

196. 10. *Τὸ δὲ ἱερὸν ὀστοῦν κ. τ. λ.*] Cf. sup. p. 193. l. 12 sq.

196. 14. *ὠμοπλάτας*] *scoptula operta* vocat Crass., quod e Celsi loco, (viii. 1. p. 456, 57.,) ubi nunc *scutula operta* legitur, (vide Targ. ad loc.,) videtur sumpsisse.

197. 4. *αὐχὴν τῆς ὠμοπλάτης*] sc. *Cervix Scapulae*.

197. 5. *κοιλία*] sc. *Sinus Glenoides*.

197. 11. *τὸ τῆς ψυχῆς ταμεῖον, τὴν καρδίαν*] Cf. sup. p. 184. l. 15 sq.

197. 13. *ῥάχιν*] sc. *Spinam Scapulae*.

199. 6. *αὐτῷ*] Lege [*αὐτὸ*] cum Gal., et vide ad p. 149. l. 5.

199. 9. *ἐπωμίδας*] Fort. *Acromia*, neque enim de hujus vocis significatione plane constat. Ait Gal., (*Comm. in Hipp.* "*De Artic.*" i. 4. tom. xviii. p. i. p. 313.,) *ἐπωμὶς δὲ τὸ ἐπάνω τοῦ ὤμου μέρος ἐπιτεινόμενον ὡς ἐπὶ τὸν τράχηλον*: Poll., (*Onom.* ii. 4. §. 133.,) *κλειδῶν δὲ τὸ μὲν πρὸς ὠμοπλάτας, ἐπωμίς· τὸ δὲ πρὸς τράχηλον, παρασφαγίς*: Ruf. Eph. (*De Appell.* p. 28.,) *τὰ δὲ ἀπὸ τῶν τενόντων ἐπὶ τοὺς ὤμους καθήκοντα, ἐπωμίδες.* Cf. id. p. 50.

199. 11, 12. *ἐπειδὰν—προσπέσῃ*] Vide sup. ad p. 149. l. 5.

201. 1. *διὰ μυῶν*] Praecipue a musc. *Supra Spinato* et *Infra Spinato*.

201. 7. *Διὰ τί δὲ κ. τ. λ.*] Cf. sup. p. 38. l. 7 sq.

201. 9. *γλυμή*] Lege [*γλήνη*], et vide Var. Lect.

201. 10. *ξύμπασα*] Fort. *σύμπασα* cum Gal., ut semper alibi.

202. 2. *συνδέσμοις*] Praecipue a ligam. *Capsulari*.

202. 3. *ὑπὸ μυῶν*] De quibus vide Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 966 sq. (c. 19. ed. Dietz.)

202. 7. *πίθηκοι, ἄρκτους*] Inf. p. 213. l. 13. *capram gravidam* dissecare hortatur. De simiis, ursis, et similibus dissecandis cf. Ruf. Eph. p. 33, 34.; Gal. *De Anat. Adm.* iii. 5., *De Ven. et Art. Diss.* c. 1. tom. ii. p. 384, 781.; id. *De Musc. Diss.* tom. xviii. p. ii. p. 930.

(c. 1. p. 4. ed. Dietz.), et alibi: in bello autem Germanico ait Gal. (*De Comp. Medic. sec. Gen.* iii. 2. tom. xiii. p. 604.) medicos *ἐξουσίαν ἀνατομῆς σωμάτων βαρβαρικῶν* habuisse.

202. 13—203. 4. *Ἀποπερατώσασα—ἰσχία*] Cf. Gal. *De U. P.* xiv. 13. tom. iv. p. 198.

202. 13—15. *Ἀποπερ.—ὀστοῦν*] *ὑποβέβληται μὲν ἐπὶ τῷ πέρατι τῆς ῥάχεως τὸ πλατύ τε καὶ ἱερὸν ὀστοῦν ὀνομαζόμενον*, Gal.

202. 15. *τῶν πλαγίων*] *ἐκ τῶν πλαγίων* Gal.

202. 16. *αὐτοῦ συνέφυσε*] *αὐτῷ συμφύεται* Gal.

202. 16. *δύο ὀστᾶ*] sc. Ossa *Innominata*, de quibus et eorum partibus vide Gal. *De Oss.* c. 20. tom. ii. p. 772.

202. 16. *ὀστᾶ*] om. Gal.

202. 17. *πολυπλάσια τῷ δὲ*] *πολλαπλάσια καὶ τῷ* Gal.

202. 17. *πολυπλάσια*] Vox rara, pro qua sup. p. 62. l. 6. usitatiorem *πολλαπλάσιος* Noster habet.

203. 1. *ἀνατείνασα*] *-νόμενα* Gal. 2. (*ταῦτα—ὀστᾶ*)] om. Gal.

203. 2, 4. *λαγόνος ὀστᾶ,—ἰσχία*] Cf. Gal. *De Oss.* l. c.

203. 3. *προτείνουσα*] *προϊόντα* Gal. 3, 4. *ἅπερ—ἰσχία*] om. Gal.

203. 10. *Ἰσχίῳ κ. τ. λ.*] Eundem locum laudat Gal. *Comm. in Hipp.* "*De Fract.*" ii. 70. tom. xviii. p. ii. p. 519.

204. 5. *νεῦρον*] i. e. non *nervum*, sed *ligamentum*; *νεῦρόν ἐστι σῶμα λευκὸν καὶ ναστόν. νεύρων τρεῖς εἰσιν αἱ διαφοραί· τὰ μὲν ἐξ ἐγκεφάλου καὶ νωτιαίου ἐκπεφυκότα, νεῦρα ταῦτα κυρίως προσαγορεύεται· τὰ δὲ ἐκ μυῶν, τένοντες· τὰ δὲ ἐξ ὀστῶν, σύνδεσμοι.* (Gal. *Defin. Med.* c. 76. tom. xix. p. 366.) Cf. id. *Comm. in Hipp.* "*De Alim.*" iii. 1. tom. xv. p. 257.; id. *De Oss.* Prooem. tom. ii. p. 739.; id. *De Hipp. et Plat. Decr.* i. 9. tom. v. p. 205.; id. *De Comp. Med. sec. Gen.* iii. 2. tom. xiii. p. 575.; id *De U. P.* i. 17. tom. iii. p. 47.; id. *Introd.* c. 11. tom. xiv. p. 710. Sic *nervus* ap. Latin. usurpatur; vide Cels. vii. 18: viii. 1. p. 413, 456.

204. 10. *καὶ μονωτάτους*] Nota loquendi formulam certe rarissimam, et a locis sup. ad p. 57. l. 9. laudatis paullo diversam.

204. 16. *εἰς τέσσαρας τόπους*] Cf. Hipp. *De Artic.* tom. iii. p. 213., ibique Gal. *Comm.* iii. 68, 90, 98, 105. tom. xviii. p. i. p. 582 sq., 610 sq., 626 sq., 649 sq.

205. 6. *ὀρθοπεριπατητικὸν*] Vox rara, quae occurrit ap. Athan. *De Defin.* c. 3. tom. ii. p. 246. ed. Bened.; Ammon. *In V Voces Porph.* p. 30, 31 B. ed. Ald.: eodem sensu *ἀνορθοπεριπατητικὸς* ap. Athan. *ibid.* c. 1. p. 243 A. Vide Bast. in Ind. Scap. *Lex.* ed. Oxon.

205. 8. *μύας μείζους τε κ. τ. λ.*] De quibus vide Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 1000 sq. (c. 33 sq. ed. Dietz.)

205. 9. *ἀπονευρώσεις*] *καλοῦσι δ' αὐτοὺς* [sc. *τοὺς τένοντας,*] *ἀπονευ-*

ῥώσεις μυῶν οἱ νεώτεροι, ὅτι, οἶμαι, τοὺς μῦς εἰς αὐτοὺς ὁρῶσι τελευτῶντας. (Gal. *De Motu Musc.* i. 1. tom. iv. p. 368.) Cf. id. *Comm. in Hipp. "VI. Epid."* i. 2. tom. xvii. p. i. p. 804.

205. 12. κατὰ τὰ ὄπισθεν] sc. musc. *Gastrocnemium* et *Soleum.*

205. 13. γαστροκνημίας] Cf. Arist. *Hist. An.* i. 15. § 5: ii. 1. § 29.; Gal. *Introd.* c. 10. tom. xiv. p. 708.; Ruf. Eph. p. 33, 52.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 190. Vide Lobeck ad Phryn. *Ecl.* p. 330.

206. 1—3. Καὶ ἀνωτέρω—κατεσκ.] Non omnino sanus mihi hic locus videtur, quamquam mederi non possim.

206. 10. καθήσεως] Fort. καθίσεως legendum; de η et ι confusis vide ad p. 182. l. 2. Occurrit tamen κάθησις in libris quibusdam Jerem. xlix. 30. Vide H. Steph. *Thes. Gr.* in v. κάθισις.

206. 11. μύας πολλοὺς ἁδροὺς] sc. musc. *Gluteos,* de quibus vide Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 1004. (c. 33. p. 81 sq. ed. Dietz.)

206. 13. τὰς πυγὰς] πυγαὶ δὲ τὰ μετὰ τὴν ὀσφὺν σαρκώδη, καὶ ἐφέδρανα, ἐφ' ὧν καθίζομεν· ἄλλοι δὲ γλουτοὺς καλοῦσι. (Ruf. Eph. p. 32.) Cf. id. p. 52.

207. De Genitalibus, i. e. maris et foeminae, necnon de foetu, ejusque generatione; de quibus apud antiquos docuerunt, Aët. iv. 4. § 1 sq.; Alsahar. *Theor.* iv. 23 sq. p. 6 B.; Anon. (fort. Mich. Psell.,) ap. Cramer, *Anecd. Gr. Par.* tom. i. p. 340 sq.; Anon. *Isag. Anat.* c. 22 sq.; Arist. *De Gener. An.*; id. *Hist. An.* iii. 1: vii, x, et alibi; Avic. *Can.* i. 1. § 5: iii. 20, 21. tom. i. p. 61, 886 sq.; Cels. iv. 1: vii. 18. p. 171 sq., 413 sq.; Gal. *De Uteri Diss.* tom. ii. p. 887 sq.; id. *De U. P.* xiv, xv., *De Sem.*, *De Foet. Form.* tom. iv. p. 142 sq., 512 sq., 652 sq.; id. *De Septim. Partu,* tom. v. p. 347. (ed. Chart.,) et alibi; Haly Abbas, *Theor.* iii. 33 sq. p. 40 B. sq.; Hipp. *De Genit.*, et *De Nat. Pueri;* id. *De Septim. Partu,* et *De Octim. Partu;* id. *De Superfoet.* tom. i. p. 371 sq., 444 sq., 460 sq.; S. Isid. Hisp. *Orig.* xi. 1. § 101 sq., 134 sq.; Lact. *De Opif. Dei,* c. 12.; Macrob. *Comm. in Cic. "Somn. Scip."* i. 6.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 24 sq.; Mosch. *De Mul. Pass.* c. 2 sq.; Nemes. *De Nat. Hom.* c. 25.; Oct. Hor. *Rer. Med.* iv. p. 102 sq., 109 sq.; Orib. *Anat.* p. 124 sq.; Paul. Aegin. vi. 61.; Plin. *Hist. N.* vii. 3 sq., et alibi; Plut. *De Phys. Philos. Decr.* v. 3 sq.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 171 sq.; Razes, *Almans.* i. 24 sq. p. 20.; Ruf. Eph. *De Appell. Part.* p. 31 sq., 40 sq., 51 sq., 63 sq.; Soran. *De Arte Obstetr.* c. 4, 5.

207. 3. ἥβης ὀστᾶ] . . . . . ἥβης καλέουσιν ὀστᾶ· κατὰ γὰρ τὸν τῆς ἥβης χρόνον ἐκεῖσε φύονται αἱ τρίχες. (Melet. c. 23. p. 109.)

207. 6. φρουροῦσαν τῇ τε κύστει κ. τ. λ.] Nota verbum φρουρεῖν cum dat. conjunctum, alibi semper accus. regens.

207. 7. Ὑπέρκειται μὲν οὖν] Dele οὖν.

207. 9. ἡ δὲ μήτρα] καὶ πρῶτον μὲν, πότερον ὑστέραν ἢ μήτραν κλητέον ἐστὶ τὸ μόριον ἐκεῖνο ὃ πρὸς τὴν κύησιν ἔδωκε φύσις ταῖς γυναιξὶν, οὐδὲν διαφέρει. (Gal. *Comm. in Hipp.* "*De Alim.*" iii. 17. tom. xv. p. 326.; cf. id. *Comm. in Hipp.* "*De Hum.*" i. 19. tom. xvi. p. 177.) Ἱπποκράτης δὲ καὶ δελφὺν καὶ γονὴν καλεῖ. (Ruf. Eph. p. 40.) Cf. Poll. *Onom.* ii. 4. § 222.; Melet. *De Nat. Hom.* p. 8.

207. 16—208. 2. καὶ προσέτι—τὴν τοῦ] Locus corruptus, (vide Gal. in Var. Lect.,) ita fort. corrigendus: καὶ πρὸς ἔτι τὴν τοῦ κυήματος αὔξησιν, ἐπὶ πλεῖστον ἀλύπως διαστέλλεσθαι πεφυκυίας τῆς ὑστέρας· εἰς [τε] τὴν τοῦ κ. τ. λ.

208. 5. ὑστέρας αὐχὴν] sc. *Os Uteri*, cf. inf. p. 211. l. 2.; vide Casp. Hofm. *Comm. in Gal.* "*De U. P.*" § 964. Alibi *Vaginam* videtur designare, e. g. Gal. *De U. P.* xiv. 11. tom. iv. p. 188.; vide Haller, *Physiol.* xxviii. 2. § 6, 15. tom. vii. p. ii. p. 52. n., 72. Aliud quid ὁ τράχηλος τῆς μήτρας ap. Theoph. *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" v. 60. p. 477. l. 30., quamquam nonnunquam idem voces significent; vide Ruf. Eph. p. 40., Poll. *Onom.* ii. 4. § 222.

208. 9. τὰς κοιλίας τῶν ὑστερῶν] "Ita loquebantur [veteres], quod "persuasum haberent uterum humanum distingui utrinque quasi in "loculos . . . . . aut sinus, eo modo quo canum, suum, ovium, vac-"carum, aliorumque multiparorum." (Casp. Hofm. *Comm. in Gal.* "*De U. P.*" § 962.)

209. 3. Τὸ δὲ κύτος τῶν ὑστερῶν] sc. *Fundus Uteri.*

209. 4. εἰς κόλπους δύο] Sic Arist. *Hist. An.* iii. 1. § 20.; id. *De Gener. An.* i. 3. § 5.; Anon. *Isag. Anat.* c. 29.; Plin. *Hist. N.* xi. 84.; Philot. et Praxag. ap. Gal. *De Diss. Ut.* c. 3. tom. ii. p. 890.; Melet. c. 26. p. 115.; Raz. *Almans.* i. 26. Vide Haller, *Physiol.* xxviii. 2. § 5. tom. vii. p. ii. p. 51. Monendum est γυναικεῖον κόλπον *vaginam* significare; vide Ruf. Eph. p. 41., Poll. *Onom.* ii. 4. § 222., Soran. *De Arte Obstetr.* c. 5. p. 12, 14.

209. 5. Ἔμβρυα κ. τ. λ.] Cf. Hipp. *Praedict.* ii. 34., *De Superfoet.* tom. i. p. 221, 476.; id. *De Morb. Vulg.* ii. 6., *Aph.* v. 38. tom. iii. p. 465, 744.

ما كان من الاطفال ذكرا فاحري ان يكون تولده في الجانب الايمن وما كان انثي ففي الجانب الايسر ۞ (Honain, *Aph.* v. 47. p. 48.)

Ὅτι διὰ τὴν κρᾶσιν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς οὖσαν θερμοτέραν ἄρρεν γίγνεται τὸ ἔμβρυον ἐν τοῖσι Περὶ Σπέρματος [ii. 5. tom. iv. p. 633 sq.] ὑπομνήμασιν ἐπιδέδεικται. Θερμοτέρα δὲ ἡ κρᾶσις γίγνεται τοῖς ἐμβρύοις οὐχ ἥκιστα καὶ διὰ τὸ

χωρίον, ὅπερ ἐστὶ τὸ δεξιὸν τῆς ὑστέρας μόριον, αὐτίκα δὲ τοῦτο θερμότερόν ἐστι τῇ γειτνιάσει τοῦ ἥπατος. Εἴη δ' ἂν τι πρὸς τὴν θερμότητα τοῦ κυουμένου συντελοῦν καὶ τὸ τῆς θηλείας σπέρμα προερχόμενον μὲν ἐκ τῶν οἰκείων ὄρχεων δι' ἑκατέρας τῆς κεραίας, τὸ μὲν εἰς τὸν δεξιὸν κόλπον τῆς μήτρας, τὸ δὲ εἰς τὸν ἀριστερὸν, ἀνόμοιον ὑπάρχον, ὡς καὶ τοῦτ' ἐπεδείξαμεν. Εἴπερ οὖν ὀρρωδέστερόν ἐστι καὶ ψυχρότερον τὸ κατὰ τὸν ἀριστερὸν ὄρχιν σπέρμα, καὶ κατὰ τοῦτ' ἂν εἰκότως ἐν τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσι τῆς μήτρας τὸ συνιστάμενον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς κύημα γίγνοιτο ψυχρότερον. Εἴρηται δὲ περὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων αὐτάρκως κἀν τῷ πέμπτῳ τῶν Ἱπποκράτους Ἀνατομικῶν.[q] (Gal. *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" v. 48. tom. xvii. p. ii. p. 840.)

Ἡ μήτρα δύο κόλπους ἔχει, δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν, διαφραττομένους ὑμένι τινί· ἐν τούτοις οὖν γίνεται ἡ διάπλασις τῶν ἐμβρύων, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀρρένων ἐν τοῖς δεξιοῖς, τῶν δὲ θηλέων ἐν τοῖς ἀριστεροῖς. Καὶ ἡ αἰτία, ὅτι τὰ ἄρρενα θερμότερά εἰσι, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς δεξιοῖς, ὡς ἐν θερμοτέροις, δημιουργοῦνται· τὰ δὲ θήλεα ψυχρὰ, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ἀριστεροῖς, ὡς ἐν ψυχροτέροις, δημιουργοῦνται. Θερμότεροι μὲν οὖν εἰσιν οἱ δεξιοὶ κόλποι τῆς μήτρας τῶν ἀριστερῶν τῇ πυριάσει τοῦ ἥπατος· ἀλλὰ καὶ ὁ δεξιὸς ὄρχις καὶ κόλπος δέχονται τὸ καθαρὸν αἷμα, καὶ διὰ τοῦτο θερμότεροι, ὁ δὲ ἀριστερὸς ὄρχις καὶ κόλπος ὀρρωδέστερον, καὶ διὰ τοῦτο ψυχρότεροι. (Theoph. *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" v. 47. tom. ii. p. 469.)

Διὰ τὴν θερμοτέραν κρᾶσιν ἄρρεν γίνεται τὸ ἔμβρυον· θερμότερον δ' ἐστὶ τὸ δεξιὸν μέρος τῆς ὑστέρας τῇ γειτνιάσει τοῦ ἥπατος. Damasc. *ibid.*

"Multis de causis mares in dextra parte jacent: primum, "quia virtus ibi major est; deinde, quia calor fortior. Sed quaeras, "'*Quomodo calor in dextra est, quum cor in sinistra jaceat?*' Respon- "demus, licet in sinistra jaceat cor, calorem tamen tam dextrae "quam sinistrae ministrat; dextrae enim dupliciter calida est, "primo ab hepate, deinde a corde. Ideo masculi in dextra, foe- "minae autem in sinistra jacent." (Pseudo-Oribas. *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" vi. 19. p. 224.)

"Id quod fuse Hippocrates in libro Aphorismorum tradidit, hac "in parte breviter enarrat, '*Masculos in dextra uteri parte generari,* "*foeminas autem potius in sinistra.*' Hujus effectus causam nonnulli "congruenter assignaverunt, videlicet propterea quod dextrae partes "sunt calidiores, sinistrae frigidiores: nam hoc modo et viri cali- "diores, et mulieres frigidiores sunt. '*Sed dextra calidiora esse unde*

q Sc. in libro deperdito, cujus ipse non semel meminit, e. g. *Gloss. Hipp.* in v. κοτυληδόνας, tom. xix. p. 114.; *De U. P.* xiv. 4., *De Sem.* i. 7: ii. 5. tom. iv. p. 154, 537, 633. Cf. Auct. Anon. *Arab. Philos. Bibl.* ap. Casiri, *Bibl. Arabico-Hisp. Escur.* tom. i. p. 256. l. 22.; Al. Sprenger, *De Orig. Medic. Arab. sub Khalif.* p. 19.

" *dignoscitur?*' Respondent aliqui, ex eo, quia sunt robustiora sinis-" tris, robur autem calorem ostendat. At nos aliter dicimus, non " propter calorem dextra esse validiora, sed quia bene moventur et " vehementius exercentur : hinc est quod dextra manus, utpote " magis exercitata, dextro pede [r] valentior est. Alii dicunt calidiora " esse dextra quoniam jecur in dextra parte collocatum sit. Verum " nos dicimus cor in medio thorace esse positum, sed ad sinistrum " latus ejus sinistrum cavum declinare. Sed ultra haec veram causam " referamus, quam per corporum animalium dissectiones compertam " habemus. Scire igitur oportet venas et arterias magnas ad renes " derivari, quae sanguinem defecandi, quo membra nutriuntur, offi-" cium habent; sed antequam ad renes perveniant, ramus unus ab " ipsis ad sinistrum testiculum et ad sinistrum uteri sinum mittitur, " qui sordidum et impurum sanguinem continet. A renibus autem " purgato sanguine ramus alter ad dextrum testiculum et ad dex-" trum uteri concavum descendit, qui purum et calidum sanguinem " devehit; nam purus sanguis impuro calidior est. Hac de causa " mares in dextro, foeminae in sinistro latere generantur. At non " modo uteri cavitatum temperamento causa est assignanda, verum " etiam masculino semini calido et ad mares generandos idoneo: " cum his et superior motus numerandus est. Absurdum est enim " vim formatricem uteri et seminis temperaturae effectricem esse " dicere, horum autem causam esse non dicere; quandoquidem ne-" que mas neque foemina sine ipsa gignitur. Quocirca vere de ipsa " dictum fuit, '*Quod voluit aspexit, atque ita omnia facta sunt.*' Hae " sunt igitur omnes causae, ob quas mares in dextris, foeminae in " sinistris partibus oriantur. Et hujus rei fidem a pastoribus accipe. " Siquidem oves et caprae geminos foetus edunt, et cum praegnan-" tes fuerint, eas in dextris mares, in sinistris foeminas gerere in-" venimus. Et hoc idem Parmenides affirmavit inquiens, '*In dextris " quidem pueros, in sinistris vero puellas.*' Caeterum quandoque " (licet raro,) et in sinistris mares, quemadmodum foeminae, et in " dextris foeminae, quemadmodum et mares, procreantur." (Pallad. *Comm. in Hipp.* "*VI. Epid.*" ii. 43. tom. ii. p. 70.)

Hanc hypothesin, quae diu obtinuit, primus excogitavit Parmenides (Pallad. *l. c.*) aut Anaxagoras (Arist. *De Gener. An.* iv. 1. § 3.; Plut. *De Philos. Decr.* v. 7.; Gal. *Hist. Philos.* c. 32. tom. xix. p. 324.;) de qua re plura vide ap. Haller, *Physiol.* xxix. 2. § 3. tom. viii. p. 79. Cf. inf. p. 235. l. 10.

r Dextro pede] An *sinistra manu?* aut fort. [*sinistra manu, et*] *dex*[*ter pes sinis*]*tro pede &c.*

209. 7. *Ἔοικε δὲ ἡ μήτρα κ. τ. λ.*] Hanc uteri descriptionem, paulo obscuriorem, unde Noster desumpserit nescio.

209. 9. *ὁ τράχηλος τῆς μήτρας*] De Uteri partium nominibus ait Soranus (c. 4. p. 8.) *κέκληται δ' αὐτῆς τὸ μὲν πρῶτον καὶ προάγον μέρος στόμιον, τὸ δὲ μετὰ τοῦτο τράχηλος, τὸ δὲ ἑπόμενον αὐχὴν, ἡ συνδρομὴ δὲ τούτων καυλὸς, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν μετὰ τὴν στενότητα τοῦ τραχήλου πλατυνόμενα πρώτως ὑστέρας ὦμοι, τὰ δὲ μετὰ ταῦτα πλευρὰ, τὸ δὲ ὕστατον πυθμὴν, τὸ δὲ ὑποκείμενον βάσις, τὸ δ' ὅλον χώρημα κύτος καὶ γάστρα καὶ κόλπος.* Cf. Mosch. *De Mul. Pass.* c. 6. Haec autem omnia nomina (quod de aliis quoque partibus jam antea monui,) non semper idem apud antiquos designant.

209. 13. *τὰς κεραίας τῆς μήτρας*] sc. *Tubas Fallopii; αὐτῶν δὲ τούτων τὸ σχῆμα ὁ μὲν Ἡρόφιλος ἡμιτόμου κύκλου ἕλικι εἰκάζει· Διοκλῆς δὲ κέρασι φυομένοις, διὰ ταῦτα καὶ ὠνόμασε κεραίας, παρωνύμως ἀπὸ τοῦ κέρατος. Εὔδημος δὲ πλεκτάνας καλεῖ, οὐκ ἔχων φάναι, πότερον ὅτι πέπλεκται ταύτῃ ἀγγεῖα ἑλικοειδῶς, ἀλλ' αὐτὰς τὰς ἀποφύσεις παρείκασε πλεκτάναις· οἱ δὲ περὶ Πραξαγόραν τε καὶ Φιλότιμον κόλπους αὐτὰς καλοῦσιν, ὅθεν καὶ δίκολπον μὲν τὴν μήτραν τῆς γυναικὸς λέγουσι, πολύκολπον δὲ τὴν τῶν πολυτόκων ζώων.* (Gal. *De Uteri Diss.* c. 3. tom. ii. p. 890.) Plura de "*Tubarum antiquitatibus*," vide ap. Haller, *Physiol.* xxviii. 2. § 30. tom. vii. p. ii. p. 101.

210. 1. *τῆς θηλείας οἱ ὄρχεις*] Veteres, ut analogiam utriusque sexus melius tuerentur, has particulas *testes* dixerunt; primus *ovaria* appellavit Nicol. Stenonius. Vide Haller, *Physiol.* xxviii. 2. § 33. tom. vii. p. ii. p. 108.

211. 5. *ἀμνεῖον*] Nomen ab Emped. impositum; vide Ruf. Eph. p. 45.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 223. Scribitur etiam nonnunquam *ἀμνίον*: vide Poll., Ruf. Eph. *l. c.*, et alibi.

211. 7. *τὸν ἀλλαντοειδῆ χιτῶνα*] Hoc nomen non ante Gal. inveni; de etymo vide inf. p. 215., et cf. Gal. *De Ut. Diss.* c. 10. tom. ii. p. 902., *De Sem.* i. 7. tom. iv. p. 538, 39.

211. 11. *τὸ χωρίον*] Scribitur plerumque *χορίον*, quod monet C. Hofm. (*Comm. in Gal.* "*De U. P.*" § 1067, 68.) "male a quibus-" dam transformari in *χωρίον*, *loculum*; quamvis enim uterus ipse "dici possit *τόπος, χώρα, χωρίον*, non potest tamen membrana "haec." Occurrit vox primum ap. Hipp. (*De Nat. Pueri*, tom. i. p. 423.) et Arist. (*De Gener. An.* ii. 7. § 7., et alibi.) Monendum est, post C. Hofm. (*l. c.*) et Haller, (*Physiol.* xxix. 3. § 5. tom. viii. p. 187.,) Gal. *Chorii* nomine *Placentam* comprehendere. De verbo *χωρίον*, sive *χορίον*, cf. etiam Gal. *De U. P.* xv. 5., *De Sem.* i. 7. tom. iv. p. 232, 538.; Melet. p. 8. l. 23 sq.; Steph. Athen. *Comm.*

in Gal. "*De Meth. Med. ad Glauc. I.*" tom. i. p. 314, 315.; Nemes. *De Nat. Hom.* c. 25. p. 247. et ibi Matth.

212. 4. *δύο μὲν ἀρτηρίαι*] sc. *Arteriae Umbilicales.*

212. 5. *δύο δὲ φλέβες*] Sic Arist. *Hist. An.* vii. 8. § 6.; Ruf. Eph. p. 45. Re vera tamen tantum est *una*, sc. *Vena Umbilicalis*, quamquam brutis animalibus (e quibus suam Gal. desumpsit descriptionem,) duae sint; vide Haller, *Physiol.* xxix. 3. § 18. tom. viii. p. 220.

212. 6. *οὐραχὸν*] Scribitur etiam *οὐραγόν*: vide Gal. *l. c.*, et alibi.

212. 9. *εἰς τοῦτο ἐχόντων*] Fort. *εἰς τοὐντὸς ἡκόντων*: vide Var. Lect.

213. 6. *μία μὲν φλὲψ ἐκ τῶν δύο*] Vide ad p. 212. l. 5.

213. 9. *τῇ κατὰ ῥάχιν ἀρτηρίᾳ*] sc. *Aortae*; cf. inf. p. 229. l. 10., *τῆς μεγάλης ἀρτηρίας τῆς ἐπικειμένης τῇ ῥάχει.*

213. 13. *ἐγκύμονα αἶγα*] Sic Pallad. *Comm. in Hipp.* "*VI Epid.*" v. 1. tom. ii. p. 129. l. 7.; cf. sup. ad p. 202. l. 7.

215. 4. *διὰ τοῦτο γὰρ κ. τ. λ.*] Cf. sup. ad p. 211. l. 11. Monendum est *τὰ χορία* etiam *secundinas* designare; vide Dietz, *Schol. in Hipp. et Gal.* tom. ii. p. 463. l. 17., et n.

215. 5. *τὴν ὀνομασίαν ἐκτήσατο*] Cf. Melet. *De Nat. Hom.* p. 8. l. 23.

215. 9. *κοτυληδόνες*] De *Cotyledonibus*, sive *Acetabulis*, quae non nisi in brutis extant animalibus, vide inf. ad p. 216. l. 2.; itemque Arist. *Hist. An.* iii. 1. § 31: vii. 8. § 1., *De Gen. An.* ii. 7. § 4.; Erot. *Gloss. Hipp.* in v., p. 208.; Joann. Alex. *Comm. in Hipp.* "*De Nat. Pueri*," tom. ii. p. 210.; Gal. *De U. P.* l. c., *De Sem.* i. 7. tom. iv. p. 538., *De Ut. Diss.* c. 10. tom. ii. p. 905, 906., *Gloss. Hipp.* in v. tom. xix. p. 114.; Soran. c. 4, 23. p. 11, 72. Cf. Casp. Hofm. *Comm. in Gal.* "*De U. P.*" § 1084.; Vesal. *De Hum. Corp. Fabr.* v. 16.; C. G. Kühn, *Opusc. Acad. Med. et Philol.* tom. ii. p. 134.

215. 13. *ἀμβλωθρίδιον*] Vox rara, pro qua saepius *ἄμβλωμα* vel *ἀμβλωσμὸς* occurrit. Vide Gal. *Comm. in Hipp.* "*Epid. VI.*" i. 2. tom. xvii. p. i. p. 799.; Hesych. *Lex.*; Phryn. *Ecl.* p. 208.; C. G. Kühn, *Lex. Med. propediem prodituri Spec.* ii. p. 5. in v. *Abortus.*

216. 2. *Ὁπόσαι κ. τ. λ.*] Cf. Hipp. *De Nat. Mul.* § 17.; *De Morb. Mul.* i. 84. tom. ii. p. 545, 546, 679.

متي كانت المرأة حاملا وبدنها معتدلا
وتسقط في الشهر الثاني والثالث من غير سبب
بيّن فنقر الرحم منها مملوا مخاطا فلا تقدر
علي ضبط الطفل لثقله لكنه ينهتك منها
(Honain, *Aph.* v. 44. p. 47.)

Ἄτερ φανερᾶς προφάσεως λέγει πυρετοῦ σφοδροῦ καὶ γαστρὸς ῥεύματος, ἢ αἱμορραγίας ἢ ἐρυσιπέλατος ἐν αὐτῇ τῇ μήτρᾳ συστάντος, ἢ πηδησάσης σφοδρότερον τῆς κυούσης ἢ κραξάσης ἢ λυπηθείσης ἢ θυμωθείσης ἢ φοβηθείσης ἢ ἐνδεῶς διαιτηθείσης, ἤ τι τοιοῦτον ἕτερον διαπραξάσης ἢ παθούσης. Εἰκὸς γὰρ ταῖς τοιαύταις μυξώδη τὰ στόματα τῶν εἰς τὴν μήτραν καθηκόντων ἀγγείων ὑπάρχειν, ἐξ ὧν ἤρτηται τὸ χωρίον, ἃ δὴ καὶ κοτυληδόνας ὠνόμασεν, οὐχ (ὡς ἔνιοι νομίζουσι,) τὰς ἐπιτρεφομένας ἀδενώδεις σάρκας αὐταῖς· ἔν τε γὰρ τῷ πρώτῳ τῶν Γυναικείων [tom. ii. p. 679.] αὐτός φησιν, "Ἢν δὲ αἱ κοτυληδόνες φλέγματος περίπλεες ἔωσι, "τὰ καταμήνια γίνεται ἐλάσσονα·" καὶ ὁ Πραξαγόρας ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Φυσικῶν, "Κοτυληδόνες δέ εἰσι τὰ στόματα τῶν φλεβῶν καὶ τῶν ἀρτηριῶν "τῶν εἰς τὴν μήτραν φερουσῶν[s]." (Gal. *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" v. 45. tom. xvii. p. ii. p. 838.)

Ἐνταῦθά φησιν ὅτι ὅσαι σύμμετρον ἔχουσι τὸ σῶμα, εἰ ἐπὶ δεύτερον ἢ τρίτον μῆνα ἐκτιτρώσκουσιν ἄνευ τινὸς φανερᾶς αἰτίας, τούτων πάντως αἱ κοτυληδόνες τῆς μήτρας (ἤτοι οἱ ὑμένες οἱ κατασφαλίζοντες τὰς ἀναστομώσεις τῶν ἐν τῇ μήτρᾳ ἀγγείων,) μύξης μεσταί εἰσι, (τουτέστι φλεγματικοῦ χυμοῦ καὶ γλίσχρου,) κἀντεῦθεν χαλαροὶ καὶ ἀσθενεῖς γίνονται, λοιπὸν δὲ καὶ ἡ καθεκτικὴ δύναμις τῆς μήτρας ἀσθενεῖ, ὑγρᾶς καὶ φλεγματικῆς ὕλης πλεοναζούσης. Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, ἀνάγκη πᾶσα ἐκτιτρώσκειν αὐτὰς δίμηνα καὶ τρίμηνα διὰ τὸ τηνικαῦτα βάρος ἔχειν ἀξιόλογον τὸ ἔμβρυον, μὴ δύνασθαι δὲ κατασχεῖν τὸ ἔμβρυον τάς τε κοτυληδόνας καὶ τὴν καθεκτικὴν δύναμιν ἀτόνως διακειμένας. (Theoph. *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" v. 44. tom. ii. p. 467.)

Φανερὰν φρόφασίν φησι, πυρετὸν σφοδρὸν, αἱμορραγίαν, διάρροιαν, φλεγμονὴν ἐν τῇ μήτρᾳ ἢ ἐρυσίπελας, πήδημα σφοδρὸν, ἢ κραυγὴν, ἢ φόβον, ἢ θυμὸν, ἢ ἐνδεῆ τροφὴν, ἢ μίξιν ἄκαιρον μετὰ βιαίας κατασείσεως, ἤ τι τοιοῦτον· κοτυληδόνες δέ εἰσι τὰ στόματα τῶν φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν τῶν εἰς τὴν μήτραν φερομένων. (Damasc. *ibid.* p. 468.)

"Hoc docet in praesenti Aphorismo Hippocrates: Si secundo "vel tertio mense mulier abortiat sine causa manifesta, (hoc est, "casu qui solet evenire,) acetabula uteri plena mucoris sunt ex "crassitudine et pondere humoris. Nam acetabula ex illa sunt vena "quae ab hepate ad uterum descendit; illa enim in multas di"viditur, quae ad uterum perveniunt, et sunt circa infantem in"tentae. Unde mulier dum parit, tribus modis patitur dolorem: "uno, quia istae venae rumpuntur; deinde, quia ossa illa aperi-

[s] Cf. Gal. *De Uteri Diss.* c. 10. tom. ii. p. 906.: ὁ γάρ τοι Πραξαγόρας ὧδέ πως φησὶν αὐταῖς λέξεσι· "Κοτυληδόνες δέ εἰσι τὰ στόματα τῶν φλεβῶν τῶν εἰς τὴν "μήτραν ἡκουσῶν." "Qui quidem locus cum priore collatus ostendit *hic* ipsa "Praxagorae verba adduci, *ibi* tantum eorum exprimi sensum." Kühn, *Opusc. Acad. Med. et Philol.* tom. ii. p. 134.

"untur; tertio, quia cum vi descendit foetus. Nam conceptus hoc "modo fit: convenit semen viri in vulvam mulieris, ex quo et "mundissimo sanguine menstruo, per purgationem fit quidam glo-"bus in utero. '*Sed quid prius in utero formatur?*' Dicimus quod "venae et arteriae. '*Sed quomodo? si venae ab hepate habent ori-"ginem, et arteriae a corde, dum non est principium, quomodo id erit "quod a principio procedit?*' Respondemus, primum hoc curare Na-"turam, ut possit ministrare nutrimentum per totum corpus; prius "ergo fit per quod ministratur alimentum, quam id cui ministratur. "Pone, exempli causa, esse patrem familias qui habet hortum in "loco arido, qui cogitat et perpendit secum locum esse aridum, et "quod in eo adveniente aestate non poterit nasci holus; quid ergo "facit? Pone esse foveam ante hortum, unde aquam diducet per "fistulas, sed prius aquam colligit fovea in unum, qua collecta di-"rigit eam per fistulas ad hortum. Sic et Natura prius format venas "et arterias, post hepar et cor, ut dum haec facta fuerint, habeat "per quod ministret nutrimentum toti corpori. Recte ergo posuit "Hippocrates tres mulierum differentias, quum dicit, '*praeter na-"turam tenues concipere quidem, sed abortire;*' '*praeter naturam "crassas nullo modo concipere, et per hoc non abortire;*' '*mediocriter "autem corpulentas concipere, et non abortire, nisi acetabula uteri "plena mucoris fiant.*'" (Pseudo-Oribas. *Comm. in Hipp. "Aph."* vi. 18. p. 222.)

217. 5. ἕδρας] i. e. *anus;* ut Lat. *sedes*, et ap. Cael. Aurel. (*Acut. Morb.* iii. 22. p. 265., *Morb. Chron.* iv. 3. p. 509.) *sessio*. Vide Gorr. *Defin. Med.*; Foes. *Oecon. Hipp.*

217. 5. ἀποπατοῦσι] i. e. *alvum exonerantibus*, quia "ad exoneran-"dum ventrem solemus a via recedere, et aliquem secessum quae-"rere." (H. Steph. *Thes. Gr.*) Sic sup. p. 65. l. 13: 74. 1. ἀπο-πάτησις, *actus exonerandi ventrem.*

218. 10. καθάπερ οἱ λοιποὶ σύνδεσμοι] σύνδεσμος γάρ ἐστιν (ὅ γοῦν ἰδίως, οὐ κοινῶς ὀνομαζόμενος,) σῶμα νευρῶδες, ἐξ ὀστοῦ μὲν ὁρμώμενον πάντως, διαπεφυκὸς δὲ ἢ εἰς ὀστοῦν, ἢ εἰς μῦν· καὶ δῆλον ὡς ἀπὸ τῆς χρείας αὐτῷ τοὔνομα. (Gal. *De Motu Musc.* i. 1. tom. iv. p. 369.) Cf. id. *De Anat. Adm.* i. 3. tom. ii. p. 233.; id. *Defin. Med.* c. 78. tom. xix. p. 367.

219. 5. ὑποσπαδιαίοις] ὑποσπαδίαι δέ εἰσιν οἱ ἐκ γενετῆς ἔχοντες τὴν οὐρήθραν κάτωθεν ὑπὸ τὸν λεγόμενον κύνα.) Gal. *Introd.* c. 19. tom. xiv. p. 787.) Cf. id. *Defin. Med.* c. 413. tom. xix. p. 445.; Paul. Aegin. vi. 54. p. 89 B. Vide Casp. Hofm. *Comm. in Gal. "De U. P."* § 1062.

219. 10. δύο μύες] Immo *quatuor*, sc. musc. *Erectores* et *Accele-*

ratores, de quibus vide Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 998. (c. 31. ed. Dietz.)

219. 11. εἰ μέλλοι] Fort. εἰ μέλλει. De ει et οι confusis vide sup. ad p. 172. l. 2.

220. 14. ἐπιφύσεις] Mavult Casp. Hofm. ἀποφύσεις ap. Gal. legendum, quod quidem habent Chart. et Kühn; vide *Comm. in Gal.* "*De U. P.*" § 650, 1063. Cf. sup. ad p. 28. l. 10.

221. 5. Πάντα οὖν κ. τ. λ.] Sic Gal. *De Sem.* ii. 5. tom. iv. p. 635 sq.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 26. p. 115.

221. 8. ἀνὴρ γυναικὸς τελειότερος] Ait Arist., (*De Gen. An.* ii. 3. § 18.,) τὸ γὰρ θῆλυ ὥσπερ ἄρρεν ἐστὶ πεπηρωμένον. Plura vide ap. Casp. Hofm. *Comm. in Gal.* "*De U. P.*" § 981 sq.

221. 9. ψυχρότερον γὰρ ὂν τὸ θῆλυ] Vide ap. Macrob. *Saturn.* vii. 7. quaestionem "*Foeminis Frigidiorne sit Natura quam Viris, an Calidior.*"

222. 9—12. ὡσαύτως—ἀκροβυστίᾳ] Haec, si loco ubi nunc sunt serventur, corrupta videntur, non enim verba σκληρότερον, σηραγγῶδες, (cf. sup. p. 218. l. 8.,) ποσθῇ, ἀκροβυστίᾳ, ad pudendum muliebre referri possunt; sed potius transponenda crederem, et post εὐκινητότερα (sup. l. 6.) legenda, ubi cum praecedentibus non male haerebunt. Notandum tamen reliqua operis capita justo ordine turbata non raro videri.

222. 11. ἐπιδερματὶς] Nota vocem raram; vide H. Steph. *Thes. Gr.*

222. 11. ποσθῇ] τὸ δὲ πέρας τοῦ καυλοῦ, βάλανος· καὶ τὸ δέρμα τὸ περὶ αὐτῇ, πόσθη· καὶ τὸ ἔσχατον τῆς πόσθης, ἀκροποσθιον. (Ruf. Eph. *De Appell. Part.* p. 31.) Cf. id. p. 51.

222. 12. ἀκροβυστίᾳ] Hic loci quid hoc velit prorsus nescio; videtur potius περιτομῇ legendum.

222. 14. τριῶν γὰρ οὐσῶν κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 103., et ibi Adnot.

224. 1. ὄρχεις] διδύμους ἢ ὄρχεις καλεῖν οὐδὲν διαφέρει. (Ruf. Eph. p. 31.) Cf. Melet. c. 26. p. 113. qui μήδεα etiam vocat, et laudat Hom. *Od.* σ. v. 86.,

Μήδεα δ' ἐξερύσας δῴη κυσίν.

224. 7. σομφὸς] Vox rara, qua usus est Aristot. de mammis mulierum loquens (*Hist. Anim.* vii. 11. § 1.), itemque de animalium pulmone (*De Part. Anim.* iii. 6. § 7.): cf. etiam Ruf. Eph. p. 57. Occurrit σομφὸν οἴδημα ap. Antyll. in Matth. *XXI Vet. et Clar. Med. Gr. Opusc.* p. 253, 324. Vide Foes. *Oecon. Hipp.*; H. Steph. *Thes. Gr.*

224. 7. ψαφαρὸς] Sic de testium substantia Melet. p. 113. l. 16.; Paul. Aegin. vi. 61. p. 90 B. l. 20.

224. 10. ὠοειδὲς,—σιμόν· ἔχοντες κ. τ. λ.] An ὠοειδεῖς,—σιμοί· ἔχοντες κ. τ. λ.?

224. 11. *τὴν ἐπιδιδυμίδα*] De qua vide inf. c. 37. p. 263.

224. 12. *ἐν ᾗ πρώτως κ. τ. λ.*] Cf. inf. p. 226. l. 1: 240. 5: 261. 6.; Gal. *De Sem.* i. 12. tom. iv. p. 556., et alibi.

224. 13. *κιρσοειδέσι παραστάταις*] Hoc nomine videtur *Vasa Deferentia* designari, quamquam certo pronuntiare non ausim, neque enim (quod jam de aliis quoque nominibus observatum est,) semper apud antiquos idem significat. Ab Herophilo primo exortum est; vide Gal. *De Sem.* i. 16. tom. iv. p. 582. Alia loca vide ap. Ruf. Eph. p. 63.; Gal. *Gloss. Hipp.* in v. *παραστ.*, *Defin. Med.* c. 59. tom. xix. p. 128, 362., *De U. P.* xiv. 11., *De Sem.* i. 15. tom. iv. p. 190, 193, 565, 567.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 174.; Anon. *Isag. Anat.* c. 22, 23, 24, 26.; Paul. Aegin. vi. 61. p. 90 B. l. 21.; Melet. c. 26. p. 113. l. 17. Cf. Vesal. *De Hum. Corp. Fabr.* v. 13.; Gorr. *Defin. Med.*; H. Steph. *Thes. Gr.*; Marx, *De Heroph. Vita &c.*, p. 34. n.; Hofm. *Comm. in Gal.* "*De U. P.*" § 1026. Quid sit *κιρσὸς*, ita exponit Leo: *κιρσός ἐστιν ὅταν φλέβιον ἐν τῷ ποδὶ ἢ ἐν τῷ μηρῷ εὐρυνθῇ καὶ πληρωθῇ αἵματος παχυτέρου καὶ μελαγχολικωτέρου.* (*Consp. Medic.* vii. 21. p. 215.) Cf. Gal. *De Tumor. praeter Nat.* c. 16. tom. vii. p. 730., *Comm. in Hipp.* "*De Humor.*" iii. 26. tom. xvi. p. 455., *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" vi. 21. tom. xviii. p. i. p. 33., et alibi.

225. 2. *Καὶ διὰ τοῦτο κ. τ. λ.*] Cf. inf. p. 255, 56.

225. 4. *λαγνεύουσι*] Vox rarior, quae tamen non semel ap. Hipp. occurrit. Vide Foes. *Oecon. Hipp.*

225. 4. *οἱ εὐνοῦχοι κ. τ. λ.*] Cf. Ruf. Eph. p. 63.; Alex. Aphrod. *Probl. Phys.* i. 9.

225. 7. *βαλάντιον*] De hoc vocis sensu silent Lexica.

225. 8. *ὄσχεος*] *ὄσχεος δὲ καλεῖται καὶ τὸ ὅλον χάλασμα ἐν ᾧ οἱ δίδυμοι, ἰδίως δὲ τὸ ἔξωθεν σαρκῶδες.* (Ruf. Eph. p. 63.)

225. 12. *τὸν πόρον*] Fort. *Annulum Abdominalem.*

225. 13. *σωλήναιον*] Vox Lexicis addenda, nisi fort. *σωληνάριον* legendum sit.

225. 13. *Οὗτοι οἱ μύες*] De musc. *Cremast.* vide Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 997., (c. 29. ed. Dietz,) *De Sem.* ii. 5. tom. iv. p. 635.; Orib. *Anat.* p. 236.

225. 14. [*ἐλυτροειδὴς*] *χιτὼν*] Ita vocatur a Celso (vii. 18. p. 413.) *Tunica Vaginalis*, itemque ab Anon. Auct. *Isag. Anat.* c. 25.; *ἐρυθροειδῆ* appellant Ruf. Eph. p. 41., Gal. *De Sem.* ii. 5. tom. iv. p. 635., *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 998. (ubi Dietz de suo *ἐλυτροειδῆ* dedit, c. 29.) et Orib. *Anat.* p. 236.; *ἐρυτροειδῆ* Paul. Aegin. (vi. 61, 62, 63. p. 90 B l. 28, 42: p. 91. l. 38, 39., et alibi,) itemque Melet. (c. 26. p. 113. l. 12., quamquam male in ed. impressa

ἐλυτροειδῆ legitur,) qui mox ἐρυτρὸν[t] vocat (p. 114. l. 25, 29: 115. 4, 8 sq.) et βαλαντοειδῆ, (p. 115. l. 4.) quae voces lexicis addendae. Videtur tamen omnino recte se habere ἐλυτροειδής, *vaginalis*, quod male "ex sollemni literarum λ et ρ confusione" (Bast. ad Greg. Cor. *De Dialect.* p. 269.) ἐρυτροειδὴς scribebatur, et postea, quasi corrigentis manu, ἐρυθροειδής.

226. 1. καταβραχὺ] Lege divisim, κατὰ βραχὺ, ut alibi passim.

226. 1. ἐκλύεται ἡ τοῦ αἵμ. χροιά] Cf. p. 224. l. 12: 240. 5: 261. 6.

226. 2. [περιεχόμενον] Mutatio fortasse parum necessaria, legitur enim περισχοῦσα sup. p. 163. l. 15., et περισχόμενα ap. Melet. p. 113. l. 11.

226. 7. Αὐτὸ γὰρ τὸ σπέρμα κ. τ. λ.] Cf. Gal. *De Sem.* i. 3. tom. iv. p. 516, 517., et alibi; itemque Joann. Alex. *Comm. in Hipp.* "*De Nat. Pueri*," tom. ii. p. 208, 209.

229. 8. ἀγγείου μεγίστου] sc. ven. *Renalis*, vel *Emulgentis*.

229. 9. ἑτέρων ἀγγείων—ζεῦγος] sc. art. *Renales*, vel *Emulgentes*.

229. 10. τῆς μεγάλης ἀρτηρίας] sc. *Aortae*; cf. sup. p. 213. l. 9.

229. 12. τοῦ μὲν δεξιοῦ νεφροῦ κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 84. l. 5., ibique Adnot.

230. 4. ζεῦγος ἀρτ. τε καὶ φλεβῶν] sc. art. et ven. *Spermaticae*, de quarum origine vide Haller, *Physiol.* xxvii. 1. § 10, 13. tom. vii. p. 424, 433.

230. 11. [ἀφικνοῦνται] Hanc formam pro -νεῖται (quod habet Gal.,) reposui, quia in similibus numero plur. pro sing. plerumque utitur Theoph. Vide inter alia p. 71. l. 3: 230. 7: 250. 5.

231. 10. ὑφ' Ἱπποκρ.] sc. pluribus in locis, de quibus vide Casp. Hofm. *Comm. in Gal.* "*De U. P.*" § 859 sq., 1003.

231. 11. κατ' εὐθὺ] κατ' ἴξιν habet Hipp., quod κατ' εὐθὺ, vel κατ' εὐθυωρίαν, non semel explicat Gal.; vide H. Steph. *Thes. Gr.*, Foes. *Oecon. Hipp.*

232. 7. πρὸς Ἱπποκρ. ἐλέγετο] sc. in libro sexto *Epidemiorum*, seu *De Morbis Vulgaribus*, de quo idem fere, quod sup. p. 191. l. 7. de libro secundo dixi, dicendum. Meminere hujus libri Erot., (*Gloss. Hipp.* in v. ὄμματα ἐνδεδινημένα, p. 268.) Gal., (*Gloss. Hipp.* in v. ἄνθεα, σύναγμα, *De Humor.* tom. xix. p. 81, 143, 491.; *De Sanit. Tu.* ii. 2. tom. vi. p. 84.; *Comm. in Hipp.* "*De Sal. Vict. Rat.*" c. 31. tom. xv. p. 220.; *De Loc. Aff.* iii. 10. tom. viii. p. 180.; *De Differ.*

[t] Ne quis hoc verbum ap. Melet. corruptum putet, ejus etyma (absurda licet,) apponam: ἐρυτρὸς δὲ ὠνόμασται παρὰ τὸ ἐρύκω, τὸ βοηθῶ. ἐκ τούτου ἔρυκος ὄνομα· καὶ παράγωγον, ἐρυκτὸς, ὁ βοηθός· καὶ ἀποβολῇ τοῦ κ καὶ προσθήκῃ τοῦ ρ, ἐρυτρός· βοηθὸς γὰρ καὶ οὗτος τοῖς ὄρχεσιν, εἴπερ [lege cum B. ἐπειδήπερ] ἐν αὐτῷ κρέμανται. ἢ οὕτως· εὐρὺς, εὐρυτὸς, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐρυτρὸς, ὁ πλατύς.

Febr. i. 1. tom. vii. 274.; *De Com. sec. Hipp.* c. 3. tom. vii. p. 662.,) et Steph. Athen., (*Comm. in Gal.* "*Ad Glauc. de Meth. Med. I.*" tom. i. p. 234. l. 21 : 335. 12.;) sed plerique eum ad Thessalum pertinere credunt. Vide Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera*, tome i. *Introd.* p. 324, 364.; Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*

232. 7. Τράγος κ. τ. λ.] Ἐν τῇ μεταβολῇ τῆς τῶν παίδων ἡλικίας εἰς τὴν τῶν μειρακίων, ὥσπερ ἥ τε τοῦ σπέρματος αὐτοῖς γένεσις ἄρχεται καὶ τριχῶν τῶν ἐπὶ τοῖς αἰδοίοις, οὕτω καὶ ἡ τῶν ὄρχεων αὔξησις ἀθρόα, καθάπερ γε ταῖς παρθένοις ἡ τῶν τιτθῶν ἅμα τῇ τῶν καταμηνίων φορᾷ. Τηνικαῦτα τοίνυν καὶ ἡ τῆς φωνῆς γίνεται μεταβολὴ τοῖς ἄρρεσι μάλιστα· πρότερον γὰρ ὄντες ὀξύφωνοι, τελέως μὲν ἡβήσαντες ἀποτελοῦνται βαρύφωνοι, κατὰ δὲ τὸν μεταξὺ χρόνον οἱονεὶ βραγχώδης αὐτοῖς ἡ φωνὴ γίνεται. Διὰ τί μὲν οὖν ἐπιφαίνεται ταῦτα πάντα κατὰ τὴν εἰρημένην ἡλικίαν, ὁ παρὼν οὐ χρῄζει λόγος ἀναζητεῖν· ὅτι δ' ἐπιφαίνεται ταῦτα πάντα καὶ ἡ ἐμπειρία δείκνυσιν, ὥσπερ γε καὶ ὅτι τῶν ὄρχεων εἰ μὲν ὁ δεξιὸς πρότερον εἰς ὄγκον ἀρθείη, τὰ τοιαῦτα μειράκια τελεωθέντα καὶ ἀνδρωθέντα παῖδας ἄρρενας ἰσχύει μᾶλλον ἤπερ θηλείας, εἰ δ' ὁ ἀριστερὸς ἔμπαλιν. Οὕτω δὲ καὶ περὶ τῆς μήτρας φρονεῖ· κατὰ γοῦν τοὺς Ἀφορισμοὺς ἔγραψεν, [v. 48.,] "Ἔμβρυα τὰ μὲν ἄρρενα ἐν τοῖς δεξιοῖς, τὰ δὲ θήλεια ἐν τοῖσιν ἀριστεροῖσι μᾶλλον." Ἅπερ οὖν εἴρηταί μοι περὶ τοῦδε κατὰ τὴν τῶν Ἀφορισμῶν Ἐξήγησιν, [tom. xvii. p. ii. p. 840.,] ἐπὶ τὸν ἐνεστῶτα μετοίσεις λόγον, αἰτίας μιᾶς οὔσης κοινῆς, ἐπί τε τῶν ἀρρένων καὶ τῶν θηλειῶν, δι' ἣν τὰ μὲν ἀριστερὰ μέρη τῶν θηλειῶν ἐστι γεννητικὰ, τῶν δ' ἀρρένων τὰ δεξιά. Λέλεκται δὲ περὶ τούτου κἀν τοῖς Περὶ Χρείας Μορίων. [xiv. 4. tom. iv. p. 150 sq.] (Gal. *Comm. in Hipp.* "*VI Epid.*" iv. 27. tom. xvii. p. ii. p. 212.)

Περὶ τράγου θέλει διαλεχθῆναι. Εἴρηται δὲ ὡς ἔστι πάθος περὶ τὴν φωνὴν, ὅταν μεγάλη γίνηται καὶ βραγχώδης, ἀλλὰ μεγάλη μὲν ἀπὸ θερμασίας, βραγχώδης δὲ ἀπὸ ὑγρότητος· ἔνθεν τοῖς μειρακίοις γίνεται, μάλιστα δὲ διὰ τὴν πλεονεξίαν τοῦ σπέρματος μηκέτι δαπανωμένου εἰς αὔξησιν. Τοῦτον δὲ τὸν λόγον δεῖ ὑπερβατῶς ἀναγνῶναι, ὅτι ὅταν τράγος γένηται, ὁ μὲν δεξιὸς ὄρχις ἀρρενοτόκος, ὁ δὲ ἕτερος θηλυτόκος. Ζήτησον οὖν ποῖος φαίνεται ἔξω, τουτέστι ποῖος ἐξογκοῦται. εἰ γὰρ ὀγκωθῇ ὁ δεξιὸς ὄρχις, ὥσπερ ἐπὶ γυναικῶν ὁ δεξιὸς μαζὸς, δηλονότι ὅπου πλεονεξία τοῦ σπέρματος τοῦ δὲ αἵματος, ὅταν τέξωσιν, ἄρρεν, εἰ δὲ τὸ ἐναντίον, θῆλυ· ἐπειδὴ "τὰ μὲν ἄρρενα ἐν τοῖς δεξιοῖς, τὰ δὲ θήλεα ἐν τοῖς ἀριστεροῖς," διὰ τὸν ἀνατομικὸν λόγον τὸν ἄνω εἰρημένον. (Pallad. *Comm. in Hipp.* "*VI Epid.*" iv. 25. tom. ii. p. 124.) Cf. Pallad. *ibid.* iii. 17. p. 93.; Gal. *De Sem.* ii. 5. tom. iv. p. 633.; Alex. Aphrod. *Phys. Probl.* i. 125.; Arist. *Hist. An.* vii. 1. § 3 sq., *De Gen. An.* v. 7. § 20.

234. 3, 4. Ὅταν—ἐπισημαίνει] De *ὅταν* et similibus cum indicat. conjunctis vide sup. ad p. 149. l. 5.

234. 4. ἐπισημαίνει] Vox medica, quae dicitur de primo febrilis accessionis invasione; interdum etiam (ut hic,) *notas et indicia de se praebere* significat. Vide Foes. *Oecon. Hipp.*; H. Steph. *Thes. Gr.*

234. 5. τεκμαίρεσθαι] κἂν τῷδε τεκμαίρεσθαι habet Gal. *l. c.*

235. 2, 5. ἐπιπλέον] Fort melius divisim, ἐπὶ πλέον, ut alibi passim.

235. 12. πλείονι] πλέονι habet Gal. *l. c.*

235. 12. [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ] Dele uncinas.

235. 12. τὰ μὲν ἄρρενα κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 209. l. 5.

236. 1. φησὶ καὶ Ἱπποκρ.] sc. in libro *De Genitura*, qui pars esse videtur libri *De Natura Pueri*, (quamvis id neget Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*,) de quo dicetur inf. ad p. 241. l. 4. Vide Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera*, tome i. Introd. p. 373 sq.: tome ii. Avert. p. xxxiii.

236. 7. Εἰ μὲν ἀπ' ἀμφοτέρων κ. τ. λ.] Plura de hac sententia vide ap. Haller, *Physiol.* xxix. 2. §. 2. tom. viii. p. 77 sq.

236. 7, 8. Εἰ—ἔλθῃ] De εἰ cum conjunct. vide sup. ad p. 149. l. 5.

237. 5. ἀνδράσιν ἑτέροις] Legendum videtur cum Hipp. ἀνδράσιν [ἰδίοις].

237. 12. γόνον] sc. *genituram*, idem quod γονή, quo sensu occurrit nonnunquam ap. Hippocr., Aristot., et alios. Vide Foes. *Oecon. Hipp.*; H. Steph. *Thes. Gr.*

238. 9. γονῇ] γονὴ et σπέρμα quomodo differant docet Arist. *De Gen. An.* i. 18. § 38.; de quo obscuriore paullo et subtiliore, neque a multis observato, discrimine plura vide ap. Gorraei Adnot. ad Hipp. *De Genit.* Cf. etiam Joann. Alex. *Comm. in Hipp.* "*De Nat. Pueri*," tom. ii. p. 206. l. 25 sq.: 210. 24.

239. 3. ποδαλγία] Vox rara, idem fere quod ποδάγρα significans, qua utitur Poll. *Onom.* ii. 4. § 196., et (qui in H. Steph. *Thes. Gr.* ed. Lond. laudatur,) S. Chrysost.

239. 4. ἱερὰ νόσος] i. e. *Morbus Sacer*, sive *Epilepsia*. De nominis origine non omnino liquet; ait enim Aret. (*De Sign. Diut. Morb.* i. 4. p. 73.) ita hunc morbum fuisse appellatum quia δοκέει τοῖσι ἐς τὴν σελήνην ἀλιτροῖσι ἀφικνεῖσθαι· [u]...... ἀτὰρ καὶ δι' ἄλλας προφάσιας, ἢ μέγεθος τοῦ κακοῦ, (ἱερὸν γὰρ τὸ μέγα, [cf. sup. ad p. 193. l. 12. de *Osse Sacro*,]) ἢ ἴησιος οὐκ ἀνθρωπίης ἀλλὰ θείης, ἢ δαίμονος δόξης ἐς τὸν ἄνθρωπον εἰσόδου, ἢ ξυμπάντων ὁμοῦ, τήνδε ἐκίκλησκον ἱερήν. Quibus addi potest ex Cael. Aurel. (*De Morb. Chron.* i. 4. p. 291.) "Ap-

u Hinc fort. hunc morbum λέγουσιν οἱ ἰδιῶται δαίμονα καὶ σεληνιασμόν. (Leo, *Consp. Medic.* ii. 6. p. 115.)

"pellatur epilepsia *sacra passio*, sive quod divinitus putetur immissa, "sive quod sacram contaminet animam," [cf. Apul. *Apol.* p. 58. ed. Price,] "sive quod in capite fiat, quod multorum philosophorum "judicio sacrum templum est partis animae in corpore natae," [cf. Steph. Athen. ap. Dietz, *Schol. in Hipp. et Gal.* tom. ii. p. 337. n., Alex. Trall. i. 15. p. 62., Theoph. Nonn. *Epit. de Cur. Morb.* c. 36.,] "sive ob magnitudinem passionis, majora enim vulgus *sacra* "vocavit." Horum omnium maxime verisimilis sententia videtur nomen fuisse datum aut quia divinum quid in eo morbo inesse credebatur, (cf. Gal. *Comm. in Hipp. "VI Epid."* vi. 7. tom. xvii. p. ii. p. 341.,) aut "ob magnitudinem passionis." [v] Plura vide ap. Dietz ad Hipp. *De Morbo Sac.* p. 94 sq.; Reiff ad Artem. *Oneirocr.* p. 337.

239. 4. καθὼς φησιν Ἱπποκρ.] sc. in libro *De Morbo Sacro*, cujus inter Hippocrateos meminerunt Erot., (*Gloss. Hipp.* p. 22.,) Gal., (*Comm. in Hipp. "Progn."* i. 4. tom. xviii. p. ii. p. 18.; *Comm. in Hipp. "VI. Epid."* vi. 7. tom. xvii. p. ii. p. 341.; *Comm. in Hipp. "De Artic."* i. 26. tom. xviii. p. i. p. 356.,) Cael. Aurel., (*De Morb. Chron.* i. 4. p. 319.,) quem tamen plerique non ipsi Hippocr. sed cuidam ex ejus discipulis tribuunt. Vide Gruner, *Cens. Lib. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera*, tome i. Introd. p 353.; Dietz, Adnot. ad Hipp. *De Morbo Sacro*, p. 78 sq. (Lips. 8vo. 1827.;) Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*

239. 5. Εἰ γὰρ ἐκ χολώδους κ. τ. λ.] Cf. Hipp. *De Aëre, Aq. et Loc.* tom. i. p. 551.

239. 5. χολώδης] sc. *biliosus*, ait enim Gal. (*Comm. in Hipp. "VI Epid."* iv. 4. tom. xvii. p. ii. p. 129.) λέλεκται δ' ἤδη πολλάκις ὡς ὅταν ἁπλῶς εἴπῃ χολώδη, τὴν ὠχρὰν τε καὶ ξανθὴν ὀνομαζομένην σημαίνει χολήν. Cf. id. *De Alim. Facult.* iii. 39. tom. vi. p. 742., *De Tumor. praeter Nat.* c. 9. tom. vii. p. 722., *De Simpl. Medic. Temper. ac Facult.* x. 2. § 13. tom. xii. p. 275., *Comm. in Hipp. "De Nat. Hom."* i. 28. tom. xv. p. 77., *Comm. in Hipp. "III Epid."* ii. 8. tom. xvii. p. i. p. 637.

239. 6. σπληνώδης] τοῦτ' ἐστι ὅσοι σπλῆνα χρονίως ἐσκληρυσμένον ἔχουσι. (Gal. *Comm. in Hipp. "Aph."* vi. 43. tom. xviii. p. i. p. 67.) Utrum σπληνικοὶ, σπληνητικοὶ, σπληνώδεις, sine distinctione ii appellentur qui ex splene laborant, non omnino constat. Vide Gorr. *Defin. Med.*

239. 7. φλεγματώδης] sc. fort. *pituitosus*; nonnunquam autem ap. Hipp. "φλεγματώδεες dici videntur calidiore temperamento prae-

[v] Quantam formidinem olim hic morbus injecerit testantur nomina μεγάλη νόσος, ἡρακλείη, *morbus major*, *comitialis*, etc.

"diti, et qui *phlegmate*, humore calido et retorrido, abundant." Foes. *Oecon. Hipp.*

240. 1. δυνάμει] "δυνάμει esse dicunt Graeci, quod actu quidem "non est, sed esse potest; ut semen est quidem exiguum, sed "δυνάμει est magna arbor." Erasm. ap. H. Steph. *Thes. Gr.* Hoc sensu opponitur τῷ ἐνεργείᾳ sive ἐντελεχείᾳ, de quibus vide Plot. *Ennead.* ii. 5. et ibi Creuzer.

240. 5. λευκαίνεται κ.τ.λ.] Cf. p. 224. l. 12 : 226. 1 : 261. 6.

240. 11. ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συνέστηκεν] Cf. sup. p. 2. l. 8 sq.

241. 2. μίσγεται ὁμοῦ κ.τ.λ.] Laudat hunc locum Gal. *De Sem.* ii. 1. tom. iv. p. 595, 596.

241. 2. μίσγεται] Οὐκ εἶπε κιρνᾶται, τὰ γὰρ ἀνομοιομερῆ οὐ δύνανται κατὰ κρᾶσιν εἶναι· οὐκ εἶπε συντίθεσθαι [fort. συντίθεται], ὑγρὰ γὰρ ἀμφότερα, ὑγρὸν δὲ ὑγρῷ οὐ συντίθεται· ἀλλ' εἶπε μίσγεται, ὅπερ μεταξύ ἐστι τοῦ κιρνᾶσθαι καὶ τοῦ συντίθεσθαι. (Joan. Alex. *Schol. in Hipp.* "*De Nat. Pueri,*" tom. ii. p. 211.)

241. 2. τῆς φύσεως] Videtur hic aliquid corrupti latere, quod corrigere nequeo; φυσήσεως tamen, aut tale quid legendum, sequentia indicant.—Ad haec notat Adams videri sibi τὸ τῆς φύσεως τῆς γυναικὸς, *foeminae secretionem naturalem*, significare.

241. 3. [Ἅτε] τῆς γυναικὸς [οὐκ ἀτρεμεούσης] Τί ἄρα ποιούσης τῆς γυναικός; μὴ οἰκουρούσης καὶ μέτρῳ κινουμένης; Οὐδαμῶς τοῦτο· ἀλλὰ νῦν γυναῖκά φησι τὴν διαπλαστικὴν δύναμιν τὴν ἐν τῇ μήτρᾳ οὖσαν. φησὶ γὰρ ὅτι ταῦτα τὰ σπέρματα μίγνυνται ἅμα τῆς διαπλαστικῆς δυνάμεως, μὴ οὐκ ἡσυχαζούσης, ἐπὰν δέξηται ταῦτα, ἀλλ' ἄλλο ποιούσης. (Joan. *ibid.*)

241. 4. [θερμαινομένη] Ut certissima correctio certior fiat, notandum est ε et αι[w] itemque ει et η (vide sup. ad p. 153. l. 16.,) non raro confundi. Hinc μὲν ὁ μένει fiet –μαινομένη, cui si syllabam θερ– praefigas, totam vocem efficies.

241. 4. Ἔπειτα πνεῦμα ἴσχει] Ζητοῦσιν ὅτι πᾶς ὁ Ἱπποκράτης πανταχοῦ ἐν ὅλῳ τῷ συγγράμματι αἰτιᾶται τὸ πνεῦμα τῆς δημιουργίας τοῦ παιδὸς, φάσκων τὸ πνεῦμα διαφυσᾶν τὴν γονὴν καὶ ποιεῖν σφαῖραν, καὶ τὸ πνεῦμα ποιεῖν ὀστᾶ, πότερον Πνευματικὸς ὑπῆρχε; Φαμὲν ὅτι οὐκ ἦν Πνευματικὸς, ἀλλ' εἰώθαμεν τὸ ποιητικὸν ἐξ ἑνὸς ὀργάνου ἀεὶ ὀνομάζειν. ἀεὶ γάρ φαμεν, "καλλίχειρ εἰργάσατο τὸν οἶκον," καίτοι χωρὶς λίθων οὐκ εἰργάσατο· "καλὸς σίδηρος ἔτεμε τὰ ξύλα," καίτοι ἄνευ δρυοτόμου οὐκ ἐτμήθησαν. Οὕτως οὖν, ἐπειδὴ τὸ πνεῦμα ὄργανόν ἐστι τῆς δυνάμεως, διὰ τοῦτο ἐκ τούτου ἀεὶ λέγει δημιουργεῖσθαι τὸ βρέφος. (Joan. Alex. *ibid.* p. 234.)

241. 4. πνεῦμα ἴσχει] Καλῶς τὸ ἴσχει εἶπε, καὶ τὸ τίκτεται·[x] διότι

[w] Occurrit ε pro αι in cod. E. p. 81. l. 5 : 95. 7 : 149. 10 : 179. 12 : 242. 10; contra αι pro ε 8. 3 : 128. 15 : 253. 7. Cf. Ermerins, *Anecd. Med. Gr.* p. 218.

[x] τίκτεται] Fort. aliquid corruptum, nam τὸ τίκτεται nusquam occurrit.

καὶ πρὸ τοῦ παχυνθῆναι ἡ σφαῖρα, ἦσαν πνεύματα, ἀλλὰ ταῦτα διεφοροῦντο· ἐπειδὰν δὲ ἐπαχύνθη, τότε ἴσχει πνεύματα, ὡς ἂν μὴ διαφορουμένων αὐτῶν. (id. *ibid.* p. 211.)

241. 4. καθὼς φησιν Ἱπποκρ.] sc. in libro *De Natura Pueri*, qui libri *De Genitura* continuatio esse videtur. Memoratur ab Erot., (*Gloss. Hipp.* Prooëm. p. 22., et in v. οἰκείης, p. 272.) Gal., (*De Sem.* i. 4. tom. iv. p. 525.; *Comm. in Hipp.* "*Epid. II.*" iii. 30, 31. tom. xvii. p. i. p. 442, 445.; *Gloss. Hipp.* in v. λαγνείη, tom. xix. p. 117.; *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" v. 37. tom. xvii. p. ii. p. 828.; *De Foet. Form.* c. 1. tom. iv. p. 653.,) Melet., (*De Nat. Hom.* p. 1.,) Pallad., (*Comm. in Hipp.* "*De Fract.*" tom. xii. p. 271. ed. Chart.,) Macrob. (*Comm. in Cic.* "*Somn. Scip.*" i. 6.) A Gal. modo ad Hipp. pertinere modo ad Polybum dicitur; Joannes Alex., qui in hunc librum commentarium conscripsit, de ejus auctoritate pronunciare non audet. (p. 207, 213, 217.) Ceterum plerique recentiores pro spurio habent. Vide Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera*, tome i. Introd. p. 373 sq.: tome ii. Avert. p. xxxiii.; Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*

241. 7. Ὅταν δὲ ὁδὸς κ. τ. λ.] Cf. Joan. Alex. *ibid.* p. 209, 10.

241. 10. Τρέφεται οὖν κ. τ. λ.] Ψευδὲς καὶ τοῦτο· οὐδὲ γὰρ τὸ θερμὸν ἐκ τοῦ ψυχροῦ τρέφεται· οὐδέποτε γὰρ τὰ ἐναντία τροφὴ ἀλλήλοις γίνονται. Τὸ δὲ θερμὸν ἐν τῷ ξύλῳ ἀντισπᾷ ἕτερον ψυχρὸν, ἐξ οὗ τρέφεται. Πάλιν τὰ αὐτὰ λέγει· διὸ καὶ νόθον ἐστὶ τὸ χωρίον Ἱπποκράτους, ἀλλότριον γὰρ τούτῳ τὸ διττολογεῖν πέφυκε. Πάλιν γὰρ λέγει ὅτι τὸ θερμὸν ἕλκει τὸ ψυχρὸν πνεῦμα, ὅπερ ἐστὶ ψευδές· οὐδὲ γὰρ τὸ θερμόν ἐστι τὸ ἕλκον τὸ ψυχρὸν, ἀλλ' (εἰ ὅλως ἐστὶν εἰπεῖν,) ὅτι τὸ θερμὸν ἀραιοῖ τοὺς πόρους. Τῶν οὖν πόρων ἀραιουμένων, εἰσάγεται διὰ τούτων ψυχρὸν πνεῦμα. Οὕτω γίνεται καὶ ἐπὶ τοῦ σφαιρίου, ὅτι ἡ θερμότης ἀραιοῖ τοὺς πόρους, δι' ὧν διεισδύνει ἡ ψύξις. Ποιεῖ δὲ τοῦτο καὶ φύλλα χλωρὰ, καὶ μάλιστα ἡ δάφνη ποιεῖ ἦχον τῶν φύλλων ῥηγνυμένων, καὶ ἁπλῶς ὅσα εἰσὶ χεδρωπὰ, ἦχον ἀποτελοῦσι· χεδρωπὰ δέ εἰσι τὰ χερσὶ δρεπόμενα. (id. *ibid.* p. 213.)

241. 11. τῆς μητρὸς πνεούσης] Οὐκ εἶπεν ἀντιπνεούσης[y], ἀλλὰ πνεούσης, κἂν τῇ δι' αὐχένος[z] βουληθῇς λαβεῖν, κἂν τῇ διὰ τῶν ἀρτηριῶν. εἰ γὰρ ἀναπνεούσης, ἐδήλου ἂν ὅτι διὰ τοῦ αὐχένος ἐστὶ τὸ πνεῦμα· τὸ γὰρ ἀναπνεῖν δηλοῖ τὸ ἔξωθεν ἀρύεσθαι τὸν ἀέρα. (id. *ibid.* p. 211.)

y ἀντιπνεούσης] Fort. ἀναπνεούσης legendum.

z κἂν τῇ δι' αὐχένος κ. τ. λ.] Locum respicit sup. p. 209, 210., ubi ait: καὶ ζητοῦσι πόθεν τὰ ψυχρὰ πνεύματά εἰσιν; καὶ οἱ μὲν δοξάζουσιν ἀντιπνεῖν τὴν μήτραν, καί φασιν ὅτι ἐκ τοῦ αὐχένος εἰσάγεται πνεῦμα μετὰ τῆς μητρῴας ἀναπνοῆς· οἱ δὲ ταύτης τῆς δόξης μὴ ὄντες φασὶν ὅτι ἐκ τῶν ἀρτηριῶν τῶν εἰσβαλλόντων (sic) εἰς τὴν μήτραν εἰσὶ τὰ πνεύματα.

242. 2. *περιΐσταται κ. τ. λ.*] Cf. id. *ibid.* p. 209. l. 20 sq.

242. 6. [*φυσᾶται ἐκείνη τὸ*] Hic quoque, si memineris quomodo in cod. E. ε et αι, ι et ει, et ει et η inter sese permutentur, (vide ad p. 241. l. 4: 154. 5: 153. 16.,) e corrupto τε ἐκινεῖτο veram lectionem –ται ἐκείνη τὸ facile erues.

242. 7. *τῇ δὲ γονῇ κ. τ. λ.*] Μὴ πρὸς τὸ φυσωμένη ἀποδῷς τὸ ὑμήν· ἀλλὰ πρῶτον θερμαινομένης τῆς γονῆς ἔσωθεν γίνεται ὁ ὑμήν. Αὕτη δὲ ἡ γονὴ στρογγύλη ἐστὶν, οὐχ ὅτι ἡ γονὴ στρογγυλοῦται, διὰ τοῦτό ἐστι στρογγύλη, (οὐδὲ γὰρ στρογγύλη ἐστὶν αὕτη,) ἀλλὰ διὰ τὴν σφαῖραν στρογγύλην οὖσαν, καὶ ἡ γονὴ στρογγυλοῦται. (Joan. Alex. *ibid.* p. 215.)

242. 11. *Ὁπόταν δὲ κ. τ. λ.*] Ἐπειδὴ ἀνωτέρω ἀπέδειξε πῶς γίνεται ὁ ἔσω ὑμὴν, τὸ χορίον, βούλεται ἀποδεῖξαι πῶς οἱ ἄλλοι δύο ὑμένες γίνονται, ὅ τε ἀμνεῖος, καὶ ὁ ἀλλαντοειδής. Καὶ αὐτὸς μὲν αἰτιᾶται τὴν θερμότητα ποιητικὴν εἶναι τούτων τῶν ὑμένων αἰτίαν, ἡμεῖς δὲ τὴν διαπλαστικὴν δύναμίν φαμεν εἶναι ποιητικὸν αἴτιον, ὀργανικὸν δὲ τὴν θερμότητα· ἐπεὶ τίνι λόγῳ, τῆς θερμότητος ὁμοιομεροῦς οὔσης ἐν ὅλῳ τῷ ἐμβρύῳ, τὸν μὲν ἀμνεῖον ὅλον τὸ βρέφος σκέπειν, τὸν δὲ ἀλλαντοειδῆ τὰ περὶ τοὺς βουβῶνας; εἰ γὰρ ἡ θερμότης αἰτία ἦν τούτων, ἔδει ὡσαύτως τοὺς δύο δημιουργῆσαι. Ἔστιν ἄρα τις διαπλαστικὴ δύναμις ἡ τούτους δημιουργησαμένη, ἣν ὕστερον διαλαμβάνομεν. Ζητοῦσι δὲ τὴν χρείαν τούτων τῶν ὑμένων, καί φασι χρείαν μὲν τοῦ ἀμνείου εἶναι τὸ τὸν ἱδρῶτα τοῦ βρέφους ἐπιδέχεσθαι, καὶ ἐν αὐτῷ εἶναι τὰ δροσοειδῆ περιττώματα ὅσα ἀπὸ παντὸς τοῦ βρέφους εἰσίν. Ὁ δὲ ἀλλαντοειδὴς χρείαν ἐκτελεῖ, τὸ δέχεσθαι τὰ διὰ τῆς κύστεως τοῦ βρέφους περιττώματα· ἰστέον γὰρ ὅτι τὸ βρέφος διὰ μὲν τῆς κύστεως διαφορεῖται καὶ ἔχει οὖρον· διὰ δὲ τῆς ἕδρας οὐ φέρεται κόπρος, ἀλλ' ἀεὶ μένει κενὸς ὁ σφιγκτὴρ, ὡς δηλοῦσιν αἱ μαῖαι, μετὰ γὰρ τὴν ἀπότεξιν ἐμβάλλουσι τὸν δάκτυλον περὶ τὴν ἕδραν καὶ ἀνευρύνουσι τὸν σφιγκτῆρα, διὸ καὶ δακτύλιος λέγεται. Εὑρίσκεται δὲ ἔσω οἱονεὶ κόπρος τις, ἥτις λέγεται βῆκος, (i. e. *meconium.*) Πλανῶνται δὲ πολλοί τινες εἰς τὸ πολλοὺς γίνεσθαι τοὺς ὑμένας, ἐπεισάγοντες τόν τε περιτόναιον καὶ τοὺς περιωτίους, ὅπερ ψευδές· οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνοι ἐκ τούτων τῶν δύο γίνονται, τοῦ τε ἀλλαντοειδοῦς καὶ τοῦ ἀμνείου· οὐδὲν δὲ ἄτοπον καὶ ἐπὶ δύο πολλοὺς λέγειν. (id. *ibid.* p. 220.)

243. 6. *ἀπέχει*] Τὸ ἐπέχειν (sic) ἀντὶ τοῦ ἀποχεῖν· τὸ γὰρ πνεῦμα ἀποχεῖ καὶ δέχεται ἕτερον. (id. *ibid.* p. 221.)

243. 9. *ποῖα μόρια πρώτως κατεσκευάσθησαν*] Vide ap. Plut. *De Phys. Philos. Decr.* v. 17., et Gal. *Hist. Philos.* c. 33. tom. xix. p. 331. quaestionem Τί πρῶτον τελεσιουργεῖται ἐν τῇ γαστρί; et plura ap. Haller, *Physiol.* xxix. 4. tom. viii. p. 256 sq. Cf. etiam Joan. Alex. *ibid.* p. 223 sq.

243. 11. *πλοίου τρόπιν*] Sic Aristot. ap. Plut. *l. c.*

244. 2. *φλεβῶν μὲν κ. τ. λ.*] Vide sup. ad p. 125. l. 1.

244. 5. *ἀπετείνετο*] Legendum videtur [ἀπετείνατο].

244. 7. Εἶτα ἡ σὰρξ κ. τ. λ.] Ἰδοὺ ἐνταῦθά φησιν ὅτι ἀπὸ τῆς σαρκὸς ταύτης γίνονται τὰ ἄρθρα.[a] (Joan. Alex. *ibid.* p. 225.)

244. 9. καὶ ἡ κεφαλὴ κ. τ. λ.] Πάλιν οἱ δοξάζοντες μὴ ἅμα εἶναι τοῦ κυουμένου τὰ μόρια, τιθέασι καὶ τὴν ῥῆσιν ταύτην φάσκοντες ὅτι "ἰδοὺ ὁ Ἱπποκράτης πρῶτόν φησι γίνεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἶθ' οὕτως τοὺς ὤμους." Φαμὲν δὲ ἡμεῖς ὅτι τάξις ἐστὶν αὕτη διδασκαλικὴ, οὐ μέντοι φυσική· ἰδοὺ γάρ φησιν αὐτὸς παρακατιὼν ὅτι γίνονται τὰ σκέλη, εἶθ' οὕτως τὰ νεῦρα, ὅπερ ἄτοπον. ὥστε διδασκαλίας χάριν ἐποίησε τὸ τοιοῦτον. (id. *ibid.* p. 226.)

244. 12. νεῦρα] sc. *ligamenta;* vide sup. ad p. 204. l. 5.

244. 12. τὰς φύσεις τῶν ἄρθρων] Quid sit τὸ φύσεις hoc loco valde haereo, nam de sensu Gorr. et Foes. in Lexicis suis silent, et Latinorum interpretum alii verbum omnino neglexerunt, alii *naturas articulorum* exponunt, quod quidem nihil est. Significat tamen fort. *articulorum origines,* aut *primordia,* quam interpretationem mecum Scott communicavit, et paulum videtur confirmare cognatae vocis ἀπόφυσις significatio.

245. 4. Καὶ δὴ καὶ κ. τ. λ.] Δύο ἀποφάσεις ἐνταῦθά φησιν ὁ Ἱπποκράτης· μίαν μὲν ὅτι τῇ ῥινὶ ἀναπνεῖ τὸ βρέφος ἔσω ὑπάρχον, ἑτέραν δὲ ὅτι τῷ στόματι τρέφεται, ὅπερ ἄτοπον. πρὸς μὲν γὰρ τὸ πρῶτόν φαμεν, εἰ τῇ ῥινὶ ἀναπνεῖ, ἐπεὶ ὑγρασία πλεονάζει ἀεὶ περὶ τοῦτο, ἔδει [τὴν εἰσπνοὴν ἕλκουσαν] ταύτην πνιγμὸν ἀπεργάζεσθαι· πρὸς δὲ τὸ δεύτερόν φαμεν ὅτι, εἰ ἀπὸ τοῦ στόματος τρέφεται, ἔδει τὴν φλέβα ἐκείνην καὶ τὴν ἀρτηρίαν τὰς εἰς τὸν ὀμφαλὸν εἰσβαλλούσας ἀπομαραίνεσθαι· νυνὶ δὲ οὐκ ἀπομαραίνονται. Εἰ δέ τις φαίη ὅτι καὶ ἀπομαραίνονται, ἔδει τὴν ὑγρότητα ἐκείνην τὴν διὰ τούτων φερομένην εἰς τροφὴν τοῦ βρέφους ἐν τῇ μήτρᾳ εἰσβάλλεσθαι, καὶ εἰσβαλλομένην πλεονάζειν καὶ σῆψιν ποιεῖν, ἥτις ἔμελλε χαλεπὰ συμπτώματα ποιεῖν τῷ βρέφει ἢ καὶ αὐτῇ τῇ γυναικί. νυνὶ δὲ οὐδὲν τούτων ὁρῶμεν γινόμενον. (Joan. Alex. *ibid.* p. 226.)

245. 8. καὶ ἐς τὸν κύσσαρον κ. τ. λ.] Εἰ γὰρ τρέφεται ἀπὸ τοῦ στόματος, δῆλον ὅτι καὶ ἡ κόπρος δι' ἕδρας ἔρχεται· κύσσαρον γὰρ νῦν λέγει τὴν ἕδραν ποιητικῶς ἀντὶ τοῦ κύντερον, παρὰ τὸ ἔσχατον εἶναι τοῦτο τὸ μόριον, φημὶ δὲ τὴν ἀρχήν.[b] (id. *ibid.* p. 226.) Cf. Pseudo-Gal. (*An Anim. sit id quod in Utero est,* c. 5. tom. xix. p. 176.) hunc ipsum Hippocr. locum exponens, κύσσαρον γὰρ τὸν ἀρχὸν εἴρηκε.

[a] ἀπὸ τῆς σαρκὸς κ. τ. λ.] Locum respicit sup. p. 224., ubi ait: φαμὲν δὲ ἡμεῖς ὅτι οὐ κυρίως αὕτη ἐστὶ σάρξ· πᾶσα γὰρ σὰρξ ὁμοιομερής ἐστιν, αὕτη δὲ ἀνομοιομερὴς ὑπάρχει, ἔχει γὰρ νεῦρα, φλέβας, ὀστᾶ. δεύτερον καὶ ὑμεῖς ὁμολογεῖτε ὅτι οὐδέποτε ἀπὸ σαρκὸς γίνεται ἄρθρον· νυνὶ δὲ ἀπὸ ταύτης ἐστὶ τὰ ἄρθρα, ὥς γάρ φησιν αὐτὸς, διαρθροῦται.

[b] τὴν ἀρχήν] Videtur τὸν ἀρχόν legendum.

245. 12. Καὶ γίνεται ἤδη παιδίον] Πολλάκις λέλεκται ἡμῖν ὅτι σκοπός ἐστι τῷ Ἱπποκράτει περὶ διαφόρων καιρῶν διαλαβεῖν, ἐν οἷς γίνεται ἡ γονή, ἡ θρέψις, ἡ κίνησις, ἡ ἀπότεξις. Καὶ ἤδη μὲν τὸν ἕνα καιρὸν ἐπεράτωσεν, ἐν ᾧ ἐδημιούργησε τὸ βρέφος· νῦν δὲ βούλεται σημειώσασθαι ἐν ποίῳ καιρῷ ἐτελείωσεν ἡ διαπλάττουσα τὸ βρέφος διαπλαστικὴ δύναμις, καί φησιν ὅτι μὲν ἐπὶ ἀρρένων ἄχρι τριάκοντα ἡμερῶν τελειοῦται τὸ βρέφος, ἐπὶ δὲ θηλειῶν ἄχρι τεσσαράκοντα. "Καὶ πόθεν δῆλον;" Φησὶν ὅτι ἐκ τῆς λοχείας καθάρσεως. "Τί δέ ἐστι λοχεία κάθαρσις;" Ἡ μετὰ τὴν ἀπότεξιν φορὰ τῶν καταμηνίων. Καὶ ἐκ τούτου ἐστὶ στοχάζεσθαι ὅτι καὶ τὸ ἄρρεν βρέφος ἐν τριάκοντα ἡμέραις τελειοῦται, ὥσπερ φέρονται καὶ τὰ καταμήνια ἐν ταύταις· οὕτω καὶ τὸ θῆλυ ἐν τεσσαράκοντα, ὥσπερ καὶ ἡ λοχεία κάθαρσις ἐν ταύταις κατέρχεται. Καὶ ζητοῦσι "διὰ τί μὴ ἀθρόως, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ βρέφους, οὕτως ἐποίησεν ἡ φύσις κατενεχθῆναι τὰ καταμήνια;" Καί φασιν ὅτι, εἰ ἀθρόως ἐφέροντο, ἐπειδὴ συμπάσῃ κενώσει περιττωματικῇ κενοῦται ὁ ζωτικὸς τόνος, ἔμελλεν ἂν ἡ γυνή, τοῦ ζωτικοῦ τόνου διαφορηθέντος, ἢ ἀτονίαν τινὰ ὑπομεῖναι ἢ λειποθυμίαν, καὶ δέος ἦν μὴ ἀποθάνοι ἡ γυνή. Οὕτω μὲν Ἱπποκράτης σημειοῦται τὴν τελείαν διάπλασιν τοῦ θήλεος καὶ ἄρρενος. Ὁ μέντοι Γαληνὸς σημειοῦται ταῦτα ἐκ τῶν ἀμβλυσμῶν καὶ ἐκτρωμάτων, λέγων ὅτι εἰ ἐπὶ τριάκοντα ἡμέραις ἐκτρώσῃ ἡ γυνή, ὁρῶμεν ὅτι ἄρρεν, εἰ δὲ ἐν τεσσαράκοντα, θῆλυ· εἰ δ' ἐν εἴκοσιν, ὁρῶμεν ὅτι ἀδιάπλαστόν ἐστι τὸ βρέφος· εἰ δὲ περαιτέρω τῶν τριάκοντα ἡμερῶν ἀμβλώσει ἡ γυνή, τότ' ἐστὶ θεάσασθαι, εἰ μὲν ἄρρεν εἴη, τέλειον ἔχον τὸ εἶδος, εἰ δὲ θῆλυ, ἀτελές· εἰ δὲ περαιτέρω τῶν τεσσαράκοντα, τότε κἂν θῆλυ κἂν ἄρρεν εἴη, πάντως ἔχει τὸ αἰδοῖον τέλειον. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι ἀντιπεπονθότως ἔχουσι τὰ καταμήνια εἰς τὴν τροφὴν τοῦ βρέφους. Ἡ μὲν γὰρ τροφὴ τοῦ βρέφους καταρχὰς μὲν ὀλίγη ἔρχεται οἱονεὶ σταλαγμός, εἶτα πλημμύρα, εἶτα πάλιν ὕστερον πλεονάζει· ἐπὶ δὲ τῆς λοχείας καθάρσεως τοὐναντίον, καταρχὰς μὲν πολὺ ἔρχεται τὸ καταμήνιον, ὅσον δὲ προκόπτει, κατὰ μέρος ὀλίγον πάνυ. Ἀποροῦσι δέ τινες "διὰ τί ἡ λοχεία κάθαρσις ἐπὶ μὲν ἀρρένων ἄχρι τριάκοντα ἡμερῶν φαίνεται, ἐπὶ δὲ θηλειῶν ἄχρι τεσσαράκοντα;" Καὶ λέγομεν δύο λύσεις· μίαν μὲν ὅτι, κἂν ἕτερον ἀριθμὸν ὡρίσαμεν ἄν, τὸ αὐτὸ εἴχετε ἡμῖν ἀπορῆσαι, καὶ τοῦτο ἐπ' ἄπειρον ἔμελλεν εἶναι· δευτέραν δὲ, ἀεὶ τὰ παρὰ φύσιν ἕπονται τοῖς κατὰ φύσιν. ὡς ἐπίπαν οὖν τὰ καταμήνια, περιττώματα ὄντα, παρὰ φύσιν ὑπάρχουσιν· ταῦτα οὖν τῇ κατὰ φύσιν δημιουργίᾳ ἕπονται τοῦ βρέφους, καὶ ὥσπερ τὸ ἄρρεν τελειοῦται διὰ τριάκοντα ἡμερῶν, οὕτω καὶ ἡ λοχεία κάθαρσις ἑπομένη κενοῦται διὰ τριάκοντα ἐπὶ τῶν ἀρρένων· καὶ ὥσπερ πάλιν τὸ θῆλυ διὰ τεσσαράκοντα, οὕτω καὶ ἡ λοχεία διὰ τεσσαράκοντα, ἐν οἷς ἡ θεωρία. (Joan. Alex. *ibid.* p. 227.)

245. 12. παιδίον] "Τί φησιν Ἱπποκράτης παιδίον ἐγένετο; οὐκ ἐλέγετο ἡμῖν[c] ὅτι, ὅταν τὸ τέλειον εἶδος ἀπολάβῃ καὶ ἀποτεχθῇ, λέγεται παιδίον;"

c ἐλέγετο ἡμῖν κ. τ. λ.] sc. a Joanne Alex. sup. p. 206. l. 29. βρέφος δέ ἐστιν ὅταν ἄρχωνται τὰ μόρια ὡς μόρια τρέφεσθαι, παιδίον δὲ ὅταν ἄρξηται κινεῖσθαι ἄχρι τῆς μειρακιώδους ἡλικίας.

Τί οὖν φαμεν; λέγομεν ὅτι καταχρηστικῶς νῦν τὸ βρέφος παιδίον καλεῖ. (id. *ibid.* p. 228.)

245. 12. τὸ μὲν ἄρρεν κ. τ. λ.] Εἰώθασι ζητεῖν ἐνταῦθα "διὰ τί τὸ μὲν ἄρρεν ἐν τριάκοντα τελειοῦται ἡμέραις, τὸ δὲ θῆλυ ἐν τεσσαράκοντα;" Καί εἰσι πιθαναὶ λύσεις, καὶ φυσικαὶ, καὶ ἀριθμητικαὶ, τὰς γὰρ ἀληθεῖς λύσεις οὐδεὶς ἐπίσταται, εἰ μὴ ὁ Δημιουργὸς μόνος. Εἰσὶν οὖν αἱ φυσικαὶ αὗται, ὅτι τὸ ἄρρεν ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι δημιουργεῖται, τὸ δὲ θῆλυ ἐν τοῖς ἀριστεροῖς, (τὰ γὰρ δεξιὰ θερμότερά εἰσι φύσει, τὰ δὲ θερμότερα ἑτοίμως διαπλάττουσι,) καὶ ὅτι ἐκ θερμοτέρου καὶ δριμυτέρου σπέρματός ἐστι τὸ ἄρρεν, τὸ δὲ θῆλυ, ὡς ἐξ ὑγροτέρου σπέρματος ὑπάρχον καὶ ἐν τῷ ἀριστερῷ κόλπῳ ψυχροτέρῳ ὄντι καὶ ὑγροτέρῳ, διά τοι τοῦτο ἐν πλείονι τελειοῦται χρόνῳ. Αὗται μὲν αἱ φυσικαὶ, αἱ δὲ ἀριθμητικαὶ αὗται. Προηγείσθωσαν δὲ τῆς λύσεως δύο λήμματα, ὧν τὸ πρῶτόν ἐστι· πάντες οἱ ἀριθμητικοὶ ὡμολόγησαν τὴν μονάδα μὴ εἶναι ἀριθμόν, πᾶς γὰρ ἀριθμὸς ἐκ μονάδων σύγκειται· πῶς οὖν δυνατὸν αὐτὴν εἶναι ἀριθμόν; διότι πᾶς ἀριθμὸς ἢ περιττός ἐστιν ἢ ἄρτιος. καὶ πᾶς ἄρτιος δύναται εἶναι, ἡ δὲ δυὰς μόνη ἀρτία ἐστὶν, οὐ μέντοι δύναται εἶναι καὶ περιττή.[d] ἔστι μὲν οὖν ἀρχὴ τῶν περιττῶν τὰ τρία, τῶν δὲ ἀρτίων τὰ τέσσαρα. Πρέπει δὲ τὰ περιττὰ τῷ ἄρρενι, ὡς [ἄτμητον] ἔχοντι [τὸ αἰδοῖον,] (καὶ ὁ περιττὸς γὰρ ἄτμητος,) [τῷ δὲ θήλει] ὁ ἄρτιος, ὡς τετμημένον ἔχοντι τὸ αἰδοῖον. Ταῦτα γὰρ οὖν συντιθέμενα μετὰ τὸν τέλειον ἀριθμὸν τὸν δέκα[e]—(οὗτος γὰρ τέλειός ἐστιν ἀριθμὸς, διὸ καὶ δεκὰς οἱονεὶ δεχὰς ὑπάρχει· πάντας γὰρ τοὺς ἀριθμοὺς ἐδέξατο·) συντιθέμενα γὰρ τὰ τρία μετὰ τοῦ δέκα, τριάκοντα ποιοῦσι· τὰ δὲ τέσσαρα συντιθέμενα, τὰ τεσσαράκοντα ἀποτελοῦσι. καὶ διὰ τοῦτο τὸ μὲν θῆλυ ἐν τεσσαράκοντα τελειοῦται, τὸ δὲ ἄρρεν ἐν τριάκοντα. Αὗται μὲν οὖν αἱ πιθαναὶ λύσεις. οὐ πάντως δὲ ἐν τοιούτῳ καιρῷ τελειοῦται ταῦτα, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ πρωϊαίτερον τῶν τριάκοντα τελειοῦται τὸ ἄρρεν, ὡσαύτως καὶ τὸ θῆλυ περαιτέρω τῶν τεσσαράκοντα. ἀλλὰ τὸ ἐπίπαν ἠβουλήθη ὁ Ἱπποκράτης εἰπεῖν. (id. *ibid.*)

246. 1. τριάκοντα ἡμέραις κ. τ. λ.] Cf. sup. ii. 5. § 7.; Hipp. *De Alim.* tom. ii. p. 23., cum Gal. *Comm.* iv. 20. tom. xv. p. 407.

247. 1, 2. τὸ μὲν ἄρρεν—τὸ δὲ θῆλυ] Lege cum Must. [τῷ] μὲν [ἄρρενι]—[τῷ] δὲ [θήλει]. De ο et ω confusis vide sup. ad p. 164. l. 6.; occurrit υ pro ει (idem enim fere sonabant,) sup. p. 206. l. 13., et inf. p. 257. l. 7. Eundem errorem vide ap. Joan Alex. *ibid.* p. 229. l. 14.

247. 2. τρεῖς μῆνες κ. τ. λ.] Cf. sup. ii. 5. § 8.

247. 7. Τὸ δὲ παιδίον κ. τ. λ.] Cf. Melet. p. 9. l. 5 sq.

248. 3. ὁ χρόνος τοῦ τόκου] Cf. sup. ii. 5. § 9.

248. 4. σκαρίζοντι] id quod ἀσκαρίζοντι ap. Hipp., quae duae

d Videtur aliquid corruptum aut omissum, quod corrigant arithmetici.

e μετὰ τὸν τέλειον ἀριθμὸν τὸν δέκα] Videtur legendum μετὰ τοῦ τελείου ἀριθμοῦ τοῦ δέκα, ut inf. l. 22.

ejusdem vocis formae ea confirmant quae sup. ad p. 110. l. 10. de voce σφαλίζω dicta sunt.

249. 9. ὁπότερον] sc. σῶμα.

251. 1. στενώτεραι] Lege στενότεραι, ut alibi passim.

251. 7. σίκυον] "Cucumerem quidem Graeci simpliciter σίκυον "vel σίκυν appellant, quem nos privatim *cucumerem* vocamus, cibis "aptum, &c." Gorr. *Defin. Med.*, ubi plura de ejus speciebus. Vide etiam Schneid. in Ind. ad Theophrast., et Spreng. ad Diosc. *De Mat. Med.* ii. 161, 162. tom. ii. p. 467, 468.

251. 8. σικυηλάτῳ] Vox semel tantum inventa, idem quod σικυήρατον significans. Vide H. Steph. *Thes. Gr.* ed. Lond.

251. 9. ἀρυστῆρα] "ἀρυστὴρ vas est aliquod cavum ad hauriendum "aptum, velut *cotyla, cyathus,* aut *calix.*" (Foes. *Oecon. Hipp.* ubi plura vide.

252. 2. πηρωθὲν] — "quo loco notandum in primis, quod Hipp. "*mutilati* vocabulum usurpat (τὸ πηρωθὲν, et τὸ πεπηρωμένον,) "non pro eo cui pars aliqua abscissa sit, sed pro eo cui vel distorta "est, vel luxata, vel alio hujusmodi malo affecta." (Cagnati *Var. Observ.* i. 2. p. 16.)

252. 8. τῶν πεπηρωμένων τὰ ὑγιῆ] Legendum videtur ex Hipp. [τὸ πεπηρωμένον τῷ ὑγιεῖ]: de ο et ω, itemque de ει et η confusis, jam saepius dixi. Totum locum explicatum vide ap. Cagnati *Var. Observ.* i. 3. p. 20 sq.

252. 12. ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος] Cf. Hipp. *De Genit.* tom. i. p. 371. *init.*, 379., *De Aëre, Aq. et Loc.* p. 551., *De Morbo Sac.* p. 594, 595., *De Morb.* iv. *init.* tom. ii. p. 324.; Gal. *Defin. Med.* c. 439. tom. xix. p. 449., (ubi pro ἡδονὴ legendum γονὴ notat Dietz;) Democr. ap. Plut. *De Phys. Philos. Decr.* v. 3., Gal. *Hist. Philos.* c. 31. tom. xix. p. 322.; Joan. Alex. *Comm. in Hipp.* "*De Nat. Pueri,*" p. 233. l. 32 sq. Vide Dietz ad Hipp. *De Morbo Sac.* p. 152.

253. 1. ἀπὸ τῶν στερεῶν καὶ ἀπὸ τῶν ὑγρῶν] Quomodo hic locus Hippocr. cum alio in principio ejusdem libri (p. 371.) [f] conciliandus sit, vide ap. Cagnati *Var. Observ.* i. 2. p. 13 sq.

253. 2. τῶν δύο χολῶν] sc. ξανθῆς καὶ μελαίνης: cf. sup. p. 132. l. 13.; Hipp. *De Nat. Hom.* tom. i. p. 352, 353. Notandum est tamen hoc loco Hipp. pro τῶν δύο χολῶν habere χολὴν (sc. ξανθὴν, vide sup. ad p. 239. l. 5.,) et ὕδωρ, de qua re vide Gorr. *ad loc.* Annot. 17.; itemque Littré, *Oeuvres d'Hipp.* tome i. Introd. p. 185. sq.

[f] Operae pretium est notare ap. Hipp. p. 371. pro ὑγροῦ legi ὑγιέος in Cod. MS. Oxon., quem litera *I* designavi.

253. 8. μᾶλλον τοῦ καιροῦ] τὸ γὰρ μᾶλλον τοῦ καιροῦ σύνηθες αὐτῷ (sc. *Hippocr.*) λέγειν ἀντὶ τοῦ μᾶλλον τοῦ προσήκοντος. (Gal. *Comm. in Hipp.* "*De Acut. Morb. Victu,*" iii. 13. tom. xv. p. 661.) Vide Hipp. *De Acut. Morb. Victu,* tom. ii. p. 55. l. 7, 11.; Foes. *Oecon. Hipp.*

254. 1. συντελεῖ τῷ ἀνδρὶ ἡδομένη] "hoc est, *et incipit una cum* "*viro affici voluptate, et desinit simul cum illo;* est enim haec ele- "gans verborum συντελεῖν καὶ διατελεῖν apud Graecos signifi- "catio." (Gorr. *ad loc.* Annot. 20.)

255. 3, 4. ὀνειρώττ.—ἐξονειρώττ.] Nota vim intensivam τοῦ ἐξ: significat enim ὀνειρώττω, *per somnum veneris ludibrio tentari;* ἐξονειρώττω, *per somnum semen emittere.*

255. 8. Οἱ δὲ εὐνοῦχοι κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 225.

255. 9. ἀμαλδύνεται] ἀμαλδύνεται, αὐτῷ (sc. *Hippocr.*) σύνηθες, τὸ οἷον ἀφανίζεται, καὶ τὸ οἷον ἀμαυροῦται. (Gal. *Gloss. Hipp.* tom. xix. p. 76.) Cf. Erot. *Gloss. Hipp.* p. 56.

256. 2. τὰ νεῦρα] sc. fort. *Vasa Deferentia,* quae *nervos* appellat Cels. vii. 18. p. 413., aut ipse *Funiculus Umbilicalis.*

256. 3. Ὅσοι δὲ καὶ ἐκκρίνουσι κ. τ. λ.] Vide Casp. Hofm. *Comm. in Gal.* "*De U. P.*" § 1034.; Haller, *Physiol.* xxvii. 2. § 16. tom. vii. p. 543.

256. 6. ἐν τοῖς γεννητικοῖς μορίοις] Hoc nomine alibi semper *partes genitales* in universum designat Noster, hic loci autem specialiter loqui videtur: an *Vasa Spermatica* memorat?

257. 1. φλέβες] i. e. (ut videtur,) *arteriae;* utrumque enim vasorum genus Hippocr. et ejus aequales φλέβας appellasse notissimum est: cf. Pallad. *Comm. in Hipp.* "*Epid. VI.*" vi. 2. tom. ii. p. 153.; Ruf. Eph. p. 42.; Gal. *De Foet. Form.* c. 3. tom. iv. p. 672., *De Hipp. et Plat. Decr.* vi. 8. tom. v. p. 574., *De Caus. Morb.* c. 3. tom. vii. p. 14. Vide Dietz ad Hipp. *De Morbo Sac.* p. 158.

257. 5—7. ὅταν—ἁδρωθῶσιν] Hunc locum non omnino corrigere possum; videtur tamen [τῷ] τε [ἄρρενι] καὶ [τῷ θήλει] legendum, (cf. sup. ad p. 247. l. 2.) quod idem valeret quod καὶ τῷ παιδὶ —καὶ τῇ παρθένῳ ap. Hipp.

257. 8. δίδυμα] De gemellorum generatione cf. Hipp. *De Nat. Pueri,* tom. i. p. 422., *De Vict. Rat.* i. p. 652, 653.

258. 1. ἐν κατοχῇ] Videtur aliquid corruptum, quod tamen corrigere nequeo, nisi fort. τὸ ἐν abjiciendum sit, et κατοχὴ legendum cum Must.; sed et haec ipsa correctio non omnino placet.

258. 2. τὸ μὲν . . . . ενον] Quod ad sensum attinet, bene esset τὸ μὲν [ἰσχυρὸν ἀποπεμπόμ]ενον: cf. sup. p. 257. l. 14.

258. 3. ἐν τῇ δεξιᾷ] sc. μήτρᾳ: sic semper fere ap. Gal.

258. 4. Γυναικὶ κ. τ. λ.] Cf. Hipp. *De Morb. Vulg.* ii. 1., *Aph.* v. 53. tom. iii. p. 431, 746.; *De Morb. Mul.* i. 44. tom. ii. p. 649.; Cels. ii. 8. p. 72.; Gal. *De U. P.* xiv. 8. tom. iv. p. 178., *De Loc. Aff.* vi. 5. tom. viii. p. 436, 437.

اذا كانت المرأة حاملا فضمرت ثدياها بغتة فانها تسقط ۞ اذا كانت المرأة حاملا فضمر احد ثدييها وكان حملها توأما فانها تسقط احد طفليها فاذا كان الضامر هو الثدي الايمن اسقطت الذكر وان كان الضامر هو الثدي الايسر اسقطت الانثي ۞ (Honain, *Aph.* v. 36, 37. p. 46.)

Καὶ οὗτος ὁ Ἀφορισμὸς ἐξ ἐκείνων ἐστὶν, οὓς ἔφαμεν ἔνδειαν τῆς τροφῆς σημαίνειν τῷ ἐμβρύῳ. Κοιναὶ γάρ τινές εἰσι φλέβες ὑστερῶν τε καὶ τιτθῶν, αἵτινες ὅταν ἐνδεῶς ἔχωσιν αἵματος, ἰσχνοὺς μὲν τοὺς τιτθοὺς ἀποφαίνουσι· τῇ δὲ ἀτροφίᾳ ποτὲ μὲν ἀναιροῦσι τὸ ἔμβρυον, ἔστι δ' ὁτὲ πρὸς ἔκκρισιν παρορμῶσι διὰ τὴν αἰτίαν ἣν αὐτὸς ἐν τῷ Περὶ Φύσεως Παιδίου γράφει κατὰ τήνδε τὴν ῥῆσιν· [tom. i. p. 418.] "Ἡ τροφὴ καὶ ἡ αὔξησις τὰ "ἀπὸ τῆς μήτρας κατιόντα, οὐκέτι αὐτάρκη τῷ παιδίῳ ἐστὶν, ὅταν οἱ δέκα μῆνες "παρέλθωσι, καὶ τὸ ἔμβρυον αὐξηθῇ· ἕλκει γὰρ ἀπὸ τοῦ αἵματος εἰς ἑωυτὸ [τὸ][g] "γλυκύτατον, ἅμα δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ γάλακτος ἐπαυρίσκεται ὀλίγον. Ὅταν δ' αὐτῷ "ταῦτα σπανιώτερα γένηται, καὶ ἁδρὸν ᾖ τὸ παιδίον, ζητοῦν τε πλέον τῆς ὑπαρ-"χούσης τροφῆς, ἀσκαρίζει, καὶ τοὺς ὑμένας ῥηγνύον ἀρχὴν ἀποκυήσεως παρέ-"χει τῇ μητρί." (Gal. *Comm. in Hipp. "Aph."* v. 37. tom. xvii. p. ii. p. 828.)

Ὅπερ ὁ προγεγραμμένος Ἀφορισμὸς ἐπ' ἀμφοτέρων ἔλεγε τῶν τιτθῶν, τοῦθ' οὗτος ἐπὶ θατέρου. Διὰ δὲ τὴν προειρημένην αἰτίαν τῇ κοινωνίᾳ τῶν φλεβῶν τὸ κατ' εὐθὺ τοῦ μειωθέντος τιτθοῦ μὲν ὂν ἔμβρυον ἐκτιτρώσκεται· τὸ δ' ὅτι διδύμων ὄντων, ἄρρενός τε καὶ θήλεος, ἐὰν μὲν ὁ δεξιὸς τιτθὸς ἰσχνὸς γένηται, τὸ ἄρρεν μόνον, ἐὰν δ' ὁ ἀριστερὸς, τὸ θῆλυ διαφθείρεται, ἐξ ἐκείνης ἤρτηται τῆς δόξης αὐτοῦ, [*Aph.* v. 48.] "Ἔμβρυα τὰ μὲν ἄρρενα ἐν "τοῖς δεξιοῖς, τὰ δὲ θήλεα ἐν τοῖς ἀριστεροῖς μᾶλλον." (id. *ibid.* p. 829.)

Ἐὰν ἐξαίφνης, φησὶ, (τουτέστιν ἄνευ φανερᾶς αἰτίας,) ἰσχνοὶ γένωνται οἱ μασθοὶ τῆς γυναικὸς ἐν γαστρὶ ἐχούσης, ἐκτιτρώσκει· ἔνδειαν γὰρ καὶ ἔλλειψιν αἵματος ἀπαγγέλλουσι, δι' ἧς ἀναιρεῖται τὸ ἔμβρυον· ἔστι δὲ ὅτε καὶ πρὸς ἔκκρισιν παρορμᾶται τῇ ἀπορίᾳ τῆς τροφῆς λακτίζον καὶ σκαρίζον καὶ διαρρηγνύον τοὺς χιτῶνας. (Theoph. *Comm. in Hipp. "Aph."* v. 36. tom. ii. p. 464.)

[g] τὸ γλυκύτατον] Sic Hipp. *l. c.*, om. τὸ Gal.

Τὸ ἄρρεν ἐν τῷ δεξιῷ κόλπῳ τῆς μήτρας ζωογονεῖται, διότι ὡς ἐπίπαν θερμότερός ἐστι τοῦ ἀριστεροῦ, τὸ δὲ θῆλυ ἐν τῷ ἀριστερῷ ὅτι ψυχρότερός ἐστι τοῦ δεξιοῦ. ἐὰν οὖν ἐγκυμονούσῃ γυναικὶ, δίδυμα ἐχούσῃ, ὁ δεξιὸς μασθὸς ἰσχνὸς γένηται, τὸ ἄρρεν ἐκτιτρώσκει, ἐπειδὴ τὰ κατὰ εὐθυωρίαν μᾶλλον πάσχει· εἰ δὲ ὁ ἀριστερὸς μασθὸς ἰσχνὸς γένηται, τὸ θῆλυ, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· εἰ δὲ ἀμφότεροι οἱ μασθοὶ ἰσχνοὶ γένωνται, ἀμφότερα ἐκτιτρώσκει, τῷ λόγῳ τῆς ἐνδείας τῆς τροφῆς· λιμαγχονούμενα γὰρ τὰ ἔμβρυα σκαρίζουσι καὶ σπαράσσουσι τὰ ἀρτήματα, καὶ οὕτως ἡ γυνὴ ἐκτιτρώσκει. (id. *ibid.*)

Τῇ γὰρ ἐνδείᾳ τῆς τροφῆς τῆς ἐκ τῶν φλεβῶν γίνεται τοῦτο, κοινῶν ὄντων μητρῶν καὶ μαστῶν. (Damasc. *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" v. 36. *ibid.*)

Ὁ γὰρ Ἱπποκράτης δόξαν ἔχει τὰ ἔμβρυα ἐν τοῖς δεξιοῖς τὰ ἄρρενα, ἐν δὲ τοῖς εὐωνύμοις τὰ θήλεα τίκτεσθαι. (id. *in Aph.* 37. *ibid.*)

"Dum mulier in utero habet, vena quae egreditur ab hepate "et *concava* vocatur, dividitur in duas partes; una ad mammillas "fert sanguinem qui propter loci positionem in lac mutatur, al- "tera ad uterum. Nam antea non nutritur lacte infans dum adhuc "in utero est, ut, dum natus fuerit, habeat unde sustentetur. Et "tale quid patitur in istis Natura, quale paterfamilias, dum vult "egredi civitatem, prius sibi cibum transmittit, ut, dum egressus "fuerit, habeat unde vivat: sic et Natura partem sanguinis trans- "mittit ad mammillas, et partem ad uterum. Et quod mammillae "arescunt ac extenuantur, significat esse indigentiam nutrimenti "infantis; qui, indigentiam non ferens, se volvendo rumpit mem- "branas quibus in utero continetur, et sibi ad nativitatem viam "parat, ac foras exit." (Pseudo-Oribas. *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" vi. 9. p. 217.)

"Si altera mammilla extenuetur, hoc est, *utraque*, significat "quod geminos fert in utero: et quae harum mammillarum prima "extenuata fuerit, ex ea parte amittitur infans mortuus: id est, si "dextra, masculum amittit mortuum, et foeminam parit, (quia "masculus in dextra jacet parte, foemina in sinistra;) si vero ex- "tenuetur sinistra, foeminam amittet mortuam, et marem pariet." (id. *in Aph.* vi. 10. p. 218.)

258. 9. ἀρτηρίαι καὶ φλέβες] sc. art. et venae *Spermaticae*.

259. 6. ὀρρώδους] ὀρρὸς, τὸ ὑδατῶδες καὶ ἀφιστάμενον τοῦ γάλακτος, ἀπὸ τοῦ ὀρούειν ἀπ' αὐτοῦ. (Hesych. *Lex.*) Vide Gorr. *Defin. Med.*; Foes. *Oecon. Hipp.*; H. Steph. *Thes. Gr.*

260. 3. ἀδενοειδῶν σωμάτων] Dicit gland. *Prostatam*; "non enim "debent *duae* dici, ut fere veteres," e. g. Anon. *Isag. Anat.* c. 27., Gal. *l. c.* (Haller, *Physiol.* xxvii. 1. § 27. tom. vii. p. 464.

261. 1. τῶν εἰς τὰς μήτρας ἰόντων ἀγγείων κ. τ. λ.] De partibus seminalibus vide Gal. *De Sem.* i. 15. tom. iv. p. 565 sq.

261. 6. Ἐν δὲ τῇ πλάνῃ κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 224. l. 12 : 226. 1 : 240. 5.

261. 17. μείζους ὄντες] Cf. sup. p. 210. l. 4 : 222. 7 : 224. 2.

263. 10. τὸ δ' αὖ τῶν θηλειῶν στενὸν καὶ βραχὺ] *Tubas Fallop.* designat; vide Haller, *Physiol.* xxviii. 2. §. 30. tom. vii. p. ii. p. 101.

263. 16. Διὰ τί δ' οὐκ εἰς αὐτοὺς κ. τ. λ.] Cf. Gal. *De Sem.* i. 17. tom. iv. p. 590 sq.

263. 18. ἐπιδιδυμίδα] μόριον δέ ἐστιν αὕτη τοῦ ζώου κατὰ τῆς κεφαλῆς ἐπικείμενον τοῦ ὄρχεως, ὡς καὶ τοὔνομα ἐνδείκνυται. (Gal. *De Sem.* i. 15. tom. iv. p. 565.) Cf. id. *Gloss. Hipp.* in v. μήτρη, tom. xix. p. 123. Nonnunquam tamen παραστάτης et ἐπιδιδυμὶς idem significant; vide Gal. *Gloss. Hipp.* in v. παραστ. p. 128.; Anon. *Isag. Anat.* c. 22. Quibusdam etiam τὸ ἐπιδιδυμὶς videtur designare non quod nos *epididymidem* vocamus, sed unam e testium tunicis. Vide Gorr. *Defin. Med.*; Vesal. *De Hum. Corp. Fabr.* v. 13.

264. 13. ὁ δίδυμος] καλεῖ γὰρ Ἡρόφιλος οὕτω τὸν ὄρχιν. (Gal. *De U. P.* xiv. 11. tom. iv. p. 193.) Alibi fere semper in plur. occurrit.

265. 2. μαλακώτεροι τῶν τοῦ θήλεος] Cf. sup. p. 210. l. 5.

265. 5. διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας] sc. fort. sup. c. 36. § 11.

265. 6. ὑγρότεροι] *aridiores* habet Crass., qui ξηρότεροι videtur legisse, et hoc quidem postulat sensus, cf. sup. l. 2., ubi *maris* testes ὑγρότεροι dicuntur.

265. 15. μῦς] sc. musc. *Cremaster*; cf. sup. ad p. 225. l. 13.

266. 5. Ἱπποκρ. ἡμᾶς ἐδίδασκε] sc. in locis inf. laudatis § 11, 12.

267. 1. Ἐπειδὴ γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal. *Comm. in Hipp.* "*De Alim.*" iv. 15. tom. xv. p. 401., et in "*Epid. II.*" iii. 36. tom. xvii. p. i. p. 454.

267. 3. τὰς γὰρ ἀπὸ τοῦ θώρακος κ. τ. λ.] Anastomoses respicit inter art. *Epigastricas* et *Mammarias*; de qua re plura vide ap. Haller, *Physiol.* xxviii. 1 § 14. tom. vii. p. ii. p. 20 sq.

267. 3. τὰς γὰρ] γὰρ sententiam turbat, et bene abesset.

267. 5. ὑποχόνδρια] ὑποχόνδρια δὲ, τὰ ὑπὸ τοῖς χόνδροις μυώδη. (Ruf. Eph. p. 51.)

267. 5. ὑπογάστριον] τὸ δὲ ὑποκάτω τοῦ ὀμφαλοῦ, ὑπογάστριον καὶ ἦτρον. (id. *ibid.*)

267. 12. ἵνα, ὅταν κ. τ. λ.] Cf. Gal. *Comm. in Hipp.* "*De Alim.*" iv. 15. tom. xv. p. 401. et in "*Epid. II.*" iii. 36. tom. xvii. p. i. p. 455.

268. 2. [ἐπιρρέῃ] Lege ἐπιρρεῖ cum C.E., sic enim habet quoque Gal. locis sup. cit.

268. 2. κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον κ. τ λ.] Sic Arist. *Hist. An.* vii. 11. § 2 : x. 7. 13.; sed hoc non semper fieri notat Haller, *l. c.*

269. 9. Οὕτως μὲν δὴ κ. τ. λ.] Cf. Gal. *Comm. in Hipp. "De Alim."* iv. 15. tom. xv. p. 401, 402., et in *"Epid. II."* iii. 36. tom. xvii. p. i. p. 455.

269. 9. Τὰ γάλακτα κ. τ. λ.] Τῷ γάλακτι γένεσις ἐξ αἵματός ἐστιν ἀκριβῶς πεπεμμένου, τὴν δ' ἀκρίβειαν τῆς πέψεως αὐτῷ ὁ χρόνος τῆς πρὸς τὸ φέρον ἀγγεῖον ὁμιλίας προσδίδωσι, ὡς δέδεικται ἐν τοῖς Περὶ Χρείας Μορίων. [xiv. 10. tom. iv. p. 322.] Τοῖς γὰρ τιτθοῖς οὐκ ἐκ τῶν πλησίον ἀγγείων, ἀλλὰ ἐκ τοῦ μακροτάτου διαστήματος ἡ Φύσις αἷμά τε καὶ πνεῦμα παρέχει. Ἐπειδὴ δὲ τὰς μήτρας τε καὶ τιτθοὺς εἰς ἑνὸς ὑπηρεσίαν τοῦ ἔργου παρεσκεύασεν ἡ Φύσις, συνῆψεν αὐτὰ διὰ ἀγγείων τινῶν, ἵνα, ὅταν μὲν ἐν ταῖς μήτραις αὐξάνηταί τε καὶ διαπλάττηται τὸ ἔμβρυον, ἐκείνῳ μόνῳ τὴν ἐξ ἀμφοτέρων αἱ κοιναὶ φλέβες ἐπάρδωσι τροφήν· ὅταν δὲ ἀποκυηθὲν[h] ᾖ, τοῖς τιτθοῖς αὖθις ἐπιρρεῖ σύμπασα. Ὅσον δὲ ἀθροίζεται ταῖς γυναιξὶ, μὴ ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, περιττὸν, ἐκκρίνει ἡ Φύσις ἐφ' ἑκάστῳ μηνὶ διὰ τῶν εἰς τὰς μήτρας καθηκόντων ἀγγείων, ἐπειδὰν δὲ κύωσιν, ἕλκει τὸ ἔμβρυον ἐξ αὐτῶν τὴν τροφήν. Οὕτω μὲν δὴ "γάλακτα τῶν ἐπιμηνίων ἀδελφά" φησιν Ἱπποκράτης, "τῆς μὲν ὀκταμήνου ἀπαρτιζούσης, τῆς δὲ τροφῆς ὑπερβαλλούσης." Ὡς δὲ ἐκ τῆς τῶν τροφῶν μεταβολῆς τὸ γάλα γένηταί[i] φησιν αὐτὸς ἐν τῷ Περὶ Φύσιος Παιδίου· [tom. i. p. 401.] "ὁκόταν κινηθῇ τὸ ἔμβρυον, τότε δὴ ἐπισημαίνει καὶ τὸ γάλα τῇ μητρί· οἱ γὰρ μαζοὶ αἴρονται καὶ αἱ θηλαὶ ὀργῶσι, "τὸ δὲ γάλα οὐ χωρέει. . . . . . Ὁκόταν δὲ αἱ μῆτραι ὀγκηραὶ ἐοῦσαι "ὑπὸ τοῦ παιδίου [πιέζωσι][k] τὴν κοιλίην τῆς γυναικὸς, τῆς δ' ὁκόταν πλήρεος ἐούσης ὁ πιεσμὸς γένηται, ἀποπηδᾷ τὸ πιότατον ἀπό τε τῶν βρωτῶν "καὶ τῶν ποτῶν ἔξω ἐς τὸ ἐπίπλοον καὶ τὴν σάρκα," καὶ τὰ λοιπά. Καθάπερ καὶ ἐν τῷ Περὶ Γυναικείων λέλεκται αὐτῷ, ἔνθα φησί· [Lib. i. tom. ii. p. 706.] "τὸ δὲ γάλα ὅκως γίνεται,[l] εἴρηταί μοι ἐν τῇ Φύσει τοῦ Παιδίου "τοῦ ἐν Τόκῳ. Ἐπὴν δὲ [κυΐσκηται][m] ἡ γυνὴ, καταμήνια οὐ μάλα χωρέει, "πλὴν ἔστιν ᾗσιν ὀλίγα· τρέπεται γὰρ εἰς τοὺς μαστοὺς τὸ γλυκύτατον τοῦ "ὑγροῦ ἀπό τε τῶν σιτίων καὶ τῶν ποτῶν καὶ ἐκθηλάζεται." Διὸ οἱ τιτθοὶ τοῖς στέρνοις εὐλόγως πρόσκεινται· εἰ γὰρ ἕνεκα γάλακτος γεγόνασι, τὸ γάλα δέ ἐστιν, ὡς ἐρρέθη, ἀκριβῶς εἰργασμένη τροφὴ, κατ' ἐκείνην μάλιστα ἔδει χώραν τιθέναι τὰ τούτου ἀγγεῖα, καθὰ ῥᾷστον ἅμα καὶ ὤκιστα πλῆθος τοῦ γάλακτος ἀκριβῶς εἰργασμένον συνίστασθαι δύναται * * "Καὶ μᾶλλον τοῦτο πάσχουσιν αἱ τῶν γυναικῶν πρωτοτόκοι· ἐπιλείπει γὰρ "τοῖσι παιδίοισιν ἡ τροφὴ ἐς τὸ ἀρκέσαι ἄχρις ἂν δέκα[n] μηνῶν." [*De Nat. Pueri*, tom. i. p. 418.] Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ· [p. 421.] "τὰ μὲν ἐλάσσω τροφὴν

h ἀποκυηθὲν] Sic Gal. *De U. P.* tom. iv. p. 176., ἀποκνηθὲν vul.

i γένηται] Legendum videtur γίνεται: cf. inf. l. 26.

k πιέζωσι] Sic Hipp. *l. c.*, πιέζουσι vul.

l γίνεται] Sic Hipp. *l. c.*, et Sozom., (Ed. Princ., Venet. 1617. 8vo.,) γίνηται vul.

m κυΐσκηται] Sic Hipp. *l. c.*, κυΐσκεται vul.

n ἂν δέκα] Sic Sozom., ἂν τῶν δέκα Hipp. *l. c.*, ἕνδεκα vul.

"ἐν τοῖσιν ἐμβρύοισιν ἔχοντα θᾶσσον τίκτει, τὰ δὲ πλείω ὕστερον." Ἡ γοῦν Φύσις αὐτὸ προὐνοήσατο τῶν παίδων τροφὴν, παρασκευάσασα τὸ γάλα τῆς μητρὸς, ὅπερ ἄριστόν ἐστι, πλὴν εἰ μὴ τύχῃ νενοσηκός. εἰκὸς γάρ που τῆς μητρὸς ἄμεμπτον εἶναι τό τε σύμπαν σῶμα καὶ γάλα. Ἐξ αἵματος μὲν οὖν ἔτι κυουμένοις ἡμῖν ἡ τροφὴ, ἐξ αἵματος δὲ καὶ ἡ τοῦ γάλακτος γένεσις, ὀλιγίστην μεταβολὴν ἐν τοῖς μαστοῖς προλαβόντος. Τὸ δὲ γάλα σύγκειται ἐκ τριῶν οὐσιῶν ἀνομοιομερῶν, μιᾶς μὲν τῆς ὀῤῥώδους τε καὶ λεπτῆς· ἑτέρας δὲ τῆς παχείας τε καὶ τυρώδους· καὶ τρίτης τῆς ἐλαιώδους τε καὶ λιπαρᾶς. Ὃ δὲ λέγει πρὸς δεκάμηνον τεινόντων * * * ὅμοιόν ἐστι τῷ λεγομένῳ ἐν τῷ Περὶ Γυναικείων * * * καὶ γὰρ ἐν τοῖς Ἀφορισμοῖς εἶπεν· [v. 52.] "Γυναικὶ ἢν ἐν "γαστρὶ ἐχούσῃ γάλα ἐκ τῶν μαζῶν πολὺ ῥυῇ, ἀσθενὲς τὸ ἔμβρυον σημαίνει." Τοῦτο δὲ οὐ κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας γεννᾶται. (Gal. *Comm. in Hipp.* "*Epid. II.*" iii. 36. tom. xvii. p. i. p. 454 sq.)

269. 10. ἐπιμηνίων] id quod vulgatius καταμήνια, *menstrua*. Cf. Arist. *Hist. An.* x. 7. § 11.; Aret. *De Caus. et Sign. Acut. Morb.* i. 9: ii. 2. p. 18. l. 15 : 33. 3., *De Cur. Acut. Morb.* ii. 10. p. 288. l. 9.

269. 10—270. 2. τῆς—ὑπερβαλλ.] om. Gal. *Comm. in Hipp.* "*De Alim.*" iv. 15. tom. xv. p. 402. Brevis sane et obscura sententia, quae tamen significare videtur, lac et menstrua inter se quasi cognata esse, quia eadem est materia utriusque; mammas enim in sui substantiam trahentes alimentum (sc. sanguinem,) lac facere, quum abundat quidem sanguis et commutatur ; et hoc fieri ait octavo mense. Plura autem vide ap. Hieron. Mercurial., et Franc. Valles., *Comment. ad loc.*

270. 1. ὅλης] om. Gal. *Comm. in Hipp.* "*Epid. II.*," et abesse mallem.

270. 4. ἐπισπᾶθαι] lege, ἐπισπᾶσθαι.

270. 12. Γυναικὶ κ. τ. λ.] ἢν δὲ στερεοὶ οἱ μαστοὶ ἔωσιν, ὑγιεινότερον τὸ ἔμβρυον σημαίνει add. Hipp. Cf. Hipp. *De Morb. Vulg.* ii. 6. tom. iii. p. 465.; Cels. ii. 7. p. 58.; Gal. *Comm. in Hipp.* "*De Alim.*" iv. 15. tom. xv. p. 402., et in "*Epid. II.*" iii. 36. tom. xvii. p. i. p. 457.

اذا جري اللبن من ثدي المراة الحبلي دل
ذلك علي ضعف من طفلها ومتي كانت
الثديان مكتنزتين دل ذلك علي ان الطفل
صحيح قوي ☉ (Honain, *Aph.* v. 51. p. 48.)

Κατ' ἐκεῖνον δηλονότι τὸν χρόνον ῥεῖ τὸ γάλα, αἷς ἂν φαίνηται ῥέον, ἡνίκα φύσιν ἔχει ταῖς κυούσαις γεννᾶσθαι. οὐ γὰρ δὴ κατά γε τοὺς πρώ-

τους μῆνας γεννᾶται, τὸ δ' ὅλως ῥεῖν αὐτὸ καὶ μὴ μένειν ἔνδον ἐκ τοῦ πλέον ἀθροίζεσθαι γίνεται. Πλέον δ' ἀθροίζεται πληρουμένων ἐπὶ πλέον τῶν κοινῶν ἐν τιτθοῖς πρὸς τὰς ὑστέρας φλεβῶν· πληροῦνται δ' ἔτι μᾶλλον, ὀλίγον ἀναλίσκοντος τοῦ κυουμένου. Τοῦτο δ' αὐτὸ γίνεται διὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ. Δῆλον οὖν ὅτι τοὺς τιτθοὺς οὐκ ἰσχνοὺς φαίνεσθαι χρὴ, καθάπερ ὅτ' ἦν ἀκύμων ἡ γυνή, (τοῦτο γὰρ σημεῖον ἔνδειαν αἵματος ἐνδείκνυται, διὰ τοῦτο ἐπ' αὐτῶν διαφθείρεται τὸ ἔμβρυον,) οὐθ' οὕτως μεστοὺς ὡς ἀπορρεῖν τὸ γάλα· διαιρομένους δὲ εἰς τοσοῦτον ὡς στερεοὺς ἁπτομένους° φαίνεσθαι. Μέση γὰρ ἡ τοιαύτη κατάστασίς ἐστι τῶν τε ἀντιτύπων διὰ τὸ πεπληρῶσθαι σφοδρῶς, καὶ τῶν μαλακῶν τε καὶ χαλαρῶν διὰ τὴν ἔνδειαν τοῦ αἵματος. Ὅθεν εἰκότως ἐπαινεῖ τὸ τοιοῦτο σημεῖον ὁ Ἱπποκράτης, ὡς ἂν ἐνδεικνύμενον οὔτ' ἀσθενεῖν τὸ κυούμενον, οὔτ' ἐνδεῖν αὐτοῦ τὴν τροφήν. (Gal. *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" v. 52. tom. xvii. p. ii. p. 844.)

Πρὸ τῆς ἀποτέξεως τοῦ ἐμβρύου προαποθησαυρίζει ἡ Φύσις τὸ γάλα ἐν τοῖς μασθοῖς, ἵνα μετὰ τὴν ἀπότεξιν ἀφθόνως τρέφηται τὸ ἔμβρυον. Τοῦτο οὖν τὸ γάλα, ἐὰν σύμμετρον ᾖ, δηλοῖ καλῶς ἔχειν τὸ ἔμβρυον· εἰ μέντοι πολὺ καὶ ἀπορρέει ἐκ τῶν μασθῶν, δηλοῖ ὅτι ἀσθενές ἐστι τὸ ἔμβρυον. Πῶς; ὅτι ὑπὸ πλήθους τοῦ φερομένου αἵματος ἐν τῷ ἐμβρύῳ κατελύθη ἡ δύναμις αὐτοῦ, κἀντεῦθεν πλεονάζον ἠνέχθη ἄνω. Ἄλλως τε φύσει ἀσθενὲς ὂν τὸ παιδίον οὐκ ἐξισχύει ἀλλοιῶσαι τὸ πρὸς τροφὴν ἐρχόμενον ἐν αὐτῷ αἷμα, ἀλλὰ μένει καὶ φέρεται παρὰ τοὺς μασθοὺς, καὶ διὰ τοῦτο πολὺ γάλα ῥεῖ. Εἰ μέντοι στερεοὶ οἱ τιτθοὶ ὦσιν, οὐκ ἀπὸ ὄγκου τινὸς δηλονότι ἀλλ' ἐκ συμμέτρου γάλακτος φερομένου, σημαίνει ὑγιεινὸν εἶναι τὸ ἔμβρυον. (Theoph. *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" v. 52. tom. ii. p. 471.)

Κατ' ἐκεῖνον γὰρ ῥεῖ τὸ γάλα τὸν καιρὸν, ἡνίκα φύσιν ἔχει ταῖς κυούσαις γεννᾶσθαι. (Damasc. *ibid.* p. 472.)

"Bene dicit *imbecillum foetum;* nam propter nimiam lactis "emissionem debilitatur, quia dum effluxerit sanguis, non habet "unde nutriatur. Si autem firmae ac solidae fuerint mammae, sig-"nificatur, quod ad matricem secundum naturam defertur sanguis, "unde nutritur foetus, et mammillae sunt secundum naturam durae." (Pseudo-Oribas. *Comm. in Hipp.* "*Aph.*" vi. 24. p. 226.)

271. 9. τῶν κοινῶν πρὸς τὰς ὑστέρας φλεβῶν] sc. ven. et art. *Epigastricarum* et *Mammariarum*, de quibus sup. p. 267. l. 3 sq.

o ἁπτομένους] Fort. ἁπτομένοις.

COLLATIO EDITIONUM.

p.	l.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
2.	5.	φησι	φησιν
..	12.	αἰσθητοῦ τε	αἰσθητοῦ
..	14.	ποίων καὶ πόσων	πόσων καὶ ποίων
3.	7.	καὶ σκέλη, θώραξ τε καὶ ὀσφὺς	σκέλη, θώραξ, ὀσφὺς
..	..	μείζονά τε	μείζονα
4.	1.	πρῶτον μὲν	πρῶτα
..	..	τῶν χειρῶν	χειρῶν F.
..	7.	ἐπεὶ γὰρ	ἐπεὶ δὲ
..	10.	ἐν [τούτῳ]	διὰ τοῦτο
..	14.	πρεπούσης	προσηκούσης
5.	3.	διὰ γὰρ τῶν	διὰ τῶν
..	..	ὁ ἄνθρωπος	ἄνθρωπος
..	4.	Δημιουργοῦ Θεοῦ	Δημιουργοῦ
..	..	δεξάμενος τὰς χεῖρας	τὰς χεῖρας λαβών
..	11.	[ὅσων]	ὅσον
..	12.	γέγονεν	γέγονε
..	13.	μείζονας [ἑαυτῆς]	μείζονας
6.	1.	μεγάλοις σώμασιν	σώμασιν
.	3.	αὐτὰ	ταῦτα
..	..	[τὰ σμικρότατα]	τοῖς μίκροις
..	4.	πειρᾶται λαμβάνειν	πρόσληψιν ἐπιχειρεῖ
..	5.	[χρῆσθαι]	om.
..	7.	περὶ	ἐπὶ F.
.	12.	ἑκατέρᾳ τὴν ἑτέραν	ἑκατέραν
7.	1.	περιλαμβανούσας	παραλαμβανούσης
..	3.	ὥσπερ	τοίνυν ὡσπερεὶ
..	6.	τέτρασιν	τέσσαρσιν
..	13.	ἠδύναντο τῶν σμικρῶν τε καὶ σκληρῶν σωμάτων	τῶν σμικρῶν τε καὶ σκληρῶν σωμάτων ἠδύναντο
8.	3.	οὐδὲ ὄνυξι μόνοις	ὄνυξι μόνοις οὐχ
..	5.	ὀλισθαίνουσιν	ὀλισθαίνουσι
..	6.	ταῦτ᾽	διὰ ταῦτ᾽
..	10.	τῶν σκληρῶν	τῶν τε σκληρῶν
..	..	τοιοῦτος	om.
..	11.	ἐγένετο	γέγονε
..	12.	τὸ μὲν ἔργον	τὸ ἔργον
9.	1.	[αὐτῇ] τῆς ἐνεργείας	τῆς ἐνεργείας αὐτῆς
..	2.	αὐτὴν	αὐτὴν πρῶτον
..	4.	τὰ δὲ ὧν	τὰ δὲ τῶν ὧν
..	5.	φυλακῆς	κεφαλῆς
..	7.	διὰ τοῦτο	διὰ τοῦτο γὰρ
..	11.	πανταχόθεν	πάντοθεν
9.	12.	τὸ κυκλοτερὲς	κυκλοτερὲς
10.	1.	τῶν τὰς γωνίας ἐχόντων σχημάτων	πάντων τῶν σχημάτων τῶν γωνίας ἐχόντων
..	1.	εὔθραυστα	ἄθραυστα
..	4.	ὑπὲρ τοῦ τοῖς ἀποτριβομένοις ἑκάστοτε κατὰ τὸ πέρας αὐτῶν εἶναι τὸ ἀντικαθιστάμενον	ὥστε κατὰ τὸ πέρας αὐτῶν εἶναι τὸ (om. τὸ F.) ἀντικαθιστάμενον τοῖς ἀποτρίβειν αὐτοὺς δυναμένοις
..	6.	οὕτω	ἀλλ᾽ οὕτω
..	12.	οὐκ ἄν ποτε ἔχοιεν	οὐκ ἂν εἶχον
11.	5.	τριῶν τε καὶ	τριῶν καὶ
..	12.	οὐδ᾽ ὅλως	οὐδόλως
..	15.	ἐκρυῆναι	αὐτὸ ἐκρυῆναι
12.	2.	ἐν τῇ χειρὶ	ἐν χερσὶ
..	6.	ταῖς	ἐν ταῖς
..	9.	αὖθις ἐπάνιμεν, εἰπόντες αὐτῶν τό τε πλῆθος	ῥητέον, καὶ διευκρινητέον τό τε πλῆθος αὐτῶν
13.	2.	ὀκλάζει	πάσχει
..	8.	τὸ δὲ ὀχεῖται	om. M.
..	9.	χρὴ εἶναι	εἶναι
14.	13.	εἰς μόνην τὴν δυσπάθειαν	om.
..	14.	παρεσκευάσθησαν	κατεσκευάσθησαν
15.	1.	εἶχον	εἶχον ἂν
..	2.	ἀλλήλους	ἀλλήλοις
..	7.	κυρτὰς ἀκριβῶς γενέσθαι	ἀκριβῶς γενέσθαι κυρτήν
..	8.	[ταύτῃ]	ταυτὶ
..	..	ὡμίλουν	ὁμίλουν
16.	2.	[κοιλότησιν]	κοιλοτήτων
..	3.	συμμέτρους	σύμμετρα
..	5.	δυσχερής τε	δυσχερὴς
..	7.	οὔτε τούτων οὐδέτερον	οὐδέτερον τούτων
..	8.	τῶν ὀστῶν τὰς	τὰς τῶν ὀστῶν
..	11.	ἐξαισίου	ἐξαισίας
17.	2.	τούτοις	τούτων
..	4.	εὐκίνητός	εὐκίνητόν
..	5.	ἀνέκπτωτος ἅπασα διάρθρωσις ἐγένετο τῶν ὀστῶν	ἀνέκπτωτον ἅπασαν διάρθρωσιν τῶν ὀστῶν ἀπειργάσατο

p. l.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
17. 7.	τέχνημα	τέχνασμα
.. 9.	πολλὰς καὶ	πολλὰς
.. 13.	[ἐκ θατέρου]	ἑκατέρου
18. 3.	[λεπτοὶ]	παχεῖς
.. ..	χρείαν ἀεὶ	χρείαν
.. 4.	μέγιστοί τε	μέγιστοι
.. 5.	τά τε κυριώτατα	ὥστε τὰ κυριώτατα
.. ..	φρουροῦντες καὶ συνδέοντες	φρουρεῖν καὶ συνδέειν
.. 11.	χόνδροις ἰσχνοῖς	χόνδροις
19. 2.	αὐτὸ	τοῦτο
.. 3.	[δακτύλων]	δακτύλου
.. 4.	ἔξωθεν γενόμεναι	γενόμεναι
.. 10.	[εὐπαθῆ]	ἀπαθῆ
.. 11.	τῆς οἰκείας κατασκευῆς δυσπάθεια	τοιαύτη κατασκευὴ πρὸς δυσπάθειαν
20. 1.	Γαληνοῦ	τοῦ Γαληνοῦ
.. 4.	τὴν ἐντὸς	εἰς τὴν ἐντὸς
.. 5.	Γαληνοῦ	βιβλίῳ τοῦ Γαλ.
.. 7.	Ἐγχειρήσεως	Ἐγχ. διείληπται
.. 9.	ἀπὸ ἐγκεφάλου	ἀπὸ τοῦ ἐγκεφ.
21. 1.	Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος	καθ' Ἱπποκράτην καὶ Πλάτωνα
.. 2.	Γαληνοῦ	τοῦ Γαληνοῦ
.. 8.	κατὰ τὸν μέγαν δάκτυλον	δάκτυλοι κατὰ τὸν μέγαν
.. 9.	[προσέρχονται]	προέρχονται
.. 11.	[ἑκάτερος]	om.
.. 12.	μικρότατος	σμικρότατος
.. 13.	ὁ μεταξὺ	μεταξὺ
22. 2.	[ταύτῃ]	ταύτης
.. 4.	τὴν μὲν ἔκφυσιν	τὴν ἔκφυσιν
.. 6.	ἐπιπολῆς	ἐπιπολλῆς
.. ..	ὑπὸ τῷ δέρματι	ὑπὸ τὸ δέρμα
.. 9.	ἀφικνεῖσθαι	ἀφικέσθαι
23. 3.	τὸ [κάτω] τῶν	τὸ τῶν
.. 7.	γινώσκειν	γιγνώσκειν
.. 10.	τινες τοιοῦτοι	τοιοῦτοι
.. 11.	ἀντιληπτικοῖς ὑπαρχούσαις ὀργάνοις, καὶ δυσπ.	ἀντιληπτικαῖς ὑπαρχούσαις, δυσπερίτρεπτον
24. 3.	μὲν ἐχρῆν	ἐχρῆν μὲν
.. 5.	ἄλλο μὲν	ἕτερον μὲν
.. 6.	τὴν τῶν	τῶν
.. 7.	τὰς [ἁπτὰς]	τοιαύτας
.. 9.	συνδιαγινώσκειν	συνδιαγινώσκοι
.. 11.	τῶν [ἁπτῶν]	τῶν
.. 12.	τοῦ ταύτῃ δέρμ.	τοῦ δέρματος
25. 1.	[ὑποφύσεως]	ἀποφύσεως
.. 3.	διὰ ταῦτα μὲν	διὰ ταῦτα
.. 7.	περὶ δὲ τῶν	εἰς δὲ τῶν
.. 8.	ἐξηγήσασθαι	τὴν ἐξήγησιν
.. 10.	[ἐπικαλούμενοι]	om.
.. 16.	τῷ πήχει καὶ τῇ κερκίδι	τοῦ πήχεως καὶ τῆς κερκίδος
26. 3.	μηρόν τε	μηρόν τέ φημι
.. 4.	ὄντα	οὔτε
.. 5.	ἐὰν μὲν	ἐὰν
.. 12.	σμικρῶν	μικρῶν
.. 15—27. 2.	ἐπειδὴ—ὁμολογοῦμεν	om.

p. l.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
27. 11.	δῆλον ὡς καὶ τοῦ καρποῦ τεττάρων ὄντων τῶν τοιούτων ὀστῶν	δηλαδὴ τεττάρων ὄντων τῶν ὀστῶν τοῦ τοιούτου καρποῦ
.. 14.	ἐπὶ δύο στοίχους	ἐν δυσὶ στίχοις
28. 1.	οὔτε πλείω οὔτε ἐλάσσω	om.
.. ..	μάθοις δ' ἂν	μαθήσοις δ' ἂν
.. 3–5.	ξέσαι—ὀστᾶ	om.
.. 8.	ὡς ἂν εἴποι τις	ὡς ἂν εἴπῃ τις
.. 9.	ὡσαύτως δὲ	ὡσαύτως δὲ φαμὲν
.. 10.	[ἐπιφύσεων]	ὑποφύσεων
29. 6.	ἡ μὲν τῆς κερκίδος	ἡ μὲν κερκίς
.. 8.	ἡ δὲ τοῦ πήχεως	ὁ δὲ πῆχυς
.. 12.	[ταύτῃ]	ταύτης
.. 14—30. 4.	ἑτέραν—πήχεως]	om.
30. 4.	αὕτη μὲν οὖν ἕνεκα τῶν—ἐπιστροφῶν—ἐγένετο	τὴν—ἐπιστροφὴν—γίνεσθαι
.. 6.	ἐκτείνεται καὶ κάμπτεται	ἐκτείνεσθαι καὶ κάμπτεσθαι
.. 9.	τοῦ πήχεως	πήχεως
31. 3.	ἡ εἰς τὸν βραχίονα διάρθρωσις	εἰς τὸν βραχίονα ἡ διάρθρωσις
.. 4.	ἐπὶ τῆς πρὸς	πρὸς
.. 11.	τῷ C γράμμ.	τῷ σῖγμα γράμμ.
32. 3.	πρανὲς	ὕπτιον
.. ..	μείζους τε	μείζους
.. 8.	[ῥᾷον]	ἥκιστα
.. 9.	ἐπὶ τὸ ὕπτιον ἢ ἐπὶ τὸ πρανὲς	ἐπὶ τὸ πρανὲς ἢ τὸ ὕπτιον
.. 9—11.	τῇ—ὕπτιον	om.
33. 1.	ἡ κερκὶς	κερκὶς
.. 3.	ἐκεῖνος	ὁ πῆχυς
.. 13.	ἐν δὲ [τῇ] πρὸς	ἐν δὲ τῷ τὰ πρὸς
.. 15.	κερκίδος	κερκ. μείζονα εἶναι
34. 4.	ἀμφοτέρων	ἀμφοτέρον F. (typogr. fort. errore.)
.. 14.	τὸν βραχίονα	βραχίονα
36. 1.	ἀπεστράφθαι	ἀπέστραπται
.. 10.	ἔνδον	ἔνδοθεν
.. 12.	τὴν μὲν ἔκφυσιν	τὴν ἔκφυσιν
.. ..	ἔξωθεν μερῶν τοῦ βραχίονος [ἴσχοντος]	ἔξω μὲν (μετὰ F.) τοῦ βραχίονος μερῶν
37. 2.	ἀμφοτέρων γὰρ τεινόντων, κατ' εὐθὺ μὲν	ἀμφότεροι δὲ τείνοντες μὲν κατ' εὐθὺ
.. 3,4.	εἰ δὲ—βραχὺ	ἐκτρεπόμενοι δὲ
.. 5.	παρατρέπουσιν	περιτρέπουσι
.. 7.	εἰσιν τῶν	εἰσὶ τῶν
.. 9.	αὐτοῖς	αὐτῶν
.. 10.	ἐστιν, διά τε	ἐστι, διὰ δὲ
.. 12.	οἰκείαν τροφὴν	τροφὴν
38. 1.	[ὀστοῦ]	ἑαυτοῦ
.. ..	ἐν τῇ κοιλότητι	τῇ κοιλότητι
.. ..	ἥνπερ δὴ	ἥνπερ δὴ καὶ
.. 7.	ὑποδεχομένην	δεχομένην
.. 9.	λεπτοῖς τε	λεπτοῖς δὲ
.. 12.	τῆς κατασκευῆς τῶν χειρῶν	τῆς τῶν χειρῶν κατασκευῆς

p. l.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
40. 2.	τοιούτους	τοιούτους πάντας
.. 4.	πρανεῖς	πρηνεῖς
.. 6.	ὄμματι	τῷ ὄμματι
.. 7.	ἐκτείνοντας	ἐκτείνειν
.. 9.	καὶ ὕμνον τῶν θαυμασίων αὐτοῦ	τῶν θαυμασίων αὐτοῦ καὶ ὕμνον
.. 10.	χάριν καὶ	τοίνυν χάριν
41. 3.	ἔπρεπεν	ἔπρεπε
.. 4.	ἐναργῶς καὶ φαίνονται καὶ εἰσί	ἐναργές
.. 6.	[δεηθείημεν]	δεηθείη ἐν
42. 3.	κοῖλοι μὲν	κοίλους
.. ..	κυρτοὶ	κυρτοὺς
.. 4.	[καὶ] ταῖς κοιλότησιν	om.
.. 5.	παντὶ τῷ σώματι	πρὸς τὸ τὰ σώματα
.. 9.	ἐν παντὶ	παντὶ
.. ..	στηρίζεσθαι πεφύκασιν	πεφύκασιν ἐπιστηρίζεσθαι
.. 10.	[τοῦτ'] οὖν τὸ περιττόν ἐστι τῆς τῶν ἀνθρωπίνων σκελῶν κατασκευῆς	πρέπον ἄρα ἦν τοιαύτην ποδῶν κατασκευὴν ἐγγενέσθαι τῷ ἀνθρώπῳ
.. 12—43. 1.	πρέποντας—ἡμῶν	om.
43. 3.	περιλαμβάνοντα γὰρ ἐνταῦθα ὄψει τῇ [κοιλότητι] τοῦ ποδὸς τὴν [κυρτότητα] τῶν βαθμίδων, εἶτα ἑκατέρωθεν ἐπιπτύσσοντα κατὰ τοὺς δακτύλους τε καὶ τὴν πτέρναν, ὅλην ὡς οἷόν τε μάλιστα τὴν βάσιν	περιλαμβάνουσαν γὰρ ὄψει τὴν τοῦ ποδὸς κοιλότητα τὴν βαθμίδα, τῷ ἑκατέρωθεν αὐτὴν περιπτύσσεσθαι τούς τε δακτύλους καὶ τὴν πτέρναν ὡς δύνατον, καὶ οὕτω τὴν βάσιν
.. 9.	οὖν	γοῦν
44. 1.	[τὸ] τῷ καρπῷ	τῷ καρπῷ
.. ..	ὅπερ καλεῖται ταρσὸς	τὸν λεγόμενον ταρσὸν
45. 3.	συντάξεως	σχέσεώς τε καὶ συντάξεως
47. 6.	[ἐπιφύσεις]	ἀποφύσεις
48. 11.	ἔστι μὲν οὖν	ἔστιν οὖν
.. 13.	ἀπολειπομένη	ἀπολείπεται
49. 2.	ἔστι μὲν οὖν	ἔστιν οὖν
.. ..	τῇ κνήμῃ	τῇ γε κνήμῃ
.. 8.	αὐτῆς	αὐτοῦ
.. 9.	ἐπιβεβλημένη	ἐπιβεβλημένα
.. 13.	λεπτότης ἐστίν	λεπτότης
.. 16.	ἐγένετο	ἦν
50. 1.	ὄρθιος γάρ.	om.
.. 4.	δημιουργία	φιλανθρωπία
.. 8.	περιδεδεμέναι	περιδεδεμένας
.. ..	φρουρεῖν	τοῦ φρουρεῖν
.. 11.	ἀπὸ τῆς	ἐκ τῆς
51. 4.	παρεχομένη	παρέχεται
.. 5.	τῶν ὀστῶν τῶν ἐν τῷ σώματι εὐλόγως μέγιστος	τῶν ἐν τῷ σώματι ὀστῶν εὐλόγως μείζων
.. 6.	πρῶτος γὰρ	πρῶτος δὲ

p. l.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
51. 14.	ἐκτεταμένος [φαίνεται]	ἐκτέταται
52. 1.	ἔξω	ἔξω ἐστὶ
.. 10.	κυρτοῦται	κυρτοῦνται
53. 1.	καθίσεις	καθιζήσεις
.. 5.	καλοῦσιν	καλοῦσι
.. 10.	[Κινήσεως]	Κινησεων
55. 1.	τὰ ἄλλα	τἄλλα
.. 2.	προηγεῖται	προηγεῖτο
.. 11.	ὑπὸ τῶν	ἀπὸ τῶν
.. 16.	τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ	τοῦ Δημ. τοῦ Θεοῦ F.
56. 2.	περὶ τῶν	τῶν
.. 5.	ἡ μὲν οὖν γαστὴρ	ἡ γαστὴρ
.. 11.	ὁ φάρυγξ	φάρυγξ
57. 1, 2.	ἔστιν—οἰσ.	om.
.. 9.	καὶ μόνον	μόνον
.. 12.	πρὸς τὸ	ἐπὶ τῷ
.. 14, 15.	διὰ—στόμα	om.
.. 15.	καταλειφθῆναί τι ἄχθος εἰς πνιγμὸν τοῦ ζῴου	τῷ ἄχθει πνιγμὸν αὐτῷ γενέσθαι
58. 3.	τόπον ἅπαντα	τόπον F.
.. 4.	ἐν τῷ μέσῳ	ἐν μέσῳ
.. 5.	καθὼς ἐστίν	om.
.. 11.	σχημάτων	τῶν σχημάτων
59. 3.	κατεπιστεύθη	πεπίστευται
.. ..	χυλοπ. καὶ πέψαι	πέψαι καὶ χυλοπ.
.. 4.	παρεσκεύαστο	παρεσκεύασται
.. 8.	ὥσπερ	ὡς
60. 1.	[παμπόλλας]	πλείστας
.. 4.	αὐτῶν	αὐτοῦ
.. 14.	περιεσφιγμένος	περισφιγμένος
61. 7.	ἐκ τῶδ'	ἐκ τοῦδ' F.
.. 9.	ὀρεγόμενόν τε	om.
.. 10.	δεῖ αὐτὸ	σπεύδει τοῦτο
.. 11.	ἰδίαν αὐτοῦ	ἑαυτοῦ πάντως
62. 3.	τι καὶ ἀριδηλ.	om.
.. 4.	ἄλλου	ἑτέρου
.. 14.	ἀναζυμοῦνται	ἀναζυμιοῦνται
63. 1.	μέχρι	μέχρις
.. 6.	φράσω	φράσομεν
.. 7.	διέρχομαι ἐξηγούμενος	διεξηγώμεθα
.. 11.	[ὑπὸ]—μῆνα	om.
.. 13.	χρόνου δεῖται	δεῖται χρόνου
64. 1.	ὥσπερ οὐκ οὖσα	om.
.. ..	προερχέται ἄλλη δύναμις	πρόεισιν ἄλλην δύναμιν
.. 6, 7.	ἀναβήσ.—εἴπω	ἀλλὰ ῥητέον
.. 7.	ἀποκριτικῆς δυνάμεως τῆς ἐν γαστρὶ	ἐν γαστρὶ ἀποκριτικῆς δυνάμεως
.. 8.	χυλοποιηθ. γὰρ	χυλοποιηθέντα
.. 14.	καθαρώτατον	καθαρώτερον
.. ..	ἀναφέροντα	καὶ ἀναφέρουσι
65. 2.	ὡς ἂν εἴποι τις	ὡς εἴποι τις
.. 5.	καὶ τῷ μεγέθει	om.
.. 6.	τὸ μὲν γὰρ	τὸ γὰρ
.. 7.	κατ' εὐθεῖαν	καθ' εὐθεῖαν
.. 8.	[δακτυλίου]	δακτύλου
.. 10.	ἀκούσιον	ἀπροαιρέτων ἡμῶν
.. ..	τὸ κόπρον	τὴν κόπρον
.. 12.	ἐστιν	ὑπάρχει

p. l.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
66. 16.	τοῖς	καὶ τοῖς
.. 17.	[παρέχον]	παρέχει ταύτην
67. 3.	τῷ τυφλῷ	τοῦ τυφλοῦ
.. 5.	ἀφαρπάζειν αὐτὸν	ἀφαρπάζεσθαι
.. 6.	τὰ μεσαραϊκὰ φλέβια	τοῖς μεσαραϊκοῖς φλεβίοις
.. ..	ἀναδιδόντα	ἀναδιδοῦσι
.. ..	τὸν αὐτὸν	τοῦτον
.. 11.	τῷ λεπτῷ [ἐντέρῳ]	τοῦ λεπτοῦ ἐντέρου
.. 13.	αὐτὸν τὸν	αὐτόν
68. 3, 4.	τῇ—ὑποχ.	om.
.. 7.	τῇ νήστει	τῆς νήστεως
.. 8.	δώδεκα δακτύλων	δωδεκαδάκτυλον
.. 9.	ἐπιτείνουσα	ἔχουσα
.. 12.	τῆς γαστρὸς	γαστρὸς
.. 15.	καὶ μόνον	καὶ μόνος
69. 2.	κατὰ συνέχειαν δὲ	κατὰ δὲ συνέχειαν
.. 4.	δὲ ἔχοντες	δὲ ἔχουσιν
.. 5.	τοῦ μὲν	καὶ τοῦ μὲν
.. 6,8.	ἐγκαρσίαις	ἐγκαρσίοις
.. 11.	τῶν μὲν	ἀλλ' ἡ μὲν τῶν
.. ..	τῶν δὲ	ἡ δὲ τῶν
.. 13.	ἐγκάρσιαι	ἐγκάρσιοι
.. 14.	τῶν—τῶν	αἱ τῶν—αἱ τῶν
70. 2,4,15.	[ἐγκαρσίαις]	ἐγκαρσίοις
.. 5.	διὰ τοῦ στόματος	τῷ στόματι
.. 9.	χωρεῖ	ἐσχήκασι χωρήσαντα
.. ..	διατείνοντα	ἃ καὶ διατείνουσιν
.. 10.	διὰ τοῦτο	διὰ τοῦτο οὖν
.. 13.	ἐν ἐμφράξεσι	ἐμφράξεσι
71. 1.	διατάσεων	διαθέσεων
.. 3.	εἰς σωτηρίαν	καὶ οὕτως ἐπὶ σωτηρίᾳ
.. ..	περὶ μὲν	περὶ μὲν δὴ
.. 4.	τῆς ἐξηγήσεως	om.
.. 5.	τὴν τάξιν	καὶ τὴν τάξιν
.. ..	εἰκὸς ὧδε	εἰκός
72. 3.	τὰ [ἔντερα]	τὰ ἐντὸς
.. 8.	ἔμπροσθεν καὶ ἐκ τῶν ἐκτὸς	ἔνδοθεν κἀκ τῶν ἔμπροσθεν
.. 9.	κατ' ἐπιγάστριον	κατεπιγάστριοι
.. 10.	τούτων οὖν	τούτων
.. 11.	ἡ μὲν πρώτη	ἡ πρώτη
73. 12.	ἐγκαρσία	ἐγκάρσιος
.. 14.	ἑνουμένων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν	ἑνουμένας τὰς τέσσαρας συζυγίας
.. 16.	τὰ ἐντός	τὰ ὄντα ἐντός
.. ..	καὶ συνεργοῦσα	συνεργοῦσι δὲ
74. 10.	ἀκράτου ξανθῆς	ξανθῆς
75. 1.	ὁ ἄνθρωπος	ἄνθρωπος
.. 8.	ἐνέφυσεν ἐν τοῖς	ἐνέφυσε τοῖς
.. 13.	ὅτι μὲν γὰρ	ὅτι γὰρ
76. 2.	[πεφθέντα]	πεμφθέντα
.. 16.	χρόνοις	χρόνων
.. ..	εἶτα ἀπὸ τότε	ἐκ τότε οὖν καὶ
77. 1.	κατὰ διαδοχὴν τῶν σοφῶν ἰατρῶν κατεκρατήθη ἡ ὀνομασία αὕτη	ἐπωνόμασται οὕτως παρὰ τῶν σοφῶν ἰατρῶν
.. 2.	εἰς ταύτας δὲ τὰς πύλας	ἐν ταύταις δὲ ταῖς πύλαις

p. l.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr
77. 3.	εἰς ῥίζαν	ἐν ῥίζῃ
.. 5.	ἑτοίμως ἁλίσκ.	ἁλίσκεσθαι
.. 6.	αὐτὰς ἀστηρίκτους	ἀστηρίκτους
78. 8.	τὸν ἐκ τῆς	τῶν ἐκ τῆς
.. 16.	μετέωρον τοῦτο	μετέωρον
.. ..	ἐκπέμ. ἑλκόμενον	ἐκπέμπεται
79. 1.	αὐτὴν	αὐτὸν
.. 2.	ἀπολαῦσαι	ἀπολαβεῖν
.. 3.	ὡς πρὸς	πρὸς
.. 5.	αὐτῆς	αὐτὸ
.. 13.	[παμπόλλας]	παμπόλλους
80. 3.	[τὸ] δ' ἄχρηστον	τὸν δ' ἄχρηστον
.. 13.	ὀχήματός τε	ὀχήματος
.. ..	τοῦ λεπτοῦ	λεπτοῦ F.
81. 3.	ἐνδέδυται δὲ	ἐνδέδυται
.. 10.	[αὐτὸ]	αὐτὰ
83. 1.	ἐκ περιπάτου δὲ ἀπόφυσίν τινα ἁδρὰν πέμπει	ἀπόφυσιν δέ τινα πέμπει ἁδρὰν
.. 2.	χορηγεῖν	εἰς τὸ χορηγεῖν
.. ..	τροφὴν αὐτῆς	τροφήν
.. 3.	ἀνελθὸν πρὸς	ἀνελθὸν εἰς
.. 6.	[κατασχιζόμενον]	κατασχιζομένην
.. 9.	καὶ εἰς τὰ	καὶ τὰ
84. 6.	κεῖται	φαίνεται κείμενος
.. 8.	πρωτοδεύτερον	πρωτοδεύτερα
.. 10.	ἕλκοντες ἐκώλυον	ἐκώλυον
.. 13.	ὑψηλότερόν τε καὶ	ὑψηλότερον καὶ
85. 7.	εἰς ὃν	ὡς ὃν F.
.. 16,17.	ὑποστρέψωμεν—εἴπωμεν	ὑποστρέψαντες οὖν εἴπωμεν
86. 10.	[κιρσοειδεῖς]	κυρσοειδεῖς
.. 14.	λοιπὸν δέον εἰπεῖν	λοιπὸν
.. 16.	[ἡ εἰς τὸ στόμα εἴσοδος]	εἴσοδος εἰς τὸ στόμα
89. 2,3.	ὅπως—ἐστιν	om.
.. 5.	ἐπειδὴ	καθ' ὃ καὶ
.. 7.	τὴν θερμασίαν	θερμασίαν F.
90. 7.	δώδεκα	ιβ'
.. 11.	μὲν	μὲν οὖν
91. 6.	τῆς οὐσίας	om.
.. 12.	ἕλκειν τὴν καρδίαν	ἕλκει ἡ καρδία
92. 4.	μηδ' ὅλως	μηδόλως
.. 8.	[παρασκευάσοντας]	-ζοντας M., διασκευάζοντας F.
.. 10.	ἀποτελέσοντας	ποιοῦντας
.. 11.	[ἐν ἅπαντι]	ἄρα παντὶ
.. ..	αὐτὴν	αὐτὸν F.
.. 12.	κατέθετο	ἐγκατέθετο
93. 2.	πορρωτάτω	πορρωτέρω
.. 3.	ὑμέσιν	ἡμέσιν
.. 11.	γίνεται τὸ ζῶον παραχρῆμα	τὸ ζῶον παραχρῆμα γίνεται
.. 13.	τοῖς λοβοῖς αὐτοῦ χρώμενος τοῖς τέτρασιν	τοῖς τέσσαρσι λοβοῖς αὐτοῦ χρώμενος
94. 3.	βάσταγμα	οἱονεὶ βάσταγμα
.. 6.	πρὸς τὰ δεξιὰ	εἰς τὰ δεξιὰ
.. 13.	τῆς κοίλης	κοίλης
.. 14.	ὑπὸ τοῦ ἀδένος	ὑπὸ ἀδένος
95. 5.	ἔστιν μὲν οὖν	ἔστιν οὖν
.. 6.	ἡ μὲν βάσις	καὶ ἡ μὲν βάσις
.. ..	πρὸς τὸ τῆς ῥάχεως μέρος	πρὸς τῷ μέρει τῆς ῥάχεως

p. l.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
95. 7.	[ἑδραιουμένη]	ἡδραίωται
.. ..	πρὸς τὸ στέρνον ἀνῆκον	πρὸς τῷ στέρνῳ
96. 3.	περιέχει δὲ	περιέχουσα
.. 4.	περιέχει δὲ καὶ	περιέχουσα
.. 7.	ὡσαύτως	ὡς αὕτη
.. 9.	σώματος τὸ μέλλον ζῆν	μέλλοντος ζῆν σώματος
.. 13.	ὑπὸ τῆς κοίλης	ἀπὸ τῆς κοίλης
.. 14.	ἀπάγουσα	ἐπάγουσα
97. 9.	δίειμι	διαληπτέον
.. 11.	ταῖς τῶν μυῶν ἰσὶ	τῶν μυῶν τῶν ἰσὶ
.. 12.	μονοειδής ἐστιν	μονοειδὴς
.. 13.	κατὰ [τὸ] μῆκος	κατὰ μῆκος
98. 7.	παρεσκεύαστο	κατεσκεύασται
.. 13.	[συνεργοῦσιν]	συνεργοί εἰσιν
.. 15.	παλινδρομεῖν τὰ ἑλχθέντα ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ ἔξω	ἔξω παλινδρομεῖν τὰ ἑλχθέντα ἐν ἀκαρεῖ τῷ χρόνῳ
99. 2.	καλοῦνται	τριγλώχινες καλ.
.. 12.	τις οἶκος ἢ ἕρκος [ἀσφαλὲς]	τι ἕρκος ἢ οἶκος ἀσφαλὴς
.. 14.	ὁμοίως τῇ καρδίᾳ καὶ αὐτὸς	ὁμοίως καὶ αὐτὸς τῇ καρδίᾳ
100. 3.	εὐρυχωρίαν	διάστασιν
... ..	διαστελλομένην	—λομένη F.
... 4.	ἀφειστήκει	ἀφεστήκει
... 6.	ἔξω αὖθις	ἔξω
... 7.	ἀφειστ. ἀπ' αὐτῆς	ἀπ' αὐτῆς ἀφειστ.
... 9.	ἔστιν μὲν οὖν	ἔστιν οὖν
... 11.	[σκληρότερος] ἐγένετο	σκληρότητος μετέσχε πλείονος
101. 1.	[μαλακώτερος] ἦν	μαλακότητος
... 2.	διὰ ταῦτα οὖν	διὰ ταῦτα τοι
... 3.	οὐσίᾳ	οὐσίᾳ ἐστίν
... 4.	περὶ μὲν	ἀλλὰ περὶ μὲν
101. 6.	μεταβῶμεν δὲ ἐξηγήσασθαι	ἐξηγητέον δὲ ἤδη καὶ
... 7.	τὴν τοῦ πνεύμονος κατασκευὴν	κατασκευὴν τὴν τοῦ πνεύμονος
... 7, 8.	τοὺς—διδάσκων	om.
... 10.	ἀγγείων παμπόλλων	ἀγγεῖα πολλὰ ἔχον
... ..	[καθαπερεὶ]	καθάπερ ἐν
102. 3.	ἔπειτα ἐντεῦθεν	ἐντεῦθεν οὖν
... 6.	ὁ γὰρ—ἐστιν καὶ	om.
... 13.	τῆς καρδίας	τὸν καρδίας F.
... 15.	ἀπάγουσα	ἐπάγουσα
103. 4.	κινούμενον μὲν	κινούμενον
104. 4.	[αὕτη δὲ ἡ]	ἡ τοιαύτη δὲ
... 8.	διὰ τῶν	ἐκ τῶν
... 10.	βιαστικὴ	βιαστὴ
... ..	ἔτι βιαστικὴ	ἔτι
105. 4.	ἀναπνοὴ γίνεται	om.
... 5.	μεσοπλευριτῶν	πλευριτῶν
... 6.	[τὰς] ὠμοπλάτας	τοὺς ὠμοπλάτας
... 9.	ὥσπερ	ὃν τρόπον
... 10.	σπογγίαν τις ἐκπιέζων	τις ἐκπιέζει σπογγίαν
... ..	ἀποπέμπων τὸ πνεῦμα ἔξω	τὸ πνεῦμα ἔξω ἐκπέμπει
... 11, 12.	πάλιν—εἰσῆλ.	om.
106. 3.	αἴτιον τῆς φωνῆς	αἴτιον

p. l.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
106. 4.	κελεύουσα τὸν ἐγκέφαλον κινῆσαι	κελεύουσα τῷ ἐγκεφάλῳ κινεῖν
... 7.	πορρωτέρω	πορρωτάτω
... ..	τοῦτο δέ ἐστιν	om.
... 12.	καὶ τελικὸν	τελικὸν
... 14.	ἡ δὲ	ἡ μέντοι
107. 2.	πρὸς ἀλλήλους	ἀλλήλοις
... 8.	νευρῶδές πως	νευρῶδες
108. 1.	[ἂν ἐδέχετο]	ἀνεδέχετο
... 8.	μακρὸν ἱκανῶς	μακρὸν
... 9.	[ξηροὺς]	σκληροὺς
... ..	χόνδρους	χόνδρους συμβαίνει γίνεσθαι
... ..	καθάπερ γέρανοι καὶ τὰ ὅμοια	οἷον γεράνοις καὶ τοῖς ὁμοίοις
... 10.	καὶ περὶ τούτων φησὶν Ὅμηρος	φησιν Ὅμηρος περὶ τούτων
109. 2.	ἀθροωτέραν	ὠθροωτέραν F.
110. 10.	σφαλίζεται	κλείεται
... 12.	τῆς ἀφάτου τοῦ Θεοῦ σοφίας τὰ	τὰ τῆς ἀφάτου τοῦ Θεοῦ σοφίας
... 14.	τοῦ ποτοῦ	ἐν ποτῷ
... 15.	ῥηχθῆναι τοὺς ὀφθαλμοὺς τῇ βίᾳ τοῦ ἐμπεσόντος	ῥήγνυσθαι τῇ βίᾳ τοῦ ἐμπεσόντος τοὺς ὀφθαλμοὺς
111. 3.	ἐπέλθωμεν οὖν ἐξηγήσασθαι περὶ	ἀλλ' ἐξηγητέον καὶ
... 5.	αὐτῶν—ἀρξάμ.	om.
... 12.	ὡς καὶ [μηδενὶ]	οἷς καὶ μηδὲν
112. 1.	ἀρυταινοειδής	ἀρυτ. λεγόμενος
... 4.	τὸ ἄρδειν	ἄρδειν
... 5.	μέγεθος	μέγεθος ἔχον
... 9.	ἐοικὼς	ἔοικε γὰρ
... 10.	καὶ γὰρ καὶ ταύτας	ταύτας γὰρ
... 15.	ἐγένετο	ἐγίνετο
113. 2.	καὶ συστελλ.	ἢ συστελλ.
... 3.	ἀφικέσθαι	ἔρχεσθαι
... 4.	σὺν [τῷ] χλίσχρον πως εἶναι	καὶ γλίσχρον πως ὑπάρχει
... 13.	ἱκανὰ καὶ ταῦτα	ἱκανὰ τὰ εἰρημένα
114. 5.	ἑτέρων τινῶν	ἑτέρων
... 7.	παρὰ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν	τῆς τραχείας ἀρτηρίας
... ..	ἐπιβαίνουσα τῷ	ἐπιβ. ἐν τῷ
... 15.	τοῦ λάρυγγος	λάρυγγος
... 16.	[φωνῆς]	φωνῇ
115. 10.	τοιγαροῦν	τοίνυν
... 14.	τῶν δύο πλευρῶν παγίδας	παγίδας τῶν δύο πλευρῶν
... 15.	εἰκοσιτέσσαρας	κδ'
... 15, 16.	δώδ.—ὁμοί.	om.
116. 1.	δώδεκα	ιβ'
... 3.	δεκατέσσαρες	ιδ'
... ..	[ὀστοῖς]	ὀστέοις
117. 8.	[τὰς] ὠμοπλάτας	τοὺς ὠμοπλάτας
... 9.	ὑπόλοιποι	ὑπόλοιπαι
118. 7.	ἐξαίρεται ἡ γαστὴρ	ἔχει τὴν γαστέρα ἐξαιρομένην
... 10.	ἐγένετο	ἦν
... 13.	προνοουμένη	προν. τοῦ ζώου
... 14.	ἀπετελείωσε	ἀποτελείωσεν
... ..	καὶ οὐ μόνον	οὐ μόνον

p. l.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
119. 1.	πρόβλημα	οἷόν τι πρόβλημά τε
... 2.	τῶν	ἀπαθῆ ταῖς
.....	προσβολῶν	προσβολαῖς
.....	οὗτοι	οὗτοι οὖν
... 5.	ἴδιος	ἰδίως
120. 2.	ἄλλο εἰς ἄλλο	ἄλλο καὶ ἄλλο
... 7.	ὑπὲρ	ὑπεράνω
... 10.	ὅτι μὲν οὖν	ὅτι δὲ
... 16.	συμφύονται	συμφύον
121. 2.	γὰρ ὁ χάραξ	δὲ
... 4.	αὐτὸ τὸ στόμα	τὸ στόμα
... 10.	ἐρείοις ἐπιβλήμασιν ἃ	ἐρίοις ὑφάσμασιν ἅ τινα
122. 1.	κατὰ τοὺς μασθοὺς	τῶν μαστῶν
... 3.	[ἀντιθερμαίνει]	ἀντιθερμαίνεται
... 4.	μασθῶν	μαστῶν
... 11, 12.	καὶ οἱ—ὡσαύ.	om.
... 12.	ἄλλοι μύες	μύες
123. 1.	πρὸς [τὰς] ὠμοπλάτας	περὶ τοὺς ὠμοπλάτεας
... 3.	[ἀνατεμνέτω]	ἀνατεμέτω
.....	εἰ δ' ἀπορήσειεν ἀνατέμνειν	ἢ
... 5.	τοὺς ἐξ αὐτοῦ	ἐξ αὐτοῦ
... 10.	διὰ τοῦτο [ὅτι] τοῖς δυσὶ γράμμασι ὅμοιον ὑπάρχει	ὅμοιον γάρ ἐστι τοῖς δυσὶ γράμμασι
... 11.	τῷ Λ	Λ
.....	ἰδέαν ἐστὶ [τοιοῦτος]	θέσιν τοιαύτη ἔχει
... 12.	πλευραὶ αὐτοῦ	πλευραὶ
124. 6.	ὅταν—ἐξηγούμ.	om.
... 8.	ἐνταῦθα καταπαύσω	καταπαυστέον
125. 2.	πᾶσι τοῖς σοφοῖς ἰατροῖς ὡμολόγηται	πᾶσιν ἀνωμολόγηται
126. 2.	ὥσπερ	ὡς
... 4.	ὁμολογούμενόν ἐστι	προσωμολόγηται
... 4, 5.	οὐ—ἰδιώταις	om.
... 6.	ἔτι τε τῶν ἐξαγόντων ἀπ' αὐτῆς	καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς ἐξαγόντων
... 7.	ἐν—γράμματι	om.
... 8.	διήλθομεν	εἴρηται
.....	ἀλλὰ καὶ	ἀλλὰ τὰ μὲν
... 9 — 127. 7.	ὧν — πραγματείας	om.
127. 7.	περὶ	νῦν δὲ περὶ
... 8.	καὶ—μηνίγγων	om.
.....	τὴν ἐξήγησιν ποιησόμεθα	διαληπτέον
... 9.	τὴν ἀρχὴν	om.
.....	ἀρξάμενοι	ἀρξαμένων ἡμῶν
... 10.	καὶ κατοικητήριον	om.
... 11.	βάσταξ δὲ	οἱονεὶ δὲ βάσταξ
.....	ἐστιν	ὑπάρχει
... 12, 13.	τί μὲν—διδάξει	om.
... 13.	νυνὶ δὲ περὶ τοῦ τραχήλου	περὶ οὗ καὶ πρότερον
... 14, 15.	ἐπειδὴ—γέγ.	om.
128. 1.	ἐπεὶ οὖν	om.
... 2.	ἀπεδείχθη δὲ μὴ γίνεσθαι φωνὴν χωρὶς πνεύμονος	ἡ δὲ φωνὴ διὰ τοῦ πνεύμονος γίνεται

p. l.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
128. 4.	στόματος	σώματος
... 5.	ἐστιν ὁ λάρυγξ	ὁ λάρυγξ ἐστὶ
.....	τὸ ὄπισθεν	om.
... 8.	τοῦ τραχήλου ἐπικείμενον σῶμα	ἐπικείμενον τῷ τραχήλῳ
... 9.	ἐστιν ἡ κεφαλὴ	κεφ. ὀνομάζεται
.....	τὸ μὲν εἶδος αὐτῆς	ἔχει δὲ τὸ μῆκος
... 12.	ἀγαθή, κεφαλὴ	ἀγαθὴ κεφ., κεφ.
... 15.	ῥωμαλέος ἐστὶ	ῥωμαλέος
129. 1.	ῥώμης ἔμπλεοι	om.
... 2.	[τούτους ὀστᾶ]	τούτοις ὀστέα
... 3.	ὑπὸ μὲν	ὑπὸ
... 4.	τὴν κεφαλὴν	om.
... 6—13.	Θεοῦ—σμικρ.	om.
130. 7.	δύο	β'
... 10, 11	ὑπερφ.—όντων	om.
... 13.	ταύτῃ	om.
... 14.	πέντε	ε'
.....	ἡ στεφανιαία	τὴν στεφανιαίαν
... 15.	ἡ λαβδοειδὴς	τὴν λαβδοειδῆ
131. 1.	[ἐοικυῖα]	ἐοικυῖαν
... 2.	ἡ—μέση	τὴν—μέσην
... 3.	[κειμένη]	κειμένην
... 4.	αἱ λεπιδοειδεῖς	εἰσιν αἱ λεπιδ.
... 6.	ἀποχωρίζουσαι	ὑποχωρίζουσαι
... 10.	ἐξ οὗ καὶ τὴν	ἐξ οὗ τὴν
132. 9.	λιγνυώδη	τὰ λιγνυώδη
133. 7.	εὑρεθῆναι δὲ	καὶ εὑρεθῆναι
... 8.	ἀπαιτεῖ τοίνυν ὁ λόγος τὰς τοιαύτας κεφαλὰς εἶναι	διαγινώσκει δὲ τὰς τοιαύτας κεφαλὰς ὁ λόγος
... 11.	τὰ εἰκότα συνεγραψάμεθα	τοσαῦτα
134. 5.	[τε ἀεὶ]	γὰρ
.....	μαλακώτερον	μαλακότερον
... 6.	μὲν δὴ	μέν τι
... 7.	[τῷ] δὲ	διὰ δὲ τὸ
... 11.	[παρεγκεφαλὶς]	παρεγκέφαλος
... 12.	κὰκ τῶν ὀπίσω	καὶ ὄπισθεν
135. 1.	μήνιγγες δὲ	μήνιγγες δέ εἰσιν
... 2.	τινὰ ἐνδύματα ἢ σκεπάσματα αὐτοῦ	τινὰ οὖσαι τούτου ἐνδύματα καὶ σκεπάσματα
... 3.	εἰσὶ δύο	εἰσὶ δὲ δύο
... 7.	παρὰ τὸ ἄλλο	περὶ τὸ ἄλλο
... 8.	κατὰ τὰς ῥαφὰς	περὶ τὰς ῥαφὰς F.
136. 3.	[προσβολαῖς]	προβολαῖς
... 8.	τῇ σκληρότητι αὐτῆς	τῆς σκληρότητος
... 11.	κατέθετο ἐν τῷ μεταξὺ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ πρόνοια ἀμφοτέρας τὰς μήνιγγας	ἡ τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ κατέθετο πρόνοια μέσον τὰς μήνιγγας
137. 5.	ἡ οὐσία τῆς λεπτῆς μήνιγγος	ἡ λεπτὴ μῆνιγξ
... 9.	τοσοῦτον	τοσοῦτον ἐστι
138. 10.	[χωροειδής]	χωροειδές
... 17.	ἀπὸ κάτω καὶ αὐτῆς	καὶ αὐτῆς κάτωθεν
140. 6.	ὑπὸ τῆς κεφαλῆς	τῇ κεφαλῇ
141. 2.	κίνησίν τε καὶ	τήν τε κίν. καὶ τὴν
... 5.	[ὀπισθίου]	ἐμπροσθίου
... 13.	ἴδωμεν τοίνυν	ἴδωμεν οὖν

p.	l.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
141.	14.	εἰ μέλλομεν	εἰ μέλλοιμεν M.
142.	6.	ταῖς κοιλίαις	om.
...	10.	ἐκ τοῦ	τοῦ
143.	1.	ἐνδέχεται	ἐνεδέχετο
...	..	τε καὶ	ἄλλον καὶ
144.	1.	τόπον τοῦ σώματος ἀπέλαβεν	τῆς κεφαλῆς τόπον κατέλαβεν
...	6.	ἀποτελεῖ	ἀποτελοῦσι M.
...	11.	τῆς ῥινὸς	τῶν ῥινῶν
...	15.	τοῦ ἐγκεφάλου	τῷ ἐγκεφάλῳ
...	16.	γίνεσθαι	ἐγγίνεσθαι
145.	1.	θολερόν τε	θολερὸν
...	6.	ὑπὲρ τοῦ μήτ' ἄλλο τι προσπίπτειν ἔξωθεν σκληρὸν σῶμα	ὥστε μήτ' ἔξωθεν ἄλλο τι προσπίπτειν σῶμα σκληρὸν
...	10.	τῷ Ἱπποκράτει	τοῦ Ἱπποκράτους
...	13.	κέκτηνται	ἔχουσι
...	..	μόνη δὲ	μόνον δὲ
146.	1.	[ἣ] σκέπουσα	σκέπουσα
...	2.	οὖν	γὰρ
...	5.	διηθούμενα	διηθοῦντο
...	..	καὶ ἡ τῶν	καὶ τῶν
...	7.	τῆς εἰσπνοῆς ποδηγούμενοι	κατὰ τὴν εἰσπνοήν
...	10.	ἐν ταῖς	ταῖς
...	12.	καὶ τὸ	τὸ F.
147.	14.	κάτωθεν	κάτω
...	15.	ἀποφραττομένας	καὶ ἀποφρ. F.
...	16.	καλουμένῳ	τῷ καλουμένῳ
148.	7.	μέρη τοῦ	τοῦ
149.	5.	[ὑποπιέζηται]	ὑποπιέζωνται
...	8.	ἐν φρενίτισι	φρενίτισι
...	10.	ὑπερκινηθέντες	ὑποκινηθέντες
...	11.	ἕλκειν πολὺν ἀέρα	πολὺν ἀέρα ἕλκειν
150.	4.	γὰρ	γάρ τινες
...	5.	τῆς ῥινός τινες ἀπεκόπησαν τὰ	καὶ τὰ τῆς ῥινὸς ἀποβάλοντες
...	6.	γεγονότες	γεγόνασιν
...	8.	ὀχετὸς	ὀχετός ἐστιν
...	11.	ἱκανῶς ἡμᾶς ὁ λόγος ἐδίδαξεν	ἱκανὰ τὰ εἰρημένα
...	12.	ἐπέλθωμεν οὖν ἐξηγήσασθαι	ῥητέον δὲ καὶ
...	13, 14.	ἀπὸ τοῦ—ποιησάμενοι	ποιησαμένοις ἀπὸ τοῦ κ. τ. λ.
...	15.	ταῦτα τὰ νεῦρα	ταῦτα
151.	1.	κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου ἐκπεφύκασι	τοῦ ἐγκεφάλου κοιλιῶν προϊόντα πεφύκασι
...	3.	καθήκοντα	φερόμενα
...	6.	ἐκ τῶν	τῶν
...	8.	τῷ Γαληνῷ τῷ σοφῷ ἰατρῷ	τοῦ Γαληνοῦ τοῦ σόφου ἰατροῦ
...	10.	ἐξ ἑνὸς	ἑνὸς
...	13.	χορηγεῖν τὴν ὅρασιν	εἰς τὸ τὴν ὅρασιν χορηγεῖν
152.	2.	τοῦ κρυσταλλ., τοῦ ὑελοειδοῦς, καὶ τοῦ ὠοειδοῦς	κρυσταλλοειδοῦς, ὑελοειδοῦς, ὠοειδοῦς
...	5.	ἕνεκεν	ἕνεκα
...	6—8.	λέξ.—ἐνέργ.	om.
...	9.	τῷ μὲν σχήματι	κατὰ τὸ σχῆμα

p.	l.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
152.	9.	σφαιροειδὴς	σφαιροειδὲς
...	..	ἐπειδὴ καὶ τὸ	τὸ γὰρ
153.	15, 16.	ἀλλὰ—ἐνεργ.	om.
154.	1—5.	τῇ—ἀγαθῶν	om.
...	10.	ἀνατέτακται	ἀνατέταται F.
...	13—155. 1.	ἔμενεν—Θεοῦ	om.
155.	1.	ἀλλ' ἐνέδυσεν αὐτοὺς	ἐνέδυσε δὲ τούτοις καὶ
...	..	χιτῶν. εἰς σκέπην	χιτῶνας
...	3.	[ὑπὸ] μυὸς	ἀπὸ μυὸς
156.	2.	τὸ ὅμοιον αὐτοῖς	om.
...	4.	ὁδοιπορ. ἀνθρώπ.	om.
...	7—9.	ὡς μὴ—ὀφθαλμούς	καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καταβλάπτουσιν
...	9.	ἐξέφυσεν ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ τρίχας ἀναυξήτους	ἐξέφυσε τρίχας ἀναυξήτους ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ
...	12—16.	ὥσπ.—[ἐσχ.]	om.
157.	1.	[ὑπήλειφε]	ὑπείληφε
...	8.	[τὰς] ὀφρύας	τοὺς ὀφρύας
...	11—16.	τοι.—συνετ.	om.
158.	1.	ὀφθαλμοῦ ἐνέργειά ἐστι τὸ βλέπειν	ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐστιν ἡ τοῦ βλέπειν ἐνέργεια
...	2.	[βλέπει]	βλέπουσι
...	3.	αὐτὸν, καὶ ὑπὸ	αὐτοὺς, καὶ ἀπὸ
...	4, 5.	αὐτοῦ	αὐτῶν
...	5.	ἐγὼ φράσω	ῥητέον
...	5—9.	ὁδηγὸν—καλ.	om.
...	9.	ἐκφύεται μὲν οὖν ἀπὸ	ἀπὸ τοίνυν
...	10.	ἐξ αὐτοῦ	ἐξ αὐτοῦ δηλαδὴ
...	11.	μαλακῶν συμπαρακειμένη	παρακειμένη μαλακῶν
...	12.	νεῦρον	παρατέταται
...	13, 14.	τὴν—ὀφθαλμῶν	om.
...	14.	τούτῳ οὖν	τούτῳ
...	15.	ἐξερχομένῳ ἐκ	ἐκφυομένῳ
159.	17.	ὀφθαλμοῦ	ὀφθαλμοῖς M.
160.	1.	ἑνοῦται αὐτὸς	ἑνοῦται
...	7.	τῷ ὀστῷ	τὸ ὀστοῦν
...	10.	φήσει δέ τις	εἰ δέ τις φήσει
...	11.	πρὸς αὐτὸν ἐρεῖς	φαμὲν διὰ τὸ
...	..	τοῦ ἐγκεφάλου	τῷ ἐγκεφάλῳ
...	14.	καὶ ξύμπνοια μία	om.
...	..	[Εἷς] πάντα ἐκ [πάντων]	Πάντα ἐκ τούτων
...	15.	[ξυμπαθέα]	συμπαθέα
161.	15.	τῶν προσβολῶν	ταῖς προσβολαῖς
162.	7.	διαυγέστατόν τε	διαυγές τε ὂν
...	15.	ἀθρόως ἐκβάλων αὐτοὺς	εἶτα
163.	1.	λαμπρότατον	λαμπρὸν
...	..	ἐπανήγαγεν	ἡγμένων
...	1—3.	διασκ.—οἴκου	om.
...	3.	ἐπηροῦντο τοὺς ὀφθαλμοὺς	τύφλωσις ἐγένετο
...	14.	ὑγρὸν λεπτὸν καὶ καθαρὸν	ὑγρῷ λεπτῷ καὶ καθαρῷ
...	15.	[τὸ κρυσταλλοειδὲς]	τὸν κρυσταλλοειδῆ

p. l.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
164. 1, 5, 9.	[κόρης]	κόρρης
... 6.	πρὸς [τὸ] τρῆμα]	πρὸς τῷ τρήματι
... 11.	οὖν	δὲ
... 13.	γλαυκοί	γλαυκότης ἐγγίνεται
... 16.	καθάπερ	ὁποίας ἥ
165. 1, 2.	τοὺς—ἱερακομμ.	om.
... 3.	ἐπεὶ οὖν	ἐπεὶ δὲ
... ..	γίνεται ἡ ὅρασις	ἡ ὅρασις γίνεται
... 5.	τούτου χάριν	διὰ τοῦτο οὖν
... 6.	ἄχρι πλείστου	ἄχρι πλεῖστον
... 9.	διεστῶτας	διεστώτων
166. 2–4.	ἐξηγησ.—θέσιν	om.
... 4.	αἱ μὲν οὖν	αἱ τοίνυν
... 6.	ἄνω ὡς	ἄνωθεν
... 7.	ἄλλη	ἑτέρα
... ..	περιστρ......διὸ	περιστρ. διὸ
... 8.	ἣν καὶ τοὺς	ἣν τοὺς
... 9.	μῦς ἴσους τῷ ἀριθμῷ εἶναι	μύας ἴσους εἶναι κατ' ἀριθμὸν ταῖς τοιαύταις κινήσεσι
... 10.	[εἰς καθ']	εἰς
167. 1.	ἄλλος δὲ κάτωθεν	ἕτερος δὲ κάτ. M.
... 5.	οὗτοι	οὗτοι τοιγαροῦν
... 9.	μῦς	μύας
... 13.	[κόρης]	κόρρης
... ..	ὁδὸς εὐθεῖά	εὐθεῖά
168. 2.	δὴ πάλιν	δὲ πάλιν
... 3.	[κόρης]	κόρρης
... 4.	περιφέρειαν [αὐτοῦ]	περιφέρειαν
... 5.	[παμπόλλας]	παμπόλλους
... 7.	τούτων ἁπασῶν	τούτων
... 9.	[κόρην]	κόρρην
169. 2.	[κόρης]	κόρρης
... 3.	[τεταμένον]	τεταμένου
... 4.	ἐπισκοτίσει	οὐκ ἐπισκοτίσει
... 5.	δὴ	δηλαδὴ
... 6.	[κόρην]	κόρρην
... ..	αὐτό	αὐτὸ πάντως
... 6, 7.	καὶ εἴπερ—πᾶν	om.
... 7.	ὁτιοῦν	ὁτιοῦν γὰρ
... ..	ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ τ'	μεταξὺ τοῦ
... 8.	ἐκτὸς	ἐντὸς F.
... 9.	[ἐπισκοτίσειν,] καὶ [κωλύσειν] ἐπιβλέπεσθαι τὸ προτεταγμένον, ἀρθέντος δ' αὐτοῦ τελείως	ἐπικωλύσει καὶ οὐκ ἐάσει καλῶς ὁραθῆναι τὸ ὑποκειμένον, τούτου δὲ ἢ τελείως ἀρθέντος
170. 1.	εἰς πλάγια, πάλιν ὁρᾶσθαι αὐτὸ συμβαίνειν	εἰς πλάγιον, ὁρᾶσθαι πάλιν αὐτὸ συμβαίη
... 1—5.	καὶ—εὐθεῖαν	om.
... 5.	καὶ εἴπερ καὶ τοῦτο ἤδη νενόηκας, οὐκ ἄν σοι [δόξειεν] ἀλόγως [τοὺς] ἀπὸ τῶν μαθημάτων	ταῦτα τοίνυν καταμαθών, οὐκ ἂν δόξειας εὐλόγως τοὺς μαθηματικοὺς
... 8.	εὐθείας γραμμὰς	εὐθεῖαν γραμμὴν
171. 3.	καθ' ἓν ὁτιοῦν [ἐπίπεδον] ὦσιν	καθ' ὁτιοῦν ἐν τῷ ἐπιπέδῳ εἰσὶν
... 5.	[κόρης]	κόρρης

p. l.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
171. 9.	τε καὶ πρόσω	καὶ πρόσω
... 11.	εὐθεῖάν τε καὶ ἀκλινῆ βαδιζούσας ὁδόν	κατ' εὐθεῖαν προϊούσας
... 13.	ὁδὸν ὑπάρχειν	εὐθυπορίαν
172. 1–5.	ἐπὶ—προσμανθ.	om.
... 5.	ὡς ἕκαστον τῶν ὁρωμένων οὐ μόνον [οὐδὲ ψιλῶς,] ἀλλὰ πάντως παρά τινος φαίνεται τῶν ὄψεων τῶν [περιλαμβανουσῶν αὐτὸ,] προσπιπτουσῶν ἐνίοτε μέν τινι τῶν ἐπέκεινα τοῦ βλεπομένου σώματος, ἐνίοτε δὲ τῶν ἐπὶ τάδε· δεύτερον δὲ, ὡς τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ δεξιοῦ μόνου βλεπόμενον ὀφθαλμοῦ, [τὸ] μὲν ἐγγυτέρω μᾶλλόν [πως] ἐν τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσι κεῖσθαι φαντάζεται, [τὸ] δὲ πορρωτέρω μᾶλλόν πως ἐν τοῖς δεξιοῖς, τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ ἀριστεροῦ μόνον βλεπόμενον, ἐν μὲν τοῖς δεξιοῖς τὸ πλησιέστερον μᾶλλον, ἐν δὲ τοῖς ἀριστεροῖς [τὸ] πορρωτέρω, τὸ δ' ὑπ' ἀμφοῖν ἐν τῷ μεταξύ· καὶ τρίτον ἐπὶ [τούτοις] μαθεῖν, ὅτι παραληφθείσης καὶ παραχθείσης τῆς κόρης ἤτοι ἄνω ἢ κάτω τοῦ θατέρου τῶν ὀφθαλμῶν, διπλᾶ φαίνεται τὰ τέως ἁπλᾶ φαινόμενα	Ἕκαστον οὖν τῶν ὁρωμένων πάντως, παρά τινος τῶν προσπιπτουσῶν αὐτῷ καταφαίνεται ὄψεων. ἐνίοτε μὲν οὖν ἐπέκεινα τοῦ ὁρωμένου σώματος ἡ ὄψις ὑπερεκτείνεται, ἐνίοτε δὲ πρὸς τἄνδον ὑπάγεται· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ καθορώμενον θατέρῳ τῶν ὀφθαλμῶν, τῷ δεξιῷ μὲν, εἰ μὲν ἔγγιόν ποι κεῖται, ὡς ἐν ἀριστεροῦ μέρεσιν κεῖσθαι φαντάζεται, εἰ δὲ πόρρω ποι μᾶλλον, ἐν δεξιοῖς, τῷ εὐωνύμῳ δὲ, τὸ μὲν πλησίον ἐν δεξιοῖς κεῖσθαι δοκεῖ, τὸ δὲ πόρρω ἐν ἀριστεροῖς· τὸ δ' ὑπ' ἀμφοῖν, μεταξύ. εἰ δέ γε ἡ κόρρης ἄνω τυχὸν, ἢ κάτω παραληφθεῖσα παραχθείη, διπλᾶ δοκεῖ καθορᾶσθαι τὰ ἁπλᾶ.
173. 10.	ἐπέλθωμεν οὖν ἐξηγήσασθαι	ἀλλὰ ῥητέον ἤδη
... 11.	τοῦτο—προὔκ.	om.
... 15.	ἀπεδείξαμεν	εἴρηται
174. 1.	ἀλλὰ καὶ	καὶ
... ..	ἐμπροσθίων	ἐμ. τοῦ ἐγκεφάλου
... 2.	ἄλλη τις ἐκφύεται	φύεται
... ..	τῇ τάξει δευτέρα	ἑτέρα τάξις νεύρων
... 3, 4.	καὶ—ἐξηγησάμ.	om.
... 4.	ἀρξώμεθα οὖν ἀπὸ	ἀρκτέον οὖν
... 5.	ἐκφυομένη	ἐκφύεται
... ..	καὶ αὐτὴ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου	τοῦ ἐγκεφάλου καὶ αὐτὴ
... 6.	καταφύεται	καταφυομένη
... 11.	καὶ εἰς	εἰς
175. 2.	ἤγουν	ἧως M., ὣς F.
... 13.	τὴν κίνησιν χορηγουμένη	τῆς κινήσεως χορηγουμένης
... 17.	γένυες	γένυς
176. 1.	φανερὸν παντί]	φανερόν

p. l.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
176. 3.	τὰ ἀμφότερα ἀνενέργητα	ἀνενέργητα καὶ ἀμφότερα
... 6.	τοῦ—κινουμένου	om.
.....	ἀνάπαλιν	οὕτω κἀνταῦθα
... 7.	ἐπὶ	εἰ δ' ἐπὶ
.....	εἰ γὰρ	om.
.....	τῆς γένυος	τῆς γέννυος
... 8.	ἐσαλεύετο ἂν ὁ ἐγκέφαλος, βλάβην οὐ τὴν τυχοῦσαν προσφέρων	οὐχ ἡ τυχοῦσα βλάβη τούτοις ἂν προσεγίνετο τοῦ ἐγκεφάλου σαλευομένου
... 9,10.	τὸν—ἀπενείμ.	om.
... 12.	[ἐκφυομένου]	ἐκφυόμενος
... 13.	[καταφυομένου]	καταφυόμενος
177. 1.	τῷ ὀνομαζομένῳ παρὰ τῇ κοινῇ συνηθείᾳ	τῷ κοινῶς λεγομένῳ
.. 3.	ὑπὸ τῶν κροταφιτῶν μυῶν ἀμφοτέρων	ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν κροταφιτῶν μυῶν

	Ed. Oxon. et Must.	Ed. Mor. et Fabr.
177. 7.	φατνίοις αὐτῶν	τούτων φατνίοις
... 8.	[τοὺς]	οὖν εἰσὶν οἱ
... 9.	[τέσσαρας]	τέσσαρες
.....	οἵους ἐνδακόντας	οἷοι ἐνδακόντες
... 10.	τοὺς κυνόδοντας	οἱ κυνώδοντες
... 11.	ἕνα	εἷς
178. 1.	ἐπιτηδείους	ἐπιτήδειοι
... 2.	σωμάτων	ὀστῶν
.....	δὲ τούτων	δὲ
... 3.	πέντε, [τοὺς (οὓς M.) γομφίους]	οἱ γόμφιοι
... 4.	ὀνομάζουσιν (ὀνομάζουσι M.)	ὀνομάζομεν
.....	σκληροὺς καὶ μεγάλους	σκληροὶ καὶ μεγάλοι
... 5.	ἐπιτηδείους	ἐπιτήδειοι

	Ed. Oxon.	Ed. Must.
178. 8.	πάντων ἔσωθεν	πάντες ἔσωθεν
... 9.	ἄνωθεν	ἄνω
179. 3.	ὀκτὼ καὶ εἴκοσι	κη'
... 10.	ὀστῶν	τῶν ὀστῶν
... 12.	[μυώδει]	μυῶδι
... 14.	[μασσητήρων]	μαστήρων
181. 1.	δυνάμενον σφαλίσαι	σφαλίσαι δυνάμενον
... 6.	δύο	δύω
... 12.	ὀνομαζόμενον τράνα	ὀνομαζόμενον
... 13.	[ῥάχιν]	ῥάχην
182. 2.	[ἀνάντης]	ἔναντις
... 4.	[ἑκάτερον]	ἕτερον
... 12.	γέγονεν	γέγονε
183. 2.	γέγονεν	γέγονε
... 5.	ὅπερ καὶ	ὅπερ
... 6.	ἐστὶν	ἐστὶ
183. 8.	[Τετριχωμένος]	Ἐτριχωμένος
... 10.	ἀποτελοῦσιν	ἀποτελοῦσι
... 13.	δέρμα τι [σκληρὸν]	δέρματι σκληρῷ

	Ed. Oxon. et Must.	Ed. Mor. et Fabr.
183. 13.	περιτεταμένον (περιτεταμένῳ M.)	περιτεταμένον
... 14.	ἐστιν αὐτὸ	ἐστιν
... 15.	δυσθεώρητον	δυσθεώρητος
.....	ἐγένετο (ἐγίν. M.)	ἐγένετο
... 16.	ἐκώλυεν (-λυε M.)	ἐκώλυε

	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
185. 1.	οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ	ἀλλὰ
... 12.	παραπληγία	παραπληξία
186. 1—6.	ἀλλὰ—ἀνθρ.	om.
... 8.	καὶ περὶ μὲν	περὶ μὲν οὖν
.....	ἀρκεῖ καὶ ταῦτα λέγειν	τοσαῦτα
187. 1—4.	περὶ—αἰσθήσ.	om.
188. 1, 2.	πέμπτῳ—πραγμ.	om.
... 3.	ἐπειδὴ	ἐπεὶ
... 10.	ὡς χρὴ	καὶ ὡς χρὴ
... 11.	κινοῦν αὐτὰ	κινοῦν
... 16.	ἐκ τοῦ	τοῦ
189. 1.	καὶ—ἀποδέδεικται	om.
... 4.	καὶ—ἀποδέδεικται	om.
... 12.	ἐγκέφαλον	ἐγκέφ. αὐτὸν
190. 3.	ἀσφαλεστάτην	ἀσφαλέστατον
... 7.	ἐγένετο	ἐστί
191. 6.	ὀδοὺς καλεῖται	ὀδοὺς
... 10—192. 3.	καὶ—αὐτῶν	om.
... 12.	[βιβλίῳ]	βίβλῳ
192. 5.	εἰκοσιτέσσαρες	κδ'
... 7.	ἑπτὰ	ζ'
... 8.	ἤγουν	ἤως M., ἕως F.
... 9, 10.	[δώδεκα]	δυοκαίδεκα
... 12.	πέντε	ε'
... 15.	[περιέχοντες]	περιέχουσαι
193. 4.	ἕως τῆς οὐρᾶς	ἄκρας
... 5.	συνδέοντα	συνδοῦντα
.....	τὰς διαρθρώσεις	διαρθρώσεις
... 8.	ἀναπλήρωσιν	ἀναπληρώσεως
... 10.	εἰκόστου καὶ τετάρτου	κδ'
... 12.	πάντων τῶν	τῶν
... 17.	ἐπειδὴ	ἐπεὶ
194. 2.	κατὰ τὰ ἐντὸς	κατὰ τὸ ἐντὸς
... 11.	ἅμα τε	ἅμα
195. 1—4.	οὐκ—κατεσκεύασεν	om.
... 5.	ὅπως	νῦν δὲ
... 7.	[διαφυλάττηται]	διαφυλάττεται
... 9.	τάξιν αὐτῶν	τάξιν
... 11.	καὶ μέγιστον	μέγιστον
196. 2.	[καὶ] τοῦτ'	διὰ τοῦτ'
... 3, 4.	πλὴν—μεγάλην	om.
197. 3.	[κοιλότητι]	κοιλότητος
... 8.	μεγίστη	μεγάλη
... 13.	δι' αὐτὸ γὰρ τοῦτο	διὰ τοῦτο γὰρ
.....	ἰδίαν	ἰδίως
198. 1.	ἑκατέρας	ἑκατέραν
... 2.	[ἐπαυξήσασα]	ἐπαυξήσας
... 6.	[κωλῦσον]	κωλύον
... 8.	[φυλάξον]	om.
... 13.	ἐφ' ἑαυτὴν	om.
199. 3.	ἐνταῦθα	ἐντεῦθεν

p. l.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
199. 6.	[αὐτὸ]	αὐτῷ
... 10.	ἦν	οὖν F.
... 11.	ἐξαρθρήσας	ἐξαρθρωθεὶς
200. 1.	ἀπωθουμένης τε	ἀπωθουμένης δὲ
201. 9.	[γλήνη]	γλυμή
202. 1.	μὲν	μὲν οὖν
... 3.	ἄνω τε	ἄνω
... 4.	δεξιά τε	δεξιὰ
... ..	ἔσω τε	ἔσω ἅμα
... 12.	καὶ θαυμαστὴ	om.
203. 3.	βραχὺ	κατὰ βραχὺ
... 4, 5.	θαυμ.—κατεσκ.	om.
... 6.	βαθείας ὡς ὑποδεξομένας	βαθείας κοιλότητας ἔχοντα εἰς τὸ ὑποδέχεσθαι
... 9.	ὁ Ὅμηρος	Ὅμηρος
... 15.	καὶ—εἶναι	ὡς—ἐσόμενον
204. 4.	τε καὶ δημιουργία	om.
... 7.	αὐτὴν	αὐτὰς
... ..	ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ὀφρύας	ἐκ δὲ τῶν ὀφρύων
... 15.	αὐτὸ	αὐτῶν
205. 2.	ἀπειργάσατο	Θεὸς ἀπειργάσατο
... 4.	καὶ περιπατεῖν καὶ ἵστασθαι ἀσφαλῶς	καὶ ἵστασθαι καὶ βαδίζειν
... 6.	ἐνέδυσεν	ἐνέδυσε
... 6, 7.	ἡ—δημιουργία	om.
... 11.	[μέχρι]	μέχρις
206. 2.	αὐτῆς	αὐτοῖς
... ..	ὠφελιμώτατον	ὠφέλιμον
... 7.	προβλημάτων	περιβλημάτων
... ..	[τῶν] μὲν	μὲν
... 13.	συγκατέμιξεν	ἐγκατέμιξε
207. 4.	συνήρμοσε αὐτὰ	συνήρμοσε
... 7.	ὑπέρκειται μὲν ἡ [κύστις] τοῖς δυσί	ὑπέρκειται μὲν οὖν ἡ μήτρα τῶν δύο
208. 3.	χρηστοτ. ἐξόδου	om.
... ..	εἰς	ἢ πρὸς M., πρὸς F.
... 4.	τῆς ἐξόδου	ἔξοδος
... ..	ῥᾷον ἐσομένης	ῥάων ἢ
209. 5.	καὶ Ἱπποκρ. λέγει	φησι καὶ Ἱπποκρ.
... 7.	τῷ T	τῷ ταῦ
... 8.	[τὸ] μὲν	τῷ μὲν
210. 12.	γλίσχρος	γλισχρὴ
... ..	τραχέσιν	σκληροῖς
211. 8.	συντετρημ. ὄντα	συντετρημένον
... 12.	διά τινος πόρου δὲ	καὶ διά τινος πόρου
212. 6.	οὕτως γὰρ αὐτὸν ἔθος ὀνομάζειν	ὠνομασμένον
... 12.	παρὰ τὸν—καιρόν	περὶ τὸν—καιρόν
213. 1.	ἅπασι μὲν	ἅπασι
... 2.	ἐντὸς	ἔνδον
... 8.	τῆς θέσεως	om.
... 12.	παρὰ τῆς μητρός	om.
214. 3.	τὸ αὐτῆς ἔμβρ.	τὸ ἔμβρυον
... 5.	πάντες μὲν οὖν	πάντες οὖν
... 9.	συναγόμενον	συνασσόμενον
215. 1.	[ἐντὸς]	ἐκτὸς
... 14.	πολλὰ καὶ πολλάκις	καὶ
216. 1.	ὁ τῆς ἰατρικῆς	ἰατρικῆς
... 2.	ὁπόσαι	ὁκόσαι
216. 3.	[φανερᾶς] προφάσεως	φανερῆς προφάσιος
... 4.	ταύταις	ταύτῃσιν
... 5.	ὑπὸ [τοῦ βάρους]	διὰ τὸ βάρος
... 14—217. 2.	εἴπωμεν—δέξασθαι	om.
217. 2.	ὅτι μὲν οὖν	ὅτι οὖν
... 4.	πότερον οὖν	πότερον
... 7.	ἀπρεπὲς	ἀπρεπὲς τοῦτο
218. 1.	ἀλλ' ἔτι	ἀλλὰ
... 2.	ἐν—βίῳ	om.
... 3.	ὑπῆρχεν	ἦν
219. 6.	οὐ [δύνατον]	οὐ δύνανται
220. 2.	ἀλλ' ᾧ	ἀλλὰ ᾧ
... 3.	εὐλόγως οὖν	εὐλόγως F.
... 5.	[ἐφ'] ἧς	ἀφ' ἧς
... 11.	κἀνταῦθα	κἀντεῦθεν
... 14.	αἰδοίων ἑκατέρων	αἰδοίων
221. 3.	πρὸς [τῷ]	πρὸς τὸ
... 4.	μηδ' ὅλως	μηδόλως
... 6.	καὶ ταῖς γυναιξὶ	ταῖς γυναιξὶ
... 10.	ἴσχυσεν προπετῆ	ἴσχυσε
222. 13.	ἀνδρικὸν	τοῦ ἀνδρὸς
223. 4.	ἂν ἔμενον	ἀνέμενον
... 9.	βλεψάντων	καὶ βλεψάντων
... 11.	κινεῖσθαι καὶ οὐ φυσικῶς	οὐ φυσικῶς κινεῖσθαι
... 13.	μυῶν	μυῶν κινουμένη
	Ed. Oxon. et Must.	**Ed. Mor. et Fabr.**
224. 1.	εἰς ὅσον μέν	εἰς ὅσον
... 2.	θήλεος (—εως M.)	θήλεος
... 3.	καὶ οἱ ὄρχεις ἐγένοντο	γεγόνασιν
... ..	τοίνυν	οὖν
... 6.	μὲν οὖν (μὲν M.)	μὲν οὖν
... 7.	ψαφαρὸς (ψαθαρὸς M.)	ψαφαρὸς
... 9.	αὐτὸν τὸν ἀδένα	αὐτὸν ἀδένα
... ..	ἔχοντες (ἐχόντων M.)	ἔχοντες
... 10—p. 272. 10.	ὠοειδὲς—ἔχει	om.
	Ed. Oxon.	**Ed. Must.**
... 10.	μέρη [σιμόν]	μερισμοὶ
... 11.	ἐν τῷ ἄκρῳ	ἐκ τῶν ἄκρων
225. 5.	ἄχρηστόν τε	ἄχρηστον
... 11.	καθήκειν	καθήκοντες
... 14.	[ἐλυτροειδῆς]	ἐλυτορο. (mendo fort. typogr.)
226. 14.	ὕλης [λόγον, ὕλης]	ὕλης, ὕλης λόγον
... ..	[ἥπερ]	εἴπερ
227. 5.	γένεσιν ...... καὶ ἀτελέστατα	γένεσιν ἀτελέστατα
... 7.	καὶ ἀμφότερα	ἀμφότερα
... ..	μείνωσιν	μείνειεν
... 8.	προεπισταμένη	προσεπιστ. (mendo fort. typogr.)
... 14.	εἰπών, αὐξάνεσθε	ἐπαυξάνεσθε
228. 3.	ὑπολαμβάνειν	ὑπολαμβάνει
... 4.	[οὐκ] εὐθὺς	εὐθὺς
... 6.	[διαπέπλασται]	διαπεπλᾶσθαι

p.	l.	Ed. Oxon.	Ed. Must.
228.	9.	ἐξ αὐτοῦ	αἰτίαν αὐτοῦ
...	10.	[ἔχον]	ἔχειν
...	12.	ἐξ ἀρχῆς	ἐξαρχῆς
229.	1.	ἔχει	ἔχειν
...	4.	κατακάμπτεται	κατακάμπτηται
...	5.	εἶτα ἐφεξῆς	εἶτ᾽ ἐφ᾽ ἑξῆς
...	8.	ἀγγείου μεγίστου	μεγίστου ἀγγείου
230.	2.	[εἰς] τὸν ἀριστ.	τὸν ἀριστερόν
...	3.	[τούτων τὰ γεννητικὰ μόριά]	τὰ γεννητικὰ μόρια τούτων
...	6.	[ταύτῃ ὄρχιν]	ταύτης ὄρχην
...	8.	[ῥάχιν]	ῥάχην
...	11,12.	[ἀφικ.—φλὲψ]	om.
231.	2.	ὑγρὸν	καὶ ὑγρὸν
...	3.	ὅτε	ὄντε (mendo fort. typogr.)
...	5,6.	[καὶ—ὀργάνοις]	om.
...	8.	οὕτως καὶ	οὕτω καὶ
...	11.	[ἀλλήλων]	τῶν ἄλλων
232.	3.	θερμότερα	θερμότερος
...	9.	[πρῶτον]	πρώτερον
...	10.	[μεταβάλλῃ]	μεταβάλλει
233.	2.	πρότερα	πρότερον
...	5.	ἑτέρου μορίου	εἰς ἑτέρου μόριον
...	9.	[τὸ] δεξιὸν	τὸν δεξιὸν
234.	2.	ἀπαντήσαντος	ὑπαντήσαντος
...	8.	θήλεως	θήλεος
235.	2.	[ἐπιπλέον δὲ]	δὲ ἐπὶ πλέον
...	5.	ἐπιπλέον	ἐπὶ πλέον
...	7.	[τῷ] τοίνυν	τὸ τοίνυν
...	..	διττὴν μὲν	διττὴν
...	9.	ἄρρεσιν τὸν	ἄρρεσι τὸν
...	12.	[ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ]	ἐπὶ τὸ πολὺ ὡς
236.	2.	ὁτὲ δὲ καὶ	ὁτὲ δὲ
...	4.	καὶ τὸ θῆλυ	τὸ θῆλυ
...	6.	θήλεως	θήλεος
237.	9.	ἐγίνετο	ἐγένετο
238.	3.	ἐκράτει τὸ ἰσχυρὸν	ἐκρατεῖτο τὸ ἀσθενὲς
...	9.	ἔρχεται	ἐξέρχεται
239.	1.	ἀσθενὴς	ἀσθενῆ
240.	11.	συνέστηκεν	συνέστηκε
...	12.	[οὐδ᾽]	οὐκ
241.	4.	[θερμαινομένη]	μὲν ὃ μένει
...	8.	εἰσπνεῖ	εἰσπνέει
...	..	εἰς αὐτὸ	εἰς ἐς αὐτὸ (mendo fort. typogr.)
242.	4.	[ὀπτωμένῳ]	ὀπτομένῳ
...	7.	ἐκείνη	κείνη
...	11.	αὐτῇ	αὖθις
243.	1.	πολλοὶ	καὶ πολλοὶ
...	2.	εἰσιν καὶ	εἰσι καὶ
...	7.	αὔξησιν	τὴν αὔξησιν
243.	9.	[εἴπωμεν]	ἔτι μὲν
...	..	πρώτως	πρῶτα
...	11.	νεὼ	ναοῦ
...	12.	μετὰ	καὶ μετὰ
...	14.	δημιουργικὴ	δημιουργία καὶ
244.	4.	τὰ γένη τῶν	τῶ γενητῶν
...	5.	ἀπετείνετο	ἀποτείνεται
...	6.	τὰς φλέβας	αἱ φλέβες
...	11.	[πλευρῶν]	μηρῶν
245.	6.	τὰ ἄνωθεν	τὸ ἄνωθεν

p.	l.	Ed. Oxon.	Ed. Must.
246.	4.	[διαρθρωθῇ]	διαρθρώσῃ
...	..	πιότατον	πιώτατον
...	5.	ὀστῶν	ὀστέων
247.	9.	ἔστιν δὲ	ἔστι δὲ
248.	3.	παραγίνεται	παραγίνηται
...	4.	παιδὶ	παιδίῳ
...	6.	ἔχουσιν καὶ	ἔχουσι καὶ
...	7.	ῥήγνυνται	ῥήγνυται (mendo fort. typogr.)
...	12.	ἐστὶν ταῦτα	ἐστὶ ταῦτα
...	..	[ἀπὸ] τοῦ	ἂν τοῦ
249.	2.	[ἐκεῖνο]	ἐκείνου
...	3.	[ἐκεῖνο] τοῦ σώματος	τοῦ σώματος ἐκείνου
...	4.	ἔοικεν τῇ	ἔοικε τῇ
...	..	ἔστιν δὲ	ἔστι δὲ
...	6.	μηδ᾽ ἑτέρῳ	μηδετέρῳ
...	9.	εἰς τὸ τέκνον	εἰς
...	..	ὁπότερον	ὁπότερος
...	..	ξυμβάληται	ξυμβάλληται
...	10.	[τοῦ σώματος εἰς τὸ τέκνον]	εἰς τὸ ἐοικέναι τοῦ σώματος
...	11.	ἔοικεν	ἔοικε τὸ τέκνον
250.	1.	ἔοικεν κάλλιον	ἔοικε κάλλιον
...	2.	κοῦρος γενόμενος	γενόμενος κοῦρος
...	3.	ἔοικεν [τῇ μητρὶ ἢ τῷ πατρί]	ἔοικε τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί
...	4.	[γράφεται]	γράφει
...	8.	ἐνόσησεν τὸ	ἐνόσησε τὸ
...	9.	ἢ τῆς	τῆς
251.	1.	εἰσὶν στενότεραι	εἰσὶ στενώτεραι
252.	3.	θλασθὲν	φλασθὲν
...	9.	[προσπέσῃ]	προσπέσοι
...	12.	[ἀποκρίνεσθαι]	om.
253.	1.	τῶν στερεῶν	στερεῶν
...	2.	[τούτων]	τούτου
...	6.	[ἀπὸ τοῦ σώματος, ὁτὲ μὲν]	ὁτὲ μὲν ἀπὸ τοῦ σώματος
...	7.	[ἰκμαλέαι]	ἰκμαλαίαι
...	10.	μέχρι αὐτῇ	μέχρις αὐτῇ
254.	3.	[ἐπιχέει]	ἐπιχέοι
...	4.	οὕτως καὶ	οὕτω καὶ
256.	4.	διὰ τὸ μὴ	διὰ τὸ οὐ
...	6.	γεννητικοῖς	γενητικοῖς (mendo fort. typogr.)
...	7.	ἐστιν καὶ	ἐστι καὶ
...	9.	ὄντα αὐτοῖς	ὄντα
...	..	πεπληρωμένα	πληρούμενα
257.	5.	ὅταν [κλονήσηται]	ἔνθα κλονήσεται
...	7.	[ἀδρωθῶσιν]	ἀνδρωθῶσιν
...	10.	δεξιόν τε	δεξιὸν
258.	1.	ἐν κατοχῇ	κατοχὴ
...	2.	. . . . ενον ἄρρεν	ἄρρεν
...	3.	οὕτως γὰρ	οὕτω γὰρ
...	9—266.13.	[Αἰ—τιτθῶν]	om.
266.	13.	συμπάσχουσι [ταῖς μήτραις]	πάσχουσι τὰς μήτρας
...	14.	δέον εἰπεῖν	δέον ἦν
267.	7.	[ὄσχεον]	ὄρχιν
...	14.	[ἐκείνῳ]	ἐκεῖνο
268.	2.	ἐπιρρεῖ	ἐπιρρέῃ
...	3.	[χρόνον]	τρόπον

p.	l.	Ed. Oxon.	Ed. Must.
268.	5.	ὑπὸ τῆς ἐπὶ θάτερον [ῥοπῆς]	ἀπὸ τῆς ἐπὶ θάτερα τροφῆς
...	7.	ὅσον	ὃς
...	10.	κύωσι ἕλκει	κύωσιν ἕλκει
...	11,12.	[αἵ δ'—μῆκος]	om.
...	13.	καί [τι]	καὶ τὸ
269.	4.	[πλημμυρεῖ]	πλημμύραν
...	..	[ἐπιζητεῖ μεταστάσεως]	ἐπιζητεῖται μετὰ τάσεως
...	6.	εἰς ἣν	εἰσὴν
...	7.	ὅλης	ὅλος
...	8.	θλίβων	θλίβον
...	9.	[οὕτως] μὲν	οὕτω μὲν
...	10.	εἴσι ἀδελφὰ	εἴσιν ἀδελφὰ
270.	1.	ὅλης ὀκταμήνου	ὅλους ὠκταμήνου
...	10.	ἰσχνοὺς	ἰσχυροὺς
...	11.	οὕτως καὶ	οὕτω καὶ
...	13.	[ῥυὲν]	ῥέον
271.	2.	ὃ [κατέλιπεν]	οὐ γὰρ εἷλκεν
...	5.	[εἴπῃ]	εἶπε
...	11.	[ἰσχνοὺς]	ἰσχυροὺς
...	12.	αὐτῷ	αὐτὴν
272.	1.	ἀκολουθίᾳ [τινὶ]	ἀκολουθία τὶς
...	3.	[ἣν τὴν χρείαν]	νῦν χρὴ
...	5.	ἰόντων	ὄντων
...	9.	αὐτῶν	αὐτῷ
...	..	γίνοιτο	γένοιτο
...	10.	τούτων	τούτου

DEO GRATIAS.

INDEX VERBORUM.

Prior numerus paginam, posterior lineam designat.

ADDENDA ET EMENDANDA.

ἀμαλδύνομαι. v. Adn.
ἀμβλωθρίδιον. v. Adn.
ἀποπατέω. v. Adn.
ἀρυστήρ. v. Adn.
γευστικὸν ὄργανον, (de lingua,) 175. 13.
γλήνη, 201. 9.
γόνος, v. Adn. ad 237. 12.
δίμηνα] lege, δίμηνος.
δυνάμει, *potestate*, v. Adn. ad 240. 1.
ἕδρα, *anus*, 217. 5 [v. Adn.]: 220. 5, 10.
ἕκτη συζυγία, 114. 2 : 175. 7.
ἐπιδερματίς. v. Adn.
ἐπισημαίνω. v. Adn. ad 234. 4.
καιρός. v. Adn. ad 253. 8.
καμπύλος. v. Adn. non ad 183. 6., sed ad 155. 9.
κοῖλος, 42. 7.
λαγνεύω. v. Adn. ad 225. 4.
μίσγομαι. v. Adn. ad 241. 2.
νεῦρον, *ligamentum*, 244. 12.
ὀνειρώττω. v. Adn.
ὀνομάζω, 135. 10.
ὄργανον. v. γευστικός.
ὄρχις, *testiculus*, v. Adn. ad 224. 1; *foeminae ovarium*, v. Adn. ad 210. 2.
οὖς, *cordis auricula*, 101. 5 : 102. 9.
παιδίον. v. Adn. ad 245. 12.
παχὺς, 226. 8.
πηροῦμαι. v. Adn. ad 252. 2.
σικυηλάτης] lege, σικυήλατον, et v. Ad.
σίκυος. v. Adn.
σκαρίζω. v. Adn.
σομφός. v. Adn. ad 224. 7.
σπληνώδης. v. Adn.
σωλήναιον. v. Adn.
τάσσομαι. dele 170. 5., et v. Adn.

INDEX RERUM.

Numerus paginam designat.

INDEX AUCTORUM,

ET

NOMINUM PROPRIORUM.

ADDENDA ET EMENDANDA.

Pag. Lin.	
7. 2. not.	Διὰ τοῦτο ὥσπερ] Adde, *Sic E.*
28. 10. not.	Sic G.] lege, *Sic C.G.*
43. marg.	esse pollicem] lege, *sit pollex.*
57. 9. not.	p. 63. l. 1., 68. 15.] lege, *p.* 62. *l.* 16., 68. 15., 143. 14.
59. 11.	σκέπτειν] lege, *σκέπειν.*
63. vers. Lat.	c. 30.] lege, *c.* 33.
84. 7. not.	c. 15. § 2.] lege, *Lib. III. c.* 15. § 2.
90. marg.	quia sponte movetur] lege, *et sponte moveri.*
92. 8. not.	διασκευάζοντας F.] lege, *διασκευάζοντας E.F.*
105. 6. not.	p. 122. l. 12.] lege, *p.* 123. *l.* 1.
123. 1.	τοὺς ὠμοπλάτας] lege, *[τὰς] ὠμοπλάτας*: et adde not., *τοὺς vul. Vide sup. ad p.* 105. *l.* 6.
146. 10. not.	ἐν] Sic E., om. vul.] lege, *ἐν ταῖς] Sic E., om. ἐν vul.*
165. 3. not.	1. οὖν] Sic E.] lege, 3. *οὖν] Sic E.*
169. 9. not.	ἐπισκοτίσει vul.] lege, *ἐπισκοτίσει E.*
ibid.	κωλύσει vul.] lege, *κωλύσει E.*
175. 2. not.	ηῶς M.] lege, *ἦως M.*
ibid.	p. 179. l. 12.] lege, *p.* 179. *l.* 14.
179. 10. not.	τικοὶ E.] lege, *-τικοὶ E.;* vel, *αἰσθητικοὶ E.*
180. marg.	genas] lege, *malas.*
180. vers. Lat.	fere animali] lege, *fero animali.*
184. 16.	πρόπον] lege, *τρόπον.*
210. 12. not.	ὁμιλησοῦσα G.] lege, *ὁμιλοῦσα G.*
249. 3. not.	(sic I.)] lege, *(sic) I.*
276. 12.	Quo Graeco codice usus sit Guil. Morellius parum constat;] Post haec scripta legi in *Catal. Cod. Manuscr. Bibl. Reg. Paris.* (tom. ii. p. 161.) eum Codice Regio Paris. 825. usum fuisse.
276. 29.	indicavit] lege, *indicaverunt.*
322. adn. ad 186. 3.	Exstat quoque in Bibl. Bodleiana ejusdem libri codex manuscriptus cui titulus Γαληνοῦ Διαγνωστικὴ περὶ Τόπων Πεπονθότων. Vide *Catal. Codd. MSS. Canonic.* (qui jam nunc imprimitur,) p. 50. § 44.

Errata graviora velim mecum communicet benignus Lector, leviora quaedam (qualia in punctis, accentibus, et similibus,) corrigat et ignoscat; semper illius dicti Galeniani memor, Χαλεπὸν μὲν ἄνθρωπον ὄντα μὴ διαμαρτάνειν ἐν πολλοῖς, τὰ μὲν ὅλως ἀγνοήσαντα, τὰ δὲ κακῶς κρίναντα, τὰ δὲ ἀμελέστερον γράψαντα. (*De Comp. Medic. sec. Loc.* ii. 1. tom. xii. p. 535.)